

ДЕЙВИД ЕЛИС ОПАСНА ИГРА

Превод от английски: Мария Неделева, 2003

chitanka.info

*Посвещавам тази книга
на моя баща Уейн Елис.*

БЛАГОДАРНОСТИ

Много са хората, на които съм безкрайно задължен за подкрепата и съветите им, докато пишех този роман.

На онези, които четеха първите чернови и изразяваха своето виждане: Миси Томпсън, Марджи Уилсън, Джими Тимбъл, Дан и Кристин Колинс и Лесли Брийд. Книгата нямаше да е същата без тяхната помощ. Специални благодарности на Криста и Джим Хансън за идеите, които значително повлияха на последната чернова. На Джим Джан, който прочете няколко версии от самото начало и предложи чудесни подобрения за всяка една. На Джим Минтън за всяко негово насърчение и за някои изключително ценни критики (сега е твой ред да напишеш роман).

На Ани за пълната подкрепа и идеите по време на целия този процес, както и за всичко друго, което ти означаваше за мен.

На Скот Търоу за съвета и насърчението в самото начало, които никога няма да забравя.

На приятелите ми в Кахил — Крисчън & Кънкъл — за всичко, на което ме научиха, и за топлото им отношение към мене през трудните ми периоди. И по-специално на Стив Ниеславски, голям „шеф“ и още по-добър приятел.

На агента ми Джеф Герек, задето пое риска с неизвестен писател и ми показа пътя. На Дейвид Хайфил, моя редактор, за безкрайния ентузиазъм и за забележителните критически анализи.

На майка ми Джуди Елис, най-сладкия и най-любящ човек на тази планета, за някои значими корекции в последните етапи. (Винаги слушайте майка си.) На сестра ми Дженифър за цялата обич и подкрепа, на които един брат би могъл да се надява.

И на Сюзън за цялостната ѝ работа и прозрения при последната версия и задето стопляше сърцето ми и ме вдъхновяваше по начини, които не мога да изразя с думи.

Десет без пет. Чудно ми е какво ли прави в момента. Някой път ще я попитам как минава времето ѝ, преди да започнем, но пък, от друга страна, ми е приятно да развихря въображението си. Може би отпива глътка мерло, притваря очи, когато горчивият вкус попива в езика ѝ, и си мисли какво ли ѝ предстои. Може би вече слуша джаз, гръмкия звук на саксофона, слабото ехо от чинела на ударните. Може би си слага малко парфюм по нейния изкусен начин — като го пръска пред себе си и минава през ароматния облак. Това сигурно е забавно, тъй като единствено тя усеща уханието му.

Дали прави гимнастика? Може би е в банята горе, прокарва ръце по копринените очертания на халата си, гледайки се в огледалото, и се поклаща в такт с музиката.

Десет без три минути. Съсредоточавам поглед в коприненото перде на стъклената врата. След малко лампата в дневната ще светне. Това е прелюдията към нашия момент.

Може би си мисли за мен. Признавам: ще ми се да е така. Ще ми се да вярвам, че не вино или музика, а само мисълта за мене е в състояние да я накара да се отпусне.

Слабият летен ветрец се промъква през косата ми, под късите ръкави на памучната ми риза. Скръствам ръце и се облягам на грапавата кора на дървото. Тъмнината е всепоглъщаща, наоколо е пълен мрак. Едва различавам задната веранда, внушителната архитектура на къщата ѝ.

Трийсет секунди до десет. Лампата в дневната светва и оцветява коприненото перде в патешко жълто — единствен лъч светлина, прорязващ нощта. Виждам стройния ѝ силует през пердето, тя се пресяга да натисне бутона до ниската масичка. И пердето се плъзва настрани.

Тя е любовта на живота ми.

ПЪРВА КНИГА

Този път нещо не е наред.

На 18-ти ноември вятърът е необичайно силен за това време на годината, дори за климата на Средния запад — довява мъгла и реещи се в нощния въздух листа. Това доста затруднява изкачването ми по трите акра заден двор на семейство Райнарт. Земята е твърда, но все още влажна от днешния дъжд. Краката ми се подхлъзват по килима от мокри листа. Мислено ругая времето в Средния запад, циганското лято, което ни докара тези листа — те трябваше да са изчезнали преди седмици, — и рязкото спадане на температурата завчера. Мъглата почти вледенява бузите ми, които са единствените части на тялото ми, изложени на атмосферните влияния. Но дори докато бяхта нагоре по хълма, забил поглед в земята, не само за да се предпазвам от вятъра, но и за да внимавам къде стъпвам, пак чувствам, че нещо не е както трябва. Този път нито сърцето ми подскочи както винаги, когато прекосявам откритата площ, нито ме изпълва смътното вълнение, докато приближавам къщата. Нещо е различно.

Оправям отново вълнения шал, който, увит плътно около лицето ми, не престава да дразни кожата ми. Преди да премина над рекичката, бях принуден да го завържа на възел на тила, иначе вятърът щеше да го отнесе. Сега час по час се спирам и го придърпвам нагоре, за да покрива носа си.

Крача напред с наведена глава и поглед настрани; и това положение не ме защитава от безпощадната вихрушка. Свил съм ръце в юмруци, за да ми е по-топло и пръстите на ръкавиците ми висят празни.

Изкачвам хълма и съм на трийсетина метра от старата къща във викториански стил. Има вече... колко... шестнайсет години, откакто завърших гимназия, а според краката ми — сякаш е било преди трийсет. Поемам си дъх до любимия ми дъб, чиито голи клони вятърът извива безмилостно ту на една, ту на друга страна.

Имението на доктор Дерик Райнарт и съпругата му Рейчъл се издига величествено на върха на малко възвишение в предградиято

Хайланд Удз. В този уединен квартал на северното крайбрежие човек вижда предимно ширнали се зад къщите акри площ с невзрачни градинки отпред — един доста скромнен екстериор, прикриващ лукса вътре. Тази част на предградието се обитава от висшата класа — не милионери по наследство, а заможни хора от работещата класа, висши служители, лекари, адвокати по неимуществени вреди, бивш губернатор — и къщите в този район ми напомнят на мънички феодални владения: широки парцели земя, оградени от дървета и храсти, служещи повече да осигурят уединение, отколкото да правят впечатление. Това не е лошо все пак — няма начин някой съсед да ме види тук.

Райнартови имат дълга, дървена задна веранда с изненадващо проста дървена мебел и газово барбекю, покрито по това време на годината с дебела сива мушама. Дневната се намира в задната част на къщата и от нея се излиза на верандата през широка плъзгаща се стъклена врата с копринено перде, което...

Пердето е дръпнато.

Момент. Днес е четвъртък, нали? Да, точно така. Закъснял ли съм? Възможно ли е вече да го е направила?

Припряно дръпвам нагоре ръкава на якето си, за да погледна часовника си, но ръкавиците — затрудняват движенията ми. Не, не. Не може да съм закъснял.

Не. Светещите цифри показват 9:34. Както обикновено съм подранил. Може би тя още не е готова. Но... това също е необяснимо. Тя знае, че идвам тук по-рано, харесва й, че чакам, изпълнен с упование. Не, пердето със сигурност трябваше да бъде *спуснато*.

Постоявам още минута-две, оглеждайки къщата, но не виждам нищо няма и следа от Рейчъл. Тази нощ по небето не блещука никаква светлинка; не се чува жужене на насекоми. Воят на вятъра така заглушава всички звуци, че все едно гледам ням филм, в който също няма много за гледане.

Може би тя просто закъснява, нищо повече. Може би скоро ще слезе долу. Смъквам шала си тъкмо навреме, за да кихна в ръкавиците си. После кихвам още веднъж. Избърсвам ръцете си в дървото.

— Това е нелепо — изричам аз пред никого, въпреки че това не е най-подходящото определение за поведението ми в момента — зрял

мъж, който се промъква крадешком в дома на омъжена жена. Патетично. Покварено. Извратено. Или всичко от изброеното?

Замислям се дали да не си тръгна. Едва ли е повече от минус шест градуса при комбинацията от температура под нулата и силен вятър. Божичко, как яростно шиба вятърът.

— Историята на моя живот — промълвявам отново пред несъществуваща публика. Да си се пременил и да няма къде да отидеш!

Мислите ми се отплесват от прекъснатата волност на въображението ми към утрешната ми работа. Тъй или иначе трябва да се прибера по-рано и да се подготвя за важната среща. Май е по-добре, че стана така. Време е да се връщам, дотук с щастливите мигове, дългът ме зове. Краката ми обаче, са като сраснали със земята. Сещам се за думите на Рейчъл преди близо две седмици. Бях споменал съпруга ѝ между другото, под формата на невинна забележка, дори не си спомням в каква връзка. Тя избухна в сълзи, изкриви лице, стисна силно очи.

— *Кажу ми, Рейчъл.*

Тя поклати глава и прошепна:

— *Не мога.*

Повдигнах се на лакът в леглото и пригладих назад кичури от бретона ѝ.

— *Кажу, миличка, кажу ми какво става.*

Тя престана да хлипа за момент. Преглътна силно.

— *Разбере ли, че съм казала на някого...*

— *О, миличка, той никога няма да разбере. Да не мислиш, че ще му кажа? — И се разсмях, после взех ръката ѝ в своята. — Че си казала какво на някого?*

Лампите горе светят. Вглеждам се в прозорците. Никакви силуети. Никакви признаци на живот.

— *Понякога — подхвана Рейчъл — понякога той... — Очите ѝ се затвориха, устата ѝ се изкриви в неодобрителна гримаса.*

— *Рейч, сладка моя, това съм аз. Можеш да ми кажеш.*

Тя изпусна въздишка. Най-накрая се реши. Ще ми каже. Впери очи в моите.

Поглеждам отново в дневната, единствената стая, в която мога да виждам какво става. Нищо. Нада^[1]. Последните две стъпала на

стълбището, водещо към долния етаж, са извити и свършват до облицования с кремави плочки коридор, който минава покрай хола и стига до дневната. От мястото си виждам тези последни две стъпала, коридора и дневната. В дясната част на дневната има бял, изкусително мек диван. В дъното, срещу плъзгащата се стъклена врата, е барът с подредени бутилки алкохол и дъбови шкафчета отдолу.

Оглеждам отново къщата. Няма жива душа.

— *Прави го само понякога — продължи тя, извинявайки съпруга си. — Само когато е пил.*

— *Добре — казах тихо, — само понякога значи — повдигнах ръка към лицето ѝ, но в същия момент реших, че жестът е неуместен. На нея ѝ е нужно пространство, време.*

Тя отново въздъхна, цялото ѝ тяло потрепери.

— *Той ми посяга, Марти — прошепна тя. — Съпругът ми ме бие.*

Горе все още не се случва нищо. Часът е 9:37. Тревогата ми расте, в съзнанието ми препускат бясно образи, но истината е, че в къщата няма никой. Вероятно тя е на вечеря с него или нещо подобно. Явно е, че редовно спазваната ни досега уговорка отпада за тази нощ и единственото, с което ще си остана, е премръзване и наранено его. Време е да захвърля всичко. Поглеждам надолу от хълма към горичката, откъдето идва името на града ни — Хайланд Удз^[2]. Цялото предградие е построено около тази минигора, която то ми помагаше да се промъквам тайно до и от къщата на Райнартови много пъти досега. Над рекичката и през гората. „Отиваме в къщата на баба“. Кълна се, че тази глупава песен нахлува в съзнанието ми винаги, когато идвам тук.

Огледах моята красива Рейчъл — шията, раменете, лицето ѝ.

Тя почувства, че я наблюдавам.

— *Недей — каза равнодушно. С бледо и безизразно лице се надига от леглото, обръща се и сяда с гръб към мене.*

Още преди да се е настанила, ги забелязвам. Повдигам трепереща ръка към гърба ѝ, но не го докосвам. Три, четири, пет назъбени, дълги, вретеновидни белега, образуващи нещо като противна пътна карта в средата на гърба ѝ. Тогава си спомних как, докато се любехме, тя потръпваше от болка, когато впирах пръсти в гърба ѝ.

Вина беше първото чувство, което изпитах. Как не ги бях забелязал преди? Откога ли продължава това. А аз не съм обръщал внимание?

— Бие ме с колана си — каза тя без капка твърдост. — Но пази лицето ми. Достатъчно е умен за това. Дори внимава да удря по-долу от врата ми, за да не се виждат белезите.

Погледнах отново към дневната. Пъхвам ръце в джобовете на якето си и потропвам с крака в безпомощен опит да ги поддържам топли. Забивам поглед в коридора, очите ми сълзят от вятъра.

Подскачам, като я виждам — моята единствена, моята красива Рейчъл, с черна като смола коса, дълга до раменете ѝ, със стройно тяло, с блестящи, дори от разстояние, кехлибарени очи. Изваждам ръка от джоба си и се подпирам на дървото, за да запазя равновесие. Тя трябва да е била в хола, а не горе. Или пък да не би да не съм я видял, като е слизала?

Не виждам ясно лицето ѝ. Сложила си е белезникава блуза и сини панталони — необичаен тоалет за случая; обикновено предпочита халат, а понякога ме е изненадвала, появявайки се облечена като ученичка — с пола и три четвърти чорапи. Но тази вечер, докато върви по плочките на коридора, полуприведена, почти на пръсти, но и някак забързано, Рейчъл е всичко друго, но не и съблазнителна, тялото ѝ видимо е изпълнено с болка или може би със страх.

За да не се виждат белезите.

Тя стига до дневната все тъй плахо приведена, едната ѝ ръка е пъхната под блузата. Отива до бара. Застава до тъмномахагоновия плот с гръб към мене. Поглежда към тавана, вероятно се ослушва за съпруга си горе? Пресяга се с трепереца ръка към кофичката за лед. Изважда няколко кубчета, но бута чашата и кубчетата лед се разпиляват върху плота и на пода.

Тя отново вдига глава нагоре.

Само когато е пиян.

Изправя чашата, слага нови бучки лед в нея и взема бутилка с алкохол. Напълва чашата и се опитва да събере разпиляния лед. Ръката ѝ обаче трепери толкова силно, че едва успява да сложи кубчетата обратно в кофичката.

Другата ѝ ръка остава пъхната под блузата.

Пак поглежда нагоре, но този път не право към тавана. Погледът ѝ е отправен към стълбището в коридора. Ръцете ѝ са неподвижни.

Тромави, несигурни крака стъпват на последното стъпало, после на плочките в коридора. Доктор Райнарт е по карирана риза, с навити ръкави, напъхана небрежно в панталоните му. По едно време той се спира в коридора и се подпира на стената, за да се задържи прав.

Докторът още не може да види Рейчъл — тя продължава да стои до бара. Но Рейчъл вече е оставила чашата с питието на бара и бръква зад бутилките с алкохол, подредени в задната част на плота. Измества ги напред и вдига другата си ръка. Зървам проблясване на стомана, когато ръката ѝ, стискаща предмета, описва дъга над бутилките и се спуска зад тях.

Премествам се и напипвам дървения под на верандата. Намирам се на не повече от шест метра от стъклената врата. Верандата се издига на три стъпала от тревата и ми предоставя достатъчно място да клекна, без откътре да ме виждат. Подпирам се на нея и забелязвам, че и моите ръце треперят като ръцете на Рейчъл.

Външната лампа на верандата не свети, така че те не могат да ме видят, освен ако не се вгледат навън. И когато доктор Райнарт влиза в дневната, той изобщо не поглежда през стъклената врата.

Спира се и се вторачва в Рейчъл. Тя се пресяга за чашата върху плота, но докторът, без да се помръдва, ѝ казва нещо, от което тя спуска ръцете си до тялото. Той не проговаря повече, само я гледа кръвнишки.

Рейчъл е притеснена. Приглажда назад от челото си кичур коса, после отново спуска ръката си. Започва да му говори нещо, като кима отстъпчиво с глава, но той не продумва. Накрая тя взема чашата и я подава на съпруга си. Той не я поема и тя я оставя на плота, близо до него. Докторът замахва с дясната си ръка и помита чашата и златистото ѝ съдържание на килима. Рейчъл инстинктивно отстъпва назад, казва нещо извинително, после кляка, за да вдигне чашата и кубчетата лед. Сега е обърната към мене. За първи път виждам лицето ѝ. Различавам драскотини и синини по бузите ѝ.

Белези, които *могат* да се видят.

Рейчъл се изправя, отдалечава се от мен и се приближава към съпруга си. Вдига ръце като за примирение; опитва се да го успокои.

Докторът тръгва с несигурни крачки към съпругата си, която остава на мястото си. Сега двамата са един срещу друг. Както се приближава бавно, той светкавично замахва с дясната си ръка, полусвита в юмрук. Главата на Рейчъл се завърта рязко надясно, косата и ръцете ѝ се мятат бясно във въздуха, краката ѝ се огъват и тя полита заднешком към килима. Пада тромаво на единия си лакът, после се прекатурва и остава просната по корем. Докторът кима одобрително с израз като „така ти се пада“, когато Рейчъл повдига ръка към увеличаващата се подутина под окото ѝ.

Тя успява да се изправи бавно на крака и отново притиска ръка в бузата си, цялото ѝ тяло трепери.

— *Знам как ще свърши всичко — беше ми доверила тя само преди няколко дни. — Той ми каза как.*

Доктор Райнарт се приближава до нея. Хваща я над лактите и я разтърсва. Рейчъл освобождава едната си ръка и немощно замахва към лицето му.

Аз вече съм на верандата, приклепнал като кетчър, и наблюдавам този ням филм на ужасите; друг звук освен туптенето на пулса ми няма. Единственото, което ме отделя от плъзгащата се стъклена врата, са пейката и масата на верандата.

— *Кажу ми как, Рейчъл.*

Доктор Райнарт отново сграбчва силно Рейчъл. Стискайки я като в менгеме, той я дърпа надолу и насила я поваля на килима. Разкъсва блузата ѝ.

— *Първо ще ме изнасили. Така ми каза — че ще ме изнасили и после ще ме убие.*

И тогава, докато хващам здраво дървената пейка и бавно се надигам, изведнъж всичко ми става ясно. После ме обгръща някакво спокойствие, ясен лъч, прорязващ паниката. Защото вече знам как ще свърши цялата тази работа.

---

[1] Nada — Нищо(исп.). — Б.пр. ↑

[2] Високопланинска малка гора (англ.). — Б.пр. ↑

Водата от душа е много по-гореща от друг път. Сигурно вече четирийсет и пет минути стоя прав във ваната и настойчиво търкам тялото си със сапун. Червеното отдавна се е отмило от кожата ми. Дори калъпът сапун, изхабен до тънка плочка, е възстановил синьобелите си ивици. Подпирам леко глава до стената на душа и, докато горещата вода бие във врата ми, наблюдавам вторачен дъното на ваната как и последните струи тъмночервена течност се завъртат около канала и изчезват. Най-накрая спирам душа не защото съм чист или защото водата стана студена, а защото просто се уморих да стоя прав.

Подсушавам се и през облаците пара излизам от банята. Обувам долнище на анцуг и за първи път тази вечер се тръшвам на неоправеното легло.

Мисли сега. Мисли.

Утре е петък. Хубаво е, когато уикендът е толкова близо. Нямаме запланирана важна служебна работа. Само срещата ни с тексаските инвеститори, но аз съм готов за нея, а тя трябва да свърши до два следобед.

Следващата седмица ще е по-къса заради Деня на благодарността. Мога да си намеря извинение и да не отида на празничната вечеря.

Насилвам се да си поема дълбоко въздух. Мога да се справя с това.

Затварям очи, които хлътват в главата ми от изтощение. Но не мога да заспя. Не и сега. Правя отчет на физическото си състояние.

Долната част на гърба ми, която ме наболява още от гимназията, пулсира. Бицепсите ми са изтръпнали. Глезените ми са подути и натъртени. Краката ми, привикнали само на тичане, са като варени макарони. Главата ми е налята с кръв, а откакто съм се прибрал, кихам час по час.

И отнякъде дълбоко в мене се надига чувство за загуба. Вероятно изобщо не съм си представял, че един ден ние с Рейчъл ще бъдем двойка. Тя не считаше за необходимо да ми обещае нещо подобно, аз

пък не можех да си позволя да настоявам. Истината е, че никога не съм се изправял лице в лице пред този въпрос. Увлечен от вихъра, живеех за мига. Но някъде в плетеницата от въодушевление и възторг се прокрадваше и надежда. Сега ми остана иронията, че поради онова, което извърших, шансът ми може да е по-минимален от всякога.

И все пак във вихрушката от чувства, напирани в мене, преобладаващите не са страх, самосъжаление или болка. Изпълнен съм с радостна възбуда. И със задоволство. Спасих Рейчъл от един ужасен човек, като ѝ дадох шанс да бъде щастлива. Или поне не нещастна.

Последиците — да загубя Рейчъл, да не говорим за вероятността да прекарам живота си в килия, — ме обгръщат като с було, преследват ме, витаят около мене. Засега обаче съм в стадий, който е далеч извън обсега на такива сериозни безпокойства. Никога не съм бил религиозен, но за първи път съм склонен да приема схващането за по-висша присъда, било то от някакъв бог, или просто от мен самия.

А за онези от нас, които не са толкова религиозни, то е като да вземеш болкоуспокояващо, след като си счупил глезен — чувстваш болката и знаеш, че след няколко часа тя ще стане нетърпима, но на първо време усещаш само тъпо пулсиране.

Преди да заприличам на човек, който се самовъзхвалява, нека добавя, че не възнамерявам да плащам каквато и да било цена за извършеното от мен. Не рискувах, преди да се заловя с основното: изтърках цялата кръв на доктор Райнарт от тялото си, свалих всичките си дрехи и ги хвърлих в боклукчийски чувал, а сега планирам непосредственото бъдеще.

Мисля за Рейчъл. Когато я оставих, тя почти не беше в съзнание. Съпругът ѝ я беше пребил жестоко, да не говорим за случилото се после.

Какво ли прави в този момент? Тя ли се е обадила в полицията? Някой друг ли? Който и да е бил, полицията беше там — чух сирените. До какво ли заключение ще стигнат, като видят гледката в къщата? Пак ме обзема паника. Дали... Не!... Дали ще заподозрат *Рейчъл*?

Но това е безпочвено. Те нямат основание да я подозират. Никой не знае за нас, никой не знае и за нашите тайни нощни забавления всеки четвъртък. Полицаяте ще видят синините по лицето на Рейчъл, ако не и по цялото ѝ тяло. Ще предположат, че нападателят я е пребил.

Но как ще си обяснят счупената стъклена врата? Рейчъл е крехка, кротка жена. Не би могла да нахълта през дебелото стъкло на вратата.

Тръсвам силно глава. За Бога, стегни се! Едва ли ще си помислят, че тя е влязла е взлом в *собствената си къща!*

Съсредоточи се. Мисли логично, като полицаите.

Как ли ще се справи Рейчъл с ченгетата? Дали ще е способна да ги излъже? Те ще поискат да говорят с нея веднага. При вида на стаята, на разбитата стъклена врата и всичко останало тя неминуемо трябва да им каже, че нападател е проникнал в къщата. Вероятно ще го опише различен от мен. С тъмна коса, а не с червеникаворуса. С тъмна кожа, а не ирландско бледа. Мускулест или дебел, а не строен. Нисък, а не висок. Или пък може би ще каже, че е бил чернокож. Благодарствена общност като Хайланд Удз би се хванала на това. Нищо чудно утре да прочета в „Дейли уоч“, че огромен чернокож е влязъл с взлом в дома на Райнартови.

Не си видяла лицето му, предупредих Рейчъл, преди да си тръгна от дома й.

Но се подготвих за вероятността, че тя може да не е в състояние да ме прикрие, особено докато е в истерия минути след убийството. Аз и не бива да очаквам тя да излъже заради мен. Не ме е молила да извърша това. Господи, колко беше изплашена! Само лежеше на пода, до килима, име гледаше, чудейки се какво се каня да правя, надявайки се, предполагам, надявайки се да я избавя от всичко това, да сложа край на болката й...

Престани! Мисли логично.

Могат ли да свържат това с мене?

Всеки престъпник допуска грешка. Така се беше изразил прокурорът, присъствал на лекция в юридическия ни факултет. Думите му, изречени преди осем години, се врязаха завинаги в съзнанието ми. Знаел ли съм тогава, че ще дойде този ден? Знаел ли съм дълбоко в себе си, че съм способен да...

Престани!

Каква грешка съм допуснал?

Повтарям и преповтарям мислено всичко. Заставам на верандата. Скачам през стъклото. Ръцете ми са върху гърдите му. Пистолетът — в ръката ми.

О, каква гледка съм само: крача бясно на горния етаж, безцелно, движен единствено от силата на страха, толкова дълбок и силен, че само двигателните мускули на тялото ми помагат да не рухна.

Каква грешка съм допуснал?

Дали якето ми е закачило някое парче стъкло? Дали косъм от главата ми е паднал върху килима? Дали съм оставил отпечатък от ботуша си на верандата? Дали не е капнала някъде капка от моята кръв?

Верандата... вятърът... стъклото... пистолетът... кръвта... тялото...

Но докато премислям всичко, нищо не сочи към мене. Бях с ръкавици и не мисля, че съм докосвал нещо друго освен пистолета и доктора, тъй че отпечатъци от пръстите ми няма. Почти цялата ми коса беше покрита с плетена шапка... не, не почти — *цялата* беше, нали? И понеже бях подценил студеното време, бях с коженото си яке, а не с палто от плат, така че вероятно нищо не се е закачило по стъклото. Нали така?

Поемам си дълбоко въздух и се опитвам да се поуспокоя, ръцете ми стискат завивката в спалнята за гости. Наистина, какво ли е разбрала полицията? Ако Рейчъл се е показала хладнокръвна и умна, те ще имат само много смътно описание на нападателя. Няма да имат никакви отпечатъци, никакво оръжие на убийството.

И ако никога не открият трупа, може изобщо да не разберат, че докторът е бил убит.

Добре.

Отивам до гардероба и прокарвам пръсти по костюмите си. Тъмносивият костюм — с него ще отида днес на работа. Свалям го от закачалката и го мятам върху леглото. Днес бях с кремава риза, но тя е на топка сред мръсното пране, а друга такава нямам. Ще трябва да се задоволя с бяла.

Премислях за допуснати грешки, а може би сега допускам най-голямата.

Парата в банята се е разнесла. Правя възел на вратовръзката си в огледалото, без да ме е грижа, че не стана добре; така или иначе, ще го разхлабя — мъж, работил усилено до късно. Поглеждам спортния си часовник, оставен върху мивката. По дяволите, него забравих да почистя.

Намокрям парче тоалетна хартия и изтривам засъхналото червено от циферблата и пластмасовата каишка. Трябва все пак да съм по-внимателен. Вихрушка от мисли нахлува и излита от главата ми: Рейчъл, докторът, пистолетът. Наложително е да не пропусна никаква подробност. Парчето тоалетна хартия изчезва със силната струя вода в канала на тоалетната.

Хвърлям спортния часовник в едно чекмедже. Вземам другия часовник, „Гучи“, и го слагам на китката си. Стрелките на златния циферблат показват малко след два и половина.

Изпускам продължителна нервна въздишка, сърцето ми ту прескача удари, ту бие ускорено. Оставете ли на мен, може и да объркам нещата.

3

Първото нещо, което правя, като вляза в гаража, е да напипам електрическия ключ, за да включа горното осветление. Този път обаче продължавам към колата в тъмното. Отварям вратата и лампичката в купето светва. Влизам и безшумно затварям вратата.

Седя вътре с ключа в ръка и се каня да запаля мотора.

Не е много късно. Не бива да правя това.

Лампичката в колата продължава да свети още миг, после угасва и аз потъвам в мрак, в пълен мрак, където всичко е в безопасност. Бих могъл да остана тук в безопасност, поне за тази вечер.

Или пък да разруша всичко.

Дръпвам лостчето в краката си и капакът на багажника се отваря. Бръквам в жабката и изваждам джобно фенерче.

После полека отварям пак вратата.

Осветявам с фенерчето вътрешността на багажника, постлан с тънко кафяво килимче. Нищо не бие на очи. Добре свършена работа, трябва да призная. Никакво петънце от кръв, доколкото мога да видя. По нищо не личи, че само преди часове трупът на доктор Дерик Райнарт лежеше свит като ембрион върху килимчето. Удовлетворен, затварям багажника.

Добре. Чудесно. Ако ще го правиш, *прави го!*

И се дръж естествено. От този момент нататък.

Отивам до електрическия ключ на гаража и уверено го натискам — така би постъпил един напълно уверен човек, който няма какво да крие. Сега в гаража свети. Стържещият звук на повдигащата се врата нарушава тишината на предградието в ранното утро и ме кара да приклепна, докато чакам възвръщането на тишината. Затварям вратата на колата и запалвам мотора.

Улиците са пусти. Поддържам скорост под петдесет километра.

Забравих нищо в службата, ще кажа, ако ме спрат. Утре ми предстои голяма сделка и ми трябвават едни документи, за да довърша подготовката тази вечер. Доктор Райнарт ли казахте? Не, съжсаявам, не го познавам. Казвате, че е отвлечен? Не знам нищо за

това. Виждате, тръгнал съм за офиса. Защото забравих нещо там, нали разбирате, а то ми трябва, за да си довърша работата дотук и... Да, разбира се. Може да погледнете в багажника ми, но ви уверявам. Положително няма да откриете и капка от неговата кръв в колата, защото аз вече я почистих с прахосмукачка и я измих!

Полегатият път, извеждащ на главното шосе, е само след три пресечки. Изпускам стаявания пет минути дъх и завивам надясно.

Пускам радиото на станцията, предаваща само новини. Не. Може да има някоя извънредна новина, която да не ми се ще да чуя точно сега. Натискам един от предварително настроените бутони на станцията за класика. Музика за пиано. Чудесно. Добре.

Забравих нещо в офиса. Мълчание. Утре ми предстои голяма сделка и трябва да взема едни документи, за да се подготвя тази вечер. Свиване на рамене. Важна среща имам, нали разбирате

Вече виждам центъра на града — от десетките прозорци на сградите блещукат само няколко осветени квадрата. Нашите офиси са в южния край на търговската част и аз продължавам по главния път до последната отбивка, след която пътят излиза от щата.

Сградата на „Харц“ с най-новата и една от най-модерните постройки в центъра на града. За нея казват, че е най-голямата сграда в щата, изградена изцяло от бетон. В преддверието се помещават няколко магазинчета и сносен малък ресторант. Един ескалатор отвежда до фойето, където се намира охраната. След седем часа всеки трябва да се подписва при влизане и излизане.

Важна среща имам, нали разбирате, а съм забравил да взема нещо от офиса.

Сградата се затваря също в седем часа и трябва да имаш магнитна карта, за да влезеш. Входовете са два: западен и южен. Влезеш ли веднъж в сградата, ако имаш такава карта, можеш да заобиколиш покрай преддверието и да стигнеш до задните асансьори, които се използват за подземния паркинг. Те се качват и до фойето и ако наистина те бива в тия неща, можеш да се вмъкнеш в някой от главните асансьори, без охраната да те види. В повечето случаи, когато хората си тръгват от работа след дълъг работен ден — имам предвид след седем часа, — те слизат от главните асансьори и се отправят направо към задните, за да стигнат до паркинга. Характерна моя черта беше, че повече бързах на излизане, отколкото на влизане. При

напускане на сградата се изисква да се подпишеш, като отбележиш и часа и обикновено охранителите се разкрещяват след мене име принуждават да спазя изискването.

Минава ми мисълта да оставя колата в подземния паркинг, но не ми се ще някой от пазачите там да си спомни, че ме е видял да пристигам в такъв необичаен час. Паркирам на метър от южната страна.

Изкачвам стълбите до сградата и долепвам магнитната карта в квадратната табелка е надпис „Х А Р Ц“ до вратата — тя се открява и аз я отварям.

Забравих едни документи в кабинета. Утре ме чака важна сделка и трябва да ги взема, за да довърша подготвителната работа тази вечер. Надявам се да не става нужда да използвам това оправдание сега; ако някой от охраната ме види да влизам, планът ми пропада. Би трябвало да си *тръгвам* от работа след дълга вечер, а не да *идвам*.

Тръгвам по мраморния под, стъпките ми отекуват във високия таван. Преддверието е хладно и проветриво и ми напомня за други дълги нощи в кабинета ми. Оглеждам се в стените и витрините на магазинчетата, за да се уверя, че съм възвърнал нехайното си изражение — очаквам всеки момент някой от охранителите да ме заговори. Подминавам ескалатора за фойето. Там има също и стълбище, по което обикновено се качвам до фойето, където са главните асансьори. Този път обаче продължавам да вървя и завивам по коридора с упътване ПАРКИНГ.

Стигам до задния асансьор и натискам бутона за нагоре. Горното кръгче до вратата на асансьора светва червено и вратата се отваря със звън, малко по-висок, отколкото ми се иска, но нали поведението ми говори, че нищо не крия, тъй че запазвам спокойствие. Влизам в кабината и долепвам магнитната карта пак в квадратче с надпис „Харц“, за да се кача до фойето.

Измъквам се крадешком от задния асансьор и влизам в главния. По това време на нощта охранителите не са особено бдителни, едва ли ще ме забележат. Тогава ще отида до кабинета си, ще включа осветлението и компютъра и ще сляза отново след тежка нощ на работа, като се подпиша и отбележа час на тръгване — около три и половина. *Не, изобщо не съм бил близо до дома на Райнартови*

същата нощ. Всъщност бях на работа. Можете да видите подписа ми в присъствената книга.

Когато асансьорът спира, чувам гръмък звук на портативен радиотелефон. Някой от охраната.

Звън — и вратата се отваря.

Мога да се върна обратно и да изляза от сградата. Провал.

Стъпки по мрамора.

По челото, по врата ми вече избиват капки пот. Паника — всичките дълбоко стаени страхове се надигат до гърлото ми, разхлабват стомаха ми, разтреперват крайниците ми. Ами сега? Ако тръгна обратно надолу, охранителят вероятно ще ме види там и каква песен ще запея *тогава*? По-добре да изляза от кабината уверено... не, с безразличие и може би с известно раздражение, тъй като работя *вкъщи*, но съм забравил нещо в кабинета си, та се е наложило да измина целия път дотук и съм *толкова* ядосан... Но защо съм все още по костюм?

Дръж се естествено.

Излизам от асансьора и тръгвам наляво към главния асансьор. Жена в униформата на охраната стои до асансьорите, проточила врат да види нашественика, от ръката ѝ се полюшва радиотелефона.

— Здравейте...? — поздравява тя плахо.

Приближавам се до нея.

— Здравсти! — гласът ми е равен. — Аз... забравих нещо горе.

— О!... Добре, няма проблем — и погледът ѝ се задържа в мене малко по-дълго от нормално.

— Изненадах ли ви? — питам нехайно, докато вървим един до друг към помещението на охраната.

— А, не — тя махва с ръка. — Просто малко се поучудих, нищо повече. Влязохте от южния вход, а сте заобиколили чак до асансьора от паркинга.

— Ами да — засмивам се. *По дяволите!* — Едното коляно ме наболява, та си спестих качването по стълби. — *Тогда защо не взе ескалатора, тъпанар такъв?*

Но тя ме избавя от положението.

— Да, не знам защо изключват ескалаторите нощем.

Сърцето ми бие силно в гърдите. Вземам писалката, за да се подпиша, ръката ми трепери.

— Е, какво да се прави — подмятам спокойно, като всеки невинен човек.

Жената от охраната влиза в стаичката си и вдига поглед към мъничък телевизор, поставен до черно-белите монитори. Изглежда, че гледа някаква комедия; чувам въодушевен мъжки глас и записан смях.

Придърпвам към себе си присъствената книга по мраморния плот. На отворената страница има други три имена — нито едно не е от моя офис. Последният подписал се си е тръгнал в 12:18 часа. Написвам набързо името *М. Калиш*. В съседната графа пиша „МкхС“ — съкратено от „Макхенри Стърн“, името на компанията ми. Следващата графа е за часа на влизане. Всеки, дошъл след седем вечерта, трябва да я попълни. Но, естествено, всеки, който е бил на работа от сутринта, ще я пропусне.

— Три и петнайсет — отбелязва с въздишка жената; вероятно е по средата на смяната си. Поглеждам я. Разстоянието между нея и мен е около три метра.

Тук не пиша нищо.

Отивам на следващата графа: час на тръгване. Драсвам 3:20.

Оставям писалката и пак поглеждам жената. Очите ѝ са вперени в малкия екран.

— Благодаря — гласът ѝ прозвучава разсеяно.

Качвам се в асансьора и избърсвам потта от лицето си. Пулсът ми тупти в цялото тяло.

Влязохте през южния вход, а сте заобиколили чак до асансьора от паркинга. Толкова за тайното ми промъквано. Когато магнитната карта се активира при влизане в сградата, охраната вижда това. Навярно светва лампичка или нещо от този род. Да бе, много съм печен, няма що...! Като че ли е възможно да се промъкна в сградата посред нощ, без да ме забележат!

Една мисъл прелита през ума ми: *Какво друго съм пропуснал тази нощ?* Но сега не мога да си блъскам главата. Не, не, не. Трябва да довърша започнатото. Само още няколко минути и ще се отдам на паниката докогато си искам.

Ако дежурната не обърне внимание на присъствената книга, тя изобщо няма да разбере, че съм си послужил с измама. Надявам се онова весело предаване, което гледа по телевизията, да е приковало вниманието ѝ.

Когато асансьорът спира на етаж на офисите ни, поглеждам часовника си. 3:15. Минавам през предния вход; кабинетът ми е до него. Влизам вътре, щраквам лампата и отивам до бюрото. Сядам на стола и включвам компютъра. Извеждам на екрана договора, който съм изготвил за утрешната среща. Поглеждам към телефона — сигналната лампичка за съобщения мига. Сега няма време за това. Пресягам се за кафената чаша до прозореца, в която държа монети.

Излизам от кабинета и изкачвам по вътрешното стълбище два етажа, до шейсет и третия. Влизам в ресторанта на самообслужване и пускам монети в автомата. Избирам си кифла и чипс. После отивам до машината за кафе и си вземам капучино.

Когато се връщам в кабинета със закуските в ръка, часовникът ми показва 3:19. Отварям пликчето с чипса и го оставям на бюрото, загребвам шепя от него и напълвам устата си. Разкъсвам опаковката на кифлата, оставям и нея върху бюрото, а кифлата мятам в кошчето за боклук. Изливам половината от димящото кафе в мивката на миникухнята на моя етаж.

Оглеждам кабинета си, преди да си тръгна: отворено пликче с чипс, опаковка на кифла, недопита чаша с кафе. Храната на работохолик, работил половината нощ над голям проект. Компютърът ми е включен, скрийнсейвърът ще се задейства след петнайсет минути. Оставям и горните лампи да светят.

Един момент. Още нещо трябва да доизпипам.

Отивам до телефона и натискам бутона за бързо набиране номера на секретарката ми.

— Деб — заговарям на висок глас, — за утре сутринта ще ми трябват най-напред преработките на договора с Медисън. Вече съм изтощен. Трябва да поспя *малко*. Благодаря.

Съобщението ще бъде записано в часа, когато е било оставено — 3:20 сутринта.

Хуквам към асансьора и слизам във фойето. Съвсем нехайно вървя към стаичката на охраната, като се старая да внимавам как стъпвам — нали коляното ме наболява...

Жената продължава да гледа предаването. Веднага отмества поглед име наблюдава как вземам писалката. Задържам писалката над графата за часа на тръгване.

— Лека нощ — казва тя разсеяно и отново обръща глава към телевизора.

Движа писалката, без да докосвам листа. Час на тръгване — 3:20. Час на пристигане — празна графа.

Слизам по спрения ескалатор и напускам сградата.

Запалвам колата и от стереоколоните гръмнат звуци от струнни инструменти на къси, отсечени акорди. Вдигам ръце и с решителни движения започвам да дирижирам музиката.

Работих досега, мога вече да кажа, ако бъда спрян. Утре ме чака важна сделка и трябваше да довърша своето предложение. О, да, работих цяла нощ в кабинета си. Искате ли да видите присъствената книга?

Какво... Какво ще правиш?

Подскачам от възглавницата и си поемам дълбоко дъх. Поглеждам часовника върху нощното шкафче — 5:45. Спал съм само един час. Тук е жесток студ. Придърпвам нагоре одеялото и загръщам раменете си.

Чувствам главата си като на помпан плондер. Носът ми е толкова силно запушен, че дишам през устата. Гърлото ми е възпалено. Наметнат с одеялото, ставам, за да си направя кафе. Кихвам няколко пъти и грабвам книжна кърпичка от банята.

От огледалото ме гледа образ на таласъм. Подпухнали очи, бледо лице и сплъстена коса с почти прав кичур, щръкнал отзад. Поглеждам спортния часовник върху мивката. Снощните събития нахлуват в главата ми като лавина.

— *Какво... Какво ще правиш? — Попита ме Рейчъл.*

Какво ли прави тя в този момент? Дали е в полицейския участък? Изплашена ли е? Облекчена ли е? Дали съзнава, че сега, когато него го няма, животът ѝ ще стане по-лек?

Онова почти сюрреалистично чувство на спокойствие от снощи сега се замени с истински, пълен ужас. Известен жител на квартала е мъртъв и кварталът ще упражни силен натиск върху полицията, за да бъде намерен. Приискава ми се да се върна в леглото. Кошмарът е за предпочитане пред действителността.

Чака ме затвор.

Разумното обяснение и самозалъгването не променят факта, че от самото начало съдбата ми зависи от Рейчъл. Тя може да се огъне и да ме издаде. Или пък да постъпи крайно безразсъдно, като излъже и по този начин да загази много с полицията. Рейчъл е открит, честен човек и не би могла да лъже убедително, дори да се е подготвяла седмици наред. При целия стрес от миналата нощ шансовете да се разчита на нея намаляват още повече.

По едно време снощи се утешавах с мисълта, че Рейчъл ще бъде толкова сломена от побоя, както и от шока и скръбта, че полицаите

няма да очакват от нея никакви подробности. Представям си я как седи на стол, наметната с одеяло, втрещена и объркана, неспособна да говори смислено. Тази мисъл се задържа в съзнанието ми около половин час. После осъзнах, че, доколкото беше известно на полицията, доктор Райнарт е все още *жив*. Те ще организират хайка за издирването му. На тях ще им е нужно да узнаят всичко, което могат, и то незабавно.

Взех си душ и се облякох за работа. Ще стигна там към 6:45 и щом съм отишъл по-рано, ще мога и да си тръгна по-рано. Много служители си тръгват по-рано в петък. Това означава, че преди уикенда ще се наложи да прекарам само пет часа с други хора.

Излизам от външната врата и виждам вестника на верандата в обичайната си синя найлонова опаковка. Сърцето ми прескача един удар. Първото публично описание на онова, което направих, е под този син найлон. Наясно съм, че ако го прочета сега, истината за случилото се ще отприщи някои чувства, които потискам. А по отношение на чувствата на мен не може да се разчита. От особена важност е днес да се държа нормално. Ще прочета вестника, като се прибера.

Обичайното ходене пеша до влака ми действа успокояващо. Опитвам се да мисля за неща, които обикновено изскачат в ума ми, докато изминавам това кратко разстояние. За крайните срокове на служебните задачи. За издигането ми до съдружник. За блондинката, която живее на ъгъла и понякога, като минавам оттам, я виждам как се разтъпква, за да се подготви за сутрешното си тичане.

Но днес съм прекалено подранил за нея. Чакам влака почти сам на перона — само аз и един мъж с ниско подстригана коса и мърляв шлифер стоим в мълчаливо взаимно съгласие, че е прекалено студено и прекалено рано за разговори. Когато влакът пристига, си намирам място. Обикновено по това време чета вестника си, който този път оставих у дома. Другите пътници обаче са разгърнали вестниците си. Повечето от тях са ги прегънали наполовина или на четвъртина, но човекът срещу мен е разтворил вестника така, че виждам и първата страница със заглавията, и последната. Погледът ми пада върху едрите черни букви. Нещо за икономическия разцвет. По някаква противна причина очите ми се отплесват към най-горната колонка, над това заглавие. Прочитам: „Именит хирург...“ и отмествам поглед. Сърцето ми започва да тупти лудо, чувствам, че по челото ми избива пот.

Скачам от мястото си и слизам. Ще взема такси. Най-полезните трийсет долара, които ще изхарча някога.

„Макхенри Стърн лимитид“ е солидна фирма за банкови инвестиции в центъра на града. Основана от Майкъл Макхенри през 1961 г, персоналът ѝ вече наброява около триста души. Аз съм в „Недвижими имоти“. Постъпих във фирмата след дипломирането си като магистър по бизнес администрация, което стана след напускането ми на юридическия факултет. До избирането ми за партньор остават една-две години, кажи-речи най-напрегнатото време за инвестиционен посредник. Да вършиш подготвителната работа вече не е единственият критерий. Трябва да изглеждаш, да мислиш и да се държиш като партньор. Каквото и да значи *това*.

Двамата с Франк Тилър се опитваме от месеци да сключим сделка с група инвеститори от Тексас. Искаме да им продадем парцел от недвижим имот в предградие, който им препоръчахме като подходящ за магазини за продажба на стоки на дребно. Франк е партньор, но също така е и най-добрият ми приятел във фирмата. Той наистина иска да осъществим тази сделка — отчасти, защото знае, че тя ще бъде от голяма полза за мен. Само тази сделка ще ми донесе над петдесет процента от печалбата от предишни постъпления във фирмата.

Пристигам на работа около седем и половина. Закачам палтото на вътрешната страна на вратата на кабинета си и оглеждам обстановката. Празни опаковки, изстинало кафе, включен компютър. Виж ти, наистина дълга нощ в кабинета! Сядам зад бюрото. Ще бъде добре да съм на работа, да се отдам на всекидневието си.

Лампичката за съобщения на телефона ми мига, както снощи, и аз пускам гласовата си поща. Първото съобщение е от Пени Куин от „Придобивания“ — пита ме дали познавам някого от „Бенет Стоу“, друга инвестиционна фирма. Не познавам. Второто съобщение е от Нейт Хорнзби, аналитик на оборотния капитал в града, който работи с мене в детската фондация на семейство Райнарт.

Фондацията е филантропска организация, която подпомага деца с увреждания и в неравностойно положение от целия окръг. Тя включва хора от средите на бизнеса, които обичат да се срещат по скучни коктейли, за да набират средства за децата. После ние раздаваме парите на хората, които наистина жертват времето и

енергията си в осъществяването на различни програми, включващи занимания с децата. Съпредседателите на фондацията, разбира се, са доктор Дерик Райнарт и съпругата му Рейчъл.

„... те потърсих у вас...“

Натискам бутон номер 4, за да прослушам съобщението от началото. Компютризираният глас ми казва, че обаждането е от снощи, в 9:35 часа. „Марти, Нейт се обажда. Фостър се измъкна от обяда следващата седмица. Ти беше прав. Гаднярът му с гадняр! Не знам защо си помислих, че ще го направи. Във всеки случай на нас ни трябва бързо друг говорител. Ако имаш предвид някого, уведоми ме. Мислех, че си все още в офиса. Току-що те потърсих у вас, но те нямаше, а съм напълно сигурен, че не си на любовна среща. Аз съм все още в кабинета си, ако искаш да ми се обадиш“.

Чудесно! Потърсил ме у нас снощи. *„Сега, като споменахте, господин полицай, потърсих Марти у тях в четвъртък, горе-долу по времето, когато е бил отвлечен доктор Райнарт. И знаете ли, той не си беше вкъщи. Не беше и на работа, защото го потърсих и там. Неее, предполагам, че Марти не си е бил у дома, нито в офиса, когато е било извършено нападението. Как, казал ви е, че е бил? Е, в такъв случай той е долен лъжец и убиец!“*

Поглеждам през прозореца на юг. Сградата ни се намира в най-южната част на центъра на града и оттук виждам малко повече от магистралата, която извежда извън града, и към конгресен център в строеж. Тази сутрин крановете вече работят, повдигах и пренасят трегери, булдозери загребват пръст.

Рейчъл е човекът, който поддържа дейността на фондацията. Докторът е... или може би беше... фигурантът, който теглеше парите. Рейчъл изпълнява задължението си да се появява пред дарителите, но истинската ѝ страст е да работи с малчуганите, повечето от които идват от разбити семейства в града. Тя е най-щастлива, когато играе с децата в следучилищни програми, предназначени да привличат вниманието им към занимания, които са далече от това да пушат дрога или да влизат в банди, или пък когато посещава болни или малтретирани деца в болница.

Аз не върша много-много работа за фондацията. Не се чувствам удобно в такива ситуации. Съзнавам, че съм лицемерен, като върша тази благотворителна работа, за да облекча съвестта си. Изглежда, че

децата, много повече от възрастните, умеят да долавят тази неискреност.

Но децата наистина се въодушевяват от Рейчъл. По някакъв начин тази богата, образована, красива жена от висшето общество може да седне с група деца в неравностойно положение и да се приобщи с тях. То е, защото на нея, за разлика от мене, искрено ѝ е приятно да е с тях. Може би това е нейният начин да избяга от личния си живот. Каквото и да е обяснението, виждах съм я как прекарва цял час с дете, което се мъчи да сглоби най-просто изречение в илюстрирана книжка, а тя му помага, като изговаря всяка сричка, после кара детето да започне отначало, и как засиява от гордост при най-малкия прогрес и прегръща детето, заради добре свършената работа.

Денят беше хубав като за град — една топла, леко ветровита, слънчева събота в парка. Бяхме излезли с близо петдесет деца, които тичаха наоколо: момиченцата скачаха на въже, играеха на дама или на нещо като гоненица, момченцата или се боричкаха за футболна топка или просто тичаха заради самото тичане.

Аз отговарях за храната, което значеше да вадя печени пилета от кошниците и да ги поставям върху подноси, покрити с алуминиево фолио. Дори бях склонил приятеля си Джери Лазаръс да ми помага и той разсипваше картофена салата в пластмасови чинии, но без особен ентузиазъм. Други от нас подреждаха сгъваемите маси и ги покриваха с покривки на червени и бели квадратчета.

Виждах Рейчъл с периферното си зрение, облечена в памучна фланелка и тъмночервени къси панталони; на врата ѝ висеше платнена лента със свирка, която се полюшваше върху гърдите ѝ, а в едната си ръка държеше бележник с твърда подложка. Даваше нареждания на другите доброволци. Като сочеше в една или друга посока и оглеждаше наоколо.

— Не — възрази тя убедително на някого, това е за след обяда. Преди разходката по природознание. Затова ги оставете да потичат още малко.

Прекъснах това, което вършех, и я загледах. Тя държеше под око цялата ситуация с бдителен поглед. Също както футболният защитник нападаеля. Децата изрично бяха предупредени да не напускат определените граници и Рейчъл, патрулиращият наставник, правеше проверка. Тя се обръщаше, поглеждаше зад гърба си,

настрани. После пак напред. Проследих погледа ѝ и видях малко момченце. Седнало до едно дърво.

Стойката на Рейчъл мигом се смекчи. Тя бавно тръгна към детето, аз я последвах.

Момченцето дори не вдигна поглед. Тя се наведе и приклепна до него. Аз се промъкнах по-близо.

— Ей, Джейкълб — заговори тя нежно; знаеше имената на всяко дете от фондацията. — Не искаш ли да играеш? Дейвид и Бенджамин са на пързалката. Изглежда, много им е забавно.

Детето едва ли беше повече от пет-шестгодишно. Имаше късо подстригана гъста, къдрава коса и носеше оранжевата ризка на фондацията и обувки, които беше получило от нас.

— Неее — отвърна то. Без да отмества поглед от тревата между разкрачените си крака.

— А искаш ли да ни помогнеш да разпределим храната? — Опита отново Рейчъл. — Това е важна работа и знам, че можеш да я свършиш.

— Ъ-ъ — смънка Джейкълб, без да се помръдне.

— Добре — каза Рейчъл. — Тогава имаш ли нещо против да поседя тук с тебе?

Джейкълб я погледна.

— Къде е мама? — Попита той с треперещ глас.

Рейчъл побърза да отговори.

— Тя се лекува, Джейкълб. Но знай, че много те обича и не иска да те наранява повече.

Лицето на Джейкълб се сбърчи.

— Тя не искаше да го прави — проплака детето и избухна в сълзи.

Рейчъл протегна ръка и нежно го притегли към себе си, после стана, както го държеше в прегръдките си, а то обви късите си ръчички около врата ѝ, завирайки лице в рамото ѝ, а телцето му се разтърсваше при всяко хлипане. Тя сложи ръка върху тила му и то се сгуши в нея. Когато се обърна и зашепна нещо в ухото му, видях лицето ѝ долепено до неговото. Сълзите ѝ се бяха размазали по бузите ѝ, бликаха нови. Веждите ѝ се повдигнаха, очите ѝ заиграха, докато говореше тихо на детето неща, които щяха да го накарат да

повярва, че ще има добър живот, добро бъдеще с мама, която няма да го бие вече.

— Тук си, а?

Виждам Франк в отражението на прозореца. Завъртам стола към него и забелязвам реакцията по лицето му.

Той ме оглежда преценяващо, после повдига вежди.

— Надявам се поне да си имал добра компания.

Франк е широкоплещест мъж — играел баскетбол в колежа, това е първото, което ще ви напомни, и можел да стане професионалист, ако скъсано предно сухожилие не го било провалило, — чиято издръжливост биеше на очи през последните няколко години. Той има руса коса със сиви нишки, чуплива и въздълга според мене. Гръмогласен и наперен човек, който обича да те потупва по гърба, с добре развито чувство за бизнес, но не зачита подробностите. Само Франк можеше да си представи, че съм будувал цяла нощ, блъскайки си главата, заради тази важна среща утре сутринта. И той щеше да го направи, сигурен съм, и на сутринта щеше да се представи отлично, проявявайки цялата си находчивост. Аз обаче нямам тази дарба.

Днес Франк си е сложил риза на сини райета с бяла яка и френски маншети, тъмносини тиранти и яркочервена копринена връзка — доста дръзко съчетание. Той винаги е в добро настроение и облеклото му подчертава това впечатление. Наругавам го мислено, задето влиза толкова рано в кабинета ми, но той обича живота.

Свивам рамене, когато ми подмята, че имам уморен вид. Питам се как ли изглеждам днес в неговите очи, как ли изглеждам в очите на другите. Задържам поглед в недопитото кафе от снощи, в отвореното пликче с картофен чипс, в празната опаковка от кифла, надявайки се Франк да ги забележи и да ме попита нещо за тях.

— Адски много работиш — отбелязва той.

Във фирмата бях си спечелил име на един от най-работливите хора. „Бачкатор“ така ме беше окачествил един от старшите съдружници. Истината е, че можех да използвам по-продуктивно времето си. И за разлика от мнозина, особено семейните, не бързам да се прибирам вечер. Много хора тук ми казват, че не бива да позволявам работата да пречи на личния ми живот, на което аз мислено отвърщам: „Какъв личен живот?“.

Тилър се беше пошегувал, че можели да заковат прозорците на кабинета ми с дъски и нямало да забележа. Той подмята това с нотка на съчувствие. Знае, че родителите ми са починали и имам само една сестра, с която се виждаме не повече от два пъти в годината. Затова се е заел да влезе в ролята на заместител на баща и на мен ми е безкрайно смешен в тази роля.

Поклащам глава.

— Нещо не ми е добре. Май ме тази настинка. — Планът ми беше днес да се държа възможно най-нормално. Да не казвам, че съм уморен, болен, разсеян или разстроен. Да не правя нищо различно и по никакъв повод да не привличам вниманието към себе си. Бяха ми нужни само десет минути, за да проваля този план. Откъде измислих тая настинка! И почти забравям най-важното оправдание: „Работих късно над «Медисън»“.

Франк пляска шумно с ръце и ги потърква една в друга — бойскаут пали огън, неговият знак, че една изгодна сделка е на път да бъде изповядана.

— Я го давай по-бодро! — насърчава ме Франк с плам. Днес, казва ми, сме можели да приключим сделката. А аз се надявах да ме пита до колко късно съм работил снощи, за да му отговоря с неохота, че е минавало три. Но той добавя: — Нека направим един бърз преглед. В девет и половина?

— Чудесно.

Той се спира на вратата и се взира в мене.

— Чу ли за доктора от твоя квартал?

Смяната на темата ме стресва и, боже мой, каква тема! По някаква ужасна причина не ми беше минавало през ума, че всеки ще говори за случилото се снощи. Хрумва ми да отговоря, че не съм чул.

— Да, четох нещо набързо. — „Нали знаеш, хвърлих само бегъл поглед.“

— Набързо? Е, добре, някой влязъл с взлом в къщата му и го отвлякъл, вероятно го е убил. В *твоето* спокойно малко градче.

— Не знаят ли къде е? — питам. Нула на две за интелигентните отговори. Заглавието вероятно е: „Известен хирург отвлечен“.

Франк поклаща тава.

— Някакъв нахлул вътре, смятат, че го е застрелял и го изнесъл от къщата.

— Заради подкуп ли?

— Не знаят. По целия килим имало кръв.

— Само *неговата* кръв ли? — Господи, какъв въпрос!

Франк помълчава за момент, не е сигурен какво имам предвид.

— Ами май са отхвърлили версията за животинско жертвоприношение — и се усмихва леко на шегата си. — Пребил и съпругата му.

— Кой?

— Как „кой“? — измерваме с поглед. — Чуваш ли ме какво ти говоря? Лошите момчета, кой!

Пресягам се за книжна кърпичка и издухвам носа си.

— Тя жива ли е? — питам през кърпичката.

— Съпругата ли? Да. Макар че на косъм ѝ се е разминало, доколкото разбрах.

Само поклащам глава, надявайки се разговорът да приключи. Гърлото ме стяга — класическата ми реакция на стрес. Изчезвай, Франк!

За миг той вдига поглед над главата ми, после се втрещва отново в мен. Лицето му помръква.

— О, по дяволите! Та ти ги познаваш... от благотворителната дейност, нали?

— Разбира се, че ги познавам — отвърщам прекалено сопнато. Това не е на добре. Захвърлям кърпичката си в кошчето за боклук зад мене. — Е, не съвсем добре, но ми се струват свестни хора — махам с ръка. — Какъв ужас! — Какъв ужас, че познавам хора, пострадали от жестоко нахлуване с взлом в дома им.

Той пак се вглежда в мене за миг.

— Ммм-дааа. Какъв шибан свят, а?

Да, Франк, какъв шибан свят. А сега изчезвай!

— В девет и половина — напомня ми той с насочен пръст.

— В девет и половина. — Кихвам в шепите си.

Франк накланя леко глава, сякаш да ме види по-ясно.

— В състояние ли си?

— Да, да, разбира се — отговарям в пълните си с пръски слуз шепи. — В девет и половина.

— Май имаш нужда от чаша кафе — той потупва рамката на вратата и си тръгва.

Мили боже, какво гадно изпълнение направих. Ами да, господин полицай, като стана дума, Марти наистина изглеждаше малко разсеян онази сутрин. Каза, че не се чувствал добре, и наистина не изглеждаше добре, сякаш почти не беше спал. И знаете ли какво още? Да бяхте видели изражението му, като му споменах за отвлечането! Попита чия била кръвта по килима, а когато го попитах дали познава Райнартови, той ми се сопна.

Съзнавам, че това ще бъде моят докторат върху живота, поне в близкото бъдеще. Да отгатвам всеки разговор, който ще водя. Да се опитвам да си представям изражението на лицето си. Да виждам всичко през тази призма.

Франк е един от най-близките ми приятели и вероятно не би ме предал, дори ако му призная цялата истина, а ето че сам се хващам в противоречие. С течение на годините бях разбрал, че сериозно надценявам безизразното си лице и всъщност често физиономията ми подвежда. Хората ме вземат на сериозно, когато се шегувам, и мислят, че съм обезумял, когато не съм. Това не е най-търсената характерна черта за човек, опитващ се да прикрие убийство.

Офисът започна да се изпълва с шум и глъчка много по-рано, отколкото ми се искаше; сигурно всеки идваше със същото като моето намерение — да натъпче главата си с подробности в последния момент, за да си тръгне по-рано и да удължи уикенда си. Седя в кабинета си, не правя почти нищо до минути преди осем. После секретарката ми Дебра надниква през вратата. Деб работи за мен вече четвърта година. Тя е дребничка жена, не повече от метър и петдесет и пет, с гъста руса коса, покрита с лак. Деб е истински малък боен кораб; може би гледа на чиновниците с прекалено недоверие, бързо заема отбранително положение към другите освен към мен. Намирам я за доста привлекателна, само дето си слага много грим и отделя прекалено внимание на външния си вид.

— Здравей! — с толкова се изчерпва сутрешният ѝ поздрав, докато прелиства някакви документи. Подава ми договора „Медисън“. Вдигайки поглед към мене, престава да прелиства. — *Добър вид* имаш, няма що! Дълга нощ ли?

Гласовата поща в нашия офис позволява да подминеш компютризираното съобщение за часа на обаждането, като натиснеш

бутон номер 1. Надявах се, че Деб няма да го направи и ще чуе, че съм ѝ оставил съобщение в три часа сутринта.

— Благодаря, че забеляза — казвам. Да видим сега дали ще успея да не оплескам и този разговор. — Тилър се отби тук във връзка със сделката за търговската площ.

Отново забождам поглед в храната ми от снощи. *Някой ще я забележи ли все пак?*

— Трябва да излезеш от документа „Медисън“ — смъмряме Деб.

В нашата компютърна мрежа двама души не могат да работят едновременно по един и същ документ. Е, поне уточних нещо с нея: работил съм до късно. А може би тя ще си помисли, че съм влязъл в документа едва тази сутрин. По дяволите!

— Извинявай — казвам ѝ. — В три часа през нощта умът ми не е чак толкова бистър.

Тя не казва нищо, за мое голямо съжаление, само се пресяга покрай мене към клавиатурата и чуква два-три клавиша, за да излезе от документа. Поглеждам книгата, които е оставила пред мен.

— Марти, ти наистина изглеждаш ужасно. Трябва да си вървиш вкъщи.

Грабвам книжна кърпичка секунди, преди да кихна. После кихам още веднъж.

— Не мога — отговарям, преди да си издухам носа. — Срещата във връзка с „Медисън“ е днес. Именно затова работих толкова до късно снощи.

Скръстила ръце и с леко наклонена настрани глава, тя ме поглежда с нейния си майчински поглед. После кимва към бюрото.

— Хубава закуска.

Най-сетне! Тя забеляза. Но чакай... *закуска* ли каза?

— Не, това не ми е закуската — поправам я. — Тази храна е от снощи. Това ядох снощи.

В погледа ѝ се появява известно любопитство към охотата, с която обяснявам избора си за снощната вечеря.

— До-бре — казва тя предпазливо. Разбира се, Марти, както кажеш. Странно.

Деб се пресяга към договора и го разлиства до страницата, която тя е отбелязала с жълто листче.

— Не разбрах точно какво си написал тук.

— Къде?

— Тук — тя прекарва дългия си нокът под думите. — Разчитам го като „сервитутно право и индосиране“. Но нещо не ми се връзва.

Вземам листа и чета.

— Какво ти е на *пръстите*?

Оставям договора и поглеждам дясната си ръка. Показалецът и средният ми пръст са подути и леко морави.

— О, нали знаеш — подхвърлям нехайно. Аз обаче не знам. — Изкълчих ги, докато играех баскетбол.

Тя внимателно поставя ръка под тях.

— Да не си ги счупил?

— Не ми се вярва. — Вземам договора с лявата си ръка и започвам да го чета.

— Посегателство. Сервитутно право и посегателство — подавам ѝ обратно договора.

— О! Добре. Това вече е смислено. — Тя грабва и останалите листа от мене. — Ще ти ги върна лично. — На път към вратата се спира. — Санди има марля и бинт. Трябва поне да ги превържеш. Мога да...

— Деб, нищо им няма.

— Сигурен ли си?

— Остави това, чу ли?

Тя свива рамене и излиза. Пак кихвам. После пак. Точно тогава решавам, че няма да напускам кабинета си днес, освен ако не се наложи.

Преставам да се правя на болен, за да обясня унилия си вид днес. Срещата с тексаските инвеститори върви добре; като че ли само в този отрязък от време днес злодеянието с Райнарт не става тема на разговор.

ОТВЛИЧАНЕ НА ХИРУРГ РАЗТЪРСВА СПОКОЕН ГРАД.**ИМЕНИТ ЛЕКАР ОТВЛЕЧЕН ОТ ДОМА СИ, СМЯТА СЕ ЗА МЪРТЪВ**

Доктор Дерик Дж. Райнарт, уважаван кардиолог и изтъкнат местен филантроп, беше отвлечен от дома си в предградието Хайланд Удз късно вечерта в четвъртък. Полицията отишла на мястото, след като съпругата на доктор Райнарт позвънила на 911 около 10:00 часа вечерта. Следователите смятат, че нападателят е проникнал през стъклена врата, разделяща задната веранда и дневната, като използвал мебел от верандата.

Нападателят се нахвърлил първо на съпругата на доктор Райнарт, Рейчъл, която била в дневната. Полицията подозира, че вероятно се е канил да извърши сексуално насилие над госпожа Райнарт, когато бил изненадан от доктор Райнарт. Доктор Райнарт очевидно е чул шума и е влязъл в дневната с пистолета си.

Полицията предполага, че между нападателя и жертвата се е стигнало до борба, в която доктор Райнарт е бил повален на пода и прострелян от извършителя на престъплението. После мъжът изнесъл доктор Райнарт през същата стъклена врата, през която е проникнал.

Заподозреният е описан само като бял мъж, със слабо телосложение, висок около метър и осемдесет и девет. Носел е тъмносиня скиорска маска и дебело палто.

Следователите не вярват отвличането да е било с цел откуп, но не изключват подобна възможност. Предприето е усилено издирване на доктор Райнарт, сърдечносъдов хирург в болницата „Мърси“, както и основател и съпредседател на Детската фондация на семейство

Райнарт. Госпожа Райнарт е приета в болницата „Хайланд Удз Мемориъл“ с наранявания по лицето и тялото.

Оставям вестника на кухненската маса и отпивам дълга глътка кафе.

Аз влязох с взлом и я нападнах. Може би съм се опитал да я изнася. Дали тя им е намекнала за това? Възможно е те сами да са стигнали до това заключение, съдейки по външния вид на Рейчъл. После докторът слезе с пистолета си. Аз го обезоръжих, повалих го на пода и го застрелях. Рейчъл се е обадила на 911, след като напуснах къщата. И бях със скиорска маска, тъй че тя изобщо не видя лицето ми.

Не е лошо. Това ще отхвърли подозрението, че съм нахлул в къщата с единствената цел да нападна доктора. Бил е просто най-обикновен изнасилвач, изненадан от съпруга. Те няма да търсят мотив извън това.

Поглеждам часовника си. 4:25. Ще ми се да е по-късно. Всъщност ще ми се дните да се изнижат за секунди. Искам да поставя разстояние между себе си и инцидента. И аз не знам защо; нищо чудно полицията да разследва престъплението още месеци наред. Но колкото повече се отдалечавам от случилото се, толкова по-добре мога да се справя.

Почти инстинктивно ставам от масата и отивам до портативния телефон в дневната. Вземам го и набирам номера, който никога не съм набирал, но го знам наизуст.

Чувам мек глас:

— А... Ало?

— Здравейте — казвам, стараяйки се да говоря с невинен и загрижен тон, но гласът ми значително се е променил от студа и прозвучава заплашително. — Обажда се Марти Калиш. Работя с госпожа Райнарт във фондацията. Просто искам да изразя съчувствието си и да попитам дали мога с нещо да помогна.

— О, ъ-ъ-ъ... благодаря ви, господин... Калиш, нали? Аз съм майката на Рейчъл. Опасявам се, че на нея не ѝ се разговаря... — тя закрива мембраната на слушалката; гласове в другия край на линията. — Ммм, почакайте един момент, моля.

Пулсът ми препуска.

— Рейчъл Райнарт на телефона.

— Госпожо Райнарт, обажда се Марти Калиш. Работя във фондацията. — Нарочно говоря официално; знам ли кой може да подслушва. — Нямам намерение да ви безпокоя. Просто исках да ви кажа, че всички ние се молим за вас.

— Много мило от ваша страна, господин Калиш. И ние тук също се молим.

— Те имат ли някаква представа кой го е извършил?

— За съжаление, не. Можем само да се надяваме.

Иска ми се да кажа още нещо, но не смея. По-точно, не мога да изрека друга дума. Тягостно мълчание надвисна над линията. Ние с нея имаме да си кажем толкова много неща.

— Ще ме извините ли? — продумва накрая Рейчъл.

— Разбира се, разбира се.

— Благодаря ви, че се обадохте. — Тихо прищраковане.

Господин Калиш. Госпожа Райнарт. Така ще бъде от сега нататък.

На коктейла в музея „Арнолд Т. Пиърс“ се очакваше да се съберат най-много средства от всички предишни, на които фондацията беше залагала. Той доби национален характер с оглед на поканените, сред които беше и министърът на образованието от Вашингтон. Течеше година на избори и шансът да се присъства на такова събитие, посетено от заможни дарители, привлече повечето от обществените личности от страната.

Темата беше „нощ в казино“, може би най-изтърканата и най-малко изтънчената форма за набиране на средства в историята. Музеят беше освободил най-голямата си изложбена зала, за да побере стотиците присъстващи хора от висшето общество. Доктор Дерик Райнарт беше в най-добрата си форма, поради възможността да бъде сред политици и бизнесмени от цялата страна. Говореше се, че докторът имал и политически аспирации и всички забелязваха. Че тази вечер той е в стихията си.

Еlegantната госпожа Райнарт носеше дълга черна рокля с голи рамене. Черната ѝ коса беше прибрана нагоре. Тя общуваше с хората не по-малко не принудено от съпруга си и дори може би по-ползотворно, що се отнася до набирането на средства. Движеше се от група на група, като винаги приковаваше вниманието към себе си.

Закачливо задържаше ръцете на познатите си, засмиваше се благо в подходящи моменти.

Всичко това, разбира се, аз наблюдавах от страни, тъй като все още не познавах лично госпожа Райнарт. Тази вечер не бях обект на внимание. Всъщност от мен се очакваше да давам своя принос за привличане на дарители.

— Това просто не е моята игра — обясних на Джери Лазаръс, който беше станал член на фондацията горе-долу по едно и също време с мене. Двамата с Джери следвахме заедно в юридическия факултет, само че той го завърши и постъпи на работа в една мощна юридическа фирма.

Джери се засмя.

— Ти никога няма да заемаш държавна служба, Марти. — Такава съдба ми бяха предrekli той и мнозина други през годините, когато бях изпълнен с повече енергия. — Ти не си подлизурко. — Дори тогава, след всичките години, откакто напуснах юридическия, пак се разсмях на тези думи, излезли от устата на бивше хипи като Лаз. Винаги съм си представял Джери да работи нещо, свързано с интересите на обществото — като служебен защитник или нещо от този род. Дългата му по онова време коса сега беше подстригана елегантно, овесените ядки бяха заменени с изискана храна, бархетните ризи — с маркови костюми и копринени вратовръзки. Той ми напомняше на много други студенти от годините ми в юридическия факултет, които хленчеха за граждански права и конституционна защита и участваха в протести за промяна на формата на обучение или за екологична политика, но когато дойдеше време да избират призвание, се примиряваха с действащите структури. И през ум не ми е минавало, че ще чуя думата „подлизурко“ от същия човек, който за малко не отпадна от факултета, отказвайки да вземе задължителния за първи курс изпит по законодателство, само защото професорът бил служил някога в администрацията на Никсън.

— Не, Лаз, с най-голяма радост ще оставя целуването на задници на теб — отвърнах.

— Ако не се лъжа — усмихна се самодоволно Джери, — не говоря ли с човек, който по цял ден се ръкува с едната си ръка с тлъсти инвеститори, а с другата посяга към портфейлите им?

— Това е различно. Поне е честно. Аз не се правя, че върша някаква благотворителна дейност.

Джери присви леко очи — поглед, който винаги използваше, когато си мислеше, че ме е победил с някакъв аргумент, ситуация не съвсем необичайна.

— Да, бе, виждам разликата — каза той и отпи глътка уиски. — Не бъди толкова циничен. Това е благородна кауза. Кой се интересува как идват тук парите?

— Много изоставах — казах, като му показах празната си чаша и го потупах по рамото. Докато вървахме към бара, типичен за мене ход — да отстъпвам преди поражението.

Проправям си път към бара между няколко „смокинга“ барманката беше облечена като танцьорка във Вегас. Едва сдържах смеха си, докато я гледах. Поръчах си водка „абсолют“ с лимон.

Почувствах някого зад гърба си, но не се обърнах.

— Струва ми се, че не се познаваме — каза женски глас и тогава извърнах глава към жената. Мисля, че бяха очите — с цвят между кехлибарен и зелен, с бадемовидна форма и с дълги мигли, — които ме накараха да отстъпя назад и да издам някакъв гърлен звук, но само след част от секундата погълнах цялата картина. Дебелите ѝ, равни вежди — леко повдигнати, тесния нос, плътните устни, изпъкналите скули, ограждащи овално лице и кичури черна коса, падащи малко под нежните рамене. Тя се усмихна леко, уверено, със затворени устни. И точно тогава разбрах, без да знам защо и как. Разбрах колко отчаяно я бях чакал.

— Марти Калиш, госпожо Райнарт — протегнах ръка аз. — Новият член на фондацията.

— Аз съм Рейчъл усмихна се тя. Устните ѝ и този път не се разделиха. — Не съм ви виждала тук преди — тя ме оглеждаше; аз не можех да измисля какво да отговоря.

— Забавлявате ли се, господин Калиш? — Хубав намек в очакване да получи разрешение да се обръща към мене неофициално.

— Да, забавлявам се — отговорих и това беше самата истина; дотогава вечерта ми минаваше вяло. Обхванах с ръка залата. — Колко много хора.

— Да, наистина, човек не би повярвал, че дори толкова голяма зала като тази успя да побере всички тези егоцентрици.

Засмях се. Барманката ми подаде питието. Рейчъл ме изгледа за момент.

— Вие май сте най-младият човек в залата, господин Калиш.

Едва ли беше вярно, но нямаше съмнение, че бях младолик, проклятие, наследено по бащина линия.

— Добре е да научи човек играта добре и отрано — казах.

— Играта — повтори тя.

— Играта да завързваш връзки. Да се запознаваш с хора, да набиваш името си в главите им. Може би следващия път, когато търсят да сключат сделка, те ще си спомнят за онзи нетърпелив млад господин от фондацията.

Тя отпи глътка от питието си, после отново ме огледа.

— Не се и съмнявам — усмихна се тя. — Ще ме извините ли, господин Калиш?

— Разбира се, Рейчъл.

През останалата част от вечерта не се случи нищо интересно от тази кратка среща. Загубих пари на блекджек, размених няколко думи с едни банкови посредници за сделки, плод единствено на интелигентния ум на онзи, който разказваше историята, но всичко, което върших, след като се запознах с нея, го върших като на автопилот — истината е, че образът ѝ не напусна съзнанието ми нито за секунда.

Към десет часа някой почука по чашата си. Доктор Райнарт, с микрофон в ръка, в средата на залата, се извини, че се налага да си тръгне — повикали го в хирургията. Помоли ни да продължим и ни пожела приятно прекарване, и да не спираме с даренията.

Малко след това обаче, хората започнаха да се разотиват. Сигурен съм, че ако не го бяха повикали, докторът никога нямаше да си тръгне. Какво е за него един човек с болно сърце, в сравнение с бална зала, пълна с хора на властта?

Голяма част от гостите си тръгнаха, но редното беше членовете на фондацията, поне по-младите, като мен, да останат до края.

Към единайсет часа бяхме останали не повече от двайсетина души. Прегледах някои от картичките с дарения, пуснати в кутията,

която приличаше на ротативка. Видях, че Рейчъл върви към мене. Напрегнах ума си, за да измисля нещо остроумно да ѝ кажа.

— Добри ли са новините?

Размахах една от картичките.

— Мъж на име Самс е дарил хиляда долара.

— Не това имах предвид, а дали завързахте връзки тази вечер?

Истинският светски човек помни всеки разговор. Поклатих глава.

— Май направих само добро впечатление на барманката.

Тя се разсмя.

— Така се започва.

— Съжалявам, че съпругът ви трябваше да си тръгне по-рано.

Тя ме погледна разсеяно.

— Едва ли съжалява. На него му харесва да си тръгва по този начин. Колко от другите хора бяха забелязани, като си тръгнаха?

— А вие как ще се приберете? — Малко прибързан беше въпросът ми.

Това я развесели, струва ми се, или пък, кой знае, може да го очакваше. Повдигна вежда и леката ѝ усмивка се върна на лицето ѝ.

— Защо, господин Калиш, да не би да предлагате да ме закарате?

Малко прибързан беше и нейният въпрос, но какво от това? Засмях се. Почувствах тръпка в онази част от тялото си, която обикновено ме вкарваше в беля.

— Наричайте ме Марти. И отговорът е: да.

Тя се изчерви леко — от притеснение, предполагам, но не отмести очи от моите, дори ги задържа секунда по-дълго от необходимото, преди да се отдалечи.

Имаше още работа да се върши и аз запретнах ръкави с изненадваща енергия и сърчност. Видях Рейчъл да приказва с другите по-млади членове и се изместих в периферното ѝ полезрение. Не се приближих до нея, не бях сигурен дали предпочита другите да не разберат, че ще я изпратя до тях. От това може да се досетите какви мисли се въртяха в ума ми.

Тя ме забеляза и се отдели от групата.

— Готово ли е всичко? — Попита ме нехайно, докато ровеше в чантата си. Очаквах да шепне. Нашата малка тайна.

Разменяхме си празни приказки, докато шофирах. Стараехме се разговорът да е повърхностен, безобиден, но имаше нещо в начина, по който тя разговаряше с мен в колата. В тона ѝ не се долавяше нито лека закачка, нито хумор. Тя говореше бавно, едва ли не съблазнително (сякаш имах нужда от намеци). Като изричаше името ми в почти всяко изречение. С цялата си безопасност, това бяха най-вълнуващите петнайсет минути в живота ми, изпълнени с фантазии, очаквания и несигурност.

Най-накрая свих по алеята за коли, надявайки се тя да заговори отново.

— Идвал ли си у нас, Марти? — Райнартови често канеха гости и правеха малки събирания в дома си. Бях идвал преди месец, точно когато постъпих във фондацията, но тогава Рейчъл не си беше вкъщи.

— Не, не съм.

— Искаш ли да разгледаш къщата?

— С удоволствие. — Загасих мотора и се запитах колко ли време ще отнеме на доктора да извърши сърдечната операция?

Тя взе палтото ми. Последвах я покрай хола до дневната.

— Ще пийнеш ли нещо?

— Да, моля. — Седнах на дивана; не ми трябваше да разглеждам нещо друго освен коридора до дневната.

Тя беше вече до бара, с гръб към мене.

— „Абсолют“ с лимон? — Попита, докато слагаше кубчета лед в чаша за уиски.

— Вероятно смяташ онези дарители за смешни — продължи тя, наливайки питиетата в чашите ни. — Но те са толкова важни за работата, която вършим. Ако можех да получа необходимите пари, като чукам от врата на врата, щях да го направя, но тези неща се вършат по този начин. Ако се наложеше да се сгуша в прегръдките на някои заможни хора, за да събера средства за тези програми за деца, нямаше да се поколебая — тя ми подаде чашата. Добро начало за разговор, но предпочитах нещо с ясно формулирани сексуални намеци.

— Разбирам. Сигурно проявявам известен идеализъм към тези неща.

Тя седна до мен, като подгъна единия си крак под себе си и се обърна към мен.

— Ние всички бихме могли да проявяваме малко повече идеализъм — и наклони чашата си към моята. Аз отпих глътка, съзнавайки напълно, че тя ме наблюдава в това време. Водката успокои нарастващата нервност, която ме обземаше.

Рейчъл, от своя страна, запази пълно спокойствие. Изобщо не изглеждаше напрегната от това, което ставаше. А може би нищо не ставаше. Може би, докато адреналинът ми се покачваше към сърцето, докато в ума ми танцуваха образи на гърчещи се тела и издаваха тихи, приятни стонове, Рейчъл просто се наслаждаваше на пиетието си, с което тихо и кротко да завърши една успешна вечер.

Оставих несръчно чашата си. Капки водка се разляха по панталоните на смокинга ми.

— Ще ти донеса салфетка — предложи тя, като стана и отиде до бара. Отново застана с гръб.

Нещо ме накара да стана и аз. До ден-днешен не мога да определя момента, в който импулсите се освободиха от мозъка до краката ми. То просто се случи. Опитах се да изтълкувам сигналите, нещо, което тя ми съобщаваше негласно, задържането на погледа си в мен, престорено свенливите полуусмивки. В смисъл на „имаме си тайна“. Не съм сигурен дали аз направих първата стъпка, но със сигурност я насърчих. Седнах обратно, чувствайки обичайните си съмнения за способността си да чета между редовете. Или се целех право в целта, или си търсех плесница през лицето.

Със сигурност не така ставаха нещата! Имаше повече взаимно въздействие, едва доловимо внушение с малко по-открит намек, което бавно затваряше пролуката, докато тя станеше толкова тясна, че лесно можеше да се прескочи. Със сигурност не по този начин се подхождаше!

И тогава аз тръгнах към нея. Изведнъж загубвайки всякаква способност или желание да мисля, сякаш друг човек го правеше, а Марти наблюдаваше отстрани.

— Рейчъл — заговорих тихо, надявайки се да прикрия треперенето в гласа си. — Трябва да ти призная нещо. Не дойдох тук, за да разгледам дома ти. — Сякаш не бях на себе си, сърцето ми биеше лудо. Това щеше да е определящият момент.

Рейчъл не сподели притеснението ми. Много бавно се обърна с лице към мен и съвсем не беше изненадана от това, което току-що ѝ

казах. Дали знаеше какво чувствам? Дали го разбра в момента, в който ме видя? Дали усмивката, докато ми се представяше, беше нещо повече от светски етикет, повече от флирт? Сигурно не, разбира се, но сега, когато се обърна към мен, всичко беше възможно.

Тя вдигна ръка към копчето на смокинга ми и постави пръст върху едното копче на подвижната ми яка. После прокара пръст нагоре-надолу по плисетата на ризата ми, наблюдавайки реакцията ми.

— Нещо друго ли сте имали наум, господин Калиш?

Телефонът, който лежеше върху гърдите ми сега, даваше силен сигнал „свободно“.

Господин Калиш. Господин Калиш. Така каза тя тогава, преди месеци, със сексуална нотка в официалното обръщение, тя, палавата съпруга, която се канеше да се чука с напълно непознат.

Но обръщението по телефона току-що беше напълно официално. Господин Калиш. Госпожа Райнарт. До края на дните ни ли?

Седем часа, петък вечер. Месечната ни сбирка на покер. Смятах да се покрия, но накрая реших да отида, да правя всичко, което обикновено правех в петък вечер. Освен това играта щеше да отвлече вниманието ми от случилото се, а с нищо нямаше да си помогна, ако си останех вкъщи.

И тъй, озовавам се седнал заедно с Джери Лазаръс, Нейт Хорнзби, Скот Брайънт и Бил Литман в плесенясалия сутерен на Скот, край стара кръгла маса, сами, с купчини монети, с шест каси бира и пури, доставени от Нейт, чийто ред се падаше този път.

Литман разбърква картите, а Нейт раздава пурите — „Хайд Парк“, пояснява той. Нейт е самозваният познавач на групата ни. „Не са като ония, сладникавите, от миналия път“. Той има предвид „Ейво Ювизианс“, които бях донесъл миналия месец. Цялата онази вечер Нейт ропта и мънка, че били прекалено сладникави. „*все едно че захарваш захарна пръчка*“, оплака се той тогава.

— Теглене на пет карти — обявява Литман. Никакво привързване. Ясно и просто.

Бил следваше с Джери и мен в юридическия факултет — за разлика от мен, и двамата го завършиха — и в продължение на две години работи в адвокатска фирма, а после се премести в рамките на фирмата в „Управление на застраховките“. Уверява ни, че нивото на стреса му е спаднало доста, откакто се е преместил, което значи, че сега работи за тоя що духа близо три четвърти от времето си.

Отпивам глътка бира и чувствам онова първо леко отпускане. Добре ще ми се отрази тази вечер.

Скот взема картите си и изпъшква. Винаги прави така.

— Винаги правиш така, Брайънт — оплакна се Нейт и пъха пурата в устата си. — Винаги недоволстваш от картите си, а после си тръгваш с голямата печалба.

В колежа учих заедно с Нейт. Той работи в една от счетоводните фирми на „Биг Сикс“ и сега е старши управител. Косата му оредява застрашително, на темето му вече са останали само няколко кичура

руса коса, а лицето му с безмилостно обръснато. Има изпъкнало чело, бузите му винаги са с един нюанс по-розови от нормалното; когато е в настроение, той може да мине за веселяк, а в останалото време — за кибритлия. Винаги идва на тези сбирки на покер с една и съща кафяво-жълта бархетна риза — носела му късмет, пояснява ни той.

— Ще си погледнеш ли картите, Калиш — обръща се Бил Литман към мене, или просто ще гадаеш какво имаш?

Човек трябва да има по един Литман на всяка игра на покер — тон би играл, докато сумата нарасне. Поколебаеш ли се повече от пет секунди в тази игра, Литман почва да хленчи, сякаш си му свил първородното отроче.

— Колко карти искаш, Скутър? — излайва Литман. Обича да нарича Скот Брайънт „Скутър“. Или така, или „хубавецо“, защото Скот винаги носи косата си пригладена назад и е облечен с италиански костюми. Скот иска две карти.

Аз правя знак за три. Имам две шестици, на които ще им е нужна помощ. Вече се чувствам доста добре. Правилно постъпих, като дойдох тази вечер.

— Три. — Джери Лазаръс поставя три карти на масата.

— Хубава ръка. — Литман раздава небрежно картите, извивайки бързо китката си.

— Ето *това* се казва *пура* — отбелязва Нейт Хорнзби, като дръпва дълбоко, преди да извади пурата от устата си, за да ѝ се възхити. Вдига два пръста.

Правилно постъпих, като дойдох тази вечер.

— Кой не е сложил миза? — пита Литман, виждайки само четири петцентови монети в паничката. Неговите монети са подредени прилежно на малки купчинки пред него.

— Хей — потупва ме по ръката Джери, — какво ще кажеш за случилото се с доктор *Райнарт*?

По-рано днес Джери ме беше търсил по телефона, след като прочел за това във вестника. Аз не му се обадох. Пръстите ми стиснаха по-здраво картите.

Да-а-а, чух нещо за него. Не. О, да, бе, представяш ли си?

Нейт посочва пурата, която лежи до Джери.

— Няма ли да я запалиш?

— Кой, по дяволите, не е сложил миза?

— В днешния вестник пише за него — уведомява ни Скот Брайънт.

Джери кимва.

— Отвлекли го.

— *Щастливец* е, ако само са го отвлекли — вмята Нейт. — Според мен е на три метра под земята.

По-вероятното е на метър и петдесет-шейсет. Преглъщам силно и казвам:

— Не знам кой би могъл да направи такова нещо. — Лапвам пурата си, незапалена, и я въртя в устата си. Безобиден жест. Нещо, което човек, който не е извършил току-що престъпление, би правил.

— Хубаво градче си имате там, Калиш. — Нейт. — Напуснал си големия град, щото не искаш някоя отрепка да откърти решетката на прозореца ти в три посред нощ и си се преместил в баровско предградие, където те просто нахлуват през вратата на верандата.

— *Ти* ли, Калиш? — пита Литман.

Обръщам се смразен към него. Дали съм бил *аз*? Възможно ли е... Не, той не би могъл... по никакъв начин не би *могъл*...

Литман кимва към средата на масата.

— Мизата, тъпако. Някой не е сложил миза.

— О! — Залива ме вълна на облекчение. Поемам си дълбоко въздух. — Не, аз сложих.

— Тогава, *ти* ли, Лазаръс?

Скутър мята липсващата петцентова монета.

— Е, доволен ли си сега?

Литман ми е дал третата шестица, така че вдигам Нейт с двайсет и пет цента. Литман си записва това с безизразно лице. Лицето му за *покер*. Той наистина взема играта на сериозно.

— И тъй, миналата седмица... — подхваща Скот. — Трябва да чуете за това момиче.

— Майната ти, Скутър! — Нейт отрицва раздражителния си тон. — Ние сме подхванали сериозен разговор за човек, с когото Лаз, Калиш и аз работим...

Това всъщност не е вярно, разбира се; доста се изместихме от темата, но през последните няколко години Нейт си беше нарочил Скутър за първостепенен обект на подигравателна жестокост.

— ... а *ти* си седнал да мислиш само за оная гимназистка, която опъваш.

Джери:

— Аз например съм засегнат.

Изваждам пурата от устата си и я задържам в ръката си, доволен, че разговорът за последните новини за добрия доктор се измества в друга посока.

— Като се има предвид, че съвсем редките сексуални срещи са може би единственото нещо, което има в живот си Скутър, предлагам да го оставим да ни разкаже за гимназистката. — Чудесно малко насърчение към Скот, който примира да чуем историята му, макар че думите „редките сексуални срещи“ са доста преувеличени; Скутър прилича на тийнейджърски идол, с дълга гъста кестенява коса, изсечено лице и квадратни рамене и за него се лепят десет пъти повече жени, отколкото за останалите нас, взети заедно.

— Е, добре, Дон Жуане — обръща се Хорнзби към мене. — Ще чуеш следващата история. И не се мери с моите спомени, хлапако, щото когато последния път зърнах таблата на *твоето* легло, там нямаше никакви резки.

— Нараняваш ме, Нейт — слагам ръка върху сърцето си. Разговорът върви добре.

— Ще играем ли *карти*? — Литман. Изстенва от негодувание.

— И тъй, една временно назначена служителка подава молба и става секретарка на шефа, нали така?

— О, боже! — възкликва Нейт. — Скутър, ако ще ми разправяш, че някаква страстна малка сексбомба те вкарва в дамската тоалетна и те дарява с удоволствието на живота ти в една от кабинките, аз си тръгвам. Отивам си. Такава гадост никога не ми се е случвала.

Добре, това е добре. Преминахме в обичайната размяна на реплики — четирима ергени, пъплеци към средна възраст, слушаме нашето чудесно приятелче Скутър да ни разказва пикантериите в сексуалните си срещи, които ние, останалите, както каза Нейт, никога не сме преживявали. И ще постъпим както винаги — ще изразим съмненията си относно правдивостта на разказа, ще настояваме да чуем безсрамните подробности, но в действителност няма да ни е грижа за тяхната достоверност, само ще сме доволни да ги слушаме, да

се докоснем до тях в известен смисъл. *И няма* да говорим за моя любим, поминал се сърдечен хирург.

— И тъй, всеки мъж във фирмата си намира някакво извинение да се спре и надникне в кабинета на шефа, нали така?

— Кажи ми само, че имаш видео — вмята Нейт. — Поне толкова ми кажи.

Отхапвам единия край на пурата си и я запалвам. Пулсът ми вече е под контрол. Трябваше да очаквам *някой* да насочи разговора към Рейчъл в даден момент. Но ние продължихме нататък. Добре постъпих, като дойдох тук тази вечер.

— *Слушайте* по-нататък — продължава Брайънт. — Заговорихме се с нея, нали така? Празни приказки. Къде живееш, кои места посещаваш?

— Значи това е историята ти — въздъхва Литман. — Шефът ти си е взел страстна блондинка, която да му приказва. А сега може ли да довършим играта?

— Брюнетка е. И тъй, миналия петък нехайно подметнах, че неколцина от колегите ще ходим във „Фланаган“.

— Обявявайте — казва Литман.

— Имам два чифта. — Джери.

— Три шестици. — Аз.

Нейт сваля сърдито картите си. Същото прави и Литман.

Скот поглежда своите.

— Три десетки. — Усмивва се. После се обръща към Литман. — Това значи ли, че печеля? — Той много обича да се прави на глупак по отношение на картите, особено, когато печели; това наистина опъва нервите на Литман. Ние хвърляме картите към Хорнзби, чийто ред е да раздава. Брайънт продължава, като придърпва монетите към своя ъгъл.

— И така, веднъж аз и момчетата ми играем бiliarд и кой, мислите се появява? Ами въпросната дама.

— Как изглежда тя? — пита Джери.

— Като крастава жаба — подмята Нейт.

Скутър се размива.

— Нищо подобно, уверявам те.

— Имала е черна превръзка на окото и е куцала. — Литман.

— Приказвайте си.

— Просто ми кажи мястото, Скутър — казва Нейт. — Дай ми място и координати и ще попълня останалото довечера, като си легна.

Скутър размахва небрежно ръка, но е захилен до уши.

— Ще пушиш ли тая проклета пура? — обръща се Нейт към Лаз. — Донесъл съм по две за всекиго от нас. Нямаме цяла нощ на разположение.

Нейт още не е изпил и две бири, а вече говори като южняк с десетокласно образование. Литман също, макар да е отраснал в едно от елегантните северни предградия.

Джери поглежда пурата. Готов е да я запали, но обича да лази по нервите на Хорнзби.

— Ъ-ъ-ъ, смятам да изчакам малко.

— Не искате ли да чуете останалата част от историята? — пита с унило изражение Скоти.

— Даваме ти време да я доразкажеш — казва Литман, потупвайки първите си две получени карти. Прави го за късмет.

Лаз се обръща към мене.

— Разговаря ли с Рейчъл днес?

— *Естествено*, че е разговарял — вмята Нейт, продължавайки да раздава. Стрелвам го с поглед, но той не ме поглежда.

Отговарям донякъде равнодушно на Джери:

— Хм, да. Обадох ѝ се.

— И как е тя?

— Разстроена — свивам рамене. — Нали знаеш.

— Как тъй не потупа третата си карта? — Скот пита Литман.

Литман енергично обръща глава към Скутър.

— Защото е обърната, тъпако. За какво да потупвам карта, която вече сте *видели*?

Джери сваля чифт, затова хвърля десет цента.

— На *мен* ми идва малко множко — отбелязва Скот.

Литман се обръща към него.

— Не можеш да се оттеглиш сега. Имаш да получаваш още карти — той се приближава по-близо до Скот. — Абе ти май не играеш карти за *първи път*, нали, Скутър? Бас ловя, че съм те виждал тук и друг път.

— Да, но се оттеглям.

— Имаш ли представа кой го е извършил? — пита ме Лаз.

Поклащам глава.

— Не.

Скутър също поклаща глава.

— Не мога да повярвам, че не искате да чуете историята ми.

— *Знам* какъв е краят ѝ, Брайънт — казва Нейт с уморен глас и мята своите десет цента. — Ти се надървяш и почваш да я помпаш на задната седалка със свалена облегалка, а тя цвили от удоволствие. Това е версията, която ще чуем. — Той раздава следващата карта, обърната. Литман получава асо. Той алчно потрива ръце.

— Май ще спечелиш, Лит — отбелязва Лаз.

Брайънт цупи устни и гледа монетите си.

— О, хайде, *довърши* шибаната си история — подканва го Нейт.

Скутър сбърчва чело.

— Той вече предположи. За мястото.

Нейт се обръща към него, по лицето му се чете лек израз на възхищение.

— Колата, а?

Лаз става с празната си бутилка и тръгва към хладилника. Пита кой иска бира и всички с изключение на Брайънт, който се е вгълбил в мрачни мисли, кимаме.

— Стига с тая помия на юпитата — напомня Нейт на Джери. Той си пада по „Будвайзер“ и адски се гордее с това.

— Вече може ли да играем? — изръмжава Литман.

Нейт се обръща към мене.

— Значи Рейчъл не ти е казала много, а?

— Ъ-ъ-ъ... не — отговарям, сепнат от неочаквания въпрос и коленете ми изведнъж потрепват. — Просто... нали знаеш, беше разстроена.

— А ти какво ѝ каза?

Джери се връща с пълните бутилки. Отпивам глътка, прекалено дълга и част от течността се разлива от устните ми. Оставям шишето с леко треперееща ръка. Мисля, че Нейт вижда това.

— Ами... нали знаеш... просто я питах как се справя. — Поеми си дълбоко въздух. Дръпни от пурата и изпусни кръгчета дим към тавана. Отпий нова глътка бира. Разкажи някой виц. Но какъв виц? Господи, във всеки момент ми идват в главата поне двайсет вица, само не и когато ми трябва поне един. Дали да не кажа онзи за слона с трите топки...?

Нейт извързва глава към картите си и започва да ги преподрежда.
— Това е големият ти шанс, Калиш.

Млъквам рязко. Опитвам се да изглеждам объркан. За мое облекчение Хорнзби не чака отговор — било е просто поредната му импровизирана забележка. Тогава аз само се намръщвам, все едно че не разбирам за какво говори Нейт. Номерът ми обаче не минава пред Джери, защото той знае — или дали да не кажа *подозира* — за мен и Рейчъл, тъй че ако се правя на невинен, няма да е особено правдоподобно, но Джери никога не би казал нищо. А Нейт просто гледа картите си и вероятно няма да уточнява нищо повече. Но аз се надявам Брайънт и Литман да не задържат подмятането в ума си — те не работят за фондацията и дори не знаеха коя е Рейчъл, докато не беше станало дума тази вечер. Не е нужно да си спомнят за този разговор било то след два дни, след две седмици или след два месеца, когато полицията ще ги разпитва за мен. От друга страна, ако нещата стигнат *толкова* далече, вероятно аз при всички случаи съм се издънил, и все пак, ако те *наистина* запомнят забележката, която Нейт направи току-що — какво каза той? „*Сега е големият ти шанс*“ или нещо подобно — и те си спомнят също, че аз не я опровергах, те ще предположат, че има известна истина в това, но пък ако я опровергая, и то настоятелно, ще излезе, че се оправдавам и наистина, ако *не беше* вярно, защо ще си правя труда да го опровергаям, понеже то ще е толкова очевидно, че няма да има нужда от опровержение, но вероятно ще бъде най-добре да го опровергая по насмешлив и нехаен начин, макар че другата опасност пък тогава е, че така може да разпаля *по нататъшен* разговор за мене и Рейчъл, а това ще е *най-лошото*, което би могло да се случи, затова дали да не взема да го подмина, но усещам, че почвам да се потя, а не искам да изглеждам нервен, но имам този проблем — потя се *толкова* обилно, че хората винаги го забелязват, тъй че няма да е лошо да подметна, че съм настинал или нещо подобно, за да обясня потенето си, но нали планът ми беше да се държа възможно най-естествено, а вече изтърсих това в службата, когато подметнах на секретарката си, че съм настинал — или не го ли казах на Франк Тилър? — но това няма значение, тъй като *невинният* човек няма да си спомни нещо от този род, защото беше толкова невинно подмятане... или пък дали не го казах на Нейт, когато отговорих на обаждането му по повод говорителя на фондацията,

който се бил оттеглил, но не мисля, че е така, но пак остават Дсб и Франк, които ще бъдат в състояние да кажат в полицията, че съм се държал странно в деня след убийството на доктор Райнарт и сега Скот и Литман също ще го кажат... *Боже*, как се потя...

— *Какъв* е големият му шанс? — Скот Брайънт пита Нейт.

Нейт, който продължава да гледа картите си, насочва палец към мене и започва да говори. Значи ще говорим още за това и аз трябва да съм готов с отговор — опровержението е най-доброто нещо, но едно нехайно подметнато опровержение трябва да прозвучи много, много нехайно и ми се ще да можем да се сетя за някой проклет виц, защото именно това ще прозвучи съвсем нехайно и безгрижно... Какво правите със слон с три топки...

— Щях да забравя — казва Джери, щраквайки с пръсти. — Имам билети за годишния университетски мач следващия уикенд. — Всички погледи и цялото внимание се насочват към Джери. Господи, колко обичам този човек. — Елън (неговата приятелка) не може да дойде. Имам три свободни билета. Някой проявява ли интерес?

— Аз — обажда се Нейт; останалите около масата също потвърждават. Всички освен мен. Смънкавам някакво извинение, че няма да мога да отида.

— Той има среща с Рейчъл — подмята Нейт. Мигом връщам вниманието си към картите си, прехапвайки устна, за да изразя съсредоточеност. Отречи с глава. Разсмей се. Размахай ръка. Кажи му да си затваря проклетата уста, защо трябва да повдига отново тази тема?

Лазаръс ми идва на помощ.

— Хорнзби, чисти ненужните си карти.

Нейт вдига поглед и пита невинно:

— И какво после?

— Ако случайно си забравил — напомня му Литман, — твой ред е да раздаваш, друже. Обикновено това означава, че трябва да почнеш още сега.

Хорнзби хвърля карта шестица. Аз нямам нищо за обявяване и свалям картите си. Инстинктивно ставам от стола, краката ми са леко омекнали.

— Къде тръгна? — пита ме Литман.

Посочвам хладилника.

— Имаш току-що отворена.

Соча нагоре.

— Искаш да кажеш, че отиваш да чишкаш? — гласът на Нейт звучи снизходително. — Всичко е наред, Калиш.

Тръгвам към стълбите. Докато се качвам към тоалетната, чувам как Джери сгълчава Хорнзби („Ама и ти си такъв досадник понякога“) и Литман, който роптае („Това да не би да е сбирка по ръкоделие?“).

Затварям вратата и сядам на тоалетната чиния, без да вдигам капака. Издърпвам кърпа за гости от рафта зад гърба ми и избърсвам лицето си. Ръцете ми треперят, дишам тежко, зрението ми е замъглено. Шарките на плочките на пода представляват жълтеникави кръгове. Жълтеникави кръгове. Броя кръговете. Фокусирам се върху кръговете. Десет... петнайсет... седемнайсет кръга в редица от стената до вратата. Броя следващата редица...

— *Какво ще правиш?* — *Попита ме Рейчъл, докато стоях над съпруга ѝ с пистолет в ръката си.*

Сърцето ми затуптява силно от нахлулите спомени. Стискам очи, за да не ги допусна в съзнанието си. Божичко, бях толкова спокоен снощи. Защо днес не съм? Поглеждам часовника си. Вече пет минути съм тук. Трябва да слизам. *Трябва.*

... шестнайсет... седемнайсет... осемнайсет кръга на следващия ред...

Долу говорят за мене. Беше мило от страна на Джери да ме извади от неловкото положение, но сега като че ли съм разстроен и бягам, сякаш крия нещо и може би Нейт е започнал да събира две и две, а Джери, който е по-умен от него и мен, *взети заедно*, вероятно вече е наясно, но той никога няма дума да каже, тъй че вече трябва да се връщам долу и да се държа естествено и да се моля зверски темата да не се повдигне отново... Може би ще мога да измисля друго наистина добро извинение... Сестра ми, сестра ми е болна, много е болна и едва днес съм го разбрал и съм много обезпокоен...

На вратата се почуква.

— Ей! — Джери Лазаръс. — Добре ли си, човече?

Пускам водата на тоалетната.

— По-добре от всякога. — Хвърлям небрежно кърпата върху рафта и отварям вратата. Изражението на Джери говори, че не изглеждам чак *толкова* добре.

— Не е нужно да оставаме — казва той. — Не се чувствам много добре. Искаш ли да си тръгваме? — Този човек наистина ме разбира. Може би дори по-добре, отколкото ми се иска.

— Само, ако *ти* искаш. — После, за да насоча вниманието към него. — Какво ти е?

— Нищо ми няма.

— Но току-що каза, че не се чувстваш много добре.

— Е, да, но... просто казах, че не е нужно да оставаме.

Первам го по гърдите с опакото на ръката си.

— Аз съм добре. Ще се видим долу.

Сестра ми е много болна. Кимам замислен. Въздишам. Да, едва днес го научих. Какво ѝ е? Предпочитам да не задълбавам в това. Ще се оправи ли? Можем само да се надяваме. Стискайте палци за късмет. Във всеки случай днес това малко изопна нервите ми и поради тази причина изглеждам толкова разстроен, заради сестра ми...

Събота сутрин обикновено означава ранно започване на деня ми. Тичане няколко километра, преди повечето от съседите да са станали. Дълга закуска, докато чета вестника си. В повечето случаи отивам във фирмата да поработя няколко часа. Съботният ден е най-продуктивният от всичките ми работни дни. Дори когато и другите са там, то е защото им се е наложило. Те също нямат търпение да си тръгнат възможно по-рано. Затова общуването е сведено до минимум и аз намирам онези от персонала, които не съм могъл да открия през седмицата.

Но днес няма никаква работа за моя милост в офиса. Изминавам тичешком петте километра много по-бързо от друг път и на връщане прибирам вестника си. Преди да вляза в кухнята разкъсвам синия найлон и зачитам първата страница.

„Няма никакви следи за отвличането в Хайланд Удз“, гласи съобщението най-горе. Поемам си дълбоко въздух, адреналинът тръгва секунда по-късно. *Отвлечане*, това е добре. Те мислят, че е било похищение. Не убийство от ревнив любовник. Статията не съдържа нищо ново, само кратък преглед на случая. Засега добре. Съзнавам, че всеки ден ще минава така — в очакване да разбере дали ченгетата ще попаднат на по-гореща следа.

Звънецът на вратата ме стресва. Отварям вестника на спортната страница. Тръгвайки към вратата поглеждам през прозореца на трапезарията и виждам бежов седан, доста старичък, паркиран на моята алея за коли. Отварям вратата на двама мъже — единият нисък и набит, другият висок и слаб.

Ниският ми показва значка, наподобяваща много на онези тенекиени значки, които използвахме като деца, макар че, съдейки по киселата физиономия на мъжа, в момента това не е игра.

— Господин Калиш?

Отговарям с „да“, докато отварям и мрежестата врата. Стаявам дъх. Ужас! Мраз.

— Детектив Къмингс от полицията в Хайланд Удз. Това е детектив Николаос — кима той към партньора си. — Може ли да отнемам минутка от времето ви?

Както съм застинал в поза, не е добра идея да помръдвам глава, казвам само:

— Разбира се. — А на себе си: *Спокойно, спокойно, спокойно.*

Завеждам ги в хола и посочвам дивана. Сядам срещу тях на малкото канапе за двама. Много съм спокоен. Николаос оглежда стаята — украсата, старото пиано от къщата на родителите ми, снимките в рамки на семейството ми и на децата на сестра ми.

— Дано не сме дошли в неподходящо време — заговаря Къмингс, но разбира, че е точно така, като вижда спортния ми екип и все още потното ми лице. Във всеки случай трудно е да си представи човек подходящо време за срещи от този род. Къмингс е на средна възраст, плещест, с двойна брадичка, плешиво теме и дълга до ушите коса, с вид на човек, видял много на тоя свят, който се прикриваше, доколкото мога да кажа, под изражение на сънливост. Вони на пури, а още няма десет сутринта.

Представям си как дните му се сливат с нощите, откакто изчезна добрият доктор.

Той започва с очевидното — разследват изчезването на доктора, имат само няколко въпроса. Изведнъж се изпълвам с чувството, че съм късметлия — тичането ми допреди малко е удобно извинение за зачервеното ми лице или, още по-лошо, за избилата пот.

Разпервам ръце.

— С какво мога да ви бъда полезен?

— Доколко познавахте семейство Райнарт?

Казвам им каквото те вече знаят, причината да са тук; работя във фондацията, познавам бегло съпредседателите.

— С какво се занимавате във фондацията? — Къмингс ще води разговора. Поглеждам към другия, Николаос. Той беше отворил малък бележник и започна да пише бързо.

— Бях член на комитета по набиране на средства, предимно с това. От време на време работя и по програмите. Но основно набирам средства.

Къмингс е с ръце в скута и сега се навежда напред.

— Често ли се виждахте с Райнартови?

— Не много често. Те изпълняваха всички функции, разбира се. Но аз бях просто един от близо шейсетте души, отговарящи за набирането на средства, което е само част от дейността на фондацията. Тя е голяма организация. — Това е рутинна процедура „въпроси и отговори“, но не съм сигурен как се държа. Дали да ги гледам в очите, или не? Дали да изглеждам загрижен, или не? Аз... съм... спокоен.

— Никого от тях двамата ли не познавате лично?

Искаш да кажеш освен че спя с Рейчъл ли?

— Никого — почесвам лицето си. — Сигурен съм, че ще ме познаят, като ме видят, но едва ли ще си спомнят името ми. Нали знаете, едно от сто лица. — Питам се дали създавам впечатление, че се оправдавам.

Къмингс ме поглежда в очите, замълчава за част от секундата, преди да продължи:

— Е, да, но ние разпитваме всеки, който работи с Райнартови. Опитваме се да разберем дали някой е имал причина да им навреди. Да се сещате за някого?

Намръщвам се и се заглеждам в стената над главата на Къмингс, в картината от времето на детството ми, абстрактна гледка на яростни вълни в тъмносиньо и моравочервено. Бавно поклащам глава.

— Не, не се сещам.

— За абсолютно никого? Някой, който им е имал зъб, който е спорил с тях? — той повдига ръка до лицето си.

— Фондацията не е място, където се създават врагове.

— *А госпожа Райнарт?*

— Мисля, че тя беше включена в последния въпрос.

Къмингс замълчава. Не му харесва забележката ми, предполагам, но той също се пита дали не е светнала лампичка.

— Тогава, нека се съсредоточим върху *нея*.

— Нямам представа кой би искал да ѝ навреди.

— Хм. — Къмингс си дава вид, сякаш се прави, че вече не е заинтересован, малко прекалено нехайно поклаща глава. Питам се какво ли засича радарът му на това място. Може би той просто внимателно ме проучва. Може би наистина *не е* заинтересован.

— Ами добре — казва. — Вероятно наистина някой не е искал да я *нарани*. Защото я е харесвал. И то много, да речем. Може би това е довело до озлобяване към съпруга ѝ?

Опитвам се да изглеждам смутен. Просто поклащам глава и пак разпервам ръце. Не отговарям гласно; опасявам се, че гърлото ми може да се схване, ако продумам. Прегърбвам се напред, с лакти върху коленете и чувствам внезапен болезнен възел във врата си и, доколкото чувствам, всяка капка кръв в тялото ми се е събрала в лицето ми.

Къмингс се навежда още по-напред, очите му не се отместват от моите.

— Разбирате какво ви питам, господин Калиш. Бихте ли охарактеризирали госпожа Райнарт като флиртаджийка? Като жена, на която ѝ доставя удоволствие вниманието на мъжете?

— Не, не бих казал. — Гневът ми засилва гласа ми. — Бих я охарактеризирал като жена, която много обича работата си. Жена, на която всички ние се възхищаваме и уважаваме. И вие би трябвало до проявите известно уважение към нея, детектив.

Виждам как в очите на Къмингс проблясват искри на гняв, челюстта му се втвърдява за миг; ченгетата не приемат неуважението добре. Той отваря уста да отговори, но се въздържа. После гневът му изчезва и се заменя с любопитство. Той кима и ми се усмихва някак прекалено сърдечно.

— Да, прав сте — казва той любезно. — Ние работим денонощно, знаете как е. — Пак не отглежда очи от моите, усмивката му е все тъй пресилена. Но той не продумва, сякаш че, като седим тук в мълчание, аз ще изпълня пространството с нещо полезно.

Минават около шейсет секунди, а ние с Къмингс си играем на индианци, преди детектив Николаос да се намеси. Той е все още младолик, дебеловрат и атлетичен в евтиното си спортно сако от шотландско каре и с разкопчана яка на ризата; вероятно отскоро е детектив.

— Не се опитваме да оскърбяваме госпожа Райнарт — казва той, — но трябва да проучим всичко. Ревнив приятел, това е, което трябва да разберем, иначе няма да си свършим работата. — Господи! Те говорят така, сякаш е сигурно, че Рейчъл има приятел. Преглъщам силно и се мъча да поддържам гласа си равен.

— Дълбоко се съмнявам, че Рейчъл е способна на изневяра.

„Рейчъл“, а не „госпожа Райнарт“. Сега наричам жената, която бегло познавам, с малкото ѝ име.

— Вижте, с удоволствие бих ви помогнал, момчета. Райнартови са добри хора, много са направили за този град. Но не мога да се сетя за някого, който ще иска да им стори нещо лошо — поглеждам към Николаос, после към Къмингс; моля се с това да приключим. — Искам да кажа, че всички имаме такова мнение за тях. Те са толкова приятни хора. Кой ще иска да им стори нещо лошо?

— Кои „всички“? — пита Къмингс.

Дяволите да ме вземат!

— Просто приятели.

— Те имат ли си имена?

— Ами... имах предвид Джери Лазаръс — виждам, че Николаос записва бързо името — и Нейт Хорнзби. — Детективът записва и това име. После вдига поглед.

— Как се пише Хорнзби?

— Х-О-Р... Би трябвало да имате името му. Той също е във фондацията...

— Х-О-Р...

— Н-З-Б-И.

— Някой друг? Освен Джери Лазаръс и Нейт... Хорнзби?

— Ммм... Не. Тези са.

Николаос кимва. После плясва длани върху коленете си и става.

— Добре, господин Калиш. Благодарим ви, че ни отделихте време.

Къмингс продължава да седи.

— Ще ни се обадите, ако се сетите за нещо. — Това не е молба.

— Разбира се — казвам, изправяйки се на крака. — Искаше ми се да съм ви от по-голяма полза. — Питам се доколко им бях полезен изобщо.

Съботната вечер е посветена на пуканки в микровълновата фурна и филми, които съм записвал от кабела — типична патетична вечер през уикенда. Започвам с някоя стара комедия, за да отвлека мислите си от по-сериозните проблеми, но не мога да се отърся от цялостното напрежение. Днес ченгетата ме извадиха от равновесие. Опитвам се да им вляза в положението, да си представя какво си мислят за мене.

Изключвам видеото и започвам да гледам късен полицейски филм. Главните детективи са двама мъже с приятна външност, със скъпи прически, които водят безсмислен диалог. Те пристигат пред къщата на убиеца с полицейска кола, пълна с ченгета. Сирени вият наоколо.

Първата сирена прозвуча много по-рано, отколкото очаквах. Бях извън пределите на имението на Райнартови, в гората, когато я чух. Спрях се и се обърнах, поне доколкото ми позволяваше тялото на доктор Райнарт върху рамото ми.

Ослушах се. Беше само една сирена. Само една полицейска кола. Как тъй дойдоха толкова бързо?

Тичай.

Отново поех през гората, през клоните, които шибиха лицето ми, по грубата земя, осеяна с корени на дървета и камъни, дори и едно детско камионче, стояло захвърлено от някое дете цялата зима, което аз изритях на три метра във въздуха. Ръцете на доктора се удряха безжизнени по гърба ми, брадичката му подскачаше върху рамото ми, докато тичах. Исках пак да се спра и послушам, но не смеех. Бях навел глава, мъчех се да гледам в тясната кална пътека, която се виеше през гората. Тичах възможно най-бързо и едва запазвах равновесие, но ме беше страх да намаля ход дотолкова, че да стъпвам по-внимателно.

Вятърът биеше в гърдите ми, проникваше през ризата чак до кожата ми. Коженото ми яке се протриваше от трупа върху рамото

ми, а под ризата си нямах нищо друго освен тънка фланелка. Докторът току се изхлужваше от рамото ми. Тогава подскачах и го намествах отново. Той беше толкова тежък.

Трябва да намеря място, където да го зарежа, помислих си, но къде?

Напред беше открита площ. През нея минавах, като се прибирах вкъщи, една пресечка по-нататък. Не можех да го оставя тук. Продължавай да тичаш. Хората, които живеят тук, до гората, имаха ярко светеща лампа на гърба на къщата си, която веднага блесна в лицето ми.

Продължавай да тичаш.

Гората вече оредяваше и можех да виждам всички къщи. Краката ми започнаха да се огъват, но трябваше да продължа. Тук бях толкова добре осветен.

Но не можех. Спрях се и се ослушах. Никакви полицейски сирени. Къде се намирах?

Не разпознах къщата, зад която се намирах, но съседната...

Да. Къщата на госпожа Кранерт. Сладка възрастна вдовица. Тя нямаше да е будна в този час.

Занесох доктор Райнарт зад къщата ѝ. Промъкнах се между дърветата. И нейният двор беше ярко осветен, но и другите в близост до гората — също, така че нямах избор.

Изкачих хълма и свалих доктора до ограда от жив плет, разделяща нейния двор от съседния. Клекнах до доктора и отново се ослушах за сирени.

Дотолкова с отклонението на мислите ми от случилото си. Избърсвам потта от челото с ризата си. Отивам в кухнята и вземам бутилка „Джак“ и чаша.

Минавайки покрай банята на път за дневната, се спирам и зървам отражението си в огледалото. Достатъчно тъмно е, така че не се виждат ясно всички черти. Лицето ми е изпито от безсъние, кожата е груба като гласпапир — за първи път забелязах, че е такава след двайсет и деветия ми рожден ден. Очите са хлътнали, косата ми пада безжизнено по челото.

Наясно съм, че така ще бъде от сега нататък. Всичко ще ми напомня за тази нощ. Всяка мигаща светлина, всяка полицейска сирена, всеки трясък, вик, рана, кръв, бутилка уиски, колан, фланелка, пуловер, килим, прозорец, перде, вятър, студ.

Кал, лопата, полиетилен.

Уискито затопля гърлото ми. Сядам пак на дивана и забивам поглед в тъмния екран на телевизора, в отражението си като на таласъм.

Докторът ме гледаше, както лежеше на килима, с широко отворени, напрегнати очи. След малко осъзнах, че той изобщо не ме вижда. Гледаше през мене. Гърдите му, оголени и окървавени, се надигаха бавно и дълбоко. Устата му, леко разтворена, изпускаше тих звук. Приглушен звук, бълбукащ звук. Струйка кръв се стичаше от устната надолу по брадичката му. Ръцете му стискаха дългите власинки на килима. Дясното му коляно се повдигна, стъпалото му напираше да се опре в килима, но не се получи. Просто се плъзна и кракът му се изпъна.

Повдигнах отново пистолета, за да може той да го види за последен път, но очите му бяха застинали.

Оставям чашата си с трясък на масичката и си наливам още уиски. Сега гърлото ми е възпалено и уискито не му помага.

Винаги съм се питал какво ли е чувството да убиеш някого. Не чувството при самото извършване на деянието — което всъщност изобщо не ме е интересувало, — а след това. Да носиш тази малка тайна, да се питаеш кой колко знае, да играеш малки игрички с всекиго.

Винаги съм мислил, че това е нещо, с което не бих могъл да живея. Че накрая най-добрата част от мен ще ме накара да си призная всичко. Че някакъв вътрешен дух, някаква сила в мене, за която не съм и подозирал, ще се надигне и ще ме обсеби.

Сега знам. *Мога* да живея с това. Няма да има тупкащо сърце, което да ме зове от *дъсчения под*. Нито глас, който да ме измъчва. Нито призраци.

Бях прекрачил тази линия, тази безкрайно тънка, често изместваща се линия, която разделя допустимото от недопустимото, линията, до която мнозина се доближават, фантазират си за нея, флиртуват с нея — не флиртуваме ли всички ние с тези мисли? — линия, която може би дори *искаме* да прекрачим, но не я прекрачваме.

Не смеем. Но аз прекрачих линията, за да не се обърна никога повече назад. От сега нататък винаги ще бъда престъпник. Действията ми може и да излязат наяве, а може и никога да не излязат наяве — може и да бъда, а може и да не бъда съден, — но и в двата случая аз съм това, което съм. И след ден и половина, след изнизването на петъка и посещение от страна на „най-добрите“ в Хайланд Удз, аз преразглеждам положението си. Първият ми ден от оставащите ми в този живот.

Всичко е различно.

Сетивата ми са изострени. Въздухът е по-чист. Цветовете са по-ярки. Миризмите са по-приятни или по-противни. Вече няма такова нещо като спокойствие, може би притъпено чувство в дадени моменти, но не и спокойствие. Защото вътре в мен аз имам това познание, тази малка сигнална светлина, която чака да бъде раздухана от всяко напомняне за доктор Райнарт, за Рейчъл, за онази нощ.

Ще живея с доктор Райнарт до края на живота си. Ще си спомням 18-ти ноември всеки ден, може би всеки час, докато съм жив. Ще чувам трясъка от разбитата стъклена врата, когато хвърлих дървената пейка към нея. Ще виждам първото проблясване от пистолета, което просна доктор Райнарт върху килима. Ще чувствам в ръката си тежестта на самия пистолет. Ще усещам миризмата на барут, вонята на разложено от разкъсаните гърди на доктора. Ще виждам Рейчъл, свита до дъбовия бюфет, бледа, трепереща, която няма представа какво ще извърша, но и не ме спира.

Поглеждам в смълчания телевизор. Премествам бутилката с „Джак“ така, че да закрие отражението ми в екрана.

Най-накрая инстинктите ми ще бъдат същите. На оцелелия. Ще се върна отново към обичайните си простосмъртни грижи. Храна, сън, секс, работа. (Не в този ред.) Ще стана съдружник в „Макхенри Стърн“. Ще продължа скромното си ергенуване и ще спестявам, за да се пенсионирам на четирийсет и пет и да се преместя на някой остров. Пак ще направам пари всеки месец на сестра ми и ще си казвам, че съм направил всичко по възможностите си за нея. Ще осъществя целта си да бягам марафон. И накрая, някой ден ще се преселя. Спомените ми ще бъдат там, но ще бъдат разводнени.

Третото питие ми върви много по-гладко. Оставям чашата и хващам бутилката за гърлото, после я вдигам като за тост за Рейчъл.

Сега това е нашата връзка. Независимо, че може да бъдем разделени
накрая, независимо колко много години ще разделят живота ни, ние
винаги ще имаме тази връзка. Винаги ще делим този момент. Това е
нашата връзка, Рейчъл. За добро или за лошо.

Доколкото знам, ченгетата не разполагат с много сведения след първата пълна седмица от изчезването на доктор Райнарт. Неделният вестник помества голяма статия за случая. Всъщност историите в нея са две. Едната е за домашните мерки за сигурност — как влизането с взлом в дома на Райнарт е отворило очите на някои хора. Никой дом не е в безопасност, дори в Хайланд Удз. Другата част е посветен изцяло на случая с Райнарт. Полицията започвала да изключва версията за отвличане, пишеше вестникът, тъй като нямало искане за откуп. Интересно.

Понеделнишкият „Уоч“ не обсъжда случая. Във вторник имаше доста голям материал. Полицията дрънкала празни приказки, а реакцията от страна на квартала била по-малко от толерантна. Доктор Райнарт бил един от най-известните хора в района. Още повече че ставало дума за уважаван лекар, който е бил нападнат в предградие, населено с бели хора от висшето общество. На богатите не им е приятна мисълта, че са уязвими в собствените си домове. Избраните кметове и прокурори не обичат богатите им избиратели да се чувстват незащитени.

Полицейският началник се появява по новините всяка вечер с мрачен израз и нарастващ гняв. Отначало областният прокурор Филип Еверет също заставаше пред камерите. Еверет е красив, светлокос човек, приближаващ четирийсетте, който пръв кандидатства за държавна служба веднага след завършване на юридическия факултет. След два двугодишни мандата в законодателната власт той кандидатства за окръжен прокурор с подкрепата на напусналия този пост. Беше избран с изненадващо много гласове и веднага започна да се изпълва с по-високи амбиции. Сега кара втория си мандат като главен прокурор на окръга и, както се говори, е готов да върви по-нагоре. Убийство на изтъкната личност, две години преди да се освободи място за следващия сенат е доста добра възможност. Очаква се настоящият сенатор да се оттегли след многократно запитване за личното му финансово състояние, а все още никой приемник не се е

появил на хоризонта освен банда мухльовци с родови имена. Еверет ще бъде героят, който помага на богатите хора да се чувстват отново в безопасност.

Но докато разследването напредваше с малки крачки, Еверет играеше на криеница. Той ще се появи, когато излезе улика, но ще се потулва, докато или ако — това стане.

Медиите като цяло започват да обръщат все по-малко внимание на разследването. Кръвта е засъхнала, има по-интересни и по-ужасяващи материали за отразяване. Колкото по-малко чета вестника и чувам новините по телевизията, толкова по-силен се чувствам. Най-сетне днес, срядата преди Деня на благодарността, реших, че ще навестя сестра си, както правя веднъж в годината.

Излягам се удобно в креслото и давам възможност на уискито да напълни червата ми.

Ще замина при сестра ми утре. Тази вечер е за Рейчъл. Тази вечер тя ще бъде облечена в дълго кожено палто. Ще влезе в къщата без покана, ще ме заvari тук, във всекидневната. Ще изтръгне от ръката ми дистанционното и ще загаси телевизора. После ще пусне лек джаз по стереоуредбата. Ще изтръгне бутилката от ръката ми и ще я поднесе към устните си. Ще отпие глътка със затворени очи и ще оближе устни, вкусвайки алкохола. Ще вдигне стъпалото си върху креслото и за първи път ще разкрие дългия си, гол крак през дългото си палто.

— *Искаш ли да ме погалиш?*

Аз ще понеча да отговоря, но тя ще ме възпре с пръст на устните си.

— *Къде?*

— *Къде искаш да ме погалиш?*

Ще ѝ покажа. Ще ѝ покажа тук и тук, всички места, където искам да я погалия.

Джеймисън Калиш Лейдън живее с двете си деца в Еверест парк на цели десет часа път от дома ми. От една година е разведена. Децата сега са на четири и осем години, пращящи от енергия и са радост за очите на Джейми.

Карам, незнайно защо уверен, че посещението ще ми окаже лечебно въздействие. И също като баща си натискам клаксона, когато навлизам в алеята за коли пред къщата. Първа на вратата е малката Джесика — една малка огнена топка с яркочервени миши опашки и гащеризонче в бяло и розово, която старателно се държи за парапета, докато слиза по стълбите, водещи към алеята. Изскачам от колата, за да я посрещна. Тя крещи. Аз крещя. Прегръщам я, а тя пищи от радост, после ме дарява с дълга целувка, примесена със следи от конфитюра, останал по устните ѝ от обяда. Вземам я на ръце и както се качвам по стълбите към верандата, се сблъсквам с момче в баскетболна тениска на черни и червени шарки. През последната година Томи е пораснал с четири-пет сантиметра. На осем години е също толкова кльощав, колкото бях и аз на неговата възраст, само дето косата му е по-къдрава. Той вдига безмълвно ръка и двамата удряме длани една в друга за поздрав, после го притеглям към себе си за кратка прегръдка. Вече е в онази зряла възраст, когато смята, че е тъпо да показва външно привързаността си към някой възрастен.

— Мамо! — извиква Томи. — Вуйчо Марти е тук.

От кухнята излиза сестра ми Джейми и сякаш виждам майка си. Джейми е наследила стройното ѝ телосложение и изумителните ѝ зелени очи, а от баща ни е червената ѝ коса. Тя ми се усмихва мило и силно ме прегръща. Задържам я дълго в прегръдките си. Винаги се радвам да видя по-малката си сестра, но този път чувствата ми са още по-силни. Потискам желанието си да заплача. На нея не ѝ е лесно, а последните няколко седмици пък съвсем не бяха приятни за мен. Щастлив съм, че реших да дойда тук.

Оставям багажа си и отивам да помагам на Джейми в кухнята. Разбира се, в рамките на възможностите ми — да режа картофите.

Почувствала се пренебрегната, Джесика също изявява желание да помага. Възлагат ѝ да сгъва салфетките.

— Е, как върви животът на могъщия инвестиционен посредник? — пита Джейми, докато приготвя плънката. Тя е дребна и чевръста, и изглежда доста добре, като се имат предвид двете раждания и кошмарните ѝ всекидневни задължения. Червената ѝ коса, в която забелязвам нови сиви нишки, е прибрана на конска опашка.

— Вълшебно — отвърщам аз. — Нищо не може да се сравни с удовлетворението от мисълта, че съм помогнал на някой милионер да си купи още няколко хиляди декара земя. А вие как я карате?

По-малката ми сестра се усмихва.

— Sprawяме се — казва тя така, сякаш се опитва да убеди себе си. — Той вече се съвзема.

Томи беше изкарал тежък период, след като баща му се изнесе от дома им. Това съвпадна с началото на първата му учебна година и той щеше да се учи по-добре, ако беше имал малко време да свикне с положението, преди да тръгне на училище.

— Аз ходя в детска градина — съобщава Джесика.

Обръщам се към нея.

— Така ли? И какво правите там?

Тя се изправя.

— Рисуваме, строим, чертаем, оцветяваме картинки и имаме час по приказки.

Аз съм видимо впечатлен.

— А какво казва за рисунките ти госпожа Тери, Джесика? — пита мама.

— Госпожа Три казва, че съм добра художничка. — Тя цялата сияе. Ах, това хлапе!

Пощипвам нослето ѝ.

— Предполагам, че би могла да рисуваш нещо и за мен.

Това я въодушевява. Сега забелязвам, че тя е едно малко копне на майка си. Наследила е не само червената коса, но и големите ѝ зелени очи. Всички жени от рода Калиш притежават забележителни черти и блестящи коси. Малката слиза от стола без чужда помощ и хуква нагоре по стълбите, за да сътвори своя шедьовър.

— Може би след вечеря, а? — предлага майка ѝ.

Вечерята за Деня на благодарността е първата истинска, домашно приготвена храна, която съм ял откакто... ами от последния път, когато бях тук. Менюто в „При Марти“ на практика е менюто на всеки ерген. Сандвич със сирене от „Макдоналдс“, замразена пица, спагети с доматиен сос, китайска храна за вкъщи. Тази вечер седим в малката всекидневна до кухнята. Масата не е достатъчно голяма, за да побере приготвената храна, затова Джейми, след като сервира на всеки, връща съответния поднос в кухнята. Къщата е малко по-малка от онази, в която живееха, преди Били да ги напусне. Докато наблюдавам Джейми, която толкова се старее нищо да не липсва на децата в този доста тесен дом, се изпълвам със съжаление и възхищение към нея.

Томи яде малко, чопли в чинията и си тананика някаква песен. Участва в разговора, когато се налага, като на всеки мой въпрос дава стандартен отговор. Какво прави напоследък? Нищо особено. А училището? Добре е. Кой е любимият му предмет? Географията е интересна. Той показва следи от оживление, едва когато заговаряме за баскетбол и за неговия училищен отбор, затова продължаваме на тази тема. Томи прилича на баща си — светлосини очи, пясъчноруса, къдрава коса и източено тяло. Има същото негово намусено изражение, макар да подозирам, че то е по-скоро в резултат на преживяното досега, отколкото по наследство. Изпитал е повече мъка от много други деца на неговата възраст. В сравнение с Джеси, която тогава беше на три години, той пое по-голямата част от трудностите в семейния живот на родителите си. Когато го видях миналата година по това време, той беше едно докачливо и заядливо дете, просещо непрестанно внимание. Сега е сдържан, по-зрял, но някак по-угрижен.

Дори и с такива добре възпитани деца като тези, по време на празничната вечеря задълженията на мама не секват. Джейми поднася и нарязва яденето на Джеси, което се състои от бяло месо и руло, полято със сос от печеното. Изтрива устата ѝ и почиства дрешката ѝ, когато малката разсипе нещо в скута си и рева. Мога да се закълна, че на масата Джейми прекарва повече време да наблюдава как се хранят децата ѝ, отколкото самата тя да хапне нещо. Не е чудно, че е толкова слаба. После тя отива да помогне на Джеси с рисунката ѝ за мене, а ние с Томи се заемаме с чиниите. Аз му ги подавам, той ги подрежда в съдомиялната.

— Имаш ли си приятелка? — питам аз. Сега, когато „жените“ не са при нас, можем да си позволим този разговор.

— Тъп въпрос.

А може би не толкова.

— Искаш ли да се състезаваме утре на един кош?

— Добре.

Подавам му чиния.

— Ще се опитам да не те бия с много точки.

Не ми отговаря. Казвам му, че се шегувам. Свива рамене.

От другата стая се разнася вик. Джесика е завършила шедьовъра си. Изпълнен с нетърпение, сядам на пода върху семейния килим, докато тя триумфално поставя пред мен творбата си, нарисувана върху парче дебел кадастрон, какъвто не бях виждал, откакто завърших училище. В дясната част, с кафяв молив, е нарисувана нейната къща — един квадрат с триъгълник отгоре и червен комин, от който излиза дим. Правоъгълната врата и трите прозореца над нея са нарисувани с черен молив. В горния ляв ъгъл има оранжево слънце с жълти лъчи. Под слънцето, до къщата, е нарисуван мъж — дълга черта за тялото и по-къси за ръцете и краката, точки за очите и носа и широка усмивка. Над него стрелка сочи думите „Вуйчо Марти“. (Мама е помогнала за буквите.)

Направо съм изумен и го казвам на Джейми. Тя също е впечатлена. Дори Томи се съгласява, че рисунката е много добра. Джеси е поруменяла от възторг.

Идеята да разтворим семейния албум изобщо не беше моя. Напротив, аз настоятелно възразих. Джеси седи в скута на майка си; Джейми крепи единия край на големия албум, а другият лежи върху коленете ми. Томи седи до мен.

Най-ранните снимки са черно-бели. Повечето са мои бебешки снимки отпреди раждането на Джейми. Една от тях е от деня на раждането ми.

Три страници по-нататък е първата снимка, на която е и майка ми. Държи ме като новороден: „Марти на 3 дена“. Все още сме в болницата. За краткото време, през което хвърлям поглед към снимката, преди да се вторача в тъмния екран на телевизора, забелязвам, че на нея тъмната коса на майка ми е по-дълга.

— Това е баба — обявява Джесика.

— Точно така, скъпа — потвърждава майка ѝ. — А знаеш ли кое е това малко бебе?

Посягам да обърна страницата. Джейми, предусетила намеренията ми, ми попречва.

— Това си *ти*, мами — гадае Джеси.

— Неее.

Отново посягам, но този път Джейми затиска плътно листа с дланта си.

— Обърни страницата — настоявам аз.

— Опитай пак — поощрява я тя.

— Това е вуйчо Марти — извиква Томи.

— Правилно!

Джеси изписква от прозрението. Томи ме сръгва в ръката.

— Обърни, Джейми!

— Той няма коса! — късото пръстче на Джеси ме сочи на снимката.

— Джейми...

Сестра ми само ме поглежда.

— Тя го целува!

— Точно така, миличка.

— Джейми...

— Какъв си дебел — отбелязва Томи.

— И ти беше такъв — смушквам го с лакът в отговор. — Джейми, обърни.

С тихо шумолене сестра ми обръща страницата, като ми хвърля сърдит поглед, защото тя никога нищо не разбра. Липсата на каквато и да е връзка между мен и Адриан — това ми беше най-удобният начин да говоря за майка си — безпокоеше непрестанно Джейми, но тази нейна тревога се засили в дните преди смъртта на Адриан. Последната година от живота си Адриан прекара в старчески дом и едва когато ракът разяде цялото ѝ тяло, постъпи в болница. Онази година аз не я посетих нито веднъж, обаждах ѝ се по телефона — не повече от пет пъти. Застанах до леглото ѝ последния ден, когато вече си отиваше. След смъртта и — преди четири години — Джейми дълго време не ми проговори. Презрението ми към Адриан, което в началото за нея беше неразбираемо, после стана непростимо. Смятах, че никога няма да ми проговори отново, но тя го направи, вероятно по две причини: първо,

за да ми покаже, че кръвта вода не става, и второ, защото имаше голямо и добро сърце, каквото аз никога нямаше да имам.

Предлагам да оставим албума и да пуснем по видеото анимационния филм, за който говореше Джеси по време на вечерята. Не получавам голяма подкрепа, но продължавам да настоявам на своето, докато Джейми разлиства албума. Накрая Джеси заявява, че ѝ е омръзнало и изявява желание да гледа споменатия филм. Едва след като Томи се присъединява към нас, Джейми затваря семейния албум.

Всички заедно гледаме детския анимационен филм, в който главният герой е една пееща мишка. Томи е неспокоен, но послушно гледа. Джеси заспива в скута на майка си и тя я слага да спи. Томи я последва и ми пожелава лека нощ, вдигайки ръка.

Оставам да чакам сам в дневната, докато Джейми подготви децата за сън, наблюдавайки танца на пламъците в камината, после вдигам поглед към полицата над нея, където са подредени снимките на семейство Калиш. Родителите ми, Джейми и аз до фонтан в някакъв увеселителен парк. Джейми и майка ми след балетен рецитал, в който е участвала Джейми. Една снимка в студио, когато съм на десет, а Джейми на шест години. Аз съм облечен в колосана бяла риза с черна папийонка, а Джейми е в нещо като моряшко костюмче. Баща ми е със спортно сако и с типичната си доволна усмивка. Скъпата ни майка изглежда блестящо както винаги. Ние четиримата на завършването на гимназия на Джейми. Пак четиримата на моето завършване на колежа. И накрая, една до друга, са две отделни черно-бели снимки на родителите ми. Главата на баща ми е извъртяна малко неестествено към камерата, но на лицето му е онова познато изражение — едновременно доволен, мъдър, кротък и незаинтересован. Тя изглежда както винаги великолепно.

Вглеждам се в очите на баща ми на снимката и за момент кръстосваме погледи, провеждайки един от нашите безбройни разговори. Баща ми, както винаги тактичен и търпелив, никога не ме критикува, само разгръща пред мен нравствената карта и ми помага сам да намеря пътя. Точно сега неговият компас щеше да ми е от голяма полза.

Баща ми спокойно можеше да мине за изискан мислител. Питър Калиш завършил колеж с научна степен по философия и веднага се насочил към юридическия факултет, за да изследва по-висшите идеали, залегнали в основата на нашето общество. Бил консерватор в преобладаващо либерална среда, но за него това било най-стимулиращото време в живота му в интелектуално отношение (както сам ми го каза, докато ми разясняваше предимствата на юридическото образование). Участвал активно в няколко студентски застъпнически организации във факултета, дори сам основал една-две от тях, мечтаел

да получи магистърска степен по право и да се завърне като преподавател.

Точно тогава я срещнал.

Питър Калиш се запознал с Адриан Вивриано през третата година от следването си в юридическия факултет и така се прехласнал по нея, че мигом попаднал в мрежите ѝ (ако можех да редактирам по мой начин тази биография, бих употребил израза „тя го оплепа в мрежите си“). С три години по-млада, тя току-що била завършила колеж и решила да се посвети на работата си като социален работник. Адриан Вивриано беше от хората, от които най-малко бихте очаквали, че ще се разкъсва между някой проект за стягането на порутена къща и програма за поемане грижите за деца от разбити семейства или подложени на домашно насилие. Тя имаше екзотични италиански черти, стройна и добре сложена фигура и обноски, издаващи жена, свикнала на по-изтънчен живот. И тогава, а и досега, не съм преставал да се чудя защо беше избрала работа, която не само че бе ниско платена, но и не носеше никакъв престиж, една абсолютно неблагодарна дейност, след която вероятно тя всеки работен ден се е прибирала дълбоко наранена и тъжна.

Но това е била професията, която тя си е избрала, и такива са били обстоятелствата, при които родителите ми са се срещнали за първи път; баща ми — трета година студент по право, флиртуващ с идеята да затъне в нови дългове, за да вземе още една научна степен и Адриан, работеща от една година като социален работник.

Колкото и да е странно, не знам как точно са се запознали. По неизвестни причини никога не е ставало дума за това. Може би той е настъпил някой от онези горски капани, където примката ненадейно се обвива около глезена, а тя го е дърпала, докато е увиснал надолу е главата. Както и да е протекла първата им среща, баща ми хлътнал по нея още в първата секунда. И така, след шест месеца моят влюбен до уши и затънал в дългове баща, ѝ предложил брак. Вместо да продължи със следването си, той постъпил на работа в една от големите правни корпоративни фирми в града. Баща ми беше склонен към саможертви, притежаваше невероятно вътрешно спокойствие и можеше да бъде щастлив при всякаква ситуация. Той беше миротворецът в семейството, една от най-неконфликтните личности, които съм срещал през живота си, що се отнася до семейна политика. (Предполагам, че в

нейните очи това е било слабост. Една от многото.) Така че, когато постъпването му в адвокатската фирма станало най-практичното от икономическа гледна точка решение, особено по мнението на годеницата му, той поел по пътя на най-малкото съпротивление. (Покъсно баща ми често ми е напомнял, че това е било негов избор, че за нея нямало значение какво ще работи той и колко ще печели. Бях склонен да не му вярвам.)

И така, родителите ми се оженили и заживели в центъра на града. Тя продължила с кариерата, която искала, той — не. Меко казано, работата в адвокатската фирма не дала на баща ми нищо от онова, което желаел, когато се записал в юридическия факултет. Както казваше, това било просто друга форма на бизнес, а той прекарал цялата си научна кариера, опитвайки се да избегне точно този вид бизнес.

Но ако баща ми не е бил увлечен по изготвянето на договори и проучването на тънкостите на антитръстовия закон, то той, както вече споменах, е бил увлечен по нея, и бил доволен от високата заплата, защото *тя* била доволна. Те живели така три години — татко мразещ работата си, но влюбен в жена си, жена му влюбена в работата си и мразеща... май това няма да е честно.

И тогава на сцената се появява моя милост. Тя напуснала работа, както било прието да постъпват бременните жени по онова време. Баща ми се съсипвал вече четвърта година във фирмата и бил на границата на търпимостта, когато го връхлетяла новината за предстоящото ми появяване. Не е изненадващо, че от този момент са започнали проблемите им. Точно когато се очертавало разходите им да нарастват, те се лишили от нейната заплата, а баща ми решил, че не може повече да издържа живота във фирмата. Той поддържал връзки с една консервативна застъпническа организация, откъдето му предложили да се присъедини към тях и той заявил на Адриан, че смята да приеме. Веднъж, след доста чаши уиски, татко ми призна, че тя се възпротивила, но той не искал синът му да расте с мисълта, че човек трябва да избира работата си единствено заради заплащането. Що за пример щяло да бъде това за едно дете? Много държеше да ми втълпи, че по-важното е човек да изпитва удовлетворение от работата си.

Познайте кой е надделял в спора им? И така, баща ми останал нещастен още две години, през което време двамата спестявали доколкото можели, след това той се записал в споменатата консервативна организация (а две години по-късно постъпил като преподавател в едно училище в центъра на града). Мисля, че дори тогава тя му е била обидена. Може би оттам е започнало всичко. Може би тя никога не му е простила.

Тази снимка — 20 на 25 сантиметра на баща ми е много характерна. Кротък, с чувство на достойнство, съвестен, добродушен, уверен в себе си мъж. Единственото му желание беше ние тримата да сме щастливи. Бягаше от напрежението и конфликтите като от чума. Към неизбежните семейни кавги, които възникваха от време на време, подхождаше с аргументирано и обезоръжаващо спокойствие. Но зачекнеше ли тема, свързана с правото, сякаш някакъв дух го обладаваше и тогава говореше с такава ожесточеност и прямота, че ставаше съвършено различен от онзи мъж, готов да отстъпи при най-слабия признак за напрежение по време на вечеря. Дори и през онези нещастни години в адвокатската фирма, Питър Калиш продължи активната си дейност в юридически фондации и публикуваше обширни статии в правни списания, като често работете по тях рано сутрин. Ако юридическата професия можеше да се сравни с ревнива любовница, то тя беше добре задоволена. Може би това беше повлияло на Адриан. Не знам какво е било и отдавна съм се отказал да гадая. А и не ме интересува. Наистина.

Спомням си как докоснах ръката ѝ онзи последен ден преди четири години. Не я погалих, просто я допрях с пръстите си. Майка ми лежеше на болничното легло в леко изкривена поза, почти в кома, с тръбички в носа, ръката и корема ѝ, с полуотворени неподвижни очи и разпиляна, току-що измита от Джейми коса върху възглавницата.

Тук съм, казах ѝ аз. Това беше всичко, което изрекох, сякаш обявявайки пристигането си, ѝ предлагаш нещо повече. Напираха и други думи, но така и не ги изговорих, докато седях до нея. Питам се дали тя ги очаква, дали не иска да ми каже нещо, дали не съжалева, че сега, когато иска да говори, вече не може.

Чувам, че Джейми се движи в кухнята. Тя влиза в дневната и носи бутилка вино и две чаши. Забелязва с одобрение, че гледам

семейните снимки, но аз се отдалечавам от тях и вземам бутилката от ръката ѝ, за да избегна разговори за родителите ни.

— Децата са страхотни, Джейми — казвам. Сядаме един до друг на дивана.

Тя се усмихва, после въздъхва.

— Да, нали? — Протяга чашата си и аз ѝ наливам. — А можеше да бъде и много по-лошо. Когато Били си отиде, Джеси беше едва на три. Не би могла да разбере. Тя все още не разбира, но приема положението.

— Били често ли ги вижда?

— Веднъж на два месеца. — Били живее в друг щат. По време на развода не настоявал за попечителство. Всъщност, доколкото си спомням, май Джейми беше готова да му разреши повече посещения, отколкото той е искал. — Ще ми се да идваше по-често — признава тя. — От девет месеца се среща с друга. Изглежда, колкото по-сериозна става връзката им, толкова по-малко време намира за децата си.

Сега, когато децата са в леглата си и не ни чуват, в думите на Джейми се долавя явно напрежение.

Дали да не минем на по-приятна тема?

— А ти? — питам аз. — Има ли някой на хоризонта?

— О! — маха презрително с ръка. — Всъщност не. По-точно, има един човек в офиса. — Джейми е секретарка във фирма за недвижими имоти. — Приятен човек. Струва ми се, че не е безразличен. Но помисли си само с какво бреме ще се натовари.

— Една прелестна червенокоска и две взривоопасни деца. Доста приятно бреме, ако питаш мен.

Тя завърта очи.

— Червено-сивокоска — поправя ме и хваща кичур от косата си. — И деца, които не са *негови*, Марти. Мъжете искат свои собствени деца, а не от друг мъж.

— А не може ли да има и едното, и другото? — Въпросът ми е по-скоро риторичен, разбирам я какво има предвид. По дяволите, та аз самият не искам дори собствени деца. Единствено когато съм с Джеси и Томи, ме спохожда смътна мисъл за деца. Децата наистина са нещо прекрасно, стига да не се налага да изпълняваш някое от неприятните задължения.

Тя отново въздъхва.

— Признавам, че би било хубаво. Точно сега един баща ще е от полза за Томи. А ще бъде и допълнителен доход за колежа им.

— Не казваш нищо за себе си, сестричке. — Тя е точно като баща ни, подчинява интересите си на интересите на всички останали. Определено не съм наследил тази отличителна черта.

— Разбира се, че ще бъде добре и за мен. — Тя се отплесва за момент, допускайки, макар и за кратко, мисълта за друг мъж в живота ѝ, представа, която в някое друго време вероятно ще надделява над всичко друго, ще ускорява пулса ѝ, но в момента е само едно парченце от мозайка, което трябва да пасне напълно с децата ѝ. — Засега искам единствено да съм сигурна, че децата ще го преодолеят.

— Мина вече една година, Джейми. Децата са добре. Помисли и за себе си.

Тя веднага се хваща за думите ми.

— А ти, господин Ерген без деца?

— О, сестричке. Твоят брат е истински покорител на женски сърца.

— Да не искаш да кажеш, че няма нито една жена, проявяваща интерес към такъв очарователен, красив, чувствителен мъж с шестцифрен доход.

Ами, вероятно има една. Но тя е омъжена. Или поне беше, преди да заровя съпруга ѝ. Тази мисъл изплува и потъва в съзнанието ми сравнително безболезнено; причината сигурно е в промяната на обстановката. Нима започвам да се съвземам? Нима съм я превъзмогнал толкова бързо?

— Разкажи ми за Томи.

По лицето ѝ отново се изписва равнодушие.

— Том се справя значително по-добре. Вече не се бие. Участва в отбора по баскетбол и играе добре. Прекарва часове навън на алеята, за да стреля в кош. Това за него е вид спасение. — Тя обгръща с длани чашата, опира я върху коленете си и барабани с пръсти по стъклото и повтаря: — Да, справя се значително по-добре.

— Струва ми се, че той...

— Има нужда от баща, Марти. — Гласът ѝ пресеква, докато изговаря думите. Подгъва крака под себе си върху канапето, понечва да поднесе чашата до устата си, но после я връща обратно. — Виж, с

Джеси е различно. Майка ѝ е до нея, а и беше толкова малка, когато той ни напусна, че вероятно няма спомен. Докато Томи...

— Томи има това, за което повечето деца могат само да мечтаят, Джейм. Той има майка, която го обожава и която винаги е наоколо.

Джейми изправя раменете си и пак ги отпуска.

— Сигурно е така. Щеше да е съвсем друго, ако изобщо не познаваше баща си, но той знае, че баща му е някъде другаде, нали? И не го е грижа за него. — Тя замълчава за миг. — Истината е, че Били не е идвал от осем месеца. Можеш ли да си представиш как преживява това едно малко момче?

Сестра ми се обръща към мен и аз я погалвам по косата. Същата коса, която, като шестгодишна, Джейми оцвети с черен маркер, защото предпочитала тъмна коса. После докосвам белега близо до ухото ѝ, където се беше изгорила, когато за първи път използва маша за коса. Тогава беше в шести клас.

Това време отдавна е отминало и дори за жена като Джейми, която е запазила фигурата си, годините си личат. Бръчките около очите. Сивите нишки в косата ѝ, както тя самата отбеляза. Но действителната промяна всъщност не е толкова във външния ѝ вид. По-скоро е в начина, по който се държи, пълната ѝ липса на суета, на енергия да прави нещо различно, което да не е свързано с децата. Духът ѝ, жизнеността ѝ — тях вече ги няма. Тя е просто една разведена секретарка, която се старее да поддържа дом с две малки деца. Вече няма големи мечти за себе си. С големите си зелени очи вижда света единствено чрез децата си. Питам се дали това се случва с всички жени, когато стават майки. Всъщност веднага се сецам за една майка, която не влизаше в тази категория.

Джейми не изостава от мен, докато изпразваме първата бутилка. Настоявам да ми каже нещо повече за онзи мъж и тя неохотно ми разказва. Името му е Робърт и е компютърен консултант. Питам какви са шансовете, но тя само махва с ръка.

— Не знам. Трябва да съм предпазлива, Марти, нали разбираш? Не искам мъжете да идват и да си отиват от живота им. Иначе той изглежда свестен човек. Има чувство за хумор. Не знам... — отпива още една глътка, после ме поглежда. — Хей, не ми се мръщи — скастрияме тя. — *Добре* съм, Марти. Както сам каза, имам две прекрасни деца.

Гледам я как отпива вино, протягам ръка и разрошвам косата ѝ. Моята единствена сестра. Моето семейство.

— Хрумвало ли ти е да се преместите при мен? — изтърсвам изненадващо дори и за самия мен.

Отговорът ѝ е още по-изненадващ.

— Знаеш ли, да. Наистина ми е хрумвало. Тук няма нищо, което да ни задържа. Там бих могла да си намеря работа като тази тук. Иска ми се Томи да се сближи с тебе, Марти. Били се отдалечава все повече от нас. Иска ми се... ами наистина ми се иска двамата с Томи да се сближите. Това откровение ме сварва напълно неподготвен и съм сигурен, че лицето ми ме издава. През последните две години бях виждал Томи само два пъти и не можеше да се каже, че между нас имаше силна връзка. Очевидно, от известно време Джейми е обмисляла тази възможност.

Знам как би трябвало да постъпя — да я насърча. Бих могъл да ѝ помагам за децата. Бих могъл да я виждам по-често.

Но това е отговорност, за която не съм готов. По дяволите, *никога* няма да бъда готов. Да подмяташ съвети по телефона е едно. Но да изпълняваш ролята на баща — съвсем друго. Както и да даваш пример на някого, на когото и да било. През целия си живот съм се пазел от подобно нещо, и то неслучайно. Страхът, дори по-точно паниката, че трябва да поема отговорност, ми пречи да продумам. Чувствам се като дете — смутено, онемяло, което плува в несигурния свят на възрастните и търси твърда почва, където да стъпи.

Джейми осъзнава, че е преминала определена граница, макар че аз бях този, който я насърчи.

— Беше просто идея — усмихва се тя вяло. — Кой знае. — Отпива от виното, така че поне единият от нас ще преодолее неудобството си.

Господи, още не мога да се съвзема. Тя разбира отлично реакцията ми. Джейми, бог да благослови сърцето ѝ, успява да поддържа още няколко минути незначителен разговор, след което се извинява, че се качва горе. Докато ми пожелава лека нощ, я изглеждам продължително, надявайки се погледът ми да изразява известна доза съжаление. Съжаление, че съм такъв егоцентричен задник. Тя ми се усмихва мило. Прощава ми. Не за първи път. Потупва ме по коляното и отива да си легне.

Оставам седнал на дивана, изпълнен със срам. Преповтарям многократно разговора и всеки път благородният Мартин Кирнън Калиш окуражава своята разведена сестра, Джейми, само на една заплата, да се премести с децата си в неговия град. И той обещава да помага на Томи и Джеси, докато пораснат. Думи, които така и не изговорих.

Замислям се за леглото в стаята за гости, където ще спя. Рейчъл обича странни места. Тази нощ тя ще дойде при мен. Не може да остане далече дори и за една нощ. Ще бъде в работни дрехи, широка тениска над бюстие и панталони от изкуствен памук. Ще я погледна и ще кимна към детската стая, а тя ще се усмихне с характерната си усмивка.

Обещавам, че ще кротувам. Ще бъда послушна.

Виждаш ли, Джейми? Виждаш ли това? Аз, образец за подражание?

От втората бутилка не е останало много, но аз я пресушавам. Подличкият вуйчо Марти. Никога не се е женил. Всъщност, никога не съм го виждал с жена. Да не е обратен? *такава* ли е работата? Не, Томи, вуйчо ти не е гей. Само малко вироглав, това е. Можеш да се умилкваш, да получиш някой съвет. Но не се сближавай твърде много.

Измивам чашите в умивалника и хвърлям бутилката в кошчето за боклук. После тръгвам към спалнята. Към Рейчъл.

В понеделник започвам работа освежен и изпълнен с нова надежда. Пътуването през уикенда до Джейми сътвори чудеса върху способността ми да се отдалеча от станалото — въпреки че усетих как ми прималява, докато минавах през центъра на града.

Както винаги в офиса е оживено, но Коледа витае във въздуха и мнозина от партньорите планират ваканцията си по празниците. По това време на годината се извършват много малко сделки — краят на финансовата ни година е през октомври, така че няма бързване в последната минута за изготвяне на годишен план — и аз мога да напредвам бавно и да изчакам новата година.

Новата година. Мисля си с копнеж за нея. Ако оцелея дотогава, ще станат месец и половина от изчезването на д-р Райнарт. Колкото повече време минава, толкова по-трудно се разкриват тези неща, нали? Във всеки случай, ако се съди по информацията от вестниците и телевизията, полицията няма представа къде да търси.

И така, тази сутрин се нахвърлям върху преработването на един договор за наем и се опитвам да повярвам, че вече всичко е останало зад гърба ми. Тази сутрин има моменти, когато *наистина* го вярвам, когато сърцето ми пърха като пеперуда и думите от договора танцуват върху листа. Може да ми се размине. Може и да бъдем заедно някой ден.

Около единайсет часа звънва вътрешният ми телефон. Две къси последователни позвънявания, което означава, че ме търсят отвън.

— Марти? — Джери Лазаръс.

— Какво ново, Лаз?

— Нищо особено. Добре ли прекара деня на пуйката?

— Да. Обичаен семеен празник. А ти?

— И аз така. Слушай, ще ходиш ли в петък?

Петък. Трети декември. Коледното тържество на Детската фондация на семейство Райнарт.

— Мислех, че ще го отложат — отвръщам аз. Обядът в понеделника преди Деня на благодарността, за който Нейт Хорнзби и

аз трябваше да осигурим говорител, беше отменен заради внезапната кончина на доктор Райнарт. Мислех, че и коледното тържество ще бъде отменено.

— Аз също — казва Лаз. — Но знаеш ли, чух, че нашата председателка ще присъства.

Гърлото ми се свива.

— Там ли си още?

— Шегуваш се.

— Не. Шоуто трябва да продължи, предполагам. Така че, аз ще дойда с Елън, а тя има приятелка, която познавам. Бихме могли да отидем по двойки.

Ето това вече щеше да е интересно. Аз, с жена, хванала ме подръка, в зала, където ще бъде и Рейчъл. Всъщност това щеше да е добро прикритие за мене. Но нямаше да мога да се справя. Божичко, дори и сега, разговаряйки по телефона с Джери, само мисълта за Рейчъл ме кара да се чувствам като зашеметен, облян в пот и онемял. Представете си ме в зала, пълна с хора, с жена до мен, с която съм се запознал току-що, и Рейчъл.

Джери ми описва жената. Забавна, мисля, че така се изрази. Със страхотни крака. После казва нещо за мен и студения ми чар. Прекъсвам го. Някой друг път, казвам и без да отговарям на протестите в другия кран на линията, затварям телефона.

Предполагам, че първата ми мисъл би трябвало да бъде колко ли трудно ще й бъде на Рейчъл да присъства на тази забава. Но истината е, че си мисля колко съм развълнуван, че ще я видя.

Телефонът извънхва отново. Вече за втори път Лаз се опитва да ме запознае с жена. Той е твърдо решен — всъщност приятелката му Елън е твърдо решена — да ми намери жена, с която да се обвържа сериозно. От две години аз и на срещи не съм ходил, камо ли да имам постоянна приятелка. Разбира се, като изключим Рейчъл, за която никой не знае. Първия път Лазаръс беше толкова настойчив, че накрая се съгласих да изляза, но в последната минута отмених срещата. Лаз ме предупреди, че ще ми окапе кренвирша.

Изчаквам телефонът да извънтри пъти, преди да вдигна слушалката. Лаз няма да приеме отказ. Нека поне го накарам да почака, преди да вдигна слушалката.

— Алл-о? — казвам с раздражение в гласа.

— Марти Калиш? — От другия край на линията не се чува нищо друго, само слаб шепот.

— На телефона.

— Видях те.

Не схващам веднага.

— Вие...?

— Видях какво направи с него.

Адреналинът ми се покачва; преди да разбере смисъла на думите, сърцето ми започва да бие лудо. Устата ми остава отворена, но от нея не излизат думи. Защото *няма* думи, с които да отговоря на това. Завъртам стола, за да съм с гръб към вратата.

Първата сирена се чу по-рано, отколкото очаквах.

Как т'й пристигнаха толкова бързо?

— Направи каквото трябва. — Връзката прекъсва с рязко изщракване.

Поставям внимателно слушалката със стаен дъх, сякаш държа бомба. Усещам потта по челото си, наред със силните удари на сърцето си. През онази нощ, независимо от паниката, бях запазил самообладание и прикрих следите си. Никакви пръстови отпечатьци. Доколкото съм сигурен, не бях оставил каквито и да било улики. Непробиваемо алиби. Държах под контрол обстановката. Държах под контрол всичко. Но ето че се появи нещо, което е извън контрола ми. Някой ме е видял.

В понеделник се прибирам вкъщи и цяла вечер не мога да си намеря място. Сварявам си малко спагети, но не мога да ги преглътна от буцата, заседнала в гърлото ми. Не мога да чета, не мога да гледам телевизия, не мога да слушам музика. Безспирно крача из къщата и премислям отново, и отново пътя, по който минах, след като напуснах къщата на Райнартови. *къде може да ме е видял? Кога? Как?*

Опитвам се да направя наум списък на съседите на Райнарт, но познавам само неколцина. Как тогава *той ме* е разпознал? Трябва да е някой, когото познавам и аз. Не е ли така? Да, разбира се, д-р Хънт, той е човекът, който живее от другата страна на улицата, срещу Рейчъл. Джейсън, мисля, че така се казва. Веднъж намерих кучето му да се лута изгубено на моята улица, погледнах табелката върху каишката му и го върнах на човека. Но той дали беше запомнил името ми? Сюзън Рей живее през няколко къщи от Рейчъл; двамата с нея заедно взехме магистърски степени, сега работим в една и съща сграда, само че тя е в една фирма за разработки. Напоследък обаче контактите ни се ограничават само до едно „здравей“ и обещания да обядваме заедно някой път. Но това беше *мъжки* глас, за бога!

Може да ме е видял в колата. Но как би могъл да знае какво правя — откъде би могъл да знае, че в багажника ми има труп? Да не би да ме е видял, когато изнасях д-р Райнарт? Или пък да ме е забелязал през задния си прозорец, докато го носех на гръб между дърветата? Може би аз самият нямам представа как или кога, или къде ме е видял, но много искам *пак да ми се обади!*

Господи, само преди една вечер си тръгнах от Джейми и децата, като наистина вярвах, че случилото се е вече зад гърба ми. По-малко от двайсет и четири часа по-късно се чувствам като човек, който се наслаждава на последната си вечер на свобода. След като бях усетил вкуса на избавлението, сега страхът, чувството за обреченост са много по-осезаеми.

Звънът на телефона ме кара да подскоча. Вторачвам се в него с неверие, а апаратът звънва още веднъж. Дали е той? Как да го накарам

да говори? Какво да му кажа?

Трети звън. След четвъртия ще се включи телефонният ми секретар.

Вдигни. И запази самообладание.

— Ало?

— Вуйчо Марти?

— Томи — смъквам се върху кухненския стол. Какво става, момчето ми?

— Нищо. Ти ми каза, че мога да ти се обадя по всяко време.

Попивам лицето си с кърпата за съдове.

— Да, Том. Разбира се. Какво... какво има?

— Нищо.

Опитвам се да успокоя дишането си.

— Добре. Ами... как е баскетболният ти отбор?

— Спечелихме.

— Страхотно.

— Ще играем с „Бейрънс“ за първото място.

— Чудесно. Това е чудесно.

— Ще играем с тях следващата седмица.

— Така ли? Чудесно. — Боб Фентън. Преди две лета играхме с него в един отбор по софтбоул. Мисля, че той все още живее на една пресечка от Рейчъл. Но в обратната посока на пътя, по който вървах аз, нали? Не би могъл да ме види, нали?

— Мама е тъжна.

— Тя... Какво?

— Мама е тъжна.

— Не, Том, не с тъжна. Защо мислиш така? — Сали Мартин... Но и тя е жена! А гласът беше на мъж. Господи. Марти, кой друг може да е? *Кой друг?*

— Тя плачеше.

Джоуи Келок също живее там някъде, нали така? Изнесе се от центъра на града, след като жена му забременя. Премести се в този квартал... или дали не беше в Клейтън Хилс? Мисля, че имам някъде адреса му...

— Чух я. Снощи.

— Така ли?

Но Джоуи не би ми извъртял такъв гаден номер. Той или ще си държа устата затворена, или ще се обади да ми каже: „Наистина ли видях това, което мисля, че видях?“. Освен това мисля, че живее в Клейтън Хилс...

— Заради татко е тъжна.

— Така ли?

Обади ми се, проклет да си! Обади ми се и ми кажи какво става, по дяволите!

— Мислиш ли, че е тъжна?

Издишвам. Съсредоточи се най-сетне! За десет секунди, но се съсредоточи!

— Слушай, Том, сигурен съм, че майка ти не е тъжна. Но виж какво, аз наистина, наистина не мога да говоря в момента. Ще имаш ли нещо против, ако ти се обадя утре? Наистина искам да разговарям с теб. Утре, става ли?

— Става.

Затварям телефона и почвам отново да крача из къщата. Възпроизвеждам стъпка по стъпка нощта на 18-ти ноември, начертавам пътя си, записвам всички улици, които пресякох, и всички имена, за които се сещам.

И се вирам в смълчания телефон. Изборът е негов. Би могъл да го използва, за да ми се обади. Или, за да се обади в полицията.

— Изглеждаш ми напрегнат.

— Не. Не съм.

Рейчъл ми се усмихна сладко, подканвайки ме да си призная. Ръцете ѝ бяха обгърнали левия ми крак, палците ѝ масажираха свода на ходилото ми. Лежах облегнат на възглавниците върху леглото ми. Подпрян на лакти, с изпънати крака. Миризма на ментово масло изпълваше стаята.

— Просто се безпокоя — поясних. — За нас. Струва ми се, че ти никога няма да го напуснеш.

Рейчъл се намръщи. Тя често издаваше истинските си чувства, рядко се превземаше. Косата ѝ беше прибрана на опашка. Носеше небесносиня тениска с реклама за състезание, спонсорирано от фондацията, сини найлонови къси панталони и кецове. Аз също бях ходил да тичам и това беше довело до масажа на крака ми. Разбира се, двамата тичахме поотделно. Не биваше да ни виждат заедно на публични места. Вероятно това беше причината, породила безпокойството ми.

Тя продължи с масажа, като огъваше един по един пръстите ми, а с кокалчетата на пръстите си разтриваше ходилото отдолу.

— Никога не съм ти давала обещания.

— Не, не си.

Тя спря и ме погледна право в очите.

— Знам, че не е честно спрямо теб.

— Така е, Рейч.

— Единственото, което мога да ти кажа е, че те обичам —
добави тя.

Ден Трети след онова телефонно обаждане. Поне десет пъти подскачах на стола тук, в кабинета си, при всяко позвъняване на телефона. Сънувах звъненето му. Отново и отново репетирах следващия си разговор с него. Днес ще се обади.

Тази сутрин първите три позвънявания са вътрешни, обаждания от фирмата. Четвъртия път чувам двете кратки последователни иззвънявания, показващи обаждане отвън. Усещам прилив на адреналин. Поемам си дълбоко въздух. Повтарям наум репликите си и вдигам слушалката.

— Марти Калиш слуша — казвам с мрачен глас.

— *Марти Калиш Слуша.* — Това е Джери Лазаръс, който имитира официалния ми тон с нисък, властен глас. — А ето и новините. Нашата най-гореща новина...

Напрежението напуска тялото ми. Както винаги Лазаръс очаква реакция от моя страна, преди да продължи.

— Нашата най-гореща новина — включвам се аз в играта му. — Млад адвокат намерен мъртъв в кантората му. Телефонна слушалка навряна дълбоко в гърлото му.

— Хайде, хайде. По този начин ли се отнасяш с човека, който се кани да те уреди с мадама, първата от десет години насам?

— Не са десет, а дванайсет години. И няма да стане. Не. Чуваш ли ме? Не.

— Ти дори не си я видял. Казвам ти, Калиш. Защо само...

— Джери. Няма да стане.

— Аз самият бих излязъл с нея.

— Ами тогава скъсай с Елън и излез с нея.

— Защо просто не опиташ?

— Помисли малко, Джери. Моята първа среща с тази жена...

— Джоан.

— На първата си среща с Джоан я завеждам на празненство, където ще присъства съпругата на убития шеф на фондацията ни. „Джоан, това е госпожа Райнарт. Съпругът ѝ току-що беше убит“. Ха! И може би после да се отбием с нея в моргата, а?

— Елън ѝ показа твоя снимка. Знаеш ли какво каза тя?

— Не ме интересува. Не искам да знам.

— Каза, че имаш обаятелни очи.

— Очите ми съвсем не са обаятелни, разбра ли, Джери? А и всеки, който казва такава нещo, е прекалено интелектуален за мен.

— Тя каза, че никога не е имала среща с червенокос мъж.

В кабинета ми влиза Деб с наръч документи. Адвокатите са върнали договора, върху който бях работил, като са го нашарили с

червена химикалка — стрелки, оградени и зачеркнати пасажки. Кимам ѝ и тя ги поставя пред мен.

— Косата ми не е червена — казвам аз на Джери.

— Прав си. Тя е ягодоворуса.

— Затварям.

— Марти, говоря сериозно. Ще пропуснеш голяма възможност.

— Затварям.

— Косата ти наистина е червена — уведомява ме Деб на излизане от кабинета ми.

Премествам купчината документи на бюрото зад мен. Опитвам се да се съсредоточа върху изчисленията към договора за продажба на лизинг, който изготвям за една петролна компания. Как можах да се забъркам в тази глупава... Телефонът извънпява отново — пак е отвън.

Това е той. Той е. Съсредоточи се. Запази спокойствие.

— Марти Калиш на телефона.

— Видях те, Марти Калиш. — Дрезгав, шепнещ глас.

Сега е моментът да действам настъпателно, да говоря напрано.

— Какво сте видели, че правя? — питам аз. — За какво говорите? — Може пък да не е сигурен, че е видял точно мен. Ако отрека, може да го накарам да размисли.

— Без тия номера. — Гласът му е толкова тих, че едва го чувам, такъв един въздушен, без никаква дълбочина. Представа нямам как звучи истинският глас на този човек. Предполагам, че това е целта.

— Нищо лошо не съм направил. Какво сте могли да...

— Видях те какво направи — гласът прозвучава недвусмислено.

Изкопчи нещо, преди да е затворил.

— Познавате ли Рейчъл Райнарт?

Няма отговор.

— Познавате ли я? Искате ли тя да страда още? Нима искате всички останали да разберат какво ѝ е сторил той?

— Тук не става дума за нея — гласът вече не е така уверен; първият признак за колебание. Въвлякох този тип в неочаквана ситуация: в разговор.

— За кого по-точно...

— Видях те какво направи. Ако ти не направиш каквото трябва, аз ще го направя.

— Ами направете го — бързо казвам аз. — Кажете на полицията. Кажете им. Ако го направите, аз няма да отричам. Но ние и двамата знаем какво е ставало в онази къща, преди да отида там. Какво е ставало там от дълго време. Знаете кое е правилното нещо.

— Времето ти изтича. — Последва силно изщракване в другия край на линията, по-яростно този път.

Затварям телефона и се облягам на стола. Чувствам се така, сякаш току-що съм спринтирал срещу вятъра — мокър и изтощен, с парещи от изострени нерви крайници. Истината е, че нямам представа дали този тип е видял какво се случи онази нощ, преди да нахълтам през вратата. В пълно неведение съм дали той знае, че докторът е посягал на Рейчъл. Откъде би могъл да знае?

Но се опитах да установя някаква връзка с този човек. Все едно че споделяме обща тайна, че сме от една и съща страна на барикадата. Реших да бъда откровен с него, да му кажа, че не се срамувам от деянието, да му прозвучи, че съм спазил известни принципи. Дори и да не е разбрал за какво му говоря, поне направих всичко възможно да посея съмнение в съзнанието му и да се чуди дали да ме предаде.

Повтарям разговора наум. Казах всичко, което исках да му кажа. Но нещо ме човърка. В началото се държах доста хладнокръвно и нищо не признах, както при първия разговор. Когато заговорих за семейство Райнарт, също не признах, че съм бил там или че съм извършил нещо. Но накрая, когато той заяви, че ще ме предаде, аз почти признах, че съм влизал в къщата.

Не биваше да правя подобно нещо. Но какъв смисъл има да отричам нещо, което той вече знае? Продължавам да си го повтарям, докато паниката се надига в гърлото ми. Има нещо в това да издадеш тайна, да предадеш информация в нечии други ръце и да я оставиш на нейното или на неговото хрумване. И аз направих тъкмо това пред съвсем непознат човек. Болката в стомаха ми става жестока, надигам се от стола, за да отида в тоалетната. На вратата е застанала високата, слаба фигура, с прошарена, добре поддържана коса на един от старшите партньори във фирмата, който се кани да почука на рамката с полусвит юмрук.

— О! — заковавам се на място и заставам колебливо до стола си. — Джордж.

— Мартин. Как си?

Джордж Ренфроу влиза и сяда, а аз още стоя прав. И сядам отново. Когато в кабинета ти влиза старши съдружник, особено ако именно той отговаря за компенсациите, нямаш голям избор.

Двамата с Джордж работим върху съставянето на договор между фирми за отдаване под наем на сграда в центъра на града. Джордж е загрижен. Той мрачно говори за това, че едната страна е готова да се откаже, което би довело до неприятен съдебен спор. Кимам важно и се опитвам да срещна погледа му, но все едно че гледам през него. Със същия успех можеше да ми говори на португалски. Думите му се превръщат в нещо като шум в честотен обхват, предоставяйки музикален фон на кошмара ми.

Телефонът прогърмява с две къси позвънявания и аз подскачам. Дали не е пак онзи мъж? Може би греша за него. Може би е минал вече на моя страна. Може да се опитва да изясни какво точно е видял в дневната на семейство Райнарт.

Телефонът спира по средата на четвъртото позвъняване. Джордж продължава да говори. Аз продължавам да кимам. После гласът на Джордж се загубва.

Трябва да говоря отново с онзи мъж. Може би трябва да се срещна с него. Да, може би трябва да *се срещна* с него и да му обясня как стоят нещата. Ако все още не се е обадил в полицията...

Шумът изчезна. Джордж е спрял да говори.

Гледаме втренчено, изпълнен с възмущение. Не ми хрумва какво да кажа. Дали ми е задал някакъв въпрос?

— Мартин?

Поклащам извинително глава.

— Извинявай, Джордж. Просто бях... Разбирам загрижеността ти.

Той кръстосва крака.

— Чу ли изобщо какво казах?

— Извинявай, Джордж — повтарям аз. — Това беше... Имам... Днес просто не съм тук. Наистина съжалявам.

Очевидно ми беше задал някакъв въпрос, а аз нямах и най-малката представа какво ме е питал.

Той се отпуска.

— Надявам се, не е нещо сериозно? — интонацията му леко се различава от предишния висок, авторитетен тон. Това е максималният

израз на симпатия, който Ренфроу може да покаже.

— Не е нещо, с което да не мога да се справя.

Не ми се иска да го помоля да повтори въпроса. Двата просто седим и се гледаме, а неизвестният въпрос сякаш виси между нас.

— Добре, тогава да поговорим утре — рязко заявява той, докато се изправя.

— Разбира се, Джордж — подвиквам след него. — Ще се отбия при първа възможност.

Той ме възнаграждава с патентованата си усмивка „Ренфроу“, което всъщност не е усмивка, а кратко свиване на устните. Преди още да е излязъл от офиса ми, той вече говори на някого в коридора.

Влиза Деб.

— Ако смяташ да ме питаш кой се обади, не знам. — Обикновено тя изчаква три позвънявания, за да провери дали аз ще вдигна телефона, но отговаря веднага, когато при мен има човек. Вероятно не беше видяла, когато Ренфроу е влязъл. — Вдигнах, но който и да беше, затвори.

Покривам лицето си с длани.

— Следващия път поискай да оставят съобщение.

— Но той *затвори*. Не остави...

— Деб — поглеждам я втренчено, — следващия път поискай да оставят съобщение.

Деб отвърща на погледа ми по-скоро засегната, отколкото бясна.

— Разбира се, Марти.

— Благодаря ти.

Някой отново звъни по външната линия. Извърщам глава към телефона, неспокойствието ми вероятно ме издава; лицето ми е зачервено и влажно. Деб разбира намека и на излизане посочва към вратата.

— Да я затворя ли?

Не искам да затвърдя впечатлението, че съм обезпокоен, но и не мога да рискувам някой да влезе; като се замисля за това, досега бях извадил късмет. Казвам ѝ да затвори и вдигам слушалката по средата на третото извъняване.

— Марти Калиш слуша.

— *Говори*.

Добре. Той е премислил. Упражни контрол върху него.

— Той я биеше — започвам бързо аз. — Чувате ли какво казвам? Използваше кожен колан и я шибаше по гърба. — Говоря бързо, но се опитвам да не повишавам тон. — Правил го е от месеци, вероятно от години. Както и онази *нощ*. Рейчъл беше твърде изплашена и унижена, за да отиде в полицията. Имаше нужда от някой, който да ѝ помогне. Смятате ли, че е редно да прекарам остатъка от живота си в затвор, само защото спасих живота ѝ?

— Какво е ставало в онази стая? — пита шепотът.

— Нали ви казах? Биеше я. Но този път я удряше и през *лицето*. И я изнасили.

Няма отговор, но очевидно ме слуша.

— Нима не разбирате? Той щеше да я *убие*.

Връзката прекъсва.

Бавно оставям слушалката. Вземам си една книжна кърпичка и попивам лицето си. След това поставям длани върху бюрото, за да престана да треперя. *Успокой се*, Калиш.

Направих всичко възможно с Непознатия. Ако той има някаква съвест, а по всичко личи, че има, може и да ми се размине. Но аз нямам представа кой е този мъж и той винаги ще стои надвиснал над мен.

През двегодишното ми следване в юридическия факултет бях изучавал разпоредби за давност. Законът постановява определен срок, през който трябва или да ви бъдат повдигнати обвинения, или да предприемат наказателни мерки срещу вас. След изтичането на този срок вие сте свободен. Една от причините за определянето на този давностен срок е, че съдопроизводството не иска хората да живеят вечно под угрозата на съдебни действия срещу тях. В този щат няма разпоредба за давност при убийство.

Ясно ми е, че винаги ще се чудя кой е Непознатият, който ми се обажда. Дори той да реши да не се обади в полицията, аз няма да знам, че е взел такова решение. Може би това ще е моето наказание.

Надявам се той да се съгласи.

Коледното тържество на фондацията се провежда в зала „Прентис“ на хотел „Уинстън“ в центъра на града. Отклонявам предложението на Джери Лазаръс да отида с него и Елън. Искам да се появя късно, за да не изглеждам нетърпелив.

Пред хотела е гъмжило от пристигащи и отиващи си, от родители, подвикващи на децата, от служители в костюми, които често поглеждат часовниците си. Минавам през тъмночервените врати и ми хрумва, че управата на хотела едва ли е доволна, че е предоставила зала за нашето празненство, белязано със скандал. Но кой би искал хотелът му да се прослави като хотелът, изритат благотворителна организация?

Зала „Прентис“ се оказва изненадващо оживена. Въздухът е изпълнен със смесица от коледна музика и разговори. Бяха дошли около петдесет членове на фондацията напълно задоволителен брой. Коледни гирлянди се спускат от дъбовата ламперия. В единия ъгъл на залата, висока изкуствена елха се издига до четириметровия таван. Виждам Лаз, който вдига чашата си към мен в знак на поздрав, и Елън, която ми намига. Вземам номерче за палтото си от гардероба до входната врата.

Проправям си път към Лаз, като пътъм разменям по някое „Здравей“ и „Хей, к’во правите“. Не виждам Рейчъл, но не искам веднага да хукна да я търся.

— Добре направи, че се появи — заявява Лаз, когато се приближавам.

Целувам Елън по бузата.

— Хубава вратовръзка — отбелязва Елън и се отдръпва назад, за да ме огледа. Нося кремава риза и масленозелена вратовръзка, която тя ми беше подарила за рождения ми ден.

— Харесва ли ти? — питам. — Подарък ми е от едно момиче, което тайно си пада по мен.

— Да бе — безучастно вмята Лаз. — Сигурно е заради очарователния ти характер.

— Не мисля, че това е причината — възразявам му. — По-скоро клони към секса. Тя ми сподели, че не получавала такъв от гаджето си.

— Свършихме ли? — пита Елън, но аз знам, че ѝ харесва. Обича разговорите за секс.

— Къде е барът? — Оглеждам се.

Лаз посочва към дъното на залата. Проправям си път през още хора, с които не държа да разговарям. Нейт Хорнзби се разхожда с клонка имел и хваща за жертви нищо неподозиращи жени. Той ме настига при бара. В ръката си държи пластмасова чаша с пунш.

Поглеждам предпазливо към имела.

— Не ми казвай, че и мен ще целунеш.

Найт обвива с две ръце главата ми и ме млясва по бузата. След това избухва в смях, изхвърляйки доста силен аромат на бренди.

— Май си прекалил с шейка, Нейт? — не се въздържа и също прихвам; смее се за първи път, откакто бях при сестра ми.

Той обгръща с ръка рамото ми и ме разтърсва. После доближава глава до моята, мазната му коса покрива лицето му и докосва челото ми.

— Е, Калиш, момчето ми — шепне той, — готов ли си да направиш своя ход?

Правя крачка назад и го поглеждам.

— *Какво?*

— Сега, когото благоверният вече го няма.

— Уиски с лед — обръщам се към бармана. — Нека бъдат две.

— Казвам ти: използвай момента.

Изпивам първото си питие на една глътка. Това се харесва на Нейт.

Обръщам се към него.

— Аз пък ти казвам: гледай си картите, Нейт — Използвам репликата на Джери от играта ни на покер.

Той маха с ръка.

— Не се сърди, Калиш. Ще ми е неприятно да изпуснеш възможност, нищо повече. Гледай да получиш поне едно хубаво траурно чукане.

Поглеждам настрани.

— Мисля, че нямаме повече работа тук.

Той обаче отново застава до мен.

— Образът на тъгуваща вдовица ѝ отива.

Проследявам погледа му през залата. Рейчъл говори с двама души. Всъщност те говорят, а тя слуша и се усмихва любезно. Познато ми е това изражение, пресилената усмивка — тя не се забавлява. Наблюдавам я, докато Нейт продължава да дърдори.

Очите ѝ оглеждат залата. Накрая ме забелязва. Премигва и отклонява поглед. Поема си дълбоко въздух и кима на говорещия с нея мъж. Но съм сигурен, че не го слуша повече. Отново поглежда крадешком към мен.

Нейт си е тръгнал; знам, защото чувам гласа му от разстояние как убеждава една жена да го целуне, а тя му отказва през кикот. Аз само стоя и гледам Рейчъл. Въздействието от първото уиски отминава. Идеята да продължавам да пия определено не е добра, но аз пресушавам втората си чаша и си вземам трета от бара. Възобновявам наблюдението си.

Тя отново ме поглежда. За момент погледите ни се срещат.

Трябва да ѝ кажа.

Тя се обръща отново към хората, които ѝ говорят. Скръства ръце, после ги спуска. Прекарва ръка през косата си. Събира ръце и си играе с пръстите си.

— О, извинете — казва някакъв мъж и продължава покрай мен към бара.

Сега Рейчъл изглежда разстроена. Опитва да се съсредоточи върху мъжа, който ѝ говори. Който и да е той, за момент той спира да говори и поставя ръка върху рамото ѝ. Тя поклаща глава и бръква в чантата си. Изважда носна кърпа и попива очите си. Хвърля ми бърз поглед, очите ѝ са подути и зачервени.

Вятърът свиреше в дневната. Рейчъл лежеше на дървения под в ъгъла на стаята с широко отворена уста. Трепереше и гледаше стъписана мъртвото тяло на съпруга си върху килима.

— *Нападател е влязъл с взлом — казвам аз, надвесен над доктора. Не си могла да видиш кой е.*

Рейчъл излиза от залата. Хората, с които говореше, я наблюдават как се отдалечава, клатят глави и повдигат вежди. Някаква жена от фондацията се приближава до мен и ме пита как съм. Трудно ми е да говоря. Успявам да измърморя някоя и друга любезност и се отдалечавам.

Но не знам къде да отида. Вървя през тълпата, сякаш търся някого. Непрестанно поглеждам към вратата, през която тя излезе.

Сблъсквам се с някаква жена и промърморвам извинение. Жената очевидно ме познава, защото ми казва „здрости“. Продължавам да вървя.

Пак поглеждам към вратата. От Рейчъл няма и следа.

Това е нелепо. Спирам и се оглеждам над главите на хората. Някаква дама ме наблюдава — на средна възраст, ниска, с прошарена коса, събрана на кок. Погледите ни се срещат и тя извързва глава. Сигурно приличам на луд.

Рейчъл се появява, в ръцете си държи прозрачна чаша с червен пунш и разговаря с две жени. Едната поставя ръката си върху ръката на Рейчъл.

Тръгвам отново през тълпата, без да я изпускам от поглед. Тя вдига глава и очите ни се срещат. Кимам ѝ. Тя поглежда настрана.

Още пет минути, още един нежелан за мен разговор с човек, който работи в сградата на нашата фирма. Сега до Рейчъл стои само една жена. Готов съм да се приближа.

— Здравейте, госпожо Райнарт — казвам и протягам ръка. — Марти Калиш.

— Разбира се — Марти — тя се усмихва. — Честита Коледа.

Жената до Рейчъл, която познавам, също се усмихва и ние се ръкуваме. Тя изглежда облекчена от дошлото подкрепление; задължителният разговор с шефа на благотворителността — тъгуващата вдовица е приключил. Тя се извинява и се отдалечава. Сега сме само двамата с Рейчъл и аз не съм сигурен какво да очаквам. Изражението ѝ е предвидено за околните — любезна усмивка, но очите ѝ са напрегнати, пълни със сълзи.

Изчаквам приятелката ѝ да се отдалечи достатъчно. Питам тихо, предпазливо.

— Как вървят нещата?

Тя ме поглежда с принудена, треперееща усмивка.

— Мисля, че добре.

— Полицията има ли някаква представа?

— Да, има — отвръща тя, сякаш я питам дали ѝ харесва пунша.

— Знаят ли за нас?

Тя поглежда надолу към питието си и мълчаливо го разбърква с пръст.

— Не — промълвява най-накрая.

— И никога няма да узнаят, Рейчъл. Никога. — Искан ми се да се доближа до нея, да обвия ръце около нея, да докосна лицето ѝ, да изтрия сълзите ѝ. Но имаме публика. — Ще те закрилям. Дори и да трябва да се явя на разпит, ще го направя.

Тя обхваща със замъглен от сълзи поглед залата. Гледа навсякъде, само не и към мене.

Поставям длан върху ръката и.

— Чуй ме. Не съжалявам, че го убих и не се страхувам от това, което ще се случи с мен.

Тя вдига поглед към мене и го задържа доста дълго. Разбира какво ѝ казвам. Опитва се да възвърне спокойното си изражение, въздъхва дълбоко и преглъща с усилие.

— Сериозно ли говориш? — пита ме тя тихо.

— *Не съжалявам, че го убих* — повтарям. — И няма да допусна да ти се случи нищо. Чуваш ли?

Тя поглежда отново към чашата си. После ме пита шепнешком:

— Сигурен ли си?

— *Разбира се*, че съм сигурен — отговарям ѝ с разтреперан глас. Нима не знае какво означава тя за мен?

Зад нас се разнася звън на чаши. Смях. Музика. Няма повече какво да си кажем, но аз искам само да я гледам. Гърдите ѝ се повдигат, раменете ѝ потръпват. Тя си поема дълбоко дъх, за да потисне риданието си. Тогава аз се отдалечавам от нея и излизам през вратата само няколко минути след като бях дошъл.

На път за вкъщи от празненството на фондацията шофирам като в мъгла. На автопилот съм — вземам завоите и спирам на светофарите, като почти не забелязвам натовареното движение.

В къщата е студено. Чувствам топлината, излъчваща се от тръбите, но не ми е достатъчна. Оставам с палтото си и се тръшвам на креслото в хола. Включвам местния кабелен канал, който е само за новини. Не съобщават нищо за случая „Райнарт“.

Полицията има ли някакво предположение?

Да, има.

Отварям вестника и препрочитам статията за доктор Райнарт. Никакви нови разкрития. Гърлото ми е болезнено сухо, но не ставам да пия вода. Не мога да се помръдна от креслото.

Вратата се отвори бавно. Тя беше облечена в широк за нея памучен пуловер с лодка деколте, което разкриваше част от раменете ѝ. Рейчъл ме гледаше с изненада, после бавно се усмихна.

— Господин Калиш — изрече тя напевно.

Аз стоях, изпълнен със страст като юноша.

— Съпругът ви вкъщи ли си е?

Тя наклони леко глава с подигравателно подозрение.

— Не — отвърна закачливо. — Всеки четвъртък вечер той прави операция.

— Колко неприятно — отвърнах. Вече знаех, че той има операция тази вечер. Бях се обадил в болницата. — Може ли да вляза?

Тя присви очи.

— Не мисля, че ще е уместно. — Продължава леко да се усмихва.

— Защо?

— Онази вечер беше чудесна...

— Беше повече от чудесна...

— Но беше просто една вечер. Аз съм омъжена все пак.

— Тогава само ще си поприказваме. — Настоях аз.

Тя обмисля думите ми, очите ѝ играят; поласкана е, става ѝ приятно и се изчервява.

— Всъщност никога не съм разглеждал цялата къща.

Тя леко накланя глава напред.

— Ау, каква трагедия!

Тя повдигна вежди.

— Май сте разчитали на нещо.

— По-скоро се надявам. — Забелязвам, че лицето ѝ се смекчи; започвам да я спечелвам. — Само ще си поговорим, Рейчъл. Нищо повече.

— Значи само ще си поговорим — тя се отдръпва от вратата. Очите ѝ ме проследяват, докато влизам.

— Кога свършва операцията? — Попитах. Поглеждайки часовника си. Едва минаваше седем и половина.

— Остава и след полунощ извършва допълнителни операции в четвъртък вечер, за да работи половин ден в петък.

— Всеки четвъртък ли?

— Като по часовник.

Ще съхраня тази информация, помислих си, докато се настанявах в дневната. Рейчъл отиде до ниската масичка. Поставена близо до плъзгащата се стъклена врата. Натисна бутон на масичката и пердето с тихо жужене се спусна пред стъклената врата.

— Веднага се връщам — каза ми тя, като намали осветлението на излизане от стаята. — Налей си нещо за пиене.

Минута по-късно от високоговорителите във всеки ъгъл на тавана се разнесе музика — джаз. Саксофон, тихи звуци на контрабас, на чинели. Разбърках с пръст леда в чашата си с уиски и седнах на дивана. Стаята беше осветена само от една нощна лампа върху масичката; отвън лампата на верандата светеше приглушено зад спуснатото перде.

Чух стъпките ѝ по стълбите. После. Когато стъпи на плочките в коридора, се чу ясно трак-трак. Милостиви боже! Високи токчета. Сякаш беше прочела мислите ми.

Наблюдавах я как влиза бавно в дневната. Беше си сложила пурпурночервен копринен халат, леко разтворен до талията и

закопчан единствено там, а под него беше само по бельо.

Оставих непохватно чашата си върху килима и понечих да стана.

— Недей — възпря ме тя строго, размахвайки пръст. Остани там.

Тя отиде до бара и си наля водка, с гръб към мене. Отпи глътка и ме погледна през рамо.

— Готов ли сте, господин Калиш?

Издадох някакъв звук и кимнах.

Тя прекоси стаята до отсрещната стена. Спря и се обърна с лице към мене, без обаче да ме поглежда. Музиката свиреше тихо, саксът надделяваше над равномерния ритъм на ударните. Тя затвори очи, наклони глава назад и прокара пръсти отстрани по тялото си. Бедрата ѝ леко се поклащаха ту на едната, ту на другата страна...

Дъх на добро шотландско уиски излиза от устата ми, която, осъзнавам, е широко отворена. Избърсвам чело е ръкава на палтото си. Мисля да си наляя питие, по все още не мога да стана от креслото. Просто зяпам в стената.

„Обичам те“ само това искам да ѝ кажа довечера, си мисля, както се въргалям сега в полупияно състояние. Няма да ѝ кажа, че тя направи живота ми отново истински, страстен, нежен, наелектризиран. Няма да ѝ кажа, че светът без нея не е никакъв свят. Няма да ѝ кажа, че това ме убива.

Изстенвам, преди да отворя очи в събота сутринта. Чувствам тъпа болка в гърба от позата ми в креслото, където бях спал цялата нощ. Присвивам очи към часовника на видеото върху телевизора. Малко след единайсет е. Слънцето огрява верандата ми — беше се показало за първи път от няколко дни насам. Телевизорът работи, двама от Вашингтон спорят за и против участието на представители на малцинствата в новинарските емисии.

Ризата ми е залепнала за гърдите, лицето ми е влажно. Изпотен съм от палтото, което не бях свалил цялата нощ. Облизвам устни и усещам вкуса на уиски.

Най-накрая се надигам от креслото и се отправям към входната врата. Но не искам да я отворя. Отивам до прозореца и поглеждам навън. Алеята за коли е празна. Единствената кола, паркирана на улицата, е на съседите.

Тъй като няма какво да правя, се връщам до потното кресло, вземам дистанционното и започвам да превключвам каналите. По спортния канал предават състезание с мотоциклети — малко ми е раничко за първите колежански кръсъци за деня. Връщам се обратно на дебата по пренебрегнатите въпроси на малцинствата, тема, върху която обикновено вземам твърдо становище. Повече от всичко искам да се интересувам от този въпрос, да се интересувам от същите неща, от които днес се интересува всеки. Дали футболният отбор на колежа ми ще се класира за „Джипър“. Дали да ида да поработя в офиса, или просто да се наслаждавам на хубавия ден навън. Дали да почистя къщата, или да го отложя с още една седмица.

Но от вечерта, когато доктор Райнарт напусна този свят, нищо друго не ме интересува освен разследването. Приветствам всякакво отвличане на вниманието — работа, спорт, разговори с приятели, — но него не мога да изхвърля от мисълта си. С всеки изминал ден, то ме завладява все повече. За кратко време, тук или там, то напуска ума ми, само за да ме връхлети пак с нова сила.

Най-сетне свалям дрехите си от предишната вечер и влизам под душа. Прекарвам там половин час, като търкам всяка пори и измивам неколkokратно косата си с шампоан. Горещата вода свършва и аз затварям крана. Излизам изпод душа и дори не посягам за кърпа, просто заставам мокър и гол пред обточеното с пара огледало и гледам отражението си в него.

Тя леко ме избута крачка назад и доближи лице до моето. Загледа ме със спокоен. Твърд поглед право в очите. Почувствах ръцете ѝ върху копчето на панталона ми. Разкопча го. Усецах сладкия ѝ дъх в лицето си, очите ѝ, все още впити в моите, наблюдаваха реакцията ми, когато хвана ципа ми. Панталонът на смокинга ми е малко голям; бях взел под наем костюма за благотворителния коктейл на фондацията. Тя дръпна надолу ципа и панталонът се свлече до глезените ми. Тя отново се пресегна, откопча пояса ми и го пусна на пода. Ръцете ѝ се плъзнаха по плисираната предница на ризата ми, едната ѝ ръка се задържа върху сърцето ми, което беше през плата. Това я накара да се усмихне леко.

Ноктите ѝ залъкатушиха надолу към талията ми. Тя пъхна пръсти под ластика на боксерките ми. Смъкна ги по кожата ми, над ерекцията ми и ги пусна да се изхлузят в краката ми. Продължаваше да ме гледа в очите, наслаждавайки се на възбудата ми, като в същото време я поддържаеше после отстъпи крачка и наведе лице към гърдите ми и още по-надолу.

* * *

Очите ми отново са на фокус и аз поглеждам мъжа, приведен над мивката в банята, с мокра коса, паднала върху челото му, едната му ръка подпряна на мивката, другата не се вижда в огледалото. Не настройвай екрана си — това е твоят главен герой в най-чистата му форма. Изглежда над средна възраст, със солидна работа, с доста добри намерения в общи линии, куп предложения от противоположния пол през годините, но ето ме сега — стоя сам в баня, гол като пушка,

пренебрегвайки опасностите, докато мисля за жена с бъдеще, което вероятно не включва мен.

Подсушавам се, като внимавам с интимните части, и навличам бархетна риза и анцуг — обичайното ми облекло за почивните дни. Поглеждам преливащите от коша дрехи за пране в килера, преди да се просна на леглото.

„Страх от интимност“, беше казало за мен едно старо мое гадже от колежа. Лора Брейдуд — второкурсничката с първа специалност класическа литература и с втора специалност аматьорска психология — беше направила това изявление с драматично въртене на главата и с ръце на хълбоците. Изявление, от което бях избухнал в силен смях, а госпожица Брейдуд напусна стаята обидена. Защо се разсмях? Защото беше абсурдно ли? Защото истината беше по-неприятна от нейната диагноза ли? Или просто се присмях на театралното, самомнително държане на Лора? Може би поради всичко това заедно.

Не, госпожице Брейдуд, не е страх от интимност. Просто е липса на желание. Трябва да съм бил болен в деня, когато са раздавали импулси за любов, приятелство и семейство, защото аз не изпитвах абсолютно никакво желание към никое от тези неща. Никакво. Нула. Аз съм човек, който обича да лети сам, където няма разочарования, обвързвания, кавги, очаквания, извинения. Мисълта да имам деца, да гърча след тях и току да поглеждам часовника на работното си място, да бързам да се прибирам, за да измия дупетата им или да им дам ключовете за колата, ме изморява, да не кажа — отвращава. Веднъж подметнах на Джери Лазаръс, че отказвам да направя дете в днешно време, докато не съм готов да му дам обвързаността, която баща ми ми даде. Но истината е, че никога няма да бъда готов за това. Просто не го желая. Вижте, аз не съм бунтар. Дадох своя принос за това да работя, да преживявам и още нещичко. Колеж, студентска квартира, магистърска степен, добре платена работа в небостъргач в центъра на града, дори и участие в благотворителна дейност. На думи нямам грешка. Но когато димът се разнесе, остава просто един най-обикновен малко смахнат Марти, който си върши работата и очаква деня, когато всеки ще види, че царят е гол.

Както казват, всички ще умрем. Само че аз просто го знам по-добре от повечето хора.

Надигам се, когато на вратата се звъни настоятелно. Отивам в банята и прокарвам пръсти през влажната си коса, като ѝ придавам вид, наподобяващ прическа на юпи — назад от лицето, с няколко кичура, падащи напред. Намирам портфейла си в палтото, свито на топка до леглото. Също и ключовете. Звъни се втори път и тогава загасвам лампата в спалнята. Слънцето създава впечатлението, че навън вероятно е по-топло, отколкото е в действителност, но аз не си обличам яке. Някак странно е, че слънцето избира тъкмо днес да покаже сияйното си лице.

На вратата се звъни нетърпеливо, докато слизам по стълбите. Нарушавам обичайната си практика да погледна през малкото правоъгълно прозорче на вратата, за да видя кой е; дори и в обърканото си снощно състояние не ми беше трудно да забележа колата, която ме следеше. Хвърлям един поглед наоколо — лампите са загасени, телевизорът е изключен и е изпълнен с надежда да си почине по-дълго. Поемам си дълбоко въздух, дръпвам резето и отварям вратата.

Бутвам навън мрежестата врата с усмивка, която е по-скоро израз на смирение, отколкото на радост. Може би в известен смисъл съм и облекчен.

Детектив Къмингс изсумтява едно „Здравейте!“ и добавя:

— Искаме пак да си поговорим, господин Калиш.

— Добре.

— В участъка — уточнява той важно, с изпъчени гърди.

— Дадено.

— Искате ли малко време, за да се облечете?

— Не — отговарям. Готов съм.

Хайланд Удз и още четири аристократични предградия — всяко поотделно малко, но като цяло, гъсто населени — бяха сформирали отряд за борба с тежки престъпления, който използва полицейското управление на Хайланд Удз при необходимост. Казвам „при необходимост“, защото в тези райони рядко стават тежки престъпления. Освен по някой арест за наркотици и вероятно за нещо малко по-сериозно от нарушаване на спокойствието и кражба в магазин. Не съм чувал да е ставало убийство в някое от тези градчета. Вероятно това обяснява обръщането на глави, когато влязох в стаята на полицейския отряд. Детективите — трима на брой — сигурно се пръскаат от завист, че старият Къмингс е поел случая.

Докато вървя из участъка, се улавям, че го сравнявам с участъците по телевизията. Този е по-чист от тях, с хубави стоманени бюра, с компютър върху всяко, с големи прозорци, които приветстват слънцето, с аромат на кафе във въздуха.

Алекс Николаос, по-младият детектив, който дойде вкъщи с Къмингс, ми предлага чаша кафе, след като сядам. Отказвам и Николаос ме оставя с грижите ми. Оглеждам слабо осветената стая. Нищо повече от четири сиви стени, къса маса в средата и три стола. Нелош опит за сплашване, предполагам, ако не беше носещата се във въздуха миризма на ароматизатор „Пайн-сол“. Питам се коя ли от стените е „еднопосочна“, през която другите полицейски служители зад нея могат да наблюдават и слушат.

Чакам сам дващестина минути. Седя със събрани ръце, които лежат спокойно върху масата. Няма да доставя удоволствие на скритата ми публика да ме наблюдава как ги въртя нервно.

Вратата на стаята — необичайно дебела дървена врата — се отваря рязко и детектив Къмингс я затваря също тъй рязко зад себе си, че шумът отеква в стените. Той отива до стола срещу мен и се настанява на него. Накланя се напред, поставяйки ръце върху масата, и вперва очи в моите, премервайки ме с поглед. Аз го гледам възможно най-втрещено, което ще рече вероятно не много убедително.

— Благодаря ви, че дойдохте, господин Калиш — подхваща той. — Надявам се да ме извадите от затруднение. Всъщност, надявам се аз да извадя *вас* от затруднение.

Това е нещо ново. Тия момчета проявяват нещо повече от това просто да ти намекнат, че си замесен в тази работа. Те ме следяха снощи — представа нямам откога. Предполагам, че смятат да настъпят силно, може би да блъфират малко и да видят какво могат да изкопчат от мен. Разпервам ръце, но не продумвам, не за друго, а защото колкото по-малко се говори, толкова по-добре.

— Наричайте ме Марти. — Това е единственото, което изричам, за да му дам да се разбере, че съм достопочтеният Калиш, който се опитва да покаже от самото начало, че не го е страх. Сякаш аз съм този, който изпитва нужда да счупи бариерите.

— Тед — посочва той себе си.

Сега ние сме Марти и Тед, просто двама души, които искат да си помогнат взаимно. Детективът въздиша, прокарва ръка по устата си и гледа разсеяно.

— Тази работа — продължава той след малко, размахвайки ръка, — този случай е адски неприятен, Марти. Ще бъда честен с тебе.

Кимам с незаинтересован вид, но сърцето ми подскача от неговото признание. Дори в моето състояние съзнавам, че може би това е пълна глупост, че е някаква игра, която той е играл стотини пъти. Но въпреки това се надявам това да е вярно, че този разпит няма да свърши с белезници на ръцете ми, че може би той просто иска да провери отново някоя информация и после ще ме освободи. Храбрият, благороден и самоотвержен Марти, който само допреди минути, когато ченгетата се появиха на прага му, искаше да си признае, сега си възвръща познатата форма на човек, напълно вцепенен от мисълта, че може да иде в затвора.

Къмингс поставя длани върху масата.

— Имаме мъртъв доктор. Имаме съпруга, която се занимава със страничен бизнес, докато докторът остава да работи до късно в „Мърси“. Ето какво имаме. — Той се обляга назад, едната му ръка се връща отново до устата. — Виж, от доста дълго време съм ченге. Разследвал съм всякакъв вид престъпления, нали така? И ако съм научил нещо, Марти, то е, че нещата съвсем не са чак толкова

загадъчни. Почти в самото начало извършителят се издава — той раздвижва устни. — Или *извършителката*.

Размърдам се на стола; разяснението на детектива намира желаната мишена дълбоко в стомаха ми. Както нехайно го подмята, така без съмнение изучава реакцията ми. Най-доброто, което мога да направя, е да си давам вид на объркан човек, какъвто всъщност съм.

— Виж, почнеш ли да се вторачваш прекалено, не откриваш нищо, а понякога, отстъпиш ли само крачка назад, виждаш пред себе си онова, което търсиш.

Кимвам заедно с Къмингс; смръщеното чело и издутите ми напред устни сега остават запечатани върху лицето ми „до второ нареждане“.

— Рейчъл? — питам незнайно защо, сякаш двамата нахвърляме идеи за това как да разкрием убийството.

В отговор той свива рамене, после добавя, натъртвайки на всяка дума с ръмжащ смях.

— Ще разбереш, че аз съм лош комарджия. Пръскам пари за коне, сякаш са тоалетна хартия — той се навежда отново напред и съсредоточава поглед в мене. — Но май съм готов да заложа ипотеката си, че Рейчъл ще иде в пандиза за това.

Преглъщам трудно, но оставам безмълвен. Тук Къмингс напрано ми нанесе силен прав удар — и той, и аз го знаем — и думите напират нагоре към гърлото ми, заедно с озлоблението. *Тя не го е извършила. Не е способна да го извърши. Аз го направих...* Аз. Но както съм изваден от равновесие, няма да се помръдна. Още не. Преди малко бях захвърлил маската си на безстрашие и не изгарям от желание отново да я сложа.

Къмингс облизва устни, сякаш е изразил просто една мисъл, кой знае? За момент си помислям, че той може да оттегли пророкуването си.

— Виж... Какво пък толкова — продължава той. — Това е против убежденията ми, но трябва да знаеш какво мислим ние тук. — Ръцете му се изпъват пред него и разкриват гъстите косми под болезнено стегнато навитите три пъти ръкави на ризата му. — Видиш ли, ние сме нарочили Рейчъл за това. Искам да кажа... имай го предвид. Знаем, че бракът им съвсем не е бил от най-хармоничните, нали така? — той гримасничи. — А тя има и любовна връзка.

Вероятно повече от една. Доколкото знам, се чука с четирима-петима. — Колкото и да е смаян, очите му шарят върху мен при последното му изявление. — Знаеш ли го?

Затварям очи за миг в опит да се въздържа. Знам, по дяволите, *знам*, че ми го казва за мое добро. Но въпреки преструвките и евтините му подмятания, започвам да вярвам, че Къмингс ми казва какво мисли в действителност. Че убиецът е Рейчъл. Вдигам ръка до масата, за да престана да треперя.

— *Какво... Какво ще правиш?* — *Попита ме тя.*

— *Не се тревожи — отвърнах. — Всичко ще бъде наред.*

Успокой се, Калиш. Остави го да говори. Нека той свали картите си.

— Но ето каква е работата, Марти. Дори да подозираме Рейчъл, пак остава някой, който ни се губи, някой, който трябва да бъде открит. Каквато е дребна и крехка, тя не е влязла с взлом през стъклената врата сама. Нали така? Всички момчета от участъка тук казват: потърси мъжа, когото тя чука.

Вдигам рязко поглед и ги заковавам в лицето на Къмингс.

— И аз точно това правя — добавя той.

Двамата кръстосваме погледи за момент. Аз съм на ход. Обмислям категорично отричане. Дълбоко възмущение. Очите му обаче ми казват, че не е нужно нито едното, нито другото. Той вече го знае, знае го с такава сигурност, с каквато знае, че косата от челото до темето му никога няма да поникне отново. Той просто иска да го чуе от мене.

Къмингс повдига ръце — бялото знаме.

— Както казах, Марти, искам да ти помогна. Защото ония момчета — той посочва с палец вратата зад гърба си, — ония момчета там вече те виждат седнал до Рейчъл по време на процеса.

Прочиствам гърлото си.

— А ти другояче ли смяташ?

— Да. Виж, аз знам нещо, което те не знаят.

— И то е?

— *И то е*, че ти не си бил близо до къщата им онази нощ.

Приливът на адреналин до сърцето ми изтръгва от устата ми нещо като стон, звук, който не убягва от слуха на детектива. Пощипвам гърбицата на носа си. Изглежда, че алибито ми е влязло в работа. Да,

влязло е. Събирам две и две. Калиш е играчката на Рейчъл. Калиш ревнува от съпруга, иска Рейчъл за себе си. Калиш го е извършил! Я почакай. Калиш има алиби. Следователно Рейчъл го е извършила! Стискам силно очи. *Аз ще те закрилям*, казах ѝ онази нощ. Или това, или ще поема отговорността, ако те обвинят!

— И тъй, ето къде сме, Марти. Приятелят изглежда гузен. Дори изглежда още по-гузен, като отрича интимната връзка. Затова ето к'во викам аз: нека го изречем гласно. Каж ми, че си спал с нея. Каж ми, че съм нрав, че си работил до късно в офиса си онази нощ. И после — фокус-бокус! — прави жест като фокусник.

Оглеждам ръцете си. От мен осезаемо лъха на пот. Миризмата на страх, предполагам, остра и силна. Вътрешностите ми горят, разпалени от истината, която все още не е достигнала до мозъка ми — аз съм отговорен за подозрението върху Рейчъл.

— Да започнем с любовната връзка, Марти. Разкажи ми за нея.

Разкажи му и така ще оневиниш Рейчъл. Каж ми нещо повече от това. Каж ми, че *ти* си го извършил, а не тя. И все пак не мога да го кажа. Вероятно защото не съм героят, за какъвто съм се мислил, героят, който може да извърши престъпление, но не и да излежава присъда. Може тъкмо това, тъкмо стопроцентовото малодушие да е това, което кара сърцето ми да бие толкова силно, че сигурно Къмингс може да го види през тениската ми. Но има и нещо много повече. Нещо много дълбоко в съзнанието ми, което ми казва да се придържам към основната формула: ако Къмингс иска да му кажеш, недей го прави.

— Ами Рейчъл? — питам.

Едната вежда се повдига върху доста високото чело на детектива.

— Мисля, че в момента би трябвало да се безпокоиш *за себе си*.

Навеждам глава и затварям очи.

— Ако ти си въпросният приятел, а аз знам, че си ти и не си го извършил ти, а аз знам, че не си... е, тогава тази теория „приятел-приятелка“ няма да се окаже толкова важна в крайна сметка. Може би Рейчъл не е съвсем подходящата заподозряна, като се замисли човек.

Не мога да мисля трезво тук, макар умът ми да е достатъчно бистър, за да съзнавам, че този тип вероятно просто си играе с мене — и все пак духът ми се рее при споменаването на оправдание. За нас двамата. Повдигам лице, за да срещна погледа на Къмингс. Той може

да види надеждата в изражението ми. Съучастническият му поглед отново се появява.

— Но нищо от това не може да стане, ако не ми помогнеш. Схващаш ли?

Изпускам дълга въздишка.

— Схващам.

— Тогава да говорим за любовната връзка.

Всеки път, когато стигнем до този въпрос, звънциите и свирките секват. Не му казвай! Вече мога да се владея. Започна ли да говоря, тогава Къмингс ще държи положението. Аз го знам и той го знае. А той точно това цели.

— Времето ни е кратко, младежо. Момчетата са готови да действат. Спрямо двама ви.

Ами да действат тогава! С какво разполагат те? Някаква мъглява представа, че бракът на Райнартови не вървял. Някакво предположение, че тя е имала любовна връзка. Това всъщност повдига въпрос.

— Какво те кара да мислиш, че аз съм приятелят?

Къмингс сядва отново на стола, сякаш не може да повярва, че се връщаме в изходното положение. Хвърля ми кисел поглед.

— Боже мой, Калиш. Ако ти не си приятелят, аз съм проклетият Питър Пан. Нося проклети балетни цвички — той рязко се накланя напред. — Будалкаш ли се с мен? Значи го *отричаш*?

— Просто зададох въпрос.

Той забива пръст в масата.

— Точно сега, ама точно сега имам предполагаемо основание да обвиня в убийство теб и твоята любима. Опитвам се да те *оневиня*, друже. Ти започваш да отричаш това, както ти казах преди. Криеш нещо, значи не ти е чиста работата.

— Искам да знам защо мислиш, че аз съм въпросният приятел.

— Няма к'во да му мисля толкова. Просто го знам.

— Каж ми откъде.

Къмингс ме гледа кръвнишки за секунда, после избухва в смях.

— Дааа. Добре. Казвам ти кой ни подшушна за това и може би този човек претърпява злополука на другия или на по другия ден.

— Така, както аз виждам нещата, Тед, няма да вървя никъде, докато не ти кажа онова, което искаш да чуеш. Така че какво мога да

сторя на някого от тази стая? — свивам рамене. — Каж ми кой ти е подшушнал, че аз съм въпросният приятел и може би ще ти кажа нещо, което да те зарадва.

Къмингс стои неподвижен, мечешките му ръце са една върху друга пред него, очите му са присвити от неохотна усмивка.

— Все едно, Марти, но аз мисля, че ще задържа тази информация за себе си.

— Господи! — поклащам глава и махвам с ръка. — Нямах никаква информация.

Масата се разклаща и Къмингс става от мястото си. Нямах представа, че може да е толкова пъргав с това свое телосложение, като го виждам да се насочва към мене. Спира се пред мене, подпирайки се с едната ръка върху масата, а с другата върху облегалката на стола ми. Зазира лице в моето, от него лъха миризма на цигари и на пот.

— Ако ти дам списък на всички, които са те посочили, ще трябва да стоим тук цял ден. — Той е изострил вниманието ми, но за всеки случай се приближава още до мене, носът му почти се допира до извърнатата ми буза. — Може би не предполагаш, че докато ти и Рейчи сте си разменяли погледи по време на малките ви благотворителни сбирки, доста хора са забелязали това, а? Не предполагаш, че твоето име излизаше на първо място от устата им, когато ги разпитвах? — Дори с извърнато лице, чувствам как погледът му се впива в мене. — Имам десет свидетели в един лош ден — той избутва стола ми и се отправя към вратата.

Изкрещявам след него със задавен глас, че искам адвокат, но той само промърморва нещо под носа си и затръшва вратата след себе си.

Когато вратата се отвори отново половин час по-късно, ме лъхна на одеколон — „Поло“, струва ми се — или на одеколон за след бръснене. Заедно с Къмингс влезе още един мъж — нисък, набит чернокож. За разлика от Къмингс, чийто възел на вратовръзката беше разхлабен, а ризата му — с навити ръкави и разкопчана на врата, другият изглеждаше безупречно. Имаше ситно къдрава, ниско подстригана коса и носеше очила с тънки метални рамки. Беше облечен с антрацитносив костюм, снежнобяла риза с твърда яка и ярка моравя вратовръзка. Той остави на масата няколко кафяви папки и магнетофон, чийто кабел пхна в контакта. После седна откъм късата страна на масата, точно зад магнетофона и папките. Къмингс остана прав зад него, със скръстени ръце и поглед, неотлъчно насочен в мене.

— Господин Калиш, казвам се Уолтър Дено. Лейтенант съм в Зона едно. — Той протегна ръка, която поех.

— Много хубаво — казах.

Той вирна глава.

— В какъв смисъл, господин Калиш?

— Разпит на равни начала.

Това, че подхвърлям расистка забележка към това ченге, за да го предизвикам, не е в характера ми. Но искам да го влудя. Искам да го извадя от равновесие. Защото и аз се чувствам така донякъде. Трийсет минути оставен съвсем сам в горещца, задушна сива стая, изпълнена с миризма на адреналин и страх: от мишниците ми капе пот, устата ми лепне и горчи, задникът ми се ожули от този непрощаващ дървен стол — готов съм да призная и за отвличането на Линдбърг.

А и Къмингс доста ме разтърси, не мога да го отрека. Бях толкова дискретен по отношение на чувствата си към Рейчъл, понасях немалко обиди от колегите ми във фондацията по този въпрос, за да разбера сега, че не било кой знае каква философия да ни свържат двамата. Тъй че, той вероятно е схванал истината за подбудата ми. Чудесно. Марти и Рейчъл, „на клона заедно седят“. Но на него му трябва повече, струва ми се.

Дено въздиша тихо, сякаш от съжаление към мене.

— Разбрах, че отричате вие и госпожа Райнарт да сте имали интимна връзка, така ли е?

— Изобщо не съм казвал подобно нещо.

— Значи признавате.

— Не. Не отговорих на нито един от тези въпроси.

Той махва с ръка.

— То е същото като отричането.

— Наистина.

Дено се накланя леко, без да променя безизразното си лице. Повдига с пръст очилата на носа си и облизва устни.

— Марти. Ти знаеш и аз знам, че имаш връзка е госпожа Райнарт. Това е нещо, което можем да докажем, и то веднага. Отричането няма да помогне нито на тебе, нито на нея — гласът му е силен, но равен, почти любезен. Като на професор.

— В такъв случай се питам — казвам аз, — защо съм ви нужен?

— Нужна ни е помощта ти да разберем това.

— Искате да улесня работата ви.

Дено се замисля за момент, после кима важно.

— Добре. Да. Все още ни се губят някои подробности. Като например, *ти* ли нахлу с взлом? — той отваря една от папките, разлиства няколко страници и доближава една до лицето си. — Струва ми се, че имаш солидно алиби. Бил си на работа до около три и половина сутринта. Заради някаква милион доларова сделка с твой шеф... как му беше името? — Дено поглежда през рамо към Къмингс. — Франк някой си, нали?

— Тилър — уточнява Къмингс, без да сваля очи от мене. Аз бавно се изчервявам.

— Както виждам — продължава Дено, — ти не се тревожиш, Марти. Кажи ни истината и ще те пуснем да си ходиш още днес. Ще те зачеркнем от списъка.

— А ако не проговоря?

— Тогава ще ми е чудно защо. — Дено се обляга назад на стола и махва с ръка. — Първата част от този отговор е съвсем проста. Ти закриляш Рейчъл. Мислиш, че докато Рейчъл няма приятел, тя е чиста. Няма мотив, нали?

— А втората част?

— Втората част е, че *ти* криеш нещо.

Свивам рамене.

— Но имам солидно алиби, нали?

— О, да, ти не си бил в *къщата* — казва лейтенантът. — Но това не значи, че не си съучастник. Преди или след това. — Сега той на свой ред свива рамене. — За мен няма значение. И в двата случая е равносилно на дърпането на спусъка. Знаеш как действа законът при съучастничество, нали? Не сте ли го учили в юридическия факултет?

Този човек ми намеква между другото, че знае всичко за живота ми.

— А обаждането ти на Рейчъл на другия ден? „Те имат ли някакви улики?“ Питаш я: „Всичко ли е спокойно, мила?“

Вдигам ръка до челото си, учестеният ми пулс разтреперва дланта ми. Трябва да мисля. Мисли!... Мисли!... Мисли!

— Говори ни, изясни нещата. Помогни ни да разберем. Забрави за съучастничеството. Може би *си* чист. Лично аз смятам така. Но ние знаем, че тя е говорила с теб какво е станало. Прав ли съм?

Поглеждам го.

— Интересно ми е какво ти е казала. Може би, че е стреляла при самозащита.

Тук ме настъпва по мазола.

— Какво?

— При самозащита — повтаря той спокойно.

— Може би тя изобщо не е стреляла в него.

Дено поклаща глава в знак на несъгласие.

— Не, стрелецът е тя. Знаем го като факт.

— Как така?

Той ме поглежда с предупреждение в погледа: Не преминавай. На този въпрос отговор няма да има, нито място за спор. После изражението му се смекчава.

— Мисля, че Рейчъл е споделила с теб, че тя е убила съпруга си, Марти. Нали?

— Не.

— Тогава, какво ти каза?

— Нищо.

Дено въздъхва и клати глава разсеяно.

— Ние знаем, че бракът на Райнартови не върви. Марти... — сега погледът му е искрен, насочен право в мене — ние знаем, че той ѝ е посягал. Знаем това.

Челюстта ми увисва.

— Откъде... Защо го казвате?

— Хайде, Марти — гласът му е почти успокояващ. — Жените бърбят. Някои от приятелките ѝ от фондацията... Тя е споделила с тях. Но мисля, че и с теб го е споделяла.

Дясната му ръка се стрелна нагоре с длан, полусвита в юмрук. Главата на Рейчъл се завъртя рязко надясно. Косата и ръцете ѝ се размятаха бясно във въздуха, краката ѝ се огънаха и тя падна заднешком на килима.

— Може би след толкова време — продължава Дено — Рейчъл не е могла да издържа повече. Може би не е *трябвало*.

— *Става все по-лошо* — каза ми тя.

— *Трябва да направим нещо, Рейчъл. И то веднага.*

Ако не беше влязъл с взлом, сега това нямаше да се случва. Ако не ѝ се беше обадил на другия ден, сега това нямаше да се случва. Ако не си беше подготвил валидно алиби...

— Ония синини по лицето на Рейчъл — гласът на Дено е същият, те са от доктор Райнарт, нали?

Това се случва прекалено бързо. Трябва ми време, за да *мисля*.

— Това ме кара да мисля, Марти. Кара ме да мисля, че може би тя се е страхувала за живота си. Кара ме да мисля за самозащита.

Доктор Райнарт я удари отново силно по бузата, после я хвана над лактите, както я държеше здраво, той насила я повали на килима и се просна върху нея.

— Това ли ти каза тя, Марти? Че е било при самозащита? Че той е щял да я убие?

Не беше нужно да ми го казва. Аз го видях.

Видях те, господин Калиш.

— В това искам да вярвам, Марти. Наистина, искрено го искам. За мен този човек е бил отрепка. Да вдига ръка на дама като нея. Да я изнасилва — той свива ръка в юмрук и се обляга за момент назад. После отново се навежда напред и ме сочи осъдително с пръст. — Убеди ме, че е било при самозащита и аз няма да я подвеждам под отговорност. Тя ще се прибере вкъщи и ти ще се прибереш вкъщи.

— Грешите за това. Тя не го е направила.

Очите ми са затворени, когато го казвам, но липсата на отговор ми подсказва, че цялото внимание в стаята е приковано към мене. Чувам стола на Дено да изскърцва и отварям очи. Той се е обърнал да погледне Къмингс.

Закривам лицето си ръце и изпускам дълга въздишка. Готов ли съм да направя това?

— Нека поговорим по този въпрос — предлага Дено.

Не съм сигурен за думите, които ще изрека, когато свалям ръце и се вторачвам в очите на Дено. Обмислям трескаво няколко варианта, различните гледни точки се вихрят бясно. Единственото нещо, което ми е ясно засега е, че нямам представа как най-правилно да постъпя и че всяко решение, което съм взел досега се връща, за да ужили Рейчъл. Отговарям тихо:

— Май ще ми трябва адвокат.

Дено изпуска въздишка, но не се забавя да отбележи:

— В такъв случай и двамата сте арестувани — и събира ръце в знак на извинение. — Не ми даваш избор. Ние ще си заемем местата и ще чакаме. Не ми харесват шансовете ти, Марти. Още по-малко пък нейните — той въздиша и се пресяга към магнетофона. — Ето какво ще направим. Ще включа това нещо и ще те попитам имаш ли или имал ли си интимна връзка с Рейчъл. Ти можеш да отречеш или да откажеш да отговориш, или да поискаш адвокат. За съдебните заседатели това ще е един и същ отговор, Марти. Ти възпрепятстваш разследването и си съучастник в убийството. После ще арестувам теб и Рейчъл.

— Нея не може да я арестувате. Тя не го е извършила.

Дено навежда поглед, устните му са издадени напред, тялото му е напрегнато. Показалецът му щръква от масата. Той изговаря бавно:

— Кажи ми *защо* да не я арестувам.

Подръпвам косата си и стискам силно очи. Винаги има още време да го направя. Мога да почакам минути, часове, дни, ако това ще е правилно. Да. Хайде, ти си. Прочиствам гърлото си.

— Нямам какво да казвам. Не желая да разговарям повече с вас. — Повдигам клепачи и виждам един разочарован лейтенант със стиснати челюсти и присвити очи. — Недвусмислено заявявам, че

искам адвокат — и го поглеждам с кисела физиономия. — Така ме учиха в юридическия.

Дено задържа поглед в мене, после кимва важно. Обръща леко глава към Къмингс. Като по даден знак той отпуска едрите си ръце и се отдалечава от стената.

— Ще ни извиниш ли, лейтенант? — пита той, вторачен право в мене.

Дено става, хвърля ми още един последен поглед и излиза от стаята.

— Тед, пак е твой ред — казвам, изпълнен за момент със сила поради отсъствието на Дено. Единият от следователите си тръгва, друг ли идва? — За протокола: вече за трети път искам адвокат. Мисля, че прецедентът беше известен като „Миранда“.

— Да, сетих се.

Къмингс крачи нагоре-надолу, уверявайки себе си, че той е важният в стаята. Отива до едната стена и отчопля люспа ронеща се боя.

— Знаеш, че даваме смъртна присъда в такива случаи — казва той. — Съдебните заседатели *обичат* да дават смъртна присъда за убийство. Отдавна не сме осъждали жена.

— Стига да можете да го докажете.

Къмингс се усмихва на стената.

— Не мога да кажа, че съм особено обезпокоен за това, Марти.

— Дори да го докажете, тя го е извършила при самоотбрана.

Къмингс счита за необходимо да се разсмее.

— Самоотбрана — повтаря той подигравателно. — Това ми харесва.

— Сам го каза. Той й е посягал. Същата онази вечер — също. — И бързам да добавя: — Вероятно.

Къмингс заема отново мястото си срещу мен.

— Разбира се, Марти, разбира се. Само че, помогни ми да разбере още нещо — той прокара пръст по масата, сякаш иска да реши уравнението. — Как се е озовал пистолетът долу? А? Колко души познаваш, които държат заредени пистолети в *дневните* си?

Шах и мат.

— Та нали хората държат пистолет в дома си, за да го пазят? В случай че някой се промъкне вътре, докато спят или нещо подобно.

— Ти къде би държал пистолета си, Марти? — той изпъва ръка напред. — Може би в спалнята, а? Заключен в някой шкаф горе може би? Отговори ми, Марти, щото аз нямам магистърска степен по бизнес администрация като тебе. Що за полза е тази да имаш пистолет, ако ще трябва да слизаш да го вземаш от долния етаж?

— Добре де, държали са го на странно място. Е, и какво от това?

— Дааа, добре. Уместен контрапункт, Марти. О! — той щраква с пръсти и насочва пръст към мене. — Само че прислужницата им ни каза, че докторът държал пистолета в нощното си шкафче. Точно до леглото си. Дааа. *В нощното шкафче* — той опулва очи. — Побльскай си главата. И тъй, как се с озовал пистолетът долу, Марти?

— Вероятно докторът го е взел.

— С к'ва цел? Да застреля Рейчъл ли?

— Ами да, може би.

— Да, може би. И тогава тя го обезоръжава, тъй ли? Той е с колко... с шест педи по-висок и с четирийсет и пет килограма по-тежък от нея? Но тя го обезоръжава. О, да, разбира се. После го застрелва при самозащита. О, а *после*, божичко, това *ми харесва* — ръцете му се движат енергично, после замръзват във въздуха, сякаш е стигнал до кулминационна точка — после някакъв непознат случайно е наблизил, нали? Излязъл да се разходи в двора ѝ в мразовитата, ветровита вечер... ами да... Та този непознат вижда всичко и си казва: по дяволите, аз преливам от щедрост, ще взема да вляза с взлом, ще вдигна тялото и пистолета и ще офейкам. И тогава Рейчъл, която е действала при самозащита... нали?... *променя* показанията си и казва на ченгетата, че някакъв мъж нахлул вътре и стрелял в съпруга ѝ — той се обляга назад със самодоволна усмивка. — Ммм-дааа, това трябва да се е случило.

Ние оставяме да минат цели пет минути в мълчание, Къмингс изчаква думите му да проникнат в съзнанието ми. Господи, какви бели петна имам. Оправданието „самозащита“ няма да мине, не и при наличието на разбита стъклена врата и при липсващото тяло. *И пистолета*. Само ако знаеха, че именно *тя* свали пистолета долу, за да се защити. Но никое ченге няма да се хване на това. А аз, който изнесох тялото след това, *така* ли помогнах на Рейчъл? *Така* ли направих всичко да е наред?

Къмингс става от стола отсреща и се настанява върху масата, плътно до мен. Ръцете му са върху коленете, които са на нивото на очите ми; той навежда брадичка и ме поглежда със съчувствие.

— И ти, и аз знаем, че алибито ти е нагласено — казва той тихо. — Могъл си да подправиш часа в присъствената книга по шест начина до неделя.

Понечвам да възразя, но той повдига леко ръка от коляното си.

— Само ме слушай. И тъй, знаел си, че докторът я е биел, нали? Това можеш да го признаеш. Вие, хората от фондацията, май споделяте тайните си — той изчаква, докато се увери, че няма да отговоря. — Добре. Значи си знаел. Знаел си, че я е налагал с колана си. Господи, дори животните в *цирка* вече не ги бият с камшици, а той го е правил всяка вечер в спалнята им. Нощ след нощ я е унижавал по този начин. А на всичкото отгоре и сексуално насилие. *Божичко!* Изнасилване, поточно. И това те е разтревожило, както би разтревожило всекиго. Нали така? Да забравим, че Рейчъл ти е била интимна приятелка. Мога да го докажа, но да оставим това настрана. Ти все още си й приятел и това те е безпокоило. Затова може би просто си се опитал да й се притечеш на помощ. Това не е хладнокръвно убийство. Това е опит от твоя страна да помогнеш на човек, който е в беда. И то в *голяма* беда. Излиза обаче така, Марти, че със или без Рейчъл, аз те държа в ръцете си. Единственият въпрос е: дали държа в ръцете си и Рейчъл?

— *Не съжалявам, че го убих — казах на Рейчъл онази нощ.*

— *Наистина ли? — Попита ме тя.*

Аз те видях, господин Калиш.

— Не — прошепвам с треперещ глас.

— Не? — пита Къмингс. — Тогава кажи ми защо не. Или повикай адвоката си и аз ще арестувам Рейчъл и сам ще я разпитам. Това ли искаш?

— Не.

Къмингс се размърдва, но остава спокоен.

— Пистолетът не е скочил сам в ръцете ти — продължава той. — Тя ти го е дала.

— Не — отговарям.

— Тогава кажи ми доколко греша.

— *Наистина ли? — Попита ме тя.*

Наистина. Да, наистина. Не съжалявам. Не, Рейчъл, не съжалявам. Вече всичко е тихо, спокойно е най-сетне, зората се появява на хоризонта. Аз не съжалявам.

— Ало?

— Джери.

— Марти?

— Да.

— Гледаш ли играта? Ще загубя петдесет кинта...

— Джери...

— ... защото имаме треньор, който не разбира, че предното подаване е част...

— Джери, чуй ме.

— Дааа, добре. Какво... какво има? Добре ли си?

— Не, не съм добре. Джери, трябва ми адвокат. Адвокат по наказателни дела.

— Трябва ти... Какви ги приказваш?

— Вие там се занимавате с наказателни дела, нали?

— Господи, какво се е случило?

— *Занимавате ли се?*

— Да, да, разбира се, занимаваме се. Говори, Марти.

— Задържаха ме.

— *Задържали са те?* Къде... къде се намираш?

— В полицейския участък.

— Господи... недей... недей да ми казваш нищо повече. Дръж си езика зад зъбите и само ме слушай. Мога да дойда там след десет минути. Ще се обадя на Пол Райли. Той е човекът, който ти трябва. *Не говори нищо, докато не дойда.* Чу ли, Марти? Не си отваряй устата.

— Отстъпете назад и провретете ръце между решетките.

Послушно отстъпвам две крачки назад. Полицейският служител, ескортът ми до новия ми дом, хваща веригата между белезниците ми. Чувам как тракат ключовете му, за да изхлузи белезниците ми от всяка ръка.

Хайланд Удз държи затворниците си в мазето на полицейския участък, в четири еднакви бетонни килии, всяка с издигната дебела циментова плоча, покрита с тънка постелка, минаваща за дюшек, блестяща бяла тоалетна чиния в единия ъгъл и една гола крушка, висяща от средата на тавана. Мисля си да попитам това ченге — едър мъж с гъсти мустаци и неприятна кашлица — дали той лично е обзавел килията, дали може да ме настани в килия с гледка. Но не ми е до шеги в момента, а и тия момчета са решили, че към заподозрения в убийство не бива да се отнасят прекалено внимателно. Докато ме регистрираха и снемаха отпечатъците ми и сега, докато ме водеха до килията, те бяха груби, дори малко агресивни в държането си към мене. Не знам дали това е искрено или заучено, нещо, за което са чули, че правят в големия град. Но наред с лошото отношение бях почувствал и едва ли не благоговение към мен, желание да бъдат част, каквато и да е част, от ареста ми. Аз съм най-прочутият човек, когото тия хора са виждали тук, убиец в този малък град, и всички те искат да научат нещо за мене, когато приятелите им ги питат. *Да, аз му сних отпечатъците. Той се опита да се прави на умник, ама аз го поставих на място.*

Преди да си тръгне, ченгето ме съветва, мен, единствения затворник тук, да кротувам. Килията ми е чиста и мирише на дезинфекционни препарати. Не мога да не го призная — тия момчета знаят как да поддържат хигиеничен затвор. Аз очаквах мрачна килия, с графити по стените и обичайните гадинки. Тъй като изобщо нямам какво да правя, се настанявам върху тънкото дюшечче и гледам стените, качвам крака върху леглото и сядам облеган на стената. Поглеждам часовника си и датата. Днес е събота, нали?

И с тази, с тази безвредна мисъл, която ме стъписва, и с буца, заседнала в гърлото ми, изпускам въздишка и за първи път проумявам необратимия процес, който съм пушал в ход. Кой ден от седмицата е, вече няма да е от особено значение за мене. Няма да има работни и почивни дни. Ще бъдат просто дни. Просто ден след ден. Кажете „сбогом“ на работата, на приятелите, на живота си. Кажете „сбогом“ на предпочитанията си. Кажете „сбогом“ на Рейчъл. Точно така — пет минути в дневната на Райнартови, един час в стая с две ченгета и животът ти се пренаписва.

Дотолкова знам за себе си — че съм страхливец. Мога да си сложа маската на наглостта, мога да се утешавам с търсене на рационални обяснения, но когато сенките подгонят светлината, когато истината ме посети в спокойствието на нощта, остава тъкмо този един-единствен фактор. И сега той ме е посетил. Не се безпокоя за сестра си или за Томи, не се безпокоя за Рейчъл, която на този етап е далеч от подозрение. Безпокоя се за себе си. Само за себе си, няма място за друго в моята лодка. Винаги е имало един въпрос: Когато дойде критичният момент, ще може ли Марти да се справи с лошите момчета? Ще може ли Марти да постъпи правилно?

Мисля, че съдебните заседатели още не са подбрани. Проявих ли храброст на 18-ти ноември? Казвах си: да, да и да, смелият принц спасява девойката. Но истината е, че реагирах, действах импулсивно и ако бях мотивиран от нещо друго, то е било от егоизъм. Да се отърва от доктора. Да имам Рейчъл само за себе си. Бях ли храбър с ченгетата преди малко? По дяволите, не, просто не можех да бъда с крачка пред тях, а темето бяха взели на мушка. Самопризнанието ми, тъй да се каже, не им каза нищо, което те да не знаеха. И доколкото мога да преценя, не помогнах и на Рейчъл — поне засега, може би и надявам се завинаги, — но не съм напълно наясно какво ще направят ченгетата.

Само се надявам тя да разбере, че съм опитал. Надявам се да съзнава, че само се опитах да помогна, че не искам да я въвличам в това. Че не искам тя да се опитва да ми помага сега.

Ключове подрънкват във входната врата. Джери Лазаръс прекрачва прага предпазливо. Господи, той трябва да е нарушил трийсет правила за движението, щом е дошъл толкова бързо от центъра на града. Облечен е като за почивен ден — тревистозелен пуловер и издут на коленете сив анцуг. Лицето му е спокойно и

вдъхващо увереност, но цветът му изчезва от вече бледата му физиономия, когато очите ни се срещат. Къдравата му коса е сплъстена и разрошена; не се е къпал, мързелувал е следобеда, гледайки колежански футбол по телевизията.

Същото ченге върви след Джери. После минава покрай него с очукан дървен стол, който слага пред килията ми.

— Мога ли да седна вътре при него? — обръща се към ченгето Джери.

— Не.

Джери изчаква полицаят да завие по коридора, преди да заговори. Изразът на лицето му се смекчава. Той сяда на стола и събира ръце като за молитва.

— *Кажу ми*, че не си признал, че си го убил.

Не продумвам, само го гледам. Той не вдига поглед, само седи като замръзнал с наведена напред глава, докосваща леко решетките. Лицето му бързо приема израз на отчаяние, отчаяние от загубата на добър приятел. Усмиввам му се тъжно. Не бих го обвинил, ако поиска да няма нищо общо с мене точно сега. Но той е тук заради мене, а не просто като мой адвокат. Оценявам това повече, отколкото мога да го изразя.

— Арестуван съм.

Той вдига поглед към мене.

— Аха. — Погледът му прибягва по малката ми килия. Лицето му е бледо, по челото му са избили капки пот. Не може да измисли нищо по-добро име пита само:

— Добре ли си?

— По-добре, отколкото бях през последните няколко седмици.

Лаз обмисля думите ми за момент; вече съм признал нещо.

— Как... как се озова тук?

Поклащам глава и му подавам „Ридърс дайджест“. Ченгета на вратата ми, поискали да ги последвам в центъра, изобличили ме в измама.

Лаз кима — по-дълго от необходимото. Той е видимо разтърсен, характерната му невъзмутима физиономия е заменена с израз на неприкрит ужас. Седим мълчаливи известно време, загледани в пода. Представям си как в момента в душата на приятеля ми адвокат се води

борба и той се пита дали съм способен на убийство, дали нашето приятелство е по-силно от това.

— Благодаря ти, че дойде, Джери — прошепвам, както съм навел глава. Гласът ми е дрезгав, почти го няма. Виждам, че Лаз вдига поглед. Сълзи капят от бузите ми на пода.

— Нараниха ли те физически? Бяха ли груби или...

Поклащам глава за отговор „не“.

— Прочетоха ли ти правата?

Това няма значение.

— Ти ли им каза, че искаш адво...

— Джери, накъде биеш? Каж ми, ама истината.

— Трябва да обмислим нещата от всеки ъгъл, Марти. Ако те са изтръгнали насила признание от теб...

— Моля те, Джери, чу ли? — В момента Конституцията ми се струва далечна като Марс. — Това няма значение. То е минало.

Как да отговори на това, пита се Лаз. Най-накрая казва:

— Нека просто почакаме Пол.

Последва ново дълго мълчание. Джери е с кожени мокасини на бос крак. Сигурно е хукнал веднага щом му се обадох.

— Подписа ли нещо?

— Не. Не съм оставял нищо в писмена форма.

Той кимва отново.

— А нещо на запис?

Къмингс плъзга магнетофона право пред мене.

— Ти и аз ще проведем разговор и ти ще трябва да повториш със спокоен глас онова, което ми каза току-що. — После той включва магнетофона и започва да говори, като изрича датата, часа и имената на присъстващите.

Аз забивам поглед в магнетофона. Имаше нещо в това да правиш непрекъснат запис. Всичко е по-ясно сега, след като най-накрая бях казал на Къмингс онова, което искаше да чуе. А нещо ме караше да не признавам нищо на лента.

— Не. Няма нищо и на запис.

— Добре — казва той неубедително. После въздиша и поклаща рязко глава. — Добре.

— Значи си се обадил на този адвокат?

— Да — отговаря Джери с първата следа от ентусиазъм, откакто е дошъл. — Ще имаш най-добрия, Марти. Пол Райли е най-добрият.

Дори и без костюм, Пол Райли прилича на адвокат — висок, слаб, с добре поддържани ръце. По-висок е от мене с два-три сантиметра, а това ще рече ръст близо метър и осемдесет и девет, с чуплива кестенява коса, която още не е почнала да оредява. Има силно изразени скули и момчешко лице, което влиза в сражение с бръчиците около очите му. Давам му около четирийсет и пет-шест години.

Само аз и Пол Райли сме. Джери си тръгна, когато Пол дойде — един от тях е решил, че е по-добре да останем само двамата.

Райли, облечен с тъмносин пуловер с висока яка и панталони с цвят каки, ми подава ръка през решетките. Колко пъти, при по-приятни обстоятелства, съм поемал ръката на колега, клиент, приятел! Сега за първи път — през решетки. Поне видими.

— Джери ми наговори много хубави неща за вас — казвам.

Райли се усмихва любезно.

— Джери е високоуважаван във фирмата ни.

Фирмата е „Шейкър, Райли и Флеминг“, могъща адвокатска фирма за съдебни дела в града. От Джери знам, че повечето от работата ѝ е посветена на търговското право, води редовни битки с Чичо Сам — държавата — и разрешава застрахователни спорове. Но има няколко бивши прокурори във фирмата, които поемат и наказателни дела, когато се наложи и когато работата съвпада с техния критерий, или по-точно с клиенти, които могат да си позволят разноските.

— Разкажете ми за себе си — казвам му, сякаш ще го интервюирам за постъпване на работа.

— Може ли да ви наричам Марти?

— Тук всички ме наричат така.

Той се усмихва.

— Добре, Марти, аз практикувах пет години като обществен защитник, работих цели три години и половина по дела за углавни престъпления, после бях помощник държавен адвокат шест години. Занимавах се предимно с престъпления, извършени от „белите якички“

— укриване на данъци, злоупотреби, неща от този род. После, в продължение на седем години, бях помощник окръжен прокурор в „Едуард Мълани“.

— Вие осъдихте Терн Бъргос. — Сетих се, че съм го виждал; той беше прокурор на делото „Бъргос“. Тери Бъргос беше убил осем ученика в частен колеж в западната част на окръга в период от шест седмици. На практика училището беше преустановило занятия през този период. Бъргос беше напуснал гимназията и живееше в града, имаше баща, който не се отнасял добре с него. Беше сензационно дело, което изпълваше първите страници на вестниците — за Бъргос и за Райли, който успя да го осъди по всички обвинения за предумишлено убийство. Това беше преди девет години. Цялата работа се разисква отново миналата година, когато Бъргос умря на електрическия стол.

— Да, аз бях прокурор по делото на Тери Бъргос.

— Вярвате ли в смъртната присъда?

— Да, вярвам — отвърща той без нотка на извинение в гласа. — Освен за моите клиенти.

Шегата не беше сполучлива, поне за мене, но изпитвам облекчение от факта, че Пол Райли се чувства съвсем удобно в това обкръжение, щом си прави шеги.

— Ще станете ли мой адвокат?

— Ако го искате.

— Джери ми каза, че вие сте човекът. Тъй че, да, искам го. При едно условие. — Виждам, че Райли стои търпеливо, готов да чуе мен, отчаяния углавен престъпник, с какво иска да се наложи. — Да изключите Рейчъл Райнарт. Тя няма нищо общо с това и аз няма да позволя да изтъквате някакъв сексуален аргумент пред съдебните заседатели по този повод. Предпочитам да ида на електрическия стол. — Сам се стряскам от последните си думи.

Райли ме изслушва стоически, почти развеселен от изявлението ми.

— Това е единственото условие. Не изпитвам желание да ставам герой и да прекарам живота си в затвор или да ми пуснат две хиляди волта като на вашия човек, Бъргос. Ако можете да ме изкарате навън, искам да съм навън. Но не за сметка на Рейчъл.

Пол изчаква малко, за да е сигурен, че съм свършил. Прехапва долната си устна и се накланя напред.

— Марти, ако поема твоя случай, ще ме интересува само едно нещо. Да изчистя от тебе всички обвинения. Ти си достатъчно интелигентен, за да мислиш, че наказателната правосъдна система е „за“ истината. Естествено, че не е. Нещата се свеждат дотам какво може или не може да докаже прокурорът в съдебната зала.

Пол Райли кръстосва крака. Той е бил тук и преди, обяснявайки какво е положението на пропадналите типове, на неадвокатите, които имат нужда от помощта му, и той се наслаждава на превъзходството си.

— Виж — подхваща той, — аз нямам интерес да въвличам друг човек, нарушил закона, или да разкривам личния му живот. Но проявявам *всякакъв* интерес да те видя оправдан. Мой *дълг* е да направя всичко в рамките на закона, за да постигна това. Всичко. Няма да започна да си изграждам представа за тебе, като се съглася да бъда лишен от онова, което може да се окаже — и представа нямам какво е то на този етап — много важно оръжие. Ако намекваш, че госпожа Райнарт по някакъв начин е отговорна за смъртта на съпруга си и това ще ти спечели решение „невинен“, то тогава *точно* това е, което смятам да направя.

Размишлявам над думите му, дори се усмихвам на убедеността на човека. При никакви обстоятелства не мога да допусна адвокатът ми да посочи с пръст Рейчъл. Но човекът ми харесва; може би поради елитното си образование е малко по-превзет за вкуса ми, но е човек, който не е подчинен на никого. Пред него е възможността да поеме дело, което ще изпълва страниците на вестниците, и клиент, който може да си позволи да плати, дело, на което повечето защитници биха се нахвърлили, и затова Райли ми казва да навра „условието“ си в *задника*.

И накрая — Райли изобщо няма да се опитва да въвличе Рейчъл по някакъв начин. Съдебните заседатели ще трябва да гледат на нея със съчувствие, за да може защитата ми да получи някакъв шанс.

Питам го дали той има никакви условия. Само да му казвам винаги истината, отговаря той без колебание.

Рейчъл ме гледаше очаквателно, с повдигнати вежди и игриви очи.

Отхапах първия залък. Ореховки с черешки. Не знаех, че се правят ореховки с черешки. Не съм много сигурен, но май не се правят.

— Нали каза, че обичаш черешки?

Усмихнах се с пълна уста.

— Много са вкусни — отвърнах и я притеглих към себе си. Не бяха вкусни, но самата мисъл беше повече от сладка.

— Не съм голяма готвачка — извини се тя.

— Обичам ги — казах. — Обичам и теб.

Тръсвам глава, за да изляза от унеса. Обратно в действителността. И то каква действителност! Сега съм известен или опозорен. Знам това не само защото надзирателят, който остави подноса със закуската ми на пода на килията в неделя сутринта, ми подхвърли троснато: „Станал си истинска знаменитост!“, но и защото снимката ми беше поместена на видно място в неделното издание на „Уоч“. Лазаръс ми показва вестника по мое настояване, когато ме посети в неделя. „Самопризнание за убийството на Райнарт“, гласеше заглавието на първа страница, под което се мъдреше моя снимка, направена в централен хотел по време на благотворителен прием на фондацията (от снимки на толкова други места, нея бяха избрали). Облечен съм със смокинг и се усмихвам глупаво.

Видях непосредствено колко съм известен следващата седмица, на предварителното ми изслушване. Съдебната зала беше пълна и наелектризирана — чувствах го дори от стаята, където чаках да бъде въдворен ред. Оттам, през сектора само за правостоящи, аз, Марти Калиш, с магистърска степен по бизнес администрация, уважаван бизнесмен филантроп, с ръце в белезници, влязох в съдебната зала, придружаван от длъжностно лице.

Както беше предвидил Пол, съдията намери правдоподобна причина да ме задържи в ареста до завеждане на дело по обвинение в предумишлено убийство. Когато два дни по-късно бях призован пред съда, пледирах за невинност. Извадих късмет, че ме пуснаха под гаранция, макар тя да беше определена на един милион долара. Това означаваше да платя сто хиляди. Това, че бях ерген с добри доходи, със скромна ипотека и солидна допълнителна пенсионна осигуровка, изигра роля. Ликвидирах почти всичките си вложения и посегнах на наследството от дядо ми, което смятах да използвам през последните години от живота си в излежаване на някой плаж край Карибско море.

Сега стоя в заседателната зала на адвокатската фирма „Шейкър, Райли и Флеминг“ и чакам да дойдат адвокатите ми. От прозореца с източно изложение виждам част от центъра и езерото. Прави ми впечатление, че оттук градът е прелестен — внушителен, динамичен, изпълнен с шум, а никога не го бях смятал за нещо повече от красива украса за кабинета ми. Сега преоткривам сградите в блестящо сребърно и черно, острите геометрични линии на по-новите постройки, фонтана на централния площад.

Доближавам се до прозореца и поглеждам четирийсет и два етажа надолу към хората на улицата. Среща за обяд. Служебна среща. Само допреди седмици и аз бях един от тях.

Преди няколко дни обявих къщата си за продан. Парите ще са ми нужни, за да платя на адвокатите. Франк Тилър ми се обади от „Макхенри Стърн“, за да изрази най-добрите си пожелания. И да ми каже също, че са направили запор върху заплатата ми от фирмата. Вече знаех, че с бъдещето ми в „Макхенри Стърн“ е свършено; вероятно Франк е трябвало да окаже силен морален натиск върху не един и двама, за да успее да ми уреди платен отпуск за известно време. Презумпцията за невинност има своята финансова изгода.

Бях се преместил в хотел в едно предградие на няколко километра от града. Полицията преобърна къщата ми, за да търси улики. Можех да остана в нея, но нямах такова желание. Пол ме посъветва да си кротувам, докато той постигне по-добро разбиране на казуса от страна на щата. И аз точно това правя. През деня се разхождам. Подхващам някоя от безбройните книги, които си бях обещал да прочета. Открих приличен мексикански ресторант близо до хотела и се храня предимно там — „Енчилада спешъл“ за 3.99 долара.

И чакам. Всеки ден чакам вестника, за да видя какво ще пишат за мене. Чакам обаждания от адвокатите ми с новини, че са открили още улики срещу мене. Чакам началото на процеса. А сега чакам адвокатите си.

Първа пристига Манди Танър, младши сътрудник във фирмата, която заедно с Пол работи по моето дело. И тя, като Пол, е бивш прокурор, само че напуснала наскоро. От една страна, тя е голяма мъжкарана, от онези жени, които могат да ме въвлекат в кръчмарски побой, и може да бъде шортстоп в отбор по бейзбол. Стройна е, но яка и е доста висока, походката ѝ е повече спортна, отколкото женствена. В същото време е и доста приятна по свой начин. Има дълга до раменете светлокестенява коса, много гъста и чуплива. Лицето ѝ е дребно и овално, с изпъкнали кафяви очи и плосък нос. Смее се заразително (преценката ми се основава на единствения път, когато я чух да се смее, докато разговаряше с прокурора, неин бивш колега; иначе засега, докато съм с нея, и на двамата съвсем не ни е до смях).

Харесвам Манди, макар да съм я срещал само по време на двете ми явявания в съдебната зала. Държанието ѝ ме предразполага не помалко от държанието на Пол, само че нейното не е толкова изтънчено като неговото. Именно това нейно качество бих могъл да използвам точно сега. Докато седим и си говорим общи приказки, чувствам известно облекчение. Може би всеки криминален подсъдим изпитва същото в присъствието на адвоката си. Колко странно — Пол и Манди, двама души, с които се познавам само от две седмици, сега са най-доверените ми приятели, моите спасители, водачите ми в един процес, който ми е напълно непознат.

Обвинението беше предало всичките си доказателства на адвокатите ми; точно затова съм тук. През последните няколко дни Пол и Манди бяха разгледали материалите по делото, които сега са събрани прилежно в двете, облепени целите с разноцветни етикети кутии за документи в ъгъла на тази заседателна зала.

— Е, разкажи ми историята на живота си — казвам, след като с Манди изчерпахме темата за времето.

Тя се усмихва.

— Едва ли може да се нарече „история“, по-скоро е „параграф“.

— С какво си се занимавала в прокуратурата?

— С всякакъв вид престъпления. Каквото се изпратеше в съдебната ми зала.

— А с процеси за убийства?

— Разбира се.

— Печелеше ли ги?

Тя накланя глава и изправя палците на събраните си ръце. Това е нейният начин да отговори утвърдително. Вероятно счита, че ако изрече гласно: „*О, Дааа, държавата винаги печели*“, аз ще се изпълня с трепетна възбуда от надеждата, че и това дело ще има такъв завършек. Ако пък каже: „*Не, изгубих почти всички*“, тогава ще започна да се съмнявам в компетентността на адвокатите ми. Но вероятното е тя просто да скромничи.

— Защо напусна?

Тя свива рамене.

— За да сменя обстановката.

Това ми прозвучава като принудителен отговор.

— Доста приятна обстановка — отбелязвам, като обхващам с ръка залата.

— Тук е добро място за работа. — Тя като че ли не проявява интерес да влиза в подробности.

— Познаваш ли прокурора ми?

Усмивва се.

— Роджър Огрън? Да, познавам го. Амбициозен човек. Работих с него по едно дело.

— А добре ли се справя?

Тя помълчава, преди да отговори:

— *Прецизен е*. Много добре се справя, когато води заседание самостоятелно, но малко се стяга в присъствието на съдебни заседатели.

— Моите извинения — казва Пол Райли, влизайки в стаята с широка усмивка, която вероятно би подходдала повече за обяд с някой висш служител, отколкото за човек, чийто живот виси на косъм. Видът на Пол е напълно делови: снежнобяла риза на тънки винени райета, синя вратовръзка; ръкавелите му представляват златни кръгли копчета с по едно рубинено камъче в средата. Изглежда „по-лъскав“, отколкото с обикновената бяла риза и тъмносиня връзка, които носеше по време

на предварителното ми изслушване. Ръкуваме се. С утешително потупване по рамото ми и с набръчкано чело, той ме пита как я карам.

Настаняваме се около масата и Пол ми казва, че двамата с Манди са имали възможност да прегледат доказателствата. Но първо иска да узнае какво съм правил до момента. Уверявам го, че, придържайки се към стриктните му наставления, не съм говорил за делото с никого, най-вече с пресата. Но той продължава нататък и отново ми дава същите напътствия.

За първи път се срещам с Пол извън затвора или в съда и сега го гледам с други очи. Той наистина е класическият образ на елегантен корпоративен адвокат — с премерени движения, ясна дикция, внимателен в подбора на думите си и педантичен до крайност към външния си вид. Косата му е пясъчноруса, със сиви нишки на слепоочията, разделена на прав път, без нито един косъм не на мястото си освен един кичур, палнал върху челото, за да създава впечатлението, че е случайно разрошен от вятъра. Аз обаче подозирам, че ако го пипна, той ще е твърд от лак за коса. И торнадо не би го изкривило.

През няколко дни, прекарани с Пол, научих много малко за човека, от когото искам да спаси живота ми. Първо, Пол познава криминалната съдебна система в окръга изцяло. С всички съдии е на „ти“ — Божичко, като че ли няма служител в сградата на криминалния съд, когото да не познава! Надушва хитрините, особено онези, прилагани от областен прокурор, стремящ се към по-висок пост. Каза ми, че може да има моменти в това изпитание, когато да се стигне до използването на това предимство.

Второ, той е много, много умен. Бързо научава фактите, задава точните въпроси. Търпелив е, съсредоточен и прозорлив.

Трето, напълно е уверен в себе си. По-наясно е с нещата от всеки друг, за когото важи точка втора по-горе.

И накрая, има един навик, който вече започна да ме дразни: обича да си задава въпроси и сам да си отговаря. *Дали предпочитам ти да не беше говорил с полицията?*, пита той и си отговаря: *Да. Но дали мисля, че е фатално за нашия случай? Не.*

Пол иска от Манди да представи обобщение на доказателствата.

— Теорията на щата — започва Манди, — е, че ти си нахлул в дома на Райнартови с намерението да убиеш доктор Дерик Райнарт, че

си стрелял в него два пъти и че си изнесъл тялото от къщата. — Манди става от стола и започва да крачи зад него.

— Влизането с взлом е лесно доказано — от състоянието вътре в къщата, от счупената стъклена врата. Щатът ще представи запис на гласа на Рейчъл Райнарт, която се е обадила на 911, за да съобщи, че някой напада съпруга ѝ.

На предварителното ми изслушване прокурорът пусна записа. Бяха ни раздадени копия с текста на спешното обаждане. Нося своето копие у себе си. Изваждам го отново, когато Манди започва да го чете:

ОПЕРАТОР: Деветстотин и единайсет.

ЖЕНСКИ ГЛАС: Моля ви... моля ви... елате бързо...

той ще ме нарани.

ОПЕРАТОР: Мадам, къде се намирате?

ЖЕНСКИ ГЛАС: Той ще ме нарани.

ОПЕРАТОР: Кой ще ви нарани? Мадам, къде сте?

ЖЕНСКИ ГЛАС: Моля ви... съпруга ми... моля ви...

О, боже!

(Край на записа)

Божичко, Рейчъл се е опитала да ме прикрие. Представям си я, както много пъти от онази вечер насам, как лежи в оная стая. Тялото ѝ трепери, блузата ѝ е разкъсана, лицето ѝ е в синини, целият ѝ свят е разклатен. Няма съмнение в мисълта, минала през ума ѝ по време на безкрайните случаи на насилие, докато е притискала възглавницата или е побягвала от съпруга си, когато той я е налагал с колана си. Няма съмнение, че е обмисляла възможността за живот без него; може би дори си е представяла смъртта му. Но тя виждаше и доброто в него, безпомощността, отчаянието и несигурността, които са го подтиквали към насилие. И направи същото за мене. Дори тогава се опита да му помогне, да се доближи до него. Още е пред очите ми как тя лежи в онази стая, а ноемврийският вятър нахлува през разбитата стъклена врата, лежи сама, с кръвта на съпруга си по килима, жертва на мой избор, не на неин. Тя можеше да ми е много разгневена или пък, за да не поема никакъв риск, да ме предаде. Бог е свидетел, времето за обмисляне беше твърде малко. Но единственото, което направи тя на

онзи етап, беше да ме опази. Запълзя до хола и вдигна телефона, за да съобщи спешно, че уж някакъв непознат е нападнал съпруга ѝ. По време на вихъра от мисли, че животът ѝ рухва, тя е мислила за мене. Прикрила ме е. Станала е неволна съучастничка, застрашавайки себе си заради мен.

— Умисъл — каза Манди, — това ще бъде потвърдено от факта, че веднага си нападнал доктор Райнарт. Целта ти не е била госпожа Райнарт, както личи по всичко. Не си откраднал нищо. Просто си стрелял в него хладнокръвно, после си го вдигнал и си го изнесъл от къщата.

Това звучи малко по-откровено, отколкото ми харесва; Манди е в ролята си на прокурор.

— Това именно ще трябва да докаже обвинението в съответствие със закона. Онова, което те технически не *трябва* да доказват, но обикновено *имат* нужда да го докажат, за да убедят съдебните заседатели, е наличие на мотив. Защо си го извършил? Щатът ще твърди, че си имал връзка с Рейчъл Райнарт. Убил си доктор Райнарт, за да можете ти и Рейчъл да бъдете заедно, с парите му. — Погледът на Манди среща моя, после се отмества. Тя не иска да се изправя срещу мен по тази точка, поне засега не.

Манди поглежда Пол, който седи срещу мене зад дългата мраморна маса.

— А сега — започва той, — нека поговорим за пукнатините в казуса на щата.

В този момент оставам с ясното впечатление, че Манди е прегледала доказателствата много по-задълбочено от Пол.

Тя се съобразява с него, като първо прибира паднал кичур зад ухото си, неин симпатичен навик.

— Щатът не е представил оръжието, с което е стреляно в доктор Райнарт. На местопрестъплението няма никакви отпечатьци. Макар че не са взели никакви проби от кръвта ти, те не вярват, че са намерили друга кръв в дома му освен неговата — тя започва да се разхожда отново; това е предварителното ѝ изложение на фактите в моя защита. — Не са намерили също и никакви следи от кръвта на доктор Райнарт в *твоя* дом. Нито в колата ти. Нито в *багажника* на колата ти, което е от особена важност, тъй като именно там са очаквали да сложиш тялото на доктора, за да го закараш... където и да мислят те, че си го

закарал. В доклада на следователите се казва, че багажникът и купето на колата били „безупречно“ чисти. За тях, естествено, това означава, че ти си я почистил веднага след като си се отървал от тялото. Но в крайна сметка, всичко това доказва, че няма абсолютни никакви доказателства доктор Райнарт изобщо да е бил в тази кола... Друга пукнатина в техния казус е трупът — повдига рамене. — Те не са намерили труп. Дори не могат да кажат със сигурност, че доктор Райнарт е мъртъв. Единствената причина дори да мислят, че е бил прострелян, е това, че Рейчъл е казала така и че една съседка е чула изстрели. И че пистолетът на доктор Райнарт липсва. И накрая, налице е фактът, че името ти е вписано в присъствената книга в сградата на офиса ти онази нощ, по-точно на другата сутрин, в графата за час на излизане от сградата — три и двайсет. Което означава, че по времето, когато доктор Райнарт е изчезнал, ти си бил на работа.

Дааа, чувствах се много добре, до тази точка.

— За нещастие обвинението се е сдобило със записите на охраната на сградата.

Ау!

— Те показват, че на деветнайсети ноември някой, използващ карта на „Макхенри Стърн“, е влязъл в сградата в три часа и тринайсет минути сутринта. *Кой точно* служител на фирмата, това никой не може да разбере от самата карта, защото на картите няма отбелязани лични данни.

— Би могъл да е *всеки* служител на „Макхенри Стърн“ — вмятам.

— Ами... — Манди понечва да направи гримаса, после накланя извинително глава — да, никой не може да каже със сигурност кой е използвал картата. Но има само един служител на „Макхенри Стърн“, чието име се е появило в присъствената книга в ранното утро на деветнайсети ноември. Ако някой друг освен теб е използвал картата, то той изобщо не се е подписал.

— Все едно че само е влязъл в сградата, после се е обърнал и веднага си е тръгнал.

— Точно така.

Ама че тъпанар е тоя Калиш!

Манди свива рамене.

— И все пак, Марти, този казус е много слаб в края на краищата. Освен тази малка улика, която е много далече от прякото доказателство за вина, те нямат почти нищо друго. Всъщност *единственото* друго, с което разполагат, е предполагаемото самопризнание.

— Да — потвърждава Пол, — това имат.

Обръщам се към Пол, за да чуя неговата гледна точка, но той не продумва повече. Очевидно той искаше да вметне само това.

— А сега — продължава Манди, — ето и нашата теория по случая.

Кимнах.

— Искате ли да чуете историята от мен?

— Не — прекъсваме Пол. — Ще стигнем и до това. Искам да изложим нашите вероятни теории.

— Добре.

Пол прочиства гърлото си.

— Първата е проста и ясна — ти не си го извършил. Те са задържали не когото трябва. С онова, което те имат сега, това е силен аргумент. Но губещият, както казваме ние, е предполагаемото ти самопризнание. Ако те могат да убедят съдебните заседатели, че си казал, че ти си го извършил, тогава на нас ще ни се наложи да даваме някои обяснения.

— А подписът ми в присъствената книга? — питам.

Пол повдига рамене.

— Кой знае, може *ти* да си влязъл с въпросната карта. Е, и какво от това? Отишъл си да си вземеш нещо от кабинета си... На всекиго от нас се е случвало.

— Работех над важен проект. На другия ден имах важна среща. Мога да го докажа.

Пол насочва пръст към мене.

— Ето това е! Работил си цялата онази нощ вкъщи. Върнал си се в кабинета, за да вземеш нещо, което си забравил там.

— Но в такъв случаи е трябвало да впиша и часа на *влизането* си — пояснявам. — Часа, когато съм влязъл. А фактът, че не съм, може да наведе на мисълта, че съм си скалпил алиби.

Той отмахва думите ми с ръка.

— Не ми е приятно, че си подписал самопризнанието. Всичко си оплескал.

Прав е човекът.

— Другия ъгъл, от който ще погледнат, е романтичната връзка. Те ще се опитат да те свържат с госпожа Райнарт. Ако успеят, ще изградят солиден казус въз основа наличието на мотив. А това ще допринесе много, Марти. Ако съдебните заседатели решат, че си имал основателна причина да искаш смъртта на доктор Райнарт, те могат да си затворят очите пред някои от недостатъците в доказателствата на обвинението.

— Добре — продължава Пол. — И тъй. Рейчъл е отрекла, че вие двамата имате връзка. Нейни приятели смятат, че тя има връзка с *някого*, но не знаят кой е той. Прислужницата на Райнартови е казала, че те е виждала да идваш в дома им. Но това не говори кой знае колко. Дори детектив Къмингс спомена, че всички вие, членовете на фондацията, сте ходили в къщата им редовно.

Да. Точно така. Добре.

— Другата потенциална теория на защитата е оправданието. Ние приемаме, че си влязъл насилствено в къщата и си стрелял в доктор Райнарт. Но твърдим, че ти не си виновен на основание защита на друг човек. Законът в този щат признава защита на друго лице като пълно оправдание за убийство. Ние ще настояваме, че ти основателно си се изплашил за непосредствената безопасност на Рейчъл.

Тази защита идва от обясненията, които бях дал на Пол, когато обсъждахме гаранцията. Бях го попитал: Ако всичко, което съм извършил, е опит да спася човек, как може да съм опасност за другите? Пол не искаше и да чуе за това, отчасти защото, както каза, нямал намерение да дава на обвинението предварително изложение на защитата ни, и отчасти, според мен, защото не искаше да чуе моята версия, докато не се запознае с доказателствата.

— Ние още не сме говорили за това какво точно се е случило онази нощ. Но има основание да се смята, че доктор Райнарт е малтретирал жена си. Тя цялата беше в синини. Полицията тръгна по тази следа, разговаря с някои хора. Може би ти си спасил Рейчъл от доктора. Може би си помислил, че той ще я убие.

Обзема ме вълнение. В този момент вярвам, че според Пол убиецът съм аз.

— Кои са пукнатините в *тази* теория? — питам.

— Първо — започва Пол, — Рейчъл Райнарт е казала на полицията, че мъж със скиорска маска е нахлул в къщата, нападнал я и е убил съпруга ѝ. Не е казала, че съпругът ѝ се е нахвърлил върху нея и че ти храбро си се втурнал да я спасиш. Ако наистина това се е случило, ние ще трябва да се справим с факта, че тя е излъгала полицията.

Манди се намесва.

— Това би могло да се обясни. Много жертви на домашно насилие отказват да признаят, че са малтретирани. Ние можем да твърдим, че тя е постъпила така.

— Вярно е — съгласява се Пол. — Но това в същото време би създавало впечатлението, че тя те прикрива. Обвинението ще се опита да свърже Рейчъл с някакъв заговор с теб да убиеш съпруга ѝ. Друга слабост в тази теория: Защо си бил там? Какво си правил толкова близо до дома на Райнартови в десет часа вечерта? Трудно ще бъде да се убедят съдебните заседатели, че случайно си минавал оттам и си видял какво става — той млъква и се замисля. Сърцето ми също спира за миг. — Друг проблем. В доктор Райнарт е стреляно два пъти. Защо си стрелял втори път? Вероятно си избавил госпожа Райнарт от опасност още след първия куршум. Защо си продължил да стреляш?

Пол забелязва изражението ми и вдига ръка.

— Марти, просто ти казвам какво ще пита обвинението. Ние може да обясним, че двата последователни изстрела са били просто реакция, в съответствие със защитата на госпожа Райнарт.

— А подписът в присъствената книга...

— Е, това вече е друг проблем. Едно е да си напълно невинен, бързащ да вземе нещо от кабинета си. Съвсем друго е, ако *ти* си стрелял в доктора. Тогава ще изглежда, че си се върнал там, за да си създадеш алиби. Ще изглежда, че си имал гузна съвест.

Това не е на добре. Питам дали има още проблеми.

Очевидно има.

— Фактът, че си побягнал. Естествено, изплашил си се. Не си знаел какво да правиш. Ние и тук можем да твърдим, че то пак е било във връзка с опита ти да спасиш госпожа Райнарт. Но обвинението ще възрази, че това е влизало в плана ти с госпожа Райнарт... И накрая, и потенциално най-същественото слабо място е, че признавайки, че си убил доктор Райнарт, ти признаваш, че си изнесъл от къщата тялото му

и си се отървал от него. И независимо колко велики са били мотивите ти да го убиеш, няма оправдание за това, че си го отвлякъл. Прострелян, той не е представлявал опасност за госпожа Райнарт, а може и да е бил вече мъртъв. А ако *не е бил* мъртъв, ти си го оставил да умре.

Затварям очи за момент. Какви ли не неща нахлуват и излитат от главата ми, докато се опитвам да възприема всичко, което Пол ми каза. Кратък прилив на паника се надига до гърлото ми и изпитвам за момент страх, че ще избълвам обяда си върху тази красива мраморна маса. Пол ми предлага чаша вода, но аз отказвам. За няколко минути Пол и Манди седят мълчаливи, без да правят нищо, само ме чакат да събера мислите си.

— Да предположим — заговарям най-сетне аз с дълбока въздишка, — че Рейчъл се придържа към своята версия. Тя не е видяла лицето на нападателя. Да приемем, че това е истината. — Приковал съм цялото внимание на адвокатите ми към себе си. — Предполагайки това, коя е по-силната теория? Че не съм го извършил или че съм го извършил, за да защитя Рейчъл?

Пол прочиства гърлото си.

— Ако имах избор... — започва той, а аз считам това за подходящо предисловие, — основан на доказателствата, с които разполагаме в момента, бих казал, че нашият най-добър залог е да твърдим, че ти не си го извършил — той поглежда към Манди, която кимва.

— А ако ви кажа, че не съм го извършил, как ще ме защитавате?

— Много просто. Ще настояваме, че имаш алиби и ще изтъкнем липсата на физически доказателства.

— И толкова.

— Малко или повече.

— Поясни ми това „повече“.

Пол се обляга назад на стола си.

— Значи имаш нещо предвид.

— Да, имам. Включва ли случая „много просто“ посочване с пръст към Рейчъл?

Пол среща погледа ми.

— Възможно е.

— Не го приемам.

Пол облизва устни и склучва ръце върху подгънатия си крак.

— Вече говорихме за това, Марти. Няма да приема никакви ограничения върху защитата си. В този момент нямам представа какво ще покаже разследването. Ще ти кажа едно: сега-засега от доста оскъдното разследване има ясна причина да се вярва, че госпожа Райнарт е замесена в това. Полицията положително го е взела предвид. Ако трябва да я посоча с пръст, ще го направя начаса. Стига това да не засегне теб.

Съгласен съм. Ставам от стола — краката ми са омекнали и отивам до прозореца. Днес е ветровито, езерото подхвърля шамандурите нагоре-надолу във водата. Сядам върху ниския шкаф за книги под прозореца.

— Може би трябва по-малко да се безпокоиш за госпожа Райнарт — чувам да казва Пол — и повече за себе си.

Най-големият враг на защитника е клиентът му. Ясно си спомням тези думи, изречени от професор Тайс в часа по криминални процедури в юридическия факултет. Повечето подсъдими са виновни за престъпленията, в които са обвинени, и мнозина не желаят да направят признание дори пред адвокатите си. И поне на теория от защитниците не се очаква да разрешат на клиентите си да лъжесвидетелстват; ако адвокатът знае, че клиентът му го е извършил, той не може да го остави да се изправи в съда и да заяви, че не го е извършил. Затова адвокатите не обичат клиентите им да си признават, а пък клиентите им още по-малко. В резултат подсъдимите често ще пропуснат да кажат на адвокатите си неща, които те трябва да знаят, за да подготвят подходяща защита.

— Не е нужно да решим това сега — вмята Манди.

Ако сега излъжа Пол, с това може да заложа капани за него и за себе си на процеса. Ако бъда хванат, че лъжа за нещо, каквото и да е то, съдебните заседатели вероятно няма да повярват на нито една моя дума.

— Аз го убих — съобщавам на стаята.

Езерото, кълна се, като че започна да се вълнува още по-силно.

Тръгвам си след срещата с адвокатите ми, която продължи два часа и взе неприятен обрат, след като им признах. Пол изглеждаше така, сякаш му идеше да ме удуши, сякаш бях объркал плана му, по който щеше да ме защитава. Бях им казал, че — използвам юридическия език — основателно повярвах, че Рейчъл е застрашена от смърт или сериозни телесни щети и действах така, за да спася живота ѝ. На моменти по време на разговора ни, ми мина мисълта, че Пол по-скоро пробиваше дупки в нашата защита, отколкото я изграждаше. Преди всичко какво съм правил там? Защо съм носел скиорска маска, както била казала Рейчъл на полицията? Знаела ли е Рейчъл, че съм бил аз? Защо Рейчъл се е обадила на 911, щом не е била в опасност? Къде е пистолетът?

Пол задаваше тези въпроси хипотетично, като че ли все още не искаше да признае, че те щяха да са моите свидетелски показания. *Да допуснем, че това е вярно, каза той, откъде си разбрал да отидеш в девет и половина? Да допуснем, че тръгнем в тази насока, защо Рейчъл не те е познала?*

Най-удачният въпрос на Пол беше последният. Беше избрал да го постави по най-съвършения начин, за да избегне потвърждаването на моята версия. Не попита: *Къде закара тялото на доктор Райнарт?*, а: *Дали някога ще намерят тялото му?*

Казах му, че дълбоко се надявам да не го намерят.

Все още се колебаех, не съм напълно сигурен, че съм взел правилното решение. Може би просто исках да се уверя, че защитата ми върви в някаква посока, пък било то и в погрешна.

Затова имам нужда от нещо ободряващо. Набирам номера на „Справки“ по телефона в колата ми и се мъча да си спомня името на репортера, който отрази версията ми в „Уоч“. След дълго изчакване, най-накрая той е на линията.

— Анди Карас.

— Обажда се Марти Калиш.

— О! — Карас беше правил няколко опита да говори с мене, но аз все го отпращах към Пол. Сега той вероятно започва да търси бележника си. — Радвам се да ви чуя, господин Калиш.

— Наричай ме Марти. Просто искам да ти кажа, че съм невинен.

— Добре. Ами то... нали ти точно това пледира.

— Пледирах, че не съм виновен. *Невинен съм.*

Мълчание.

— Може ли да се срещнем?

— Не. Това е.

— Слушай, Марти, признателен съм, че ми се обади. Но това „Невинен съм“ не е кой знае колко много за печат.

— *Ти* ще го напечаташ — казвам и затварям телефона.

Той също. На другия ден то се появява в „Уоч“ като част от обобщение на делото в пет реда на страницата на „Градски вести“.

Това явно поражда раздразнението на Пол Райли и той веднага ми се обажда. Говоренето ми с пресата трябва да е едно категорично „не, не и не!“, дори онова, което имам да кажа, да е безвредно. Обвинението няма да извлече много от декларация за невинност. Според мен онова, което най-силно разтревожи Пол, е, че наруших правилата му. Обмислям да му го кажа, но се въздържам.

— Просто исках да се впише в протокола — пояснявам.

— Единственият протокол, който има значение — възразява Пол, — е съдебният протокол. Е ти вече си вписан в него като невинен.

Добре. Меа кулпа^[1]. Ще си взема бележка, обещавам му.

— Вярваш или не, не ти се обаждам само за да те сгълча. Искам да те питам нещо за Рейчъл. — Вече няма „госпожа Райнарт“. Не е необходимо да пренебрегва връзката ни.

— Казвай.

— Искях да те питам, знаеше ли, че Рейчъл ходи при психиатър?

---

[1] Вината е моя (лат.). — Б.пр. ↑

Прекарвам вечерта в хотелската си стая и гледам филми. В момента върви един филм за възрастни, в който една от героините прилича на Рейчъл. Гледал съм го поне пет пъти през този месец, но без звук, защото гласът на актрисата е съвсем различен от гласа на Рейчъл и не искам да си развалям илюзията.

Към единайсет часа, в момент, когато решавам кръстословица, телефонът иззвънява.

Дори шепнейки, гласът не може да се сбърка с друг.

— Аз те видях, господин Калиш.

Ето на! Моят телефонен „приятел“ е решил да ме удостои с поредното си обаждане. Не се надявах пак да ми звъни, след като вече ме арестуваха. Очаквах обаждането му, дори може би съм се надявал, но до този момент не съзнавах колко малко вероятно ми се е струвало, че ще се обади.

— Правиш ли каквото трябва?

— Трябва да си чел вестниците — казвам. — Аз си признах, не помниш ли?

— Ти пледира, че не си виновен. Казал си за вестника, че си невинен. Но знаеш, че си *виновен*. — Малко от гласа му се промъкна в придишателния звук. Той е луд. Вероятно, като е прочел какво пише във вестника, се е вбесил.

— Ти го казваш.

— Не ме предизвиквай да си отворя устата.

— Хей, приятел — подвиквам почти закачливо. — Вече съм арестуван. Това, че ще ме издадеш, не е никаква *заплаха*.

— Ще им кажа всичко. Това ли искаш?

— Какво си видял?

— Знаеш какво.

— Каж ми, де.

— Престани да играеш игрички — прошепва той дрезгаво, макар да долавям известна несигурност и гласа му.

— *Ти престани с тези игрички. Откъде да знам, че си видял всичко? Откъде да знам, че не си пълен измамник? Откъде да...*

— *Видях, че го уби.*

Неприятелят ми го изрече. Изстивам за секунда, изненадан от тия думи, дори може би по-изненадан от въздействието им върху мене. Предполагах, че ще ми ги каже, но, повече отколкото съм съзнавал, се надявах, че няма. Вълнението, което ме обзема ми е познато, *прекалено* познато. Той има фул, но аз поне видях картите му.

Затварям телефона и изпускам шумна въздишка. Прищипвам гърбицата на носа си и затварям очи. Не мога да реша дали съм повече разочарован, или облекчен.

Но поне сега, най-сетне, съм наясно какво трябва да направя.

Канторите на „Грегъри Д. Куилър и съдружници“ се намират в едно предградие, за което дори не знаех, че съществува, на трийсет и няколко километра извън града. Търговската му част се състои от едно каре от блокове с червени тухли, предимно с магазини за дрехи и банки. Паркирам на метър пред самата сграда.

Приемната е празна, като се изключи един паяк, който лази по задната стена. Върху единственото бюро има телефон и адвокатски бележник, нищо повече. Хората не разбиват вратата на този човек. А и не виждам никакви „съдружници“.

Вляво от неприветливата приемна има две кантори. От едната излиза мъж, леко изненадан, че вижда друг човек тук. Мъжът е чернокож, с очила с тъмни рамки и половин пура, стърчаща от устата му. Долавям аромат на одеколон за след бръснене още преди той да се е приближил на метър и половина до мене. Носи риза на сини карета и бежови памучни панталони, подобни на моите.

— Вие ли се обадохте? — пита той, като изважда пурата от устата си.

Представям се.

— Грег Куилър — казва той и подава ръка. — Заповядайте, ще ви намерим къде да седнете.

А това няма да е толкова лесно в тази кантора. Мястото изглежда така, сякаш е оцеляло след торнадо. До задната стена има нисък шкаф за книги, натъпкан с листове хартия. Кръглата маса до прозореца е покрита с купчини кафяви пликове, нашарени с ивици светлина от сутрешното слънце, влизащи през щорите. На пода до масата лежи разхвърлян пълен комплект от снимачна техника. Отоплителният уред в ъгъла, с олющена боя, изпопадала около него, е надут до крайна степен и изпълва стаята с потискаща жега.

Куилър вдига няколко папки от единствения стол и разкрива мръсната му червена тапицерия. Избърсва с ръка прахта, сякаш така щеше да изтрие и лекетата. После сяда зад бюрото си и отваря

бележник. Комбинацията от одеколон и пура за кратко се набива в гърлото ми.

— В обявата ви пише, че извършвате и проследявания — подхващам, след като сядам на стола.

— Точно така.

— Следите неверни съпрузи ли?

Той се усмихва и изстрелва с пръст фасата от пурата си в един тенекиен пепелник, пълен с още фасове.

— Между другите неща.

— Искам да узная самоличността на един човек.

Той кимва важно и написва бързо нещо в жълтия бележник.

— Добре — казва той търпеливо. — Какво можете да ми кажете за този човек?

— Нищо. Дори не знам как изглежда.

— Никога не сте го виждали?

— Никога. Но знам как може да бъде намерен.

— Вижте, господин Калиш... той се улавя, че произнася името. Набръква чело, издува устни напред и се вторачва в мене. После поглежда в бележника си, където вероятно е написано името ми. Челюстта му леко увисва.

— Да — казвам протичко. — Аз съм този, когото обвиниха в убийството на доктора от Хайланд Удз. Това ще представлява ли проблем?

Куилър оглежда стаята, осъзнавайки внезапно, че е насаме с убиец. Започва да разлиства някакви документи. Погледът му пада ниско долу до бюрото; вероятно в някое от чекмеджетата държи пистолет. В този момент се чуди дали е зареден.

— Ами ще... тъъ — той прочиства гърлото си — ще зависи от това какво искате да направя.

— Нали ви казах. Искам да откриете кой е този човек.

Куилър просто седи на стола си, по лицето му е изписан тревожен израз. Моливът пада от ръката върху бележника.

Навеждам се напред.

— Искате ли да ви кажа, че съм невинен?

Той поклаща глава, без да продума, все още някак обезпокоен от мене.

— Е, добре, невинен съм. — Млъквам, а той кимва любезно. Явно ще действа бавно с мене. — И мисля, че този човек има нещо общо с престъплението — продължавам. — Не искам от вас да се забърквате с него. Искам просто да разбера кой е той. Ако съм прав и ми помогнете да го заловя, ще *станете много известен*.

Куилър въздъхва. Започва да пренарежда моливите върху бюрото си. Най-накрая пак кимва.

— Ами, ако това е всичко...

— Това е. Само ми кажете кой е той. Име и адрес.

— И какво, ако не възразявате, че ви питам, смятате да правите с тази информация?

— Всъщност *възразявам*.

Той се замисля.

— Няма да го *убия* — казвам, без да прикривам раздразнението си. Дотам стигнах — да убеждавам някого, че *няма* да извърша убийство. — Не съм убил доктора и нямам никакво намерение да убия въпросния човек.

Той свива устни.

— Добре, господин Калиш. Добре.

Парите ми са зелени като на всеки друг и от това, което видях, тук не се леят като вода. Той взема отново молива.

— Значи казвате, че знаете как да откриете този човек?

— Благодаря ви, че ни приехте, докторе — казва Пол Райли на Бенджамин Гарет. Ние, Пол, Манди и аз, седим в кабинета на Гарет.

Доктор Гарет е върлинест човек, само с няколко бели кичура на темето и с продълговато лице. Подобно на много други мъже, които имат плешиво теме, Гарет компенсира това с дълга и гъста коса отстрани и отзад. Модните предпочитания в обзавеждането на кабинета на психиатъра на Рейчъл са борово зелено и твърда дървесина. Чувствам се като хижа в гората. Адвокатите ми и аз сме седнали на дълга, мека кожена кушетка. Запитвам се дали пациентите лягат на такива кушетки и дали Рейчъл е лягала на тази.

Доктор Гарет седи срещу нас, стената зад него е запълнена от дипломите му. Щорите на големите прозорци са спуснати, но откряхнати и пропускат слънчевата светлина, която пада на ленти в краката ми.

Пол е този, който води разговора. Той изразява благодарността си, че Гарет е отделил време от графика си за нас.

Гарет не дава вид, че изпитва възхищение от адвокати.

— Трябва да ви кажа, че единствената причина да се съглася да разговарям с вас, е, че госпожа Райнарт ми даде разрешението си. — И била настояла аз също да присъствам.

Пол обещава да бъде кратък.

— Кога за първи път ви посети госпожа Райнарт?

— Трябва да е било през месец май, струва ми се, миналата година.

— Каква е била причината да ви посещава?

— Каза ми, че нейни приятели ѝ препоръчали. Тя много бавно се разкриваше пред мен. В началото просто си говорехме за нея и съпруга ѝ, за благотворителната ѝ дейност. Едва към третия сеанс ми сподели причината, поради която поискала да ме посети.

— И каква беше тя?

Гарет въздъхва.

— Съпругът ѝ я малтретирал. Физически и сексуално от няколко месеца насам. — Тези думи наелектризират въздуха; нито Пол, нито Манди променят израженията си, но знам, че те точно това са искали да чуят. На тях им трябва това свидетелство, за да има нашата защита някакъв изглед за успех. Манди ми хвърля поглед и аз се старая да не показвам изненада. Нали ви казах!

— Тя описа ли ви как я е малтретирал той? — пита Пол.

— Малтретирането се е проявявало в две форми: физическо, като използвал кожата си колан, за да я бие през гърба; или сексуално, без отличителни характеристики, просто класическото полово сношение без взаимно съгласие. — Той говори безпристрастно, без никакви емоции.

Адвокатите ми никак не се интересуват от чувствителността на мъжа; той им гради казус.

— Колко често се е случвало това?

— Всеки път, когато доктор Райнарт си пийнел повече. Кое се случвало най-малко една-две вечери седмично.

— Винаги ли е ставало след употреба на алкохол?

— *Прави го само когато пие — каза ми Рейчъл, извинявайки съпруга си.*

— Очевидно — отвърща психиатърът.

— И не е имало никакви изключения, за които да знаете?

— Никакви.

— Докторе — намесва се Манди, — като казахте, че никакви отличителни характеристики не са били свързани със сексуалните насилия, какво имахте предвид? Ще ни опишете ли как точно са ставали?

— Имах предвид, че доктор Райнарт е правел секс със съпругата си, когато той е пожелавал и без нейното съгласие. Не бих казал, че е имало някаква закономерност в това, но, доколкото разбрах, когато е ставало, всеки път е бил пиан.

— Прилагал ли е насилие? — пита Пол.

Гарет му хвърля студена усмивка.

— Насилие — повтаря той с нотка на пренебрежение. — Интересна дума. Да не би да имате предвид, че я е удрял, преди да я изнасили? Не, не е прилагал насилие. Дали е разтварял краката ѝ? Не, не го е правел. Но несъмнено е използвал тялото ѝ за собствено

удоволствие, без да зачита нейното нежелание. Без да я *предразположи*. Това според мен представлява изнасилване.

— Според мен също, докторе — бърза да добави Пол. — Нямах предвид да внушавам нещо друго. Години наред съм водил дела на хора, вършили такива неща — той млъква, после продължава по-спокойно. — Просто се опитвам да разбера контекста, част от който е, дали доктор Райнарт е използвал физическа сила по време на сексуалното малтретиране. Не е ли използвал?

— Не ми е споменавала.

— А знаете ли — пита малко по-предпазливо Пол, — дали докторът е свалял дрехите ѝ, или госпожа Райнарт сама се е събличала?

Гарет събира длани и образува „палатка“.

— Понякога ѝ казвал да се съблече и тя се подчинявала. Друг път той разкъсвал дрехите ѝ. Имало и случаи, когато правел просто орално съвкупление и тогава не вярвам да го е било грижа за дрехите ѝ.

— Разбирам — Пол поклаща глава и замълчава, за да изрази подобаващото уважение. После започва с нова серия въпроси. — Какво ви е говорила госпожа Райнарт за това?

Гарет разделя дланите си.

— Затруднявам се откъде да започна. Тя се чувстваше изгубена. Смяташе се за обект на съпруга си, за нищо повече. Попитах я кого обвинява за тези негови атаки, но тя не може да отговори. Със сигурност не обвини него.

Пол кимва.

— Знаете ли дали тя е споделяла, че е била малтретирана, с други хора?

— Доколкото ми е известно, не.

Забелязвам, че Пол ме стрелва с поглед.

— Страхувала ли се е от съпруга си?

— В началото — да. Но когато започна да ме посещава, тя изглеждаше примирена с това. Разбира се, никак не ѝ е било приятно, но като че ли го е приемала. Преди два месеца обаче (Веднага пресмятам, че това е около месец преди да бъде прострелян), нещата се променили по някакъв начин. Тя започнала да се страхува за живота си.

Манди изправи едва забележимо гръб.

— Насилието започнало да става съвсем очебийно и се съсредоточило повече във физически аспект. Всъщност от месец и половина те не се съвкупявали. Но побоищата зачестили, при това ставали все по-тежки. Той я удрял с колана по-дълго, като започнал също и да ѝ крещи. Казвал ѝ, че проблемите му били по нейна вина, че тя не го разбирала и не можела да му помогне.

Стаята се изпълва с тишина за няколко минути. Улавям се, че гледам в щорите, като поглъщам всяка дума на Гарет и си мисля за Рейчъл. За насилието, което е търпяла, за паниката, безпомощността и за страха, който никой в тази стая не е в състояние да проумее.

Накрая Пол заговаря.

— Всъщност казвала ли е, че се страхува за живота си?

— Не точно с тези думи. Каза, че той ставал все по-яръстен, че ѝ оставял белези. Аз я попитах дали се страхува за живота си. Отговори ми, че понякога той се разярявал до такава степен, сякаш можел да я убие, особено като се съдело по начина, по който ѝ крещял. Но тя винаги идваше до едно и също заключение: че никога нямало да бъде способен да го направи.

— Вие повярвахте ли на това?

— Не. И ѝ го казах. Тя не го прие.

Пол кимва и поглежда за миг към Манди.

— Рейчъл имала ли е някога любовна връзка? — Въпросът се връща към причината, поради която сме тук, към съдебното ми преследване. Съдебните заседатели ще бъдат доста заинтересовани от този въпрос. Адвокатите ми са сигурни в това. Както и аз всъщност — и се питам доколко е доверила Рейчъл на психиатъра си.

Гарет поклаща глава.

— Била е вярна на съпруга си. Тя нямаше никакво чувство за своята сексуалност. За нея сексът е бил наказание. В действителност, когато го обсъждахме, тя дори не го наричаше секс. Използваше понятието „проникване“. Не е било нищо повече от физически акт, при който доктор Райнарт е прониквал в тялото ѝ.

— Споменавала ли ви е за Марти Калиш? — пита Пол, без да ме поглежда.

Не знам кое ще е по-добре да отговори той — да или не. Знам обаче, че искам отчаяно да чуя: „*Да, през цялото време говореше за него*“.

— Допреди да арестуват господин Калиш, не — обръща се Гарет към Пол, сякаш аз не седя до него на кушетката. — И то само за да спомене, че бил арестуван.

— Само толкова?

— Само толкова.

— Доловихте ли някакви чувства, като ви го съобщи? Нейни чувства към Марти?

— Не ме е интересувало подобно нещо, господин Райли. Не разследвах убийство. Обикновено пациентът определя предмета на разговора и темпото.

— С други думи, не сте останали с никакво впечатление за чувствата ѝ към Марти.

— Точно така.

— Нито дори дали го познава.

— Точно така.

Представям си как размяната на тези реплики ще се повтаря почти дословно по време на процеса ми. Пол изучава за момент ръцете си.

— Споменавала ли е някога, че иска да напусне съпруга си?

— Да, разговаряхме за това. Но според нея това не било решение.

А вие предложихте ли ѝ да го напусне?

— Не е обичай в практиката ми да казвам на хората какво да правят. Обикновено се надявам те сами да стигнат до такива заключения с моя насока.

— Разбира се.

— Но има и изключения — продължава Гарет. — Този случай е едно от тях. Да, опитах се да я убедя да го напусне за известно време, като напоследък дори настоявах. — Гарет набляга на последните думи; дали това е истината, или е просто удобство за професионалната му репутация, няма значение — от полза е.

— И тя какво каза?

— Каза, че не може да го направи. Съпругът ѝ имал нужда от нея. Тя изпитваше чувство на дълбока вина за проблемите му и за невъзможността ѝ да му помогне.

— Макар да е мислила, че той може да я убие?

— В действителност тя не смяташе, че той ще го направи. Искаше да се опита да му помогне.

— Какви точно бяха проблемите на доктор Райнарт?

— Знаете, той беше сърдечен хирург. Губил е много от пациентите си. В известен смисъл е бил техен спасител и когато не е успявал да ги спаси, е чувствал, че не е оправдавал доверието им — Гарет замълча за миг. — Така ми обясни Рейчъл.

— Разговаряли ли сте някога с доктор Райнарт за това?

Гарет кръстосва крака.

— Не. Макар че аз твърдо препоръчвам груповите сеанси. Но Рейчъл беше непреклонна. Съпругът ѝ не трябвало никога да научи за посещенията ѝ при мене.

— Кога за последен път говорихте с нея преди смъртта на доктор Райнарт?

— Трябва да е било във вторник преди това. Ние се срещаме всеки вторник. Това значи два дни преди смъртта му, струва ми се.

— Ще ми опишете ли този сеанс?

Гарет забива поглед в тавана. След изчезването на доктор Райнарт Гарет вероятно е размишлявал дълго и усилено за срещата си с Рейчъл два дни преди това.

— Бих казал, че това беше един от по-обезпокоителните сеанси. През повечето време тя просто говореше за това колко много се тревожела за него. Опитах се да насоча разговора към нея самата и дали изпитва страх. Тя изрази страховете си за насилието, както правеше предишните няколко седмици. Чувствала, че той губи контрол. Като се изключвало насилието, той общувал с нея все по-рядко и по-рядко. Когато се опитвала да се сближи с него, той я отблъсквал. Тя чувствала, че той не я допуска до себе си, че губи надежда. Почвал да слабее, пиел все повече, почти не спял.

— *Той ми каза как ще го направи. Първо ще ме изнасили. Каза ми, че ще ме изнасили, а после ще ме убие.*

— *Трябва да предприемем нещо, Рейчъл. Още сега.*

Пол изчаква мълчаливо. Когато се уверява, че Гарет е свършил, пита отново:

— Кога след това я видяхте?

Гарет въздиша.

— Следващия вторник, както винаги.

— Ще ни разкажете ли за този сеанс?

Гарет се замисля. Облизва устни.

— Най-точното определение, с което мога да я опиша на тази сеанс, е „изгубена“. Беше спокойна. Не се страхуваше. Но не знаеше какво да прави със себе си. Обичайна реакция на човек, загубил... възлюбен. Животът ѝ бил предначертан от него; тя чувстваше, че няма за какво повече да живее.

— *Той не го мисли сериозно — извинява тя мъжа, отговорен за скритата „пътна карта“ от белези на гърба ѝ.*

— *Напротив, мисли го, Рейч. Искаш да изчакаш, за да се увериш ли?*

Тя се отдръпва от мене.

— *Не. Първо трябва да му помогна. Ако го напусна сега, не знам какво... — Гласът ѝ секва, тя тихо заронва сълзи. — Нещата ще се променят — казва тя накрая. — Той ще стане по-добър.*

— Тя от типа самоубийци ли е?

— Според мен, не. Объркана и пропита с вина. Но без мисъл за самоубийство.

— Разказа ли ви какво се е случило в нощта на смъртта на съпруга ѝ?

— Не точно. Каза ми само, че обикновено той не си бил вкъщи в четвъртък вечер, тъй като тогава извършвал операции, за да можел в петък да работи до обяд. Но по-рано същата седмица доктор Райнарт загубил пациент на операционната маса. Това много го разстроило, както всеки път при такива случаи.

Гарет примигва и се връща към темата, довела тук моите адвокати.

— Но какво точно е станало същата нощ, тя не пожела да каже. Всъщност това беше първият сеанс от дълго време насам, когато тя говореше само за себе си. Сметнах го за положително развитие — отново почваше да мисли за себе си. През следващите сеанси постигнахме голям напредък. Не в смисъл че беше щастлива, напротив — чувстваше липсата на съпруга си. Но вече мислеше за себе си. В един момент ми подметна нещо, от което ѝ съставих съвършено точна диагноза — тя не беше щастлива, но за първи път чувстваше, че има възможност да бъде щастлива. В нея се пробуди надежда.

— И по време на тези, да речем два-три сеанса след смъртта на съпруга ѝ — вметна Пол, — изобщо ли не спомена за събитията през онази нощ?

— Не. Едва през седмицата, когато полицията започна да я разпитва като заподозряна.

— Полицията е разпитвала Рейчъл. — Пол го казва така, сякаш вече го знае, но иска да разбере какво са ѝ казали.

— Те непрекъснато са били във връзка с нея — продължава Гарет. Но един ден ѝ казали, че искат да повторят някои неща. Едно от тях било за насилието. Тя не знаеше как са разбрали, но я разпитвали за това. И тя им разказала.

Пол кимва. Той е спокоен, но иска повече.

— Рейчъл е била заподозряна?

Докторът повдига рамене.

— Не знам. Попитах я. Тя ми отговори, че не знае. Но се питаше дали вината не е нейна. Тя, естествено, не е дръпнала спусъка, но се питаше да не би да е имало нещо, което е могла да направи, за да го спаси. Това според мене беше крачка назад от прогреса ѝ.

— Какво ви каза тя за въпросната нощ?

— В действителност не ми даде никакви хронология на събитията. Както казах, аз не съм полицейски следовател. Не ми е работа да питам за такива неща. Мога обаче да ви кажа какви заключения си извадих от нейните обяснения. Онази нощ съпругът ѝ бил. Но било по-различно от друг път. Тогава я ударил и през лицето. Тя побягнала от него, което също било за първи път. Обикновено просто изтърпявала насилието му. Той я настигнал в дневната и я повалил на пода. Тя почти не съзнавала какво става. И, което е от особена важност, била сигурна, че той ще я изнасили. — Докторът кръстоса крака. — Казвам, че е от особена важност, защото дотогава изнасилванията и физическото насилие никога не ставали в един и същи ден. Фактът, че той щял да съчетае побоя с изнасилването, ми говори за ескалиране на поведението му.

— *Той каза, че ще ме изнасили, а после ще ме убие.*

Ние размишляваме за момент над думите му. После Пол го подканва да продължи.

— Тя си спомня, че чула да се разбива стъкло. Някой се боричкал със съпруга ѝ. Тя допълзляла от дневната до хола и позвънила в

полицията. После полицията дошла — твърде късно, както изглежда.

— Какво обяснение ви даде госпожа Райнарт за факта, че съпругът ѝ я е ударил през лицето?

Гарет се замисля за миг.

— Смятала, че той ще я убие.

— Това ли ви каза?

— Да. Това беше единственият път, преди и след това, когато го призна.

— Повярвахте ли ѝ?

— Напълно. Дотогава доктор Райнарт ѝ оставял белези от побоищата на места, които не се виждат. А лицето е място от тялото, което се вижда. По някакви причини съпругът ѝ престанал да се съобразява с това.

Пол кима сериозно.

— Рейчъл е разказала друго на полицията.

— Да.

— Обясни ли ви защо?

— Не. Мисля, че в себе си тя е защитавала съпруга си. Предполагам също, че се е срамувала, че е била малтретирана. Повечето малтретирани жени изпитват срам. Тъжно е, че жените се срамуват от нещо, което не е тяхна вина, но това е самата истина.

— И тя изобщо не е споменавала Марти, когато ви е разказвала за онази нощ?

Гарет ме стрелва с поглед.

— Само след като го арестуваха. Каза, че не знаела кой е влязъл с взлом в къщата. Нямала представа.

Пол леко се напруга.

— Значи ви е казала, че не знае кой е нахлул през стъклената врата?

— Точно така.

Пол размишлява над това, механизмите в главата му се въртят.

— И съпругът на Рейчъл не е знаел, че тя ви посещава? — пита Пол.

— Така ми каза, че не знаел. И както вече споменах, тя никак не искаше той да узнае.

— Някой друг знаел ли е?

— Нямам представа. Това не е необичайно — допълва той.

— Да, сигурно — съгласява си Пол. — Интересно, как ви е плащала Рейчъл?

— В брой.

Сериозният израз на лицето на Пол, когато влезе в кабинета на Гарет, набръчканото чело, напрегнатият поглед, изчезват веднага щом вратите на асансьора се затварят. Това е едва доловима промяна; той запазва съдържания си външен вид — едната ръка върху другата пред него. В очите му обаче този път играят пламъчета, а ъгълчетата на устата му са леко извити нагоре. Той поглежда към Манди, която стои до мене.

— Това е добре — отбелязва Манди.

Пол затваря очи и кимва бавно.

Едва когато се качваме в джипа на Манди, започваме да обсъждаме срещата. Манди заговаря първа:

— Тези изявления — тя се обръща към Пол и хвърля поглед през рамо и към мене — са по-достоверни, отколкото ако бяха излезли от устата на Рейчъл. Той е човек, на когото тя се *доверява*, пред когото разкрива душата си. И те подкрепят нашата теория сто процента... Доктор Райнарт жестоко и редовно е малтретирал Рейчъл; напоследък е станал още по-жесток. Тя не е имала любовна връзка, което подкопава теорията на обвинението. И най-важното — разказът ѝ за случилото се онази нощ съвпада напълно с нашата теория.

Разкритията, които току-що чух в кабинета на психиатъра, разказът за страданията, които е изпитвала Рейчъл, съвсем не ме изпълват с ентузиазма на адвокатите ми. Но ми оказват въздействие. Независимо какви са чувствата ми към Рейчъл, инстинктът ми за самосъхранение не изчезва. Доктор Гарет ще бъде свидетел от особена важност за мене. На защитата ми е вдъхнат нов живот.

— Ние може и да изградим теория тук — казва Пол. Сега, когато имаме потвърждение, има предвид той. Очевидно, не е готов да действа единствено въз основа на моето показание, въпреки че никога не го е изричал.

— В такъв случай ще променим ли нашата пледоария? — питам аз. Ако ще твърдим, че аз съм извършил престъплението, но съм го извършил, за да защита Рейчъл, ние трябва формално да променим пледоарията ни.

— Нека изчакаме засега — отговаря Пол. — Нека видим дали не можем да бием шута на това самопризнание.

Основоположниците на нашата Конституция са ни дали права — като правото да не даваме неизгодни за нас самите показания и правото на адвокат по време на полицейски разпит. Върховният съд ни е дал схващането „отхвърляне“, където съдът ще изключи от показанията всяко самопризнание, което е било изтръгнато принудително. За мен, да спра дотук, ще е достатъчно. Но съдът, да бъде благословен, предприе друга стъпка. В забележителното решение на прецедента „*Миранда срещу Аризона*“ съдът е изложил дълго изброяване на права, които трябва да бъдат обяснени на обвиняемия преди разпита.

По време на лекциите в юридическия факултет винаги изразявах прополицейско мнение за гражданските свободи, като баща ми. Считях за особено важна свободата да имаш правото да бъдеш защитаван от типове, които нахлуват с взлом в дома ти или те ограбват, или те убиват. А Законът за човешките права ограничаваше тази свобода. Исках да приема слабата вероятност, че ченгетата може по погрешка да разбият вратата ми посред нощ, за да живея в безопасно общество.

Гледните точки, разбира се, се променят.

Както ми обясниха моите адвокати, в „*Миранда*“ е изложено привидно просто правило: Ако един заподозрян е „под полицейски надзор“ — а адвокатите биха могли с дни да спорят за значението на това понятие, — то тогава на него трябва да му бъде казано, че има право да мълчи и право на адвокат, преди да бъде „разпитан“. Един заподозрян се счита за „разпитван“, когато зададеният му въпрос, в случай че получи отговор, може да го уличи във вина. Или, както Пол поясни, ако едно ченге те пита дали навън е слънчево, това не е разпит и не са необходими предупрежденията от „*Миранда*“. Но ако ченгето те пита дали си убил съпруга на жената, това вече е разпит.

И тъй, днес Пол ще се опита да ме обрисова като човек, когото Къмингс подозира в убийството. Ще се опита да изтъкне всички причини за подозрението му към мене. Защото, ако бях законно заподозрян, тогава има още по-голяма вероятност въпросите на

Къмингс към мене „да са изтръгнали уличаващи във вина отговори“. С други думи, моят защитник ще се опита да ме изкара доколкото може виновен в очите на Къмингс по време на разпита и тогава ще се стигне дотам, че ченгето, което ме арестува, ще изглежда така, сякаш ме е мислил за светец до момента, когато съм го встрещил, изтърсвайки самопризнание. Нашата правосъдна система в действие.

Ние бяхме подали в съда такова искане — наречено „искане за отхвърляне“ — по две причини. Първо, ако изкараме самопризнанието невалидно, казусът на обвинението рухва. Второ, дори да не успеем, Пол получава предварително уведомление за това как ще свидетелства Къмингс на делото. Обсъдихме възможността да свидетелствам и аз, но Пол я отхвърли. Не толкова затова че се страхува да не оплескам делото — те не могат да ме питат дали съм убил доктора, въпросите им трябва да бъдат ограничени до признанието ми. По-скоро е затова, защото Пол не е решил как да свидетелствам относно самопризнанието ми и ако съдията приеме показанията — вероятният изход, каза ми Пол, — ние може и да поднесем изненада за обвинението на процеса.

По време на това изслушване председателстващият съдия не е същият, който председателства съдебния процес. Този се казва Хенри Р. Шуйлър — нисък човек, с уморени очи и бяла коса. Изглежда ми доста внимателен, отчасти, предполагам, защото Пол Райли е в залата. Пол е в стихията си тук, мястото, където се извява най-добре, и като че ли живее заради тези моменти. Преди да започнем днес, той отива до масата на обвинението и се ръкува с противниците. Пол им е противник, но също така е и техен бивш шеф и легенда в прокуратурата, както разбирам. Ако не с друго, той ще бъде запомнен завинаги като мъжа, изпратил Тери Бъргос, масовия убиец, на електрическия стол.

Виждам за първи път Роджър Огрън, прокурора. Шишлав мъж, с очила, воднисти очи и мазна коса, облечен безлично и леко накуцващ. Пропускаме формалното представяне един на друг и се задоволяваме с кратко кръстосване на погледите си.

Детектив Тиодор Къмингс е облечен в стоманеносив костюм и сива вратовръзка. Косата му, колкото му е останала на темето, е прилежно вчесана. Пол вече е приключил с предварителния разговор с

него — за първоначалното му разследване, за първото му идване в дома ми.

Изслушването започва и Пол добива делови вид; вече не се ръкува сърдечно, не е наперен. По време на разпита на Къмингс той стои до катедрата, разделяща масите на обвинението и защитата. Задава въпросите си ясно и отчетливо.

— Господин детектив, започнали сте да подозирате госпожа Райнарт в нападението срещу съпруга ѝ.

— Разследваме всички възможности, да.

— Въз основа отчасти на факта, че тя е била малтретирана от съпруга си.

— Да, това беше част от подозрението.

— И сте мислили, че госпожа Райнарт има любовник.

— Сметнахме го за вероятно.

— Чули сте да се говори в този смисъл от приятели на Рейчъл.

— Да.

— И сте помислили, че този любовник, ако такъв съществува, може и да е замесен в нападението срещу доктор Райнарт.

Къмингс се обляга напред.

— Не бих отишъл толкова далече. Ние помислихме, че този човек може да хвърли светлина върху някои неща. Може би тя му е казала нещо. Това е.

— Но е възможно също така този любовник да е замесен в нападението, така ли е?

— Така е.

Пол сваля ръцете си от катедрата.

— Добре. След първото ви посещение в дома на господин Калиш, сте отишли да покажете снимки на прислужницата на Райнартови, Агнес Клориса.

— Вярно е.

— Снимките са били на мъже, за единия от които сте предполагали, че е любовникът?

— Точно така.

— Сред тях е имало и снимка на Марти.

— Да.

— Снимките са били десет на брой.

— Правилно.

— Как ѝ ги показахте? Всички пръснати върху масата ли?

— Не. Една по една.

— Помните ли в какъв ред, господин детектив? Коя снимка беше първата, коя втората?

— Не.

— Снимката на Марти ли беше първата?

— Не.

— О! Последната ли беше?

— Не, сър. Неговата беше някъде в средата.

— Е, добре — Пол разперва ръце. — Откъде сте толкова сигурен? Току-що казахте, че не помните реда.

— Помня *неговата* снимка.

— Но не и другите девет?

— Не съвсем.

— Не съвсем — повтаря Пол. — Добре тогава, има ли *някакъв* начин да си спомните реда на показване? Правили ли сте списък? Нещо от този род?

Къмингс примигва и се замисля.

— Не.

— Но снимката на Марти се е откроявала в ума ви.

— Да. Сложих снимката му в средата на тестето.

— За да не се откроява ли?

— Точно така.

— Значи да не ви обвинявам в опит да подведете прислужницата.

— Искях разпознаването ѝ да бъде честно, без внушение от моя страна.

Чудесен отговор, Теди. Чудесен за *процеса*, наистина, и следователно това е отговорът, който трябва да дадеш. Но не и толкова прекрасен за това изслушване. Поглеждам към прокурора Роджър Огрън, който си записва нещо бързо.

— Значи нямате никакъв спомен за другите девет снимки.

— Да, както казах.

— Но *специален* спомен за снимката на Марти имате.

— Да.

— Заради загрижеността ви да не подведете прислужницата.

— Да, както казах.

Пол оставя думите му да се реят за момент и кима, сякаш обмисля следващия си въпрос. Той няма да пита нищо повече, свързано с тази група въпроси. — *Защо снимката на Марти е единствената, към която е проявил специално отношение?* — но ще ги запази за заключителния си аргумент — *защото те са хвърлили око на Марти и единствено на Марти. Той е първият заподозрян и каквото и да го питат в полицейското управление, то трябва да е съпътствано от предупрежденията от „Миранда“.*

— Прислужницата е разпознала Марти, нали?

— Да. Каза, че е идвал в къщата. Във връзка с благотворителната дейност. Като десетки други хора.

Пол се усмихва на уточнението на Къмингс.

— Но ви се е сторила смутена, когато е видяла снимката, така ли е?

— Бих казала, че прие всичко спокойно.

Пол взема един лист от катедрата.

— Точно това сте казали, детективе. Току-що цитирахте буквално вашия доклад. Моите поздравления.

Съдията прави гримаса, но решава да не възрази. Мисля си, че това е защото не присъстват съдебни заседатели и защото адвокатът е Пол.

Пол оставя листа.

— Добре. В деня след разговора ви с прислужницата е имало прием с благотворителна цел на фондацията на Райнартови.

— Точно така. В хотел „Уинстън“.

— Вие сте изпратили ваш човек там. Детектив под прикритие.

— Да. Детектив Бруър беше на приема.

— След приема детектив Бруър е написала доклад.

— Да, така е.

— И в този доклад — Пол отваря копието си — тя твърди, че Марти е дошъл на приема, повъртял се наоколо двайсетина минути, после отишъл да говори с Рейчъл.

— Да.

— След това си тръгнал.

— Струва ми се, че е точно така.

— Тя не е ли казала също, че господин Калиш е изглеждал разтревожен, когато си е тръгнал от приема?

— Мисля, че спомена нещо такова.

Пол поглежда отново надолу, четейки копието от доклада.

— А не е ли казала също, че през първия половин час по време на приема господин Калиш непрекъснато е хвърлял погледи към госпожа Райнарт?

Какво му остава на Къмингс, освен да признае това?

— Да, каза го.

— Знаете ли какво е правил господин Калиш след приема?

Къмингс помълчава за миг.

— Предполагам, че се е прибрал вкъщи.

— Със сигурност го знаете, така ли, господин детектив?

— Да, струва ми се.

— Защото, след като Марти си е тръгнал от приема, вие сте го проследили.

— Не лично.

Съдията, който гледаше равнодушно Пол, рязко се обръща към Къмингс.

— Наредили сте да го следят?

Къмингс вдига поглед към него.

— Да, Ваша Чест.

Съдията се замисля. Аз чувствам наплив на адреналин. Ние изграждаме нашия казус. Те се целят в мен и *само* в мен.

Пол оставя за момент това последно разкритие да бъде възприето. Продължителен момент. И тогава Пол пристъпва към „интервюто“, както го нарича Къмингс, с мен в полицейския участък.

Разказът на Къмингс е основан на истина, но в него са изпуснати някои по-важни подробности. Като например кога съм поискал адвокат. Тази част той като че ли не си спомня. Първата му задача, пояснява той, била да открие кой е спал с Рейчъл. Не бил сигурен, че съм аз — гледа бързо да напомни на Пол, че няма солидни доказателства, с които да подкрепи това.

— В действителност — добавя Къмингс както вече казах, дори не знаех, че е имала връзка с някого.

— Но ако в действителност е имала любовник, то Марти е вашият главен заподозрян, не е ли така?

— Той е могъл да ѝ бъде любовник, само това казвам — Къмингс си играе с вратовръзката си, чийто възел е необичайно силно стегнат за

него.

Ние бяхме направили някои проучвания за детектива. Той прекарал три години като патрулиращ полицаи в града, в Уест Сайд, най-размирната част на града. Получил куршум в рамото при престрелка с бандитска таратайка и напуснал отряда, за да се премести в южната част на Хайланд Удз. Разбрах, че е градски човек по говора и обноските му.

— Казали сте на Марти, че мислите него за въпросния любовник, така ли е, детективе? — пита Пол. — Казали сте, че сте сигурен в това.

Къмингс не отговаря веднага.

— Не помня да съм казвал, че съм сигурен. Но дори и да съм го казал, всъщност *не* бях сигурен. И тъкмо затова го попитах.

Пол отстъпва назад от катедрата.

— Значи не отричате да сте казали на Марти, че сте *сигурен*. Дали сте бил, или не.

— Както казах, не си спомням.

Пол започва да крачи зад масата на обвинителите.

— Но пък си *спомняте* да сте му казали, че госпожа Райнарт е заподозряна, нали?

— Да, това му казах. След като той направи признание.

Пол се спира.

— След като той...

— След като той каза: „Не съжалявам, че го убих“.

Изпускам звук. Къмингс прогресира от дребни към огромни лъжи. Не е неочаквано, предполагам, и историята е доста добра. Още щом той спомена, че Рейчъл е въввлечена, Марти, любовникът-закрилник, си признава. И, божичко, как е могъл Къмингс да знае, че това изявление ще ме накара да си призная? Как може законът да изисква от Къмингс да дава предупрежденията от „Миранда“, когато всичко, което той правеше, беше да очертае своя казус?

Сега Пол започва да му въздейства, опитвайки се да постави под съмнение свидетелските му показания, като набляга на факта, че Къмингс изобщо не е пускал магнетофона по време на разпита ми. Като изтъква, че лейтенант Дено не е чул всичко от признанието му, макар да е стоял отвън, точно пред стаята за разпити. Но мога да кажа сега едно: Пол мисли, че ние губим. Затова той просто изгражда разказа на Къмингс за делото ни, когато Къмингс ще бъде принуден да

повтори днешните си показания — че всъщност аз не съм заподозрян, че те нямат много улики срещу мен.

Роджър Огрън, прокурорът, само подкрепя този разказ, вероятно повече, отколкото му е нужно. *И аз, като всеки друг, бях изненадан, казва му Къмингс, когато господин Калиш изведнъж го изтърси. Ние просто си говорихме за делото и бум — той си призна.*

Съдията казва, че ще го разгледа и ще издаде писмено съдебно постановление. Но аз не стаявам дъх. „Ние бяхме в изчаквателна позиция, казва ми след това Пол, като потвърдихме очевидното, само че ни предстои да играем цяла игра“. Настоявам да си призна, че съм го извършил — особено сега, когато за признанието ми вероятно ще се говори и пред съдебните заседатели. Но Пол продължава да се придържа към бейзболната терминология: „Нека видим как ще се развие играта“.

Пол Райли се размърдва зад катедрата, оправя копчето на ръкавелата си и се обръща към мене.

— Кажете ни, господин Калиш, защо сте решили, че доктор Райнарт ще убие съпругата си?

— Защото го видях — отговарям аз на празната съдебна зала — импровизирана съдебна зала, в съседство до фойето на адвокатската фирма на Пол, където със сигурност правим впечатление на корпоративните служители, които държат да им се напомня колко са изтънчени техните адвокати. — Гледах как биеше Рейчъл онази нощ. После го видях да разкъсва дрехите ѝ. Тогава нахлух през стъклената врата.

— А госпожа Райнарт? Тя не ви ли видя?

— Не знам. Мисля, че не. Тя лежеше на килима. Дори не бях сигурен дали е в съзнание.

— Разбирам.

— Освен това носех скиорска маска на главата, както е казала тя на полицията. — Рейчъл ми я нахлузи. Никога в живота си не съм имал скиорска маска. Не обичам да карам ски.

— Чудесно. — Пол обмисля следващия въпрос. — Добре, а какво ви отведе до къщата онази нощ. Защо бяхте там?

Защото Рейчъл ми прави стриптийз всеки четвъртък, в десет вечерта ли? Бас държа, че Пол ще „падне“, ако чуе такъв отговор.

— Безпокоях се за Рейчъл. Съпругът ѝ я биеше, много жестоко я биеше. А напоследък нещата се бяха влошили.

— Добре, но защо сте отишли там точно онази нощ?

— Безпокоях се. Нали разбирате, той бил изгубил пациент същата седмица и бил много разстроен.

— Откъде сте знаели? За пациента имам предвид.

— Ами... тя ми каза.

— Кога ви го каза?

— О!... Същия ден.

— Обади ви се?

— Хм. Да. Обади ми се.

— По кое време?

— Не си спомням.

— Направете най-близкото предположение.

— Дали не беше... следобед?

— Тъхъ. В колко часа отидохте там?

— Около девет и половина.

— Добре. Значи... — Пол се приближава до мен, до свидетелската скамейка — значи сте се безпокоили, че той може да я бие в девет и половина, а не в шест и половина? Или в осем часа? Нещо просто ви е подсказало, че ще бъде именно в девет и половина и вие сте отишли там, така ли?

Голяма работа е този човек!

— Ами накрая така се притесних, че реших да отида.

— Брей! Точно навреме, както се е оказало. Нали?

— Да, предполагам.

— Като сте отишли там, сте смятали да му попречите.

— *Ти повече няма да я нараняваш — казах аз на доктора, с насочен в лицето му пистолет.*

— Не знаех какво щях да направя.

— Тогава защо сте били със скиорска маска?

Защото беше студена нощ?

— Ами защото не сметнах за чудесна идеята да се навъртам до нечия чужда къща. Не исках да ме разпознаят. Затова я бях сложил.

— Не сте искали да бъдете разпознат.

— Да.

— И твърдите, че Рейчъл изобщо не е разбрала, че това сте вие?

— *Махни се оттам, Рейчъл — казах ѝ, когато тя се изправи на крака и застана зад съпруга си.*

— Да, да. Тя нямаше представа, че съм аз.

— Значи, след като сте застреляли доктора, не сте отишли при нея, не сте ѝ казали: „Всичко ще бъде наред, Рейчъл“?

— *Всичко свърши — казах ѝ.*

— Не.

— Не сте ѝ казали: „Не се притеснявай, Рейчъл, ти си в безопасност“.

— Не.

— Как ще обясните обаждането ѝ на деветстотин и единайсет?

— В какъв смисъл?

— Ами казахте ни, че сте се били там, за да спасите Рейчъл. Казахте, че сте се сбили с доктора, за да я спасите.

— Точно така.

— И тя се е обадила на деветстотин и единайсет, за да повика полицията да я спаси от човек, който е спасявал *нея*, така ли? — Пол вдига невидим телефон. — Ало, деветстотин и единайсет ли е? Моля ви, помогнете ми. Един човек се опитва да спаси живота ми.

— Наистина, не мога да го обясня. Попитайте *нея*.

— Тя не прикриваше ли вас, господин Калиш? Не е ли изчакала да си тръгнете, за да се обади на деветстотин и единайсет и да претендира, че някакъв непознат нападател е влязъл с взлом в къщата ѝ?

— Не ме е прикривала.

— И после вие сте взели тялото на доктор Райнарт и сте си тръгнали.

— Да.

— Защо не останахте?

— Бях изплашен и просто побягнах.

— От кого сте се изплашили? От полицията?

— Да.

— Защото сте знаели, че сте извършили престъпление и сте искали да го прикриете.

— Помислих, че ще изглежда така. Не съм мислил за *друго*.

— *Много добре* сте мислили, нали, господин Калиш? Достатъчно добре, за да изнесете тялото, да скриете пистолета и да си скалпите алиби в службата ви. Това сте направил, нали?

— Да, това.

— Беше ли жив доктор Райнарт, когато го извеждахте от къщата?

— Той... Не знам, не съм сигурен.

— Значи може и да е бил жив?

— Не ми се вярва.

— Защо? Проверихте ли пулса му? Чухте ли сърцето му?

— Не.

— В такъв случай може и да е бил жив, нали? Възможно е, нали?

— Предполагам.

Пол сваля ръцете си и изпуска въздух; репетицията свърши.

— Ако е бил жив, когато си го изнасял, тогава забрави за каквато и да е успешна защита. Защото така ти си го лишил от лекарска помощ, което е довело до смъртта му, и то когато не е представлявал *никаква* заплаха за Рейчъл.

— Добре. Той със сигурност беше мъртъв, когато го изнасях.

— А и не съм те питал за тялото. Нито защо си стрелял в него два пъти, вместо веднъж. И те ще прослушат телефонните ѝ разговори, за да проверят дали ти се е обаждала същия онзи ден — Пол се настанява на един стол. — Трябва още да порботим, Марти, преди да отстояваме тази успешна защита. Чака ни много работа.

— Господин Калиш — казва Грег Куилър и кимва за поздрав, после отива до другата страна на масата в сепарето, хвърля кожената си чанта на седалката и сяда срещу мен. — Извинете, че закъснях.

Току-що е минало шест и трийсет. Половината маси в ресторанта на хотела ми са заети — това е максимумът, до който се пълни заведението. На бара седи доста пропаднала на вид жена, която гледа към мене. На възраст около четирийсетте, с грубо лице, прекалено силен грим и прилични крака. Би могло да е обещаващо. Кого заблуждавам?

— Надявам се, нямате нищо против — вдигам аз чашата си с уиски, — че започнах без вас.

— О, всъщност не възнамерявам да се застоявам дълго — побърза да уточни той. Хвърля уморен поглед към питието ми, за което, съдейки по говора ми, не смята, че е първото за тази вечер.

— Мисията изпълнена ли е? — питам по.

— Тъ, да, да — той бръква във външното отделение на чантата си и изважда кафяв плик. Остава го на дървената маса и го плъзва към мене.

— Какво има в него?

— Име, адрес, дори две снимки.

— Впечатляващо. — Впервам поглед в плика и не съм сигурен дали се радвам, или съм угнетен.

— Имахте ли трудности да го откриете?

— Не, не. Беше точно както казахте.

Бъркам във вътрешния джоб на сакото си и изваждам пачка банкноти.

— Господин Калиш — възразява Куилър, — вие ми платихте предварително.

— Знам — плъзгам пачката към него.

Той поглежда зелените банкноти пред себе си.

— Тогава тези за какво са?

— За следващата ви работа.

Червеното беемве влиза в гаража му малко след седем и половина вечерта. Долният етаж свети. След няколко минути лампите на горния етаж също светват. Той влиза в спалнята, сваля връзката си, разкопчава ризата си и се преоблича в пуловер с висока яка и панталони. После изчезва от поглед.

Сега е в дневната. Държи в ръцете си купа. Настанява се в любимия си фотьойл в белезникав цвят и взема дистанционното управление. Светлината от телевизионния екран премигва при всяко превключване на каналите. Спира се на търсения, напълва устата си със спагети и започва да гледа.

Косата му е тъмна и къдрава, ниско подстригана отстриани. Високата яка не скрива широкия му врат и плътните рамене. Лицето му изглежда волево, със сенки под очите. Класически приятен вид.

Стените са изпълнени с колоритни, скъпи картини. Близко до камината виси стар наследствен часовник, който не пасва на обстановката. Семейна реликва.

Тя е в кухнята и бърше плота от жълти плочки. Облечена е в прекалено голям за нея червен памучен пуловер и сиви панталони. Тъмната ѝ коса е вързана на опашка. Тя влиза в дневната и му казва нещо, докато бърше ръцете си с кърпа. Той ѝ хвърля бегъл поглед, отговаря нещо, и пак обръща глава към телевизора. Тя задържа погледа си в него за секунда-две, после се връща в кухнята. След малко е вече горе.

Лампата в спалнята светва в десет часа. Мъжът е все още долу, телевизорът продължава да работи, но сега той чете нещо. Към полунощ слага лента за отбелязване на страницата и оставя книгата на ниската масичка до него. Изляга се по гръб върху дивана, после се обръща настрани, извън полезрението ми и след минути застива неподвижен.

Думите „Народът срещу Калиш“, напечатани върху парче бял картон, пасват напълно в жлеба до вратата, който обикновено се използва за табелка с името на съдружник. Стряскам се, като го виждам — името ми е изложено на показ пред всички адвокати в тази фирма като име на престъпник. Влизам в стаята, за да „се покрия“, сякаш това е табелка със стрелка, която ми сочи, че трябва да избягам. Стаята вече е пълна с кутии, разпределени предимно по рафтовете на два комплекта от шкафове за документи. Левите са очевидно за казуса на обвинението, а десните — за защитата. До процеса ми остават още два месеца и адвокатите, на които плащам, вече са събрали картонени кутии, пълни с проучвания и бележки. Наред с Пол и Манди, имам двама млади сътрудници по делото ми и един частен следовател. Един от сътрудниците — нисък и набит младеж, със свежо лице, на име Колган, ме въвежда в тази стая, където да изчакам Манди. Правя си сметка, че въвеждането ми в тази стая вероятно ще ме изръси с двайсет и пет долара.

На всяка от кутиите, подредени на рафтовете, има надпис „Народът срещу Калиш“. Това, разбира се, е същият надпис, който виждам върху всеки правен документ, свързан с делото, но въпреки това настръхвам при вида му. Народът. Сякаш хората от целия щат са се събрали плътно около мен, обсипват ме с обвинения и издигат факли, докато ме отвеждат до селския площад и ме качват на едно от ония дървени приспособления, които стягат главата и ръцете ми, и всички ще почнат да ме плюят и да ми се подиграват до следващия ден, когато ще бъда обесен по пладне.

Ровя нехайно в кутиите на обвинението, сякаш разглеждам съдържанието им напосоки. Най-накрая намирам папката, която ми трябва. „Съседите Канвасови“. Папката е от зелен дебел пресован картон. Прелиствам страниците една по една, докато стигам до тази, която търся. На нея е написано на машина обобщение на някакви бележки на ченге, които изпълват половината страница.

Мъжът работи в някаква застрахователна компания на име „Редиш“. Не е чул нищо на 18-ти ноември, защото бил с приятели да се почерпят навън. Легнал си някъде между единайсет и половина и дванайсет. Чувал е за Райнартови, но никога не ги бил виждал.

Жена му също не чула нищо, и тя не си била вкъщи. Тя държи художествена галерия и всеки четвъртък урежда изложби, които я задържат там до среднощ.

Чувам смеха на Манди в коридора. Дръпвам листа и го скъсвам неравно от папката. Сгъвам го и го пъхам в джоба си.

Тя се появява на врата.

— Как си, Марти? — погледът ѝ пада върху зелената папка в ръцете ми.

— По-добре — отговарям, затваряйки папката. Чувствам се по-добре.

Наливам си сок и се настанявам в заседателната зала. Двама млади адвокати минават през залата и ме поглеждат. Мога да си представя какво си шепнат, докато се отдалечават. Дело за убийство вероятно е далече по-интересно от дело за застрахователна измама или някаква злоупотреба. И ето го и самият убиец, от плът и кръв, в тяхната толкова печеливша кантора. *Това е мъжът. Мъжът, който очисти доктора.*

Мисля за Джери Лазаръс. По мое настояване ние не сме разговаряли в адвокатската фирма, откакто ѝ станах клиент. Лаз се развива добре тук, само след няколко години ще стане партньор. Той обаче се опитва да осмисли нещата, няма да го гледат с добро око, след като е най-добрият приятел на човек, обвинен в убийство. Като човек, отстояващ правата си, той никога няма да позволи това да му попречи да ми показва, че приятелство му с мен не е умряло. Затова аз повдигам въпроса и му казвам, че не искам да го виждам в кантората.

Манди сяда срещу мен. Днес е облечена в син костюм със златни копчета, които затварят сакото чак до врата ѝ. Беше прибрала косата си отзад с шнола, която временно укротяваше немирните кичури.

Манди повдига лист с името ми.

— Искат кръвта ти.

— В какъв смисъл?

— В буквалния. Искат проби от косата и кръвта ти.

— Но ако призная, че съм бил там, защо им е? — Виждам я, че свежда поглед и кима без особен ентузиазъм. — Освен ако — продължавам — не бива да го казвам.

Манди върти между ръцете си папката.

— Не трябва да се заангажираме, Марти.

— Значи не ми вярваш? Дори след разговора с психиатъра?

Тя понечва да отговори, после прехапва уста.

— Не е това — казва след малко. — Въпросът е каква да е най-добрата защита за теб. Щатът няма силен казус срещу тебе, Марти. Май ще е най-добре просто да си кротуваме и да ги накараме да го докажат.

Премислям обяснението й.

— То е заради Рейчъл и мен.

Манди събира ръце пред себе си и подбира внимателно думите си.

— Ако кажем, че си се опитал да спасиш живота на Рейчъл и обвинението докаже, че двамата сте имали връзка, това ще ни навреди. И то много. Особено, ако го отречем.

— Ние *трябва* да го отречем. Защото не е вярно. Колко пъти трябва да го повтарям, Манди? Рейчъл и аз не сме имали интимна връзка.

Манди разперва ръце в знак, че се предава.

— Аз съм на твоя страна, Марти.

— Защо не ми вярваш?

Тя въздиша.

— Не казвам, че не ти вярвам. Но е съвсем ясно, че изпитваш силни чувства към нея, Марти. Може би си мислиш, че като отричаш, я защитаваш. Ти си добър човек, който се старае да прави каквото е редно. Но не Рейчъл е изправена пред съда. Ти си изправен. И ако вие двамата сте имали връзка, Роджър Огрън положително ще разкрие това. Опитвам се да ти кажа, че ти сам ще си навредиш.

Свивам рамене.

— В такъв случай този разговор е безсмислен, защото това не е вярно.

Тя ме преценява с поглед. Толкова много лъжци е имала насреща си, че изглежда се забавлява със склонността си да ги разпознава.

— Тогава нека те питам нещо. Ние знаем, че те ще се опитат да докажат тази връзка независимо дали е истина, или не. Така ли е?

— Така е.

— С какво ще излязат?

— Имаш предвид хотелски разписки от кредитни карти или нещо от този род ли?

— Каквото и да е — отговаря Манди.

— Няма нищо — клатя упорито глава. — Нищо такова.

— Роджър Огрън ще разпитва из фондацията. Какво ще кажат хората там?

— Не знам. Никой няма да каже, че сме спали.

— Но той ще разпитва за дребни неща. Колко често сте си общували? Флиртували ли сте? Дали сте отивали заедно на някое мероприятие? Тръгвали ли сте си оттам заедно?

Замислям се за първата благотворителна вечер, когато се събираха пари чрез хазарт. Тогава закарах Рейчъл до дома й. И за следващия понеделник, когато обядвах с Джери Лазаръс, Нейт Хорнзби и още един човек от фондацията. Вик Сайлас, когото Нейт доведе.

Тримата ме чакаха в малък китайски ресторант близо до офиса ми. Около пет минути си разменяхме празни приказки, като Лаз и Хорнзби изглеждаха самодоволни, преди да подхванат темата. „Леле, колко прекрасна беше онази благотворителна вечер миналата седмица, нали? Ти хубаво си прекара, нали? Ама какво чистене сигурно е паднало след това“.

Джери Лазаръс поглежда Нейт.

— *Я стига, Нейтър, та Марти си тръгна малко преди нас, не помниш ли?*

Това ме накара да се усмихна; радвах се на факта, че бях останал сам с Рейчъл.

— *Той май тръгна да изпраща някого — подметна Нейт.*

— *Една жена... Смънка Джери, правейки малки кръгчета с ръка. — Една жена... Доста висока, истинска хубавица...*

— *Добре — казвам. — Намекваш ли нещо, Джери?*

— Нищо подобно — отговори той, но забелязах искри в очите му. — Просто се питах как мина изпращането ти на Рейчъл до тях.

Това беше причината, досетих се аз, да се срещнем на обяд, след като толкова скоро преди това се бяхме видели четиримата. Искали са да узнаят повече подробности за Рейчъл и мен, като ученици, очакващи да научат последните клюки. „Само я изпрати ли?“ „Тя не те ли покани на чашка?“ Знаех, че трябва да запазя самообладание, за да не ме упрекнат, че прекалено възразявам.

— Хей — възкликна Лаз, разпервайки длани към мене, — ако не щеш да ни кажеш какво е станало, твоя си работа.

Накланям глава към него.

— Престани.

— Не е нужно да си толкова отбранителен. — Джери, разбира се, правеше всичко възможно да ме провокира.

— Вижте какво — казах, — ще ми се да имах какво да споделя, но нямам.

И тримата отговарят, че това не е от значение.

— Както казах — Джери начерта права линия във въздуха, — това не ми влиза в работата.

Признавам, разговорът ме забавляваше, но аз не съм от тия, дето си разправят историите, особено след като желях да прекарам повече от една нощ с Рейчъл. Нещо ми подсказваше, че да се разкривам напълно не е препоръчително.

— Просто се обезпокоих за тебе, нищо повече — продължи Джери. — Защото, като се прибрах цели два часа и половина, след като ти си тръгна, звъннах у вас — той срещна погледа ми и се усмихна, — но те нямаше. Помислих си, че може да е станало нещо с колата ти или нещо друго.

Знам, че в този момент лицето ми стана тъмночервено. Нейт и вик се развеселиха, като видяха смущението ми. А Лаз надуши кръв.

— Предположих, че Рейчъл едва ли ще разбира от коли. А нали съпругът ѝ беше повикан в болницата. Предполагаше се, че ще остане там часове.

Навеждам глава, но се мъча да запазя безизразно лице. Сайлас се подхилкваше.

— И какво се оказа? — Попита Нейт. — Защо си се забавил толкова?

— С колата ли закъса? — Поинтересува се Лаз. — Това ли е била причината?

Вдигам поглед и оглеждам нападателите си около масата — трима мъже с костюми и вратовръзки, които всъщност не бяха нищо друго освен деца, играещи си на възрастни. Трима ловци, които току-що бяха заловили плячката си. С цялата си сериозност, която успях да събера, казах:

— Да, закъсах с колата — и избухнах в смях.

— Знаех си — възкликна Нейт и удари по масата. Вик се захили до уши, Лаз ме замери със салфетката си.

— Сети ли се за нещо? — пита Манди. — Нещо, което някой да е видял?

— Един-два пъти съм изпращал Рейчъл до тях с моята кола.

— Някой виждал ли ви е?

— Ами, да, Манди, сигурен съм, че много хора са ни виждали. Ние изобщо не сме се крили. Нямаше причина да се крием.

— Ще направи ли необичайно впечатление на някого, че си я изпращал до тях?

Поклащам глава.

— Не знам защо би направило впечатление. Ние с нея живеем наблизо.

— Е, добре, а някой друг да я е изпращал?

— За бога, Манди, какъв съм аз, да не съм й обществен координатор? Сигурно и други са я изпращали от време на време. Казвам ти честно, нямам представа.

Манди изправя рамене.

— Не ти задавам тези въпроси, за да те ядосвам, Марти. Просто се опитвам да разбера какво ще открие Роджър Огрън.

Поставям ръце върху масата.

— Добре. Отношенията ни бяха приятелски. Може да се каже, че аз бях един от най-близките й приятели. Предполагам, че Огрън ще намери хора, които са казали, че ние бяхме добри приятели. Дали сме флиртували? Не знам. Рейчъл е много дружелюбна. Вероятно флиртува с много хора — усмихвам се на Манди и слагам ръка върху гърдите си. — Аз, от своя страна, не флиртувам.

Манди присвива очи.

— Ах, недей!

— Обиждаш ме. Аз да флиртувам?!

Тя насочва пръст към мене. Обича да прави така.

— Виждала съм как се държиш, Калиш. Ти си най-лошият вид флиртаджия. Човек сериозен, въздържан, мрачен. *Искрен* тип. Най-опасният вид.

Винаги е интересно да научиш какво говорят хората за теб. Не знам дали тя е права, или не. Знам обаче, че изведнъж този разговор ми става забавен. Това е едно от неуловимите неща, които ми липсват, откакто съм арестуван — размяна на мнения. Дори от малкото приятели, които са ми останали, най-многого, което получавам е съчувствие, предпазливост в подбора на думите и темите на разговор. Само сериозни разговори. Манди се отнася с мен като с нормален човек. Присвива ми се, спори с мен.

— Аз флиртувам ли с *тебе*? — питам я.

— Вероятно флиртуваш с всяка жена, която срещнеш.

— Включително и с *тебе*?

Манди ми хвърля бърз поглед, леко се изчервява.

— В момента, да — по устните ѝ затрептява усмивка. — А сега да се върнем на въпроса. Какво друго ще открие Огрън?

— Значи, като те питам нещо лично, като искам да те опозная малко повече, това е флиртуване, така ли?

— Марти. Смени темата.

— Правя ти комплимент за облеклото ти. *Това* значи флиртуване.

— Виждал ли си се с Рейчъл извън дейностите на фондацията?

— *Не е* смешно. Кажете какво правя. Как флиртувам.

Манди поставя ръце върху масата и свива устни.

— Няма да ти угаждам, господин Калиш. Ние сме тук, за да обсъдим някои неща, свързани с делото ти. А не да анализираме умението ти да се държиш в обществото.

Предавам се.

— Моля, заповядай.

— Виждал ли си се с Рейчъл извън дейности на фондацията?

Прибирам усмивката си.

— Не.

— Никога?

След кратко мълчание повтарям:

— Не. Виж, Манди, наистина ти казах всичко.

Манди леко присвива очи и се връща към бележките си.

— О! Нашият съдия е определен. Ще бъдеш изправен пред съдия Макюич.

— Това добре ли е?

Тя се усмихва.

— Джейк е доста добър жребий, да. Той беше шериф по едно време. Малко твърдоглав като човек, но добър съдия. Не е от типа гръцки учен. Но е честен.

— Ти водила ли си дела пред него?

— Да. Първото ми углавно дело беше пред него.

— И кога ще имам това удоволствие?

— След няколко седмици. Познавайки съдия Мак, той ще настоява за по-скорошна дата.

— Това ли искаме ние?

— О, разбира се.

— Защо?

Манди се обляга назад.

— Обвинението все още изгражда казуса си. Виж, обикновено те събират доказателства и след това арестуват заподозрения. В случая не стана точно така. Те имаха известни подозрения спрямо теб, да, но не свързани с убийството. Просто помислиха, че си й любовник. Затова се опитват да те накарат да признаеш това.

— Да. Непрекъснато се връщат към това.

Тя разтваря ръце.

— Естествено. Веднъж признаеш ли връзката, топката започва да се търкаля. Ако ти си любовникът, значи ти си този, който е влязъл през верандата. Или пък знаеш кой е влязъл. — Тя пак се измества на стола си. — Въпросът е, че те нямат почти нищо, което да те свързва с убийството. Колкото по-бързо започнем делото, толкова по-добре.

Вдигам ръка.

— Един момент. Ако призная, че съм го направил, ние не печелим нищо, като действаме бързо. Защото ще сме свършили работата *вместо* тях.

Манди отмества поглед настрани. Повдига едната си ръка от масата и я задържа неуверено, преди да я свие в юмрук.

— Това е вярно...

— Манди, защо вие двамата сте толкова убедени, че аз ще твърдя, че не съм го извършил, след като ви казвам, че съм го извършил?

— Ти няма да се изправяш на свидетелското място, Марти. Не и ако ние следваме този курс. Но ако те не могат да докажат романтична връзка между теб и Рейчъл и не излязат с каквото и да е друго доказателство за времето до процеса, то техният казус е слаб. Наистина, не представлява почти нищо.

Ставам от стола и тръгвам към прозореца. Късно утро е и улиците долу са пълни със забързани хора.

— Значи колкото по-скоро се явим на процеса, толкова по-малка е вероятността те да намерят тялото. Или пистолета.

— Точно така.

— И ти няма да имаш проблем, като кажеш, че аз не съм го извършил, при положение че знаеш друго.

— Аз нямам проблем да предявя презумпция за невинност и да ги накарам да докажат обратното — отговаря тя. — Нямам проблем да кажа на съдебните заседатели, че щатът се е провалил да покаже извън всякакво съмнение, че Марти е убиецът. Нали затова ни нае, Марти.

Изпълва ме внезапно желание да си тръгна. Да напусна тази зала, да изоставя това дело. Поглеждам часовника си. Още няма единайсет.

— Какво ще кажеш за един ранен обяд? — предлагам й.

След като таксито мина над реката, двамата с Манди се озовахме в тъмен ресторант с мърляви дървени маси, с още по-мръсен под и кънтри рок, който гърмеше от високоговорителите. Изпреварихме навалицата по обяд, така че в заведението бяхме само Манди, аз и сервитьорката — петдесет и няколко годишна, със силно изрусена коса и с дъх на дъвка.

Манди ме беше уверила, че в това заведение правели най-хубавите сочни сандвичи от свинско на скара в града. Не точно това щеше да е първият ми избор за обяд, но съм много развълнуван, че се явявам на обществено място в компанията на друго човешко същество.

— Най-малко на такова място очаквах да ме заведе адвокатът ми — подмятам.

— Така ли? — Манди лапва сламката. Само на безалкохолни напитки сме. Това е работен обяд.

— Мислиш ли, че Пол би дошъл с нас тук?

Манди понечва да се разсмее, отдръпвайки устните си от сламката тъкмо навреме.

— Да, той не ходи по такива места — признава тя. — Всъщност трудно ще доведеш тук някой от фирмата.

— Те предпочитат бели покривки и келнери в червени сака.

— О, я стига, съвсем не са чак толкова превзети — тя извърта очи нагоре.

Усмиввам ѝ се и отпивам от чашата си. Тя оглежда заведението, тананикайки си в такт с музиката.

— Не ми казвай, че си падаш по тази музика.

— Не ми казвай, че *ти* пък не си падаш! — размива се тя и посочва към едно пространство в ресторанта, което е отделено от парапет, образуващ квадрат. — Всеки четвъртък вечерта група помощник областни прокурори идват тук да танцуват.

Закривам уморено с ръка лицето си.

— Не искам да си представя гледката.

— О, господин Калиш! Ти си ужасно задръстен човек.

Изучавам я за минута, докато тя отпива от напитката си и продължава да си тананика. Не знам кое е най-впечатляващото в нея. На моменти ми се струва, че е одухотвореността ѝ, чудесното ѝ чувство за хумор, че спонтанно се радва. В други случаи си мисля, че е просто фактът, че ѝ е приятно да бъде с мене, призналия си убиец.

— Ти наистина не ми правиш впечатление на адвокат от голяма фирма — казвам.

Тя ме изглежда подозрително, с извити вежди.

— Наистина ли?

— Наистина.

Тя обръща лице и ме поглежда косо, почти заплашително, ако я нямаше кривата ѝ усмивка.

— И защо?

— Не знам. Ти не си... ти си толкова...

— Обикновена?

— Ами... в известен смисъл, да. Искам да кажа, земна, нали разбираш. Не си надута или изкуствена. Не приличаш на твоите колеги.

Тя се усмихва самодоволно.

— *Ти* го каза, не аз.

— Защо постъпи в тази фирма?

Тя свива рамене.

— Не знам. За да сменя обстановката.

Този път аз насочвам пръст в нея.

— Същото ми отговори и миналия път, като те попитах.

Тя пребледнява.

— Сериозно?

— Да. Заучила си го много добре.

Тя ми се усмихва леко и втъква косата си зад ухото.

— Добре, ето как стоят нещата: това е най-добрата кантора за гражданско право в града — тя използва сламката си, за да раздробява леда в чашата си.

Тук аз настъпвам отново. Но това е първият нормален разговор, който съм водил с някого, освен със себе си, от седмици наред и не искам да свършва толкова внезапно.

Келнерката се приближава и оставя табла с храна пред мене, която буквално спира сърцето ми. Огромна купчина от нарязано

свинско, полято със сос барбекю, и картофени резени, от които капе разтопен кашкавал „Чадър“. Манди вече си е напъхала салфетката в яката на блузата и забучва вилицата си.

— Защо стана адвокат? — питам с пълна уста. Винаги ми е интересно да науча каква е причината хората да се насочват към определена работа.

— Това е най-близкото нещо в зрелия живот до отборния спорт. Разсмивам се. Напълно вярно.

— А ти защо не си поискал да станеш адвокат? — пита ме тя.

— Защото е най-близкото нещо в зрелия живот до отборния спорт.

Тя изтрива червения сос от устните си.

— Не съвсем. Започнал си да следваш право.

— Да, защото баща ми беше адвокат.

— Защо напусна? След две години? Последната година носи мангизи.

Избърсвам ръцете си.

— Когато бях втора година, се явих на интервюта във фирми за лятна работа. Един от адвокатите ме попита защо искам да стана адвокат. Аз нямах отговор.

Манди кима, раздробявайки отново леда си.

— Тогава, защо стана инвестиционен посредник?

— Защото никой не ме попита защо искам да работя това.

Тя се разсмива с характерните кратки, любезни звуци, но изглежда малко загрижена.

— Съвсем честно.

Избърсвам ръцете си и хвърлям салфетката в чинията си.

— Бащи ми почина, докато бях първа година в юридическия. Аз продължих, като мислех, че го искам заради него. Но после разбрах, че той не би искал да правя нещо, което не ми е присърце. Затова напуснах и се включих в една програма за бизнес администратори. Истината е, че това беше най-бързият начин за печелене на много пари — правя извинителна физиономия. — Нали знаеш, пенсионираш се на четирийсет и пет и неща от тоя род.

Манди ми се усмихва съчувствено.

— Няма нищо лошо в това да искаш да печелиш повече пари.

— Това не е причина да си избираш кариера. Ако имам някаква полза от всичко това, то е, че разбрах много неща.

Тя ми се усмихва.

— Все още има надежда за тебе.

— Това е единственото, което ме крепи.

— Ами майка ти? — пита Манди. — Тя жива ли е?

— Не. — Отново си избързвам ръцете. — Не.

Манди очаква повече, но когато не го получава, казва просто:

— Съжалявам.

— Да, добре — и свивам рамене.

— Загубил си родителите си доста млад.

— Загубих баща си, когато бях на двацет и три. Да, мисля, че това е доста ранна възраст.

Манди ме наблюдава, любопитството ѝ си проличава за миг между дебелиите ѝ вежди.

— А тя почина, когато бях на осем — продължавам с равен тон.

— О! Аз... не исках да любопитствам.

Махвам с ръка — няма проблем.

— Нали знаеш, каквото не ни убива...

Тя понечва да кимне и ме поглежда.

— Лош подбор на думи — казвам.

Тя вдига чашата си.

— За по-светло бъдеще, Марти. След като победиш това.

Кимвам безчувствено. Тази надежда е там някъде, знам, на една ръка разстояние, където ѝ е мястото. И където продължава да стои. Протягайки се за нея е все едно че се протягам за горещо желязо. Вместо това ще направя каквото съм правил — да стаявам дъх. Да се пазя, а не да се надявам. Да дръпна одеялото върху очите си. Сега вдигам чашата си заедно с Манди; на повърхността ще покажа добрата мисъл, в ума си преднамерено ще я блокирам. Но в дълбините на съзнанието си безмълвно моля Манди да ме спаси — моля те, спаси ме.

17-ти декември е малко късничко, за да нямат още коледно дърво. Но пък те може би не спазват обичая. Той стои на верандата и взема дърва за огрев от една доста голяма купчина. Той живее на хълм, затова верандата е на дванайсет стъпала от земята. Я да ги преброя... да, дванайсет са.

Той е висок почти колкото вратата. Лампата на верандата е запалена, но той използва и фенерче. По това време на нощта навън едва ли е повече от шест градуса. Знам го най-добре от всеки друг.

Тази вечер те се прибраха заедно към девет часа. Празнична вечеря с приятели, предполагам, неща, които обикновените семейни двойки от предградието правят по това време на годината. Откакто се прибраха, нея не съм я виждал; вероятно е някъде в предната част на къщата.

Той влиза вътре с три цепеници и затваря вратата след себе си.

Лампите на долния етаж светват. Тя е в спалнята и след минута и той се качва. Сърцето ми забива силно, като го виждам през прозореца. Ето ни и нас.

Той сваля ризата и панталоните си и тръгва към банята само по боксерки. Тя е наклонила глава на една страна и реши дългата си кестенява коса, която покрива раменете ѝ. След пет минути той се появява с четка за зъби в уста, изважда я за момент, за да ѝ каже нещо. Тя сваля покривката на леглото, докато му отговаря, после влиза в дрешника и се загубва от поглед. Той се връща в банята с четката си за зъби, а тя се пъха в леглото, облечена по памучна нощница. Той пак излиза и минава покрай леглото, насочен към вратата. Пресяга се към алармата срещу крадци на стената, чиято зелена лампичка свети. Стисвам по-здраво бинокъла.

С показалеца си той натиска четири бутона с цифри, за да задейства алармата: 3-1-6-1. Лампичката от зелена става червена и започва да мига. После той щраква ключа за осветлението и стаята потъва в тъмнина. Остава само лампичката, която примигва, по мое

изчисление, четирийсет и пет секунди, преди да засвети в спокойно червено.

В адвокатската фирма „Брандън и Солтърс“ цари празничен дух, доколкото е възможно това в една адвокатска фирма. Коледна елха украсява фоайето, гирлянди и пъстроцветни лъскави ленти висят над коридорите. Младите адвокати се разминават по ризи с навити ръкави и спортни панталони, един от младежите с вързана на опашка коса вдига поглед, но дори не забелязва мен и адвокатите ми, когато секретарката на приемната ни превежда през малка библиотека с правна литература към заседателна зала.

Фирмата заема по-малко от един стаж от многоетажната сграда и в нея работят не повече от десетина адвокати. Секретарките и чиновниците са облечени съвсем всекидневно. Те са в пълен контраст с вида на костюмираните им колеги от „Шейкър, Райли и Флеминг“. Предполагам, че се дължи на клиентелата им — фирмата е малка и се занимава с криминални дела, и макар сред клиентите им да има и от „белите якички“, повечето са задължително от по-нисшите слоеве на обществото, които идват да ползват услугите на тази фирма и не държат много на външния си вид. Хората от по-нисшите слоеве ме харесват.

Човек като Пол Райли вероятно не е свикнал да работи почти в навечерието на Коледа или да влиза в кантори като тези. Но сега е тук, облечен в кафяв пуловер с висока яка и сако от туид, воден към заседателна зала за едно от най-важните интервюта, свързани с делото „Народът срещу Калиш“.

Адвокатът на Рейчъл, Джералд Солтърс, стана да ни посрещне и двамата с Райли се ръкуват като стари приятели. Райли представя мен и Манди.

Солтърс подава програмата на Пол. Планът е ние да им кажем какво се е случило, а после Солтърс ще ни каже версията на Рейчъл. Хубав, сбит план, с който да се изгладят противоречията, да се уеднакви разказа на Рейчъл с моя. Всички знаят, разбира се, че ние вече сме се срещали с психиатъра на Рейчъл, доктор Гарет. По дяволите, Солтърс е този, който ни каза за него.

На тази среща аз няма да говоря. Ако кажа нещо на някого освен на адвокатите си, то ще бъде разкрито от обвинението; отпада тайната между адвокат — клиент. Според Манди Пол се опитал да му повлияе така, че Рейчъл лично да разговаря с нас. Но Солтърс отказал. Клиентката му била дала клетва да не прави никакви изявления пред други лица. Полицията все още дишала във врата ѝ и се опитвала да разбере дали и къде се вписва тя в картината. Какво можем да направим? Приемаме това, което ни дават.

Пол започва да говори, като пояснява, че ние все още „опипваме почвата“ на различни теории. Той говори „хипотетично“ за мъж, който, загрижен за Рейчъл, отишъл до дома ѝ, проникнал с взлом вътре и изтръгнал пистолета от ръката на доктора. Разказът му ме обрисова в много по-съчувствена и героична светлина, отколкото бих могъл да бъда охарактеризиран някога. Сигурно тъкмо за това му плащам.

Солтърс заговаря бавно. Той обяснява, че госпожа Райнарт съжaliaва, че не може да се яви лично тук, но че го е упълномощила изцяло да я представлява. Като начало той потвърждава, че Рейчъл е била малтретирана в продължение на близо година физически и сексуално. После продължава с почти същите думи, каквито използва и психиатърът на Рейчъл пред нас. Мисля си, че това не е съвпадение.

— На осемнайсети ноември — продължава Солтърс — доктор Райнарт отново избухнал. Искам да уточня, че доктор Райнарт ударил госпожа Райнарт неколkokратно по лицето. Крещял ѝ. Казал ѝ, че било... било много късно за него. Тя не можела да му помогне, повтарял той. Била го провалила. Очаквал помощ от нея, а тя го провалила.

Солтърс размахва ръце неентусиазирано.

— Госпожа Райнарт побягнала от съпруга си. Побягнала от спалнята. Той я хванал отзад и я повалил на пода, но тя се отскубнала и се затичала надолу. Той взел пистолета си от горе и я настигнал в дневната. Започнал да я бие отново. Тогава започнал да разкъсва дрехите ѝ с насочен в нея пистолет. Тя била напълно сигурна, че той се канел да я изнасили. В един момент, малко по-късно, докато тя лежала на килима в дневната, чула някой да разбива стъклената врата. Последвало боричкане между доктор Райнарт и... и непознатия — той поглежда извинително към мене. — Тя допльзляла до хола и се обадила на деветстотин и единайсет. Повече не видяла съпруга си.

Пол изчаква, за да се увери, че Солтърс е свършил и пита:

— Познавала ли е човека, нахлул в къщата?

— Не.

Добре. Същото каза и психиатърът.

— Да поговорим за връзката ѝ с Март Калиш. Била е платоническа.

Стаявам дъх при това изявление. Напълно съм сигурен, че и адвокатите ми не дишат.

Солтърс кима.

— Напълно.

Издишам.

— Тя е споделила с него за малтретираното си, нали?

— Точно така.

— И на осемнайсети ноември — продължава Пол, — деня на смъртта на доктор Райнарт, тя е казала на Марти, че насилието над нея става все по-жестоко.

Солтърс поглежда замислен Пол, ровейки в паметта си.

— Не помня госпожа Райнарт да е споменала за това.

— Така поне аз го разбирам — пояснява Пол някак насила. — А това е важен факт. Питам се дали не бихте могли да го уточните с вашата клиентка.

Разбира се, казва Солтърс и излиза от стаята. Пол ме поглежда, сякаш ще ме заговори, но после извързва глава. Пол, без съмнение, си спомня първия ни разговор по този въпрос, как се колебаех да кажа кога точно Рейчъл е споделила с мен за последното ѝ малтретиране и накрая се спрях на деня на убийството. Пол трябва да е имал непоклатимото чувство, че лъжа, както си беше, но предполагам, че се е надявал сега Рейчъл да го потвърди по някакъв начин.

Солтърс се връща, спира се на вратата и прочиства гърлото си.

— Госпожа Райнарт няма спомен да се е обаждала по телефона на господин Калиш на въпросния ден — той мести поглед от Пол към мене и обратно. — Няма никакъв спомен да е говорила с него на въпросния ден.

Развивам капачката на поднесената ми бутилка бира и изпивам наведнъж половината от съдържанието ѝ. Хвърлям поглед към етикета и забелязвам поредното доказателство за преобразяването на Джери Лазаръс от студент бунтовник в корпоративен адвокат — старата марка бира е заменена с някаква модна сред юпитата напитка.

Не пропускам да го кажа на Лаз; на него винаги му доставя страшно удоволствие, когато някой си прави шеги с него. В известен смисъл се чувстваме както едно време, когато, като студенти първа година, се вълнувахме за последните изпити и завършвахме нощите на зубрене с по една студена бира. Разликата е, че сега сме: един могъщ адвокат и един бивш инвестиционен посредник, понастоящем подсъден углавен престъпник, които са се разположили на удобните дивани в скъпия апартамент на Джери в една многоетажна сграда в центъра на града.

Поръчваме си китайска храна и полагаме всячески усилия да не засягаме темата за делото ми. Намираме се на онзи етап от живота ни, когато приятелите ни, които влязоха с нас в юридическия факултет, започват да постигат успехи. Някои са станали партньори в адвокатски фирми, не най-големите, разбира се, където ти трябва най-малко осем години, за да се докоснеш до големите пари, а по-малки. Двама са вече действащи съдии в щатския съд, хора с имена, говорещи за етническия им произход, които бяха извадили късмета да изтеглят печеливши билети. Избухваме в смях, като се сещаме за Джино Чикарели — типичният зализан италианец, израснал в Изтока, който играеше карти всяка вечер и имаше навика да смачква с лакът кутиите от бира, след като ги пресушеше. Едва ли е посещавал лекции повече от три часа в седмицата. Сега същият този човек носи тога и, отправяйки искрен поглед надолу към хората, арестувани за същите онези неща, които той самият вършеше навремето, ги праща в затвора.

Джери беше поел по стандартния път — следващата година му предстои да стане младши съдружник във фирмата. За сетен път се

питама дали близостта му с мен няма да го провали. Виновен за другаруване.

Къдравата черна коса на Джери е започнала да сивее по слепоочията. Качил е около девет килограма след завършване на юридическия и от ужасно кльоцав сега има елегантен вид. Бръчките около очите са станали по-дълбоки, а кожата под брадичката леко се е отпуснала — типични промени, настъпващи след трийсет и петте години. Тази вечер обаче, той повече от всякога напомня за студента с дългата коса и гръндж облекло. Носи тениска с надпис *Прави любов, а не преразглеждай дела* и карирана бархетна риза върху нея, която не си е направил труда да закопчае.

След два часа приказки и по пет бири на човек стигаме до въпроса за делото ми. Бяхме се заклели да не го обсъждаме, но очевидно алкохолът е подкопал твърдостта ни. Джери изглежда особено развълнуван. Алкохолът никога не му е понасял.

— Съжалявам за постановлението — казва той.

Днес съдия Шуйлър беше връчил писменото си становище: Въпросите, които ми бяха задавали полицаите, не се считали за разпит. Следователно не се изисквало съблюдаването на предупрежденията от „*Миранда*“. Самопризнанието ми щяло да се вземе предвид по време на процеса срещу мен.

Махам с ръка.

— Иначе положението изглежда добре — добавя Лаз.

— Не искам да се замесваш, Джери. Разбрахме се за това.

— Какво, да се замесвам ли? Просто чувам разни неща.

Доколкото разбирам, двамата с Манди са доста близки. А и го забелязах. Лаз е изтъкан от сарказъм, вероятно разсмива Манди до припадък.

— Психиатърът удостовери всичко. Както и Рейчъл — продължава той.

Удостовери. Адвокатски термин за това, че в крайна сметка са повярвали на думите ми.

— Ще видим докъде ще ме доведе това — отбелязвам аз.

— Ще те отведе далече. Съдебните заседатели ще си представят мъж, който всеки ден е пребивал жена си, а през онази нощ я е заплашвал с пистолет. Няма начин да те намерят за виновен. По-скоро ще те издигнат на пиедестал, точно това ще направят — той

подчертава последните си думи с пръст във въздуха. В гласа му се долавя по-скоро надежда, отколкото увереност, но Бог да го благослови, все пак се опитва. Има голяма вероятност да ме качат на стола и да пуснат електрическият ток, но ние с него няма да се лишим от малко перчене тази вечер.

— Ти си добър човек, Лаз.

Устата му е пълна с бира и той разтърсва енергично глава и преглъща.

— Така *постъпва* човек — отговаря той. — И ще ти кажа нещо, Марти, никога не бих постъпил като теб. Рискуваш живота си, за да спасиш тази жена. Арестуват те. После те обвиняват в извършване на углавно престъпление. И какво правиш ти? Притесняваш се дали *тя* ще се справи с това — той се замисля над думите си, после поклаща глава. — Голяма работа си ти, мой човек.

Кимвам благосклонно и изваждам още бири. Пресушаваме още една в мълчание. Джери се пресяга за нова, после без да ме поглежда, пита:

— Тя заслужаваше ли си?

Отпивам глътка и се замислям, питайки се дали отговорът ми не се е променил през последните няколко дни. Пак отпивам и се отпускам на стола.

— Забрави — маха с ръка Лаз. Не искам да знам.

— Отговорът на въпроса ти е — започвам аз, — че няма значение. Няма значение. Станалото, станало и аз трябва да отговарям за това. Трябва да погледна дванайсет граждани в очите и да им разкажа какво съм извършил, защо съм го извършил и да се надявам, че те ще видят нещата през моите очи. Всеки от нас прави своя избор и аз направих своя. Сега се налага да живея с него. — Изумително е колко много могат да допринесат за решителността на човек шест бири.

— Да се побъркаш, като си помислиш как могат да се прецакат нещата — добавя Лаз. — От една-единствена грешка, Марти — той вдига един пръст. — Човек като теб, добър човек, който си гледа работата. Една грешка и те искат да ти отнемат всичко. — Дотук с напрегнатите разговори; сега той подхваща хвалебствия към мене. Такива са променливите чувства на пияния човек, качил се на увеселително влакче.

— Всичко — повтарям саркастично, „скачайки във влакчето“. — Какво имах аз, Джери? Какво? Жена ли? Семейство ли? Единственото, което имах, беше работата ми. Преследвах разни богаташи, като се стараех да ги убедя да ми дадат да използвам парите им, за да се харесам на съдружниците в „Макхенри Стърн“ дотолкова, че да ме поканят за член на техния клуб. Седемдесет часа на седмица да целувам задници, да се правя на любезен, а дълбоко в себе си да умирам от страх. Да лежа буден в три през нощта и да умирам от страх, че те няма да ме приемат. Ще ме потупат по гърба — добра работа, Марти, момчето ми, благодаря, че подплати джобовете ни с още един милион. Може да извадиш късмет и да получиш премия от десет бона. Изказваме ти голяма благодарност, но не *смей* да правиш опити да влезеш в съдружие с нас.

Джери е оставил бирата си и само ме гледа.

— Не може да е чак толкова лошо — заключава той.

Издавам звук, докато отпивам.

— Миналата година един колега на име Сътър, Рей Сътър, същински работен кон, изготвя плана за дохода до осми месец. Той има жена и три деца и четвърто на път, негов ред е да очаква обаждане от по-горе. Те му отказват — съжالياваме, Рей. И знаеш ли защо, Джери? Липсвала му далновидност. Това му казали на човека. Че му липсвала *далновидност*. Нямаме нищо против да останеш тук, да получаваши един процент от печалбата, която ни носиш. Все пак ние сме като едно семейство, Рей. Грижим се за своите хора. Само стой далече от големите пари. И знаеш ли къде ще отиде в понеделник Рей? Още рано-рано ще се появи в офиса, за да сключва сделки за ония кръвопийци. Аз нямам нужда от това. Роджър Огън поне не се преструва. Не се церемони да иска кръвта ми.

Джери се ухилва.

— Ето това е да превърнеш нещо отрицателно в положително.

— Рей поне може да се погледне в огледалото. Той има семейство. Трябва да играе играта и да спазва правилата, защото няма друг изход. А аз? Какво е *мое* оправдание? Нямам за кого друго да се безпокоя, освен за себе си.

Джери ме поглежда със сериозно изражение и взема бирата си. Аз си поемам дъх, за да се успокоя след това излияние, бликнало от

неизвестно кътче в съзнанието ми. Странно е в какви откровения може да изпадне човек в моето положение.

Известно време седим, потънали в мълчание. Изпразвам още една бутилка. Джери се е вторачил в стената — в какво, нямам представа. Прочиства гърлото си, сякаш се кани да каже нещо. После вдига бутилката към устата си.

— Те ще наблегнат най-вече на мотива — казва, както държи бутилката до устните си. Отпива.

— Така чувам. Марти и Рейчъл, щастливата двойка.

Поглеждам го и погледите ни се срещат. Това не са празни приказки. Той има нещо предвид. Обядът ни с Нейт Хорнзби и Вик Сайлас. Различните подмятания от всеки един от тях, и най-вече от Лаз и Нейт през последните месеци. *Как е Рейчъл?*, питаха те. *Виждал ли си скоро Рейчъл? Божичко, Рейчъл наистина изглежда добре напоследък, не мислиш ли Марти?*

— Никога не съм ти казвал, че сме имали връзка.

— Не си, знам — отговаря убедително Джери. — Никога. Що се отнася до мен, не съм имал никаква причина да смятам, че спиш с нея. Никаква.

Не съм и очаквал друг отговор от Джери. Разбира се, това са пълни глупости. И ако не знае безсрамните подробности, то е защото е достатъчно благоразумен да не разпитва.

— Интересно, какво ли мисли Нейт за всичко това — казвам.

— Същото. Той няма причина да смята, че двамата сте имали връзка.

Присвивам очи.

— А ти откъде знаеш, Джери?

Той свива рамене.

— Ставало е дума, когато сме разговаряли.

Джери се забърква в тази история — нещо, което не желая. Това може да му навлече неприятности, каквито дори и аз не мога да предвидя. Говорил е с Нейт, убедил го е да се съгласи, че няма причина да подозира връзка между Рейчъл и мен. Питам се какво ли точно е казал на Нейт. Как ли е загладил нещата. Но никога няма да го попитам. В момента изпитвам към Джери единствено признателност.

— Нейт не ме безпокои — продължава той.

Усещам как стомахът ми се свива на топка.

— Вик.

— Вик. — Дълбока въздишка. — *Вик* може да се окаже проблем.

Не познавам много добре Виктор Сайлас; той всъщност е приятел на Нейт. Приятен човек, малко сучен за моя вкус, не е точно „приятелят на моя приятел е и мой приятел“. Но изглежда свестен. Всъщност никога не съм се стремил да се сприятелявам с него. Изведнъж ми се прииска да се бях стремил. А още повече ми се прииска Нейт да не го беше водил на онзи обяд.

— Какво казва Вик по въпроса?

Лаз поклаща глава.

— По-скоро е склонен да те укори. Но все пак той не те познава така добре както Нейт и аз. Не знае какво точно да мисли. Или какво да прави. — Той прекарва нервно ръка през косата си.

— Казал ли е нещо на полицията?

— Не. Не знае как да постъпи. Надявам се, че ще му влея малко разум в главата.

— Джери — казвам аз и той ме поглежда. — Ти си направил каквото си могъл. Но не насилвай нещата. Ако каже нещо, да го каже. *Ти* не си навличай неприятности.

— Не! — възразява Джери и клати енергично глава. — Вината е моя. Изобщо не трябваше да зачеквам тази тема по време на обяда. Защо ми трябваше? Просто не можах да устоя на изкушението да проявя остроумието и сарказма си, нали? Едва ли не насила повдигнах тази тема.

— Джери, никой не би могъл да предположи последиците. И аз щях да постъпя така.

— Да, ама...

— Обещай ми, че повече няма да разговаряш с него по този въпрос.

Той прокарва пръст по ръба на бутилката.

— Дори и Сайлас да проговори, какво може да каже? Аз се разсмях, когато ти намекна, че съм спал с Рейчъл. Само се разсмях, не го признах.

— Вярно е — кима Джери. — Разсмях се, защото беше направо абсурдно.

— Абсурдно ли? Искаш да кажеш, че мъж като мен не може да сваля жена като Рейчъл?

Джери се усмихва плахо, вероятно от признателност, че се опитвам да разведря атмосферата.

— Какво смяташ да правиш, когато всичко това приключи? — пита той.

Въпросът му е неочакван, но е добре дошъл, великодушен въпрос, който предполага, че ще бъда оправдан. Казвам му истината: Ще бъда щастлив, ако догодина пак седя тук, по същото време, на същото място, със същата разредена бира в ръка.

Както винаги съдебната зала е пълна, дори и за такова рутинно изслушване като това. Два и половина следобед е. Всъщност е 2:42. Почитаемият Джонатан Р. Макюич закъснява. Размърдвам се неспокойно на стола, не защото съм обезпокоен, а защото искам по-скоро да приключа с това и да се махна оттук.

За да отклоня мислите си от причината, поради която съм тук, разглеждам наоколо. Съдебната зала е облицована с тъмно дърво, подобно на останалите, в които бях, откакто започна всичко зова. Вляво от съдийския подиум седи жена и работи на компютър. До нея са струпани купчини документи, които тя преглежда един по един, без изобщо да обръща внимание на присъстващите. От едната страна на залата има дълго бюро с черни пластмасови поставки, също пълни с документи, както и пръснати листове черно индиго. На отсрещната страна седи чернокож мъж в униформа, с изморен вид, прошарена коса и изпъкнало шкембе, който държи в ръка очилата си и разтрива очите си. На хълбока му виси кобур с револвер 38-ми калибър, който вероятно не е използван от години. Обзалагам се на десет долара, че от стола си ще се добера до пистолета, преди той да посегне към него.

Вратата в дъното на залата се отваря и се появява още една личност с изморен вид, този път жена, някъде към шейсетте, която влиза и задържа вратата отворена. Полицаят бързо слага очилата си, изправя се и обявява:

— Всички да станат.

Зад жената се вижда почитаемият съдия Мак. Той бавно, ама много бавно, се изкачва към мястото си.

Ченгето продължава.

— Окръжният съд, отделение „Углавни престъпления“, започва заседанието си. Председателства Негова чест Джонатан Макюич. Всеки, който има работа в тази съдебна зала, да се приближи и ще бъде изслушан.

Когато ченгето приключва с встъплението си, съдия Мак е преполовил стъпалата, водещи към стола му. Ние го изчакваме да

седне, да нагласи очилата си, да се наведе напред и да надникне в книгата пред него.

Съдия Мак е извадил късмет, че е запазил десет процента от косата си. Лицето му е сбръчкано, кльощавият му врат стърчи между тесните, прегърбени рамене. Кожата на лицето му виси като чужда.

Но гласът му е изненадващо силен.

— Добър ден, дами и господа.

Адвокатите отговарят подобаващо любезно.

Сега идва редът на жената, която седи отстрани и под нивото на съдия Мак. Тя взема лист хартия, разпечатан от компютър, и обявява:

— Народът срещу Мартин Кирнън Калиш, дело номер 95-CP-103067.

Съдия Мак поглежда над очилата си към Пол и се усмихва.

— Господин Райли, приятно ми е да ви видя отново в наказателния съд.

Пол отново се изправя и отговаря, че удоволствието е негово.

Негова чест поглежда към някакъв документ, а после към обвинителя, Роджър Огрън.

— Преди да започне заседанието, тъй като всички вие се явявате за първи път пред мен, нека определим дата за гледане на делото. Защитата желае ли да се откаже от незабавен процес?

— Не, Ваша Чест — отговаря Пол, който отново е станал.

— Добре. Тогава определям дата за процеса четиринайсети март, понеделник.

Манди отбелязва датата в бележника си. Пол благодари на съдията.

— Има ли нещо друго — продължава съдия Мак, — преди да преминем към известието за 311?

— Мисля, че не, Ваша Чест — отговаря Пол.

— Не, съдия — казва и Огрън, също изправен на крака. В ръцете си държи лист хартия. Усещам прилива на адреналин и туптенето на сърцето си.

— Тогава, да не губим време. — Съдията махва с ръка.

Огрън отива при Пол и му подава листа, като старателно избягва погледа ми, който съм забил в него.

— Да се отрази в протокола — казва Огрън, приближавайки се към съдийската банка, — че Народът е връчил на адвоката на

подсъдимия своето известие за постановление 311. — Той подава на съдията друго копие.

— Ще бъде отразено в протокола.

Моите адвокати ми бяха обяснили, че известието за постановление 311 се връчва на защитата в приемлив срок преди самия процес. И това трябва да бъде направено на открито съдебно заседание и да се отбележи в протокола.

Огрън се връща обратно до стола си, но остава прав и поглежда документа, лежащ върху масата. Пол държи своето копие в ръка, далече от мен.

Огрън прочиства гърлото си и започва.

— Съгласно Раздел 5, параграф 311 от Наказателнопроцесуалния кодекс, по делото на Народа срещу Мартин Кирнън Калиш, дело номер 95-CP-103067, по този начин Народът уведомява подсъдимия Мартин Кирнън Калиш, че ще иска смъртна присъда чрез екзекуция на електрическия стол. Да бъде отразено в протокола, че подсъдимият е уведомен от този източник на открито съдебно заседание.

Съдията поглежда към Пол, който се изправя.

— Защитата е уведомена.

Седмицата след трети януари донася характерната за зимата промяна — температурите се покачват, завалява сняг. Това от една страна улеснява стоенето ми навън след седем и половина вечерта, но затруднява седенето на тясното ми местенце между двата храста.

Хайланд Удз е град върху хълмове и дворът, където съм седнал, се намира на един от най-високите. Той е заграден от храсти, а стена от струпани траверси го отделя от съседния двор, който е на метър и половина по-ниско. Още първия път, когато се настаних тук, планирах пътя си за бягство. Ако живеещите тук хора ме забележат, мога да скоча в съседския двор и да побягна; храстите ще ме прикриват.

Днес мястото ми за седене е влажно от снега. Мога само да си представя как изглеждам отстрани: седя по индиански върху траверсите, с навиращи се в лицето ми листа и клонки, и наблюдавам с бинокъл къщата му, на стотина метра от мен, надявайки се той да излезе по-скоро, отколкото по-късно, за да не подгизнат напълно задните ми части.

Той се подготвя за излизане в петък вечер. Влиза в спалнята, загърнат в хавлиена кърпа, изважда от чекмеджето пуловер и отново изчезва от погледа ми в банята. Двайсет минути по-късно се появява облечен и сресан. Взема портфейла си от скрина и го напъхва в джоба на панталоните. Изгася осветлението на горния етаж. Остава да свети само малката зелена лампичка на алармената сигнализация.

След минута зелената лампичка светва в червено и започва да мига. Долният етаж също потъва в мрак. Това е добре, защото краката ми са изтръпнали жестоко. Индианската поза за седене не е за възрастни.

Съседните къщи са пръснати на сравнително голямо разстояние и се надявам да не бъда забелязан. Във всеки случай не смятам да се застоявам тук толкова дълго, че да ме заловят.

Входната врата се отваря изненадващо лесно. Ако той беше превъртял ключа, никога нямаше да мога да вляза. Както бях предвидил, той излезе от къщата през вратата на гаража и изобщо не

си направи труда да пусне резето на предната врата. Предполагам, че хората с алармени системи не се безпокоят за такива неща.

Пронизителният звук се разнася почти веднага. Запалвам осветлението и се оглеждам панически, но както и очаквах, откривам аларменото табло на същата стена, като на горния етаж. Бързо натискам кода 3-1-6-1. Пронизителният звук преминава в три кратки пиукания, а червената мигаща светлина става спокойно зелена.

Застивам на място за момент и оглеждам обстановката в жилището на друг мъж. Сърцето ми подскача, тялото ми се изпълва с усещане, което е смесица от малко любопитство, малко страх и малко воайорство. Аз съм в неговата къща.

Тръгвам по коридора към дневната. Стигам до стъклената врата, от която се излиза на верандата. Отключвам мрежестата врата и я отварям, за да стигна до вратата от дебело стъкло. Отключвам я, но не я отварям. Затварям мрежестата врата и проверявам резултата: когато мрежестата врата е затворена, рамката ѝ закрива ключалката на стъклената врата. Той няма да разбере, че вратата е отключена. А по това време на годината едва ли ще използва често тази врата.

Връщам се обратно към предната врата и отново я заключвам. После отивам до телефона в кухнята. Набирам номера и чакам.

— Ало?

От познатия глас гърлото ми пресъхва, а по челото ми избива пот.

— Да — казвам с глас, много по-дълбок от истинския ми, — може ли да говоря с Джейн?

— Бъркате номера, господине.

— Хъм. Това не е ли домът на Джейн Полсън?

— Не, не е. Тук е дом Райнартови.

— Грешката е моя, госпожо. Извинете ме за безпокойството.

— Няма защо.

— Дочуване.

Оставям слушалката и се връщам при предната врата. Натискам 3-1-6-1 и наблюдавам как зелената светлина става мигаща червена. За по-малко от четирийсет и пет секунди се връщам в дневната, минавам през мрежестата и стъклената врати и изтичвам надолу по стълбите на задната веранда.

Връщам се на наблюдателния си пост след по-малко от шест минути, откакто го напуснах. Скачам върху траверсите и поглеждам през бинокъла. От спалнята му ме гледа спокойната червена светлина на алармата срещу крадци.

— Здравей, Том. Обажда се любимият ти вуйчо.

Както винаги седя в хотелската стая и съм се вторачил в подноса с недоядената храна от румсървиса върху телевизора. На екрана тече баскетболен мач между колежи без звук.

— Ти не се обади. — Гласът е на пренебрегнато осемгодишно момче. Пренебрегнато първо от баща си, изоставил го, за да се отдаде на друг живот, а след това от вуйчо му, който го забаламоса преди повече от седмица по телефона, а после така и не му се обади.

— Знам, Том. Смятах да го направя. Просто имах много неща да свърша. Съжалявам.

Мълчание в другия край на линията.

— Томи, наистина съжалявам и наистина искам да си поговорим. Как е майка ти?

— Добре е.

— Ти все още мислиш, че тя е тъжна.

— Да.

— Защо?

— Нали ти *казах*.

— Защото плаче понякога ли?

— Да.

— Добре. А според теб тя защо плаче?

— Заради татко.

— Така ли? А знаеш ли аз какво мисля?

— Какво?

Ето тук вече нагазвам в чужди води, опитвайки се да разясня на едно малко момче трудностите да израснеш в разбито семейство. Но едно нещо разбрах за Томи — той няма да каже на майка си за нашия разговор. Трябва да опитам.

— Мисля, че майка ти обича много и теб, и Джеси. Но понякога ѝ е трудно, нали разбираш? Затова може би от време на време е тъжна. Но истината е, че повечето време тя е истински щастлива, защото има теб и сестра ти.

— Той е задник — заявява детето.

И аз ли съм говорил така на осем години? До това ниво на озлобление ли бях стигнал, да не говорим за речника?

— Е, да, било е мъчително, когато татко ти си е тръгнал. Но те с майка ти са направили онова, което са мислили, че ще е най-добро за теб и Джеси.

— Те непрекъснато крещяха.

— Знам. Именно затова са преценили, че ще е по-добре, ако не живеят повече заедно. Искали са вие, децата, да сте щастливи. Те не са искали ти и Джеси да израснете сред техните кавги.

Бях чувал, че някои деца обвиняват себе си за раздялата на родителите им. Ето ти го „доктор Калиш“, който се опитва да заличи тази вероятност. Дали бях успял?

— Той вече не идва тук.

— Да.

— Има си нова приятелка.

Ами сега, доктор К.? Как ще се справиш с това?

— Татко ти е зает човек, Том. И вече не живее в този щат. Трудно му е. Сигурен съм, че ви посещава винаги, когато може.

— Той и пет пари не дава за нас. Така каза мама.

Обмислям следващия си ход. Томи подсмърча и гласът му е станал по-твърд. Би трябвало да съм експерт по трайните отпечатъци, които детските ни години оставят в душите ни. А не за това как да ги залича.

— Тя го каза по телефона — продължава той. — Говореше с татко. Каза му, че и *пет пари* не дава за нас.

— Тя не го е казала на сериозно, Том. Вероятно просто е била ядосана. Тя иска той да ви посещава по-често, а на него му е трудно. Но тя го разбира. Иска и вие също да го разберете.

— Той трябва да е по-мил с мама.

Господи, това малко момче може да породи в мен жалост. Малкият мъж на дома. Закрилникът на мама.

— Знаеш ли, Томи — продължавам аз, — майка ти всъщност разчита на теб. Тя знае, че ти си един силен малък мъж и има голяма нужда от теб.

Трудно ми е да преценя дали успявам да го трогна, особено по начина, по който той поднася своите откровения, все едно че аз изобщо

не говоря. Децата не ги бива много в подобен вид разговори. А пък мен още по-малко. Но, изглежда, детето обмисля казаното от мен.

— Така ли мислиш? — пита то.

— Да, така мисля. Сега ти си мъжът в семейството. Джеси гледа от теб. Ти трябва да й даваш добър пример.

— Получих добра оценка по математика. — През изминалата година бележките му, както и поведението му не бяха особено добри. — Но не съм толкова добър по естествените науки. Мразя ги.

Разсмивам се.

— И аз също.

Той също се разсмива; установена е връзка, двама мъже, които мразят естествените науки. Това е първият признак от страна на Томи, че съм докоснал струна.

— Но въпреки това аз се стараех усилено, Томи, защото майка ми очакваше това от мен. Тя искаше да се справя, за да получи добро образование, за да имам добър живот, когато порасна. А пък аз исках тя да се гордее с мен.

— Така ли?

— Така. И знаеш ли, майка ти иска същото. За теб и Джеси, да се справяте. Да постигнете най-доброто. Трябва просто да се стараяш. — Май върви добре засега. Поне така си мисля.

— Госпожа Евънс каза, че правописът ми става по-добър.

— Ето, виждаш ли, браво на теб! — Като че ли се опитвам повече да убедя себе си, че му помагам, отколкото го правя в действителност. Но Томи, изглежда, откликва. А може би просто има нужда от някого, с когото да си поговори. Това със сигурност умея.

— Ще дойдеш ли да ни видиш?

А сега какво, умнико? Джейми не е казала на децата, че съм арестуван, а това е последното нещо, което той има нужда да чуе точно сега. Давам му някакви мъгляви обяснения, много от които са много важни неща за вършене, но че ще се опитам да е възможно най-скоро.

Докато разговаряме, съм впил поглед в тъмнината на хотелската ми стая и се чудя как можа всичко това да стигне дотам, че да направи живота на детето още по-труден. Как се бях отдръпнал, когато Джейми ми подметна да се премести със семейството си в моя град, как цял живот избягвах всякакъв вид обвързване, сякаш единствената ми цел

беше да няма нито един човек, който да се уповава на мен. Да не бъда хванат в капан.

Мисля за Рейчъл, единствената жена, с която някога съм искал да се обвържа. Но дали само защото знаех, че никога нямаше да се обвърже с мен? Питам се какво точно изпитвам към нея. „Любов“ е само една дума, празна дума, лишена от съдържание, изхабена от употреба. Още след онази първа нощ, тя ми даде нещо. Изпълни ме с енергия, включи бутона. Даде ми нещо, върху което да се съсредоточа. Аз се носех по течението на живота, просто работех, като изпълнявах каквото ми кажат, приемах правилата без възражение, все едно че бях робот. Но никога не ме напускаше мисълта, че някъде, по някакъв начин, нещо по-хубаво ще ми се случи. Очаквах този момент, този божествен момент, когато ще проумея защо съм тук и какво точно искам.

Мисля, че точно това ми даде Рейчъл. Този божествен момент. Исках я, исках да прекарам живота си с нея. И това може да стане, ако изиграя добре картите си.

Тази нощ Рейчъл ще дойде в хотелската ми стая. Когато отворя вратата, ще видя жена, обърната с гръб към мен, облечена в униформа на чистачка — оскъдна черна дрешка с бяла якичка, в изключително прелъстителна поза. Тогава тя ще се обърне към мен и ще отмести розовата бърсалка за прах, закриваща лицето ѝ. И ще се усмихне с типичната си усмивка.

Желаете ли да оправя леглото ви?

Аз ще отговоря „да“.

Тази вечер не вали сняг, но траверсите са хлъзгави и студени, и се страхувам, че при най-малкото погрешно движение ще полетя надолу към съседния заледен двор. От двайсет минути седя на това неудобно място и наблюдавам с бинокъл къщата му, чакайки го да излезе.

За да дойда дотук, използвам редица преки пътища през неоградени места и задни дворове. Къщите в тази аристократична част на Хайланд Удз са притихнали в студената вечер, снегът по покривите им на места се е стопил и останалите петна напомнят на недовършен пъзел, от комините се вие дим. Движа се с нормален ход, твърдят, три-четирисантиметров сняг хруци под подметките ми, създавайки впечатлението, че просто се разхождам наоколо, нищо повече. Това обаче не ми пречи да покрия лицето с шала, напомнящ за една друга не толкова отдавнашна нощ, когато не се бях замислил достатъчно върху предимствата на анонимност.

Няма таен път за бягство, нито дървета, които да ме прикриват. Но всичко ще е наред. Този път плановете ми не включват да разнасям със себе си труп. В най-лошия случай ще решат, че съм крадец, но вече съм обвинен в нещо по-тежко. Въпреки това в походката ми се усеща предпазливост, а очите ми шарят наоколо. Предпочитам да не ме видят.

Ако за истинския характер на човек може да се съди по това, което прави, когато никой не го вижда, то какво ли биха казали за мен? Обичам да наблюдавам. Аз съм един зрял човек с мисли на юноша, който наднича от скривалището си, крие се в сенките, играе си с хоракукли. Аз съм този човек, аз съм онзи човек. Аз — това си ти.

Изкачвам дванайсетте стъпала към верандата възможно най-предпазливо, като прехвърлям бавно тежестта на тялото си от стъпало на стъпало. Един-два пъти хвърлям поглед към съседните къщи зад неговата. Горните им етажи са тъмни, а те са твърде далеч от мен, тъй като задните им дворове, как то и неговият, са доста дълги. Изобщо няма да ме видят. От тази страна входът е много по-закътан, отколкото предната врата.

Качвам се на верандата и се приближавам до стъклената врата. Какви ли са шансовете той да я е отварял миналата нощ, независимо от ниските температури? При положение че мрежестата врата е затворена, той едва ли е забелязал, че езичето на бравата на стъклената врата е в положение „отключено“.

Бинго.

Вратата се плъзга и мигом се разнася пронизителният звук на алармата. Отварям мрежестата врата, отивам до предната врата и „обезоръжавам“ алармата с четири бързи натискания с показалеца. Минавам покрай стълбището и влизам в кухнята. Те имат голям килер, в който може да се влиза, с най-различни сухи храни, наредени по рафтовете. На един от тях има струпани телефонни указатели и малка тъмнокафява плетена кошница с връзка ключове. Без съмнение, резервни ключове. Довечера ще им направя дубликати и ще ги върна, преди да са разбрали, че липсват.

На втория етаж се помещават три спални и две бани. Едната от стаите е превърната в кабинет, до двете задни стени е поставено Г-образно черно бюро. В единия край на бюрото е сложен компютър, а до него са подредени няколко книги с твърди корици, придържани от мраморни ъгли за книги. На стената виси снимка, изобразяваща него и жена му; той е с шапка и носи тога, тя е облегла глава на рамото му, широко усмихната. Дипломите му също са на стената — от Йейлския университет и от щатския университет за магистър по бизнес администрация; и на двете дипломи името *Майкъл Рудолф Спровиери* е изписано с красив плътен шрифт.

Втората спалня вероятно е за гости; в нея има двойно легло под прозореца със спуснати щори и разтворена дъска за гладене. Върху леглото се виждат пет отворени кутии с най-различни неща в тях, предимно дрехи, половината от които опаковани. Подаръци за празниците, предопределени за връщане на доставчиците. В тънка, дълга кутия лежи вратовръзка, може би най-грозната, която съм виждал пурпурночервена с една много голяма сребърна звезда в средата. Опитвам се да си представя изкуфялата леля, която е решила, че това е един толкова миличък подарък.

В семейната спалня са дрешниците, в които също може да се влиза — тях виждах от наблюдателния си пост отвън. Леглото е голямо, с воден матрак, както се оказа, след като го натискам. Таблото

на алармата е на стената до вратата, малката лампичка свети с постоянна зелена светлина.

Неговият дрешник е до алармата. Вътре няма много неща. Чорапи... бельо... пуловери... Летните му дрехи не са в тази стая. Вероятно са в мазето. Добре.

Отивам до прозореца и поглеждам навън през бинокъла си. По това време на годината Хайланд Удз наистина представлява същинска пасторална сцена; снегът е прилепнал по клоните, спокойната елегантност е постигната от зимната премяна. Но в тъмното не се вижда много.

Гледката от прозореца му е чудесна. Оглеждам с бинокъла къщите една по една. Виждам хората в кухните им, в детските им стаи, виждам дори една двойка да се забавлява в спалнята си. Изумително е какво правят хората при дръпнати настрани завеси. Нима не съзнават, че навън може да има хора като мен? Продължавам да местя бинокъла, докато намирам онова, което търся.

Налага се да застана в най-лявата страна на прозореца и да гледам възможно най-вдясно, но мога да го видя. Дъбът, до който обикновено чаках, се намира на двасетина метра от къщата, точно срещу хълма, който води към гората. Газовата скара на задната веранда е все още там. Малката маса с чадър по средата. Дървените пейки са около нея, само една липсва от дясната страна. Вероятно е заключена някъде в някоя стая за веществени доказателства.

Видях те, господин Калиш.

Плъзгащата се стъклена врата е сменена. Доколкото разбрах, полицията приключила с разследването на тази стая преди седмица. Рейчъл беше подменила вратата, вероятно и килима. Не мога да го твърдя, тъй като завесите са спуснати.

До леглото му има телефон. Избирам номера и изтеглям кабела до мястото си до прозореца. С лявата си ръка държа бинокъла пред очите си и след малко отново откривам къщата ѝ. Ето я и нея, в спалнята си на горния стаж, в зелен пуловер; дългата ѝ тъмна коса се спуска безжизнено по раменете ѝ. Чувам прищракване, когато тя вдига слушалката.

— Ало?

— Рейчъл Райнарт? — Този път провлачвам думите като южняк. Не трябва да допусна гласът ми да потрепери точно сега, но като чувам

гласа ѝ, отново ми се завива свят. Дори когато говори по телефона, тя звучи адски секси.

— Да. — Едно много колебливо „да“. Очите ѝ се присвиват, челото ѝ се набръчква.

— Казвам се Джефри Флаурс. Репортер съм от телевизия КТЕЛ в Луизиана.

— Аз прехвърлям всички обаждания към...

— Към вашия адвокат, мадам, да, знам. Не ви моля да ми кажете нито дума. Позволете ми само да ви обясня моето предложение към вас и тогава можете да затворите, ако искате. — Продължавам с някакви измислици за документален филм за домашно малтретиране, който правя и искам да продам на телевизионния канал и че това ще я обрисова в най-завидна светлина. Замислям се дали да не сваля ципа си, но се отказвам. Не трябва да допускам да ме хванат със свалени гащи.

Тя ме оставя да продължа още две минути, преди да ме прекъсне: благодаря, но не, благодаря и затваря. Отдалечава се от прозореца, изчезва от погледа ми.

Жилището на Манди е на таванско помещение в центъра, в Уест Сайд, където преди десетина години широките комини направиха място за няколко постройки, пълни с юпити, които не се мислят за юпити и искат да ходят пеша на работа и да избягват по-модните си съквартирanci. Площта на жилището ѝ е около деветдесет квадратни метра в най-добрия случай, но подовете от явор, високите тавани и еркерните прозорци създават усещане за простор. Вечерята беше моя идея след безкрайния следобед, преминал в преглеждане на папките на обвинението. Първия път Манди отказа с усмивка. Втория път беше малко по-красноречива и ми обясни по възможно най-непринуден начин, че вероятно това не е добра идея. Но и двамата трябва да ядем, настоях аз, тогава защо да не хапнем някъде набързо. Накрая тя отстъпи.

След като се споразумяхме, само споменаването на новия тайвански ресторант в квартала ѝ, превърна бързото похапване в дълга вечеря. А след бутилката вино, поръчана от нея, тя ме покани у тях за едно питие след вечеря.

Правя ѝ комплимент за апартамента ѝ. Тя ми разказва, че го е купила преди по-малко от година, след като заплатата ѝ от пет-е скочила до шестцифрена в новата фирма. Манди говори за тези неща, като заплатата си и от този род, по начин, по който аз никога не бих могъл. Живее живота си, затворен в постоянна черупка, с табела на гърдите *Не влизай*. Върху „табелата“ на Манди пише *Влез*.

Манди ми разказва за семейството си (родители, и двамата живи, пенсионери, в Аризона; двама братя, единият играе бейзбол в малък спортен клуб в Оклахома, другият преподава социални науки в гимназия в Айова). Разказва ми и за детството си (мъжкарана, която играела бейзбол и футбол, после в студентския отбор по тенис, получила стипендия за щатския университет в Айова, а после в юридическия факултет в Мичиган). Слушам я прехласнат и искам да науча всичко възможно за тази жена, която всъщност не е нищо повече освен мой адвокат. Задавам въпроси, подмятам обичайните си

остроумия. Една наистина приятна вечер, предимно защото не сме заговорили за мен.

Но после настъпва обичайното замиране на разговора. Двамата отпиваме бавно от виното. Поглеждам през прозореца към една висока сграда, пълна с хора, които имат по-неусложнен и по-щастлив живот. Забелязвам, че Манди ме поглежда неколkokратно.

— Предполагам, че е мой ред — казвам. — Историята на моя живот.

Манди се усмихва.

— Не е наложително.

Тя беше надзърнала в света ми; бях ѝ разказал малко за баща ми и миналото ми. За човек с интелигентността на Манди едва ли е трудно да забележи, че най-малко влечение изпитвам към миналото си.

— Всъщност — продължава Манди, — иска ми се да те попитам нещо.

— Давай.

— Надявам се, че нямаш нищо против.

— Питай каквото искаш.

— Сигурно ще ти се стори глупаво.

— Баща ми винаги казваше, че единствените тъпи въпроси са онези, които не сме задали.

Тя се усмихва механично, но после става сериозна и любопитна. Вече не ме гледа в очите; прокара пръст по ръба на чашата.

— Страхуваш ли се? — пита тя.

— Разбира се, че се страхувам.

— Да. Разбира се. Просто не ти личи.

— Това е, защото съм фаталист. Сякаш знаех, че това по някакъв начин, в някаква форма ще се случи.

Това е чистата истина. Това е Калиш Наивника: Аз не поддържам теорията, че всички хора в същността си са добри. Вярвам, че в кипящите дълбини на моята същност има помийна яма за всичко... — поради липса на подходяща дума, ще го нарека — лошо. Буквално казано, един гьол от несигурност, страх, предразсъдъци, гняв, отмъстителност, отстъпление. А пък животът не е нищо повече от катерене по стръмния хълм към обетованата земя, към себеутвърждаване, предполагам, или към задоволеност. Хълмът е скалист, което ми дава достатъчна възможност да напипам къде да

се вкопчвам, докато се издигам, независимо от много силната гравитация, която ме тегли надолу. А когато падам, приземяването е меко, гьолът е освежаващ и успокояващ. Понякога си мисля, че никога няма да понеча да се покатеря отново. Не и когато водата е толкова топла.

— Мисля, че си прекалено строг към себе си — отбелязва Манди.

— Вероятно е така. — Обръщам се към нея и вдигам единия си крак върху дивана. Какви врати отваря тази жена! — Истината, Манди, е, че има нощи, когато лежа буден и само плача, моля се и се питам защо ми се случил това. Поверявам живота си в ръцете на двама души, които само допреди два месеца изобщо не познавах. Тази бъркотия, цялата сложна бъркотия, в която живея ден след ден, сега я прехвърлям на двама съвършено непознати и искам от тях да я оправят. Най-малкото, това е доста несигурна работа.

Манди, която няма навика да крие емоциите и изражението си, сега ме гледа с тъжни очи и свити устни.

— Ние ще направим всичко, което можем.

— О, знам това. Не се оплаквам от адвокатите си, повярвай ми.

— А и аз не съм непозната.

— Не, не си. — Усмивкам ѝ се и вече съжалявам, че хвърлих сянка върху вечерта. Тя се обляга назад на дивана и кръстосва крака. Двата гледаме през прозореца като тийнейджъри, зяпащи звездите, и чакаме да премине изненадващо неудобния момент. Не, Манди, ти не си непозната.

— Каж ми нещо, което не си казвала на никого досега — подканвам я аз.

Тя се усмива.

— Ако е възможно — добавям.

Усмивката ѝ става по-широка и тя обръща глава.

— Май съм склонна да говоря надълго и нашироко.

— Не, не. На мен ми харесва.

Тя отпива от виното и се замисля. Изпили сме две бутилки и половина вино и предполагам, че задръжките, които е имала, вече са изчезнали.

Обръща към мен и се обляга с лакът на възглавницата.

— Веднъж ти ме попита защо съм напуснала областната прокуратура.

— „Смяна на обстановката“ — повтарям думите ѝ.

— Е, да. — Тя вдига чашата си и отпива. Лицето ѝ става напрегнато, очите ѝ стават безжизнени, с призрачен поглед. После тя се опомня, премигва и поглежда към питието си. — Водила съм много такива дела, нали така? И понякога не съм напълно сигурна, че точно това е бил човекът. Не ме разбирай погрешно, в деветдесет и пет процента от случаите не съм имала никакво съмнение. Никакво. Но все пак остават пет процента, нали разбираш? Разполагам с повече от вероятната причина, но имам известно съмнение. Може човекът да си е навлякъл белята, опитал се е всячески да се измъкне, надхитрил е ченгетата и се отървал от арестуване. Но с какво един хулиган е по-различен от друг, нали така? Ако те не са извършили едно, то вероятно са извършили много други неща и са минали безнаказано. Нали така? Големият уравнилел.

Тук тя млъква. Изглежда, има още много да добави, но се въздържа, нещо непривично за Манди. Подканям я да продължи.

— Това е закостенялото мислене — продължава тя. — Искам да кажа, че хората, с които работя са чудесни. Чудесни мъже, чудесни жени. Но те просто имат това проклето *закостеняло мислене*. — За първи път чувам Манди да ругае. Тя вдига пръст. — Нито *веднъж* не чух някой да даде задоволително обяснение за оправдателна присъда, като подметне например: „Ей, може пък човекът да е бил невинен“. Винаги е едно и също — съдебните заседатели били обезсилени, човекът лъжел наляво и надясно, съдията бил идиот, защитникът бил мошеник. Нито един не признава, че може да е сгрешил.

— Може би те просто не *искат*.

— Така е. — Манди размахва ръце и от чашата ѝ се излива малко вино на пода, без тя да забележи. — Те са толкова стряскащо глупави, че пращат някого в затвора за нещо, което не е извършил, като убеждават себе си, че преценката им е безгрешна.

— Манди...

— И повечето от тези подсъдими, включително и онези пет процента, — ами те нямат *Пол Райли* за защитник. Техните адвокати имат по сто дела на седмица, търчат от една съдебна зала в друга, проверяват календарите си по коридорите, за да си припомнят кой е

клиентът им тази сутрин. Случвало ми се е адвокати да идват при мен и да ми казват, че са тук за делото „Райън“ и ми показват един от подсъдимите в клетката, а аз им казвам, не, онзи човек там е Менинг, а те: — О, да бе, да, *Менинг*, и хукват обратно към куфарчетата си, за да извадят друга папка. Някои от клиентите им нямат и най-малък шанс.

Тя отпива отново, ръцете ѝ леко треперят. Очите ѝ се взират в безкрайността и когато продължава, се питам дали все още говори на мен.

— Няколко месеца преди да напусна, имах едно дело. Обвинен по три параграфа с утежняващо вината сексуално насилие. Имаме показанията на четиринайсетгодишно момиче, че обвиняемият, неин втори баща, я е изнасилвал. Разпитваме и пастрока ѝ. Той казва, че тя лъже, че го мрази, че двамата не се погаждат. Но се кълне, че никога не е правил секс с нея.

— Вярно ли беше?

— Не знам. Той твърдеше така. Ние обаче казваме „не“, повдигаме обвинение срещу мъжа и започваме процес. Изпратихме момичето на гинекологичен преглед и получаваме доказателство, че девствената му ципа е разкъсана. С други думи, доказателство, че това четиринайсетгодишно момиче е имало полово сношение. Очевидно, това подкрепя нейната версия и ние връчваме доказателството на защитата. Пастрокът ѝ казва, че разкъсаната ципа не доказва нищо, тъй като заварената му дъщеря е правила многократно секс с приятеля си. Разговаряме с приятеля ѝ, който накрая признава, че е имал полово сношение с нея. Следователно съществува и друго обяснение за физическото доказателство, друга причина за разкъсаната ципа, освен пастрокът ѝ. Нали така?

— Да.

— Така. В този щат има един закон, според който, при дело за изнасилване, не можеш да използваш доказателства за миналия полов живот на жертвата. Нали разбираш, това, че една жена е правила секс преди време, не означава, че иска да го прави с всеки, който пожелае. Това е добър закон, *велик* закон, но има изключение за показания, които са толкова важни, че справедливостта изисква те да бъдат признавани. И тъй, аз си мисля, че защитата има внесено преди делото искане до съда да бъде взето предвид доказателството, че това момиче спи с приятеля си. Не да се опитат да я изкарат, че има случайни

връзки — те просто искат да са в състояние да обменят на съдебните заседатели, че разкъсаната ципа не доказва убедително, че именно вторият ѝ баща е бил този, който е имал полово сношение с нея. *Разбира се*, това доказателство трябваше да се признае.

Тя млъква за момент, потиска риданията си и махва с ръка.

— Но моя работа ли е да кажа: да, разбира се, добре, влиза ли в сила доказателството? Не, не е. Моята работа е да им възразя. За доброто на Народа, нали разбираш. Аз се опитвам да не им се бъркам в нещата, те се опитват да не се бъркат в моите, а някъде по средата е истината... И тъй, идва време за исканията пред съда преди делото. Първо отхвърляне — защитникът закъснява двайсет минути, а това при съдия Донъхън означава, че *вече* си загазил. Второ, същият този адвокат вече е имал дисциплинарно наказание, така че ще получи второ. А аз знам със сигурност, че съдия Донъхън презира този мъж — тя прави кратка пауза и продължава: — И тъй, адвокатът иска съдът да издаде решение да се приеме това доказателство. Той започва да излага изключенията в закона за изнасилване на непълнолетни момичета. Съдията не го оставя да довърши. Отхвърля се. Отхвърля се! Пастроктът вече няма защита. Той дори не може да *спомене*, че заварената му дъщеря е спала с приятеля си. Заседателите ще чуят заключението за физическото доказателство за разкъсаната ципа, ще погледнат към това привидно невинно четиринайсетгодишно момиче и ще си кажат: *кой друг* би могъл да бъде отговорен?

— Може би той ще спечели при обжалването — предполагам аз.

Манди поклаща бавно глава и се усмихва пророчески.

— Няма обжалване. — Гласът ѝ е равен. — Когато искането му бе отхвърлено, на него му стана ясно, че той е бита карта. Минимум двайсет и пет години затвор очакваше клиентът му. Ние сключихме сделка за дванайсет. Знаеш ли какво каза шефът ми? Сметна, че дванайсет години било доста леко наказание — тя въздъхва. — Доста *леко*. Имаш ли представа как се отнасят в затвора към изнасилвачи на деца?

Докосвам ръката ѝ.

— Недей да се обвиняваш.

Тя се размива.

— Просто си върша работата, това е — и пресушава чашата си. — Не биваше да възразявам срещу искането. Предполагам, че щяха да

ме изхвърлят от прокуратурата, задето допускам по-раншен секс без борба. Но този човек ще прекара поне шест години в затвора, защото часовникът на адвоката му изостава и съдията го мрази — тя прехапва устни. — Имах възможността да направя нещо, Марти.

— Наистина ли вярваш на разказа на втория й баща?

— Не знам. Мисля, че *не исках* да му повярвам. Знаеш ли, така те увлича това съперническо естество на нещата. Аз съм благородният прокурор; всичко, което аз правя е за доброто на Народа, а всичко, което прави защитата, е да изопачи истината.

— Ти не си такава, Манди.

— Не, *не* съм. Но допуснах да *стана* такава.

Докосвам ръката й и се измествам по-близо до нея.

— В деня, когато напуснах... по-рано същия месец бяхме издали присъда за нанасяне на тежка телесна повреда. Адвокатът на защитата идва в съда, за да внесе искане за възобновяване на делото. В искането му беше написано следното — тя вдига един пръст. — Изречение първо: „На обвиняемия беше отказано правото на честен процес“. Изречение второ: „На обвиняемия беше отказана подобаваща законна процедура“. Изречение трето: „Не беше доказана безспорната вина на обвиняемия“. Край. Никакви разяснения на фактите по делото. Никакво цитиране на съдебните решения. Само толкова беше целият иск! *Такава* защита получава този човек — Манди повдига рамене. — Аз... аз просто не можех повече да *върша* тази работа.

Приближавам се още малко.

— Само толкова са нещата, които може да направи сам човек — казвам тихо.

— Е, не аз ще съм този човек. Повече, не!

Задържам дланта си върху ръката на Манди секунда по-дълго, после я отдръпвам, а Манди тихичко хлипа. Страхотна двойка сме — двама души с неосъществени кариери, с единствената разлика, че Манди поне е направила нещо по въпроса, макар и само чрез бягство. А аз — аз се тътрех без планове за дръзкия ход, чаках да се изнижат дните и се самозаблуждавах, че тлъстата заплата си заслужава. И аз като нея искам да натисна бутона за „пренавиване“. Дори и ако ме намерят за виновен. — Боже, *особено* ако ме намерят за виновен — искам да съм в състояние да погледна назад и да се усмихна.

Сградата на Саут Уолтър Драйв № 211 е един от най-новите небостъргачи в центъра, отдалечена само на една пресечка от реката, която представлява западната граница на търговската част. Дружеството за кооперативни застраховки за живот „Редиш“ заема етажите от петдесет и трети до шейсет и седми.

Просторното фоайе е запълнено с бутици, два големи ресторанта и един по-скромен. Прекосявам мраморния под, минавам покрай банкоматите и стигам до трите обществени телефона. Бих могъл да мина този път и насън.

Пускам монета от четвърт долар в процепа на един от телефонните апарати и набирам номера. Рейчъл не си е вкъщи. Включва се телефонният ѝ секретар. Гласът е нейният, но тя не съобщава името си, само телефонния си номер, като е добавила, всички обаждания от медиите да се отправят към Джерълд Солтърс на телефонен номер еди-кой си. Знам, глупаво е, задето толкова отчаяно желая да чуя гласа ѝ, че се обаждам на телефонния ѝ секретар. Но просто не мога да се контролирам, *не искам* да се контролирам.

Понякога, когато се включва машината, не казвам нищо, само слушам, сърцето ми бие неравномерно, опиянявам се от гласа ѝ, копнея за повече, но съм щастлив, че и толкова имам. Понякога отговаря прислужницата ѝ и тогава не се налага да се притеснявам за гласа си. Прислужницата е там през деня, макар да ми се струва, че Рейчъл е намалила работните ѝ часове. Това са от приятните обаждания — когато прислужницата вдигне телефона; мога да си побъбря няколко минути с нея, като се представям за техник, или че правя земемерска снимка, или каквото там измисля. Английският ѝ не е много добър и в повечето случаи завършвам разговора, като я обърквам. Но въпреки това си представям, че съм у Рейчъл, че разговарям с икономката ѝ, докато Рейчъл се приготвя, за да излезем двамата. С тези разговори сякаш докосвам част от живота на Рейчъл.

Друг път, когато Рейчъл вдигне телефона, преправям гласа си и пак питам за Джейн Полсън или се представям за репортер. Тези

разговори са трудни, защото изпитвам огромно желание да използвам истинския си глас, да поговоря с нея, да я попитам как се справя, да ѝ кажа какво означава тя за мен. Но всеки път потискам този порив, понеже съм сигурен, че това ще доведе до незабавно прекъсване на връзката в другия край на линията, а вероятно и смяна на телефонния ѝ номер.

Този път използвам записа, който съм направил. Изслушвам нежната ѝ молба да оставя съобщение, след което задържам диктофона до слушалката и го включвам.

Джейн Полсън, това е вашият шанс да спечелите един милион долара! Ако ни се обадите, ще бъдете включена в списък с различни награди — от ново спортно превозно средство до...

Записът продължава трийсет секунди. Разбира се, Рейчъл няма да се обади на оставения номер. Ако го направи, ще позвъни в пицария „Дюй“. „Доставка до вратата ви за трийсет или по-малко минути!“

За тази вечер съм си приготвил филе и задушени зеленчуци. Наслаждавам се на първите хапки от стека, когато ми минава през ума, че така ще изглежда и моята плът, след като Роджър Огрън и приятелите му приключат с мен.

Телефонът иззвънява. Пол Райли е.

— Марти, имам лоши новини.

— Сериозно?

От другата страна на линията се разнася въздишка; никак не е приятно да чуеш от адвоката си такъв звук.

— Марти, подвели са под отговорност Рейчъл — пояснява той и аз стисвам здраво слушалката. — За предумишлено убийство, за заговор за извършване на предумишлено убийство.

Затварям очи и поемам дълбоко въздух. За момент се вцепенявам от изумление. Усещам стягането в стомаха, преди още да осъзная думите му.

Това не биваше да се случва.

— Марти? Мар...

— Тук съм.

— Ще се свържа с Джери Солтърс, адвоката ѝ. Исках да ти го кажа възможно най-скоро. Исках да го чуеш от мен.

— Какви доказателства имат против нея?

— Не знам.

— Къде е тя?

— Тя е... ами, аз... ти нали не възнамеряваш да *говориш* с нея...

— Мислиш ли, че тя е добре?

— Предполагам, че не е.

— В затвора ли е?

— Не. Джери се съгласи да я предаде на полицията утре сутринта.

Рейчъл. О, Рейчъл. Вината е моя. Това не биваше да се случва. Все едно как щяха да се развият нещата, все едно на кого щеше да се навреди, но не биваше да си *ти*.

— Марти, добре ли си?

— Това не е редно. Тя нищо не е направила, Пол. Нищо не е *направила*.

— Марти, чуй ме. Искам да се успокоиш. Искам да се отпуснеш. Тя има много добър адвокат. В добри ръце е.

Не мога да допусна това да се случи на теб, Рейчъл. Ще направя всичко, което е необходимо. След всичко, което стана, аз ще спазя обещанието, което ти дадох.

— Марти? Добре ли си, Марти?

— А какво ще стане, ако кажа, че аз съм го извършил?

— Ще ме изслушаш, нали? Ти сега не разсъждаваш трезво. Аз... аз знам, че това те разстройва. Но сега не е момента да се вземат каквито и да било решения. Обещай ми, че няма да направиш нищо прибързано. Ще ми обещаеш ли? Марти? Ще ми обещаеш ли това?... Марти?

В девет сутринта съм отново в кантората на адвокатите си. Гледам през прозореца на фоайето и чакам Манди Танър. Днес е облачно и с прекъсвания вали дъжд. Долу улицата е като застлана с отворени чадъри.

Потискам една нервна прозявка. През нощта спях на пресекулки, съзнанието ми беше изпълнено с мисълта за Рейчъл в затворническата килия. Преборвах се с идеята да отида още миналата нощ в полицията и да направя пълни самопризнания, за да стане ясно, че Рейчъл няма нищо общо с това. Стигнах до хотелското фоайе, но не можах да направя решителната крачка. Истинската причина, която ме възпря, беше мисълта, че всеки път, когато вземам прибързано решение, после съжалявам. Има достатъчно време да се признае за виновен, ако е необходимо. Но часовникът тиктака със силни, оглушителни удари.

По мраморния под зад мен се чуват стъпки. Обръщам се и виждам Манди, облечена в сив пуловер с висока яка. Тя спира, за да ме прецени с поглед.

— Здравсти.

— Знаем ли нещо повече?

— В момента Пол разговаря с адвоката на Рейчъл.

Вървим към заседателната зала в мълчание. Мълчаливо сядаме на местата си. Аз се вирам в пространството и си представям как Рейчъл излиза от къщата си сред тълпа репортери. Полицаят сменя отпечатащи от пръстите ѝ, като ги притиска един по един към мастиления тампон, а после към подложката за пръстови отпечатащи. Вратата на затворническата килия се затваря с трясък.

— Марти? — чувам предпазливия глас на Манди. — Тук ли си?

Прекарвам ръка по небръснатото си лице.

— Как ще ме убият?

Тя разтваря устни, после ги събира и шумно издиша.

— Не мисля...

— Каж ми. Моля те... моля те, кажи ми.

Тя събира ръцете си върху масата и прочиства гърлото си. Прави пауза, преди да заговори е тих, механичен глас.

— Предполагаемият метод е екзекуция на електрическия стол. Но затворникът може да избере отровен газ.

Обръщам се към нея.

— Изборът мой ли е?

— Марти, ние имаме необходимите доказателства.

Прекарвам пръсти през косата си, кичури от нея падат върху челото ми.

— Изпращала ли си някога някого на стола?

Тя се визира в мен, но очите ѝ придобиват стъклен блясък, сякаш гледа през мен. Прехапва устните си и кима.

— Да — отвръща с равен глас.

— И как се чувстваше от това? — прошепвам аз.

Завъртам стола си и поглеждам през прозореца. Навън е достатъчно тъмно, за да видя едва-едва отражението си — слабо лице, гъста коса над него. Задържам дъха си и се опитвам да си представя как ще се чувствам, ако знам, че това е последният ми дъх. Издишвам дълбоко, после долавям парфюма на Манди, която сяда до мен и взема ръката ми в своята.

— Искаш да признаеш — казва тя, — искаш да го направиш, за да отървеш Рейчъл.

Вглеждам се в очите ѝ; те се пълнят със сълзи.

— Нека те да те съдят. Нека онези дванайсет души да кажат дали извършеното от теб е редно или не. Недей да вземаш сам това решение.

Стискам ръката ѝ и отново поглеждам през прозореца.

— Не мога да допусна да ѝ навредят.

— Ако пледираме, че ти си го извършил, че по този начин си спасил живота ѝ, ти ще им го кажеш. Ти ще им кажеш, че тя не е замесена. Няма нужда да се предаваш, за да я закриляш.

— Тогава трябва да продължим по този начин. Иначе ще пледирам, че съм виновен.

Манди не отговаря. Обръщам се към нея.

— Това са двете единствени възможности.

Очите ѝ пробягват по лицето ми.

— Имаш ли ми доверие?

— Разчитам на теб да ме измъкнеш от тази каша. Но вече не съм сигурен дали *изляза* да изляза от нея.

По бузата ѝ се плъзва самотна сълза, но тя не я избърсва. Не сваля поглед от очите ми.

— Не искам да видя... — Шепотът ѝ секва.

Понечвам да заговоря, но гърлото ми е свито. Развълнуван съм от състраданието на Манди и още повече от факта, че изобщо я е грижа за мен, че е готова да протегне ръка на човек, чийто живот виси на косъм. В този момент осъзнавам, че междувременно между нас се е установила връзка. Усецах го от известно време, но едва сега проумявам, че и тя го е усещала.

Довършвам изречението ѝ вместо нея:

— Не искаш да видиш, че ще умра.

Затворниците, които са осъдени на смърт в газова камера, не изпадат в безсъзнание веднага след вдишването на отровния газ. Най-вероятно затворникът остава в съзнание в порядъка от петнайсет секунди до една минута, но съществува голяма вероятност губенето и възвръщането на съзнание да продължи още няколко минути. През това време затворниците изпитват силна вътрешна болка, най-вече в резултат на липсата на кислород в клетките. Чувството за „кислороден глад“ прилича по симптоми на тежък инфаркт или на дълго задържане под вода. Други вероятни ефекти на цианидния газ включват тетания — силна нервна възбуда и изключително болезнени гърчове на мускулите, както и болезнено натрупване на млечна киселина и адреналин. Причиненото от цианид клетъчно задушаване причинява тревога, паника, ужас и болка.

Затварям страницата с мнението на Федералния съд и излизам от интернета. Поемам си дълбоко въздух и го задържам. Започвам да броя обратно от сто.

Не съжалявам, че го убих.

Не ме е страх какво ще стане с мен.

Сигурен ли си?

Деветдесет...

Видях те, господин калиш.

Ще предложи услугите си.

Осемдесет...

Рейчъл казва, че не е видяла нападателя.

Марти?

Какво правиш тук?

Сигурен ли си?

Седемдесет...

Сигурен ли си?

Всекидневното ми тичане в училището. Днес е над четири градуса и съм пробягал близо десет километра по покритата с шлака четиристотинметрова писта. В слушалките ми гърми Вивалди и аз съм се отнесъл в моя малък свят от цигулки, ударни инструменти и пот. Тичането всеки ден започна да ми доставя удоволствие. Сключих сделка със самия себе си, че докато тичам, няма да мисля за делото и я спазвам.

Независимо от това, напрежението ми расте и започва да ми се отразява физически. През последните няколко дни усещам раменете си стегнати, събуждам се със схванат врат. Изгубил съм апетит, а стомахът ми предпочита да се свива и връзва на възли.

Пистата обикаля училищното игрище за футбол; през последните дни снегът се стопи и очертанията на игрището започват да се виждат. Днес няколко нетърпеливи студенти, вероятно с намерението да се поотпуснат преди предстоящите тестове, си подхвърлят бейзболна топка, като внимават да не се подхлъзнат; докато подскочат на място, от устата им излиза пара.

Завършвам двайсет и четвъртата си обиколка и преминавам в спокоен ход. На скамейките за зрители забелязвам мъж в масленозелено палто, който пуши цигара и ме наблюдава. Когато погледите ни се срещат, той ми кимва и тръгва към мен, като пътъм хвърля цигарата и я настъпва с крак, а от ноздрите му се вие последната струйка дим. Не за първи път ми се случва репортери да ме открият на това място и всеки път им заявявам едно и също: „Без коментар, говорете с Пол Райли“.

Докато мъжът се приближава, се чудя дали да не оставя слушалките върху ушите си и изобщо да не му обърна внимание. Но напоследък съм решил да се отнасям с по-голямо уважение към тези хора, с надеждата, че и те ще ми отвърнат със същото. Рядко го правят.

— Господин Калиш? — Той ми протяга ръка. Има оредяваща къдрава коса и средиземноморски тен. — Андрю Карас.

— От „Уоч“ — казвам; това е репортерът, на когото се обадох, за да заявя, че съм невинен.

— Да. Вижте, надявам се на коментар от ваша страна.

Избърсвам челото си с ръка.

— Вече ви е известна практиката. Говорете с Райли.

— Давам ви възможност да чуете нещо предварително, господин Калиш.

— Душите наоколо, а? Браво на вас. — Вдигам качулката на пуловера си и се отдалечавам.

— Добре — подвиква той след мене. — Тогава ще научите за Рейчъл както всички останали, след няколко дни.

Това ме спира. Обръщам се към него.

— Говорете.

— Споразумяхме ли се? Ще направите ли коментар?

Карас премигва и обмисля вариантите. Разбира, че няма да получи никакви гаранции. Накрая решава, че няма какво да губи.

— Рейчъл сключва сделка.

Тези думи ме карат да отстъпя крачка назад, сякаш да се убедя, че земята е все още под краката ми и наистина съм чул това, което мисля, че съм чул. Преглъщам с мъка и търся потвърждение по лицето на моя информатор. По изражението му съдя, че не се шегува, че не ме мами. То ми говори също така, че той е изключително доволен от себе си, но се опитва да си придаде важен вид.

— Ще се признае за виновна?

Карас поклаща бавно глава. Изглежда изненадан, че още не разбирам. Изненадата му е примесена с още нещо. Съчувствие. Извинение.

— Не, господин Калиш, няма да се признае за виновна. Тя ще... получи имунитет.

Присвивам очи, все още не схващам смисъла.

— Ще свалят обвиненията ѝ в замяна на нейните показания срещу вас.

Краткото ахване, бързото поемане на въздух е единственият звук, които издавам. Стоя като парализиран, докато думите се реят в съзнанието ми. И тогава, докато ехото им заглъхва, нахлува адреналинът, киселина прорязва вените ми, сърцето ми се свива, ярост, огорчение и срам се смесват като черни петна пред очите ми. И макар

че това чувство не ми е непознато, макар да съзнавам, че е трябвало да предусетя, че ще ме завладее, дори докато се самонаказвам за това бяло петно, все още не мога да повярвам, че изричам думите:

— *Тя ще свидетелства срещу мен?*

Той отговаря нещо, но аз не го чувам. Захвърлям настрани слушалките и прескачам оградата около пистата. Мъжът вика след мен да направя коментар, но аз продължавам да тичам.

ВТОРА КНИГА

Последната кутия пада с глухо тупване на килима в спалнята ми. Четири кутии и този малък куфар — в тях е събран животът ми за последните два месеца. Поглеждам над скрина до прозореца към снимката на семейството ми на плаж във Флорида, правена преди около двацет и пет години: Джейми маха енергично към камерата, баща ми стои зад нея по къси панталони и слънчеви очила, аз загребвам пясък, за да довърша кулата на замък. Както винаги тази снимка поражда в мене прилив на облекчение, на топли чувства за времето, когато животът беше прост, идеален и пълен с надежда. Хубаво е да си си у дома.

Докато оглеждам спалнята, си спомням как изглеждаше тя, след като ченгетата я претърсиха. Покривката за легло беше събрана на куп на пода, дюшекът захвърлен напосоки върху дървената рамка на леглото. Скринът издърпан напред от стената, чекмеджетата му отворени, съдържанието им изсипано на пода.

Когато се върнах вкъщи след ареста ми, останах цели двацет минути — достатъчно време, за да напълня един куфар с дрехи и няколко кашона с тоалетни принадлежности и други лични вещи. Дадох ключ на Манди, която пушнала фотограф, за да направи снимки в къщата. Платих на прислужницата ми, Алис, която идваше през седмица, двеста долара, за да изчисти цялата къща. И, както изглежда, тя си е свършила работата много добре.

Официалното съобщение за сделката между обвинението и Рейчъл Райнарт излезе в събота. „Уоч“ пушна статия със съвсем малко подробности. Условиата за признаване на вината за по-дребно престъпление, ако бъдат снети обвиненията в по-тежко, не бяха оповестени, освен че обвинението дало на Рейчъл пълен имунитет, в замяна, на което да свидетелства срещу мен.

Снимката на областния прокурор Филип К. Еверет се мъдреше до снимката на Рейчъл на първа страница. Сериозното му изражение, заедно с коментарите му пред пресата, отразяваха свършения образ: Правото и законът са тежка работа и той няма да я върши за собствена

изгода, нали разбирате, а за добрите хора в този хубав край, които са му гласували доверие. Новото развитие на нещата разбуди медиите, така че още веднъж съм подложен на по десетина обаждания на ден.

Във всеки случай сега няма да мисля за това. Вчера се обадох на посредничката ми във фирмата за недвижими имоти и ѝ казах да свали обявата за продажбата на къщата ми. Това е моят дом и аз повече няма да бягам.

Тази вечер ще си приготвя голяма купа спагети в *собствената* си къща, в *собствената* си тенджерка, на *собствената* си печка.

Със скок се хвърлям на леглото по корем, с разперени ръце и крака, сякаш се спускам с лека шейна. Мисля да сваля дрехите си и да търча из къщата, защото мога. Защото мога.

Влизам във всяка стая. Окачвам дрехите си в стаята за гости горе. Поставям снимките си върху скрина. Връщам всичко на мястото си, където винаги си е стояло. Никакви гадни хотели повече. Никакво криене повече. Никакво бягане повече.

Слизам в мазето и правя няколко виса със свити лакти на железния прът между носещите греди на стълбището. Не знам защо. Защото мога. Не мога да ги правя много пъти, след като загубих толкова сили. Но все пак правя няколко. Потта ми се отразява добре. Ще взема да си сложа бархетна риза, без да се къпя, и цяла нощ ще гледам филми. Ще креция с пълно гърло и никой от предната веранда няма да се оплаче. Никой няма да ми попречи да правя каквото си искам.

— *Няма да им се дам* — изпъшквам високо, ръцете ми треперят, когато брадичката ми стига до железния прът.

— Господин Калиш — казва Грег Куилър, — много бързо дойдохте.

— Амиии... да. — Стоя до вратата на кабинета му, пъхнал ръце в джобовете на самото си, с което показвам, че не ми е до любезности или празни приказки. Идвам само да си взема поръчката.

Куилър се подсмивва самодоволно, подавайки ми кутия за обувки.

— За такава опаковка няма да плащате — извинява се той.

Разтърсвам кутията и съдържанието потраква.

— Добре ли стана?

— Да, добре. Две са достатъчни, нали?

Кимам.

— Две е по-добре от нищо.

— Вътре има изненада за вас.

— Сериозно?

— Сериозно — усмивва се Куилър. — Има и малко звук.

— Чудесно — подавам му допълнително пари в брой. — За добре свършената работа.

Той приема парите с неохота.

— Друга работа ли ще има?

— Не. Просто да съм сигурен, че двамата се разбираме. Пълна поверителност.

— Имате думата ми.

— В такъв случай си свършихте работата, сър.

Куилър се усмивва леко. Съюзът е налице.

— Доколкото разбирам, вашата работа *не е* свършена.

Обръщам се, докато си тръгвам.

— Още не съм започнал битката — отговарям.

Пол Райли поднася извиненията си. Закъсня с десет минути за срещата, на която ще обобща разговора си с адвоката на Рейчъл относно условията на сделката ѝ. Манди не се вижда никъде. Пол сметна, че може би ще е по-добре да сме само двамата.

Както винаги Пол минава направо на въпроса.

— Рейчъл няма да свидетелства, че вие двамата сте имали връзка. Тя продължава да го отрича. — Нямахте ден, откакто започна всичко, в който Райли да не е бил сигурен, че съм спал с нея. — Така че, това е добре.

— И? — прокарвам ръце по мраморната маса. Ако това е добре, тогава не искам да чувам кое е зле.

Пол повдига вежди.

— Тя казва, че си бил увлечен по нея.

Аз също повдигам вежди. *Увлечен.* Никога не съм го определял по този начин.

— Това е нелепо отговарям, като поклащам глава, надявайки се изражението ми да съвпада с отрицанието ми.

— Твърди, че си я преследвал като чезнец от любов юноша. Че непрекъснато си я канил да излезете. Че си я увещавал да напусне съпруга си. — В гласа на Пол се прокрадва нотка на презрение. Дали съм скрил нещо от него, пита се той, и то определено не за първи път. — Също така е казала на областния прокурор, че понякога си се навъртал около къщата ѝ вечер, буквално си се навъртал там, надничал си през прозорците и си се опитвал да ѝ правиш знаци.

Издувам отвътре бузата си с език.

— Това ли е всичко?

— Не. Щяла да свидетелства, че в нощта на стрелбата, съпругът ѝ нямал намерение да я убива. Наистина я е бил, да. Но спорел нея нямало да я убие. Бил я ударил един-два пъти, нищо повече.

Разбирам, че обвинението е предугадило една от нашите вероятни защиты — че съм спасил Рейчъл от побой до смърт. Или може би това показание е просто, за да не бъде изкаран доктора чак

толкова лош човек в крайна сметка. И в двата случая мен всъщност не ме е грижа. Има само още едно нещо, което искам да узная. Успокоявам се.

— Видяла ли е кой е нахлул в къщата й?

Пол среща погледа ми.

— Не.

— Казала е „не“?

— Каза „не“. Не знае кой е бил.

Замислям се за момент над това. Рейчъл им е казала, че аз съм патетичен, чезнец от любов хлапак, който примирал само да я зърне в къщата й. Това ще допринесе за мотив, но никак няма да навреди. Казала е, че съм й споменал да напусне съпруга си, което вече е малко по-опасно, но все още не е голяма беда. Казала е също, че съпругът й не бил заплахата за живота й.

В края на краищата могла е да ми стори нещо много по-лошо. Не сме имали интимни отношения, и това е казала. И че не била видяла кой е проникнал през стъклото на вратата. Истината е, че вероятно им е казала възможно най-малко заради сделката. Изглежда е направила всичко по силите си, за да се въздържи от определено становище, като по този начин хем да спаси себе си, хем да не навреди много на мен. Фактът, че Роджър Огън е приел тази сделка с малкото, което му е дала Рейчъл, издава отчаянието му. Добра работа си свършила, Рейчъл.

Поглаждам с ръка брадичката си.

— Значи няма никакво доказателство, че аз съм бил в къщата онази нощ.

— Точно така, Марти, няма. — Пол както винаги поддържа соломоновското си равнодушно лице, но го виждам, че гори от нетърпение. Току-що ми обясни, че показанията на Рейчъл са нанесли силен удар в нашата твърда защита и в това, че съм искал да спася живота на Рейчъл. Сега той наблюдава реакцията ми и се пита дали нашите пътища най-накрая са се срещнали.

— Това е добре — казвам след малко. — Защото не съм го извършил аз.

Четвъртък вечер е подходящо време да шофираш извън града, ако се надяваш на натоварено движение. За човек, живял дълго време в този край, аз съм изненадващо незапознат с отдалечените райони. Не съм от хората, които могат да ви насочат по кои три пътя можете да стигнете най-бързо до театър „Калдер“ в Линдъпуд или до стадиона в центъра, или пък, след като са били на някое място, да ви изброят десет различни пътища, по които да стигнете там. Аз нямам набито око, поне що се отнася до улици, градове и посоки. Вкарате ли ме в някоя сграда, ще мога да ви кажа къде е север толкова, колкото коя е столицата на Того. Ако ще ме упътвате как да стигна до някое място, ще трябва да ме упътите и по кой път да се върна, иначе ще се загубя. Човек ще си каже — мнозина *са го* казвали, — че умът ми е в облаците и че нямам практично чувство. Бих отговорил, че това е наполовина вярно. Мен просто не ме е грижа. Не ме е грижа дали Първо авеню се пресича с експресната магистрала на север от Клинтън и намалява задръстването.

Не ме е грижа дали шосе 280 е по-бързо, в случай че си тръгнал на юг от Оук Хилс.

Но този път, него си го спомням.

„Бензиностанция и тенекеджийски услуги «Гюнтер»“ беше просто ремонтна работилница с две бензинови колонки, поставени след по-късно хрумване. Лампите в склада и главния гараж бяха загасени; мястото изглеждаше безлюдно. Почти не очаквах да е отворено; бензиностанция край главен път би могла да върти добър бизнес, дори след полунощ в четвъртък. Встрани от гаража имаше редица от коли — таратайки, които собственикът щеше: да разпродаде на части, и други две, прилични на вид. Паркирах колата си и загасих светлините. Така, ако някой, минаващ по пътя, я видеше, щеше да реши, че е поредната кола, оставена за ремонт.

Намерих дълбока кофа за боклук до бензиновите: колонки. Не особено ентузиазиран, бръкнах вътре и зарових, докато не напипах смачкани хартии. Извадих ги — един книжен плик от закусвалня и друг, кафяв, от дрогерия. Огледах се наоколо не виждах нищо, не чувах нищо.

Отворих багажника на колата си и бръкнах под картонения под, който бях сменил с нов, след като зарових доктора. Повдигнах пистолета с два пръста за дръжката. Избърсах го най-старателно с бархетната си риза, после го увих първо с единия, след това с другия книжен плик.

Зад склада имаше група дървета с оголени поради зимния сезон клони. Влязох в горичката, като се пазех от клоните. И пробвах с крак почвата в основата на едно от дърветата. Тя беше твърда, но щях да се справя. Да държи лопата в колата си едва ли беше най-добрата идея, в случай че ме претърсваха, но сега се зарадвах, че я бях взел. Намерих подходящо място и започнах да копая твърдата почва.

Сега излизам от наклонената отбивна. Светофарът светва зелено и аз потеглям след друга кола, завиваща надясно. Само на половин пресечка с оттук. Никой няма зад мене.

Табелата „Тенекеджийски услуги «Гюнтер»“ не свети, буквите се виждат като метални пръчки. Бензиностанцията също е тъмна. Безопасно е да свърна натам. Но не го правя. Поглеждам огледалото за обрано виждане, докато подминавам бензиностанцията. По-надолу по пътя, след петдесетина метра, има ресторант. Все още е доста пълен, едва минава десет часа. Отбивам и паркирам между две коли. После изключвам светлините и чакам.

Минават пет минути. Никакви коли не минаха.

Още пет минути. Някакви хора излизат от ресторанта и тръгват към колата си в другия край на паркинга.

Божичко, какъв параноик съм. Поглеждам часовника си — 10:23. Започва да ми става студено. На табелата на паркинга пише: „Само за посетители на ресторанта. Нарушителите се глобяват“.

Добре де, аз няма да се бавя.

Бръквам под предната седалка за малката градинска лопата. И тогава адреналинът ми ме удря, както на 18-ти ноември, когато седях в

гаража си и се питах дали да не отида в офиса за алиби, дали не съм на път да направя една разумна стъпка в повече. Не е късно да се върна, казах си тогава. Не е толкова късно и сега.

Посягам към дръжката на вратата и отдръпвам ръката си, сякаш съм докоснал горещ котлон. Лявата половина на мозъка ми казва, че правя голяма грешка. Дясната пък ме хвали колко гениално ще постъпя. Ако не те хванат, напомня ми лявата.

Бавно посягам към облечената в кожа дръжка и я обгръщам с пръсти. Сърцето ми сякаш ще изскочи, пот избива по лицето ми. Ако ме хванат, това ще е *сайонара*^[1]. Марти ще се озори да обяснява какво прави тук с пистолета на доктор Райнарт.

Но не го ли направя, винаги ще се питам дали не е трябвало. Звучи ми познато.

До бензиностанцията са около петнайсет метра. Отивам предпазливо до задната част на гаража; яката ми е вдигната, крача внимателно заради ехото от стъпките ми по цимента. Вмъквам се с рамото напред през тясното пространство между гърба на бензиностанцията и дърветата, като два клона ме шибват по лицето. Замирихва ми на човешки изпражнения и дори не искам и да си помисля, дали не съм настъпил някое.

Последния път, когато бях тука, всички дървета изглеждаха еднакви. Но не се затруднявам да открия мястото. Не е много осветено, но какво пък, аз просто копая дупка.

Забивам малката лопата в земята. Скоро след това, когато дръжката се изкривява назад, осъзнавам, че инструментът не е направен за чак толкова твърда почва. Приспособи я и го преодолей. Обгръщам с длан металната част на лопатата — все едно че е удължение на ръката ми. Чувствам кал да прониква под ноктите ми. И продължавам да стържа и разравям с малката извита част от лопатата.

След няма и десет минути и доста възпалена китка, лопатата се удря в метал. Сега използвам ръцете си, като внимателно изхвърлям пръстта. Напипвам спусъка. Предпазливо. Последното, което си спомням, е, че това чудо е все още заредено. Изваждам го полека от земята за дръжката. Поставям пистолета върху ръката си, ръката, с която го държах, когато стоях над доктор Райнарт.

Поставям оръжието внимателно на земята до дупката и бръквам в джоба на якето си. Снимката е от баскетболната лига на миналото

лято. Рейчъл държи ръката на малко момче, аз стоя до нея с лъчезарна усмивка. Ще ми се да хвърля последен поглед на снимката, преди да я пусна в дупката, но нищо не виждам, въпреки че очите ми привикнаха на тъмнината. Няма значение, в съзнанието ми се е запечатала всяка снимка с мен и Рейчъл.

Поставям внимателно снимката в мини окопа, за да не се извие. Ние сме едно цяло в земята, Рейчъл. Каквото и да стане на повърхността, тук сме заедно.

---

[1] Сбогом (яп.). — Б.пр. ↑

Седя сам в заседателната зала на адвокатите ми, барабаня с пръсти по мрамора и си тананикам под носа. Днес е ясен, слънчев ден, небето искри от щастие и температурите ще се вдигнат до десет градуса до края на седмицата, както съобщиха.

Манди влиза припряно в залата и разпръсва купчина папки върху масата. Смънква извинение и сяда на стола, без дори да ме погледне. Залавя се да изважда листове от папките и да ги подрежда.

— Прекрасно утро — поздравявам.

Тя ми хвърля бегъл поглед.

— Какво?

— Здравсти.

Погледът ѝ е забит в документите.

— Здравсти. — Гласът ѝ е равен, глух, не трептящия, който е характерен за Манди Танър. Споменава за списък на свидетели, плъзга копие към мене. Започваме с хората в списъка.

Тя продължава да ме държи на известно разстояние от себе си, слуша любезно, но прави нещата по-официални, отколкото ѝ прилича. Очите ѝ са сведени, във всеки случай избягва да срещне погледа ми. Лицето ѝ е изпънато, ръцете нервни. Тя е бясна.

Така, в основни линии, се отнася с мене Пол Райли от самото начало — като с човек, който не е нищо повече от презервативите, които изхвърля, като с човек, който не заслужава да бъде в същата стая с корпоративните главни правни съветници, с които обикновено стои лакът до лакът. Някой, за по-сигурно, който ще му даде възможност отново да застане в светлината на прожектора с нашумяло дело за убийство, но който не заслужава нищо повече от неговата толерантност.

Докато с Манди беше съвсем различно. Винаги съм чувствал искреното ѝ съчувствие към мен; тя ми отваряше врати, които другите затваряха. С това се бях примирил по отношение на другите — стари познати, от които получавах не повече от едно мрачно ръкуване, от плахи мънкания от рода на „Какъв лош късмет“ или „Горе главата!“ и

брояха секундите да се отдалечат от мене — човека, за когото те *не са съвсем сигурни какво е извършил*. Но Манди винаги е била различна — до днес. Сега и тя се държи толерантно.

Говорим за Анджела Сиедлецки, съседката на Райнартови, която се обадила в полицията в нощта на стрелбата.

— Мисля, че съм я срещал веднъж — казвам. — На едно съвещание в нашия филиал. Тя беше в управителния съвет или нещо от сорта. Изнесе доклад.

— Къде се е провеждало съвещанието?

— В клуба.

Тя се втренчва в мен, после разперва ръце.

— Е, и?

— Какво „Е, и“?

— Каза, че си я срещал. Разкажи ми за това.

— О! Не беше нищо особено. Имаше студен бюфет и просто си разменихме две-три приказки на опашката.

— И?

— Това беше.

— Добре, какво каза ти?

Задържам погледа си върху нея.

— Говорихме общи приказки. Представихме се един на друг.

— И *само това* си спомняш?

— Да, Манди, само това си спомням.

— Рейчъл беше ли там?

— Не знам. Тогава дори не знаех коя е Рейчъл.

— *Помисли си* тогава.

— Казах ти, не си спомням.

— А госпожа Сиедлецки дали ще си спомни?

— Откъде да... *Господи*, Манди — разпервам ръце. — Какво искаш да ти кажа?

— Просто искам да съм сигурна, че тя няма да си спомни нещо показателно, което ти не си спомняш.

— О, имаш предвид нещо от рода, че Рейчъл и аз сме се държали за ръцете ли? Или сме се заврели в някой ъгъл? Казах ти, тогава дори не знаех коя е Рейчъл. Това беше, преди да постъпя във фондацията. Преди години. Доколкото знам, Рейчъл дори още не е живеела там.

Манди свежда глава към бележника си и започва да пише.

— Чудесно.

— Истината е, че тя дори няма да си спомни за краткия ни разговор при бюфета. А аз я запомних само защото тя беше една от докладчиците на събранието.

Манди кима, без да вдига поглед от бележника си.

— Убедих ли те? — питам раздразнен.

— Убеди ме. — Тя спира да пише и ме поглежда. — Просто искам да съм сигурна, че няма да има промяна в разказа ти.

Добре. Бавно загарявам, но иначе нищо ми няма.

— Вбесявам те, че променям показанията си.

Лицето на Манди е изпънато, очите ѝ гледат студено.

— Не обичам да виждам как хората се отнасят безотговорно със системата.

— Системата.

— Да, системата.

— *Сигурно* ме будалкаш.

Тя изпуска писалката си.

— Ти какво, предполагаш, че всичко може да мине ли? Така ли го приемаш? Просто ни казваш всичко, което е удобно, и ние ще го повярваме, защото е най-печелившата версия ли? Истина или не, само да върши работа, така ли?

Измествам се напред на стола.

— Ти беше тази, която винаги ми е казвала да продължавам да отричам. Именно *ти* не харесваше тази твърда защита. Тогава за какво става дума?

— Нямах проблем да ги накарам да докажат казуса си — отговаря тя с немалко усилие. — Нямах проблем с теб, когато стоеше безмълвен, както всеки обвиняем трябва да има правото да прави, а аз исках от тях да докажат казуса си.

— И кое е различното?

— *Кое* е различното ли? — тя извърща за момент глава и навлажнява устните си. Това, че ще седиш на свидетелската скамейка и ще лъжесвидетелстваш.

— Ти не знаеш дали ще лъжесвидетелствам.

— Напротив, адски добре си го представям.

— Пол ми вярва.

— Пол... — Манди млъква за миг, после понижава глас. — Пол иска да ти вярва. Вече му казах, че няма да съм аз тази, която ще те качи на свидетелската скамейка.

Облягам се назад, потискайки първоначалния си гняв, и заговарям с премерен тон.

— Това не е джин руми, Манди. Става дума за *живота* ми. Извини ме, ако съм загрижен повече да остана жив, отколкото да се вместя в твоето идеалистично схващане за криминалната правосъдна система. Щото едно ще ти кажа: тя не изглежда чак толкова идеалистична откъм *моята* страна.

Манди въздиша; не е удовлетворена, но е успокоена. Бавно поклаща глава.

— Искам да ти покажа нещо — продължавам и изваждам от джоба си копие на пасажа от съдебното мнение, което бях прочел за смъртоносния газ, и го плъзгам по масата към нея. — Моля те, отдели само две минути да прочетеш това.

Тя нагласява листа пред себе си, навежда глава и аз виждам неравна част от гъстата ѝ, остра, къдрава червеникавокестенява коса. Наблюдавам как очите ѝ се местят, веждите ѝ се събират, после се повдигат. Тя прехапва долната си устна, преглъща силно и прибира косата си зад ухото. Когато свършва да чете, вдига поглед.

— Ето какво ме чака — казвам. — Безотговорен съм към системата, която иска да ми направи *това*.

Тя поглежда към масата, търсейки думи. Накрая изправя гръб, поема си дълбоко въздух и казва:

— Добре. Това е мой проблем, не твой. Мисля, че ще успея да избегна всичко това, след като си тръгна от кантората. Но служебната ми тревога не бива да е твоя грижа.

— Виж — усмихвам ѝ се леко, — ще те излъжа, ако ти кажа, че е било моя грижа.

Погледът ѝ е извинителен. Тя също ми се усмихва леко. Чувствам, че в това има нещо повече, отколкото в думите ѝ, че тя не е просто бясна, защото клиентът ѝ я е излъгал, а че *аз* я излъгах. Думите никога няма да излязат от устата ѝ, но съзнавам, че съм я предал, не като клиент адвокатата си, а като приятел приятеля си. Бях я излъгал, бях я накарал да повярва, че съм извършил героична постъпка, а после страхливо съм се отдръпнал, когато играта е загубяла. Сърцето ми се

разтуптява — трепетно, замайващо чувство, потискано толкова дълго, че съм забравил за съществуването му, забравил съм, че съм мъж и че мога да изпитвам чувства и нещо повече — да ги изразявам. Искам да ѝ кажа какво е тя за мене. Искам да ѝ кажа, че тя е единственият човек, който се е отнасял с мен като с човешко същество през последните месеци. Че тя е единствената, проявила интерес. Искам да ѝ кажа много повече от това, но знам, че и аз, като нея, ще задържа всички тези мисли под повърхността. Веднъж вече тя беше оставила вратата да се отвори прекалено широко и свирепият порив на вятъра няма да ѝ позволи да го стори отново. А аз ще държа вратата си леко открената, както винаги, за да мога да гледам през нея, без да чувствам вятъра.

— Значи — казва Манди с равен тон, — не си го извършил ти.

Много ме устройва, че той е светски човек — всеки петък вечерта излиза някъде. Опасно е да се влиза в дома му денем, колкото и да ми е лесно да се промъквам вътре с дубликата на ключа му, който си направих. Вечер е за предпочитане.

Качвам се в спалнята му и през прозореца оглеждам къщата на Рейчъл. Тя тъне в мрак. Оставям бинокъла си на нощното шкафче и вдигам слушалката на телефона му.

Набирам номера и включвам телефонния ѝ секретар. Оставям съобщение за благотворителна кампания за набиране на членове, проявява ли тя интерес? Говоря, докато устройството изключи — деветдесет секунди. Изчаквам няколко минути и отново набирам номера ѝ. Този път не казвам нищо, преправените ми гласове се изчерпаха. Устройството изключва след десет секунди.

Слизам на долния стаж и отивам при гардероба до входната врата. Прехвърлям закачалките с връхни дрехи и накрая намирам коженото яке, което бях забелязал по-рано. То е най-отзад, при полеките палта, които той не носи по това време на годината. Хващам ципа на якето и го повдигам. От него се люлее медно триъгълниче с името на производителите ля — „Дрифтърс“. Познато име, виждал съм негови реклами — мършави манекени с мрачни, брадясали лица. Много шик, господин Спровиери.

Пребърквам външните джобове на якето и не мога да сдържа воайорския трепет, че се ровя в нещата му. Една дъвка, два ментови бонбона, покрити с власинки, около трийсет и пет цента в монети и две, смачкани на топка хартийки. Изглаждам първата. Разписка от банкомат, която удостоверява с блед зелен печат, че на 11-ти септември той е изтеглил сто долара от банковата си сметка. Различавам и част от номера на сметката му. Тя е по-четлива.

Оттам се запътвам към мазето. Отключвам вратата и слизам по стълбите, стъпките ми отекват шумно по дървото. Мазето много прилича на мазето в къщата, в която отраснах във времето, когато повечето хора не обзавеждаха мазетата си с апаратура за развлечение и

гимнастически уреди. Циментов под, прашни стари кушетки, работна маса с циркуляр. Вдясно от стълбите има комплект тежести, няколко щанги и пейка, електронен дартс само с две стрелички, забити в него. Вляво — билиардна маса и старо прашно огледало, облегло на стената.

Тръгвам по циментовия под към задната част на мазето. В ъгъла, до стената, има дъбов скрин с етажерки. До него — ниска, широка дървена ракла.

И ние имахме стара ракла в мазето на къщата, в която израснах, много подобна на тази. Нашата скърцаше и родителите ми държаха там сувенири от детството ми. Помня, че когато се местехме в друга част на града — тогава бях в гимназията, — майка ми вървеше след носачите и им подвикваше да внимават много с безценната ѝ ракла.

Отварям тази ракла с облак прах, но без никакво скърцане. Поглеждам вътре и не мога да не се усмихна — тя е пълна с гимназиални споменици, една шапка и тога от завършване на някакво учебно заведение, няколко избелели бележника и един албум за изрезки от вестници и списания. Преди да си тръгна, ще погледна снимката му в неговия споменик и ще прочета помпозните послания, които са му писали негови приятели и приятелки. *Надявам се да държим връзка. Беше велико, че се опознахме. Бъди все тъй страхотен.* Може и аз да добавя нещичко от мене. От рода на: *Аз те видях.*

— Благодаря ви, че дойдохте тук — казвам на Пол и Манди, след като се настаняваме във всекидневната ми. — Вашите кантори са прекрасни, но за човек в моето положение, те действат доста потискащо.

— И за нас е приятна възможност — уверява ме Пол. Той е с пъстър пуловер и тъмносини панталони от рипсено кадифе. Във всекидневната ми има три дивана с бяла тапицерия, разположени под формата на подкова около ниска стъклена маса. Пол и Манди сядат един срещу друг на по-малките дивани, а аз — на големия; Пол е вляво от мен, Манди — вдясно. Докато местя поглед от единия към другия, не мога да се отърся от чувството, че ми предстои нещо като разпит.

— Да пристъпим към въпроса — предлага Пол; вероятно след час ще ходи да играе тенис с кмета.

— Хайде, давай — казвам му.

— Добре. Първо: Къде беше на осемнайсети ноември късно вечерта?

— На работа. Цялата нощ. — Вече съм казвал това на Пол и ние с него неведнъж бяхме преповтаряли скалъпеното алиби. Но не бяхме навлизали в болезнени подробности, защото нямаше да е толкова важно, ако признаех за убийството. Сега обаче е напълно уместно. Пол иска да го повторим отново, за да сме сигурни, че сме на „същата страница“.

— Докога стоя? — Той и това знае, или поне какво е отбелязано в присъствената книга.

— До около три и дващест сутринта. Работих върху една сделка, която се надявахме да изповядаме на другия ден.

— Може ли някой да потвърди, че си бил там?

— Ами очевидно, нали съм се разписал на излизане от сградата. — Имам предвид жената от охраната, която се изненада, че ме вижда да влизам в сградата от задния ескалатор някъде след три часа сутринта. Толкова ясно си спомням обяснението на изненадата й, че сега сърцето ми прескочи удар: *Само се стреснах малко. Влязохте от*

южния вход и сте извървели целия този път до ескалатора за паркинга.

Но Роджър Огрън вече е разговарял с нея, както и Къмингс. Като по чудо тя каза, че не си спомня за мен в онази нощ. Уверила и двамата, че проверява кой влиза и че *няма начин* някой да преправи часа така, че да изглежда, че е бил цяла нощ на работа.

— Ти си вписал часа, наред с името си — отбелязва Пол.

— Да. Разписал съм се, че си тръгвам някъде към три и двайсет.

— Но на *влизане* не си.

— Ами то е като във вашата сграда. Подписваш се при *влизане*, само ако си отишъл след седем вечерта. Хората, които работят цял ден, вписват само часа, в който си тръгват.

— Значи фактът, че няма подпис *при влизане*, а само *при излизане*, означава, че не си влязъл в сградата след седем вечерта.

— Правилно.

— В такъв случай, ако не си измамил жената от охраната, а тя твърди, че не си, значи си бил и сградата до три и двайсет сутринта.

— Да. Но... — и тук бяхме обсъдили внимателно загадъчното *влизане* на служител на „Макхенри Стърн“ в три и десет — точно преди да си тръгна през нощта, изтичах до денонощния магазин, за да си взема чаша кафе. Там го правят много по-ароматно от помията от нашите автомати за кафе.

— Но ти всъщност не си стигнал до магазина — казва Пол. Пол изпратил следовател в магазина, който забелязал охранителните камери вътре. Камери, които щяха да ме запишат онази нощ, че съм влизал в магазина. Или *нямаше* да ме запишат, ако не съм влизал.

— Не — отговарям. — Докато вървах по улицата, изведнъж реших, че колкото съм работил, толкова. Реших, че ако не се прибера да поспя *малко*, щях да изглеждам като *сдъвкин и изплют*. Затова се обърнах и влязох обратно в сградата, качих се по стълбите, взех си нещата и си тръгнах.

— В три и трийсет.

— Точно така.

— Но не си се разписал, че излизаш, когато си изтичал да си вземеш кафе от магазина.

— Не. Ако се върнеш веднага, не те карат да го правиш.

Вземете го предвид, Роджър Огрън. Следите ми са прикрити. Физическо доказателство, че съм работил цяла нощ, обективно доказателство, написано черно на бяло. На Пол и Манди, разбира се, им е по-ясно, отколкото на мене и ние споделяме един безмълвен момент на празнуване. Манди може би е по-малко ентузиасирана от нас, мъжете.

Добре. Стига сме празнували. И тримата знаем, че тук-таме има пролуки.

— Същата нощ ми се обади Нейт Хорнзби. Мой приятел. Работи във фондацията заедно с мен.

Реших, че си все още в кабинета си, беше ми казал той по служебната ми гласова поща, съобщението, което бях прослушал на другата сутрин. Търсих те и у вас, но те нямаше.

— Обаждал ми се, защото човекът, който трябваше да произнесе реч по време на обяд, организиран от фондацията, се отказал в последния момент.

— В колко часа е било обаждането? — пита Пол.

— О! — погледът ми небрежно се отмества към тавана, после отново към Пол. — Някъде около девет и половина.

Думите ми предизвикват смълчаване в стаята. Току-що посочих приблизителния час на убийството.

— Нейт ще потвърди ли? — пита Пол предпазливо.

Почесвам брадичката си и въздишам. Лицето на Пол помръква леко от колебанието ми. „Не ме карай да зарязвам работата“, мисли си той.

— Повече от сигурно — отговарям. — Не си спомням дали двамата говорихме, или той беше оставил съобщение на гласовата ми поща.

Пол поглежда към Манди, после към пода. Само за секунда, мислят си те, само за секунда поиска да ни накараш да си помислим, че може би си невинен. Моментът е неловък, адвокатите ми не искат да знаят дали паметта ми е неточна или ми прави услуга. Склонни са обаче да приемат последното. Пол се пресяга за чашата си с вода, която съм му поднесъл.

Най-накрая Манди се намесва.

— Телефонните записи ще покажат, че е имало обаждане. Но те ще запишат само връзката и времетраенето на телефонното обаждане.

Записите няма да ни кажат дали човек, или телефонен секретар е отговорил.

— Ако гласовата ти поща се е включила — добавя Пол, като оставя отново чашата върху подложката, — ще са били нужни няколко секунди да се чуе твоят поздрав, после кой знае колко време му е трябвало на него, та да остави съобщението си.

— Дълго ли беше съобщението му? — пита Манди, издавайки объркването си от онова, което се е случило. Поглеждам я и тя бързо се съвзема. — Имам предвид, много ли неща каза той...

— Разбирам какво имаш предвид — прекъсвам я. — Не. Съвсем малко. Че мъжът нямало да дойде, да сме поговорили за това утре, толкова горе-долу.

— Бил си зает през това време — вмята Пол. — Не си имал време да говориш.

— Точно така.

— Значи, ако двамата сте разговаряли лично, разговорът е щял да бъде кратък.

— Минута-две най-много. Запис по телефона вероятно ще трае също толкова, както ако остави съобщение на гласовата поща.

Пол всъщност се усмихва, когато казвам това. Тук той не вижда никакво противоречие. — Някой друг може ли да потвърди, че си работил цяла нощ?

— Секретарката ми, Дебра Глац, би трябвало да си спомни, че съм работил до късно. Дори мисля, че ѝ оставих съобщение по гласовата поща, преди да си тръгна. — Надявам се Деб да си спомни също и състоянието на кабинета ми, когато го видя на другата сутрин: празните опаковки от закуски, изстиналото кафе. — На другия ден имах настинка и почти не бях спал и Деб ми каза да се прибирам вкъщи. Отвърнах ѝ, че е невъзможно заради важната среща и нещо от този род.

Пол присвива очи.

— Добре е, че си оставил съобщение. Колкото до това, че си бил настинал и не си спал достатъчно... е, както можеш да си представиш, то може да се окаже нож с две остриета.

Причината, че не бях спал, иска да каже Пол, и причината, че съм настинал, може да се обясни с това, че съм бил зает да се спотайвам край чужди къщи и да убивам разни жестоки лекари.

— А някой друг от офиса? — пита пак Пол. — Може и други хора да са останали да работят до късно... не чак толкова до късно като тебе, разбира се, но може някой да те е видял.

— Нямам такъв спомен.

— Питам се дали ще си струва да разпитам твоите колеги — Пол поглежда за помощ към мен. Той не иска да разпитва из офиса, а само да се увери, че никой друг не ме е видял онази нощ.

— Не бих си правил труда — отговарям простичко. Манди пише нещо в бележника си. *Той го е извършил! Той е виновен!*

Тогава си спомням за Франк.

— Партньорът, с когото работих по проекта, вероятно знае, че съм работил до късно. Името му е Франк Тилър. Той не може да потвърди, че съм бил там, но може да каже, че проектът е бил голям и от особено значение за мене.

Манди записва това.

— Близки ли сте двамата?

— Той може би е най-добрият ми приятел във фирмата.

— А Нейт Хорнзби?

— Той също ми е добър приятел.

— А секретарката ти?

— И с нея имахме добри отношения.

— Очакваш ли всички те да ни съдействат?

— Така мисля. — Не бях разговарял с нито един от тях след арестуването ми. — И тъй, доволни ли сме?

Пол се обляга напред и подпира лакти върху коленете си.

— Алибитата са трудна работа — казва ми той и по някакъв начин чувствам, че това е началото на дълга реч. — Практически ти проточваш врат, когато прилагаш алиби. Технически, щатът поема бремето да докаже вината ти извън всякакво съмнение. Това не се променя, *технически*. Но в действителност, когато защитата каже: „Той е бил на работа“, ние поемаме бремето да докажем това пред съдебните заседатели. С други думи, можеш да забравиш за всички други недостатъци в доказателството на обвинението. Можеш да забравиш за тяхната неспособност да те вкарат в къщата на Райнартови. Забрави за тяхната слабост по отношение на мотива. Забрави за всички други заподозрени, за които ние можем да загатнем.

Ако ти кажеш на съдебните заседатели, че си бил във фирмата и те не ти повярват, ще бъдеш осъден.

Изучавам пръстите си.

— И ти се безпокоиш, че не си в състояние да докажеш, че съм бил във фирмата.

— Да, честно казано, безпокоя се. И ще ти кажа още нещо: веднага щом внесем известие за алиби, Роджър Огрън ще задейства почти всички свои източници да го опровергаят. Повече, отколкото вече има.

Изведнъж гърлото ми пресъхва, посягам за чашата си с вода. Ръката ми трепери, докато я поднасям към устните си.

Ние седим смълчани, всеки вгълбен в мислите си за алибито. Аз, мислейки си колко умен се чувствах, когато напусках сградата онази нощ, след като преправих присъствената книга. Моите адвокати — вероятно мислейки си, че са попаднали на поредния криминален подсъдим, който е надхитрил себе си.

Рандолф Дж. Ларами бил архитект, дошъл в този край в края на IX век. Смятало се, че той превърнал тукашния фермерски град в търговска област. Според сведенията над десет от фабриките били построени от него след установяването му тук. По-късно бил избран за кмет на Маунт Рейфорд, тогава най-големия град в областта.

Първата сграда, построена от Ларами в Маунт Рейфорд, била двуетажно тухлено училище. Господин Ларами закупил и трийсет акра земя към него. До 60-те години на XX век училището имало футболно игрище с естествени размери и няколко бейзболни игрища в неговите граници. Последните бяха автентични бейзболни игрища с дървени огради около полето извън очертанията на игрището и пясък, покриващ клетката на питчъра, фаул линиите и хоума. Малката лига играеше тук през цялото лято. По отношение на спорта винаги съм се проявявал най-добре в бейзбола и бях играл десетки пъти на игрищата „Ларами“.

Най-великият спомен от детството ми е от тези игрища. Още на втория път през целия сезон на деветгодишната бейзболна лига „Паломино“ аз избих топка над оградата. Само че тогава тя падна в края на седма дивизия — последната дивизия в тази лига — с играч на ход, в игра за шампионска титла.

Дори не бях разбрал, че съм отбелязал точка. Разбрах за това, когато треньорът на първа база, господин Ритър, ми подвикна новината, докато тичах покрай първа база. Вдигнах глава и видях, че левият филдер стои неподвижен, отправил поглед над оградата. Гледах го и не можех да повярвам, докато питчърът, Джоуи Фарли, не хвърли ръкавицата си на земята и напусна площадката.

Беше ми невъзможно да сдържа усмивката си, когато минах покрай втора база и продължих към съотборниците си, които скачаха с вдигнати ръце. Баща ми стана от мястото си и хващайки се за оградата, закрепця името ми. Стигнах до трета база и един от бащите, който беше поел тренировките на трета база, протегна ръка, та да ударим длани, и изпика: „Браво, Марти!“ точно когато кракът ми докосна трета база.

Съотборниците ме наобиколиха, докато тичах последните двайсет и седем метра до хоума. Подскочих високо и стъпих трупешката върху хоума. В следващия момент почувствах как краката ми се отделят от земята бяха ме вдигнали във въздуха. Господин Дъркин, другият ни треньор, извика: „Браво на теб!“, А аз се опитах да извърна глава, за да видя отново баща си.

Стъпването на онзи бял гумен пентагон беше единственият ми най-велик спомен от онези години. И като че ли същото това място сега щеше да запечата в паметта ми най-новия ми триумф — заравянето на доктор Дерик Райнарт.

В четвъртък. 18-Ти ноември, пясъкът беше твърд, студен и много твърд. Отне ми половин час да изкопая ров. Да загребвам пълни лопати тежък пясък и да го изхвърлям на няколко метра встрани. Последните няколко метра в дълбочина бяха пръст и ми беше по-лесно да я изваждам. Накрая пред мен зееше дупка. Дълбока метър и двайсет, точно зад хоума.

След всяка пълна лопата се вглеждах в притихналото си обкръжение. Намирах се в единия край на съвсем открито поле. Достатъчно да побере три бейзболни игрища. Най-близката улица беше на сто метра оттук и въпреки все още силния вятър, можех да чуя приближаваща се кола, преди някой да ме види. Това се случи два-три пъти, докато копаех. Чух мотора, много преди да видя колата и се проснах по корем на земята. Колите винаги се движеха право по отсечката на пътя и извън полезрението ми. В случай че пътниците погледнеха към игрищата, щяха да видят най-много купчина пръст. Най-близката светлина беше от училището, на един хвърлей камък оттук.

Оттатък полето, където се намирах. Имаше дървета и храсти — моите най-добри приятели. Ако някой дойдеше насам, щях да грабна лопатата си и да побягна през храстите към колата си, паркирана на по-малко от една пресечка, на улицата. Не безопасен план, но кажи-речи най-добрия, който можех да изпълня при тези обстоятелства.

След като изкопах достатъчно дълбока дупка, занесох лопатата в колата. Отворих безшумно багажника. Доктор Райнарт

беше увит в две дебели червено-черни памучни одеяла. Зърнах част от изкривеното му лице и отместих поглед настрани. Повдигнах тялото и го занесох под храстите до бейзболното игрище. Върнах се при колата, за да взема предпазните найлони — бях ги купил преди месеци. Когато възнамерявах да ремонтирам кухнята си.

Първо постлах найлона на земята като одеяло за пикник. После изтърколих доктора от одеялата върху найлона и свалих якето си от тялото. След това започнах да го търкалям заедно с найлона, увивайки го с него. Повторих същото и с другия найлон. Найлоните не бяха предвидени за ковчег, но в комбинация с ниските температури се надявах вонята да бъде потисната за известно време.

Дупката се оказа къса за тялото на доктор Райнарт, но какво го интересуваше него удобството? Набутах го в дупката, като натиснах гърдите му с крак. Главата му стърчеше отвратително, коленете му също бяха сгънати. Нещо ме накара да го погледна за последен път. Но беше много тъмно. А и ми оставаше да запълня дупката с купчините пясък. Освен това, докторе, мразя сбогуванията.

Да, поздравявам се аз, докато карам по магистралата, изборът ми на бейзболното игрище „Ларами“ беше сполучлив. Едно случайно бейзболно игрище в предградие, на петдесетина километра от големия град. Едва ли ще има причина да ме свържат с него. Аз не бях учил в началното училище „Ларами“, учих в училище „Уошингтън“ в Бекер Хайтс.

А и вероятността някой да открие трупа, поне скоро, е слаба. Никой не играе на тези игрища през месец март.

Следващо отклонение
Маунт Рейфорд

Избрах сряда вечер за това последно посещение до гроба на доктор Райнарт. Сряда, 2 март. По-малко от две седмици до делото ми. Адвокатите ми бяха вече навлезли дълбоко в работата си, четяха

внимателно списъците на свидетелите, пишеха искания до съда за издаване на съответните разрешения преди делото и се подготвяха за свидетелските показания. Те внесоха в съда искане за отхвърляне на обвиненията срещу мен, поради липсата на доказателство, че е извършено убийство, тъй като няма труп. Съдията отхвърли искането въз основа на признанието ми и добави, че няма да възнагради престъпник, като му позволи да се възползва от уменията си да скрие добре труп.

Аз напълно отпаднах от работата върху делото; ролята ми се сведе до даването на откъслечни предложения за свидетел. Пол и Манди продължиха да намекуват за Рейчъл — дали обвинението ще е в състояние да докаже, че сме имали връзка? Както винаги аз ги разубедих. Какво друго можеха да направят те, освен да приемат версията ми?

Адвокатите ми разговаряха с мен за Рейчъл. Пол ми каза, че трябва да обмислим вероятността Рейчъл да е замесена в убийството и ме попита какво мисля за това? Дадох му нещо като зелена светлина. Има неща, които той може да направи, за да внуши, че Рейчъл е въввлечена. Той няма никакво твърдо доказателство, разбира се, и ако нещата наистина се затегнат, аз винаги мога да я *измъкна*, да призная всичко. Като изключим обаче, че най-много, което той може да направи, е да си извади заключения. Не е много различно от това, което е направила Рейчъл с мен, като е дала на обвинението малко трохи, за да спаси кожата си, но не и да хвърли бомба върху мене. Във всеки случай Пол изобщо не поиска разрешението ми; даде ясно да се разбере, че той казва предварително как смята да постъпи и няма начин да променя решенията на адвокатите си по този въпрос.

Паркирам колата на същата улица, която използвах последния път. Въздухът е свеж, в лицето ми духа слаб ветрец. Съвсем различно е от последния път, когато вилнееше буря.

Изтичвам до храстите и си проправям път през тях с рамото напред, като с лопатата шибам клоните, за да си разчиствам пътя. Докато вървя с поглед, насочен към широкия училищен двор, онзи лек трепет, който чувствах миналия път, когато бях тук, сега ме изпълва с пълна сила. Това, че нямам гузна съвест, никакво чувство за вина, не ме изненадва толкова, колкото фактът, че всъщност това чувство ми е приятно. На част от мене ѝ се приисква да затанцува, да тича покрай

базите на бейзболното игрище и да се промъкне в хоума над гниещия труп. Защо няма противоречие вътре в мене? Защо не ме безпокои това?

Отивам до зелената мрежа и поглеждам бейзболното игрище. Пейките покрай фаул линиите вече ги няма, както и оградата на аутфилдите. Училището трябва да е решило най-накрая, че няма смисъл да се разделя това огромно пространство на отделни бейзболни игрища. Дори клетката на питчъра, както забелязвам, е изравнена. Питам се дали така е изглеждало игрището в нощта на 18-ти ноември.

Заобикалям игрището и се облягам на мрежата, близо до заритата дупка. Трябва да приклепна, предполагам, и да съм нащрек за всеки звук, да наблюдавам за сенки. Но аз стоя прав с чувството на неуязвимост, на абсолютна власт. Това ли са емоциите, които усещат убийците? Това ли е стимулт, който ги подтиква — не действителното убиване, а усещането за *контрол*? За това ли живея *аз*?

Подозирам, че е за това. В края на краищата именно затова съм тук. За контрола. Мисълта никога не ме остави през последните три месеца, било то във вид на смътно чувство или разтърсващо откритие за действителността, както лега в тъмното, очаквайки съня: Майкъл Спровиери, който ме бил *видял*, може да ме е проследил онази нощ. Той може да знае къде е заровен трупът. Ще е трудно за вярване, допускам; то ще включи сума ти предположения, които не съм готов да направя. Но то е тук, независимо от всичко. И след дните на страх от извънредно съобщаване на новината или обаждане от страна на адвокатите ми, че трупът е намерен, се беше стигнало до това. Контролирай обкръжението си. Елиминирай всяко съмнително нещо.

Пясъкът е неравен, виждам го въпреки тъмнината. Направих всичко възможно онази нощ, за да го загледа с лопатата и с краката си. Предполагам, че не изглежда толкова зле. Господи, никой не го е забелязал след близо шест месеца.

Да, общо взето, добре свършена работа беше, казвам си, когато забивам лопатата в земята. Колко жалко, че трябва да я разваля.

— Ало?

— Здравей, Марти.

— Ей, сестричке! Какво има?

— Как я караш?

— Справям се. Как са малките?

— Много са добре. Томи непрекъснато говори за тебе.

— Той е чудесно момче.

— Знаеш ли какво е утре?

— Да. Понеделник.

— Марти!

— Така е, Джейми. Днес е неделя, утре е понеделник.

— Знаеш какво е утре, нали?

Изпускам звук.

— *Знаеш*, нали?

— Да, миличка, знам.

— Ами питах се дали...

— Да?

— Ако бях там, щях да отида с цветя на гробищата.

— Значи искаш да оставя цветя на гроба й? *Това* ли искаш да кажеш?

Тя въздъхва.

— Виж, не ми се ще да се качвам на самолет, разбра ли? Знам, че много ти се е струпало на главата. Но тя е наша *майка*.

— *Беше* наша майка. Сега е мъртва.

Мълчание. После, тихо:

— Така ли се говори?!

— Извинявай.

Подсмърчане в другия край на линията.

— Наистина, Джейми, съжалявам. Не биваше да говоря така пред теб.

Пак въздишка.

— Знам, че делото ти почва утре. Нямах да те моля, но наистина искам да направя нещо. Да можех да дойда...

— Казах ти, не искам да идваш тук. Аз ще го направя, чу ли? След като бъдат разгледани исканията в съда, ще отида и ще оставя цветя на гроба ѝ.

— Тя обичаше кремове.

— Добре, кремове.

— В различни цветове. Направи хубав букет.

— Добре.

— Нямах нищо против, нали?

— Знаеш, че имам, но знаеш, че ще го направя заради теб.

— И ѝ кажи, че я обичаме.

— Ще ѝ кажа, че *ти* я обичаш.

— И ти я обичаш, Марти. Независимо от всичко, ти я обичаш. И го знаеш.

— Ще ѝ оставя цветята. Ще ѝ кажа, че ти и децата ѝ пращате поздрав. Дори ще ѝ изпея „Честит рожден ден“. Става ли?

— Благодаря.

Роджър Огрън влиза в съдебната зала на съдия Мак с ново подкрепление — висока, мрачна жена, с дълга пола и бяла, копринена блуза и стойка на морски пехотинец. Тя върви с големи крачки пред Огрън и се представя на Пол с името Гречън Флеърти. Тя и Манди се усмихват сърдечно една на друга и се ръкуват; стари приятелки от времето, когато Манди е работила в окръжната прокуратура, предполагам. Изчаквам реда си, дори протягам ръка, но тя се прави, че не я вижда.

Глас извиква в залата. Млад човек по риза и връзка, с коса паднала върху лицето му, обявява, че съдията ще ни приеме след десет минути. Поемам си дълбоко въздух и го изпускам. Съдебните процедури, както откривам, са много бързани и много чакане. Особено когато твой адвокат е Пол Райли. Никога не сме успявали да стигнем от входната врата на сградата на криминалния съд до съдебната зала, без най-малко двама-трима души да ни спрат и да заговорят Пол на малкото му име, било то протягайки му ръка или, ако заемат високи постове, да го потупат по гърба. Манди и аз често висим настрана по десет-петнайсет минути, докато Пол изслушва някого за нещо си. Пол никога не бърза; като повечето хора с неговата професия, според него той е този, когото всеки и всичко може да го чака, дори и появяването му в съдебната зала. Въпреки че всеки път сме успявали да влезем в съда преди съдията, винаги се улавям, че се изпотявам, докато вървим забързано до съдебната зала минута-две преди изслушването. За днешното изслушване в 10 часа, ние пристигнахме в 9:58.

Съдебният секретар се появява отново след малко и ни казва, че съдията е готов. Пол приканва с ръка противниците си — „след вас“. Те влизат — Гречън Флеърти ме стрелва с поглед, но все още се прави, че не съществувам.

Прошепвам на Манди, докато вървим, и кимам към Флеърти.

— Какво ще кажеш за нея?

Манди ме поглежда и извърта очи нагоре, после оформя с устни: „кучка“.

Негова чест не носи тога. Облечен е с колосана бяла риза, носи вратовръзка на сини райета и златни копчета за ръкавели. Телосложението му е още по-крехко без тогата. Има кокалести рамене и кльощав врат. Кашля както винаги и без да искам примигвам един-два пъти, когато той сякаш заплашва да изхвърли бял дроб. Цялото му тяло се тресе, докато кашля, раменете му подскочат нагоре-надолу, увисналата кожа под брадичката му се люлее. Той наистина не изглежда добре. Но когато заговаря, гласът му е ясен и силен и това пак ме изненадва.

— Имаме ново лице тук — подхваща съдията с тон, запазен вероятно за жени. Наречете го старомоден.

Роджър Огрън представя Гречън Флеърти, която ще му бъде помощничка по време на делото.

Съдията възобновява отново припрените си движения. Прелиства документи, търси това-онова, спира от време на време да поглади плешивото си, пъпчиво чело с пръсти, докато накрая чиновникът влиза и му показва, че ще му е нужна онази там купчина, точно пред него. Той подканва през кашлица Огрън да постави първото си искане.

Обвинението започва с най-същественото си искане преди процеса — Огрън държи да не се представя нито едно от доказателствата за насилието на доктор Райнарт над Рейчъл.

— Насилието на покойника над госпожа Райнарт няма отношение към тези съдебни процедури — твърди Огрън. — Това само ще възпламени страстите на съдебните заседатели и те ще се обърнат срещу жертвата, нищо повече. — Той продължава в този дух още няколко минути, като споменава за съдебната практика и безпристрастието.

Огрън говори почтително, както всеки адвокат към съдия. Но той показва също и държане от рода на „знам всичко“. „Очевидно“, вмята той относно даден случай. „Съвсем ясно“, Ваша Чест. Бас ловя, че е възпитаник на Айви Лиг. Знам, че именно той иска да ме качи на електрическия стол, така че съм малко предубеден, но наистина, този човек е такъв хитрец. Топчестото, розово лице, смешно зализаната му назад коса, този добродетелен вид вероятно трябва да издава, че си обвинител. Както и начинът, по който държи свитата си длан пред себе си, докато говори, сякаш ни наставлява. Става ти ясно, че той е бил от

онези деца, които винаги са яли пердах от теб на детската площадка, детето, чиято шапка винаги си грабвал рязко от главата му и което си правил на маймуна. Мога да си го представя как просто е насърчавал мъчителите си, опитвайки се да си вземе шапката, докато тя се е подхвърляла от ръка на ръка между заобиколилите го в кръг деца. Сега той е виден прокурор, извоювал си е име; може би някои от обидите в детството са зараснали. Но човек знае, че под този сив костюм е онова шишкаво дете, което все още се чуди какво ли говорят хората зад гърба му и чиито очи шарят стеснително из залата. Онова дете в него, което преценява другите и се пита дали те са онези хулигани, които навремето са тероризирали деца като него. Може би именно това го е вдъхновило да стане прокурор, за да има възможност да наказва някого за страданията си в детството. Професионалният успех, в крайна сметка, е последната отплата на унижавания човек.

Манди поставя исканията от наша страна. Пол ще поеме по-голямата част от делото и това е неговият малък подарък за нея. Освен това Манди е работила по-доскоро в съда за наказателни дела, отколкото Пол, и е водила дела пред съдия Мак. И всички те са завършили с присъди. Така че, на нея може да се има достатъчно голямо доверие.

— Една от потенциалните теории, които защитата ще прилага — започва Манди, — е, че Рейчъл Райнарт е замесена в изчезването на съпруга ѝ.

„Изчезването“, а не „смъртта“. Ние не признаваме нищо.

— Фактът, че тя е била обект на безброй случаи на съпружеско насилие, има голяма връзка с мотива ѝ да навреди на съпруга си. В действителност това е първостепенната причина обвинението, *обвинението* да вярва, че госпожа Райнарт е замесена в изчезването на съпруга ѝ. Нека си спомним, че те я обвиниха в това престъпление. Затова ми е странно сега твърдението им, че насилието няма връзка с делото.

— Доказателство за предшестваша акт е недопустимо в случая — обажда се Огрън. — Защитата се опитва да изиграе най-лесната карта, да поругае жертвата, да накара съдебните заседатели да я намразят. Но тук характерът на жертвата не е предмет на спор.

Докато Огрън говори, Манди непрекъснато клати глава.

— Защитата е изцяло упълномощена да прокарва теорията, че Рейчъл Райнарт е замесена в изчезването на съпруга ѝ. Ваша Чест, тя е била *обвинена* в това престъпление! И насилието, което е изтърпяла, е нейният мотив, поне един от мотивите ѝ. Ние ще твърдим, че именно затова тя е убила, или казано другояче, навредила на съпруга си. Заявявам най-учтиво, Ваша Чест, че ще бъде изключително нечестно да ни позволите да твърдим, че госпожа Райнарт е замесена в това престъпление, а да ни лишите от доказателството, което подкрепя мотива ѝ.

Съдия Мак вдига глава.

— Ваша Чест — заговаря Огрън, — ако ми разрешите...

— Не — прекъсва го съдията. — Искането се отхвърля. Доказателството за насилие има отношение към мотива на госпожа Райнарт. И то се отнася *само* за тази цел. Ще дам указание на съдебните заседатели да го имат предвид.

Тихичко изпускам въздишка, без да съзнавам, че съм задържал дъха си. В порядъка на пет минути се разреши един спорен въпрос, който ние обсъждахме с часове, дни, седмици. Ще имаме възможност да кажем на съдебните заседатели какво е причинявал доктор Райнарт на съпругата си. Съдията ще каже на съдебните заседатели, че те могат да го вземат под внимание само във връзка с мотива на Рейчъл, но няма да е от значение. Съдебните заседатели ще мислят за клетата жертва като за човек, който си е получил заслуженото.

Манди ми беше казала, че прякорът на съдия Мак, измислен от прокурорите, е Подробния. Той е склонен да приема повече доказателства, отколкото другите съдии приемат. Според него колкото повече неща се подхвърлят между другото, толкова по-близо се стига до истината. Една точка за нас.

Роджър Огрън се обляга назад на стола си с безизразно лице, само устните му са свити. Той стрелва с поглед Гречън Флеърти. Знае, че е пропуснал голям случай. В очакване съм да погледне и мен, но той не го прави. Бях му приготвил една слабо доловима самодоволна усмивка. Тара-та-та.

Съдия Мак вдига юмрук до устата си и прочиства гърлото си — мъчителен звук, наподобяващ запалване на автомобилен мотор.

— Готова ли е защитата да предяви исканията си *ин лимине*^[1]?

— Готови сме, господин съдия — казва Манди. — Първото ни искане е да бъдат изключени някои части от показанията на Рейчъл Райнарт. Ваша Чест, ние очакваме госпожа Райнарт да свидетелства, че клиентът ми често се е застоявал край дома ѝ по вечерно време.

— Така, така. Бил е обсебен от госпожа Райнарт.

— Да, Ваша Чест, и такова показание е недопустимо и нанасящо вреда на личността. Обвинението ще се опита да докаже, че клиентът ми е стоял пред дома на Райнартови във въпросната нощ и ще използва предполагаемите му предшестваци действия като свързано с тях доказателство. То е недопустимо и нанасящо *крайна* вреда.

Съдия Мак обляга брадичка върху ръката си и започва да си тананика тихичко. За миг изтръпвам от мисълта, че може да го избие на песен или да заспи. Той измества очи към Гречън Флеърти.

— Вашият отговор?

— Благодаря ви, господин съдия. Това доказателство не се предлага, за да покаже предразположение. То се предлага, за да изтъкне душевното състояние на подсъдимия. То илюстрира степента на увлечението му към Рейчъл Райнарт по начин, по който други доказателства не могат.

— Ваша Чест — намесва се Манди, — това е тънко забулено доказателство за характера на клиента. Те го предлагат, за да накарат съдебните заседатели да повярват, че клиентът ми е бил до къщата на Райнартови въпросната нощ.

— Не — възразява решително Гречън Флеърти, — това показание...

— Чух достатъчно — прекъсва я съдия Мак. — Тъкмо това ме държа буден снощи, нещо, което не ми се случва много често напоследък. — Съдията поглежда към адвокатите, без дори да се усмихва, но изчаква те да се засмеят на малката му шега. — Наистина

вярвам, че това доказателство би могло да има връзка с душевното състояние на подсъдимия. Само и единствено за тази цел то би било допустимо. Но от друга страна, аз не съм сляп, поне засега — съдията намигва на Манди, казвайки това. Съзнавам, че това доказателство носи сериозна опасност, ако бъде разглеждано като доказателство за характера, независимо от ограничителните указания, които давам. Това се свежда до въпрос на претегляне на неподкупността спрямо нанасянето на вреда.

Съдията се обляга назад на стола.

— Това, без съмнение, е най-доброто доказателство, с което разполага обвинението — че господин Калиш е бил увлечен по госпожа Райнарт. Ако го изключа, те остават с няколко изявления, за които се предполага, че подсъдимият е направил пред госпожа Райнарт, и някои общи наблюдения на хора, на които им се е струвало, че подсъдимият проявява интерес към нея. Колебая се да премахна доказателство, което според мен хвърля значителна светлина върху взаимоотношенията между тях двамата.

Хайде, господин съдия. Стига с тези подробности. Кажете „обаче“.
Обаче трябва да изключи това доказателство...

— От друга страна...

Доста близо е.

— ... това доказателство се явява в немалък ущърб за подсъдимия, не за целта, за която то е допустимо, разбира се, а за целта, за която е *недопустимо*. Всички ние знаем, че с това доказателство има вероятност съдебните заседатели да приемат, че подсъдимият е бил до къщата във въпросната нощ.

Муха да бръмнеше, щеше да се чуе в претъпканата зала. Отделно от доказателството за съпружеско насилие, това е най-важното постановление, което ще бъде издадено в отговор на исканията ни преди започване на делото. Не, това ще е *по-важното*. Ако съдебните заседатели изобщо не чуят, че съм стоял пред къщата ѝ, тогава косвените доказателства на обвинението стават още по-малко правдоподобни.

Съдията разтрива челото си с пръсти.

— Някой от вас има ли проблеми със синусите? — пита той.

Аз зяпвам от почуда. Проблеми със синусите ли?

Пол не губи време.

— Аз, със сигурност.

— Да, господин съдия — обажда се и Гречън Флеърти, — тази година сезонът настъпи по-рано.

Какво, да не би страната с най-много алергии да получи постановлението? По дяволите, моят нос е запушен от май до септември! Мога ли тогава да получа снемане на обвиненията ми?

— Обикновено не се обаждат по-рано от април — продължава съдия Мак. — Тъкмо имаме кратко затопляне и *Бам!*. — Той кима към мен, от всички присъстващи. — Може ли да ви обезпокоя за чаша вода?

До мен има охладител за вода, един от онези бидони от синкава пластмаса с кранче. Ставам и изваждам картонена чаша от автомата отстрани. Да, да те вземат дяволите, можеш да получиш чаша вода. Лично ще ти я излея в гърлото, само ми издай постановлението.

Всички ние седим възможно най-спокойно. Пол е праметнал крак върху другото си коляно и го люлее едва забележимо. Манди върти палци в скута си.

Съдията вече е отвъртял капачката на флакончето с предписаното му лекарство. Той поема чашата от ръката ми безмълвно. Пъхва две хапчета в устата си, отпива вода с трепереща ръка и отмята глава назад. После бръква в устата си и изважда едно от хапчетата.

— Тръбите не функционират вече добре, както някога — уведомява ни Негова чест с кисела физиономия. Другото хапче е върнато обратно в устата, нова глътка вода, ново отмятане на главата назад и от по-спокойното му изражение ние разбираме, че хапчето се е спуснало благополучно в гърлото му.

Съдията смачква чашата в ръка и я хвърля под бюрото си, с надеждата, че е попаднала в кошчето за боклук. После поглежда към Пол.

— И тъй, мисля, че ще е най-добре да включим това показание.

---

[1] Преди делото (лат.). — Б.пр. ↑

Мама ще се вбеси. Каза, че ако аз или Джейми се разболеем, трябва да кажем на ръководителите на лагера. Това ни казаха те първия ден; спомням си, че ни накараха да повторим това пред тях. Няма да си тръгвате, предупредиха ни те. Говорете с някой от ръководителите. На никого не е разрешено да напуска лагера без тяхно знание.

Но това е точно за малки деца, като Джейми. Аз мога да си тръгна, ако поискам. Лагерът е само през две пресечки от нашата къща. Достатъчно съм голям. На осем години и половина съм. А имам и ключ. Бъркам в джоба си и прокарвам пръст по назъбената част на единствения ключ, нанизан на халката. Мога да си ида у дома. Ако поискам. Не е нужно да искам разрешение.

Стоях при горичката в близост до бейзболното игрище и никога не ме видях как се шмугвам между дърветата и цепеня направо към следващата улица и сега вече мога да видя къщата ни. Коремът ме боли и се чувствам малко замаян, но мога да се прибера вкъщи, ако искам.

Един от възпитателите ми се скара днес, защото изругах, но аз съм достатъчно голям и мога да ругая. Той не ми е нито майка, нито баща. От къде на къде ще ми казва какво да правя. И ще си отида вкъщи, ако поискам.

Входната врата е отключена. Реших, че мама няма да си е вкъщи, защото в петък тя ходи да пазарува, но аз просто ще използвам ключа, ще се кача горе и ще си легна.

Затварям вратата след себе си и мисля да си взема ли нещо за пиене, но не ми се иска. Струва ми се, че ще повърна, затова ще се кача горе, ще си легна. Мама ще се върне и ще ми направи сандвич с фъстъчено масло и мармалад и гроздов сок с лед.

Стигам до горната площадка на стълбището и тръгвам към стаята си, но зад гърба си чувам звук. Спирам се и стаявам дъх, но разпознават гласа на мама. Тя се смее.

Можех да ѝ извикам, но не го правя. Тръгвам към нейната спалня. Лампите не светят; виждам това през процеп между вратата и рамката. Тъмно е.

Тогава чувам мъж да издава звук, нещо като пъшкане. После и мама издава същия звук. Сякаш я боли корема. Сега мъжът пак изпъшква.

Някой бие мама.

Отивам на пръсти до вратата. Искам да я отворя, но ме е страх. Може би той ще набие и мен.

Стоя там — ръката ми трепери, но докосвам леко вратата. Тогава чувам мама пак да се смее. Значи е добре.

Аз обаче побутвам леко вратата, колкото да надникна вътре.

Първо виждам мъжа — само къдравата му коса и набола брада, каквато е на татко през почивните дни, когато не се бръсне. Мъжът лежи на леглото.

После виждам и мама. Тя е върху него. Главата ѝ е отметната назад, значи гледа към тавана, но очите ѝ са затворени. Тя диша смешно и издава стенеци звуци. Гола е. Виждам гърдите ѝ. Те някак подскочат нагоре-надолу от движенията ѝ. Виждам съм ги веднъж, преди около година, когато влязох в спалнята ѝ и я изненадах; тя ми каза друг път да чукам, преди да вляза, защото съм бил вече голямо момче, нещо от този род.

Мъжът издига кръста си и издава звук. Тя също, по-силен звук, сякаш нещо я боли, сякаш мъжът я измъчва. После той повдига ръка и хваща мама през кръста. Тя върти глава.

— Така — казва тя, — точно така.

Въздишам и отпивам глътка от газираната вода, която взех със себе си на гробищата. Е, добре, честит рожден ден, Адриан! Надявам се да почиваш спокойно тук. Не се и съмнявам.

С татко ли си? Той знае ли вече онова, което не научи тогава? Обръщам се към надгробната плоча на татко, до нейната. Плочите не са големи, издигат се малко над тревата, с каменна ваза между тях. Докосвам плочата на баща ми, прокарвам пръсти върху издълбаното му име.

Татко би разбрал. Щеше да разбере и тогава, със същата смесица на практичност и любов, с която подхождаше във всяка ситуация. Но аз никога не му казах. Не казах на никого, Адриан, какво те видях да вършиш. Оставих те да правиш баща ми на глупак, да правиш Джейми на глупачка. Да, оставих те. Оставих те да направиш от мен съзаклятник.

Знаеше ли? Досети ли се, когато възпитателят от лагера ти каза, че съм се самоотлъчил за половин час? Помисли ли си, че може би, само може би, съм се промъкнал вкъщи, без да разбереш?

Предполагам, че не, но пък какво ли съм разбирал аз тогава? Твоето наивно момченце дори не знаеше какво точно наблюдава. Знаех само, че виждах нещо лошо. Достатъчно лошо, за да се измъкна отново от вкъщи и да не продумам. Колко е лошо, колко е измамно, не знаех; беше просто чувство, че се върши нещо тайно, нещо толкова интимно наглед, че не бива да става с някого извън семейството ти.

АДРИАН ВИВРИАНО КАЛИШ

1934–1996

ПРЕДАНА МАЙКА, ЛЮБЯЩА СЪПРУГА

Не тези думи бих избрал аз. А вероятно не и онези, които би избрала тя. Кой знае, може би *именно* тя ги е избрала — всъщност нямам представа, Джейми уреждаше погребалните формалности, — но не очаквам Адриан Калиш да е предпочела да остави единствено на децата си да й дадат определение, и още по-малко на съпруга си.

И досега си спомням изпитото лице на Джейми на погребението, с тогавашния си съпруг до нея. Това беше преди да се роди Джесика — преди четири години, а Томи беше прекалено малък, за да разбере какво става. Джейми пое загубата вместо всички нас, пое цялата болка за останалите Калиш (Джейми, аз и една леля) и направи обща жалейка. Джейми просто стоеше там по време на цялата служба, включително на самото погребение, с каменно изражение или, казано с

други думи, беше като вцепенена. Беше забила поглед в ковчега през цялото време, без да вдигне глава, единственият признак на живот бяха кичурите коса, които се развяваха по лицето ѝ.

А аз? Как някой страничен наблюдател би определил моя външен вид този ден? Отегчен, може би. Разсеян. Поне така ме описа Джейми на другия ден с укор. Но тя грешеше. Да се каже безразличен, щеше да е по-правилно. Дори след почти цял живот незаинтересованост, след почти пълна емоционална раздяла, все още беше останало нещо между мен и майка ми. Истината е, че не мисля да е имало време в живота ми, когато съм се чувствал по-близо до нея от момента, когато тя почина. Не нежна близост, не, такава никога не е имало. Не беше породено и от съчувствие също, гневът не намаля, дори временно, към нейния край. Но може би със смъртта си тя вече беше по някакъв начин в мен, вряза се в душата ми така, както никога, докато беше жива. Аз не бих могъл да я отбягвам в смъртта, не бих могъл да я хокам в мълчанието, не бих могъл да ѝ обърна гръб или да я жегвам със саркастични забележки. Така че, по някакъв начин, до известна степен, аз просто я приех.

Букетът е поставен в каменната ваза, наистина красив букет от морави, жълти и червени цветя. Тя, напълно съм сигурен, щеше да го хареса. Аз не бях много склонен да приема идеята на Джейми да донеса цветя, но истината е, че въпреки приказките, които ѝ наговорих по телефона, възнамерявах да дойда днес тук. Не съм пропускал твой рожден ден, Адриан. И вероятно и занапред няма да го пропускам. Не ме питай защо.

Докосвам леко надгробната плоча, както докоснах ръката ѝ в деня, когато тя почина. И както тогава, не отроних нито дума.

Седем бели, три афроамериканки, една азиатка и една жена от латиноамерикански произход. Седем мъже, пет жени. Тези хора ще решат дали да живея, или да умра.

Множество други напускаха съдебната зала през двата дни на подбор на съдебни заседатели или доволни, че са избегнали отговорност, или разочаровани, че няма да участват в медийно зрелище. Те с равнодушие ще разказват на съпрузите, съпругите, децата или приятелите си, че *за малко* не са станали съдебни заседатели на дело за онова убийство на доктора от Хайланд Удз. *Ти видя ли убиеца?*, ще попитат приятелите им, имайки предвид мен. *Той беше ли в съдебната зала?*

Всички ще отговорят: „Да“, видели са ме. *Е, и как изглежда той? Страшен ли е?* Искрено се надявам отговорът на последния въпрос да е „не“. През последните няколко седмици се упражнявах как видът ми да *не* всява страх. Усмивката ми в съдебната зала не бива да е прекалено широка (не бива да показвам неразкаяние), нито прекалено тънка (не искам да изглеждам хладнокръвен); по-скоро тя трябва да е учтива, любезна, да не скрива болката ми, а да си личи, че полагам усилие да се справя с положението. Репетирах и как да седя зад масата на защитата. Не бива да подпирам глава върху ръката си; това ще бъде много близо до изразяването на скука, дори на непочтителност. Не бива и да седя облегат назад на стола, праметнал крак върз крак — така ще изглеждам лекомислен и прекалено самоуверен. Да седя леко наведен напред, поставил удобно ръце пред себе си — тази ще е стойката ми. Скромнен, сдържан, съсредоточен, обнадяден.

Движенията ми, каквито и да се те — обръщане на главата, повдигане на ръката — трябва да са умерени. Прекалено отривистите движения може да стряскат, да издават признак на привързаност, на буйност. Ако са пък прекалено бавни, значи съм пресметлив убиец с лед във вените.

Косата ми ще бъде къса и суха — никакъв гел, никакви дълги кичури, просто едно обикновено подстригване, по-скоро ниско, но не и

съвсем ниско. Облеклото няма да е модно. Бели ризи с подвижни яки. Имам четири костюма в сиво и синьо, които ще сменям. Отделих четири вратовръзки, които не са ми от най-любимите — една тъмносиня с кремави фигурки, две червени, едната от тях на морскосини райета, а другата с жълти капки, и една кафява с бледожълти спираловидни шарки.

Репетирах и изражението на лицето си при различни случаи. Да гледам очи в очи съдебните заседатели освен в редки изключения — не и не! Но когато се случи, ще бъда готов. Никакви усмивки, колкото и на място да са те. Устните ми ще бъдат леко стиснати — със строго изражение, — внушавайки достойнство, тъга, спокойствие. Очите ми ще бъдат леко присвити, сякаш се усмихвам и в комбинация с правата линия на устата ми ще показват на съдебните заседатели, че се опитвам да им се харесам, да бъда учтив — защото тези неща са част от природата ми, — но в тъгата и страха си не мога да се насиля да се усмихвам. Ще ги оставя те да отместват погледи от мен, освен ако не ги задържат прекалено дълго, което не очаквам.

На всяка смешка в съдебната зала ще се усмихвам и аз, но без да се смея. Ще бъда единственият човек, който не е в състояние да се забавлява в момента. Когато детектив Къмингс дава показания, ще го гледам с любопитство, с леко увиснала уста, събрани вежди, напрегнати очи и леко наклонена глава. Ако Къмингс каже нещо спорно, нещо, което противоречи на нашата версия, може да повдигна за миг ръка от масата, да се облегна назад, дори да хвърля поглед, изпълнен с неверие, към Манди, преди отново да обърна глава към свидетеля и да затворя уста от безсилие. През тези моменти няма да поглеждам към съдебните заседатели, така че реакцията ми няма да изглежда нагласена; ще бъде просто личен момент с адвокатите ми и ако съдебните заседатели забележат това, добре, няма страшно.

Всички тези неща репетирах пред огледалото в банята си през последните две седмици. Донесох стол от кухнята, седнах и се вглеждах в отражението си, сменях костюмите си, израженията на лицето си, движенията си и преценявах въображаемите реакции.

Пол ми се присмя, когато му поисках съвет.

Съдебните заседатели няма да си мислят, че живееш от социални помощи — каза ми той. — Те ще очакват, че един инвестиционен посредник трябва да изглежда като такъв. Лъскавият вид отпада, с това

сме съгласни, но професионалният — не. — По отношение на маниерите ми Пол не изрази чак такова пренебрежение. — Преди всичко имай едно наум: Ти си невинен. Трябва да си скромнен, безгрижен и спокоен. И преди всичко, Марти — невинен. Тези обвинения са възмутителни и заключенията, които си вади обвинението от наличните им доказателства, са абсурдни. Ти си представителен човек, Марти, приятен и преуспяващ човек, който не е имал причина да застраши живота си, като извърши убийство. Обвинението иска да си обладан от натрапчива идея и тежки мисли ревнивец, способен на всичко. Пол поклаща глава. — Но ти не си такъв човек. И просто трябва да им го покажеш. Бъди какъвто си.

И аз тъкмо това репетирах през изминалите две седмици — да бъда какъвто съм, описан от Пол Райли. Върху полицата в банята, от другата страна на стола, който използвах за целта, поставих единичен бял лист от бележник от офиса на „Макхенри Стърн“ с думи, изписани в колонка, с точка пред всяка една.

- . професионално
- . спретнат
- . невинен
- . скромнен
- . безгрижен
- . спокоен
- . възмутителни обвинения
- . представителен
- . приятен
- . преуспяващ
- . без натрапчиви идеи
- . без тежки мисли
- . неревнив
- . без натрапчиви идеи
- . *Без натрапчиви идеи!!*

Както очаквах, не можах да мигна цяла нощ. Бях прилежно сресан и изгладен днес, но лицето ми трябва да е издавало напрежението от последните няколко месеца — тъмни кръгове под

очите и бръчици, които ги нямаше преди три месеца; сега дълбоките бръчки на челото бяха останали неизменно врязани. Това, съзнавам аз, не е задължително недостатък. Нека съдебните заседатели видят какво ми е причинило всичко това.

Седем мъже, пет жени. Ние имахме известна представа за идеалния съдебен заседател — интелигентен, освободен представител на малцинствена група. Афроамериканките, по-специално, се пазят от криминалната правораздавателна система, така че мъдростта е от полза. А някои жени може и да са склонни да вземат страната на човек, който е убил насилника на съпругата, независимо от обстоятелствата. Някои мъже — също. Но преди всичко ние искаме умни, непредубедени хора. Те ще чуят свидетелско показание, че съм се навъртал около дома на Рейчъл, че съм бил като обсебено, чезнещо от любов хлапе. На нас са ни нужни хора, които ще погледнат отвъд това. Ако имаше определение, което Пол многократно повтаряше по време на подбора на съдебни заседатели, то беше „непредубеден“.

Джейми ми се обажда към осем часа. Разменяме си няколко думи. Чувам в другия края на линията и гласа на Джеси, която си играе с куклите си. Не за първи път Джейми ми предлага да дойде при мен в града. Но аз съм упорит по този въпрос. Не я искам тук.

Лежа на леглото си и гледам костюмите си, пръснати по пода. Тази вечер за първи път не вдигам бельото си от пода. Не изхвърлям празните картонени кутии от китайска храна. Когато ставам от леглото, движенията ми са предпазливи, като на пострадал атлет. Ръцете ми леко, но непрекъснато треперят; тъпа болка се е настанила в стомаха ми. Лежа на леглото с отворени очи, без да очаквам или да искам да заспя. Вцепенен съм, като сестра ми на погребението на майка ни; може би аналогията е уместна, може би ние сме гледали към смъртта от противоположни страни.

Угризение няма; в действителност никога не е имало. Няма тъга. Няма страх. Защитен механизъм, предполагам, волево откъсване от реалността. Не приемам това, което ми се случва. Не приемам, че ще прекарам остатъка от живота си в затвор. Не приемам, че ще бъда принуден да поема отровен газ в малка камера пред очите на хора, които ме гледат как се задушavam. Не приемам, че репутацията ми е съсипана.

Не приемам това, че утре дванайсет граждани ще започнат да ме съдят. Не приемам, че утре изобщо ще дойде, защото имам това време. Затова наблюдавам как стрелките на часовника бавно отмерват минутите, причини се размазват в последствия, страх — в приемане, енергия в капитулация, време, изнизващо се като пясък между пръстите на свитите ми длани. Но засега това време е мое и никой не може да ми го отнеме.

Страничната врата на съдебната зала се отваря и висок, слаб, плешив мъж излиза от нея. Спира се за кратко, за да огледа препълнената зала. След него излизат още петнайсет души, повечето от които също се спират, за да обхванат с поглед внушителната публика. Всеки от тях заема мястото си в ложата на съдебните заседатели и продължава да оглежда залата, като почти всички избягват да поглеждат към мене. Това е забавление за тях, нещо, за което ще могат да разкажат на приятелите и семействата си. Съдия Мак обяснява на съдебните заседатели, че предварителното изложение на фактите не е представяне на доказателства, то е просто разказване на онова, което прокурорът ще очаква доказателствата да потвърдят. Най-после Негова чест се обръща към Роджър Огрън. Сърцето ми се свива.

Готово ли е обвинението да започне встъпителното си изявление?

Роджър Огрън става.

— Да, Ваша Чест. — Той закопчава сивия си костюм и взема бележника си. Приближава се до катедрата, разположена пред ложата на съдебните заседатели и оставя върху нея бележника си. После отстъпва настрана и застана право пред ложата.

Бъди готов, беше ми казал Пол. Ако Огрън те посочи с пръст, ти бъди готов да погледнеш съдебните заседатели право в очите. Не задържай дълго поглед в никого от тях. Не ги предизвиквай.

Огрън навежда глава, преди да започне, после бавно я вдига.

— Това е историята на един вманиачен мъж. На мъж, обсебен от жена, която не отвърща на чувствата му. Това е историята на мъж, който от ревност и гняв е убил съпруга на тази жена. Мъж, който е *признал* че го е извършил, който е *потвърдил*, че го е извършил.

Огрън се обръща и ме посочва. Аз срещам погледа му, само неговия, не поглеждам към съдебните заседатели.

— Този мъж е подсъдимият Мартин Калиш. Жената, от която е бил обсебен, е Рейчъл Райнарт. Нейният съпруг, доктор Дерик Райнарт,

е мъртъв.

Огрън млъква за момент.

— Това е история за мъж, който не е могъл да има каквото е искал. Мъж, който е правил интимни предложения на госпожа Райнарт. Мъж, който е увещавал госпожа Райнарт да напусне съпруга си. Който е дебнел госпожа Райнарт, застоявал се е до дома ѝ нощем, надничал е през прозорците. Всички тези предложения от страна на подсъдимия са били посрещани с много ясно, много непреклонно „не“ от госпожа Райнарт — Огрън обхваща с поглед съдебните заседатели и повтаря: — „*Не*“... Подсъдимият не е могъл да има каквото е искал. И на осемнайсети ноември миналата година, след месеци на укори от страна на госпожа Райнарт, подсъдимият най-накрая решава да получи каквото иска. Сметнал за крайно време Рейчъл Райнарт да принадлежи на него. И *само* на него.

Затаявам дъх, надявайки се да укротя по някакъв начин силните удари на сърцето си. Някои от съдебните заседатели гледат към мене. *Това ще е възможно най-лошото*, беше ме предупредил Пол тази сутрин. *Помни, че си невинен.*

— На осемнайсети ноември подсъдимият отишъл до къщата на доктор Дерик Райнарт и съпругата му Рейчъл. Застанал в задния двор, точно до задната веранда, и зачакал. Стоял там, спотайвайки се, и надничал през плъзгащата се стъклена врата на дневната. И чакал. — Огрън мести глава, докато оглежда подред всеки един от съдебните заседатели. — Той чакал, докато доктор Райнарт влязъл в дневната. Тогава... — гласът на Огрън се повишава драматично — тогава подсъдимият изпълнил най-сетне мечтата си. Мечтата да убие мъжа, който стои между него и госпожа Райнарт. Сега тя ще принадлежи на *него*.

Огрън отново млъква. Отива до масата на обвинението, взема дървената пейка, оставена до нея, и пак се връща при ложата на съдебните заседатели.

— Подсъдимият е взел тази пейка от верандата — той я повдига до гърдите си — и я хвърля в плъзгащата се стъклена врата, разделяща дневната и верандата. — Огрън имитира хвърляне на пейката, после я оставя на пода.

— И така — продължава той, — подсъдимият е нахлул в къщата. Нахвърлил се върху доктор Райнарт. Започнал да го удря, да се бори с

него. После го проснал на земята. Доктор Райнарт останал да лежи на пода. Не помръдвал, не се съпротивлявал. Лежал безпомощно върху килима на дневната... — Огрън оставя време последните му думи да проникнат в съзнанието на присъстващите.

Сега обаче изведнъж се сещам за нещо, изречено от Пол: *АКО НЕ СИ В СЪСТОЯНИЕ ДА ГО ДОКАЖЕШ. НЕ ГО СПОМЕНАВАЙ ВЪВ ВСТЪПИТЕЛНОТО ИЗЯВЛЕНИЕ. НЕ НАРУШАВАЙ ОБЕЩАНИЕ, ДАДЕНО ПРЕД СЪДЕБНИ ЗАСЕДАТЕЛИ.* И тук Огрън е на път да изпадне в неизгодно положение. Поне доколкото ние знаем, Рейчъл е казала само, че е видяла как докторът и някакъв непознат нападател се бият, а тя допълзала до хола, за да се обади на 911. Това, че доктор Райнарт лежал безпомощно на килима... как ще го докаже Огрън?

— Тогава подсъдимият отишъл до дъбовия бюфет в дневната — продължава Огрън — и го отворил. Доктор Райнарт все още лежал на пода...

Добре, разбираме какво има предвид.

— И подсъдимият отворил бюфета, бръкнал вътре и извадил пистолет.

Интересен развой; той казва, че съм знаел къде е пистолетът. Ние очаквахме да каже, че доктор Райнарт е извадил пистолет, а аз съм го обезоръжил и съм го използвал срещу него. И това, беше изтъкнал Пол, намалява вероятността да съм стрелял преднамерено. Но Огрън се стреми към по-удобната версия — че съм планирал всичко, за да използвам пистолета, че съм отишъл право при бюфета, след като съм влязъл. Единственият въпрос е: как ще го докаже? Как ще докаже, че съм знаел къде е пистолетът?

— Той извадил пистолет, калибър трийсет и осем, дами и господа. Пистолета на доктор Райнарт.

Сигурен съм, че Огрън изгаря от желание да разполага с този пистолет, за да го размаха внушително пред съдебните заседатели, вместо сега да оформя пистолет от ръката си. Но те още не са го намерили.

— Подсъдимият стоял в дневната на доктор Райнарт, дами и господа. Стоял над доктор Райнарт, който лежал безпомощно, стоял над него и държал неговия пистолет. И тогава изпълнил мечтата си. Мечтата да има Рейчъл Райнарт единствено за себе си. Подсъдимият

дръпнал спуська и стрелял в доктор Райнарт. — Пауза. — *А после...* дръпнал спуська *още веднъж...* — Огрън прави две стъпки наляво, съдебните заседатели го проследяват, и се спира. — Той убил доктор Райнарт, дами и господата. Влязъл с взлом в къщата му и го убил. После изнесъл тялото... Народът ще докаже извън всякакво съмнение, че тези събития са се случили. Народът ще докаже, че подсъдимият е отишъл в къщата на Райнартови онази нощ по една и само по една причина да убие доктор Дерик Райнарт. Ние ще докажем, че подсъдимият е проникнал насилствено в къщата и се е борил с доктор Райнарт, докато не го проснал на пода неподвижен, а вероятно и в безсъзнание. И ние ще докажем, че тогава подсъдимият отишъл до дъбовия бюфет, извадил оттам пистолета и прострелял смъртоносно доктор Райнарт. Ние ще докажем, че подсъдимият е бил отчаяно влюбен в съпругата на доктор Райнарт, Рейчъл, и че тази е била причината той да убие доктор Райнарт. Как ще докаже това Народът?

Огрън не излъчва никакво обаяние, никакъв плам за драматизъм. Толкова е прозаичен. Но докато го слушам, съзнавам, че това работи доста добре в негова полза. Сдържаният прокурор. Никакви изблици. Говори само по същество. Когато подбираще съдебните заседатели, направи грешката, допускана от мнозина — не осъзнаваше собствената си ограниченост, опитваше се да бъде самото обаяние пред тях, след като по природа не е такъв. Сега го беше преодолял, за жалост, и постигна целта си. Само фактите.

— Ще чуете и самата госпожа Райнарт, вдовицата. Тя ще ви каже, че се е запознала с подсъдимия преди около година. Работила с него в детската фондация на семейство Райнарт за благотворителна дейност, основана и ръководена от нея. Тя ще потвърди, че ответникът бил обсебен от нея, че, по собствените думи на подсъдимия, бил влюбен в нея. Следвал я на всяко мероприятие на фондацията. Предлагал ѝ да я изпрати до дома ѝ, на което тя обикновено отказвала. Канил я да излизат някъде, да остане с него насаме. Опитал се да я накара да напусне съпруга си. Стоял пред къщата ѝ, само за да я зърне.

Струва ми се, че с периферното си зрение зървам как Пол стиска челюсти.

— Точно както е стоял до къщата ѝ в нощта, когато убил доктор Райнарт.

Сърцето ми бие лудо. Погледите на някои от съдебните заседатели се отместват от Огрън, представяйки си ме как се спотайвам край къщата на Рейчъл. Пол става и възразява срещу използването на това доказателство. Огрън не бива да внушава такова нещо, защото се предполага, че съм отивал до къщата на Рейчъл в по-ранен час, тъй че вероятно и на 18-ти ноември съм бил по-рано. Съдията приема възражението. Но съдебните заседатели го чуха; звънът на камбаната не може да се прибере обратно в нея.

Огрън насочва вниманието си отново към съдебните заседатели.

— Госпожа Райнарт ще свидетелства и за нощта на убийството. Тя е била в дневната, когато подсъдимият е разбил и влязъл през стъклената врата. Ще ви каже, че е чула шум от счупено стъкло. Ще ви опише как подсъдимият се е борил със съпруга й. И че, докато те се биели, тя долазила от дневната, по коридора, до хола, за да стигне до телефона. Обадила се на деветстотин и единайсет, дами и господа, полагайки усилие да спаси съпруга си. И ние ще ви пуснем този запис. Вие ще чуete виковете на жена, която отчаяно се опитва да спаси съпруга си.

Всички погледи от ложата се заковават в Огрън. Една от заседателките, пенсионирана медицинска сестра, гледа в моя посока. Аз поглеждам настрани.

— Именно от хола, веднага след като се обадила по телефона, госпожа Райнарт чула два изстрела. Двата изстрела, които отнели живота на доктор Дерик Райнарт, нейния съпруг — Огрън разтваря леко ръце. — Госпожа Райнарт повече не видяла съпруга си.

Огрън се приближава до другия свидетел, който ще дава показания. Той говори за детектив Къмингс. След това преминава към признанието ми. Аз съм признал, че съм убил доктора, уведомява ги Огрън.

Долавям само откъслечни фрази от онова, което той говори. Мисля си за Рейчъл. Тя е казала на Огрън, че съм ходил подир нея като пале. Че съм бил отчаяно влюбен в нея. Това не е нещо ново за мен, разбира се, но сега, като го чувам на открито съдебно заседание, го възприемам някак по-реално, по-осезаемо. По-болезнено.

— А сега — продължава Огрън, — искам да говоря за нещо друго, за което ще чуete на този процес. Ще чуete, дами и господа, за един много болезнен въпрос. Ще чуete за съпружеско насилие.

Съдебните заседатели не показват изненада; повечето вече знаят за това. Аз обаче съм малко изненадан, че Огрън повдига този въпрос, макар Пол да бе предвидил, че прокурорът ще го повдигне, за да го омаловажи.

— Госпожа Райнарт е била жертва на съпружеско насилие. Такива случаи не са били чести, само от време на време. И да, нощта, когато доктор Райнарт е бил убит, е един от тези случаи. Той ударил два пъти госпожа Райнарт през лицето. И толкова. Аз не оправдавам подобно поведение — той вдига ръце. — Не го оправдавам. Хора, които малтретират съпругите или съпрузите си, трябва да бъдат наказвани. Но не и убивани. Каквото и да е заслужавал доктор Райнарт, то изключва смърт от ръцете на бъдещ любовник.

Огрън пристъпва крачка напред към ложата.

— Госпожа Райнарт ще потвърди, че според нея животът ѝ с нищо, с *нищо* не е бил застрашен от съпруга ѝ онази нощ. Той я ударил два пъти и от това не ѝ станало приятно, но той не посегнал повече. Да, тя била разстроена, но не се е страхувала за живота си. Госпожа Райнарт ще ви каже също, че наистина ненавиждала факта, че съпругът ѝ я биел понякога. Но тя ще ви каже, че го е обичала и е искала той да получи помощ. Смятала е, че след специализирана помощ съпругът ѝ е щял да се почувства по-добре. Тя продължавала да го обича. Не е искала смъртта му. И всяко обратно внушение от страна на защитата ще рухне пред показанията, които ще чуете.

Огрън върши добра работа, като поставя този въпрос и изважда част от жилото в него. Чудесно семе, което да се посади в главите на съдебните заседатели.

— Дами и господа, Гречън Флеърти и аз представляваме Народа в това дело. Днес е денят на Народа в съдебната зала. И като представители на Народа ние носим тежестта на доказването, за да потвърдим, че подсъдимият е виновен извън всякакво съмнение. Радостни сме да носим тази тежест. И ние ще *удовлетворим* тази тежест. Ще докажем безспорно, че подсъдимият е извършил това престъпление. Ще докажем, че е убил доктор Дерик Райнарт. Че го е извършил, за да притежава съпругата му, Рейчъл Райнарт, единствено за себе си. Че е *признал* деянието си в полицейския участък на Хайланд Удз.

И че го е извършил предумишлено. И в края на този процес ние ще поискаме от вас да го признаете за виновен по обвинение за предумишлено убийство. Ще поискаме от вас и да оправдаете доктор Райнарт по единствения начин, по който всеки от вас може сега. Като осъдите неговия убиец.

Като *убиете* неговия убиец, иска да каже той. Дали това ще оправдае доктор Райнарт? Дали осъждането ми ще добави достойнство към живота му, към паметта му? Дали приятелите му сега ще кажат: „Е, да, той измъчваше жена си, малтретираше я години наред и тъкмо заради това беше убит... *но* сега ние екзекутирахме убиеца му и докторът *вече* е оправдан?“

Пол дори не трепва. Просто седи удобно, с ръце върху масата, и проследява с поглед как Роджър Огрън сяда отново на мястото си.

— Желаете ли защитата да направи своето встъпително изявление?
— пита съдия Мак.

— Да, Ваша Чест, *желаем* — отговаря Пол, като се изправя на крака.

Съдебните заседатели обръщат глави към Пол. Той прави две крачки встрани от масата на защитата и спира между нас и масата на обвинението. Обръщам се да го наблюдавам. Той не проговаря веднага, само разперва ръце.

— Господин Огрън ви даде много от отговорите. Когато това дело приключи, ще имате само въпроси. Въпроси като: как е могъл Марти Калиш да убие доктор Райнарт, при положение че се е намирал на *трийсетина километра* от дома му, в офиса си, в центъра на града? Ако Марти го е извършил, тогава защо не са намерени негови отпечатъци в къщата на Райнартови? Защо не са намерени косми от косата му там? Следи от обувките му? Или каквото и да е друго? Въпроси от рода на този как полицейски участък арестува човек, след като няма физически доказателства, *никакви физически доказателства*, че е извършил престъплението? След като няма доказателство, че се е намирал някъде *наблизо* до къщата на Райнартови на осемнайсети ноември! И къде е сега доктор Райнарт? Защо полицията спря да го търси? Въпроси от рода на: защо полицията е арестувала *Рейчъл* Райнарт по обвинение за убийство на съпруга ѝ, а после сменя всички обвинения от нея?

Пол оглежда лицата на съдебните заседатели, изчаквайки въпросите му да се запечатат в съзнанието им.

— Вашата работа не е да отговорите на тези въпроси. Вие трябва да отговорите само на един: Доказа ли обвинението извън всякакво съмнение, че Марти Калиш е виновен за убийство? Отговорът на този въпрос ще бъде „не“.

Чувствам ръката на Пол върху рамото си.

— Марти не е извършил това престъпление. Той не е убил никого. Марти Калиш е бил на работа през цялото време на нападението и може да го докаже. Обвинението ще възрази, че не е бил на работа, но дори и да го направят, те няма да предоставят никакво доказателство, абсолютно никакво, че той е бил близо до дома на Райнартови онази нощ.

Пол се отдалечава от мене и тръгва целенасочено към средата на съдебната зала, неговата сцена. Аз преливам от вълнение, забележките на Пол намират по-безопасно място в стомаха ми, отколкото в стомаха на когото и да било друг.

— Господин Огрън ви каза, че това е историята на вманиачен човек. Доказателствата ще ви покажат, че това е историята на вманиачен *полицейски участък*. Вманиачен, както би трябвало да бъде, за да открие извършителя на най-обсъжданото от обществото престъпление в историята на малкия, спокоен град Хайланд Удз. Но вманиачен, както *не* би трябвало, за да арестува някой друг.

Роджър Огрън става и учтиво прави възражение. Пол оспорвал, а не просто разказвал предположенията си за доказателствата. Съдията приема възражението.

— Господин Огрън е прав — каза Пол. — Трябва да се придържам към онова, което ще покажат доказателствата. Доказателствата ще покажат, че доктор Дерик Райнарт е изчезнал от дома си на осемнайсети ноември. Доказателствата ще покажат, че когато от полицията са отишли на местопрестъплението, не са намерили никакви улики. Не са намерили отпечатъци. Намерили са косми от коса, но нито един не е бил от косата на Марти. Не са намерили никакви отпечатъци, косми, власинки от килима, нищо, което да бъде приписано на Марти или на някой друг.

Пол пристъпва към съдебните заседатели.

— Искам да подчертая последните думи. Или на някой друг. Полицията знае само, че е станало убийство или отвличане, което е дало материал за първите страници на вестниците, но не разполага с никакви следи. С никакви улики. Ден след ден се изнизват, дами и господата, а те не откриват нищо. През ден, през два се появява статия във вестника. „Никакви следи по случая «Райнарт». Няма заподозрени“.

Пол се държи естествено пред съдебните заседатели. Той има дълбок, кънтящ глас, говори бавно и подсилва съществените места като телевизионен водещ. Говори за обвиненията с възмущение. Искрен е, не е снизходителен или нафукан. Използва ръцете си изразително, но не нервно. Беше овладял изкуството на многозначителната пауза, като прави една-две крачки към едната или другата страна на залата, докато оставя смисълът на казаното да бъде асимилиран. Духът ми, който беше паднал ниско само допреди малко, докато говореше Огрън, сега е повдигнат.

Пол разтваря ръце към мене.

— И тъй, как ще приключат те с Марти Калиш? Да, полицията е провела много разпити, много, много разпити. Те са разговаряли с много хора, които работят с Райнартови за благотворителната им дейност. Марти е бил един от тях. Те са му задавали въпроси за доктор Райнарт, за госпожа Райнарт. Едно от нещата, които са го питали, е, дали е знаел, че госпожа Райнарт е изневерявала на съпруга си. Марти сметнал този въпрос за неуместен, според него госпожа Райнарт не би направила подобно нещо. Така казал той на полицията. И те са записали това, дами и господата. Записали са го за протокола. Грешка номер едно на Марти: Вбесил се, когато те обидили вдовицата на доктор Райнарт. Но въпреки това пак нямали нищо срещу Марти. Те сами ще ви кажат: Не са смятали Марти за заподозрян.

Това е едно от предимствата, за които Пол говореше, когато се опитахме да отхвърлим признанието ми. За да избегнат изискването в прецедента „Миранда“, ченгетата трябваше да кажат, че не съм бил заподозрян, когато са ме разпитвали. И сега Пол използва това срещу тях.

— Минава още една седмица, десет дни, откакто Марти е бил разпитан. И пак нищо срещу Марти. Нищо и срещу някой друг. Още вестникарски заглавия. Още натиск — Пол вдига ръка. — Трябва да

изясня това. Полицията е имала един заподозрян, дами и господа. Но това не е бил Марти. Това е била вдовицата на доктор Райнарт, Рейчъл. Полицията научава, че госпожа Райнарт е жертва на съпругеско насилие, точно както ви каза и господин Огрън. И това би дало мотив на госпожа Райнарт да навреди на съпруга си. А и въпросът, който зададох, дали тя е мамела мъжа си? Е, полицията започнала да мисли и върху това. Не го знаели със сигурност, но предприели разследване. Това е могло да доведе до мотив, могло е да доведе и до втори човек, който е нахлул през онази стъклена врата — любовника ѝ.

Роджър Огрън понечва да се изправи на крака, но размисля. Вероятно решава, че е по-добре да не изглежда обезпокоен за това.

— Не казвам, че точно това се е случило — продължава Пол. — Но то е нещо, за което полицията е мислила. Имало е значение. Затова са държали под око госпожа Райнарт. На трети декември изпратили техен служител под прикритие на коледното празненство, организирано от Детската фондация на семейство Райнарт. Наблюдавали са госпожа Райнарт.

Пол изпуска мрачна въздишка.

— И ето и грешка номер две на Марти Калиш. Грешката му, че е отишъл на празненството. Той е бил доброволец във фондацията, бил е поканен и е искал да отиде. Но не е отишъл, за да си прекара добре. Не е имало много за забавление там. Председателят на фондацията бил изчезнал и се предполагало, че е мъртъв. Съпругата му скърбяла. Но като мнозина други доброволци, Марти също искал да изрази подкрепата си. Затова отишъл, изказал накратко съболезнованията си и си тръгнал.

Пол размахва пръст, преди да продължи:

— На полицаите обаче, им се сторило странно, че Марти само се отбил за малко и си тръгнал. Това им направило впечатление. И на другата сутрин — говорим за след повече от две седмици от изчезването на доктор Райнарт — те привикали отново Марти на разпит. Този път не било като приятелското посещение в дома му. Този път разпитът се провел в полицейския участък, в малка стая, с други детективи, които наблюдавали зад едностранното огледало Детективите, разпитващи Марти, ще свидетелстват на това дело. Те ще ви кажат, че по времето, когато са разпитвали Марти, не са имали причина да го подозират. Никаква причина. Единственият им

заподозрян тогава е била Рейчъл Райнарт. И те са искали да научат нещо повече за нея. Просто са искали Марти да им разкаже за нея. И затова го повикали. Когато Марти отишъл в полицейския участък, те му казали, че подозират госпожа Райнарт за изчезването на съпруга ѝ. Марти отговорил, че не е възможно тя да има нещо общо с това. Било нелепо, подчертал той. После го попитали дали *той* има интимна връзка с госпожа Райнарт. Той им казал истината: *Не*. Няма интимна връзка с госпожа Райнарт. Тогава те му разказали как доктор Райнарт малтретирал съпругата си, как я биел. Това разстроило Марти, както би се разстроил всеки човек. Те дълго му говорили за това, като не пропуснали да му кажат и как я изнасилвал, как я унижавал. Как я принижавал. Марти слушал ли, слушал на какво е била подложена от съпруга си госпожа Райнарт, жената, която Марти считал за добра приятелка. Жената, на която всеки от фондацията се възхищавал.

Пол млъкна за малко, за да възпроизведе ефект.

— И тогава, дами и господа, Марти прави грешка, която ще го преследва за цял живот.

Двамата с Пол преповтаряхме това много пъти. Най-ми беше харесало първия път.

— *Не съжбялявам, че го убих — казах на пол.*

Пол прави гримаса и изпуска въздишка.

— *Точно това ли каза?*

— *Мисля, че да.*

Той се хваща за думите ми.

— *Знам, че такива разпити могат да бъдат доста ужасяващи, Марти. Понякога те така те притискат, че не съзнаваш какво говориш.*

Това беше самата истина. В края на разговора си с Къмингс се чувствах като в мъгла. В действителност аз говорих повече от него, и не си спомням какво съм казал.

— *Помня. Че казах „съжбялявам“ — уточних пред пол.*

Той размахва ръка.

— *„Съжбялявам“ е добре. „Не съжбялявам, че го убих“, обаче, не е. За бога, Марти, щом не си бил сигурен, значи не е трябвало да го признаваш.*

— *Добре де, а какво щеше да е по-правилно да кажа?*

— „Не съжалявам, че е мъртъв“ — казва Пол на съдебните заседатели. — Това е казал той на детектива, който е стоял над него и е описвал гнусните, ужасни подробности от семейния живот на Рейчъл Райнарт... това е казал той — че „ако това е вярно, тогава не съжалявам, че е мъртъв“.

Двама от съдебните заседатели си записват нещо в бележниците. Инструкторката по аеробика гледа право в мен. Пол продължава бързо, вдигайки ръце.

— Всички ние можем да се съгласим, че е било глупаво от негова страна да го каже. Марти ще е първият, който ще се съгласи — Пол клати глава. — Не ще и съмнение. Глупаво е било. Но не е — и аз мисля, че пак всички ще се съгласим — *не* е причина да обвиниш някого в убийство.

Огрън повдига длан от масата, дори поглежда към съдията, сякаш се кани да възрази. Но после само я сваля, предпочитайки и този път да изглежда необезпокоен.

— И ето ти на! — продължава Пол. — Три погрешни хода и си набеден. Марти се изхвърля прекалено, когато на първия му разпит те обвиняват госпожа Райнарт в изневяра. Марти се отбива за кратко на коледното празненство. И Марти заявява, че не съжалява, че доктор Райнарт, съпругът насилник, е мъртъв.

На Огрън му дойде до гуша. Той възразява на аргумента. Съдията отхвърля възражението.

— Моля за извинение, Ваша Чест и уважаеми съдебни заседатели — казва Пол с внушително кимване. — Доказателствата, както каза господин Огрън. Обвинението няма да предложи нито едно доказателство, *нито едно*, че Марти е бил в дома на Райнартови в нощта на изчезването на доктор Райнарт. Те няма да ви покажат отпечатъци от пръстите на Марти в къщата. Няма да ви покажат нито един косъм от косата му, намерен в тази къща. Няма да ви покажат и негова кръв в тази къща. Няма да ни покажат и следи от стъпките му в тази къща. И те няма да поставят нито един човек на свидетелското място — Пол размахва пръст към свидетелското място, — който да каже, че е видял Марти в тази къща във въпросната нощ. Нито дори Рейчъл Райнарт, която е била *във* тази къща, която е видяла как съпругът ѝ се бори с мъжа, който и да е той, влязъл в тази къща. Дори и *тя* няма да потвърди, че този мъж е бил Марти Калиш. Обвинението

няма да ви покаже никакво доказателство, че Марти е бил до къщата на Райнарт онази нощ. Те няма да ви покажат доказателство, че Марти е бил *близо* до дома на Райнартови на осемнайсети ноември. Господин Огрън ви каза, че никой не е видял или чул доктор Райнарт от нощта на осемнайсети ноември. Но те няма да ви покажат доказателство, че Марти има нещо общо с изчезването на доктор Райнарт. Вие ще научите, че те са претърсили дома на Марти. Не са открили нищо, което да покаже, че доктор Райнарт е бил някога в дома на Марти. Нито косми от косата му. Нито кръв — казват, че бил прострелян два пъти, но в дома на Марти няма следи от неговата кръв. Ще научите, че те са претърсили и колата на Марти. Но обвинението няма да покаже никакви улики, че доктор Райнарт е бил в колата на Марти. Нищо. Те няма да ви покажат никакво доказателство, което да свързва Марти с така нареченото оръжие на престъплението. Никакви отпечатъци по пистолет. Никакъв барутен прах по пръстите му. Пак нищо, хора. Абсолютно нищо.

Пол тръгва обратно към масата на защитата. Застава до нея така, че ние с него сме един срещу друг.

— Марти Калиш е обвинен в ужасно деяние — продължава той тихо, с горчивина в гласа. — От два месеца и половина насам той е изправен пред невероятни обвинения. Той трябва да живее с тях всеки ден. Господин Огрън каза, че това било ден на Народа в съда. Е, добре, знаете ли какво? Това също е и ден на Марти в съда. Марти чака този ден, откакто е арестуван. Той чака този ден, когато ще може да влезе в този съд и да ви покаже на вас, дванайсетимата честни хора, че той *не го е извършил*.

— Народът призовава детектив Тиодор Къмингс.

Детектив Къмингс изглежда много по-представителен от миналия път, когато свидетелстваше срещу мен. Струва ми се, че е с нов костюм. Носи синя риза и червена връзка на фигури. Сигурно жена му го е облякла така. След като сяда на свидетелското място, той вдига брадичка и размърдва глава — явно му е неудобно със закопчана яка. Той е от хората, които носят горното копче на ризата си разкопчано и взела на вратовръзката си хлабав, преди да изпият първото си кафе сутрин.

За втори път ще трябва да изслушам показанията на Къмингс и той изпълнява ролята си съвсем добре, но откъдето и да го погледнете, си личи, че е жител на град, където най-близо до тежко престъпление се счита, когато училищните тартори на футболните агитки *измокрят* рулото тоалетна хартия, преди да я размотаят в предния двор на футболния треньор. Той споменава за сексуални насилия и кражби с взлом, което, предполагам, означава осемнайсетгодишен да натиска седемнайсетгодишна на задната седалка на кола и някое хлапе да счупи предното стъкло на кола, за да задигне радиото. (Въпреки че, независимо от яда ми, трябва да призная, че детективът свърши добра работа, като *ми* подложи крак.)

Гречън Флеърти поема Къмингс. Стойката и е безупречна, тъмната ѝ коса е опъната назад на кок. За нея не може да се каже, че е привлекателна — чертите ѝ са доста строги, но днес тя изглежда много добре с тъмносиния си костюм и копринена блуза. Стои със скръстени ръце, кима малко по-често от необходимото и показва малко повече нетърпение, докато Къмингс говори. Застанала е на близо половин метър от катедрата, поставена до масата на обвинението и като че ли не спира да тъпче на място. Докато Къмингс говори, тя поглежда към записките си върху катедрата. Незнайно защо това ми действа успокояващо. Освен това е и нервна.

Къмингс говори за първото си пристигане на местопрестъплението. Той описва обаждането на Рейчъл на 911.

Млада жена става от мястото си зад обвинителите и избутва количка с голям магнетофон до ложата на съдебните заседатели. Следва още размяна на въпроси и отговори между Флеърти и Къмингс.

Голямата ролка на магнетофона започва да се върти. Отначало гръмват силно смущения, които стряскат съдебните заседатели. Помощничката настройва звука миг преди да се чуят гласовете.

— *Моля ви... Моля... Елате бързо... Той ще ме нарани.*

— *Мадам, къде сте?*

— *Той ще ме нарани.*

— *Кой ще ви нарани? Мадам, къде сте?*

— *Моля ви... Съпругът ми... Моля ви... О, боже.*

Съдебната зала е притихнала. Помощничката изключва магнетофона и връща количката отново зад масата на обвинението. Съдебните заседатели стоят кротко, вероятно преповтарят наум думите, които чува току-що. *Моля ви... Съпругът ми.*

— В къщата беше много студено — продължава Къмингс да описва мястото на престъплението — поради разбитата стъклена врата. Нощта беше ветровита — той жестикулира много, докато говори.

Прокурорът занася дървената пейка до Къмингс.

— Да, това беше пейката, която заварихме в дневната на жертвата. Смятаме, че нея е използвал нападателят, за да проникне в къщата.

Значи това бях направил. Не съм се вмъкнал крадешком. *Влязъл с взлом.*

Флеърти задава на Къмингс няколко въпроса за пейката и я признава за доказателство. После Къмингс описва дневната.

— Ниската масичка беше прекатурена. Една от възглавниците на дивана беше измъкната от мястото ѝ. В средата на килима имаше петно кръв.

Ние бяхме признали за вярно твърдението, че кървавото петно в дневната е било от кръвта на доктор Райнарт. Флеърти прочита това признание за съдебните заседатели, после се обръща към Къмингс и го пита за петното.

— То беше с диаметър около четирийсет и пет сантиметра. Имаше и една кървава дияра, която водеше от дневната до разбитата стъклена врата.

Докато Къмингс довършва изречението си, младата помощничка, която беше пуснала магнетофонния запис, занася триножник до свидетелското място. Флеърти се приближава до Къмингс с увеличени снимки и му ги показва. Къмингс ги разпознава като съвсем точни изображения на местопрестъплението. Полицейски фотограф направил снимките, Къмингс го наблюдавал. Флеърти признава и тях за доказателство и ги поставя върху триножника една зад друга, за да ги виждат съдебните заседатели. Тя обръща триножника така, че и защитата да ги вижда.

Къмингс слиза от свидетелското място. Флеърти му подава показалка. „Професор“ Къмингс посочва петното, ниската масичка, извадената от дивана възглавница. Следващата снимка е близък план на петното. После виждаме близък план и на следата от кръв, водеща към стъклената врата. Следващата снимка показва барчето с отворена врата и празна бутилка уиски.

— Защо бюфетът е бил отворен? — пита Флеърти.

— Възрабявам — казва Пол, ставайки. — Детективът ще трябва да прави догадка наслуки.

Е, добре. Пол, може би няма да е догадка *наслуки*. Но съдия Мак приема възражението.

Флеърти кима.

— По време на разследването ви онази нощ, господин детектив, успяхте ли да научите какво е имало под барчето в този бюфет?

— Да. Там е бил пистолетът на доктор Райнарт.

— Открихте ли пистолета на доктор Райнарт в бюфета?

— Не, не го открихме.

— Открихте ли другаде пистолета на доктор Райнарт?

— Не — отговаря той равнодушно. — Още не сме го открили.

Флеърти замълчава. След това приканва Къмингс да се върне на свидетелското място.

— Изхождайки от състоянието на стаята, господин детектив, съставихте ли си мнение какво е ставало в нея през нощта на осемнайсети ноември?

— Да.

— И какво е то?

— Съдейки по счупеното стъкло и пейката в дневната, ние смятаме, че подсъдимият е проникнал в къщата, като е използвал

пейката, за да разбие стъклото. Нападнал е доктор Райнарт. Блъснал го е на дивана. Смятаме, че го е ударил, докато е лежал наливана, после го е смъкнал на килима. Може би е продължил да удря лежащия на килима доктор. От това, че вратата на шкафа под барчето беше отворена, ние заключаваме, че подсъдимият я е отворил, взел е пистолета и е стрелял в лежащия на килима доктор Райнарт. Това би обяснило голямото петно кръв. И пръските кръв на няколко сантиметра от голямото петно, оставени от доктор Райнарт, след като е бил вдигнат от килима. Докато докторът е бил изнасян от дневната, от него е продължило да капе кръв. До вратата и чак до верандата.

Следващата снимка показва кръвта върху верандата. След това Флеърти пита за Рейчъл.

— Тя седеше на стълбите, когато ние пристигнахме в къщата. Беше се загърнала с одеяло и трепереше.

— Разговаряхте лис нея?

— Опитах се. Но на практика тя не беше в състояние. Ту хлипаше, ту се заглеждаше в пространството. Явно, беше много разстроена.

Флеърти преминава към следващото разследване. Първо, те говорят за физическите доказателства или по-точно за *липсата* на такива. Знаят, че Пол ще повдигне голям въпрос от този факт, затова се обръщат направо към него. Била е студена нощ, пояснява Къмингс. Нападателят по всяка вероятност е бил добре облечен. Шапка, шал, ръкавици. Това е затруднило откриването на отпечатъци, косми, власинки. Открили два отпечатъка от обувки в калта по пътеката през гората и подобни частични следи върху килима в Райнартовата дневна. На това място прокурорът прочита за протокола, че отпечатъците от обувки се приемат за улика. Всички те са от мъжки туристически обувки, номер четирийсет и пет, обувки, които се продават навсякъде в района.

Те подсказват също така на съдебните заседатели, че аз нося обувки номер четирийсет и пет. Онова, което не е прочетено за съдебните заседатели, но е изтъкнато от Пол, е, че те изобщо не са намерили такива обувки в дома ми. Бях ги изгорил заедно с дрехите. И по-важното, никога не ги бях внасял в дома си. Държах ги в гаража върху стар вестник. Тъй че, няма никакви власинки от килима на Райнартови в дома ми. Нито пък някой, разпитан от полицията, би

свидетелствал, че ме е виждал с такива обувки. Те малко ме стягаха и аз почти не ги бях обувал. Всъщност, като се замисля сега, през последните няколко години съм ги слагал единствено, когато отивах при Рейчъл; използвах ги, защото беше доста кално от рекичката близо до къщата ѝ.

Моите специални обувки само за Рейчъл, — които никога не съм вкарвал в къщата си. Късметлия съм, предполагам, въпреки че не за първи път ми минава тази мисъл през главата. Знаел ли съм, че някога ще дойде този ден? Бил ли съм подготвен за този момент, без да го съзнавам? Искам да си мисля, че не е така, че само съзнателните ми чувства са направлявали действията. Но, докато размишлявах за събитията от 18-ти ноември, бях стигнал до едно просто заключение: не владее положението.

— Първоначално не изключихме версията отвличане за откуп — казва Къмингс. — Започнахме да записваме всички разговори с хората, които са търсили госпожа Райнарт по домашния ѝ телефон, от въпросната вечер нататък.

— Някой обаждал ли се е на госпожа Райнарт на другия ден?

— Да. Подсъдимият се е обаждал.

Чувствам погледите на съдебните заседатели върху себе си, когато Къмингс съобщава това. Жената, която седи зад масата на обвинението, отново подкарва количката с магнетофона към ложата на съдебните заседатели. Нова размяна на въпроси и отговори между Флеърти и Къмингс.

Този път звукът на записа е свършен. Първият глас е на майката на Рейчъл, която вдига слушалката.

Наблюдавам съдебните заседатели. Повечето от тях седят с намръщени чела и погледи настрани — пълно съсредоточаване върху всяка дума.

— *Госпожо Райнарт, обажда се Марти Калиш. Работа във фондацията. Не искам да ви безпокоя — само искам да знаете, че всички ние се молим за вас... Имат ли представа кой го е извършил?*

При това последно изявление от мен счетоводителката в ложата кима разбиращо. Агентът по недвижими имоти се обляга назад на стола си. Близо шест чифта вежди се повдигат. Вече съм опетнен. Щом съм познавал толкова добре Рейчъл, защо ѝ се представям, защо ѝ

обяснявам, че работя във фондацията? И, господи, това: *Имат ли представа кой го е извършил?*

Прокурорката говори отново. Къмингс разказва за първото си посещение в дома ми.

— Защо отидохте в дома на подсъдимия?

— По две причини. Първо, защото исках да говоря с хора, работили с доктор и госпожа Райнарт във фондацията.

— Детската фондация на семейство Райнарт ли?

— Да, точно тя. Подсъдимият е член на тази фондация. Райнартови са председатели на организацията.

— Каква е другата причина?

— Телефонното обаждане на подсъдимия на госпожа Райнарт. Той като че ли е бил много заинтересован да узнае дали полицията има някакви заподозрени.

Виждам как от съдебните заседатели кимат с глави. Да, мислят си те, той *наистина* е бил заинтересован.

Поглеждам към Пол, за да видя дали ще възрази, но той само поглажда косата си.

Къмингс описва първата ни среща.

— Зададохме му съвсем рутинни въпроси. Попитахме го доколко добре познава Райнартови, дали познава някого, който би искал да навреди на доктор Райнарт.

Флеърти вдига ръка; Къмингс говори прекалено бързо.

— Когато го попитайте доколко добре познава Райнарт, той какво отговори?

Къмингс се обръща и поглежда право в мен, докато отговаря, за да ми даде да разбера кой нанася удара. Точно както аз гледах доктора в очите, миг преди той да умре.

— Каза, че не ги познава много добре — отговаря Къмингс. — Каза, че ако Райнартови го видят, може дори да не си спомнят името му.

Някои от съдебните заседатели проследиха погледа на Къмингс към мене. Вероятно трябваше и аз да ги гледам или пък да гледам Къмингс в очите. Но аз гледам в пода. И все пак, мислят си съдебните заседатели, защо да лъжа за взаимоотношенията ни с Рейчъл? Защо съм толкова потаен, освен ако не крия нещо?

Флеърти също забелязва, че Къмингс ме гледа и това не ѝ харесва. Тя шумно прочиства гърлото си.

— Попитахте ли още нещо подсъдимия, господин детектив?

Къмингс я поглежда.

— Да, попитахме го дали има причина да подозира, че госпожа Райнарт е имала извънбрачна връзка?

— И какво ви отговори подсъдимият?

Къмингс е запааметил следващото изречение от показанията си.

— Подсъдимият каза: „Дълбоко се съмнявам, че *Рейчъл* е способна на изневяра“.

— Използвал е малкото име на госпожа Райнарт?

— Да.

— Опишете държанието му през това време.

— Беше нападателен. Сопна ми се. Каза, че трябвало да проявявам известно уважение към госпожа Райнарт.

— Господин детектив, в резултат на този разговор с подсъдимия започнахте ли да го подозирате в изчезването на доктор Райнарт?

Къмингс трябваше да бъде предпазлив тук. Ако ме е подозирал, „Миранда“ повдига красивата си глава при разпита в участъка. Само защото сме изгубили този спорен въпрос, не значи, че не можем да го оспорим отново; ние все още имаме право да обжалваме, ако бъде осъден. Но обвинението иска да върви по опънато въже. Те не искат да изглеждат така, сякаш полицията не разполага с никакви улики, когато ме е довела тук.

— Ами — започва Къмингс, — да кажем, че останах с впечатлението, че той знаеше за госпожа Райнарт повече, отколкото ни казваше. Бях сигурен, че крие нещо. Но не бих стигнал дотам, да твърдя, че го подозирах. Опитах се да не вземам становище.

Облягам се назад на стола. Да бе, да не вземал становище! Поглеждам към Манди и се усмихвам самодоволно. Тя ми отвърща с празен, строг поглед, напомняйки ми безмълвно, че съдебните заседатели ме наблюдават.

— След тази среща с подсъдимия в дома му предприехте ли стъпки към разследване на вероятна негова връзка с изчезването на доктор Райнарт?

— Да, предприехме. Срегнахме се с прислужницата на семейство Райнарт, Агнес Клориса. Показахме ѝ няколко снимки,

между които и на подсъдимия. Госпожица Клориса разпозна снимката му като на човек, който е идвал в къщата на Райнартови.

Флеърти задава на Къмингс още въпроси за тези снимки. Тя му ги подава, той потвърждава, че са същите, които е показал на прислужницата. Потвърждава също, че не ги е размествал, откакто ѝ ги е показвал. Моята снимка не е нито първа, нито последна — беше петата. Снимките също са признати за групово вещественно доказателство.

— Колко често мадам Клориса е виждала подсъдимия в дома на Райнартови?

— Възрабявам. Липса на основание, а има ли до известна степен основание, то е изградено върху чиста мълва.

Съдия Мак приема възражението.

Къмингс продължава да обяснява, че след като прислужницата ме разпознала, той пуснал „опашка“ след мен. Пол възрабява срещу всякакво обсъждане на онова, което жената детектив в цивилни дрехи е видяла на коледното празненство между мен и Рейчъл. Това наистина няма значение; онова ченге, детектив Джанет Брюър, също ще свидетелства по това дело.

Къмингс потвърждава, че на другия ден отново отишъл в дома ми. Тогава ме отвели в участъка.

— Подсъдимият беше въведен в една от стаите ни за разпит.

— Кой беше в стаята с него?

— Отначало само аз. Отново го попитах колко добре познава Рейчъл Райнарт. Той отново ни отговори, че не я познава много добре. Казах му, че ние подозираме, че госпожа Райнарт има любовна връзка.

— И как реагира подсъдимият?

— Отвърна, че не знае за такова нещо.

— Моля, продължете.

— Казах му, че подозираме, че госпожа Райнарт е замесена в това престъпление.

Бих заложил ипотеката си, че Рейчъл ще иде в пандиза за това, ми каза той в участъка.

— И, господин детектив — пита драматично Флеърти, — как отговори подсъдимият?

— Каза: „Тя няма нищо общо с това“.

— Тези ли бяха точните му думи?

— Да, точно тези.

— Поискахте ли от него да обясни твърдението си?

— След това той просто млъкна. Затова излязох от стаята за известно време.

— Добре. А после върнахте ли се при подсъдимия?

— Да, след около половин час. Върнах се с лейтенант Уолтър Дено.

— Продължихте ли да разпитвате подсъдимия?

— Да.

Флеърти кимва.

— Опишете ми какво стана после, господин детектив.

— Продължих да говоря за госпожа Райнарт, за това, че я подозираме, че е замесена. Подсъдимият продължи да отрича.

— И какво направихте тогава?

— Накрая му казах, че не му вярвам и че ще трябва да извикам госпожа Райнарт за разпит. Блъфирах, разбира се. Но му го казах.

— Какво отговори подсъдимият?

— Каза... всъщност изкрещя: „Тя няма нищо общо с това“.

— И после?

— После — Къмингс се обърна към съдебните председатели, — подсъдимият започна да клати глава и добави: „Не съжалявам, че го убих“. След това го повтори — Къмингс пак се обръща към мене. — „Не съжалявам, че го убих“.

Детектив Тиодор Къмингс остава на свидетелското място за отговори на обвинението до ранния следобед. Той описва разговорите си с хората, които работят с мен, как се опитвал да установи къде съм бил в нощта на 18-ти ноември.

Ние трябваше да уведомим писмено обвинението за алибито ни, че съм работил в „Макхенри Стърн“ до 3:20 сутринта след убийството. Затова Къмингс разказва как проверил записите във фирмата ми и как някой, използвал магнитната карта на „Макхенри Стърн“, влязъл в сградата в 3:10, само десет минути преди аз да съм си тръгнал оттам същата нощ. Пояснява колко лесно съм могъл да наглася всичко това.

Към края Гречън Флеърти отново се връща към признанието ми.

— Още нещо, господин детектив... Вие свидетелствахте по-рано, че подсъдимият ви е признал това в събота, десети декември.

— Да.

— Е, добре, сър, нека ви изтъкна, че може да се стигне до спор по отношение на тези думи, на точните думи, които е употребил подсъдимият. Затова може ли да ви помоля да ги повторите за съдебните заседатели?

Очаквам Пол да възрази, но той само поклаща глава развеселен.

Къмингс се обръща към ложата.

— Той каза, цитирам: „Не съжалявам, че го убих. Не съжалявам, че го убих“.

— Казал е едно и също два пъти, така ли, господин детектив?

— Да, точно така.

— Има ли вероятност да сте го чули погрешно? Някаква вероятност да е казал например: „Не съжалявам, че е мъртъв“?

— Абсолютно никаква — заявява Къмингс. — Ако беше казал само това, нямаше да го арестувам. Спомням си много добре тези думи.

Гречън Флеърти сяда победоносно на мястото си.

Пол Райли се приближава на около метър и половина от детектив Къмингс и се надвесва над парапета близо до свидетелското място.

— Добър ден, господин детектив — казва той съвсем учтиво. Пол започва любезно и непринудено. Той ще установи, че това е дело, за което се пише много, и ченгетата не са направили нито крачка напред от момента, когато са ме набелязали. Това беше голямо дело, нали? — пита той. Най-голямото във вашата кариера. Широко отразено в пресата. Силен натиск да се открие убиеца. Къмингс се опитва да опонира по последното твърдение. Всички дела са важни, възразява той; винаги има натиск да бъде открит извършителя. О, значи това дело е не по-важно от дела, да речем, за открадване на дамска чанта, така ли? Не, не, признава детективът. То е с по-голям приоритет. Да, съгласява се, той решил твърдо да проведе много щателно разследване. Да проследи всяка следа.

После Пол разглежда теорията на Къмингс за случилото се на 18-ти ноември. Къмингс му казва какво е успял да сглоби от физическите доказателства. Аз насилствено съм влязъл в къщата на доктор Райнарт, като съм използвал пейката от верандата, която се намира до масата на обвинението. Сбил съм се с доктор Райнарт. Повалил съм го на пода в дневната му. После съм отишъл до бара, отворил съм шкафа, извадил съм пистолета, приближил съм се до доктора и съм стрелял два пъти в него. Тези, признава Къмингс, са заключенията, които си е извадил от едно много щателно разследване.

Пол още не е поставил детектива в затруднено положение, още не го е притиснал. Но въпреки това високият му професионализъм се забелязва в съдебната зала. Изправен на три крачки от катедрата, той излъчва авторитет; облечен е в тъмносин костюм от три части, снежнобяла риза и тъмночервена вратовръзка и стои удобно с ръце пред себе си. Има властен глас, начинът му на държание е вежлив, но сдържан: Той няма да толерира увъртания и двусмислени изявления.

И тогава повдига една от съществените точки, нещо, което обвинителите не могат да оспорят по никакъв начин — липсата на физически доказателства. Полицията е поръсила с прах дневната, цялата къща, за да вземе отпечатъци от пръсти, но нито един от тях не е бил на добрия стар Марти. Няма нито един мой косъм. Нито капка моя кръв по килима или някъде другаде. Пол пита за различните косми, намерени от ченгетата в дневната. Четири различни вида. Едните били от косата на Рейчъл. Другите — на прислужницата. За един кичур — сив — се предполагало, че е на самия доктор. Преди

процеса и двете страни се съгласиха, че никоя от тях няма нужда от експерт, за да разпознае космите. Ние не оспорихме тези улики, тъй като на нас не ни вредеше; а Роджър Огрън не бързаше да доведе експерт, който да потвърди, че ченгетата не са открили нищо съществено.

Но Пол обръща внимание на четвъртия вид косми от коса, намерени в къщата.

— Последната намерена проба косми е от дълга, тъмна, къдрава коса.

— Да.

— Намерили сте тези дълги, тъмни, къдрави косми в дневната.

Пол ще изрече „дълги, тъмни и къдрави“ безброй пъти. Съдебните заседатели хвърлят от време на време погледи към червеникаворусата ми гъста коса.

— Правилно.

— Намерили сте тези дълги, тъмни, къдрави косми на дивана.

— Да, точно там.

— На същия диван — продължава Пол, като се обръща към съдебните заседатели, — където, както твърдите, са се били докторът и нападателят.

— Да, на същия диван.

— И сте открили още един дълъг, тъмен, къдрав косъм на килима в дневната.

— Да. Но никой с такава дълга, тъмна, къдрава коса не е разпознат.

Пол се обръща към съдия Мак, който не се нуждае от подканване.

— Последното изявление е зачеркнато от протокола. Господин детектив, това не е редно и вие го знаете. Давали сте показания и друг път, сър, знаете правилата. Съдебните заседатели няма да го вземат под внимание.

Къмингс кима мрачно и смънкава извинение.

— И до днес, господин детектив, вие не знаете чии са тези дълги, тъмни, къдрави косми, така ли?

— Точно така.

— Интересно — казва замислен Пол. Той прави кратка разходка покрай ложата на съдебните заседатели. Спира се в края на парапета,

близо до азиатката, която е записана под номер шест. После се обръща отново.

— Господин детектив — продължава той, — в началото на това дело вие сте смятали, че изчезването на доктор Райнарт може да е отвличане с цел откуп, така ли е?

— Физическото доказателство не сочеше в тази посока.

— О! Тогава защо сте записали и проследили всеки, който е търсил по телефона някого от семейство Райнарт, господин детектив? За развлечение ли? — Пол размахва пренебрежително ръка. — Да минава времето ли?

Къмингс се подсмива.

— Очевидно ние не бихме могли да изключим отвличане.

— И това е разумно донякъде, нали? Че доктор Райнарт може и да е отвлечен?

— Не съвсем.

— Е, добре, господин детектив... ние не говорим за обикновен гражданин, нали? Ще опишете ли доктор Райнарт като изтъкнат член на обществото? Че е участвал в големи лиги? Че се е срещал с политици? Че е председателствал благотворителна дейност?

Гречън Флеърти възразява. Сложен въпрос. Съдията изстенва, но казва на Пол, че тя има право.

— Бих казал, че е доста известен — отговаря Къмингс.

— Както и доста заможен.

— Беше, да. Но повечето похитители не прострелват първо смъртоносно жертвите си, господин Райли.

— Ако предположим, че е *мъртъв*. Имам предвид, вие положително не знаете със сигурност, че доктор Райнарт е мъртъв, нали?

О, той е мъртъв.

— Смятаме, че е мъртъв — казва Къмингс. — Имаме основателна причина да го вярваме. Но не мога да го твърдя като абсолютен факт.

Освен ако докторът е стаявал дъх в продължение на цял час.

— И вие ще се съгласите с мен, господин детектив, че наличието на кръв в къщата не говори по един или друг начин дали е било отвличане. С други думи, един похитител би могъл да използва сила при отвличането на жертвата си, така ли?

— Всичко е възможно, господин адвокат. Но това не е вероятният сценарий.

Пол кима, без изобщо да поглежда към съдебните заседатели.

— Основавате се на опит ли?

— Основavam се на здравия разум и на професионална подготовка.

— Професионална подготовка — повтаря Пол. — Имате предвид учебна подготовка? От справочна литература? — двамата мъже се вглеждат един в друг безмълвно. — Същественният ми въпрос е, господин детектив, че не сте разследвали отвличане, нали?

— Никога не съм участвал в екип за разследване на отвличане. Но това не значи, че не съм подготвен за това.

— Но никога не сте разследвали отвличане, нали?

— Не, господин Райли, не съм.

— Хм. Е, добре тогава, ще трябва да ви помоля да разчитате за това на вашата... *подготовка*, но предполагам, че ще бъде вероятно също така похитителят да е влязъл в къщата и *доктор Райнарт* да е бил този, който е извадил пистолет, в опит да се защити от похитителя?

— Възможно е.

— Не е ли също възможно доктор Райнарт да не е бил прострелян *смъртоносно*?

— Предполагам.

— Може би доктор Райнарт е бил прострелян в крака? Това е възможно, нали?

— Възможно е.

— Искam да кажа, че вие нямате представа, така ли?

— Предполагам, че всичко е възможно, господи Райли. Както ви казах.

— Тогава, онова, за което намервам, е — Пол се приближава към Къмингс, — че доктор Райнарт може все още да е някъде, да е жив и никой да не го търси.

Това предизвиква възражение от страна на Гречън Флеърти. Това е теоретично. Спорно. Сложен въпрос. Съдията отхвърля възражението.

— Твърде е невероятно — отговаря Къмингс, — но е възможно, да.

— Е, добре, господин детектив, няма никакво физическо доказателство в случая, което да опровергае тази вероятност, нали?

Къмингс търси думи.

— Предполагам, че ако сте убили някого и сте го хвърлили в крематориум или сте го заровили, или нещо подобно, винаги можете да твърдите, че е бил отвлечен и няма да има нищо, което да го опровергае. Стига да сте скрили трупа много добре.

Добре казано, Теди, добре казано.

— Е, да, разбира се — съгласява се Пол. — Вашият сценарий е вероятен и моят сценарий е вероятен. Вярно ли е?

— Вашият е вероятен. Всичко е *вероятно*.

— Всички тези вероятности — изрича Пол разсеяно, правейки няколко крачки напред. — От тона на гласа ви обаче... заключавам, поне така ми звучи, че не вярвате много на моя сценарий.

— Прав сте за това.

— Добре тогава, господин детектив, защо не кажете на съдебните заседатели какво доказателство имате, за да опровергавате моята вероятност? Тъй като не вярвате в нея, дайте им обяснение на тях. Защото ми се струва, господин детектив, че няма нито едно физическо доказателство, което да обори вероятността доктор Райнарт да е бил отвлечен и да е бил жив, когато е напуснал къщата. И да е *все още жив*. Не е ли истина?

Къмингс е раздразнен.

— Такава нелепа мисъл е...

Пол отново изправя рамене.

— Но няма доказателство, което да я *опровергава*.

— Не е искан откуп.

— Откуп, да, да — Пол допира пръст до устните си. Жените съдебни заседатели, поне две от тях — счетоводителката и пенсионираната медицинска сестра — като че ли се забавляват да наблюдават Пол в действие.

— Добре, проявете снизхождение още една секунда, господин детектив. Относно липсата на искането на откуп. Не е ли възможно по време на похищението му доктор Райнарт да е бил прострелян, но не убит и *впоследствие* да е починал от раните си? Имам предвид похитителите да не са го откарали в болница. Не е ли възможно това?

— Пак казвам: възможно е, но е малко вероятно.

— Значи отвличането е извършено *със сила* — доктор Райнарт е ранен, но не е убит — тогава е отведен на неизвестно място, където умира от раните си, може би същия ден, може би на следващия. При това положение се предполага, че похитителите няма да се обадят да искат подкуп, нали? За мъртъв човек? Основавайки се на *професионалната ви подготовка*, сър — на книгите, които сте чели, на каквото са ви учили инструкторите в часа по отвличане — това не обяснява ли липсата на искане на откуп?

Двама от съдебните заседатели са размиват за сметка на детектива. Гречън Флеърти възразява срещу формулирането на въпроса. Пол иска да го зададе по друг начин; радостен е, че може да повтори становището си.

— Не е ли възможно, сър, похитителите да са отвлекли доктор Райнарт, който междувременно е починал, и именно *затова* не сте получили искане за откуп?

— Това е чиста фантазия, господин адвокат. Клиентът ви си призна. Вие превръщате това в гонене на дивото, когато убиецът седи точно пред вас — той ме посочва.

Сега си ти, Марти. Покажи им онова, изпълнено с достойнство, спокойно, представително, небрежно, невинно изражение. И тъй, какво правя? Отмествам поглед от всички и го насочвам към съдебния протоколист.

— Вярвам, че ще избегнете въпроса — казва спокойно Пол, отвличайки вниманието на съдебните заседатели от мен и връщайки го към себе си, и се приближава към свидетеля. — Не ви ли дадох току-що адекватно обяснение защо не е имало искане за откуп?

Къмингс въздиша от изтощение.

— Всичко е *възможно*.

Пол не губи време и продължава. Добре, казва той, достатъчно с теорията за отвличането, нека допуснем, че е било убийство. Пол иска да говори за това какво се предполага, че съм направил с трупа, след като съм напуснал къщата. Той не е много подробен тук. Не е ли необичайно някой да убие някого и после да го нарами и да избяга с него от къщата? Къмингс отговаря, че няма установена схема, която хората да следват в такива ситуации. Пол се заяжда малко с него и си докарва възражения от страна на Гречън Флеърти. Къмингс не

отстъпва, но Пол налага схващането си и се връща на предположението, че аз съм изнесъл доктора от къщата.

— Като опитен следовател, къде очаквате нападателят да е занесъл доктор Райнарт?

— Ние очакваме доктор Райнарт или да е заровен някъде или може би да е захвърлен някъде, на някое сметище или нещо подобно. Кой знае? А може и да е хвърлен в река.

По искане на Пол, Къмингс обобщава къде е било проведено издирването на трупа. Двете реки близо до Хайланд Удз, река Бейли и река Суон Харбър били претърсени с драга, но без резултат. Двете сметища, обслужващи областта, също били преровени, отчасти и от самия Къмингс. Как ми се прииска да го бях видял — любимото ми ченге, затънало до колене в изпражнения.

Не била подмината и гората зад къщата на Райнартови.

— Вярвате ли, че Марти Калиш е пренесъл доктора през тази гора на осемнайсети ноември?

— Това не знаем. Но е възможно. Това е най-логичният път.

— Някакви следи, че Марти Калиш е бил в тази гора?

— Той не е забол визитната си картичка на някое дърво, ако това имате предвид. — Думите му предизвикват смях сред публиката. Но никой от съдебните заседатели не се разсмива, както забелязвам. — Отпечатъците от обувките съвпадат с номера на обувките, които носи клиентът ви.

— Но не сте открили туристически обувки в дома на клиента ми, нали?

— Не, клиентът ви не е толкова глупав, че да ги остави да ги видим.

— Добре, нека бъдем честни към съдебните заседатели, господин детектив — в тона на Пол се долавя укор. — Имате ли някакъв начин, по който да сте узнали, че Марти Калиш притежава такива туристически обувки?

— Не, нямам. Как бих могъл?

— Подчертавам: *нямаме*.

— Не бих могъл да имам, господин адвокат.

— И номер четирийсет и пет е доста често срещан номер за мъже, нали?

— Не мога да знам дали е често срещан, или не.

— Като оставим настрана въпроса с обувките, няма никакво друго физическо доказателство, от което да се предполага, че Марти Калиш е пренесъл доктор Райнарт през гората, така ли?

— На осемнайсети ноември вятърът беше много силен, близо шейсет километра в час. Не мога да си представя как бихме могли да ви кажем кой е бил в тази гора.

— Значи нямате представа.

Къмингс въздъхва отново.

— Не.

— А не сте ли очаквали Марти Калиш да е използвал колата си, за да пренесе доктор Райнарт до някое място?

— Възраждам. Това е предположение.

— Мадам Флеърти, знаете много добре, че въпросът е уместен. Отхвърля се. — Съдия Мак става раздражителен, когато стомахът му се бунтува. А това е някъде петнайсетото възражение от Флеърти. Ако тя си мисли, че изважда от равновесие Пол, трябва да знае, че много греши. Дори и на съдебните заседатели започва да им втръсва малко от нея. Вниманието им като че ли се засилва всеки път, когато прокурорката възражда; недоволството ѝ прави въпросите още по-важни.

— Да използва колата си изглежда логично, да.

— Значи сте претърсили и колата му, след като сте го арестували.

— Да, две седмици след извършеното престъпление.

Така ми били дали достатъчно време да си почистя колата, иска да внуши Къмингс. А в действителност на мен ми стигна само онази нощ, за да го направя. Докато ченгетата да се заемат с колата ми, човек можеше да си изяде закуската върху постелката на багажника ѝ.

— И не сте открили никакви следи от доктор Райнарт в тази кола?

— Не.

Пол говори за безуспешното претърсване. Никакви косми. Никаква кръв.

— Претърсихте ли другаде?

— След като подсъдимият си призна за престъплението, претърсихме къщата му.

— Претърсили сте къщата на Марти Калиш?

Следват въпроси и отговори относно претърсването на къщата ми. Не открили нищо нито в мазето, нито в гаража, *нада*. Пол като че ли лазеше малко по нервите на Къмингс — ченгето трябваше да признава неколkokратно, че не е намерил нищо, да прави асоциации с невероятната интонация на Пол и с честите му погледи към съдебните заседатели, за да се увери дали и те споделят почудата му.

— Честно казано — отговаря Къмингс, не съм очаквал подсъдимият да бъде толкова глупав, че да занесе трупа в *дома си*.

Пол като че ли се оживява от този отговор.

— Добре тогава, нека поговорим за *някое място*, господин детектив. *По което и да е време. Където и да е* — Пол размахва ръце във въздуха. — Къщата на доктор Райнарт. Гората. Къщата на Марти. Колата на Марти. Вие изберете, господин детектив. *Вие ни кажете*. Давам ви възможност да назовете което и да е място на света. Кажете на дамите и господата съдебни заседатели: Можете ли да ни представите, сър, *някакво доказателство*, че Марти и доктор Райнарт са били заедно *някъде, по което и да е време* на осемнайсети ноември или по което и да е време след това? Можете ли да направите това за съдебните заседатели?

Къмингс размърдва устни и накрая се намръщва.

— Ние не знаем къде го е занесъл.

Съдебната зала като че ли е вторият дом на Пол Райли, дом, в който живее от доста отдавна; той знае къде скърца някоя дъска на пода, къде става течение. Възползва се максимално от пространството, разхожда се насам-натам, привидно вгълбен в мисли, когато иска същността на въпросите му да бъде възприета от съдебните заседатели, приближава се до свидетеля, когато го притиска в ъгъла за нещо, като през цялото време определя темпото, владее реакциите си. Беше успял да се върти около обстоятелствата, отнасящи се до смъртта на доктора, без, доколкото ми беше известно, да засегне съдебните заседатели, дори напротив, започваше да ги очарова. През повечето време той е любезен, способен да смъмри свидетеля, без да прояви раздражение, но винаги е наясно кога е подходящият момент да повиши тон, да вдигне ръце или да промени изражението си и да предаде настроението си на съдебните заседатели. Схванах какъв инструмент използва, за да наблегне на аргумента си — той се позовава на съдебните заседатели, когато с въпросите си наистина иска да привлече вниманието им. *Кажете на съдебните заседатели, господин детектив*, ще каже той, и това винаги е силен момент.

Забелязах също, че Пол театралничи пред съдебните заседатели. На изслушването, за да не бъде взето под внимание самопризнанието ми — където имаше само съдия и въпросът беше правен — Пол беше много по-кротък, въпросите му бяха не толкова многословни и по служебни. На това заседание, с непрофесионалисти, които са гледали много съдебни драми по телевизията, Пол разчита значително повече на маниерите, на израженията на лицето и на интонациите на гласа си. Вече е късен следобед, време, когато съдебните заседатели почват да поглеждат часовниците си, но Пол се справя добре, като ги държи относително заинтригувани. Беше заложил на лесните неща — най-забележимото от които беше липсата на физически доказателства, че съм бил на местопрестъплението, — но се справи много по-добре от очакванията ми по отношение на отвличането. Това всъщност прозвуча някак доста вероятно.

— Нека поговорим за разговора, който сте провели с Марти Калиш в деня, когато сте го арестували — казва Пол. — В деня, както вие се изразихте, когато *си е признал*.

— Добре.

— Когато водихте този разговор с Марти, кой друг беше в стаята?

— Бяхме аз, лейтенант Уолтър Дено и подсъдимият.

— Така. По време на разпита казахте ли на Марти, че го подозирате в интимна връзка с госпожа Райнарт?

— Попитах го за това.

— И той ви е отговорил „не“. Но вие сте мислили, че той ѝ е любовник, нали?

— Мислех, че е възможно. Нищо повече.

Това е в съгласие с казаното от Къмингс на изслушването за премълчаване на самопризнанието, че той не е знаел дали Рейчъл се среща с друг мъж и ако се среща, дали този мъж съм аз. Пол пробва това, за да се позове на казуса „Миранда“. Може би в стремежа си да впечатли съдебните заседатели, Къмингс ще се ентусиазира и ще каже, че наистина е мислил, че въпросният мъж съм аз. По този начин той ще създаде впечатлението, че ме е подозирал и следователно е трябвало да ми прочете правата.

— Трябва да добавя — казва Къмингс, — че сега ние смятаме, че подобна връзка не е имало.

Пол му благодари за изяснението.

— Но по времето, когато сте разпитвали Марти, вие със сигурност *сте* вярвали, че госпожа Райнарт е имала връзка.

— Подозирахме.

— Добре. Тъй като сте се питали за извънбрачния любовен живот на госпожа Райнарт, приемам, че сте разследвали потенциалното замесване на госпожа Райнарт в изчезването на съпруга ѝ.

— Да.

— Казано по-просто, госпожа Райнарт е била заподозряна.

— Обмисляхме потенциалното ѝ замесване.

— И нейният любовник, ако има такъв, ще бъде заподозрян също. Очевидно.

— Да.

— Значи е било разочароващо, нали, че не сте могли да разберете кой е бил този така наречен загадъчен любовник на госпожа Райнарт?

— Не мисля, че бих се изразил така.

— Когато сте разговаряли в участъка с Марти, е било шестнайсетият ден от изчезването на доктор Райнарт, нали?

— Точно така.

— Повече от две седмици.

— Точно така.

— Добре, чудесно.

Онова, което е останало неизречено засега, но ще бъде подкрепено със заключителни аргументи, е, че ченгетата са търсили безрезултатно шестнайсет дни, стигайки до задънени улици и отляво, и отдясно, когато са стигнали до мен, изкупителната жертва.

— И тъй, в даден момент, по време на разпита на Марти — по-близо до края, навярно — вие сте започнали да говорите с него за насилието в брака на Райнартови.

— Повдигна се този въпрос.

— Вие сте му казали как, в резултат на разследванията ви, сте повярвали, че доктор Райнарт е посягал на жена си от месеци насам.

— Да.

— Казали сте на Марти, че госпожа Райнарт е била подложена на физическо насилие.

— Така е.

— Физическо насилие под формата на чести побои по гърба с кожен колан.

— Точно така.

По лицата на някои от съдебните заседатели се изписва отвращение. Всъщност Къмингс е щедър с Пол тук. По време на разпита ми ние не разисквахме с подробности насилието, а аз, по дяволите, вече знаех за това. Пол се стреми това да прозвучи така, сякаш те са ме запознали с ужасяващи подробности, за да ме изкарат пълен идиот, склонен да изтърси нещо тъпо.

— Казали сте на Марти също и за *сексуалното* насилие, на което е била подложена госпожа Райнарт.

— Да.

— И по време на тази част от разпита, Марти е изглеждал разстроен, нали?

— Мисля, че да.

— Нещата, които сте казали на Марти, като че ли са го разстроили, така ли е?

— Със сигурност.

Ето на! Пол постави основата на причината, поради която съм казал: *Не съжалявам, че е мъртъв*. Защото съм бил адски разстроен от това какъв жесток мръсник е бил добрият доктор.

Пол се отдалечава няколко крачки от катедрата и пристъпва напред.

— Така. Вие сте свидетелствали по-рано, че Марти бил казал: „Не съжалявам, че го убих“.

— Точно това каза.

— Точно това казахте *вие* по-рано днес.

— Точно това казах и това е самата истина. Той го повтори два пъти.

— Повторил го е два пъти — повтаря и Пол и поглежда към съдебните заседатели. — Повторил го е два пъти. С ясен глас ли го изрече?

— Да. С достатъчно ясен.

— Достатъчно ясен, за да го чуете?

— Да.

— Но... лейтенант Уолтър Дено не е ли бил извън стаята по тона време?

— Той беше в съседната стая.

— В съседната стая... Оттам можете да гледате в стаята за разпити, така ли?

— Точно така.

— И можете и да чувате разговорите в нея?

— Не бих казал *всичко* от разговорите — уточнява Къмингс.

Още веднъж добре репетирано. По време на изслушването за оттегляне на самопризнанието ми лейтенант Дено свидетелства, че не ме е чул лично да си признавам пред Къмингс. Той каза, че е бил в стаята за наблюдение, но не е чул да го казвам. Все още ми е чудно защо каза това, защо просто не подкрепи колегата си.

— Но положително — продължава Пол, — от онази стая сте могъл да чувате всичко, изречено с ясен глас.

— Не и ако е изречено тихо.

— О! Кажете ни тогава, къде беше Марти, когато е направил предполагаемото признание?

Къмингс замълчава за миг.

— Седеше на стола.

— На стола — повтаря Пол. — Седял е на стола, когато *си е... признал*.

— Да. — Къмингс изучава лицето на адвоката.

— И казвате, че той *си е... признал* с ясен глас.

— Казах „с достатъчно ясен глас“.

— И сте напълно сигурен, че сте могъл да го чуете.

— Да.

— Той закриваше ли с ръка устата си?

— Не.

— Устата му беше ли закрыта по някакъв начин или с нещо?

— Не.

— А *вие* къде седяхте?

Очите на Къмингс зашариха из залата.

— Срещу него.

Глупости! *Все още* чувствам дъха на Къмингс в лицето си, както се беше навел над мен. Защо лъже за това? Би трябвало да си признае, че стоеше точно над мене. Това би обяснило защо той и никой друг не ме чу да си признавам. Но той отказва да разкрие, че беше почти в лицето ми. Струва ми се, че го прави, за да изглежда, че ме сплашва.

— Значи той е говорил, седейки срещу вас, от другата страна на масата.

— Да.

— И ви е признал с достатъчно висок глас, за да го чуете.

— Да.

— Но не достатъчно високо, че да го чуе лейтенант Дено в съседната стая.

— Предполагам — отговаря Къмингс. — Не мога да говоря от името на лейтенант Дено.

— Съгласен съм — казва Пол. — Но доколкото знаете, не е ли вярно, че само *вие* и *единствено* *вие* сте този, който е чул Марти да прави предполагаемото признание?

— Той мънкаше.

Господи, Къмингс усложнява това много повече, отколкото е в действителност!

— Мънкал е? А не казахте ли преди малко, че е говорил с ясен глас?

— Казах „с достатъчно ясен“ — сепва се Къмингс.

— О, *разбирам* — гласът на Пол прозвучава саркастично. — Той е говорил достатъчно ясно, за да го чуете, но достатъчно е *мънкал*, за да не го е чул лейтенант Дено, който е наблюдавал и слушал в залата за наблюдение. Това ни казвате в момента.

Забелязвам, че Гречън Флеърти плъзга крака по пода, канейки се да стане. Роджър Огрън я възпира с ръка върху рамото ѝ и тя се обляга отново назад на стола.

— Той говореше до степен, до която аз можех да го чуя — пояснява Къмингс. — Не много високо. Ако колегите отвън не са могли да го чуват, аз не мога да отговарям за това.

— Не е ли вярно, господин детектив, че по времето, когато Марти е правел тъй нареченото признание, вие сте стояли точно над него, хващайки с ръка брадичката му?

Къмингс изправя рамене.

— Не, не е вярно.

Да, не е вярно, но точно това бях казал на Пол. Къмингс би могъл да уточни тази част.

— И не е ли вярно, че сте хванали Марти за гушата?

— Не, сър — детективът клати глава енергично. — Не е вярно.

— И сте предупредили Марти, че ако не каже нещо веднага, вие ще привикате Рейчъл Райнарт в участъка и ще я арестувате.

— Това е пълна измислица, господин Райли.

— Не е ли вярно, че сте стояли наведен над Марти?

— Не, сър.

— И сте му повтаряли и преповтаряли за малтретирането, на което е била подложена Рейчъл? За *изнасилванията*, които е изтърпявала?

— Споменах го, но не така, както вие го предавате.

Пол тръгва към Къмингс.

— А не е ли вярно, че когато Марти е направил тъй нареченото признание, вие сте били лице в лице с него?

— Не!

— И *затова* лейтенант Дено не е чул какво е казал Марти. Защото вие почти сте заврели лице в неговото и сте го сграбчили за брадичката!

— *Не!* Нищо от това не е вярно.

Пол се обръща към съдебните заседатели.

— Не, сър — повтаря Къмингс.

— Е, добре, независимо как разказвате случая — продължава Пол с лице към съдебните заседатели, вече по-спокоен, но наежен, — вие сте единственият, който е чул това... това *признание*.

Къмингс прекарва пръсти през оредялата коса на темето си.

— Точно така, господин Райли.

Пол кима важно.

— Във вашия отдел е стандартна практика да записвате признанията, нали?

— Когато това е възможно — отговаря детективът. — В този случай не беше.

— Не е било? Не е ли имало магнетофон в стаята?

— Имаше. Но работата е там, че ние не очаквахме да чуем самопризнание. Просто си говорехме, така че не беше нужно да го използваме.

— И ни казвате, господин детектив, че Марти си е признал по своя воля?

— Точно така.

— Без да е бил включен магнетофонът?

— Точно така.

— Но след предполагаемото признание, след като той е започнал да си признава, както твърдите, доброволно, вие не сте записали признанието му, така ли?

— Опитях — отговори Къмингс, — но той млъкна.

— Един момент — вдига ръка Пол и клати силно глава. — Значи веднъж казвате, че е признал доброволно, после, когато сте се пресегнали за магнетофона, Марти изведнъж *престава* да признава. Така ли е?

Това всъщност беше самата истина. Въпросът за магнетофона беше толкова решаващ. Слава богу, че дойде моментът на изясняването му.

— Господин адвокат, не мога да кажа защо той млъкна. Но млъкна.

— Значи, когато казвате на съдебните заседатели, че Марти Калиш си е признал за убийството — сега Пол е с гръб към Къмингс и размахва пръст, — ние трябва да вярваме на *вашата* дума.

— Това е самата истина.

— Според вас.

— Да, според мене.

— И *единствено* според вас.

— Предполагам.

Пол млъква, после се обръща на пети и тръгва наляво, преди да застане в отбранителна позиция. Кима разсеяно.

— Добре. Вие сте арестували госпожа Райнарт за убийството на съпруга ѝ, нали?

— Да.

— Направили сте го няколко седмици след арестуването на Марти, така ли е?

— Точно така.

— Но както заявихте, дори *преди* ареста на Марти, сте започнали да я подозирате.

— Правилно.

— Една от причините в онзи момент да я подозирате, са били слуховете, че тя е имала любовна връзка.

— Вярно е.

— После научавате, че тя е била подложена на насилие и за вас това е още една причина.

— Да, вярно.

— Защото тези неща ѝ дават мотив да иска да убие съпруга си.

— Потенциално, да.

Пол се обръща леко към съдебните заседатели и вдига пръст.

— Кажете ми дали има друга причина. Научили сте, че на осемнайсети ноември пистолетът на Райнартови е бил долу, в самата дневна, където се разиграват събитията, в един дъбов бюфет. *По-късно* обаче научавате, че пистолетът обикновено е бил държан *горе*, в нощно шкафче до леглото на Райнартови. И вие сте се запитали как тъй пистолетът се е озовал долу. Това не е ли друга причина, господин детектив, да заподозрете госпожа Райнарт?

Сега мнозина от съдебните заседатели си водят бележки.

— Да, запитахме се за това.

— За факта, че някой е преместил пистолета.

— Точно така.

Пол възнамерява да разиграе двата варианта, със заключителен аргумент. Първо, доказателството, което току-що разгледа, е доказателство за вината на Рейчъл. Второ, ще изтъкне, че никакво допълнително доказателство не се е появило от момента, когато те са заподозрели Рейчъл, до момента, когато са я арестували. Така че, щом доказателството не е било достатъчно *преди*, защо са я арестували *по-късно*? Защото, ще каже Пол, са минали седмици след моя арест и моето скалъпено „самопризнание“ и те не са могли да предоставят нито една улика срещу мен. Затова са я привикали в участъка и са й дали избор: Кажете ни нещо, което уличава Марти, и ще ви пуснем на свобода, в противен случай рискувате да отидете на електрическия стол. Те са я насилили да се яви пред съда и да излъже, за да спаси кожата си.

Пол се обръща към съдията.

— Ваша Чест, не мисля, че имам повече... — той щраква с пръсти. — Всъщност има още едно нещо, за което искам да попитам господин детектива, едно последно нещо — той тръгва към ложата на съдебните заседатели. — Докато говорим за пистолета.

Къмингс си поема въздух. Той знае, че вече е почти изразходван. Аз пък случайно си помислих, че той се справи доста добре. Пол го подложи на основно препитване, но имаше още много неизяснени неща за него.

— Господин детектив, запознат сте с теста, който момчетата ви извършват? — Пол размахва ръка. — Запознат сте с теста, с който установявате наличието на остатъци от барутен прах по ръката, с която е стреляно? С него можете да докажете дали човек е използвал наскоро оръжие, нали?

— Да, запознат съм — отговаря Къмингс. — Но този тест не е подходящ, ако е приложен върху ръка, която е държала оръжие шестнайсет дни по-рано. Никакви остатъци не се задържат толкова дълго време.

— Разбирам. — Пол пъха ръце в джобовете си, докато се приближава към детектива. — Добре, ами за по-малко от час по-късно?

— Пол и жертвата му кръстосват погледи; Къмингс пребледнява леко, докато наблюдава как ръката на Пол излиза от джоба и жестикулира изразително. — Или дори няколко часа по-късно, но същата нощ? Тестът е все още валиден тогава, нали?

— Би могъл да бъде — отговаря Къмингс плахо.

Пол се усмихва.

— Разбирате накъде бия, господин детектив. Говоря за Рейчъл Райнарт. Единственият човек, който — за това всички ще се съгласим — е бил в къщата въпросната нощ. Но вие изобщо не сте подложили Рейчъл Райнарт на този тест, за да проверите дали тя е натиснала спусъка на пистолета на осемнайсети ноември, нали?

Докато изслушва този дълъг въпрос, лицето на детектива се променя: изразът на досада преминава в израз на развеселеност, така че той почти се усмихва, когато отговаря:

— Прав сте.

Пол изпуска въздишка и както се връща към масата на защитата — всъщност върви покрай ложата на съдебните заседатели, — клати глава с отвращение.

Съдийското чукче удря и слага край на първия ден на процеса ми. Всички ставаме, докато съдебните заседатели напускат залата в индийска нишка през същата врата, през която бяха влезли. Някои от тях си разменят тихичко реплики, въпреки че съдията ги е инструктирал да не обсъждат това дело. Сега разбирам защо Пол искаше да приключи кръстосания разпит още този следобед. Съдебните заседатели ще положат глави на възглавниците си тази нощ с образа на Къмингс, надвесен над мен — просълзения заподозрян. Ръцете му са обвити около врата ми. Неподложената на тест ръка на Рейчъл в нощта на убийството.

Адвокатите изчакват почтително съдебните заседатели да си тръгнат. Съдия Мак започва бавно, почти мъчително да слиза от съдийската банка. Чувам гласове зад гърба си, тътрене на крака, щракане на закопчалки на кожени куфарчета.

Пол събира книгата си и ги слага в папка. Докосвам го по ръката.

— Беше страхотно, Пол — казвам му. — Наистина. Благодаря ти.

— Мина добре — отговаря той скромно, докато прибира папката в куфарчето си. Приема комплимента, преди да добави: — Малко е

раничко за радостни вълнения — После ме поглежда в очите, поглежда човека, който има нужда от насърчение. — Но, да... мина добре.

Двамата си проправяме път през тълпата, чакаща пред съдебната зала, и се отправяме към асансьора. Няколко въпроса са ми подметнати, но аз просто гледам в краката на Пол — адвокатите ми и аз ситним един зад друг като полудяла гъсеница. Слизаме с асансьора до подземния паркинг и вървим бързо към джипа на Манди. Паркингът е слабо осветен и мирише на бензин. Единственият звук е ехото от стъпките ни върху бетона.

Ще поздравявам Пол още няколко пъти днес, довечера. Безмълвно ще го моля да постъпи по същия начин с всеки друг свидетел, явил се на свидетелското място.

Седя в колата, докато Манди шофира и има моменти по време на пътуването ни обратно до адвокатската кантора, когато сърцето ми подскача, когато си представя неща, които не си бях позволявал да обмислям. За първи път се изпълвам с надежда. Първото чувство, че, да, може и да бъде оправдан. Може и да ми се размине. Твърде е рано за радостни вълнения, беше ме предупредил Пол, и с право. Но сега съм изпълнен с надежда. И заедно с този първи лъч на оптимизъм идва и чувство на ужас, което забавя биенето на сърцето ми, прави буца в гърлото ми, пълни устата ми с влажен, горчив вкус.

Осъзнавам колко много, колко отчаяно искам да бъда свободен.

Късна нощ. Сега, когато процесът започна, когато най-накрая се спускам по хълм, без да знам накъде, духът ми е приповдигнат. Трябва да отбележа, че съм вече по-оптимистично настроен след работата, която свърши Пол с Къмингс днес. Но дали от възбуда или страх, няма начин скоро да заспя.

Телевизията в късните часове на нощта — това за неосведомените — излъчва филми, малко над нивото на посредствените, осведомителни бюлетини, синдикални програми, предимно от шейсетте години, и от време на време по някой добър филм на тема секс по някой от кабелните канали. След тези два и повече месеци, ако трябва да гледам друг съсипан телевизионен персонаж от снимана преди двацет години комедия да изпълнява опорен седеж върху най-новия вид постелка, каквато лежи навита прилежно под леглото ми, мисля, че мога и да спестя на всеки го труда и сам да пъкна цевта на пистолета в устата си.

Сега е един и половина, опитвам се да не мисля за делото и за интригуващата сага за човек, паднал в цистерна с токсични отпадъци, който излиза от нея със свръхчовешки усилия и сега се справя с престъпление и понякога спечелва момичето, когато телефонът ме изважда от унеса ми.

Не. Не може да бъде.

— Ало?

— Здравсти! — Шепнещият глас на Томи.

— Защо си още буден?

— Не знам.

— Така ли? Чезнеш от любов, а?

Напоследък си говорим с Томи през вечер и той ми сподели за едно момиче, Бони Портър, което „му досаждало“ в училище.

Но Томи не отрича, както обикновено с „глупости“ или „тъп въпрос“. Той дори не продумва.

— Какво има, човече?

Чувам ясно дишането му.

— Ще влезеш ли в затвора?

О, боже! Джейми му е казала. Двамата с нея рошихме миналата седмица, че той трябва да знае, трябва да е подготвен за такава вероятност, тъй че „заминаването“ ми — ако се стигне до такова — да не бъде чак толкова внезапно. Но мислех, че тя първа ще ме уведоми.

— Надявам се, не, Томи.

— От мама научих, че полицията казва, че си сторил нещо лошо, но ти не си.

— Точно така, Том. Те казват така, но аз не съм направил нищо. Нищо.

— А те какво казват, че си направил?

Така значи. Джейми не му е казала подробности. Как да подхода?

— Да говорим като мъж с мъж, става ли?

— Тъхъ.

— И нито дума на Джеси, нали?

— Нито дума.

— Те мислят, че съм убил човек, Томи. Но аз не съм. Сега просто трябва да ги убедя.

— Кой е бил убит?

Ченгета и крадци. Добрите и лошите момчета.

— Един мъж. Но не съм го убил аз.

— Трябва да им го кажеш.

Това хлапе наистина ме трогва. Просто им кажи и те ще ти повярват, защото в света на осемгодишните не се предполага, че трябва да се говорят лъжи. Как ми се иска Томи да живее тук. Аз се укорявам сега за приятелството, за новото приятелство, което създадох с Томи. Приемам това момче, давам му да разбере, че може да ми се довери, може да споделя с мен и после влизам в затвора до края на живота си. Господи, на какво огромно разочарование подложих това дете. Какви ги върша?

— Ще им кажа, Том. Ще им кажа.

— Обещаваш ли?

— Дааа, обещавам.

— Ще ни дойдеш ли на гости скоро?

Затварям очи. Сълзите се процеждат през клепачите ми и се стичат по лицето ми. „Ще се постарая“, казвам му.

На втория ден от процеса влизам в съдебната зала развълнуван, но не и треперещ. Вратът и мускулите ми са се отпуснали вече и през този ден втори съм по-малко нервен и повече напрегнат. Роджър Огрън и Гречън Флеърти са вече в залата; те като че ли изобщо не ни забелязват, докато заемаме местата си. Няма да има повече поздрави и ръкувания между двете страни. Войната е започнала, имаше и престрелки.

Манди ми беше разяснила разликата между адвокатите по граждански и наказателни дела, начина, по който те се отнасят един към друг. При гражданските дела, след като изслушването и показанията под клетва приключат, решителното лице изчезва. Адвокатите ще дърдорят известно време, ще обсъдят всички видове теми — за игрите си на голф, за семействата си, за предстоящите процеси, дори може би ще изкажат някои мнения за клиентите си, неотразени в протокола. Прокурорите обаче, поне мнозина от тях, приемат работата си по-лично. Те гледат на защитниците като на хора, които се опитват да помогнат на престъпниците да заобиколят закона. Те не приемат особено добре системата, мнението че всеки има право на защита и още куп такива глупости. Някои от старите приятели на Манди в прокуратурата дори едва поглеждат защитниците.

Аз хвърлям не един поглед към прокурорите, докато сядаме. Оглеждам лицето на Огрън, като търся някаква следа от отчаяние, някакъв знак, че делото му не върви много добре. Но за мое разочарование видът му е напълно делови, той забива пръст в масата, докато налага схващането си пред Гречън Флеърти и изглежда уверен и самодоволен. Днес си е подбрал по-хубава вратовръзка — кафява на червени и черни петънца, за да подхожда на антрацитносивия му костюм.

След малко съдията сядат на мястото си. Той се обръща към адвокатите — има ли още неща за уреждане в последния момент? После казва на пристава да покани съдебните заседатели.

Шестнайсетимата граждани, дванайсет от които ще решават съдбата ми, влизат в залата много по-решителни днес, по-малко притеснени от публиката и тяхната известност. Неколцина поглеждат към мене, но повечето просто хвърлят по едно око към местата си, докато вървят един зад друг. Това вече не е само спектакъл, не е само представа за тях. Сега те са омърсени. Чули са доказателства, започнали са да преценяват случая. Съзнавам, с пронизваща болка в стомаха, че някои от тях вероятно вече са убедени, че аз съм виновен.

Гречън Флеърти бързо се насочва отново към Къмингс. Липсата на физическо доказателство е съвместима с начина, по който те вярват, че аз съм извършил престъплението, облечен изцяло в зимно облекло, за да се предпазя да не оставя улики, имал съм предостатъчно време да измия и себе си, и колата си. И, о, да, признал съм си с ясен, но тих глас. Пол отказва с ръка на поканата да разпита Къмингс, сякаш дава да се разбере, че това, което детективът каза през предишните трийсет минути, е било безсмислено.

Роджър Огрън пристъпва до катедрата.

— Народът призовава Анджела Сиедлецки.

Това е съседката, чула изстрели от дома на Райнартови на осемнайсети ноември. Пол казва, че главната причина тя да свидетелства е да потвърди стрелбата и да посочи часа на събитието. Освен нея, единствено Рейчъл може да свидетелства за това. Личи си колко много доверие има Роджър Огрън в Рейчъл.

Госпожа Сиедлецки е ниска, набита жена, възпълна, на средна възраст, с груба прошарена коса, дебели вежди и отпусната брадичка. Тя сядва на свидетелската скамейка и се оглежда наоколо с широко отворени от почуда очи. За първи път ли ще свидетелства? Искане ли да си разменим местата?

Роджър говори за миналото ѝ. Омъжена е за поляк, който притежава верига от пунктове за химическо чистене. Живее до къщата на Райнартови от три години.

— Искане да обърна вниманието ви към осемнайсети ноември миналата година.

— Да — кима тя.

— Можете ли да ни кажете какво си спомняте за онази вечер?

— Гледах телевизия. Не помня вече какво. Чух шум навън.

— Опишете какво сте чули.

— Чух да се чупи стъкло. Чух го на два пъти. Чух и два силни пукота.

— Спомняте ли си в колко часа чухте тези шумове?

— Не съвсем точно. Но беше след половинчасовото прекъсване на предаването, нали знаете, когато дават повече реклами. Трябва да е било пет-десет минути след това. Значи може би десет без двайсет и пет, без двайсет. — После щраква с пръсти. — Момент... да, даваха филм...

— Чудесно, мадам. Какво направихте, като чухте тези шумове?

— Ами заслушах се за момент. Не бях съвсем сигурна какво точно чух. Не бяха обичайни шумове. Затова се обадох в полицията. За по-сигурно.

— Какво направихте после?

— Погледнах през прозореца. Не се виждаше много. Само страничната стена на къщата. Райнартови имат много дървета и храсти покрай задния си двор, така че почти нищо друго не можех да видя — тя свива рамене. — Всичко *изглеждаше* наред. И аз просто чаках полицията.

— Благодаря ви, госпожо Сиедлецки.

Съдебните заседатели извърщат погледи към масата на защитата и вниманието им се изостря, когато виждат Пол да се изправя. След разпита му на Къмингс на всички е ясно — особено на самия Пол, — че той е превъзходящият адвокат на този процес.

Адвокатът ми отива до катедрата и кима любезно.

— Добро утро, госпожо Сиедлецки.

— Добро утро.

— Мадам, казахте, че сте чули два пукота.

— Да.

— И сте чули да се чупи стъкло.

— Да. Два пъти.

— Не е ли вярно, че сте чули първо пукотите, а *после* чупенето на стъкло?

Огрън се изправя нерешително.

— Възраждам. Той погрешно характеризира показанията. Тя изобщо не каза това. Каза точно обратното.

— Аз не характеризирам *нищо* — отговаря Пол с объркан израз.

— Просто разпитвам свидетелката. И ще бъда благодарен, ако

отговори *тя*, а не господин Огрън.

— Продължете, господин Райли.

— Госпожо Сиедлецки, не чухте ли първо пукотите, а после чупенето на стъкло?

Тя набръчка чело.

— Ами мисля, че чух първо счупването на стъкло.

— *Мислите*. Значи споменът ви не е ясен.

— Мисля... че първо беше... чупенето на стъкло.

— Но не сте напълно сигурна, нали, госпожо Сиедлецки?

— Съвсем сигурна съм.

— Но не и неопровержимо.

Госпожа Сиедлецки се замисля — решителната дума на свидетел. Струва ми се, че тя иска да отговори с „да“, но нещо в думата „неопровержимо“ внася сянка на съмнение във воднистите ѝ очи и тя свива устни навътре. Тази жена ми прави впечатление на склонна към компромиси личност, жена, която обича да избягва затрудненията, затова съм изненадан, когато най-накрая тя отговаря:

— Съвсем близо съм до неопровержимо, струва ми се.

— Била е ветровита онази нощ, нали, мадам?

— Да, и то много ветровита.

— Дотолкова, че сте чували от стаята си как вятърът фучи навън, ще се съгласите ли?

— Да.

— И телевизорът ви е бил включен, казахте.

— Да. Но... мисля, че мога да направя разлика между чупене на стъкло и изстрел от оръжие.

Пол отново показва на съдебните заседатели объркан израз на лицето си.

— Не казахте ли на полицаия, който ви е разпитвал, че сте чули първо изстрелите, а после разбиването на стъкло?

— Дали съм...?

— Питам *вас*, мадам. — Пол отваря полицейския доклад. — Не сте ли казали, че сте чули силни пукоти и разбиване на стъкло?

Тя мълчи, погледът ѝ е в доклада в ръката на Пол.

— Може и да съм, предполагам. Те прозвучаха почти едновременно.

— Звучите на пукотите и на разбиването на стъкло са прозвучали почти едновременно?

— Да.

— В порядъка на... да речем, няколко секунди ли?

Госпожа Сиедлецки се замисля, устните ѝ се размърдват леко.

— О, по-скоро около трийсет или четирийсет и пет секунди, там някъде.

— И докато седите днес тук, споменът ви не е съвсем ясен кое е било първо.

— Всъщност все си мислех, че първо беше стъклото. Но сега, като го споменавате, не съм напълно сигурна.

— Благодаря ви, мадам. Нямам повече въпроси.

Огрън се изправя.

— Смятате, госпожо Сиедлецки, че първо е било разбиването на стъкло, а после пукотите.

— Ами... да, така мисля.

— Господин Райли *предположи*, че сте казали на полицая друго — че първо са били пукотите. Но вие не си спомняте да сте казвали това, нали?

Тя изпуска въздишка на изтощение.

— Ами... тогава... нали знаете... полицията беше навсякъде... а и Дерик го нямаше... беше — раменете ѝ се отпускат. — Наистина не си спомням *какво* му казах.

— Значи не си спомняте да сте казали, че първо са били пукотите, а после разбиването на стъкло.

— Не си спомням, не.

Огрън сяда, Пол се изправя.

— Не си спомняте какво сте казали на полицая за последователността на шумовете, така ли?

— Току-що отговорих. — Госпожа Сиедлецки е леко объркана от тези въпроси. Тя не е очаквала да бъде разпитвана за това.

— Дали нещо може да опресни паметта ви?

Тя свива рамене. Роджър Огрън отваря уста, после издува устни.

— А полицейските бележки? Те могат ли да помогнат?

— Може би.

Огрън става.

— Ваша Чест...

— Само да опресня спомените ѝ, господин съдия — казва Пол. Съдията му прави знак с ръка да продължи.

Пол подава доклада на свидетелката.

— Не бързайте и ми отговорете, след като го прочетете.

Да, тя не бърза, слага си очилата и се взира в листа. Не знам какво ѝ отне толкова време. Единственото изречение, което е от значение, е: „*Чух изстрели и звук от счупване на стъкло*“.

Най-сетне тя подава листа на Пол.

— И тъй, госпожо Сиедлецки, спомняте ли си какво сте казали на полицая за последователността на шумовете, които сте чули навън на осемнайсети ноември?

— Ами излиза, че съм му казала първо за произведените изстрели.

— Така излиза.

— Ваша *Чест* — намесва се Огрън.

Съдия Мак вдига ръка, после я сгъва и се обръща към свидетелката.

— Мадам, ние се интересуваме какво си спомняте, а не какво пише в бележките. Тях може да използвате, за да освежите паметта си, но не и да ги цитирате. Помогна ли ви, като прегледахте доклада?

Точно в този момент госпожа Сиедлецки не е наясно с това „иди ми, дойди ми“ по отношение на паметта ѝ.

— Ами, струва ми се, че да.

— Добре, чудесно. Господин Райли, попитайте я какво си спомня.

— Благодаря ви, господин съдия. Госпожо Сиедлецки, да оставим настрана бележките. Сега спомняте ли си какво сте казали на полицая за последователността на шумовете, които сте чули на осемнайсети ноември?

— Струва ми се, че му казах, че първо са били изстрелите.

— И *после* счупването на стъкло.

— Точно така.

— Това е, доколкото можете да си спомните.

— Ами да, предполагам. — Тя прави гримаса, но не допълва нищо повече. Няма представа дали говори според спомена си или според бележките. Предполагам, че е последното.

Пол е готов да приключи тук, но не е удовлетворен от ограничения ѝ отговор.

— Ще се съгласите с мен, госпожо Сиедлецки, нали, че споменът ви за случилото се е бил много по-ясен, когато сте разговаряли с полицая.

— Говорих с него още същата вечер.

— Съвършено точно. И споменът ви е бил много по-пресен *тогава*, отколкото е *сега*.

— Това е сигурно.

— Благодаря ви.

Госпожа Сиедлецки е напълно объркана, прехапва устна; в този момент съдията обявява десет минути почивка.

— Народът призовава полицай Джордж Фандри на свидетелското място.

Полицай Фандри е гладко избръснат млад бял мъж, на не повече от двацет и пет години. Мършаво лице, висок, слаб, с жалък мустак — тънък и така извит, че е допълзъл до крайчетата на устните му. Типично ченге от предградие, облечен в пълната полицейска униформа на Хайланд Удз, която освен сребърната значка е цялата в кафяво.

Гречън Флеърти поема този свидетел. Тя го превежда първо из основните въпроси: пълното му име, номера на полицейската му значка, патрулния му отряд. Той е на служба малко повече от две години. Завършил е местната гимназия, работил известно време като охранител в търговската част.

На 18-ти ноември миналата година полицай Фандри отговорил на обаждането на Рейчъл на 911. Сметнал, че става дума за битов скандал.

— Защо е била изпратена само една патрулна кола? — пита Гречън Флеърти.

— Мадам, ставаше дума за битов скандал. Не бе съобщено за стрелба. Обичайно е при такива случаи да се изпраща само една кола.

— Кажете ни какво се случи, когато пристигнахте на адреса на Райнартови.

— Ами отидох до входната врата и се послушах за някакъв шум. Но не чух нищо. Затова почуках няколко пъти. След като никой не отвори, влязох вътре.

— Обявихте ли служебното си положение?

— Да, обявих.

— Колко пъти?

— Мисля, че веднъж. А може да е било и два пъти.

— Тихо ли го обявихте?

— Не, мадам.

— Ще ни повторите ли сега със същата сила на гласа, както тогава?

Фандри се изправя и извиква с най-добрия си баритон:
— ПО-ЛИ-ЦИЯ.

Смисълът тук е, предполагам, че, когато Фандри е дошъл, аз може и да съм бил все още в къщата. Когато съм го чул да обявява служебното си положение, както се изрази прокурорката, аз съм си плюл на петите.

— Опишете какво видяхте, като влязохте.

— Ами най-напред видях госпожа Райнарт. Тя лежеше на пода в хола. Зърнах краката ѝ още от антрето, затова влязох и я видях. Всичко беше пръснато по килима. Телефонният апарат беше съборен от малката масичка, върху която е стоял, и лежеше до нея.

— Опишете как изглеждаше госпожа Райнарт.

— Тя като че ли, нали знаете, беше някъде далече. Сякаш изобщо не ме виждаше. Цялото ѝ тяло трепереше. Мисля, че устните ѝ мърдаха, но тя не изрече нищо, което можех да чуя. А кожата ѝ беше лепкава. Имаше прорезна рана точно над едното око и синини по цялото лице.

— И какво направихте?

— Ами втурнах се към нея. Попитах я: „Как сте, мадам?“, но тя не отговори. — Полицаят поглежда за първи път към съдебните заседатели. — Дори не ме гледаше.

— И какво стана после, господин полицай?

— Ами наведох се и я попитах дали ѝ има нещо?

— Тя отговори ли ви?

— Не. Дори не ме погледна. Просто гледаше в празното пространство.

— И какво направихте после?

— Продължих да ѝ говоря, да я питам как е. Попитах я дали съпругът ѝ или приятелят ѝ е в къщата. Защото обаждането беше от дом, нали така? Очаквах да видя някакъв мъж.

— И тя не ви ли отговори?

— Не, мадам. Само гледаше втрещено. Устните ѝ мърдаха, сякаш искаше да каже нещо. Но в началото не можеше да говори.

— Какво направихте после, офицер?

— Ами свалих си куртката и я завих с нея.

— Защо го направихте?

— Първо, защото в къщата беше много студено. Което ми се стори странно, понеже чувствах топлина да прониква от отдушника в хола, точно до главата на госпожа Райнарт. А в същото време беше студено.

— А коя е втората причина?

Фандри задържа погледа си в прокурорката.

— Коя е втората причина да покриете с куртката си госпожа Райнарт?

— О, защото ми се стори, че е изпаднала в шок. Така се предполага да постъпи човек.

— Какво се случи после?

— Ами после извадих оръжието си и се провикнах за господин Райнарт.

— Получихте ли отговор?

— Не, мадам. Затова тръгнах из долния стаж. Влязох в кухнята, после в дневната.

— Кажете ни какво видяхте в дневната.

— Там ставаше много силно течение. Пердето на задната врата се вееше навътре в стаята. На килима до вратата имаше големи парчета стъкло. На килима имаше и голямо петно кръв. Малки капки водеха навън към верандата.

— Какво направихте?

— Бях, както казах, извадил оръжието си и тръгнах към вратата на верандата. Отвън имаше електрически ключ и аз го щракнах. Погледнах през дупката в стъклото към верандата, но не видях никого навън.

— И какво...

— Излязох навън, като отключих вратата, плъзнах я настрани и се озовах на верандата. Огледах наоколо. Изтичах в двора и там огледах. Светнах джобното си фенерче и с него пак огледах двора. Но не видях нищо. Там нямаше никого.

— И какво направихте после?

— Влязох отново вътре и се обадох за подкрепление. Изпратих спешно съобщение, че имаме вероятно убийство и отвличане.

— И после?

— Ами помислих, че може горе да има някой. Там не бях проверявал. Качих се и огледах етаж. И там нямаше никой.

— Върнахте ли се пак долу?

— Да, върнах се. Отново отидох при госпожа Райнарт. Попитах я какво се е случило. Отначало тя пак не проговори. Само гледаше в една точка и трепереше, разбирате ли, както преди. Тогава я попитах: „Нещо случило ли се е със съпруга ви?“. Този път тя ме сграбчи за униформата и каза: „Съпругът ми“, ама почти шепнешком. Попитах я дали знае кой е нахълтал в къщата ѝ. Тя не отговори. Попитах я дали е ранена. Пак не ми отговори.

Фандри продължава да разказва още десет-петнайсет минути, като описва как пристигнали и другите патрулни коли и следователите. Как се погрижили за Рейчъл, как излезли навън и се опитали да открият къде може да е отишъл доктор Райнарт. Решили, че гората е най-вероятното място и я претърсили, но не открили нищо. След половин час на мястото дошъл екип с кучета, но вятърът бил толкова силен, че кучетата не могли да надушат следа.

После Манди става, за да разпита този свидетел. Днес тя изглежда много хубава. Гъстата ѝ коса се спуска до раменете ѝ. Облечена е в кафеникаво сако на тъмни райета — моравочервени или червени. Художникът в ложата на съдебните заседатели я гледа с подчертан интерес, докато тя се приближава до катедрата.

— Добър ден, господин полицай — казва тя.

— Добър ден. — Сега Фандри е малко резервиран, събрал е вежди, присвил е очи и чака врагът да почне да го разпитва. Питам се дали младежът е свидетелствал някога.

— Вие сте приели обаждането от дома на Райнартови в девет и трийсет и осем вечерта на осемнайсети ноември миналата година, така ли?

— Да, мадам, в девет и трийсет и осем.

9:38...

— И съобщението описва инцидента като семеен скандал.

— Да, мадам.

— В съобщението *не* е упоменато, че обадилата се жена от дома на Райнартови е казала, че се страхува за живота си.

— Не, мадам, нямаше нищо такова.

— Като патрулен полицай вие сте приемали много обаждания за семейни скандали, нали?

— Да, мадам, приемал съм.

— Преди тази дата, осемнайсети ноември миналата година, сте получили много обаждания от този род.

— Да.

— Ще бъде ли честно да се каже, господин полицаи, че при никое от другите обаждания не е ставало дума за ситуация на живот или смърт?

Фандри отмества поглед за миг.

— Ами веднъж един мъж размахваше нож и заплашваше, че ще убие жена си.

— Но не я е убил.

— Не. Не вярвам изобщо, че е смятал да го направи. Той просто беше откачил.

— Спомняте ли си да сте били изпращан до мястото на този инцидент? При мъжа с ножа?

— Да, мадам, мен изпратиха.

— Когато се е получило обаждането до вас в патрулната кола... Не, нека попитам другояче. Бяхте ли в патрулната кола, когато се е получило онова обаждане?

— Да.

— В онзи случай в съобщението споменавало ли се е, че съпругът размахва нож?

— Да, мадам, споменаваше се.

— Значи от опит знаете, че ако ситуацията включва оръжие или непосредствена заплаха за нечий живот, вие ще очаквате това да бъде споменато в съобщението.

— Да, мадам, определено това ще очаквам.

На Фандри му харесва този вид разпит и Манди го съзнава. Той обяснява защо се е забавил толкова, докато отиде в къщата онази нощ. Били му казали само, че е семейна разправия, не се споменавало за оръжие или че някой е в опасност. Не знам защо диспечерът е бил толкова спокоен; обаждането на 911 положително е звучало по-сериозно от семейна разправия. „*Най-доблестните*“ в Хайланд Удз, на вашите услуги.

— Значи не сте имали никаква причина да знаете, че в дома на Райнартови е било използвано оръжие.

— Не, мадам, няха никаква представа за това.

— Не сте имали представа и че вероятно някой е проникнал с взлом в къщата на Райнартови.

— Точно така. Нямах.

— Сметнали сте, че вероятно става дума само за крясъци и едва ли за нещо повече от тона.

— Точно така.

— И сте пристигнали в дома на Райнартови едва в... Манди поглежда бележките си — девет и четирийсет и девет, така ли е?

Една от жените, мисля, че беше администраторка, на задния ред в ложата, издава звук. Цели единайсет минути до идването му!

9:49...

— Точно така — Фандри свива рамене извинително. — Както казах, нямах представа, че е било влизане с взлом. А и аз се намирах чак в другия край на града.

Първата сирена прозвуча по-рано. Отколкото очаквах...

Как тъй пристигнаха толкова бързо?

Манди не притеснява повече Фандри за късното му пристигане на местопрестъплението. Не е нужно. Тя ще изтъкне единствено, че на полицията ѝ е отнело много дълго време, преди да предприеме съвместни действия и да започне да издирва доктор Райнарт.

— След като сте пристигнали на адреса, господин полицаи, казвате, че сте почукали на вратата.

— Да, мадам. — Той е доволен, че разпитът тръгва в друга насока.

— Чукали сте на вратата известно време.

— Ами, не знам, но май доста дълго време.

— Една минута?

— О, може би по-малко.

— Добре. После сте влезли в къщата.

— Да, мадам.

— И казвате, че най-напред сте видели госпожа Райнарт.

— Да.

— И както би постъпил всеки добър полицаи, сте се погрижили за нея.

— Да, мадам.

— Проверили сте дали е добре.

— Да, мадам.

— Опитали сте се да ѝ помогнете да дойде на себе си.
— Да, опитах се.
— Опитали сте се да разговаряте с нея.
— Да.
— И това ви е отнело също минута-две.
— Съвсем правилно.
— После сте обходили долния етаж.
— Да, мадам.
— Влезли сте в дневната.
— Да.
— Видели сте кърваво петно.
— Да.
— Разбитата стъклена врата.
— Да.
— После сте излезли на верандата.
— Да.
— Огледали сте наоколо.
— Да.
— Слезли сте в двора и сте го осветили с фенерчето си.
— Да.
— Огледали сте доста добре двора, нали?
— Да, мадам.
— Били сте много старателен, предполагам.
— Да, мадам, така беше.
— Само за да огледате верандата и двора, трябва да ви е отнело най-малко от пет до десет минути.
— Някъде там.
— Но най-малко пет.
— Да, май толкова.
— Значи от момента, когато оставяте първия път госпожа Райнарт, до момента, когато сте приключили с оглеждането на двора, са минали някъде от десет до петнайсет минути.
Фандри набръчква лице и пресмята наум.
— Това изглежда доста дълго време.
— И след като се връщате в къщата, се обаждате по радиостанцията за подкрепление.
— Точно така.

— Благодаря ви, господин полицај. Ние нямаме повече въпроси,
Ваша Чест.

Агнес Клориса работела като прислужница у Райнартови от четири години. Дошла в този край от Мексико Сити със съпруга си преди близо шест години. Тя не живеела у тях, идвала в къщата им всеки делничен ден в шест и половина сутринта и приготвяла закуска. Оставала до ранния следобед. Работела също и вечерите, когато Райнартови излизали някъде, което се случвало веднъж на две-три седмици. От около седмица-две след изчезването на доктора, работното ѝ време било намалено до три дни в седмицата.

Тя е едра жена, с големи ръце и изпито латиноамериканско лице. Сивото в косата ѝ почти надделява над смолисточерното. Тя беше отказала услугите на преводач, но английският ѝ не е чак толкова добър. Роджър Огрън е особено старателен с нея.

— Мадам Клориса, виждали ли сте подсъдимия по-рано? — той ме посочва и Пол ми казва да стана.

— Да — отговаря тя. — Виждала го.

— Къде сте го виждали? — Огрън говори мнооого бааавно.

— В къщата.

— В къщата на Райнартови ли?

— Да.

— Колко пъти?

Тя показва два пръста.

— Два пъти.

— Защо е бил там?

— Дойде на гости.

— На гости. Имате предвид приемите, които Райнартови устройват за тяхната благотворителна дейност ли?

— *Ла каридад*^[1], да. На фондацията.

— Това са били приеми за детската фондация ли?

— Да.

— Добре. А виждали ли сте подсъдимия да разговаря с госпожа Райнарт?

— Да.

— Кога беше това?

— Пролет. Април.

— Април, миналата година ли?

— Да.

— В дома на Райнартови?

— Да.

— На прием?

— Да.

— Те сами ли бяха? Когато ги видяхте?

— Да. Той следва нея.

— Следвал я?

— Веднъж аз влязох в кухня. Той идва да говори с нея. Тя му вика: върви си. Той не иска да си върви. Говори на нея.

— Чухте ли какво каза той на госпожа Райнарт?

Сега разбирам защо Огрън не е настоял за преводач. Ако прислужницата ще повтори разговора между Рейчъл и мен, тя трябвала създаде впечатлението, че разбира много добре английския.

— Той каза: Какво има? Какво има? Каза: Защо си ми ядосана? Тя му вика, да не ѝ досажда. Тъй рече.

Видях я да се отделя от двама-трима доброволци и да тръгва от хола към кухнята. Аз разговарях с някого, не си спомням с кого точно. Тръгнах по друг път — по коридора, през дневната и оттам в кухнята. Бях изпил две чаши уиски и започвах да се дразня. Че цялата вечер тя избягва да срещне погледа ми.

— Рейчъл — казах ѝ.

Тя беше до мивката и отваряше бутилка вино. Обърна глава, видя ме и пак се обърна.

— Какво има?

Приближих се до нея и се облегнах на плота до нея.

— Чудя се дали ще забележиш присъствието ми тази вечер.

Тя поклати глава, докато пробиваше корка.

— Моля те — прошепна тя. — Никой не бива да знае.

Отговорих вероятно малко по-високо, отколкото ѝ се искаше.

— Можеш да разговаряш с мене, без това да значи, че имаме връзка.

Рейчъл престана да отваря бутилката, но не вдигна глава.

— Марти, моля те, не затруднявай положението.

Наведох се към нея.

— Е, да, но и на мен ми е трудно. Искам да кажа, знам, че...

— Шшшт...

Бях повишил тон.

— Има разлика между това да си предпазлива и да ме отбягваш, сякаш си ми ядосана.

Шум зад нас, тътрене на крака. Рейчъл поглежда над рамото ми; аз се обръщам и виждам Агнес Клориса.

— Извинете — казва Агнес плахо. Мога само да си представя израза на лицето ми.

— Как ви се видя госпожа Райнарт тогава?

Агнес прави странна физиономия. Навежда се напред.

— Аз не...

— Как изглеждаше госпожа Райнарт?

— Тя изглеждала... о, кларо^[2]. Тя изглеждала разстроена.

Разстроена.

— А подсъдимият? — Огрън ме посочва.

— Той целият червен. — Тя прави кръг с ръката пред лицето си.

— Лице цялото червено.

— Лицето му е било червено?

— Да.

— Благодаря ви, мадам Клориса. Това беше всичко от нас, Ваша

Чест.

Пол става и тръгва към далечния край на ложата на съдебните заседатели.

— Мадам Клориса, вие сте родена в Мексико Сити, нали?

Жената се навежда напред, проточва врат и напруга очи, докато

Пол говори.

— Да.

— Израснала сте тук.

— Да.

— Живеете тук вече трийсет и шест години.

— Да.

— И говорите на испански.

— Да.

— Не на английски.

— *Покито*. Малко — и показна доближените си на около три сантиметра един от друг палец и показалец.

— Как е сега английският ви?

— Добре — кима тя.

— Госпожа Райнарт на английски ли говори с вас?

— Да.

— През цялото време?

— Да.

— Вие живеете в града, нали?

— Да.

— Живеете на Сто и шеста и Кароуей.

— Да, там. Вземам автобус до Райнартови.

— Там е предимно мексикански квартал, нали?

— Да.

— В повечето магазини, в които ходите, се говори на испански.

— Да.

— Така. Сега искам да поговорим за момента, когато сте видели госпожа Райнарт и Марти да разговарят в кухнята, става ли?

— Става.

— Той е с гръб към вас.

Тя поглежда Пол с изкривено лице. Пол стои и чака отговор. Двамата се гледат един друг към десетина-петнайсет секунди. Накрая тя казва:

— Не разбирам.

— Марти не е бил с лице към вас, нали?

Тя продължава да гледа Пол с изкривеното си лице още секунда, после въздиша.

— Не разбирам.

Съдия Мак се навежда напред.

— Питам се, господин адвокат, няма ли да е по-уместно да се доведе преводач.

— Господин съдия — отговаря Пол с вдигната ръка. — Бих искал въпросите да й бъдат задавани на английски. Щом твърди, че е чула разговор на английски, значи имам правото да проуча правдоподобността на тези показания. Съдебните заседатели са в правото си да разберат дали тя наистина разбира толкова добре английския език.

Съдебните заседатели, поне повечето от тях, кимат в знак на съгласие. Съдията казва на Пол да продължи. Агнес седи с объркан вид, не е сигурна какво точно става, но долавя, че напрежението леко се засилва.

Пол пристъпва крачка към Агнес.

— Марти стоеше ли лице в лице с вас? — той посочва с пръст своето и нейното лице. — Или — сега се обръща с гръб към нея — е стоял така?

— Както... сега — отговаря тя, сочейки го с пръст.

— Значи обърнат с гръб, така ли? — Пол извива врат назад, като я пита.

— Да.

— Колко далече от вас?

Тя пак се навежда напред — от това движение микрофонът ѝ се притиска в парапета и изпраца към всички доста оглушителен кълтеж — и посочва място на пода до краката на Пол.

— Ей там.

Пол прави две крачки към нея.

— Тук ли?

— Да.

— За протокола, това са... — Пол измерва с крачки разстоянието до свидетелската скамейка — около шест крачки от вас.

— Да.

— Марти бил разстроен, казахте.

— Да.

— Значи е говорил бързо — Пол кима любезно.

Тя се замисля, после кима.

— Да.

— Вие сте влезли в кухнята от хола.

— Хола. Да.

— Там, където са били гостите.

— Да.

— Свиреше ли музика?

— Да.

— Високо ли свиреше?

— Не знам. Музика. Не знам високо.

Пол прави обратно шест крачки до мястото си, с гръб към Агнес, за да гледа към публиката.

— И твърдите, че клиентът ми е казал „Защо си ми ядосана“ на вашата господарка?

Как да не обикнеш човек като Пол! Той подмята ей тъй, между другото, колкото може повече съществителни и прости изречения. Изостави думи като „Марти“ и „Рейчъл“ и ги замени с „моя клиент“ и „вашата господарка“. Агнес седи и се опитва напразно да разбере смисъла, но свива рамене и се обляга назад на стола, преди Пол дори да е довършил изречението си.

— Вий говорите много *бързо* — казва тя и клати глава. Ясно ѝ е какво прави Пол.

Пол продължава да е с гръб към нея.

— Вие твърдите, че... клиентът ми е казал „Защо... си... ми... ядосана“ на господарката ви.

Тя пак не схваща. Пол говори бавно и високо. Макар че накъсва изречението доста добре.

Агнес размахва пръст към него.

— Вий опитвате измамите мен. Вий мислите аз не говоря английски, значи аз глупава.

Пол се обръща с лице към нея.

— Нищо подобно, мадам Клориса. Ни най-малко. Изобщо не казвам, че сте глупава. Просто се питам доколко добре можете да преведете езика, на който твърдите, че клиентът ми е говорил опази вечер.

Тя скръства ръце и обидено изпуска въздишка; няма начин да е разбрала цялото изречение.

— Чух каквото чух, ясно? Той пита: „Какво има? Защо си ми ядосана?“.

Сега Пол се обръща настрани, към съдебните заседатели.

— А не е ли възможно да е казал: „Защо си ядосана?“.

— Да. Той казва: „Защо си ми ядосана?“.

Пол пак кима любезно. „Ядосана си ми“, „Ядосана си“. Каква е разликата?

Той пак се обръща към Агнес.

— Видяхте ли госпожа Райнарт по-рано същата вечер?

— Видях я, да.

— Как се държеше тя?
— Държеше?
— Как изглеждаше?
— О! Не знам. Не си спомням.
— Възможно ли е да е била разстроена по-рано?
— Не знам, разстроена.
— Разбрахте ли какво ви попитах току-що?
— Да, разбрах. Казвам не знам.
— Не е ли възможно да е била вбесена по-рано?
— Не знам.
— И не е ли възможно Марти да е видял, че тя е вбесена или разстроена, или без настроение?
— Възразявам — обажда се Роджър Огрън. — Няма основание.
— Приема се.
— Не е ли възможно Марти да е казал на госпожа Райнарт: „Какво има?“, защото е изглеждала *разстроена*?
— Същото възражение, Ваша Чест.
— Приема се.
— Не е ли възможно тогава той да й е казал: „Защо си ядосана?“.
— Същото възражение.
— Въпросът е различен. Възражението се отхвърля.
— Тогава възразявам, поради това че въпросът се основава на нещо чуто.
— Седнете, господин Огрън.
Пол се обръща с гръб към Агнес и тръгва към ложата на съдебните заседатели.
— Мадам Клориса, не е ли възможно клиентът ми да е попитал господарката ви: „Защо си ядосана?“.
Агнес поглежда първо към тавана, после, от небесата, отговаря:
— Да.
Един от съдебните заседатели, завършващ студент, който сътрудничи на консервативен вестник, поклаща глава и измърморва нещо — според мен политически некоректно. Пол се приближава до Агнес.
— Мадам Клориса, вие харесвате госпожа Райнарт, нали?
— Харесвам я много. Много.
— И помните кога полицията започна да я разпитва, нали?

Жената отговаря след кратко мълчание.
— Кога полицията разговаря с нея?
— Да. Помните ли кога полицията започна да разговаря с нея?
— Да.
— Вие бяхте изплашена, нали?
— Да. Те казват тя направила това на неин съпруг. Аз казвам: не
— тя чертае във въздуха права черта.
— И вие бяхте изплашена заради нея.
— Да. Бях изплашена.
— И искахте да ѝ помогнете.
— Да, аз каза така на нея.
— *Казали сте* сте, че искате да ѝ помогнете.
— Да.
— Вие и госпожа Райнарт сте разговаряли за случая, когато сте я
видели с Марти в кухнята.
— Ние... разговаряли?
— Казахте, че Марти — той ме посочва — е разговарял с
госпожа Райнарт в кухнята.
— Да...?
— На онзи прием.
— Да.
— Вие сте говорили с госпожа Райнарт за това, нали?
Тя кима.
— Ние творили за това.
— И тя ви е казала какво Марти ѝ е казал.
— Да.
— *Тя* ви е казала какви думи е употребил той.
— Тя ми казва какво той казал. Аз каза на нея какво аз чула
също.
— Но първо тя ви е казала, нали?
Агнес са замисля.
— Тя ми казва, после аз каза на нея.
Пол кима.
— Искали сте да ѝ помогнете.
— Да, иска ѝ помогна.
— *Кога* разговаряхте за това?
— Не помня.

— След като тя беше арестувана.

— Да, след.

— Разбирам. — Пол докосва с пръст брадичката си, после го размахва.

— Когато сте ги видели в кухнята, вие сте чули случайно разговора, нали?

Агнес присвива очи.

— Видях те да говорят...?

— Извинявайте. Ще перифразирам — Пол прави жест на заличаване във въздуха. — Когато първия път сте влезли в кухнята, Марти и Рейчъл са били вече там и са разговаряли, нали така?

— Да.

— Те са стояли неподвижни, нали? Стояли са на място, не са се движили.

— Да.

Пол вдига и двете си ръце.

— Но мадам Клориса, вие сте казали на господин Огрън, че Марти е последвал Рейчъл в кухнята.

— Аз каза...?

— Казали сте, че той я е *последвал*. Така сте казали.

Агнес Клориса има по-ниско от средното образование и живее в град, където трудно разбира местния език. Но на английски или на испански, Агнес знае кога я хващат натясно. Тя изправя гръб, лицето ѝ пламва. Но дума не продумва.

Пол смекчава тона си.

— Вие не сте видели Марти да проследява Рейчъл в кухнята, нали? Нямамо е как да го видите.

— Той последва нея.

Пол пристъпва крачка напред.

— Рейчъл ви е *казала*, че Марти я е последвал, нали?

— Тя каза той я последва, той я последва.

— Но това тя ви го е казала, нали? Вие не сте го видели — Пол сочи очите си.

— Тя ми казала. Аз ѝ вярвам.

— О, сигурен съм, че ѝ вярвате, мадам Клориса. Вие ще повярвате на *всичко*, което тя ви каже, нали?

— Да, винаги ѝ вярвам.

— Дааа — Пол целенасочено се обръща към съдебните заседатели, кимайки. — И тя ви е казала за това — за Марти, че я е последвал, казала ви го е, след като са я арестували.

— Да.

— По същото време, когато ви е казала, че Марти я е попитал: „Защо си ми ядосана?“.

— Да.

— И вие сте ѝ повярвали.

— Аз ѝ вярвам.

Пол издава лек стон, клатейки глава.

— Добре. Чудесно. — Той изпуска въздишка и размишлява известно време. — А, да. Мадам Клориса, вие работите за Райнартови от няколко години, нали?

— Да.

— През това време те държаха ли пистолет в къщата си?

— Да.

— Къде го държаха?

— До леглото.

— До леглото? В нощно шкафче ли?

— Да.

Пол поглежда към съдебните заседатели.

— Благодаря ви, мадам Клориса.

Пол сядна на мястото си. Става Огрън и се приближава до свидетелското място. Той говори бавно и показалецът му стърчи, сякаш дирижира оркестър.

— Мадам Клориса, вие сте сигурна, че подсъдимият е казал „Защо си мммммми ядосана?“ — „М“-то прозвуча като мучене от устата на Огрън.

— Да, точно това той казва.

— И вие го чухте да казва „Какво има?“

— Да.

— Вие разбирате, че трябва да говорите истината, нали?

— Да. Аз казва истината.

— Мадам Клориса, когато чистите дома на Райнарт, отваряте ли шкафовете и чекмеджетата? — Огрън показва с ръце отваряне на тези неща.

— Не. Не всеки път. Понякога.

— Значи, ако доктор Райнарт е *преместил* пистолета си от нощното шкафче до леглото в барчето долу, вие ще сте знаели за това?

— Не.

— Пистолетът би могъл да стои със седмици там, без да го видите.

— Да.

— Благодаря ви. *Мучос грасиас*.

Пол става.

— Знаете ли какво означава думата „ядосана“?

— Не знам.

— Благодаря ви, мадам Клориса.

Заседанието прекъсва за обедна почивка. Агнес слиза от свидетелското място начумерена. Пол връща вниманието си към бележките си, като избягва стоманения поглед, който тя му хвърля, докато минава покрай него. Манди прибира нещата си в куфарчето си. Ставам, за да се разтъпча. Зрителите се изнизват за обяд.

Както винаги очаквам насърчение от адвокатите си.

— Мисля, че всичко мина доста добре, нали? — казвам на Пол.

Той ме поглежда с безизразно лице.

— Да — отвърща той.

---

[1] Благотворителност (исп.). — Б.пр. ↑

[2] Ясно (исп.) — Б.пр. ↑

Единият час обедна почивка излетява като пет минути — бързо отскачане с колата до клуба на Пол, салатата „Цезар“, която аз повече гледах, отколкото ядох. После обратно в съда. Този следобед показания ще дава секретарката ми Деб. Тя ми се обади на другия ден, след като я бяха разпитвали и в полицията, и колеги на Огрън. Преди да я извикат, те вече знаеха за подписа ми в присъствената книга в нощта на смъртта на доктора. Знаеха също, че съм работил над голям проект, който е предстоял да бъде приключен.

Деб си спомни за сделката „Медисън“. Спомни си какъв вид имах на сутринта след убийството, колко разчорлен и болнав изглеждах. Тя ми каза, че съжалявала, задето си спомнила, но трябвало да каже истината. Успокоих я, че я разбирам. И така си беше. Как другояче е могла да постъпи — да рискува обвинение във възпрепятстване на съда заради мене ли? Аз, на нейно място, не бих го направил.

Ние бяхме малко изненадани, че Огрън е решил да призове Деб за свидетел. Тя може да каже някои хубави неща за мен, включително това, че вярва, че съм работил до късно в нощта на 18-ти ноември. Пол разясни какво е станало: Огрън знае, че ние ще твърдим, че съм бил в офиса и той трябва да признае, че съм бил там, тъй като налице е подписът ми в присъствената книга. Неговата теория не е, че не съм бил, теорията му е, че съм бил едва след убийството на доктор Райнарт. Така че, Деб може да говори каквото си иска за храната, която бях оставил, за факта, че съм й оставил съобщение по гласовата поща в три и нещо сутринта. Нищо от това няма да е от значение за Огрън, защото той ще каже, че това е било част от лъжата ми.

Към един и петнайсет часа Гречън Флеърти призовава Дебра Глац на свидетелската скамейка. Косата на Деб е подстригана, но не филирана, така че пак е гъста и огражда лицето й, но не стига до раменете. Долавям парфюма й, когато минава покрай нашата маса. Това ми напомня за кабинета ми, за хората, с които никога вече няма да

разговарям, мнозина от които бяха разпитвани от полицията и никак не им е било приятно, както ми каза Франк Тилър.

Днес Деб изглежда измъчена. Дори с обичайния ѝ грим, забелязвам притворените ѝ очи и зачервените ѝ бузи. Не ѝ е лесно. Тя стои неудобно на свидетелското място — дребна жена, заобиколена от масивен дървен парапет. Трябваше да се навежда, за да говори в микрофона.

Деб изрича цялото си име — Дебра Джийн Глац. Четири години работя с нея и изобщо не знаех презимето ѝ. Тя разказва за миналото си, от седем години работи в „Макхенри Стърн“.

— Спомняте ли си деня на деветнайсети ноември миналата година, мадам Глац?

— Да.

— Видяхте ли се с подсъдимия въпросния ден?

— Разбира се, видях се с Марти тя ме поглежда за първи път. Аз ѝ хвърлям нещо като усмивка и леко кимвам.

— Спомняте ли си кога?

Деб задържа поглед в мен, после се обръща към Гречън Флеърти.

— Трябва да е било около осем часа. Влакът ми пристига в осем без пет сутринта.

— Можете ли да опишете вида му?

Тя кима и облизва устни.

— Мадам Глац? Моля, опишете вида му.

Деб примигва два пъти и свежда поглед.

— Нищо необичайно. Изглеждаше малко... — тя въздъхва — знам ли, малко разсеян може би. През последните седмици той работеше ден и нощ над един голям проект.

— Благодаря ви, мадам Глац, но аз ви помолих да опишете *вида* му. — Флеърти е малко груба с нея, струва ми се. Питам се дали нямаше да е по-добре, ако Огрън я разпитваше.

— Току-що го описах — отговаря Деб.

— Мадам Глац, съзнавам, че тази ситуация не е лесна за вас. Вие сте била много привързана към подсъдимия, нали?

— Бих казала, че *все още* съм.

— Очевидно затова ви е трудно. Но, моля ви, ако можете, кажете ни как ви се стори подсъдимият?

Пол става.

— Трябва да възразя, господин съдия. Въпросът беше вече зададен и получи отговор.

Съдия Мак сваля ръка от брадичката си.

— Приема се.

Гречън кимва.

— Добре. Казахте, че е изглеждал *разсеян*. Добре ли се чувстваше?

Деб свива рамене.

— Питайте него.

Добър отговор, но от самото начало звучи някак уклончиво.

— Той имаше ли настилка, мадам Глац?

Деб преглъща.

— Кихна два пъти.

— Как ще опишете настинката, като силна или лека?

— Ваша Чест — обажда се Пол, — мадам Глац не е казала, че той е *имал* настилка. А и дори да е имал, струва ми се, че мадам Флеърти кара свидетелката да гадае.

— На мен ми се струва, че мадам Флеърти пита за впечатлението на свидетелката — отговаря съдията.

Деб е стоик. Това е отговор, който тя може да замаже. Може да каже, че не знае. Или че според нея е изглеждало като лека настилка — как може *тя* да я определи?

— Беше силна настилка — отговаря тя.

Или може би не.

— Забелязахте ли нещо друго във външния му вид?

Деб свива рамене.

— А лицето му, мадам Глац? То изглеждаше ли свежо? Сякаш е спал добре цяла нощ?

— Господин съдия — става отново Пол. — Наистина, как може свидетелката да знае как да отговори на този въпрос?

Той като че ли отнася това възражение повече към съдебните заседатели: Така де, откъде може *тя* да знае? Но аз се питам дали това е добър ход от страна на Пол? В края на краищата алибито ми е, че съм работил до късно. Така че, каква е вредата тук? Може би Пол просто се опитва да наруши ритъма на прокурорката, но пък по този начин ние създаваме впечатлението, че крием нещо. Съдията отхвърля възражението на Пол.

— Изглеждаше уморен, струва ми се.
— А ръцете му, мадам Глац?
Деб стрелва с поглед Флеърти.
— Едната му ръка беше малко контузена.
— Контузена?
— Да, контузена.
— Как точно е била контузена?
Деб посочва дясната си ръка някак ентузиазирано.
— Пръстите му бяха подути и... нямаха естествения си цвят.
— Били са моравочервени ли?
— Да.
— Попитахте ли го за причината?
— Да.
— И какво ви отговори той?
Деб поклаща леко глава.
— Не си спомням точно. Беше зает с подготовката си за важната среща, за която работеше от седмици.
Браво на нея!
— Какво ви отговори той, мадам Глац?
— Вниманието му беше насочено повече към доклада, който бях прегледала за срещата.
— О! Значи е подминал въпроса ви?
— Не това *казах!* — сопна ѝ се Деб. — Напротив, отговори ми. Каза, че се наранил, докато играел баскетбол.
— *Баскетбол* ли? — Гречън се отдръпва от катедрата и се обръща към съдебните заседатели. — Попитахте ли го кога е намерил време да играе баскетбол, след като е работил *ден и нощ* върху въпросния проект?
— Не, не го попитах.
Гречън Флеърти кимва.
— Вие познавате подсъдимия доста добре, нали?
— Да, познавам Марти много добре.
— А знаехте ли, че той играе баскетбол?
Пол става отново с вдигнати ръце.
— Няма основание за този въпрос. Тя е била негова секретарка, а не негов координатор на обществените му прояви.
— Ваша Чест — казва Флеърти, — просто я питам дали знае.

— Отхвърля се.

— Не знам за всичките дейности, с които се занимава Марти извън работата си. Ако играе баскетбол с приятели, не бих могла да знам.

— Но доколкото вие знаете, той никога не е играл баскетбол.

— Както *казах*, не бих могла да знам.

— Е, добре, когато подсъдимият ви е казал, че е контузил ръката си докато играел баскетбол, това стори ли ви се странно?

Пол отново вдига ръце и става.

— Какъв ли ще е следващият въпрос, господин съдия? Кой е любимият му филм ли?

Неколцина от съдебните заседатели се размиват. Съдията се обръща към прокурорката, раздражен, сякаш шегата е била спрямо него. Той приема възражението.

Флеърти нацупва устни.

— Както сте разбрали, мадам Глац, подсъдимият работил до късно през нощта, преди деня, когато сте забелязали ранената му ръка.

— *Възразявам*, Ваша Чест — обажда се отново Пол. — Мадам Флеърти подвежда свидетелката.

— Приема се.

— Тогава ще поискам разрешение да се отнасям към свидетелката като с противник, Ваша Чест.

— Ваша Чест, наистина — Пол напуска масата и тръгва към средата на залата. Време за реплика. — Мадам Флеърти сама призовава свидетелката, после я кара да предполага дали той е имал настилка, дали обича да играе баскетбол. А сега, когато не получава отговорите, иска... иска и да я *подведе*. Мадам Глац не е противник.

— Възразявам срещу тази реплика — казва Флеърти. — Ваша Чест...

Съдията вдига глава.

— Продължете, мадам Флеърти. Можете да подвеждате.

Сега Флеърти се обръща енергично към Деб.

— Подсъдимият ви е казал, че е работил до малките часове на деветнайсети ноември, нали, мадам Глац?

— Не беше нужно да ми го казва. Беше ми оставил съобщение по гласовата поща към три и половина предишната нощ. Съобщението беше направено от телефона в кабинета му. И беше...

— Но той ви го е казал нали? Подчертал е, че е работил до късно предишната нощ, нали?

Пол още не беше седнал и сега се обръща към съдията.

— Възразявам на формата.

— Нека продължим така — отговаря съдията.

— Да, каза ми — отговаря Деб.

— А по-рано същата седмица не сте забелязали, че ръката му е подута и посиняла, нали?

— Това не значи, че контузията не е станала по-рано през седмицата. Не си поставям задачата да преглеждам ръцете на Марти всеки ден.

Аз не мога да не се усмихна. Деб е в състояние да се държи чудесно, когато поиска. Въпреки че не се заблуждавам — нейната защита подсилва в очите на съдебните заседатели чувството, че се опитва да ми помогне.

— Моля, отговорете на въпроса ми. Не сте забелязали, че ръката му е била подута по-рано през седмицата, нали?

— Не. Казах ви, може и да е била, но да не съм забелязала.

— О, но точно на деветнайсети ноември сте я забелязали, нали?

Деб събира ръце.

— Да.

— Всъщност това е било едно от първите неща, които сте забелязали.

Деб издава доловима въздишка.

— Не знам дали е било първото, десетото или петнайсетото. Показвах му договора, който бях прегледала; аз го държах и *той* го държеше. Ръката му беше точно пред мен, не можех да не я забележа.

— Но вие сте преглеждали този договор цяла седмица, нали?

— Да — отговаря с известно закъснение Деб.

— И въпреки това точно тогава сте забелязали за първи път подутата, посиняла ръка.

Деб кимва.

— Това „да“ ли е?

— Да.

Флеърти проверява бележките си върху катедрата. Най-накрая вдига поглед.

— Свидетелят е ваш.

Деб примигва и поглежда към мене. Аз отмествам поглед, но ѝ хвърлям мимолетна усмивка. Тя направи всичко, което можа.

Пол застава зад катедрата.

— Мадам Глац, можете ли да опишете как изглеждаше кабинетът на Марти на деветнайсети ноември миналата година.

— Да — отговаря тя с подновено въодушевление, обръщайки се към съдебните заседатели. — И тъй, договорът, върху който той беше работил, беше изведен на компютърния екран. Върху бюрото имаше недоядено шоколадово кейкче и пликче от картофен чипс. Това е била вечерята му от предишната нощ.

Гречън Флеърти става.

— Той прави така, когато остава да работи до късно — бърза да добави Деб.

— Възраavam — казва прокурорката, отправяйки леден поглед към Деб. — Свидетелката изобщо няма представа дали подсъдимият е работил в кабинета си в часовете за вечеря. Да бъде заличено от протокола.

— Господин съдия — обръща се с лице към него Пол, — секретарката на Марти не може да не знае, че шефът ѝ има склонност да остава на работа до късно и да яде закуски от този род.

Съдия Мак се обръща към стенографката с молба да прочете отново показанията на Деб. Жената се обръща назад, за да вземе излязлата вече лента от малката ѝ машина, и започва да я връща назад, сякаш тегли корабно въже.

Съдията изслушва отново показанията, после заговаря на Деб.

— Мадам... — поглежда бележките пред себе си — Глац, в колко часа си тръгнахте от офиса в деня преди въпросния осемнайсети ноември?

Деб вдига поглед към него.

— Със сигурност в същия час както винаги — четири и половина.

— Добре. Ще приема възражението и ще зачеркна последните две изречения от показанията ви. Просто ни казвайте онова, което знаете лично, мадам Глац.

Пол продължава.

— Значи сте заварили недоядено шоколадово кейкче и пликче с чипс.

— Да. И чаша с кафе, също недопита — Деб ме поглежда.
— Какво друго им каза? — Попитах Деб, когато тя ми се обади.
— Само толкова, Марти. Само за пръстите ти, за настинката ти и за документа на екрана на компютъра ти.
— Каза ли им как е изглеждал кабинетът ми?
— Ами... Не. Искам да кажа, че не си спомням.
— Не си спомняш? Напомням ти, че ми каза: „хубава закуска, няма що!“ И я посочи.
— Така ли... Съм казала?
— Да, Дебра. Така каза, точно така каза — въздъхнах аз. — Не мога да повярвам, че не си спомняш.
В другия край на линията настъпи мълчание.
— Върху бюрото ми имаше също и чаша изстинало кафе. Бях изпил половината предишната нощ. Хайде, не помниш ли?
Мълчание.
— Важно е, Деб.
— Ами може би...
— Не те карам да лъжеш, Деб. Никога, никога не бих го направил. Искам само да кажеш истината.
— Имаше... Недоядено шоколадово кейкче, чипс и кафе...
— Точно така.
— Имаше ли разхвърляни листове по бюрото на Марти?
— Да, мисля, че имаше.
— Освен това сте заварили и съобщение от Марти, когато сте дошли на работа на деветнайсети ноември.
— Да. Марти беше оставил съобщение на гласовата ми поща.
— Записва ли гласовата ви поща часа на обаждането?
— Да. Марти беше оставил съобщението около три и половина сутринта. Искаше да прегледам още веднъж договора преди срещата на другия ден.
— Значи е оставил съобщение за вас в три и половина предишната нощ?
— Точно така.
— И в него е искал да прегледате още веднъж договора.
— Да.
Пол поглежда към съдебните заседатели.

— И тъй, Марти е имал много важна среща на деветнайсети ноември.

— О, да. Той работеше по сделката с „Медисън“ седмици наред. И последната седмица беше в голям стрес.

— Марти работи в „Макхенри Стърн“ от седем години, нали?

— Да.

— Което означава, че му е оставало година, или може би две, преди да стане съдружник във фирмата.

— Точно така.

— И...

— Това беше много важно за него.

— Да стане съдружник е било много важно за него.

— Много важно. Все за това говореше.

— И сделката била ли е важна колкото другите сделки, които е правил, откакто работите за него?

— По-важна. Тази беше най-важната, която Марти подготвяше сам.

— Благодаря, мадам Глац.

Деб понечва да стане от мястото си, когато Флеърти се изправя отново. Деб сяда пак.

— Само за да доизясним — заговаря прокурорката. — Вие нямате никаква представа, че подсъдимият е работил цялата нощ в кабинета си на осемнайсети ноември, така ли?

— Права сте — отговаря Деб, вече малко по-спокойна, след като Пол я разпита. — Доколкото знам, той е излязъл за няколко часа да играе баскетбол.

Някой от съдебните заседатели се изкикотва. Флеърти само се усмихва.

— Значи *каквото* и да е правил той, вие нямате представа, така ли е?

— Така е.

— Мадам Глац, струва ми се, че описахте състоянието на кабинета на подсъдимия на деветнайсети ноември сутринта.

— Да, описах го. Искате ли пак да го опиша?

— Не. Спомняте ли си, че двете с вас проведохме разговор преди около месец по това дело.

— Как мога да го забравя.

— И че точно тогава вие ни казахте за настинката и за ранената ръка на подсъдимия?

— Да.

— Тогава ви попитах дали е имало нещо, което да ви накара да повярвате, че подсъдимият е работил до късно в нощта на осемнайсети ноември.

— Помня, че ме попитахте. И аз ви казах, че той ми беше оставил гласово съобщение.

— И тогава аз ви попитах дали нещо друго ви е накарало да го повярвате.

— Да, спомням си.

— Вие отговорихте, че не можете да се сетите за нещо друго.

— Не знам дали съм казала това, или не.

— Е, добре, но вие не казахте за опаковките от храна или за кафето, нали?

Деб се замисля.

— Май не го казах.

Тя *знае*, че не го е казала. И все пак се прави на разсеяна. Тя не лъже.

— Значи откакто проведохме разговора преди месец, паметта ви изведнъж се е прояснила, така ли?

Деб гледа намусено и стиска зъби — така прави всеки път, когато е притисната в ъгъла. Стаявам дъх. Не бях казал на адвокатите, че бях говорил с Деб.

— Мадам Глац? Имате ли отговор?

— Само защото на бюрото му е имало храна и кафе, не значи, че е стоял до късно — отговаря тя. Нелош отговор, тя не е казала на ченгетата, защото не е имало задължителна връзка.

— Това е вярно — казва Флеърти. — Доколкото знаем, подсъдимият може да е хапнал в пет часа предишния ден, а не в три часа сутринта на следващия ден.

— Така е.

— Или на сутринта, преди вие да сте дошли на работа.

— Така е.

— Това не говори *нищо* за часа, в който подсъдимият си е тръгнал от кабинета предишната нощ.

Една точка за прокурорката.

— И все пак... — Флеърти се замисля, — вие не си спомнихте за храната и кафето върху бюрото му, когато двете с вас разговаряхме, нали?

Деб вече даде добър отговор на този въпрос; той няма нищо общо с въпроса, който ѝ бил зададен тогава. Или тя би могла да се обърка и да каже, че не си спомня *какво* е казала и тогава всичко ще бъде празни приказки в очите на съдебните заседатели. Но тя е на мястото си там, може и да не мисли чак толкова бързо. Или може да реши да каже истината.

Хайде, Деб.

— Не, тогава не си го спомних — отговаря тя плахо.

Почувствала се в правото си, Флеърти се стяга.

— И между деня, когато ние с вас разговаряхме, и днешния ден вие сега си спомняте тези неща.

— Точно така.

— Интересно...

В този момент вярвам, че съм подценил мадам Гречън Флеърти.

— Кажете ми, мадам Глац, след нашия разтвор говорихте ли с подсъдимия?

Погледите на всички съдебни заседатели се отправят към мене. Старая се да изглеждам незаинтересован. Достоен, спокоен, представителен, това са възмутителни обвинения, аз не съм обладан от натрапчиви идеи, безгрижен, невинен.

— Да.

Манди, която си водеше бележки, спира да пише. Не вдига поглед, дори не помръдва. Ръцете на Пол, които са събрани върху масата, се притискат по-плътно.

— Разговаряли сте с подсъдимия.

— Да.

— И сте му казали, че ние с вас сме разговаряли.

— Не затова му се обадох, исках просто да го питам как се чувства.

— Но сте му казали за *нашия* разговор.

— Да.

— Казахте ли му какво съм ви питала?

— Да.

— Казахте ли му какво сте ми отговорили?

— Да.

— И той ви каза за храната и за кафето на бюрото му.

Деб мълчи. Стрелва ме с поглед.

— Отговорите не са там — Флеърти ме посочва, като в същото време върви към мене. — Не е ли вярно, че подсъдимият ви е казал, че на бюрото му е имало храна и кафе на сутринта на деветнайсети ноември?

— Не ми е казвал да кажа това.

— Но ви го е споменал, нали?

— Само ме подсети.

— Аха, *подсетил* ви е. Значи ви е споменал за храната и кафето, за които сте му казали, че не си спомняте и той ви е отговорил: ето, вече си спомни.

— Възразявам — обажда се Пол. — Това е сложен въпрос.

— Добре, тогава с удоволствие ще разделя въпроса — предлага Флеърти, напредвайки вече с пълна пара. — Мадам Глац, когато сте провели този разговор с подсъдимия, той ви е казал, че върху бюрото му е имало храна и кафе на сутринта на деветнайсети ноември.

— Спомена го.

— Споменал го е. И вие сте му казали, че не си спомняте за това.

— Аз, не... то не...

— Тогава не сте си го *спомнили* нали?

— Мисля, че... — Деб поглежда надолу и си поема въздух — не.

— И той ви е казал: Е, да, но така беше.

— Нещо такова.

Грабвам писалката и бележника на Манди и почвам да пиша.

— Значи го прикривате, така ли, мадам Глац? — Флеърти прави обвинението спокойно, с нотка на съчувствие, което прозвучава още по-зловецко. — Вие прикривате шефа си.

Деб се хваща за парапета.

— Аз не лъжа. Щом Марти казва, че това е така, аз му вярвам.

Флеърти кимва, запазвайки спокойствие и продължава да лази по нервите на Деб.

— Вие сте го приели за самата истина, защото той ви е казал, че е така.

— Щом казва, че е било така, аз му вярвам.

Прокурорката ѝ се покланя леко, сякаш говори на дете.

— Но само за протокола, когато казахте на тези съдебни заседатели за храната и кафето, вие не сте го знаели от личен спомен.

— Не. — Деб всеки момент ще се разплаче.

— Казахте ни онова, което вашият шеф ви е казал.

— Аз... Той не... — Деб поклаща глава и сълзите ѝ рукват.

Флеърти я оставя на спокойствие за момент, докато съдебните заседатели напълно възприемат как покровителствената секретарка прави онова, което шефът ѝ каже, преди да благодари спокойно на Деб и да седне на мястото си.

Пол чете бележката, която му написах. После става.

— Мадам Глац, Марти казвал ли ви е някога да лъжете?

— Не — отговаря тя, като попива мокрите си бузи с носна кърпичка, — не ми е казал.

— В действителност ви е казал да говорите само истината, нали?

Деб е пребледняла сега и ме кара да ѝ благодаря за укорите, които пое. Тя има пълното право да ме разпъне на кръст, ако поиска.

— Да — отговаря тя. — Каза ми само да говоря истината. И аз точно това правя.

— Всичко, което казахте тук, според вас е истина.

— Точно така.

— Това е всичко от мен, Ваша Чест — казва спокойно Пол.

Това е всичко, което има за Деб, иска да каже той. Това, разбира се, е всичко, което има и за мен.

— Тя ми се обади, Пол. Какво можех да направя?

— Преди всичко, да ѝ кажеш да се обади на нас — отговаря Пол.
— Недей да говориш сам с нея! А ако *все пак* говориш, *предупреди ни* за това! Марти, *нищо* ли не научи досега?

Намираме се в кабинета на Пол в адвокатската фирма. Той крачи напред-назад покрай бюрото си. През последните десет минути не спря да ме хока. Манди седи смълчана на стола до мен.

— Ще ми кажеш ли честно, дали това щеше да повлияе на начина, по който разпита Деб? — питам аз.

Пол ми хвърля гневен поглед.

— *Това* ли е критерият, който използваш, за да решиш дали да ми кажеш нещо? Дали *ти* смяташ, че то ще промени стратегията ни? — Той се отпуска на стола си, висок дъбов стол с кафеникава облегалка. Върху стъкленото му бюро са подредени грижливо лични предмети: поставка за писалки с мраморна основа, с кратко посвещение от един от бившите ни кметове; снимка на жена му и трите им деца в семпла стъклена рамка; правоъгълен поднос за входящата поща; стъклен пепелник, който той пълни с канелени бонбони. — Сблъскавал съм се с десетки хора, които се мислят за любители адвокати и смятат, че знаят кое е най-доброто за тях. Нека ти кажа нещо, Марти: те *не знаят*.

— Това, което ние не знаем, може да ти навреди — тихо вмята Манди, гледайки напред. — Не можеш да очакваш от нас да спечелим делото, ако не знаем всичко. Питам се още колко пъти трябва да ти го напомняме, преди да ни повярваш.

Обръщам се към Манди.

— Нещо определено ли имаш предвид?

Манди все още не ме поглежда.

— Как бих могла аз да знам какво не знам?

Отношенията ни с Манди вече не са същите, откакто промених показанията си и заявих, че не съм убил доктора. Нещо между нас липсва. Доверието. Не предполагах, че това ще я нарани толкова. Оттогава тя се държи като мой адвокат и *нищо* повече. Състрадателна,

внимателна, подкрепяща, любезна при разговорите ни, но сдържана. Не и моя приятелка. Не и както преди. Причината не е, защото през цялото време твърдах, че съм убил доктор Райнарт. А защото промених версията си, защото не се доверих на нея и на Пол да ми помогнат да кажа истината. Пол приветства промяната във версията ми; Божичко, та нали той всъщност ме умоляваше да го направя, макар да не го казваше директно. Но не и Манди. Тя беше разочарована. Аз не се оказах човекът, за когото ме е мислила. Какъвто и да е бил *той*.

— И така? — казва Пол. — Да се спотайват още изненади за нас? Не отговарям.

— Искаш ли да напуснеш съдебната зала като свободен човек? Гледам го втренчено.

— Защото, ако някъде там се таи нещо слисващо и аз не знам за него, не бих могъл да ти помогна.

— Схванах идеята. — Ставам от стола неуверено. — Достатъчно хора се опитват да ме унищожат. Включително двама души с метален стол и хапче цианид, надписано с моето име.

Пол клати глава.

— Клиентът съм аз — продължавам. — *вие* работите за *мен*. Разбрахте ли? Ще ви казвам това, което аз, по дяволите, *искам* да ви кажа. И ако това означава, че ще загубим, добре, но то означава, че губя *аз*, не *вие*. *Вие* пак ще си получите хонорара, после ще хукнете към следващото си дело и към следващия си милион. *Вие* няма да прекарате следващите пет или шест години в очакване на смъртта, в компанията на „дружелюбни“ съседи, които ще гледат на вас като на поредното най-близко подобие на жена. Не *вие* ще усетите мириса на цианид, когато си поемете дъх за последен път. — Запътвам се към вратата, но преди да изляза се обръщам. — Това се случва с *мен*, не с вас. С *мен* се случва!

Оказа се, че той също е женен.

Имаше син, с когото учехме заедно в гимназията. Аз дори харесвах момчето. Чудех се дали то знае.

Изчаках я да излезе първа от къщата. Бях на петнайсет и имах само разрешение за шофиране, но родителите ми вече ми бяха дали стария си шевролет да го карам, след като взема и шофьорска книжка.

Не ми беше трудно да я проследя. Щом я видях, че завива наляво от алеята ни за коли. Разбрах че се отправя към главната улица. Водеща на изток и на запад, по която можеш да стигнеш до всяко място, за което си тръгнал. Движението щеше да е достатъчно натоварено, за да имам прикритие, но без да я изпускам от очи. А и тя едва ли щеше да се озърта за мен.

Те се срещнаха в един жилищен комплекс близо до училищното игрище за бейзбол. Паркингът беше ограден с жив плет. Когато я видях, че свива към него, паркирах колата си и притичах приведен покрай плета.

Те дори не се криеха. Беше доста отдалечено от главната магистрала, поне на три квартала от мястото, където двамата живееха. И все пак можеха да изчакат да влязат вътре. Преди да се прегърнат и погаят.

Вятърът е доста по-слаб, отколкото преди шест месеца. Нощта е мека, навън е не по-малко от два градуса. Едва ли ще имам нужда от яке; във всеки случай, не нося такова, само сакото от костюма, с който бях сутринта в съда. Този път няма окапали листа, само суха, ронлива пътека, достатъчно широка, за да мога да се движа.

Минавам през дърветата и, както винаги щом стигна до откритото пространство, поглеждам нагоре. Тази нощ звездите са обсипали небето — сега те будят надежда, вдъхват увереност, хвърлят блестяща, сребриста светлина върху лицето ми и придават прелестна

атмосфера наоколо. Точно заради това, след като пресека гората, винаги спирам тук — заради неземното спокойствие, чудна надежда за бъдеще с Рейчъл; всичко това можех да намеря в това невероятно безкрайно небе. Сега, поглеждайки нагоре, надеждата ми, колкото и да е изненадващо, е за нещо не толкова належащо, но не по-малко прочувствено. Аз не само искам да съм свободен. То не е достатъчно. Искам да започна отначало. За момент ми се струва, че никога няма да откъсна очи от звездите, че ако ги гледам достатъчно дълго, ще се издигна над всичко в живота ми досега, ще ми бъде дадена възможност да обърна нова страница. Но знам, че както винаги отново ще сведа поглед. Независимо от тяхната величавост, чистота и насърчение, те са недостижимо далече.

Забавям ход и се оставям на лекия ветреца да гали лицето ми. Движа се бавно, наслаждавайки се на този момент, един от последните такива моменти, които може би ще имам. Баирът е стръмен както досега, но благодарение на редовното ми тичане, сега го изкачвам много по-леко, отколкото на 18-ти ноември, независимо че обувките ми се плъзгат по тревата. Странно е, че откакто последния път стоях тук, единственото, което се е подобрило в живота ми, е физическото ми състояние.

Намествам се върху дъба. Разкопчавам горното копче на ризата си и разхлабвам вратовръзката си. И започвам да наблюдавам къщата.

На горния етаж свети. Долу е тъмно, с изключение на лампата на верандата, но светлината ѝ не стига до мястото, където стоя. Транспарантът на спалнята е спуснат. Нищо не се вижда. Никакви силуети не се движат.

След известно време се смъквам от дървото и сядам на влажната трева. Откъсвам един стрък и го пъхам между зъбите си, седя и гледам небето. Поглеждам и към нея, предполагайки, че тя е горе. Доколкото я познавам, успяла е с чара си да мине през райските врати. Едно закачливо намигване към Свети Петър и всички грехове са опростени. Заповядай, Адриан. Запазили сме ти хубаво място.

Никога не я изобличих в лицето. Никога не казах на никого — нито на татко, нито на Джейми. Нещата продължиха по същия начин след онзи път, когато бях на осем. Никога не стигнахме до драматично скъсване или до изясняване на отношенията ни. Вероятно защото бях твърде малък, когато това се случи и не бях разбрал какво точно съм

видял, знаех само, че каквото и да беше то, беше нещо лошо. Сигурно, ако погледна назад, ще видя пукнатината, макар и едва забележима, появила се между нас от този момент нататък. Странното е, че първото ми чувство за предателство изобщо не включваше баща ми. Включваше само *мен!* Бях твърде малък, за да не съм зависим от нея, а и тя играеше ролята на грижовна майка много умело. Така продължихме цели две години — аз с мисълта, че мама е извършила нещо лошо, но без да се изправям срещу нея или себе си, и Адриан, която се държеше така, сякаш нищо не се беше случило.

Но след две-три години, като всяко момче, и аз започнах да се промъквам на забранени филми и да улучвам понякога порнофилм, доставен от по-големия брат на някой приятел. Тези филми не бяха изпълнени с напрежение от някаква интрига, но в един от тях героинята изневеряваше на съпруга си. Както гледах двойката — само крака и тласъци — как прави любов в спалнята, изведнъж в жената видях Адриан, а мъжът беше същият онзи мъж без име и без лице от онзи ден. И тогава разбрах какво беше сторила мама на татко.

Въпреки това не направих нищо. Преструвах се. Нищо не беше станало. Било е случаен инцидент. На петнайсет години имах първото си гадже. За първи път почувствах какво означава да имаш романтична връзка с някого. Едва тогава в мен започна да се надига гняв. И започнах да наблюдавам майка си. Схванах начина ѝ на действие. Два пъти седмично тя излизаше сутрин рано, дори преди мен, за да изпълнява „поръчки“. Един път я проследих и ги видях. Той беше агент по недвижими имоти, който работеше и в Асоциацията на родители и учители заедно с Адриан. Предполагам, че рано сутрин им е било най-удобно.

Отмятам кичур коса от лицето си. На горния етаж все още няма никакво движение. Не мога да я видя. Само една сянка, оцветена в жълто от лампата вътре.

Мисля, че денят, когато видях Адриан с онзи мъж, беше моят ден. Ден, белязан с края на невинността ми. Нима всеки от нас няма такъв ден, ден на откритие или на ужас, в който детето установява, че светът може да бъде и лош, където покривът на закрила над тавата му сякаш е отнесен и то разбира, че ще има нужда от защитна обвивка до края на живота си? Поради развода на родителите ти, или че майка ти е болна от рак, или когато някой за първи път те нарече „чернилка“, или

баща ти загубва работата си. Може би завещаното ми възпитание е причината този момент да не ме връхлети преди осемгодишната ми възраст. Но въпросът, на който никога не получих отговор, е: Защо не мога да го подмина?

Раздвижване на горния етаж. Струва ми се, че имаше мимолетно преминаване на силует. Чакам го пак да премине. Също както чаках двайсет и повече години. Тя беше моето изцеление. Рейчъл, това красиво, сексапилно, самоуверено създание. Сещам се за доброто старо време, когато стоях тук и я наблюдавах. Колко просто беше всичко. Помня силните удари на сърцето си, прилива на адреналин, когато пердето на стъклената врата се дръпнеше настрана. Онова неопишуемо чувство, че съм неспокоен, изплашен, развълнуван, *жив!*

„Няма да те издам“. Ще продължа да съм обвързан с теб. Ще докажа на теб, на сестра ми Джейми, на Адриан и на себе си, че мога да го направя. Независимо какво ще се случи. Защото, дори да ми вземат всичко друго, това не могат да ми отнемат.

Поемам си дълбоко дъх и отскубвам шепа трева. С крайчеца на окото си улавям примигване на светлина. Отново поглеждам към прозореца на спалнята. Стаята е тъмна.

Има и още нещо. Нещо нерешено. Вдигам отново поглед към небето над къщата. Затварям очи.

— Помогни ми да разбера — прошепвам разсеяно.

Влизам в съдебната зала в девет без две минути. Пол и Манди се обръщат при звука от отварящата се врата. Съдията вече е заел мястото си. Ложата на съдебните заседатели е празна. Докато сядам между двамата си адвокати, измърморвам едно извинение.

— Може би сега, след като господин Калиш ни удостои с присъствието си — заявява съдия Мак, — вече можем да започваме.

Демонстративно поглеждам часовника върху страничната стена и правя гримаса — какво пък толкова! Стрелката за минутите показва две минути преди точния час. После отново връщам погледа си към съдията, който се е втренчил в мен.

— Имате ли да ми казвате нещо, господин Калиш? — пита съдия Мак.

Да, имам. Делото започва в девет. Дошъл съм навреме. Майната ти.

Свеждам поглед към пода.

— Нямам — произнасям с равен глас, надявайки се, че изразявам пълна незаинтересованост.

Минута по-късно влизат съдебните заседатели. Манди избутва бележник пред мене. „Забрави за снощи“, пише на листа. „Не издавай чувствата си пред *съдебните заседатели!*“

Извърщам глава към нея, без да я поглеждам. Избутвам бележника обратно към нея и изпъвам едната си ръка успокоително.

Роджър Огрън се приближава до катедрата и призовава Джанет Бруър, ченгето, което ме е шпионирало на коледното тържество. Поглеждам към Гречън Флеърти. Вчера тя се справи добре с Дебра. Тя го съзнава по-добре, отколкото всеки друг. Днес държи главата си малко по-вирната, а гърба си малко по-изправен. Тя се издига в кариерата си — една млада обещаваща адвокатка, която смята да ме използва като стъпало, първото ѝ най-високо стъпало.

Разпознавам Джанет Бруър, когато минава покрай масата на защитата, за да се качи на свидетелската скамейка. Спомням си я от коледното тържество на фондацията. Ниската, сивокоса жена, със

събрана на кок коса. Бях уловил погледа ѝ, докато се шляех безцелно из тълпата и изчаквах Рейчъл да остане сама. Когато ме видя, че я гледам, жената отмести очи.

И днес косата ѝ е сресана по същия начин — силно опъната назад. Лицето ѝ е напрегнато, изражението ѝ сдържано. Не създава впечатление за приятен човек. Не очаквам да станем партньори по тенис.

— Работех по случая Райнарт — започва тя. — Задачата ми беше да присъствам на коледното празненство, организирано от детската фондация на семейство Райнарт. Предполагахме, че госпожа Райнарт ще присъства.

— А с каква цел отидохте на празненството?

— Да следя за нещо подозрително. Случаят беше още в начален стадий и ние смятахме, че вероятно госпожа Райнарт е замесена в изчезването на съпруга си. Но дори и да не беше, предполагаме, че мъжът, проникнал в къщата, може да е някой от фондацията и също да присъства на празненството.

— Добре. Къде се провеждаше това празненство?

— В хотел „Уинстън“ в центъра на града.

— В кой ден?

— Петък, трети декември вечерта.

— По кое време отидохте там, госпожо полицай?

— Около седем часа вечерта.

— Какво правихте там?

— Смесих се с останалите. Измислих си друго име и казах, че току-що съм станала член на фондацията.

— В колко часа пристигна госпожа Райнарт?

— Около седем и половина.

— А подсъдимият появи ли се по някое време?

— Да. Подсъдимият дойде точно в девет и половина.

— Удаде ли ви се възможност да го наблюдавате?

Виждате ли, ето защо намирам Огрън за толкова непривлекателен. Той използва фрази от рода на „удава се възможност да“ и „последвал“, сякаш така се изразяват адвокатите. Дали ѝ се удаде възможност да ме види? В такива случаи Пол Райли показва превъзходството си в съдебната зала. Той говори на езика на съдебните заседатели. *Видяхте ли подсъдимия?* Огрън е останал с погрешното

схващане, че минава за по-интелигентен и авторитетен, когато използва адвокатска реч, а всъщност създава впечатлението за надменен и погълнат от себе си. Да можеха хората да се погледнат от страни.

— Да — отговаря свидетелката.

— Моля, опишете какво сте видели.

Полицай Бруър свежда глава за момент и прочиства гърлото си, после вдига поглед. Научила е показанията си наизуст. Вероятно стотици пъти ги е репетирала пред огледалото.

— Подсъдимият разговаря кратко с няколко души. Той често извърщаше глава, за да погледне към вратата. И аз погледнах към вратата. Видях госпожа Райнарт.

— Тя близо до вратата ли стоеше?

— Да.

— Сама?

— Не. Разговаряше с двама души.

— Продължавайте.

— Подсъдимият се приближи до бара и си поръча питие. След това се заприказва с един мъж до бара. После този човек си тръгна и подсъдимият остана сам. Той просто седеше и не откъсваше очи от вратата. Отново проследих погледа му, насочен към госпожа Райнарт. Той изпи още едно питие, после още едно. Един човек се приближи до него и се опита да завърже разговор. Не бях достатъчно близо, за да чуя за какво си говориха, но почти през цялото време подсъдимият не обръщаше внимание на мъжа. Нито веднъж не го погледна. Непрекъснато гледаше към вратата. Към госпожа Райнарт.

— Какво се случи после?

— Подсъдимият тръгна да прекосява залата между хората. Продължаваше да се обръща и да гледа към вратата. Мина покрай доста хора, без да каже *нищо* на *никого*. После една жена го спря и те се заприказваха за малко. Но по средата на разговора подсъдимият се отдели от жената и се запъти към вратата. Погледнах към госпожа Райнарт и забелязах, че хората, с които разговаряше, са си тръгнали. Сега до нея имаше само една жена, която ѝ говореше нещо.

— Какво беше действието на подсъдимия, последвало разговора му с онази жена?

— Той отиде при госпожа Райнарт. Минута след това жената до нея си тръгна, оставяйки подсъдимия и госпожа Райнарт сами.

— Опишете какво се случи след това.

— Те разговаряха. Подсъдимият стоеше много близо до госпожа Райнарт. По-близо отколкото тя *желаеше*, както изглеждаше.

— Възразявам — обади се Манди. — Няма основание за тази забележка. Свидетелката не може да знае какво искат или не искат другите хора. — Манди възразява по същия начин като Пол; обръщайки се към съдията, тя привежда аргументите си за пред съдебните заседатели.

— Приема се.

Бруър дори не дочаква следващия въпрос.

— Ами, когато той се наведе към нея, тя отдръпна глава *назад*.

— Отдръпнала се е от него?

— Да.

Глупости.

— Моля, продължете.

— Дватамата разговаряха в продължение на две минути. Подсъдимият постави дланта си върху ръката ѝ. Госпожа Райнарт започна да плаче. Тогава подсъдимият се приближи още повече до нея и ѝ каза нещо. После напусна празненството и повече не се върна.

— Напуснал е празненството?

— Да.

— В колко часа стана това?

— В девет и петдесет и пет.

— Но вие казахте, че той е дошъл в девет и трийсет.

— Да, така беше. Но си тръгна само двацет и пет минути след като беше дошъл. Веднага след като най-накрая успя да разговаря с госпожа Райнарт.

— Благодаря ви, полицај Бруър. Нямам повече въпроси, Ваша Чест.

Манди бавно се надига от стола си, прави няколко крачки и застава по средата между масата на защитата и свидетелското място, с ръце, събрани зад гърба си.

— Полицај Бруър, вие нямате никаква представа дали Марти Калиш се е чувствал зле вечерта на коледното празненство, нали?

— Болен ли? Та той изпи три чаши уиски.

— От които, ако не се чувствате добре, ще се почувствате още по-зле.

— Не знам дали се е чувствал зле, или не.

— Нямате представа.

— Точно така.

— Значи е напълно възможно Марти да се е появил на празненството, направил е опит, но е сметнал, че просто не се чувства достатъчно добре, за да остане.

— Не изглеждаше да има грип.

— О, така ли? Измерихте ли му температурата?

— Разбира се, че не.

— Всъщност, вие изобщо не сте се приближавали до него на по-малко от пет-шест метра, така ли е?

— Приблизително толкова.

— Следователно не сте били достатъчно близо до Марти, за да видите някакъв *признак*, че му е зле.

— *Очевидно*, не мога да кажа със сигурност дали е бил болен, или не. Повечето хора, болни от грип, не пресушават три чаши уиски само за двацет минути.

— Никога не съм споменавала думата „грип“. Вие я споменахте.

— Ами каквото и да е било там.

— Ще повторя. Не е ли възможно Марти да е отишъл на празненството, да е направил опит да остане, после да е сметнал, че не му е до това и да си е тръгнал?

Това развеселява полицейската служителка.

— Да, възможно е.

Манди кима и замълчава.

— Според вас е необичайно Марти да отиде при госпожа Райнарт и да разговаря с нея?

Бруър прави гримаса.

— Ами той изглеждаше силно заинтересован да разговаря с нея. През цялото време, докато беше там, поглеждаше към нея.

— Аз ви питам кое е било толкова необичайното във факта, че Марти е отишъл да разговаря с нея? В смисъл, какво толкова подозрително е имало в това?

За полицай Бруър това е софтбоул и Манди очаква от нея да отбие със замах топката. Ето че пак се стига до спорния въпрос в прецедента

„Миранда“ за правото ми на обжалване, в случай че ме осъдят. Ако Бруър отговори, че съм се държал странно — което, очевидно, връщаше към Къмингс, — тогава значи, че Къмингс ме е разпитвал като заподозрян на другия ден. Това е едно доста добро оръжие, което имаме срещу полицаите, свидетелстващи по това дело — с него им пречим да преувеличават действията ми. Макар че всеки път, когато чуя адвокатите ми да флиртуват с този спорен въпрос, усещам пробождане в стомаха. Ясно ми е, че това е една добра тактика, но също така е и потвърждение, че адвокатите ми се подготвят за присъда „виновен“.

Полицай Бруър свърши добра работа, като описа държанието ми в преките си свидетелски показания, ограничавайки се до това какво съм направил, а не как съм изглеждал. Манди ѝ дава още една възможност да се измъкне от примката.

— Фактът, че е разговарял с госпожа Райнарт ли? — казва тя. — Не знам. Предполагам, че само по себе си няма нищо необичайно в това. Зависи какво е казал.

— Вие не сте чули какво е казал, нали?

— Не, не съм. Ще трябва да попитате госпожа Райнарт.

Нещо ми подсказва, че те са попитали госпожа Райнарт. Не очаквам с нетърпение отговора.

— Той не се държеше странно, нали? — продължава Манди.

— На мен ми се стори, че силно желаше да разговаря с госпожа Райнарт.

— Според вас това странно ли е?

— Не.

— Значи той не се е държал странно.

— Не знам дали може да се определи като странно, или не. Той просто много държеше да разговаря с нея, това е.

— Всъщност — казва Манди, — онази вечер вие сте видели много хора да приказват с госпожа Райнарт. — Манди разбира, че няма да стигне доникъде с плана си. Бруър няма да разисква поведението ми, нито дали съм изглеждал подозрителен или странен. Затова Манди смята да използва това, за да покаже, че *не съм се държал подозрително*.

— Да, няколко души разговаряха с нея.

— Става дума за жена, чийто съпруг е изчезнал няколко седмици преди това.

— Така е.

— И хората са ѝ предлагали утеха и подкрепа.

— Не знам *какво* са ѝ предлагали.

— Защото не сте били достатъчно близо, за да чувате.

— Така е.

— Следователно, полицай Бруър, не е ли възможно Марти просто да се е появил на тържеството, за да изкаже приятелските си чувства на госпожа Райнарт, независимо че не се е чувствал добре.

— Както вече казах, не знам.

— Значи е възможно.

— Откъде мога да знам?

— Вие *не знаете*.

— Така е.

— И е възможно Марти да е изчаквал реда си, за да разговаря с нея, да ѝ предложи подкрепата си и после да си е тръгнал за вкъщи.

— Възможно е.

— Благодаря ви.

Манди се връща на нашата маса и заема мястото си. Гречън Флеърти се изправя и заявява, че няма повече въпроси.

Виктор Сайлас минава покрай масата на защитата, забил поглед в пода. Той се намества на свидетелското място, наглася микрофона, после очилата си, после вратовръзката си. Не поглежда към мен.

Вик винаги ми се е струвал някак скован и днес е в обичайната си форма. Само дето в гласа му се долавя някаква остра нотка и е покротък от обикновено. Почти след всеки въпрос облизва устните си и докосва очилата си.

— Аз се занимавам със странични проекти.

Роджър Огрън вдига ръка.

— Можете ли да поясните?

— Причината за съществуването на фондацията е да се подпомагат деца в неравностойно положение. В някои случаи се осигуряват пари само за приюти и сиропиталища. Но ние също така спонсорираме излети, спортни клубове, обучение. Практическата работа.

— Работехте ли в тясно сътрудничество с подсъдимия?

Вик кима неохотно.

— Марти беше в комитета по осигуряване на средства. Той се занимаваше с изпращане на молби, организиране на обеда и на някои от по-крупните мероприятия. И аз бях в този комитет, или поне формално бях в него. Всъщност всеки участваше в този комитет.

Външните хора гледаха някак отвисоко на такива като мен, които не отделят *действително* време, както се изразяваха те, тоест, не прекарват известно време с децата. Те гледаха на нас като на хора, които отделят няколко часа на седмица, за да успокоят съвестта си, като междуременно общуват с разни богаташи. Във фондацията винаги съществуваше нещо като пукнатина между хората, осигуряващи парите, и „истинските“ доброволци.

— Работехте ли заедно с подсъдимия?

— Движехме се в едни и същи приятелски кръгове от фондацията.

— Споменахте комитета за набиране на средства. Работехте ли заедно с подсъдимия в тези така наречени странични програми?

— Да. Марти се занимаваше малко и с такава дейност.

— Спомняте ли си за едно мероприятие за набиране на средства през пролетта на миналата година в музея „Пиърс“?

— Разбира се. Това може би беше най-успешното ни мероприятие.

— Вие присъствахте ли?

— Да.

— Подсъдимият присъстваше ли?

— Да.

— Госпожа Райнарт присъстваше ли?

— Да, присъстваше.

— А доктор Райнарт?

Съдебните заседатели, вече с изострено внимание, се оживиха при споменаване името на жертвата. За първи път чуваха някой да го споменава като жив, дишащ човек и без съмнение очакваха тези показания да имат известно отношение към делото.

— Да. Той също беше там.

— Спомняте ли си кога точно свърши приемът?

— Хората започнаха да се разотиват към десет и половина. Към единайсет бяха останали основно членове на фондацията.

— Това включва ли вас и подсъдимия?

— Да.

— Госпожа Райнарт беше ли все още там?

— Да.

— А съпругът ѝ, доктор Райнарт?

— Не. Той си беше тръгнал. Каза, че го повикали в болницата.

Аха, мислят си заседателите. Сега вече стигаме донякъде. Това не са доказателства от рода на време, място, възможности. Това си е сочен, клюкарски материал. Нека видим що за подлец ще излезе Марти Калиш.

— Имаше ли някаква определена причина членовете на фондацията да не се разотидат?

Вик наглася очилата си.

— Ние трябваше да разчистим.

— И какво включваше това?

— Темата на приема беше „Нощ в казино във Вегас“. Навсякъде имаше пръснати пари и залози. Работата ни беше да съберем парите и залозите и да ги преброим.

— Това важна задача ли беше?

— О, да. Тогава събрахме почти четвърт милион долара.

— Можете ли да направите преценка колко членове на фондацията останаха онази вечер да опишат парите?

Вик въздъхва.

— Мисля, че бяхме петнайсетина. На по-младите им беше възложена тази работа.

— Спомняте ли си в колко часа доктор Райнарт напусна приема?

— Някъде около десет часа.

— В колко часа младите членове започнаха да броят парите?

— Около единайсет.

— А подсъдимият влизаше ли в тази група?

— Да, Марти помогна.

— А *вие* докога останахте, господин Сайлас?

— Свършихме към един сутринта.

— Значи малко повече от два часа?

— Да.

— Спомняте ли си в колко часа си тръгна обвиняемият?

Вик замълчава и си прочиства гърлото.

— Не бих могъл да кажа със сигурност.

— *Приблизително* по кое време?

— Трябва да е било към единайсет и половина.

Огрън млъква и наблюдава как някои от заседателите си записват тази информация.

— Час и половина преди вас. Как разбрахте, че си е тръгнал?

— Видях го.

— Можете ли да опишете какво сте видели?

Вик се почесва по бузата.

— Няколко човека разговаряхме с Рейчъл.

— Рейчъл Райнарт ли?

— Да. Тя ни благодари за работата, която свършихме, такива неща.

— Къде ставаше това?

— В залата, където всички работехме.

— Продължавайте.

— Ами, ние просто си поговорихме малко. Тогава Рейчъл погледна някъде зад нас.

— Вие обърнахте ли се, за да видите какво гледа тя?

— Да.

— И какво видяхте?

— Ами, Марти стоеше на известно разстояние зад нас.

— Подсъдимият ли?

— Да.

— Той приближи ли се, за да се присъедини към малката ви група?

— Не. По-скоро се отдели.

Огрън замълчава за момент, а заседателите наблюдават Вик.

— Отделил се е. А каза ли нещо?

— Не.

— Не ви ли се видя странно, че стои настрани?

— Възразявам.

— Приема се.

— Добре, какво стана след това?

— Госпожа Райнарт се извини и отиде при Марти.

— И после?

— Двамата си тръгнаха.

— Заедно ли?

— Да.

— И това е било около единайсет и половина?

— Точно така.

— Подсъдимият влизаше ли в групата на младите членове, както ги нарекохте?

— Марти стана член на фондацията след мен. Да.

— Значи сте очаквали той да остане и да помогне при броенето на парите.

— Възразявам — казва Пол. — Първо, липса на основание. Второ, господин Огрън подвежда свидетеля. Трето — няма връзка.

Съдия Потлък поклаща глава.

— Въпросът ще остане. Господине, моля, отговорете.

— Ами, нямаше никакви правила или нещо подобно. Всички ние бяхме доброволци. Предполагам, че си мислех, че той ще остане.

Огрън кима леко както обикновено и подпира с юмрук брадичката си.

— И тъй, господин Сайлас, имали ли сте възможност да разговаряте с подсъдимия относно онази вечер за набиране на средства?

— Говорих с него.

— Можете ли да ни кажете кога и къде го направихте?

— Беше следващия понеделник в един китайски ресторант в центъра.

— Кои бяхте там?

— Двама приятели от фондацията. Марти и аз.

— Обсъждахте ли факта, че подсъдимият си е тръгнал от приема заедно с госпожа Райнарт?

— Да.

— Можете ли да ни разкажете за това?

— Ами ние започнахме да се майтапим с него. Нали разбирате, затова че си беше тръгнал от приема заедно с Рейчъл. Доста детински се държахме. Правехме груби намеци за това какво се е случило, след като двамата с Рейчъл си тръгнаха. Нали разбирате, от рода на... — той размахва ръце във въздуха, търсейки думи, — просто подмятахме, че може би се е случило нещо между тях. Но ние само се майтапехме.

— А подсъдимият какво каза, че се е случило между него и госпожа Райнарт, след като са си тръгнали от приема?

— Ами... искам да кажа, той не...

— Господин Сайлас, единият от присъстващите на масата ви не се ли казва Джери Лазаръс?

— Да, Джери беше там.

— А Джери Лазаръс не каза ли, че го е потърсил по телефона...

— Възраavam! — прекъсва прокурора Пол. — Може ли да се приближим?

Пол и Роджър Огрън отиват до съдийската банка.

Когато се обадох у вас, ми беше казал Лаз на онзи обяд, и никой не вдигна телефона, помислих, че може да си закъсал с колата или нещо друго.

Огрън имаше намерение да издекламира точно това изявление, за да потвърди, че ме е нямало вкъщи няколко часа, след като съм си тръгнал с Рейчъл. Научавайки от Сайлас за този разговор, прокурорите

бяха разпитали и Лаз. Той излъгал, че нямал спомен за това. Нейт Хорнзби казал същото. Може би трябваше да призовем единия от тях или и двамата, за да оборим Сайлас.

И все пак недоумявам накъде бие той. Огрън вече беше казал на съдебните заседатели, както и Къмингс, че двамата с Рейчъл не сме имали връзка. Тогава защо навежда на мисълта, че ме е нямало вкъщи в продължение на часове? Защо намеква, че съм бил у Рейчъл?

Докато адвокатите се съвещават, поглеждам към Вик. Погледите ни се срещат, но после той навежда глава и започва да си играе с очилата си.

Мисля си как това дело се отрази на приятелите ми. Накарах Деб да изрече думи, които после се обърнаха срещу нея. Лаз и Нейт Хорнзби хладнокръвно излъгаха полицаите. Трима човека бяха очернени. Трима свестни човека постъпиха против убежденията си и се застъпиха за мен от чувство за приятелство. Уверен съм, че нито един от тях не вярва, че съм невинен в това престъпление. Джери знае, че съм признал пред адвокатите си, че аз съм го извършил. Деб и Нейт поне не са сигурни. В една част от тях се таи съмнение дали съм го извършил, дали съм убиец. Но това не ги спря да преминат през изпитания заради мен. Питам се дали някога пак ще бъда приятел с Деб и Нейт. Дали между нас няма винаги да съществува бариера. Тъжното е, че в момента най-малко ме е грижа за това.

Пол се връща обратно на мястото си, Огрън отива до катедрата.

— Възражението се приема. Съдебните заседатели не трябва да вземат под внимание въпроса.

— Господин Сайлас — продължава Огрън, приемам казаното от вас, че всички около масата сте се шегували. Но, разбирайки това, някой попита ли подсъдимия какво се е случило между госпожа Райнарт и него след приема?

— Не помня дали имаше директно зададен въпрос. Разговорът беше твърде саркастичен.

Огрън се напруга над отговора. Трябва му малко време, за да събере мислите си.

— По време на този обед подсъдимият даде ли някакво обяснение какво се е случило по-късно онази нощ, след като си е тръгнал от приема заедно с госпожа Райнарт?

— Ами... ами той... той не говореше *сериозно*.

— Какво каза?

Сега изражението върху лицето на Вик е объркано.

— Каза, че бил закъсал с колата.

— Казал е, че е закъсал с колата?

— Ами... да.

Само по себе си това показание би могло да обърка съдебните заседатели. Те не знаят на кой въпрос бях отговорил. Но предполагам, че могат да отгатнат. Бях дал оправдание за късното си прибиране у дома.

— След онази вечер за набиране на средства вие продължихте ли да работите върху някои от страничните програми на фондацията?

— Да.

— Подсъдимият работеше ли заедно с вас по тези програми?

— Да, работеше.

— Забелязахте ли нещо различно в начина, по който се държеше подсъдимият по време на тези дейности?

Пол възразява.

— Въпросът е неясен. Ако господин Огрън има пряк въпрос, нека го зададе.

— Добре — съгласява се Огрън. — Ще го задам. Господин Сайлас, забелязахте ли някаква разлика във взаимоотношенията между подсъдимия и госпожа Райнарт по време на тези дейности?

— Сигурно би могло да се каже, че имаше. Но пък кой всъщност може да каже?

Вик, приятелю, оценявам твоето колебание. Но е малко късно. Ако си имал намерение да си премълчиш, трябваше да го направиш, когато Огрън те разпита за първи път.

— Моля, кажете ни какво сте забелязали, господин Сайлас.

— Бих казал, че Марти беше по-внимателен към Рейчъл.

— Внимателен?

— Ами прекарваше повече време край нея. Той... като че ли се опитваше да бъде по-дълго време край нея.

— Можете ли да кажете, че я е следвал навсякъде?

— Възразявам. Подвеждане на свидетеля.

— Приема се.

— Добре, господин Сайлас, можете ли да обясните в какъв смисъл се е опитвал да бъде по-дълго време край нея?

Вик свива рамене.

— Ами да речем, ходеше непрекъснато по петите ѝ.

— Можете ли да ни дадете някакъв пример?

— Ами... — Вик въздъхва — да вземем баскетболната лига, която спонсорирахме. Трябваше да качим децата в няколко микробуса и да ги закараме до гимнастическия салон. Марти поиска да бъде в микробуса, в който се качи Рейчъл. Рейчъл седна с децата отзад, а Марти си предложи услугите да шофира микробуса. Това не беше предвидено, тъй като нямаше застраховка каквато имаше шофьорът. Но той някак си настоя.

— На него му е било казано, че не може да шофира, така ли?

— Да.

— Как реагира той на това?

— Вбеси се. Каза нещо от сорта... ами... просто поиска да кара въпросния микробус.

Огрън намества очилата си.

— Забелязахте ли някаква реакция от страна на госпожа Райнарт, когато подсъдимият, както вие казахте, я следваше по петите?

— Не знам. Може би понякога.

— Можете ли да ни кажете за тези случаи?

Вик се замисля.

— Веднъж поставяхме една пиеса... не мога да си спомня точно коя, но поставяхме пиеса с част от децата. Ние правихме декорите. А Рейчъл, разбира се, отговаряше за всичко и обикаляше наоколо, за да наглежда работата. Не беше необходимо да прави нещо определено, просто обикаляше и проверяваше как вървят нещата. А Марти я следваше, говореше ѝ.

— Как реагира на това госпожа Райнарт?

— Тя... всъщност не съм много сигурен. Но изглеждаше раздражена. Гледаше го някак хладно. И каза, че нямаме нужда от двама надзиратели. Че може би, вместо само да ходи по петите ѝ, би било добре да помогне с нещо.

— Често ли имаше случаи, подобни на този, който описахте?

— Не знам. Имаше още няколко, струва ми се.

— Разбирам. А след онази вечер за набиране на средства от хазарт имаше ли някаква разлика в *степента* на участие на подсъдимия в дейности на фондацията?

Вик преглъща с мъка. Изглежда потънал в мислите си, или във *вината си*, може би? Дали не му се иска да се върне назад?

— Бихте ли повторили въпроса си?

— Можете ли да ни кажете дали участието на подсъдимия се увеличи, намали или остана същото след вечерта за набиране на средства от хазарт?

— О! Марти като че ли започна да се включва в повече дейности. Преди това се задоволяваше само с набирането на средства. Но след онази успешна нощ, той май започна да посещава всички мероприятия.

— Питали ли сте го *защо* е започнал да посещава повече мероприятия?

— Не.

— Ставало ли е някога дума?

Вик прави лека гримаса.

— Е, може и да сме го поднасяли за това.

— Как по-точно?

— Ами, просто правехме подмятания за него и Рейчъл.

— Какви например?

Пол се изправя и възразява:

— Свидетелят вече каза, че каквито и подмятания да са правени, те са били на шега. Не виждам връзка със съдържанието им.

— Връзката е във въздействието им върху подсъдимия и неговата реакция към тях — обяснява Огрън.

Съдията отхвърля възражението. Огрън повтаря въпроса.

— Не знам — отговаря Вик. — Подхвърляхме неща от рода на: „Днес Рейчъл изглежда добре, нали?“, „Какво прави Рейчъл?“. Такива неща.

— И как отговаряше — Огрън се обръща към мен — подсъдимият?

— Обикновено с мълчание. Нищо не казваше. Понякога ни се ядосваше. Но не го правеше на голям въпрос. Не искам да пресилвам това или каквото и да е.

След този отговор на Вик, Роджър Огрън затваря бележника си. Това беше последният му въпрос, но той спира след последното показание на Вик. Видно е, че не е доволен от начина, по който Вик смекчи отговора си. Накрая благодари на Вик и сядва.

Пол няма много въпроси към Вик Сайлас. Не, признава Вик, Марти никога не е споменавал нищо за романтична връзка с Рейчъл. Не, Марти никога не е казвал дори, че я намира за привлекателна. Не, Вик не ме познава чак толкова добре; той е по-близък с Нейт Хорнзби, който е мой приятел. Двамата, Вик и аз, не сме разговаряли много често.

Слушам с половин ухо разпита на Пол. Той едва ли ще измъкне нещо полезно от Вик. Съдебните заседатели вече вярват, че най-малкото съм си падал по Рейчъл.

Съдът се оттегля за обедна почивка. Манди ме пита дали поне ще обядваме заедно? Кимам, да. Но нямам намерение да ям. Мислите ми не са насочени нито към обяда, нито към Виктор Сайлас. Мога да мисля единствено за онова, което ще стане след почивката, когато обвинението по делото „Народът срещу Калиш“ ще призове следващия си и вероятно последен свидетел.

Съдебният пристав извиква на пазача до вратата.

— Рейчъл Райнарт.

Не се обръщам, за да погледна. Ще я оставя постепенно да се появи в периферното ми зрение, докато върви към свидетелското място. Ще изчакам ароматът на одеколона ѝ да достигне до мен, ще слушам звука на гласа ѝ и едва тогава ще я погледна. Това трябва да стане постепенно. Трябва да сдържам чувствата си.

Обувките на Рейчъл потропват по пода на съдебната зала, всъщност това е единственият звук, който чувам. Така потропват сините ѝ кожени мокасини. Подходящи за ходене по опънато въже.

Казала им е, че съм я следвал по петите. Съдебните заседатели вече го знаят от Вик Сайлас. Казала им е, че май съм бил увлечен по нея. Това е субективно и мога да го отрека. Казала е, че понякога съм се навъртал край дома ѝ. Това е малко обидно, но може пък да съм довереният приятел, който се е безпокоял заради съпружеското малтретиране.

Тя е с обичайния си парфюм. Не е натрапчив, просто лек, пролетен аромат. Ръцете ми започват да треперят. Съвсем нехайно ги поставям върху масата с дланите надолу. Кимавам леко, за да изглеждам безразличен; вероятно съдебните заседатели са забелязали, че не съм я погледнал. Обръщам се наляво към Манди, която инстинктивно се накланя към мен. Тя знае, че нямам какво да ѝ кажа, затова прошепва:

— Няма проблем.

— Заклевате ли се, че ще говорите истината, цялата истина и само истината?

— Заклевам се.

Това е нейният глас, но не онзи, който съм свикнал да чувам. Тя е кротка, предпазлива. Господи, сигурно ѝ е много трудно. Трябва да се бори срещу обвинение в убийство, да намери средния път, за да склучи споразумение, без да ми навреди. Ще ѝ се наложи да ходи по още по-тънко въже.

О, колко е красива! Очите ѝ блестят, косата ѝ е така нежна и ароматна, подстригана късо, а краищата ѝ се вият около бузите. Тънките ѝ, равни вежди леко потрепват.

— Бихте ли ни казали името си за протокола? — пита Роджър Огрън.

Тя отмята кичур коса от лицето си.

— Рейчъл Ан Райнарт — отговаря тя спокойно.

Рейчъл казва на Огрън къде живее, с какво си изкарва прехраната, къде е израснала. Говори за съпруга си доста общо. Оженили се преди пет години, заминали в Италия на сватбено пътешествие, а преди три години се преместили от центъра на града в Хайланд Удз и създали фондацията.

— Госпожо Райнарт, познавате ли подсъдимия?

Тя се обръща към мен. Все още има нужда от мен. Все още. Прегърни ме, помогни ми да се освободя от това.

— Да — отговаря тя.

— Кога го срещнахте за първи път?

— Марти започна да работи във фондацията преди около година.

— Как се запознахте?

Тя замълчава, устните ѝ леко се отварят.

— Мисля, че беше в дома ми. Двамата със съпруга ми канехме от време на време доброволците. Искахме да изразим признателността си за усилената им работа.

— И кога се състоя тази първа среща с подсъдимия?

— Някъде около Коледа по-миналата година.

Огрън се навежда напред.

— Госпожо Райнарт, ще трябва да ви помоля да говорите по-високо.

— Съжалявам — казва тя и вдига брадичка.

— Забелязахте ли нещо необичайно у него?

— Не. Той беше един приятен, млад мъж.

— Имахте ли съвместна работа с него във фондацията?

— Отначало не. Марти работеше в комитета по набиране на средства. Съпругът ми отговаряше за тази част от дейността на фондацията. Аз бях ангажирана повече с проектите.

— Добре. А сега искам да се върнете към месец март миналата година. Дотогава бяхте ли работили съвместно с подсъдимия?

— Не.

— През март миналата година фондацията организира ли набиране на средства?

— Да, организирахме.

— Бихте ли описали начина на набиране на средства.

Тя извърща леко глава към съдебните заседатели.

— Музеят „Пиърс“ ни предостави залата за праисторически експонати. Тя е най-голямата зала в музея. Събраха се около хиляда души. Политици, бизнесмени. От цялата страна. Това беше най-амбициозното ни подобно мероприятие до момента. — За първи път този ден гордостта от добре свършената работа кара гласът ѝ да загуби монотонното си звучене.

— Спомняте ли си дали подсъдимият присъстваше на това мероприятие?

Тя кима.

— Моля, отговаряйте на глас, госпожо Райнарт.

— Да. Марти беше там.

— Разговаряхте ли с него онази вечер?

— Говорих малко с него по време на приема. Не мога да си спомня какво точно.

Вие вероятно сте най-младият в тази зала, господин Калиш.

— Беше просто незначителен разговор.

— Наложил ли се съпругът ви да напусне приема по някое време онази вечер?

— Да. Повикаха го в хирургията на болницата.

— И той си тръгна?

— Да.

— По кое време си тръгна?

— Около десет и половина.

Съжалявам, че съпругът ви трябваше да си тръгне.

Не мисля, че той съжалява.

— Но вие останахте.

Рейчъл кима.

— Останах, докато не си тръгна и последният гост.

— А това в колко часа беше?

— Може би малко след единайсет.

— Госпожо Райнарт... моля ви... говорете по-високо.

Рейчъл поклаща леко глава.

— Извинете. Малко след единайсет.

— Чудесно. Разговаряхте ли с подсъдимия по някое време, след като съпругът ви си тръгна?

— Да.

Как ще се приберете?

Защо, господин Калиш, да не би да ми предлагате да ме закарате?

— Той се приближи до мен малко след като съпругът ми си тръгна. Попитахме дали може да ме закара до нас.

— Вие какво му отговорихте?

— Ами... Съпругът ми беше взел колата. Имах нужда някой да ме закара.

— Приехте ли?

— Да.

— Кога си тръгнахте с подсъдимия?

— О! Май в единайсет и петнайсет.

— Добре. Отидохте ли до колата му?

— Да. Отидохме до колата му и той ме закара вкъщи.

— В колата разговаряхте ли?

Рейчъл кима, забила поглед в пода.

— Моля, госпожо Райнарт, отговорете на глас. — В тона на Огрън се долавят по-твърди нотки. Той трябваше да е наясно, че днес Рейчъл няма да прояви голям ентузиазъм, но въпреки това изглежда обезпокоен от държанието ѝ.

— Да, господин Огрън, разговаряхме в колата.

— Какво ви каза той?

За момент тя втренчва поглед над главата на Огрън. После бавно поглежда към скута си.

— Каза, че съм била... че съм била привлекателна. Неща от този род.

Не, не беше така. Започвам да се отпускам назад на стола, но се вземам в ръце. Тя трябва да им каже нещо. Знаех си. Знаех си.

— Вие отговорихте ли?

Тя поклаща глава, погледът ѝ става разсеян.

— Госпожо Райнарт? Вие отговорихте ли?

— Не.

— Той каза ли ви нещо друго?
Рейчъл навлажнява устните си.
— Каза, че съпругът ми... той... не ме ценял.
Тя трябва да отговори нещо.
— Каза ли друго?
— Ами... да... Помоли ме да го разведа из къщата.
Идвал ли си вкъщи, Марти?
Искаш ли да те разведа?
— Поискал е да влезе вътре?
— Да.
— Вие съгласихте ли се?
— Отначало, не. Но той пак ме помоли. Не исках да бъда груба.
— Значи влязохте с него вътре?
— Да.
— И?
— Аз... аз започнах да го развеждам. Но той... той просто влезе в дневната и седна. Помоли ме да му дам нещо за пиене.
— Дадохте ли му?
— Ами, да. Дадох му.
— Къде седеше той?
— На дивана.
— А вие?
— На дивана.
— До него ли?
— Не. Но... той се премести до мен.
Съдебните заседатели се навеждат напред, напрягайки се да чуват Рейчъл.
Съдията се намесва.
— Моля, говорете по-високо, мадам.
Рейчъл кима.
— Добре. — Гласът на Огърн се е смекчил. Не е нужно да си гений, за да се досетиш какво ще последна. — И така какво правихте двамата? Разговаряхте ли?
— Разговаряхме. Ние... — тя изпуска въздишка и примигва — той стана малко дързък.
— Бихте ли ни обяснили това?

Рейчъл притваря очи, преживявайки отново въображаемия мъчителен момент.

— Може ли... може ли да получа чаша вода?

— Разбира се — казва Огрън и приставът му помага с каната за вода, поставена върху бюрото на съдебния секретар, вляво от съдията.

Преди да продължи, Рейчъл взема чашата и бавно отпива.

— Той ме докосна. Май... постави ръка върху крака ми. И мисля, че каза колко съм хубава.

— *Мислите* или сте сигурна? — Със същия резултат Огрън можеше да ѝ размаха под носа споразумението за имунитет — придържай се към уговорката или... Твърдят му тон не се харесва на съдебните заседатели нито на мен, но Огрън преценява, че трябва да смекчи тона си.

— Сигурна съм — отговаря Рейчъл.

— Добре. Как реагирахте вие, след като подсъдимият ви е докоснал, сложил е ръка върху крака ви и е казал, че сте хубава?

— Не реагирах.

— Не му ли казахте да си върви?

— Ами... По-точно, не му отговорих. Той се отдръпна и се извини.

— Но *тогава*...

Рейчъл въздъхва. Господи, тя очевидно прави каквото може.

— От... от време на време той пак го правеше.

— Добре. Колко дълго остана той?

— Немного. Изпи три питиета. — Тя стрелва поглед към съдебните заседатели, после пак поглежда към Огрън. — Трябваше да му кажа да си върви. Знам това. Но просто... не се стигна до грубости. Той налиташе, после се отдръпваше. Всъщност не знаех как да се държа.

— Добре, госпожо Райнарт. Вече можем да престанем да говорим за това.

— Благодаря.

— След тази вечер видяхте ли се пак с подсъдимия?

Тя си поема дълбоко въздух. Кима и се взира в пространството.

— Ще отговорите ли устно, госпожо Райнарт?

Тя отново фокусира поглед върху Огрън.

— Извинете. Да.

— Кога видяхте отново подсъдимия?

Рейчъл поглежда неохотно към мястото на съдебните заседатели.

— Имаме програми за следучилищни занимания. От понеделник до петък. Той се появи на заниманията в понеделник.

— Следващия понеделник ли?

— Да.

— Това изненада ли ви?

— Да.

— Защо?

— Той не беше предвиден в графика.

— График?

— Тези програми започват в четири часа. За всяко дете предвиждаме по два часа занимания на седмица. Налага се доброволците да си тръгнат по-рано от работа, за да се справим. Повечето от тях могат да идват само по веднъж в седмицата. Затова правим график. Предпочитаме децата да се занимават с едни и същи възрастни, за да се създаде някаква връзка. Графикът се изготвя предварително.

— Но подсъдимият се е появил?

— Да.

— И какво направихте вие?

— Благодарих му, че е дошъл, но му обясних, че графикът е попълнен.

— Той какво ви отговори?

— Каза, че нямало проблем. Щял да помогне с каквото може.

Огрън вдига поглед от бележника си.

— Това ли бяха точните му думи? — пита той.

Рейчъл поглежда надолу.

— Не.

— Какви бяха *точните* му думи, ако си ги спомняте?

Рейчъл размърдва ръце в скута си.

— Каза, че щял да бъде мой личен помощник.

Огрън млъква, за да даде възможност на съдебните заседатели да запишат казаното в бележниците си.

— И какво се случи след това?

— Ами ние всяка вечер сервираме вечеря и той помота с разпределянето на храната.

— Близо до вас ли работеше?

Тя кимва.

— Да.

— Можете ли да опишете как се държеше той?

Тя ми хвърля бърз поглед, видимо без никакво изражение, само с леко повдигане на веждите. Извинява ми се. После отново поглежда Огрън.

— Заставаше съвсем близо до мен... Докосваше ме... Поставяше ръка върху рамото ми. Такива неща.

Трябва да им отговаря някак.

Огрън кима мрачно.

— Разговаряше ли с вас?

— Да.

— Какво ви каза?

— Заговори за миналата събота.

— Можете ли да бъдете по-конкретна?

Тя го поглежда втренчено, после затваря очи.

— Каза, че сме можели добре да се позабавляваме онази вечер.

— Друго каза ли?

Рейчъл прочиства гърлото си и притиска юмрук в устните си.

— Каза, че сме можели да опитаме пак.

Аз също свивам ръцете си в юмруци и подпирам върху тях брадичката си. Не мога да държа спокойни краката си; потропвам нервно по дървения под. Мислите ми препускат почти толкова бързо, колкото и сърцето ми. Така ми иде да се махна от този стол. Да грабна Рейчъл и да избягаме от съдебната зала, да избягаме от този град, да избягаме, да избягаме от този наш живот.

Рейчъл продължи да свидетелства за няколко мероприятия на фондацията, в които участвах и аз. На всички тези събития, казва тя, аз почти винаги съм бил близо до нея. Това я притеснявало, призна тя. Правела всичко възможно да не ме насърчава, но аз съм ставал все по-настоятелен. Поканил съм я бил на вечеря. Уверявал съм я, че съпругът ѝ никога няма да разбере. Говори също и за вечерта, за която прислужницата ѝ дала показания, когато съм я бил притиснал в ъгъла на кухнята и съм я попитал защо е *хладна с мен*. Английският език на *прислужницата* е доста добър.

Наблюдавам съдебните заседатели, като внимавам да не е много явно. Те са разтревожени. Повечето от тях са престанали да си водят бележки и само я наблюдават. Почти безпристрастните им изразения, с които бяха наблюдавали повечето от свидетелите, сега са заменени с искрено съпричастие. Загриженост. Доказателствата срещу мен не бяха особено силни, но показанията на Рейчъл започват да ги засягат малко. Тя се опитва да се въздържа заради мене, но аз се питам дали те също го долавят. Още от самото начало Пол ме предупреди, че ако съдебните заседатели мислят, че съм влюбен в Рейчъл — което е очевиден мотив за убийство, — това ще допринесе много за замазването на другите пукнатини в доказателствата на обвинението.

Рейчъл завършва разказа си за баскетболната лига към фондацията с това как веднъж миналия септември съм сложил ръка върху крака ѝ и съм поискал да я видя след мача. Мога само да си представя как е изглеждало това, когато са я разпитвали. Те имаха пълната програма на дейностите на фондацията и я разпитваха за всяка от тях една по една. *Видяхте ли го там тогава? Какво каза той?* Господи, какво е трябвало да изтърпи тя!

Роджър Огрън прелиства бележника си върху катедрата.

— Освен на мероприятията на фондацията, виждали ли сте се с него другаде?

Рейчъл кима сериозно. С проточилите се нейни показания, решителността ѝ започва да намалява. Вече не изглежда чак толкова

борбена пред Огрън. Може би е разбрала също, че е по-добре да говори по-сухо за тези неща. Божичко, толкова съжалявам, че я докарах до това място.

— Виждах го край къщата си — отговаря тя.

— Той е бил край къщата ви?

— Да.

— Кога започна *това*?

— През септември.

— Миналата година?

— Да.

— Разкажете ни за първия път, когато сте го видели край къщата си.

— Беше вечер. Аз бях горе и отидох да спусна транспаранта на спалнята. Случайно погледнах навън, в задния двор. И видях Марти да стои на моравата.

— Какво направихте?

— Ами... *нищо* не направих. Бях шокирана.

— *Подсъдимият* направи ли нещо?

— Той забеляза, че го видях и ми помахаша.

— Само толкова?

— Не. Направи ми знак да изляза навън.

— Излязохте ли?

Рейчъл поклаща глава.

— Не, спуснах транспаранта.

— Обадохте ли се в полицията?

— Не.

— Защо, госпожо Райнарт?

Лицето ѝ се смекчи.

— Не исках да му създавам *неприятности*.

— Разбирам. След това виждахте ли подсъдимия край къщата си?

— Да.

— Колко често?

— О, не зная.

— Всяка вечер?

Тя разтваря устни, после тръсва глава.

— Може би три-четири пъти в седмицата.

— А как го узнавахте?

— Всяка вечер поглеждах навън.

— И колко време продължи това?

— Ами... до деня, когато изчезна съпругът ми.

Огрън оставя думите ѝ да бъдат възприети. Агентът по недвижими имоти в ложата на съдебните заседатели се обляга назад на стола и клати мрачно глава.

— Обадихте ли се в полицията?

— Не.

— Нито веднъж? През цялото това време?

Тя поклаща глава енергично.

— Постъпих глупаво, предполагам — и изпъва ръка напред. — Мислех, че всичко това е безобидно.

— Госпожо Райнарт, разговаряхте ли за това с подсъдимия?

Погледът ѝ е забит в пода.

— Няколко пъти.

О, Рейчъл! Ти ли казваш *това*?!

— И какво му казахте?

Сигурно ми е казала да престана да го правя.

— Казах му да престане.

— А той какво ви отговори?

— Че не вредял на никого. Отговори ми: „Мога да гледам, дори да не мога да пипам“ — тя прави кисела физиономия, когато повтаря тези думи. Някои от съдебните заседатели повдигат вежди. Мнозина от тях пак си водят бележки, без съмнение записват това изречение дума по дума.

Огрън кима съчувствено. После пита тихо:

— Подсъдимият каза ли нещо друго?

— Нищо, което да си спомням.

Огрън прегъва леко колене — губи търпение със свидетелката си.

— Той спомена ли *съпруга* ви в тази връзка?

Рейчъл въздъхва доловимо.

— О! Добре. Да, спомена.

— Разкажете, ако обичате.

— Попита ме дали съпругът ми знае за това.

— *Дали* съпругът ви знае за това?

— Аз не му бях казала — пояснява тя. — Реших, че това може да влоши нещата — Лицето ѝ се изкривява, очите ѝ се пълнят със сълзи. — Божичко, бях толкова *глупава* — и тя затваря очи. Най-накрая закрива с ръка лицето си и започва да хлипа тихичко.

О, Рейчъл. Изненадан съм, че си таяла това толкова дълго. Не се отчайвай, още малко остава.

Манди се навежда към мене и ми прошепва:

— Какво иска да каже с това „глупава“?

Огрън не бърза да ѝ зададе следващия въпрос. Съдебните заседатели са трогнати и той с удоволствие може да се отпусне зад катедрата. Дори съдията, който обикновено чака с нетърпение, докато изслушва, се беше обърнал да гледа Рейчъл. Прокурорът пита Рейчъл дали иска да бъде дадена почивка. Тя отказва, махайки с ръка.

Най-сетне Рейчъл се съвзема. Избърсва бузите си с носна кърпичка, извадена от чантата ѝ, и си поема дълбоко въздух.

— Госпожо Райнарт — заговаря меко Огрън. — Искам да поговорим малко за взаимоотношенията ви със съпруга ви. Може ли?

Рейчъл оправя косата си и диша през устата си.

— Да.

— Добре. В добри отношения ли бяхте със съпруга си?

Тя се бави с отговора си.

— Обичахме се. Но имахме и проблеми.

— Може ли да разкажете за някои от проблемите?

— Съпругът ми беше сърдечен хирург. Извършваше най-различни операции.

— Бяха ли случаи на живот или смърт?

— Често.

— А от време на време някои от пациентите му... дали някои от тях...

— Някой от тях не успяваше да спаси — веждите на Рейчъл се вдигат нагоре, единственият признак на чувства по равнодушното ѝ лице. — Той правеше всичко по силите си. Беше един от най-добрите хирурзи в областта — тя поглежда съдебните заседатели за потвърждение. — Всички го казват.

Много от съдебните заседатели го потвърждават с мрачни усмивки или с наведени глави. Това показание не е от полза за мен, то

допринася за *добротата* на жертвата, но тук Рейчъл не е пресметлива, не взема страна. Тя винаги вижда доброто в него, дори накрая.

— Госпожо Райнарт, можете ли да ни разкажете как тези загуби на пациенти, тяхната смърт са повлияли на съпруга ви?

Рейчъл навлажнява устни и оглежда ръцете си.

— Преживяваше ги много тежко.

— В какъв мисъл „тежко“?

— Ами той... той приемаше лично смъртта на всеки пациент, починал на операционната му маса. По някакъв начин обвиняваше себе си, дори когато вината не беше негова. Чувстваше се безпомощен. Понякога се будеше нощем от кошмари. Събуждаше се, крещейки... — Рейчъл млъква, като вижда, че Пол се изправя на крака.

— Извинете за прекъсването, Ваша Чест. Но мисля, че още веднъж се отклоняваме от съществените въпроси на процеса.

Съдията кимва.

— Ще приема възражението и ще поискам адвокатите да дойдат при мен.

Пол, следван от Огрън, отива до съдийската банка. Съдебните заседатели наблюдават Рейчъл, която попива очите си с кърпичка. Тя изобщо не ме поглежда.

Адвокатите се отдалечават от съдията. Сега Огрън минава директно на въпроса, въпроса, за който той отчаяно се опитваше да не се дават показания, но пред който сега ще трябва да се изправи.

— Имаше ли физическо насилие във взаимоотношенията ви със съпруга ви, госпожо Райнарт?

Рейчъл навежда леко глава.

— Имаше.

— Кога започна то?

— Трябва да е било... някъде през април или май.

— Миналата година ли?

— Да.

— Посягал ли ви е съпругът ви?

— Понякога.

— Как...? С ръка ли?

Рейчъл отправя поглед към публиката, после към съдебните заседатели. И тя зарейва поглед. Отново е в къщата със съпруга си, сграбчила възглавница или тича из спалнята.

— С колана си — прошепва след малко и изкривява устни, вероятно от горчивия спомен. Не бях виждал такова изражение по лицето на Рейчъл. Тя никога не го беше обвинявала за това. — Налагаше ме по гърба с колана си.

Някои от съдебните заседатели изразяват видимо отвращението си, макар да чуват това за втори или трети път, може би защото сега виждат потърпевшата пред тях. Огрън продължава да крачи, опитвайки се да приключи с тази тема възможно най-бързо. Той иска да се изправи с лице към това показание, но не иска да задържа образа на любимата си жертва като човек, малтретиращ жени.

— Това често ли се случваше?

— Не, не се случваше всяка вечер — Рейчъл си поема дълбоко въздух. — По-скоро всяка... всяка седмица.

Огрън се приближава до нея с една крачка и леко навежда глава.

— Имаше ли сексуално насилие?

Рейчъл запазва забележително спокойствие след този въпрос. Държи главата си изправена и отговаря с ясен, равнодушен глас:

— Не бих го определила така. Понякога ние... стигаме до интимност... когато аз всъщност не я желяех. Но никога не му го казвах.

— Не сте му казвали предварително, че не искате?

— Не съм.

— При тези случаи той нараняваше ли ви физически?

— Не, нищо подобно.

— Добре. А сега да поговорим за седмицата, в която съпругът ви изчезна. Готова ли сте за това?

Тя кимва, погледът ѝ отново става разсеян и тя свежда очи към пода. Много ѝ е трудно да съживи тези моменти, да не говорим за факта, че ще трябва да лавира, докато разказва, за да не ввлече и мене. Дали ще мога да ѝ се отплатя за това някога? Дали тя някога ще ми прости?

— Съпругът ви беше ли извършил операция през въпросната седмица?

— Няколко.

— Беше ли починал някой негов пациент?

Рейчъл примигва няколко пъти.

— Да, беше загубил един пациент.

— През седмицата, когато изчезна ли?
— Да.
— Къде бяхте въпросната вечер?
— Вкъщи.
— Прислужницата ви беше ли в дома ни?
— Агнес си тръгна, след като приготви вечерята. Към пет и половина.
— Кога се прибра съпругът ви?
— Около шест часа.
— Разкажете ни какво стана, след като той се прибра.
— Беше много разстроен. Каза ми... каза... — сълзите ѝ бликват и тя затваря очи.
— Какво каза, госпожо Рейчъл?
— Каза: „Можех да го спася“. И продължи да повтаря само това: „Можех да го спася“.
— Така. И какво правихте вие двамата?
— Седнахме да вечеряме. Настоях да хапне, но той отказа.
— А след вечеря?
— Качихме се горе. Той отиде в кабинета си да прегледа някакви папки с документи.
— Влязохте ли при него?
Сега лицето на Рейчъл се стяга леко, веждите ѝ се повдигат, погледът ѝ продължава да е забит в пода.
— Госпожо Райнарт?
— Аз... да, влязох в кабинета.
— Кога?
— Мисля, че беше към осем часа.
— Какво правеше съпругът ви?
Рейчъл отваря уста, дишането ѝ се учестява.
— Той... — очите ѝ отново се овлажняват — той четеше папката на починалия си пациент. Опитваше се да открие каква грешка е допуснал. Плачеше — сълзите ѝ рукват и тя притиска юмрук в устните си.
— Забелязахте ли нещо друго?
Рейчъл хлипа и отговаря на пресекулки.
— Той... пиеше. Беше... пил... и продължаваше да пие.
— Вие какво направихте?

— Нищо, *нищо* не направих! — Рейчъл загубва самообладание и започва да плаче неудържимо, захлупила лице с ръце. Двама... не, трима от съдебните заседатели също се просълзяват.

Сега съдията е този, който пита Рейчъл дали иска почивка. Минават цели две-три минути. Съдията пита господин Огрън дали иска кратко прекъсване, но Рейчъл вдига поглед и заявява, че е добре. Огрън обаче ѝ дава още две минути да се съвземе, оставяйки препълнената зала да хлипа и подсмърча. Въпреки болката, която понасям вместо виновника, си давам ясна сметка, че цялата тази сцена работи в полза на обвинението.

Най-сетне Рейчъл продължава да свидетелства, дишайки през уста.

— Малко по-късно той дойде в спалнята. Аз седях на леглото и четях. Той... беше пил много — тя си поема дълбоко въздух. — И беше разстроен.

— Вие какво направихте?

— Отидох при него, исках да поговорим.

— А той как реагира?

— Разстрои се още повече. Не беше на себе си. Той... — Рейчъл покрива с ръка устата си, мъчи се да удържи сълзите си; след малко сваля ръката си и продължава с по-тих глас: — Той ме удари.

— Къде ви удари?

Рейчъл показва лявата си буза.

— Ударил ви е през лицето? — Огрън като че ли не беше подготвен да чуе това.

— Да.

— Какво направихте вие?

— Излязох от стаята.

— Къде отидохте?

— Слязох долу. В дневната.

Пулсът ми се ускорява. Ние сме в дневната.

— И какво стана после?

— Налях си питие. После и съпругът ми слезе.

— И?

— Влезе в стаята. Залиташе. Едва се държеше на краката си. Каза, че е било негова грешка.

— Кое е било негова грешка?

— Смъртта на пациента му. Каза, че грешката била негова. Плачеше.

— Какво направихте вие?

— Отново се доближих до него, да го утеша.

— А той?

— Той ме отблъсна, отблъсна ме малко по-силно, отколкото искаше и аз паднах на килима.

— Какво стана после?

— После чух шум от счупено стъкло.

Не. Това стана, след като той се просна върху теб и започна да разкъсва дрехите ти. Божичко, Рейчъл, не го защитавай *чак толкова*. Кажи им. Кажи им за заканите, които ти е отправял.

Знам как ще свърши това.

Първо ще ме изнасили. Така каза, че ще ме изнасили, после ще ме убие.

— Кое стъкло беше? — пита Огрън.

— Стъклото на плъзгащата се врата.

— Къде е тази врата?

— Това е вратата, която води към верандата. Вратата на дневната.

— Добре. Чули сте стъклото на тази врата да се разбива. И после?

— Ами... погледнах към вратата.

Погледнала към вратата?

— И... какво видяхте там? — пита Роджър Огрън.

Почувствах го още преди Рейчъл да обърне глава към мене, преди да притвори съвсем леко очи и да стисне челюсти. Почувствах го със спазъма на стомаха, със стягането на гърлото, с внезапното смразявано на тялото ми.

Не беше нищо повече от бегъл поглед, но достатъчен да послужи като сигнал. Срецам погледа ѝ за миг. Питам се какво вижда тя в очите ми. Умоляване. Страх. Неверие. Но накрая — приемане. Нито веднъж не я бях карал да излъже заради мене.

Тя мълчи известно време, свела поглед към скута си. Прясна сълза се търкулва по бузата до крака ѝ.

— Видях там Марти — отговаря тя.

В първия момент — тишина, неземно усещане за такова пълно спокойствие, че се запитвам дали правилно чух Рейчъл. Но, разбира се, че я чух правилно. Дори и да имах някакво съмнение, то реакцията на съдебните заседатели, на съдията, на прокурорите го потвърди. Трябваше да прочета картата сега, да разбере накъде водят показанията ѝ, но за момент рационалната мисъл ми убягваше.

Те са я накарали да го каже. Заплашили са я по-строго, отколкото можех да допусна. Тя се е опитала да ме защити, но те не са ѝ дали възможност за избор: Кажи пред съдебните заседатели, че си видяла Марти в къщата си, иначе ще те сложим до него на електрическия стол...

— Подсъдимия? — пита Роджър Огрън след дълго забавяне. Ръката му се повдига бавно, като подвижен мост, пръстът му сочи в мен. — Подсъдимия ли видяхте да нахлува с взлом в дома ви?

— Да.

— Добре. — Огрън си играе с времето, като оставя това разкритие да се настани здраво в съзнанието на съдебните заседатели. Следващите му думи са изречени любезно. — Моля, разкажете ни какво се случи след това.

Тя повдига несигурно ръце.

— Те се сбиха.

— Съпругът ви и подсъдимият ли?

— Да.

— Можете ли да ни дадете някакви подробности?

— Не, не мога. — Рейчъл отново притиска юмрук към устата си, сякаш ще се изкашля. След малко пояснява: — Аз... изпълзах от стаята и отидох в хола. Обадох се на „Спешни случаи“.

— Всъщност на деветстотин и единайсет ли се обадохте?

— Знам, че го направих. Наистина не си спомням.

— И после, госпожо Райнарт?

— Секунди след като се обадох по телефона... чух... чух... — тя отново закрива устата си, разтреперена, с плътно затворени очи,

дишайки тежко — изстрелите.

— Чули сте изстрели?

— Да.

— Колко?

— Два.

— Били сте все още в дневната.

Тя кима.

— До телефона.

— Какво си спомняте по-нататък?

— Един полицаи, надвесен над мене.

— Бяхте припаднали ли, госпожо Райнарт?

— Очевидно.

— Разговаряхте ли с полицаия?

Тя въздиша.

— Не си спомням.

— Казахте ли тогава на полицията, че подсъдимият е нахлул в къщата ви?

— Не.

— Казахте ли *изобщо* на полицията, че подсъдимият е нахлул в къщата ви?

— Не.

— Добре, госпожо Райнарт.

Огрън се връща при масата на обвинението и сяда до Гречън Флеърти. Обръщам се към Манди за първи път от падането на „бомбата“. Въпреки умелото си владение в съдебната зала, Манди също е изумена.

Рейчъл се съвзема след цели пет минути пълна тишина в залата, адвокатите ми са като препарирани, съдията е нащрек.

Огрън прави знак на секретаря си. Те ще пуснат отново записа на обаждането на 911. Пол Райли става и възразява. Записът вече е бил допуснат като доказателство, ние сме признали съдържанието като вярно и тъй нататък. Съдията обаче разрешава да бъде пуснат. Сега, с подробности, пресни в съзнанията им, съдебните заседатели още веднъж изслушват думите на Рейчъл.

ТЕЛЕФОНИСТКАТА: Деветстотин и единайсет.

ЖЕНСКИ ГЛАС: Моля ви... моля ви... елате бързо...
той ще ме нарани.

ТЕЛЕФОНИСТКАТА: Мадам, къде сте?

ЖЕНСКИ ГЛАС: Той ще ме нарани.

ТЕЛЕФОНИСТКАТА: Кой ще ви нарани? Мадам,
къде сте?

ЖЕНСКИ ГЛАС: Моля ви... съпругът ми... моля
ви... о, боже?

(Край на записа)

Мъжът връща обратно количката с големия магнетофон зад масата на обвинението. Роджър Огрън застава с лице към Рейчъл и в средата на залата.

— Госпожо Райнарт, била сте изплашена, че подсъдимият ще нарани и вас ли?

— Ами... не знам. Може би в онзи момент...

— Добре, госпожо Райнарт. А сега ми кажете, кога, ако изобщо сте разговаряли с подсъдимия, е станало това?

— Той ми се обади на другия ден.

— В дома ви ли?

— Да.

— И какво каза?

Рейчъл едва забележимо се е преобразила. Гневът ѝ очевидно беше надделял над ужаса и тя заговаря с твърд глас:

— Каза, че съжалявал да чуе за случилото се със съпруга ми. И ме попита дали полицията има някакви следи.

— И как изтълкувахте думите му?

— Не ви разбирам.

— Сметнахте ли ги за заплаха?

— Ваша Чест! — изправя се Пол. — Възраждам. Въпросът е подвеждащ, напълно е спорен и няма никакво основание.

Съдията кима.

— Приема се като подвеждащ въпрос.

Огрън се обръща отново към Рейчъл.

— Можете ли да опишете тона на подсъдимия?

— Тона му?

— Да. Приятелски ли беше? Заплашителен ли?

— Същото възражение — вмята Пол. — Това е нелепо.

— Не, господин Райли. Свидетелката може да отговори.

Рейчъл поглежда за момент съдията, после отмества погледа си.

Господи, нима са я изнудвали? Но тя продължава да се сражава.

— Не го приех като заплашителен — отговаря тя.

Огрън въздиша. Тук Рейчъл няма да му помогне.

— Добре. Какво казахте на подсъдимия по телефона?

— Казах му, че нямат никакви следи.

— Оттогава разговаряли ли сте с подсъдимия?

— Не.

— Госпожо Райнарт, бяхте ли разпитвана от полицията по време на разследването?

— Да.

— И накрая ви арестуваха.

— Точно така.

— И вие пак, дори тогава, не казахте изобщо на полицията, че подсъдимият е бил този, който е нападнал съпруга ви.

— Точно така.

— Вила сте изплашена, нали, госпожо Райнарт?

— Възразявам! Подвеждащо.

Съдията се взира в Рейчъл и я пита:

— Госпожо Райнарт, страхувахте ли се от подсъдимия? Затова ли не казахте на полицията за него?

О, господи! Сега пък се съюзяват. Рейчъл поглежда съдията. Има нещо различно във въпроса на съдията.

— Не, не се страхувах.

Огрън пристъпва напред, за да се овладее.

— Добре, госпожо...

— Причината беше друга — добавя тя.

— Ако е възможно, госпожо Райнарт, бих желал да...

— Не — Рейчъл гледа кръвнишки прокурора. — Искам да го кажа.

Огрън млъква, размишлявайки над ходовете си. Сега свидетелката му подвежда *него* и той не е сигурен накъде да продължи. Както и аз. Най-накрая Огрън разтваря ръце.

— Причината да не кажа за Марти... няма нищо общо със страх. Не мисля, че Марти би ме наранил. Истината е, че обвинявам себе си. Аз съм виновна за смъртта на съпруга си.

Роджър Огрън кимва.

Тук Рейчъл се опитва да му помогне, толкова ясно си личи.

— Аз можех да го възпра. Имах възможността да направя нещо — тя бърка в чантата си и изважда някакви листове.

Документи за развод? Щяла е да напусне съпруга си? Под масата Манди ме сритва леко. Обръщам глава и свивам рамене.

— Срегнах се с адвокат — продължава Рейчъл. — Около две седмици преди смъртта на съпруга ми — тя разлиства документите докрай. — Да, на пети ноември.

Никой от адвокатите няма представа какво предстои. Огрън, който вероятно е набрал достатъчно инерция, за да я прекъсне, събира ръце зад 1 гърба си.

— Защо бяхте при адвокат? — пита той с известна несигурност в гласа.

Рейчъл разгръща документа и го пригладва върху скута си.

— Името му е Уилям Бедфорд — тя въздиша. — Исках... о, боже, трябваше да го направя.

— Защо се видяхте с адвокат, госпожо Райнарт?

— За да изготви молба.

— Молба за какво?

Тя замълчава. Залата е нейна още веднъж.

— За ограничителна заповед срещу Марти.

— *Какво?* — скачам на крака аз и изритвам стола си далече назад. Скачането ми от стола, ударът от думите ѝ ме зашеметяват и аз залитам.

Пол става име хваща.

— Ваша Чест — извиква той, — не сме уведомявани за наличието на такъв документ! Предлагам да се заличи от протокола това показание.

Огрън отива при съдията.

— За първи път чувам за него, Ваша Чест.

Манди става.

— Седни, Марти, седни!

Подчинявам се, а Пол и Роджър Огрън се приближават до съдията. Забивам поглед в Рейчъл, която чете документа. Две седмици преди да умре доктор Райнарт. Срещу мене!

Пол се връща, сяда на мястото си и клати глава. Роджър Огрън продължава:

— Получили сте ограничителна заповед срещу подсъдимия?

— Адвокатът изготви молбата. Но така и не я подадохме.

Прокурорът се приближава до Рейчъл.

— Може ли да я видя!

Рейчъл му подава документите.

— Беше пети ноември — повтаря тя.

— Две седмици преди убийството на съпруга ви?

Рейчъл потвърждава с глава.

— Щяхме да я подадем... но в последния момент промених решението си.

Огрън разлиства документа.

— Защо? Защо променихте решението си?

— Защото бях глупава. Помислих си, че това ще притесни Марти.

Огрън все още е изваден от равновесие. Той се зачита в документа и ѝ задава въпроси във връзка със съдържанието му. Той ви е преследвал? Да. Заплашваше ли съпруга ви? Да. Пол възразява пламенно, но безрезултатно. Всичко е като падаща лавина. Отказал съм се от всякакви претенции за достойнство, навел съм глава и съм покрил лице с ръцете си, стиснал съм очи.

— Имате ли още нещо, господин Огрън? — пита съдията.

— Само още едно нещо — отговаря прокурорът.

Чувам стъпките му и как шепне в ухото на Гречън Флеърти. После отново прозвучава гласът му в съдебната зала.

— Госпожо Райнарт, съпругът ви е имал пистолет.

Оръжието на престъплението. Поглеждам към свидетелката. Очите на Рейчъл са затворени.

— Да.

— Къде го държеше?

Тя поклаща глава, някак нехайно.

— Обикновено горе. Предимно.

— Виждали ли сте пистолета долу?

Тя въздиша.

— Разбира се. Той беше стар модел, нещо като реликва, струва ми се. Не разбирам много от тия неща. Но той го показваше на хората. Гордееше се с него. И на последния прием на фондацията, който дадохме въкъщи, той пак го показва на някои от гостите.

— Става дума за приема през април ли? Април, миналата година?

— Да.

— Подсъдимият присъстваше ли на този прием?

— Да, беше там.

— Съпругът ви показва ли го и на него?

— Не мога да кажа със сигурност. Но, да, мисля, че той беше в стаята.

— И какво направи съпругът ви, след като го е показал на гостите?

Такова нещо изобщо не се е случвало.

— Остави в го в дъбовия бюфет, под барчето. В дневната.

— Пред погледа на подсъдимия ли го направи?

— Мисля, че да. Почти съм сигурна, че Марти беше там.

— Знаете ли дали съпругът ви го е занесъл отново горе?

— Не зная. Пистолетът беше повече сувенир, отколкото нещо друго. Изненадах се, че изобщо е бил зареден.

Огрън поглежда към съдията.

— Нямам повече въпроси.

Пол се навежда през мен към Манди.

— Днес ли започваме? — прошепва ѝ той.

— Не — отговарям аз.

— Ние не искаме всичко това да отлежи в главите им тази нощ — прошепва в отговор Манди.

— Господин Райли? — извиква го съдията.

— Няма значение, Пол — казвам му.

— Може ли един момент, Ваша Чест? — пита Пол.

— Много кратък, господин адвокат.

— *Не*, Пол.

— Не можем да оставим това да виси така — настоява Манди. — Трябва да настъпим още сега.

— Пол — заговарям го тихичко, запазвайки доколкото мога самообладание. — Чуваш ли ме?

Той се обръща към мене.

— *Какво?*

— Да изчакаме до утре.

Пол ме оглежда за миг. После става на крака.

— Ваша чест, предвид късния час и факта, че бяхме напълно изумени от новото тъй наречено доказателство, бих искал закриване на заседанието.

Съдия Мак се замисля и поглежда часовника.

— Чудесно. Прекъсваме до утре сутринта в девет часа.

Казвам на адвокатите си, че ще отида в кантората им в шест. Имам да свърша едно-две неща.

Прибирам се вкъщи към девет и половина след двучасовата среща с адвокатите си. Тази вечер ще долея малко вода в чашата си с „Гленфидич“.

Чувствам необходимост да запазя ума си трезв.

Седя в кухнята и съм пръснал върху масата си подготвения текст, който вече съм обмислил, от дясната ми страна, пред мен е жълтият бележник, а писалката — в лявата ми ръка. Хващам писалката в средата и пиша с лявата ръка така, че написаното от човек, боравещ с дясната си ръка, да стане още по-неразбираемо за разчитане. Или за проследяване, бих казал.

Изписвам до половината първата буква, когато телефонът иззвънява. Вдигам поглед и виждам отражението си в прозореца. Колко много живот изтече от този блед, призрачен балама.

— Ало? — казвам в слушалката.

— Ало, Брет?

— На телефона — отговарям; „Брет“ беше първото име, набило се в очите ми в първото списание, което намерих.

— Обажда се Руди Спровиери — уточнява гласът.

— О, вече Руди ли си? Предпочитам Майкъл.

— Да, вижте... намерих бележката ви.

— О, добре. Боях се обслужващият паркинга да не я задигне от предното стъкло.

— Цяла вечер звъня. Искан да знам за какво става дума. И кой сте вие?

— Не беше ли достатъчно ясна бележката, Руди?

— Не, всъщност не беше. „Има нещо, което трябва да знаете за длъжността си в компанията“. Какво, по дяволите, значи *това*? И кой сте вие?

— Приятел, Майкъл. Имаш ли нещо против да те наричам Май...

— *Не*, нямам... Ще бъдете ли така любезен да ми кажете за *какво* става дума? И защо не бива да казвам на жена си?

— О, не. *Недей* да казваш на жена си. Не казвай на никого. Докато не бъдем сигурни.

Затварям телефона. Той звънва отново, след не по-дълго от десет секунди.

— Изслушайте ме. Искам обяснение още сега. Оставете ми тази загадъчна бележка на колата ми. Тя прилича на искане на откуп — (защото бях изрязал думите от списания) — или каквото там сте искали. Предупреждавайте ме да си мълча. И после не ми казвайте защо е всичко това. Какво, по дяволите, е това? И кой сте *вие*?

Добре, че телефонният ми номер го няма в указателя. Сигурен съм, че Спровиери е попитал в „Справки“.

— Приятел, Майкъл — казвам. — Аз съм приятел. Всъщност съм малко изненадан, че не разпозна гласа ми. — Вероятно защото говоря с половин уста и провлечено като южняк.

Най-накрая в другия край на линията се чува въздишка.

— Просто... *нямат* представа защо го правите. Ще ми обясните ли какво означава тази бележка или *не*?

Покривам с ръка слушалката и изчаквам малко.

— На твоето място бих изгорил тази бележка. И бих си отварял очите на четири в службата. Майкъл, не казвай на никого за това.

— За кое? Ще ми кажете ли...

— Шшшшт. Това е моя грижа. Ако някой разбере, че действваме заедно, нещата ще се влошат. Не казвай на никого. И на жена си *не казвай*.

— Слушай, *Брет*, или както там ти е името, ще бъдеш ли така любезен...

— Да ти кажа какво, Майк, защо не ми се обадиш утре?

— Чуй ме...

— Не, не, Майкъл Рудолф Спровиери. *Ти* ме чуй. Успокой се. Обади ми се утре сутринта. В колко часа ставаш?

— Ами... аз не... към шест и половина.

— Обади ми се тогава. Може и да знам нещо повече.

Телефонът звъни още пет-шест пъти тази вечер. Телефонният ми секретар е изключен от следобеда, след съдебното заседание, и аз просто го оставям да си звъни. Едва на третия път го вдигам, но само за пет секунди, колкото да кажа „Обади ми се утре“ на господин Спровиери.

Всичкият този шум ми отнема два пъти повече време, за да довърша работата си. Но какво пък, това ми доставя още по-голямо удоволствие.

Главата ми ще се пръсне, докато седя зад масата на защитата. Макар снощи да бях добавил вода в чашата с уиски. В сравнение с адвокатите ми обаче, изглеждам така, сякаш съм спал като бебе. Очите на Манди са зачервени и подпухнали, косата ѝ, която всъщност винаги е малко в безпорядък, сега е отпусната и още по-разчорлена.

Пол не е „нощна птица“ — в това съм съвсем сигурен, — но сега лицето му е изпито. За първи път днес той не седи спокойно — оглежда залата, бърби с някои от съдия-изпълнителите. Днес той прелиства бележките си, записва си нещо от време на време, мънка си под носа. Вероятно междувременно ме ругае наум, задето му дадох само няколко часа преднина до момента, когато ще разпита Рейчъл. Но аз знам, че някъде дълбоко в него, огънят на адвокат от първоинстанционен съд, готов да проведе най-важния кръстосан разпит на процеса, гори ярко.

Майкъл Спровиери — предполагам, че се представя със средното си име Руди — ми се обади тази сутрин точно в шест и половина. Аз тъкмо излизах от банята. Също както снощи, бях съдържан, казах му да си кротува. Господи, той няма представа кой е този „Брет“, нито защо му е оставил бележка на колата за бъдещето на компанията му. Може и да разбере скоро.

Прокурорите както винаги бяха по местата си, когато влязох заедно с адвокатите си в съдебната зала. Огрън ни хвърли бегъл поглед и аз улових погледа му. Само кимнах — в знак на нещо като нетърпение и увереност. Той отмести поглед настрани, премигна няколко пъти, може би чудейки се защо, по дяволите, *изглеждам* толкова развеселен. После възобнови разговора си с Гречън Флеърти.

Съдията влиза в залата и всички ставаме. Негова чест се обръща с по няколко думи към двете страни. Пол му казва, че иска да се приближи до съдийската банка — възникнал е нов въпрос. Пол и Огрън разговарят тихо пред съдията няколко минути. Огрън ръкомаха, докато говори. Най-накрая, намусен, се връща на мястото си. Пол

върви спокойно зад него. Негова чест, съдия Мак, поканва съдебните заседатели.

Нито едно лице не е обърнато към мене, докато те заемат местата си. Сега аз съм убиецът. Никой от тях не се съмнява в това.

Рейчъл влиза в съдебната зала и се настанява на свидетелската скамейка. Тя уверява съдията, че е наясно, че е под клетва. Облечена е в тъмносин пуловер с висока яка и червеникава жилетка. Изглежда изискана и елегантна. Не мога да не ѝ го призная. *Винаги* ще ѝ го признавам.

Пол става и за първи път носи със себе си папка. Оставя я някак непохватно върху катедрата и задържа поглед в нея, за да се увери, че тя няма да се плъзне надолу. Той не обича да работи така („С нахвърляни бележки и поправки“, беше ми казал веднъж), но аз не му бях дал достатъчно време, за да се подготви.

— Госпожо Райнарт, казвам се Пол Райли. Бих искал да ви задам няколко въпроса във връзка с вчерашните ви показания.

— Чудесно — отговаря Рейчъл; тя седи метнала крак върху крак и гледа невинно.

— Ако по някое време тази сутрин пожелаете почивка, моля, кажете ми.

— Благодаря ви.

— Госпожо Райнарт, вчера вие потвърдихте, че понякога съпругът ви, ви е малтретирал.

Ау! Той минава направо на въпроса.

— Точно така. Малтретираше ме.

— Простете ми за картинното описание, но вие казахте, че той ви е налага с колана си.

Тя затваря очи; веждите ѝ леко се повдигат.

— Да.

— Простете ми, но как го правеше — удряше ви веднъж и спираше ли?

— Не.

— Удрял ви е по повече от един път? — Пол почесва брадичката си. Той не е нападателен, но и не е любезен. Съдебните заседатели долавят напрежението.

— Да.

— Много пъти, така ли бихте се изразили?

— Да.
— Приблизително колко пъти?
— Не съм ги *броила*, господин Райли.
— Ако можехте да ги изчислите...?
— Може би... десет пъти.
— Значи във всеки от тези случаи той ви е удрял приблизително по десет пъти по гърба с кожения си колан.
— Точно така, господин Райли.
— И ви е обладал против волята ви.
— *Казах*, че той *не знаеше*, че е против волята ми.
— Но така или иначе, е било против волята ви.
Тя въздиша.
— Да.
— И очевидно, разпитите на тази тема са много болезнени за вас.
— Да, господин Райли, много са болезнени — в гласа ѝ се долавя гневна нотка.
— Но, госпожо Райнарт, вие сте споделили с много хора, че съпругът ви, ви бие, нали?
Погледът ѝ става кръвнишки.
— Не.
— Не? Не сте ли казали на няколко жени от фондацията, че съпругът ви, ви бие?
— *Марти* — каза лейтенант Дено, — ние знаем, че той я е биел. *Знаем за това.*
— *Жените приказват. Някои от приятелките ѝ от фондацията. Тя е споделила с тях. Мисля, че е казала и на теб.*
— Може и да съм — отговаря бързо Рейчъл. — Сигурна съм, че ако съм го споменала, не съм навлизала в подробности.
— Не си спомняте?
— Не, не си спомням.
— Значи не сте били чак толкова внимателна с тази информация? Огрън възразява. Съдията приема възражението.
— Е, добре, можем ли да се съгласим, че вие сте казали на *някои* други хора?
— Казах ви, не си спомням.
— Но изобщо не сте казали на някой от тези хора, че Марти Калиш — Пол размахва ръка с отвращение — ви е *досаждал*. Нали?

— Казах на онзи адвокат. — Лицето ѝ се отпуска.

— О, ще стигнем и до това. Но освен онзи адвокат, не сте казали на никого. Вярно ли е?

— Вярно е.

— Не сте казали на никого от тези хора, че именно Марти Калиш е нахлул в къщата ви на осемнайсети ноември, нали?

— Прав сте.

— Добре. През май, миналата година, сте започнали да ходите на психиатър, нали?

— Да...? — очите ѝ търсят да срещнат очите на Пол. Дългите ѝ, тънки вежди се повдигат.

— Човек на име доктор Бенджамин Гарет.

— Точно така.

Огрън става и възразява. Лекарската тайна. Пол уведомява съдията, че Рейчъл е освободила психиатъра си от лекарската тайна и ни е разрешила да се срещнем с него. Рейчъл потвърждава това пред съдията. Огрън, както изглежда, няма представа за това.

След кратка пауза Пол продължава.

— Казали сте на психиатъра за малтретирането ви.

— Да.

— С доктор Гарет сте навлизали в болезнените подробности, нали?

— Да.

— Казали сте му за колана, за обладаването.

— Да.

— Говорили сте свободно пред него.

— Не и в началото.

— Но по-нататък.

— Да.

— Имали сте му доверие.

— Да.

— И сте знаели, че той се е закълел да пази лекарската тайна.

— Аз... всъщност... това не беше от първостепенно значение за мен.

— Е, да, но сте знаели, че един психиатър не може да разгласява онова, което пациентът му доверява. Всеки го знае, нали?

— Предполагам.

— И *вие* сте го знаели.

— Знаех го.

— Значи, сте знаели, че той няма да повтори нито дума от онова... от *онова*, което сте му доверили, без ваше разрешение.

— Мисля, че... да.

— И въпреки това, госпожо Райнарт, изобщо не сте казали на доктор Райнарт, че Марти Калиш ви е *досаждал*.

Тя присвива леко очи.

— Точно така.

— Изобщо не сте му казвали, че Марти Калиш стои пред къщата ви вечер.

— Не, не съм.

— Никога не сте му казвали: „Марти Калиш ме задява“.

— *Не*. Не поради тази причина го посещавах.

— Не сте казали на доктор Гарет, че Марти Калиш е бил този, който е нахълтат в дома ви на осемнайсети ноември, нали?

— Не.

— В действителност *вие нито веднъж* не сте споменали името му пред доктор Гарет, нали?

— Не съм.

— Въпреки че сте знаели, че той няма да повтори каквото *сте му* казали.

— Точно така.

— Всъщност *вие* сте казали на доктор Гарет, че *не сте видели* — Пол размахва пръст, за да подчертае всяка своя дума — кой е мъжът, проникнал в дома ви през стъклената врата.

Рейчъл стоически си поема бавно въздух и премигва.

— Точно така.

— След арестуването на Марти *вие* пак не сте казали на доктор Гарет, че Марти е бил човекът, нахлул в къщата ви на осемнайсети ноември.

Рейчъл скръства ръце.

— Не.

— Всъщност след арестуването на Марти доктор Гарет ви е *питал* за него, нали?

— Да.

— И вие сте му казали, че нямате *представа* дали той е мъжът, нападнал съпруга ви.

— Нещо такова, да.

— И след като *вие* самата сте била арестувана. Дори *тогава* — Пол пак подчертава във въздуха — пак не сте казали на доктор Гарет, че това е бил Марти.

— Не му казах. Не. *Изобщо* не му казах!

— Въпреки че сте знаели, че той няма да го повтори пред някого.

— Точно така.

— Разговаряли сте с вашия психиатър само за насилието над вас.

— Да.

— Много сте държали той да знае всичко за *това*.

Рейчъл набръчква лице.

— Не разбирам за какво намеквате.

— Ваша Чест — намесва се Огрън, — ние възразяваме срещу този въпрос, защото е спорен.

— Аааа — съдия Мак потърква лицето си, — аз ще приема това възражение.

Пол не сваля очи от Рейчъл.

— Госпожо Райнарт, вчера ни казахте, че насилието е започнало през април или май миналата година.

— Така е.

— Е, добре, казахте, че сте тръгнали на психиатър през май миналата година, нали?

— Да.

— И аз разбирам, че насилието вече е било започнало, когато сте го посетили за първи път.

— Да. Това е единствената *причина*, поради която отидох при него.

— За да му разкажете за насилието.

— Затова аз... да.

— Колко време след като започна насилието, отидохте при доктор Гарет?

Рейчъл събира вежди. Тук Пол я „заковава“, нещо, което май никак не ѝ харесва.

— Няколко седмици, струва ми се.

— Значи вероятно... през април... е започнало — Пол удря леко длани една в друга, когато изрича „започнало“ — това *насилие*.

Лицето на Рейчъл става студено от накъсаната реч на Пол, в която прозира сарказъм. Картинката ѝ е вече ясна.

— Точно така.

— Колко често бяхте подложена на насилие?

Рейчъл отново си поема бавно въздух.

— Всяка седмица, нали така казахте?

— Да.

— И е било редовно, всяка седмица, така казахте вчера пред съдебните заседатели.

Очите на Рейчъл се овлажняват. Тя мига през сълзи.

— Госпожо Райнарт...

— *Да* — проплаква тя. — Беше редовно. Всяка седмица!

Пол я изчаква да извади носната кърпичка от чантата си.

— Госпожо Райнарт, нали е ваше показанието, че сте имали синини след побоите, които ви е нанасял съпругът ви?

— Да.

— Синини на гърба, доколкото разбрах.

— Точно така.

— И никъде другаде, вярно ли е?

Рейчъл скръства ръце.

— Мисля, че да.

— Казахте ни, че ви е удрял по гърба. Някъде *другаде* не ви ли е удрял?

— Не.

— Значи, ако е имало някакви синини, те са били само на гърба ви?

— Така предполагам, господин Райли.

— Но вие никога не сте показвали тези синини на доктор Гарет, нали?

Пол блъфира леко тук. Ние не зададохме такъв въпрос на доктор Гарет.

— Не, не съм.

— Всъщност не сте показвали тези синини на *никого*, нали?

Белези, които не се виждат.

— Не, не съм ги показвала на никого.

— Споделяли сте с някои хора за тях, но в действителност не сте ги *показвали* на никого.

Тя пак гледа кръвнишки Пол.

— За какво намеквате? Че си *измислям* ли?

— Моля, отговорете на въпроса, госпожо Райнарт. — Това е първият укор, който Пол ѝ отправя. Атмосферата в залата е наситена с враждебен заряд. — Не е ли вярно, че, както сте *споделяли* с хора за насилието ви, така в същото време не сте *показвали* синините си на никого?

— Наистина не зная, господин Райли. Може и да съм ги показвала.

— Наистина ли? На кого?

Лицето на Рейчъл добива студено изражение. Тя потиска, струва ми се, импулса да погледне към мене. И двамата с нея знаем, че тя ми е показвала белезите си. Но вече не е сигурна какво ще кажа аз. На всичкото отгоре това ще бъде признание, че е била интимна с мене, което положително тя няма да допусне сега.

— На кого сте показвали синините си, госпожо Райнарт? Кажете ми име.

При последните въпроси погледът ми беше насочен към Роджър Огрън. Той шепне нещо на Гречън Флеърти. Не може да разбере накъде бие Пол. След последния въпрос той става.

— Ваша Чест, може ли да се приближим? — Огрън се обръща към Пол с явно изразено отвращение, сякаш му казваше: „Как можеш да измъчваш така клетата жена“ и „Не сме ли всички ние безкрайно възмутени?“. Забелязвам обаче, че съдебните заседатели са доста заинтригувани от насоката на въпросите. Пол си е завоювал достатъчно висока степен на достоверност в техните очи и те са готови да му гласуват доверие. Пол и Огрън се събират пред банката на съдията, който се навежда към тях, покривайки с ръка микрофона пред себе си.

Огрън не разбира защо ние трябва да разпитваме Рейчъл дали е била малтретирана от скъпия ѝ съпруг. Нали именно ние се борихме да получим показание за насилие пред съдебните заседатели. Причината, беше пояснила Манди на съдията, е, че това дава мотив на Рейчъл да убие съпруга си или да накара някого да го убие. Роджър Огрън, знаейки, че този въпрос ще бъде поставен, беше разговарял първо с

Рейчъл да го опровергае. Но ето че сега пък поставяме под съмнение показанието, за което се преборихме, и искаме да внушим, че Рейчъл не е била малтретирана от съпруга си.

Това беше предмет на дълъг спор снощи в кабинета на Пол. Адвокатите ми го разискваха така, сякаш мен ме нямаше в стаята.

— *Малтретирането е единственият мотив, който имаме за Рейчъл — заяви Манди. Тя не искаше да оспори версията на Рейчъл. — Без това ние нямаме почти никаква основателна причина, поради която Рейчъл да иска смъртта на съпруга си.*

— *Но ако можем по някакъв начин да докажем, че тя лъже — възрази Пол. — Тогава напълно ще разрушим достоверността на показанията ѝ. Напълно, до основи. И това, че в днешните си показания тя посочи Марти като нападателя и каза още неща, може да е по-важно от всичко друго.*

— *Съдебните заседатели ще ни намразят, ако не успеем да го докажем — каза Манди. — Те ще ни изкарат чудовища!*

— *Но не може да стане... Извинявай, че ще го кажа, Марти, — това е единственият път, когато пол забеляза присъствието ми, — не може да стане много по-лошо от онова, което те си мислят за нас сега.*

Снощи ги оставих, без да разбера коя гледна точка е надделяла. Нямах да се изненадам, ако беше тази на Пол.

Адвокатите се оттеглят от съдийската банка и Пол кара стенографката да прочете отново последния въпрос.

— Не — отговаря Рейчъл, все още кипяща от гняв. — На никого не съм показвала белезите си.

— *Белезите — повтаря Пол. — Да, сега, като споменахте... камшични удари по гърба наистина оставят белези, нали така?*

Рейчъл го гледа и се опитва да отгатне накъде води това.

Пол тръгва бавно към ложата на съдебните заседатели.

— *Мисълта ми е, че има разлика между синини и белези, нали? Юмручен удар може да остави синина. Тя става черна и синя и така нататък, после изчезва. Докато камшичен удар — повтарям, камшични удари, както вие се изразихте — ще оставят белези, нали така? — той се обръща към Рейчъл. — Е, нали така, госпожо Райнарт?*

— *Ваша Чест — прекъсва го Роджър Огрън, — възразяваме. Въпросът е теоретичен.*

Пол вдига поглед към съдията.

— Съгласен съм, Ваша Чест и оттеглям въпроса си. — После към Рейчъл:

— Госпожо Райнарт, всъщност не оставиха ли *наистина* белези ударите с колана на съпруга ви по гърба ви? Имам предвид, нали това беше вашата версия?

Рейчъл разбира намека му, докато Огрън се разсея. Тя стои с изправен гръб.

— Вярно е. Но не трайни белези. Те се заличиха. Има шест месеца оттогава.

— *Четири* месеца — поправя я Пол. — Но както и да е. Тъй като казахте на всички нас, че сте била малтретирана, тогава предполагам, че *през* месеците, когато сте била малтретирана, сте имали белези от камшични удари. Вярно ли е?

Рейчъл стаява дъх за момент, очите ѝ шарят, докато тя мисли за точния отговор. Но единственото, което казва, което *може* да каже, е:

— Вярно е.

Пол се приближава до Манди, която му подава снимка. Той я показва първо на обвинението, после отива до Рейчъл. Тя го наблюдава с нерешителност, когато той ѝ показва снимката.

— Госпожо Райнарт, позната ли ви е тази снимка?

Тя я оглежда и леко се изчервява. Мога да се закълна, че ме стрелна с поглед. Челюстта ѝ се размърдва един-два пъти, преди тя да признае, че ѝ е позната.

— Беше от едно събиране край басейн, организирано от фондацията миналото лято. — Гласът ѝ е равен, думите излизат бавно.

Снимката показва група от членове на фондацията край басейна. Едно от малките деца скача от трамплина и прави завъртане във въздуха. Рейчъл седи до басейна с гръб към камерата, по бикини. Готова ли е за кулминационната точка? Никакви белези по гърба ѝ?

Изведнъж се изпълвам с голямо задоволство, че запазих този албум. Полицията го изнесе от вкъщи, но ние направихме копия за обвинението. Това е едно от нещата, които Пол каза на съдията преди започването на днешното заседание. Пол сметна, че съдията ще позволи снимките да бъдат показани, тъй като албумът беше притежание на обвинението през цялото време.

— Тази снимка е правена през месец юли миналата година, прав ли съм?

Рейчъл избягва да поглежда снимката, положена в скута ѝ.

— Да.

— Ако ви кажа, че е било двайсети юли миналата година, ще бъде ли правилно?

— Мисля, че е точно така.

Пол се пресяга и сочи снимката.

— *Вие* ли сте тук, до басейна?

Рейчъл не сваля поглед от Пол.

— Да.

— За протокола: вие сте жената с тъмна коса и слънчеви очила, вдигнати над челото, която седи край езерото, най-вдясно на снимката, и говори с афроамериканско момче, седнало до вас. Правилно ли е описанието ми?

— Да.

— Вие сте с гръб към камерата.

— Така е.

Пол взема снимката от Рейчъл.

— Благодаря ви. — Той тръгва към съдебните заседатели и се спира, с лице към тях.

— Да видим... — казва разсеяно Пол. — Двайсети юли... май — четири седмици... — той брои на пръсти; юни — четири седмици... и близо три седмици от юли... о, и малко от април... Това трябва да прави някъде около дванайсет-тринайсет седмици от деня, когато, както *вие* твърдите, е започнал да ви бие доктор Райнарт. Това звучи ли точно?

— Всъщност никога не съм броила — отговаря Рейчъл с глас, който може да среже слънцето. Пол я принуждава да бяга сега. А Рейчъл не иска да бяга.

— Е, добре — Пол е все още обърнат към съдебните заседатели — четири плюс четири прави осем. Плюс три...

— Предполагам, че е толкова — вмята Рейчъл.

— Значи това прави около дванайсет-тринайсет случая на малтретиране до деня, когато е правена тази снимка.

Рейчъл се обръща към съдията.

— Трябва ли да търпя това? Трябва ли да съживявам всяка подробност от случилото се с мене?

Съдия Мак се навежда към Рейчъл.

— Трябва да отговорите на въпроса, мадам.

Тя се обръща отново към Пол.

— Да. Беше след няколко случая. Белезите зарастват, както знаете.

Съдебните заседатели си подават един на друг снимката много бавно. Гърбът на Рейчъл е безупречен, стегнат, със слънчев загар, добре очертан под презрамката на горната част на банския ѝ. И забележително гладък, без следи от белези.

Рейчъл наблюдава как всеки от съдебните заседатели разглежда снимката, доближава я до очите си и се взира в гърба на Рейчъл.

— Защо ще лъжа за такова ужасно нещо? — извиква тя. — Защо някой ще си измисля за подобно нещо?

— Много интересен въпрос — размишлява гласно Пол, както стои неподвижен до ложата на съдебните заседатели.

— Не бих го направила. *Не съм го направила.*

Това е добре за нас, дума да няма. Но не мога да кажа, че не съзнавам рисковете. Тук Пол залага на „или всичко, или нищо“. Ние не разполагаме с много, за да продължаваме да доказваме, че Рейчъл е нагласила цялата тази работа. Но онова, което Пол каза снощи на Манди звучи вярно: „Ние нямаме голям избор, освен да се основаваме на вчерашното показание на Рейчъл. И ако съдебните заседатели ни повярват... Всъщност засега те като че ли проявяват интерес“.

А ето и песимистичната страна: Само толкова можем да предложим. Една-единствена снимка.

Рейчъл продължава да наблюдава съдебните заседатели с израз на безпомощност. Сигурен съм, че ѝ иде да се втурне към ложата и да грабне снимката от ръцете на председателя на заседателите, който я задържа близо до очите си цели трийсет секунди. Няма да видиш кой знае колко, приятел.

— Тенът ми скрива синините — обажда се Рейчъл, сякаш говори на председателя.

— *Тенът* — повтаря Пол, като се навежда към председателя, за да се вгледа още веднъж в снимката — просто двама мъже, които се любуват на красива жена. — Да, не мога да не забележа тена. На...

гърба ви. — Той се изправя и се обръща към нея. — Как получихте този тен, госпожо Райнарт?

Този въпрос я сварва неподготвена. Лицето ѝ се отпуска, очите ѝ скачат от Пол към съдебните заседатели, към зрителите. *Тъкмо затова* плащам на Пол Райли тия пари.

— Получили сте този тен от стоене на слънце цяло лято по време на мероприятия на фондацията. Не е ли вярно, госпожо Райнарт? Като сте носели къси деколтирани рокли без ръкави и бански костюми ли?

Единственото, което тя трябва да отговори, е: Не, получих го, докато се печех на слънце в задния си двор. Сама. Където никой нямаше да види белезите ми. Господи, може да каже също, че е ходила на *солариум*. Но в този момент Рейчъл е толкова обърквана, а иначе е страхотна, когато има време да премисля нещата, но да излъже на момента, на това не е способна. Тя отмества поглед от съдебните заседатели. После връща погледа си отново към Пол и го гледа как отива до масата на защитата, където Манди държи друга снимка. Снимка на Джери Лазаръс и мен, как гримасничим пред обектива. На тази снимка Рейчъл не се вижда никъде. Манди обаче държи снимката обърната към нея и мен, така че нито съдебните заседатели, нито Рейчъл знаят какво изобразява тя.

Рейчъл поглежда към снимката в ръцете на Манди. Пол я взема и я обръща към Рейчъл.

— Хайде, госпожо Райнарт — той разклаща снимката, — цяло лято по време на дейности на фондацията сте излагали на слънце гърба си, нали?

— Това е нелепо — казва Рейчъл, клатейки силно глава.

— Госпожо Райнарт...

— Да! Да! — тя млъква и оправя косата си, после внимателно поставя ръцете си в скута. — Да. *Разбира се*, че получих тена си от слънцето.

— Благодаря ви. — Пол връща снимката на Манди, отива до катедрата и запрелиства бележките си. — А сега, като изключим въпросния ваш адвокат, вие заявихте, че не сте казали на никого — нито на психиатъра си, нито на съпруга си, нито на приятелите си, *на никого*, — че Марти ви е преследвал, досаждал, задявал.

— Отначало, не — отговаря тя; възвърнала е спокойствието си, няма съмнение, че смяната на темата я е облекчила.

— Точно така. Отначало, не. Накрая сте казали на полицията, нали?

— Да.

— Казали сте им го, след като са ви арестували.

— Точно така.

— След като са ви обвинили в убийство.

— Да. Но, изглежда, забравяте господин Райли, че казах и на онзи адвокат, две седмици преди да бъде убит съпруга ми.

Пол се усмихва.

— О, не съм забравил. Това много добре работи във ваша полза, нали, госпожо Райнарт?

— Възраждам. Спорен въпрос — този път Гречън Флеърти се обажда.

— Отхвърля се.

— Не разбирам какво имате предвид — казва Рейчъл.

— Ами... — Пол тръгва бавно към ложата на съдебните заседатели — знаели сте, че адвокатът ви се е клел да пази тайна, нали?

— Предполагам.

— Той не би казал нито дума за ограничителната заповед, докато вие не му дадете това право. Нали?

— Предполагам, че това е смисълът на адвокатската тайна, господин Райли. Убедена съм, че и вашият клиент ви е казал някои неща, които не би искал *вие* да разкривате.

Уместна остра забележка, наистина. Но съдебните заседатели като че ли не я одобряват. Част от бляскавата фасада на любимата ни свидетелка се откъртва.

— О, клиентът ми има много да казва, госпожо Райли — отговаря Пол. — Но нека се съсредоточим сега върху вас.

— Нека. — Рейчъл сякаш е забравила за съдебните заседатели, за мене. Всичко е между Пол и нея.

— Само за потвърждение. Вие сте знаели, че адвокатът ви ще си мълчи за ограничителната заповед, докато не му развържете ръцете. Не е ли така?

— Точно така е.

— И аз съм готов да се обзаложа, че сте платили на адвоката в брой. Нали, госпожо Райнарт?

Рейчъл мълчи, погледът ѝ се отплесва към тавана.

— Не си спомням.

Пол кима любезно.

— Е, добре, ние с удоволствие ще поискаме съдебна заповед за получаване на извлечения от банковата сметка и кредитните ви карти. Можем да потърсим всяко заплащане на този адвокат, господин Бедфорд.

Рейчъл присвива очи, сякаш се съсредоточава.

— Да, мисля, че беше в брой.

— Значи няма регистрирана такава трансакция с адвоката ви.

— Щом казвате.

Пол прави лек поклон. После хваща с ръка брадичката си.

— А сега за деня, когато този адвокат се е срещнал с вас, за деня, когато се е заел да подготви въпросната молба за ограничителна заповед. Според мен услугата ви е струвала най-малко хиляда долара. Това звучи ли реално?

Рейчъл поклаща глава.

— Не си спомням.

Пол свива рамене. Той си играе с нея.

— Можем да доведем господин Бедфорд тук и да го попитаме. Необходимо ли е да го правим?

— Можете да правите каквото си искате, господин Райли. Но струва ми се, че изчислението ви е вярно.

— Около хиляда долара.

— Да.

— А може би и повече — продължава Пол. — Може би са две хиляди.

— Може би.

— Значи сте платили на този адвокат някъде от хиляда до две хиляди долара в брой.

Рейчъл кима, докато Пол говори.

— Не исках съпругът ми да знае за това — отговаря тя.

— Е, да, естествено — Пол вдига ръка. — По този начин *никой* не би узнал.

— Вярно е.

— И докато вие не подадете молбата до съда — Пол се обръща към съдебните заседатели, — *никой никога* няма да узнае.

— То си е моя работа.

— Но молбата съществува, нали, госпожо Райли? В случай че ви потрябва да я покажете.

Роджър Огрън става.

— Възраждам. Въпросът е спорен.

— Приема се.

Пол сочи Роджър Огрън.

— Вие изобщо не сте споменали за това пред обвинението, нали?

— Не съм.

— Не сте казали и на полицията, нали? Дори след арестуването ви.

— Не, не съм.

— Значи, както казах по-рано, това работи много добре във ваша полза. Това е резервният ви таен план.

— Същото възражение. Спорен въпрос.

— Приема се.

— Имам предвид — Пол крачи бавно, вдигнал едната си ръка, — че докато не подадете молбата в съда... докато документът не стане обществено достояние, вие можете да казвате каквото си искате, така ли? Бихте могли да накарате адвокатата ви да изготви какъвто документ поискате, нали? Не е нужно той да е истински. Няма кой да го постави под съмнение. Бихте могли да поискате ограничителна заповед и срещу президента на Съединените щати, нали? Поне докато не подадете молба в съда. Никой не може да постави под съмнение вашите заявления.

Огрън става, поддържайки спокойствието, което излъчва Рейчъл.

— Господин съдия, трябва да възразя срещу това... въпросът е сложен и изцяло спорен.

Съдията вдига ръка.

— Задавайте въпросите си един по един, господин Райли.

Пол продължава, без да уважи инструкциите му.

— Вие изобщо не сте смятали да подадете тази молба, нали така, госпожо Райнарт? Могли сте да напишете каквото си искате в нея, защото сте знаели, че никога няма да се наложи да доказвате това в съда.

— Не е вярно.

— Просто сте искали да я държите в чантата си и да чакате, докато ви потрябва, така ли е?

— Не.

— Това е просто друга част от плана ви, нали, госпожо Райнарт?

Следва един от онези редки моменти. Съдията, съдебните заседатели, обвинителите го чувстват. Пол си поема дъх. Промяна на посоката. Ние правим нещо повече от това само да оспорим достоверността на показанията на Рейчъл.

— План ли? — възкликва тя объркана. И с цялата си самоувереност дори се размива. Може би го предизвиква: Хайде, господин Райли, изречете най-близката догадка.

Пол започва да се чувства по-удобно сред тишината, която го заобикаля. Цел номер едно на защитника, беше ми казал той, е контролът. Поне за момента Пол запазва контрол, задържа цялото внимание на залата.

— Планът ви да убиете съпруга си и да обвините клиента ми.

Става нещо като на филм — чувам мърморене зад гърба си, съдебните заседатели се въртят неспокойно на местата си, съдията удря чукчето си. Пол не бърза да зададе следващия си въпрос. Той гледа едва ли не развеселен Роджър Огрън, който е станал и предлага въпросът да се заличи от протокола.

— Няма абсолютно никакво доказателство за такъв план — възразява той. — За бога, господин съдия, единственото така наречено доказателство, което те изобщо имаха, за да обвинят госпожа Райнарт, е съпружеското насилие... А сега явно се опитват да внушат, че подобно нещо никога не се е случвало! Те нямат никакво основание за тези обвинения. — Дори докато говори, погледът му се отмества към Пол. Прокурорът се пита дали току-що не е изрекъл знаменити последни думи.

— Подкрепете го с факти, господин Райли — смъмря го съдията.

— Разбира се, господин съдия. — Пол скръства ръце пред гърдите си и притиска пръст до устните си. — Да видим.

Рейчъл наблюдава Пол, веждите ѝ са повдигнати, устата ѝ е изкривена от предизвикателство. Гневът, готовността ѝ да поеме риск са взели връх. Няма я вече позата ѝ за пред съдебните заседатели, няма я скромността, предизвикващото ѝ съчувствие поведение.

Пол прави две крачки към съдебните заседатели и просто гледа над главите им. Това е замислената поза на Пол, при която върти език от вътрешната страна на бузата си, видимо се наслаждава на всички погледи, вперени в него, разтапя се от вниманието, което той управлява. Най-накрая се обръща на пети към Рейчъл.

— О, знам — и размахва пръст. — Госпожо Райнарт, защо не разкажете на съдебните заседатели за Руди Спровиери.

Лицето на Рейчъл трепва едва видимо — мигновено разделяне на правата линия на устните ѝ, спускане на веждите, почти незабележимо повдигане на главата. Тя понечва да отговори, устните ѝ се движат без звук за момент, погледът ѝ отскача от Пол към Огрън, оттам към пода, където се задържа, местейки се бясно, сякаш търси контактните си лещи, които току-що е изпуснала. После се съвзема: бързо примигване и възвръща формата си, отново е пресметлива, бдителна. Но не е готова за това и минава дълъг момент, преди устните ѝ да се съберат за изпускането на едно мъничко „о“ и, поглеждайки към Пол с объркан израз и може би ужас, тя мъчително изтласква въздуха.

— Кой...?

— Руди... Спровиери — повтаря Пол съвсем невинно. — Изглеждате изненадана. Не сте ли чували това име?

— Не, аз... — тя скръства ръце — да, чувала съм за него. Той е приятел.

— Приятел... — Пол се приближава до нея. — Доколко добър приятел?

— Просто... добър приятел, нали? — тя поглежда към масата на обвинението; лицето ѝ е загубило цвета си.

— Добър приятел — кима Пол и поглежда към съдебните заседатели, после пак към нея. — Как сте се запознали?

— Възразявам — обажда се Роджър Огрън. — Въпросът изобщо няма отношение към делото.

Съдията отхвърля с жест на ръката възражението, без да продума.

— В тенисклуба — отговаря Рейчъл.

— Кога стана това?

— Не зная. Май беше през януари миналата година.

— Януари. Това прави... около три, четири месеца, преди да започнете да ходите на психиатър.

— Нещо такова.

Зад мен настъпва раздвижване. Обръщам се и виждам Били Колган, един от съдружниците във фирмата на Пол, който работи по моя случай и току-що влиза в съдебната зала. Той диша тежко, лицето му е зачервено. Манди се обръща към него, той кима и гордо ѝ подава лист хартия с написани три телефонни номера, после наръч документи със съдебни печати.

Пол поглежда към нас и вижда как Колган подава документите, после се обръща усмихнат към Рейчъл.

— Все още ли сте добри приятели? Вие и Руди?

— Да, бих казала.

— Колко често разговаряте двамата? — Пол задава тези въпроси толкова ласкаво, сякаш подканва нерешителна приятелка да му разкаже подробности за любимия си.

Рейчъл, от своя страна, най-накрая е възвърнала равновесието си. Тя възобновява тона на неверие и смут. Лицето ѝ остава набръчкано, раменете ѝ се повдигат леко след всеки въпрос, сякаш не може да разбере *защо* говорим за *този* човек.

— Наистина не мога да кажа *колко* често разговаряме.

— Веднъж в седмицата?

— Не толкова често.

— Веднъж в *месеца*?

Но по всичко личи, че Рейчъл не е имала време да се подготви за тези въпроси. Очите ѝ са напрегнати, зад тях умът ѝ препуска в опит да изпревари Пол, търсейки капаните, които я очакват.

— Не зная, господин Райли. Просто не си спомням.

— Не? Имало ли е случаи, когато сте разговаряли с него всеки ден?

— Не! — Рейчъл се измества на стола, сепната от силата на гласа си. — Не. Никога не е било *чак толкова* често.

— Говорихте ли с него вчера?

— Не, изобщо не съм.

— Добре... да речем, от миналата Коледа насам. Говорили ли сте *оттогава*?

— Възможно е... Не знам... Възможно е.

— А *виждали* ли сте го *оттогава*?

— Наистина не знам.

— Той живее през две пресечки от вас, нали?

— Точно така.

— Били ли сте в дома му?

Отново мълчание. Аз наистина нямам представа дали е ходила в дома му, или не. Но ако *е ходила*, трябва да е била много предпазлива.

— Не съм сигурна, може и да съм.

— Не си спомняте дали сте ходили у тях?

— Не, господин Райли, не си спомням.

— Знаете ли, че господин Руди Спровиери е женен?

— Мммм... — тя мисли с изкривеното си лице. — Да, женен е.

— Познавате ли се с жена му.

— Не.

— Тя знае ли за вас?

— *Възраavam!* — извиква Огрън, скачайки на крака по-бързо от очакванията ми. — Въпросът не е основателен и е напълно подвеждащ. Ваша Чест, той... адвокатът иска да създаде впечатлението, че нещо нередно е ставало между тях. Това е съвършено неоснователно обвинение.

Нередно ли, господин Огрън? И неоснователно ли казвате?

— Възражението се приема — заявява съдия Мак и се обръща към Пол. — Господин Райли, вие престъпвате допустимите граници. Въпросът е зачеркнат от протокола.

— Добре тогава. — Пол удря длани пред себе си. — Ще бъда по-директен.

Рейчъл е стаила дъх.

— Госпожо Райнарт, не е ли вярно, че по времето, когато е изчезнал съпругът ви, вие сте имали връзка с Руди Спровиери?

— Какво! — ахва Рейчъл.

Пол пристъпва крачка напред.

— Не е ли...

— Не! Абсолютно *не!*

— И нямате все още връзка с него?

— Не! Що за човек *сте* вие?

— И не бяхте ли вие и Руди Спровиери, които изготвихте *заедно* план да убиете съпруга ви?

Огрън е отново на крака и шумно протестира. Шепотът в залата става малко по-висок. През това време Рейчъл се оглежда наоколо

ужасена, погледът ѝ пробягна покрай съдебните заседатели, зрителите и покрай мене... но, срещайки моя, го задържа върху мене и тогава неверието ѝ изчезва, погледът ѝ става студен и мрачен. Не отмествам очи, дори си позволявам да покажа почти недоловим израз на самодоволство.

Пол и Огрън отиват до съдийската банка. Съдия Мак удря чукчето си, за да въдвори тишина в шумната зала. След малко той изпраца Огрън на мястото му. Пол кара протоколистката да прочете отново последния въпрос.

Рейчъл сега кипи от гняв, по лицето ѝ се стичат сълзи, гърлото ѝ е стегнато.

— Не. *Нищо* не сме планирали заедно.

— Вие излъгахте за малтретирането, нали, госпожо Райнарт? По този начин, ако вие убиехте съпруга си, щяхте да си изградите защита!

— Не, това е лъжа.

— И сте поискали тази молба за ограничителна заповед за всеки случай, не е ли вярно?

— Не!

— В случай че ви се наложи да обвините *Марти* за убийството!

— Не!

— И, госпожо Райнарт, не трябваше ли като част от плана Руди Спровиери да *заплашва* Марти, за да си мълчи за връзката ви с него?

— Не! *Нищо* от това не е вярно!

— И дори снощи Руди Спровиери не се ли обади на Марти, за да го заплаши, че ще го *убие*, ако каже на някого за вас? Не беше ли това част от плана?

— Не! Не е имало никакъв план. Всичко това е лъжа!

— А не знаете ли със *сигурност* че Руди Спровиери се е обаждал на Марти снощи?

— Не.

— И отново тази сутрин? *Заплашвайки* Марти? *Заплашвайки* го да не изрича дума за вас и него?

— Боже мой! Не! Не, не и не! — Рейчъл удря с ръце парапета, седнала почти в края на стола. — Не мога да *повярвам*, че казвате тези неща! *Марти* извърши това! — тя ме посочва. Аз клатя глава съчувствено. — *Него* видях! Не ме ли чувате? Видях *него*!

Пол събира ръце пред себе си и развеселен слуша тирадата на Рейчъл. Огрън става и иска почивка, кратка, само петдесет минути. Пол отговаря, че не възразява, по би искал съдията да му отдели минута време, след като съдебните заседатели напуснат залата. И докато те вървят към вратата шепнейки помежду си с изкривени лица, Рейчъл става и напуска залата като хала, а, съдейки по шума, голяма част от зрителите също излизат бързо. Пол подава на обвинението няколко листа и се обръща към съдията, докато Огрън ги разлиства бясно. За протокола Пол казва на съдия Мак, че въз основа на новите обстоятелства с тези телефонни обаждания от снощи и тази сутрин в дома ми, иска да бъде издадена заповед за извадки на записи на телефонните разговори на Майкъл Рудолф Спровиери от дома му и от работното му място, както и на обажданията му от трите обществени телефона във фойето на сградата, където господин Спровиери работи. За периода от последните три месеца. Той се надява обвинението да сътрудничи за получаването на тези записи възможно най-бързо.

Съдията може да отхвърли тези искания, ако сметне, че те ще забавят процеса. Пол ми го беше казал. Но онова, което Пол не знае, е, че забавяне щеше да има при всички случаи. През последните няколко минути полицейският участък в Хайланд Удз беше научил къде се намира трупът на доктор Дерик Райнарт. Роджър Огрън ще чуе за това много скоро. Колкото до аутопсията и всички други тестове, които ще бъдат извършени, този процес ще трябва да бъде отложен за известно време. И то по молба на *обвинението*.

Но Огрън още не знае това и е възмутен от споменаването за съдебна заповед. Той яростно възразява на Пол, като бръщолечи за отвличане вниманието от главния въпрос и за гоненето на неоснователни химери, размахва ръце и в един момент удря юмрук върху масата и праща купчината документи на пода. Пол, на свой ред, не скрива изумлението си. Нима не става въпрос за истината, Ваша Чест? Нима обвинението се обявява срещу разкриването на *истината*?

Тази дума, както винаги, ме кара да се усмихна. Истина. **ВСЯКА СТРАНА ИЗЛАГА СВОЯТА СОБСТВЕНА ВЕРСИЯ ЗА ОНОВА, КОЕТО СЕ Е СЛУЧИЛО**, ми каза веднъж Манди, **И НЯКЪДЕ ПО СРЕДАТА ЛЕЖИ ИСТИНАТА**. Някъде по средата. Тази изплъзваща се среда. Среда, до която може би току-що сме стигнали.

Но се съмнявам.

ТРЕТА КНИГА

Окръжният прокурор Филип Еверет става, за да произнесе заключителната си реч. Костюмът му е елегантен, двуреден, сив, на тънки райета, връзката му, синьо-сребриста, е с безупречен възел. Изправяйки се, той закопчава сакото си, обръща се леко към публиката в галерията, за да изрази благодарността си към множеството, дори кимва едва забележимо на Роджър Огрън. После се приближава до катедрата, която е поставена на метър и половина от ложата на съдебните заседатели, и където вече лежат записките му. Съдебните заседатели са изтощени след продължителния и вълнуващ процес, но вече знаят, че краят му приближава, а и са наясно какво ги очаква. Те ще трябва да вземат решение, което ще се отрази на живота поне на един мъж, а вероятно до известна степен и на техния. И в зависимост от решението им, те може и да се изправят пред въпроса за налагане на смъртно наказание. За изпращане на един човек на смърт.

Напоследък пресата беше започнала да критикува прокуратурата относно делото за убийството на Райнарт — много неподходящ момент за Еверет, за когото се говореше, че в следващите седмици възнамерява да обяви кандидатурата си за Сената. И как постъпва тогава Еверет? Казва: Искаш ли да стане както трябва, направи го сам. Запретва ръкави и се включва почти в самия край на процеса и сега ще го приключи. Ако спечели присъда, той ще е безпощадният прокурор, който си довършва нещата. Ако загуби, той пак ще остане човекът, който оказва подкрепа на подчинените си в критичен момент и не се страхува да поеме удара. С неохота трябва да му призная, че прави стремителен политически ход.

Поглеждам към Роджър Огрън и Гречън Флеърти. Те седят спокойни и внимателни. Преди началото на днешното заседание Огрън ме удостои с нещо като кимване — „просто си върша работата“. Може би преосмисля вината ми. Може би, независимо дали обвиняемият е виновен, или не, на него да не му допада тази част от работата му — да отнеме нечия свобода, а може би и живот.

Филип Еверет прави две крачки настрани от подиума и преплита пръстите на двете си ръце пред тялото си. Съдебните заседатели не откъсват очи от него; бях забелязал как реагираха при появяването му в съдебната зала през последните няколко дни — това явно подсилваше важността на делото, щом участва човек, когото всички те бяха виждали по телевизията. Питам се дали това е от полза за обвинението. По тялото ми не за първи път преминават тръпки. Може ли животът на човек да зависи до известна степен от популярността на видната особа, която го съди? Може ли допълнителното доверие към обвинителите му да определя дали участието му да е добра, или зла. Искам да вярвам, че не е така. Искам да вярвам, че съдебните заседатели виждат нещата такива, каквито са — политика, отчаяние, вероятно дори признак, че казусът на обвинението е толкова слаб, че се налага да вкарат тежката артилерия. Но баща ми не е отгледал глупак. Шансовете на обвинението за издаване на присъда нараснаха.

— Дами и господа — започва спокойно Еверет, — искам да ви благодаря за участието ви в този процес. Това бяха няколко изтощителни седмици за нас, както и за вас, *особено* за вас, и ние всички сме наясно с това. Ние ви помолихме да отделите от времето си за вашите семейства, за вашата работа, за живота ви. И от името на Народа, аз ви благодаря.

Прокурорът свежда скромно поглед и замълчава за миг.

— Но вие ще изпълните една от най-важните задачи в живота си. Залата, в която се намираме — той се оглежда почтително и повдига ръце, — е съд. Съд на справедливостта. И ние ви молим да направите това, което е справедливо. Което е справедливо за хората. Което е справедливо за Дерик Райнарт.

Прокурорът се обръща и посочва към масата на защитата. *Не се свивай, когато той посочи към теб*, напомняше ми непрекъснато Пол. *Погледни го в очите.*

Но, виждайки прокурорския пръст, издавам съвсем тих стон.

— Подсъдимият *е убил* доктор Дерик Райнарт на осемнайсет ноември, миналата година. Той *е влязъл* в къщата му, като *е разбил* стъклената врата. Стрелял *е най-хладнокръвно* в него два пъти, докато доктор Райнарт *е лежал* безпомощен на пода. Той се обръща отново към съдебните заседатели. — *безпомощен.*

Не за първи път чувам да описват доктор Райнарт като „безпомощен“ в онази нощ. Повечето пъти посрещах това определение с презрение. Сега установявам, че вероятно то не е било толкова далеч от истината. Начинът, по който клепачите му застинаха, когато той усети, че смъртта приближава. Начинът, по който се опитваше да помръдне крака си, в напразен опит да се отдалечи от мен, докато стоях надвесен над него с пистолет в ръка.

Тръсвам глава, за да пропъдя унеса, в който има опасност да изпадна, когато се замисля за онази нощ. Бях си обещал да не пропусна нито дума от заключителната реч на Еверет.

Еверет се спира и разперва ръце.

— И знаете ли какво? Планът му успя. Успя до съвършенство. Месеци наред никой нямаше представа къде е доктор Райнарт. Никой нямаше представа, че *подсъдимият* е замесен. Никой не знаеше. Планът му *успя*.

Изтривам потта от челото си; за моя изненада, дори и след толкова време, пак се вълнувам, когато чувам описанието на смъртта на Райнарт.

— И *защо* подсъдимият е извършил това ли? За да може да прекара живота си с Рейчъл, съпругата на доктора. Искал е да се ожени за нея и така да похарчи милионите долари, които доктор Райнарт е спечелил с усилен труд. Най-отколешните мотиви, дами и господа: любов, секс, похот... — Еверет отново се обръща към масата на защитата — и алчност.

Алчност. Това е нещо ново. По време на процеса не се спомена почти нищо за богатството на доктор Райнарт. Предполагам, че подобни грешки мотат да се очакват от човек, който се включва късно в процеса. Забелязвам, че и Огрън се намръщва при тази забележка. Питам се какво ли мисли той за начина, по който се справя шефът му с този заключителен аргумент.

Прокурорът се отърсва от блуждаещото си изражение и удря с юмрук дланта си.

— Доказателствата срещу подсъдимия са съкрушителни. Полицията откри 38-милиметровия пистолет в сутерена на подсъдимия, скрит в дървен шкаф под подбрани предмети за спомен — сигурно за него това е бил просто още един *сувенир*. А вие чухте

показанията. Това беше пистолетът, използван за убийството на доктор Райнарт.

Сега той отмята фактите върху ръката си.

— В сутерена намерихме пясък, който съвпада с пясък от бейзболното игрище в Маунт Рейфорд, където е бил заровен доктор Райнарт. Чухте показанието — той плясва опакото на едната си ръка в дланта на другата — *съвпада*.

Прокурорът се завърта на пети и поглежда към бележките си.

— Нека *поговорим* за бейзболното игрище. Какво намира полицията, когато открива там доктор Райнарт? Смачкана разписка от банкомат. Разписка, която показва теглене на сума от банковата сметка на *подсъдимия*. Вероятно е изпаднала от джоба му, когато се е навел да хвърли доктора в дупката, която е изкопал за него.

Премятам крак върху крак, докато слушам прокурора. Местата за публиката, особено мястото на първия ред, където ме бяха настанили в знак на любезност, са много по-удобни от стола зад масата на защитата.

Откъде да започна. Записите на телефонните разтвори, които Пол беше изискал със съдебна заповед, показваха чести обаждания до дома на Рейчъл през януари и февруари. Някои бяха от дома на Руди Спровиери, но повечето бяха направени от обществени телефони във фойето на сградата, където работеше той — очебиен опит, както каза Пол на съдебните заседатели в заключителната си реч на моя процес, да не се регистрират тия обаждания на името на Руди. Имаше също и няколко обаждания от неговия офис до моя само дни след убийството, които сега с умиление наричам обажданията „Аз те видях“. Последните записи показваха обаждания и на *домашния* ми телефон, включително три обаждания в нощта преди кръстосания разпит на Рейчъл и едно на следващата сутрин — те бяха във връзка с бележката ми, която Руди беше получил, но Пол заяви, че с тях Руди ме е заплашвал да си мълча.

В деня след кръстосания разпит на Рейчъл по време на моя процес детектив Тиодор Къмингс от полицейското управление в Хайланд Удз получи по пощата две видео касети със стряскащо съдържание. Тези видео записи бяха направени съответно на 3-ти и 15-ти януари тази година. Като качество, честно казано, не бяха нещо особено — „режисьорът“ не беше Хичкок, — но изпълнението беше

блестящо. Звездата във филмите беше Рейчъл Райнарт, а партньор ѝ беше елегантният Руди Спровиери. Първият филм започваше зад един мотел на шосе 41, на около един час път от града, където партньорът на нашата звезда слезе от червеното си беемве, огледа се един-два пъти наоколо, вдигна яката на якето около лицето си и забърза към предната страна на мотела. Десет минути по-късно се появи Рейчъл, облечена в изумително палто от снежнобяла лицева кожа, паркира до колата на Руди в края на паркинга, далеч от погледите. Около час по-късно „звездите“ се върнаха на паркинга един след друг с промеждутък от пет минути, вероятно задоволени, и отпътуваха.

Действието на втората част на сериала „Рейчъл и Руди в града“ се разиграва в северната част на търговския район, където Рейчъл се шумугна в един хотел, натоварена с няколко торби с покупки, които дотолкова затрудниха влизането ѝ през вратата, че дадоха възможност на „режисьора“ да я хване в хубав едър план. За разлика от нея на влизане Руди му показва само профила си, но пък на излизане от хотела час по-късно той беше сниман в чудесна поза.

През следващите два дни, след като Къмингс беше предал тези касети на обвинението, от Роджър Огрън не се чу нито гък. Адвокатите ми нямаха и най-малка представа за съществуването на касетите.

На третия ден журналистът от „Дейли Уоч“ Андрю Карас получи пакет със същите видеокасети, придружени от анонимно писмо, надраскано небрежно с червено мастило, в което се изразяваше учудване защо полицията не е направила тези касети публично достояние или поне не е информирала защитниците ми за тях. Този въпрос беше станал тема на статията от господин Карас на страницата „Градски вести“, озаглавена: „Какво крие обвинението по делото «Калиш»?“

Същият ден прославеният адвокат Пол Райли изрази възмущението си в кабинета на съдията. Ако репортажът отразявал истината, това потвърждавало теорията му, че Майкъл Рудолф Спровиери има връзка с Рейчъл Райнарт. И че това е материал, който обвинението трябвало да предостави.

Роджър Огрън неохотно потвърди, че разполага с тези касети, но автентичността им все още била спорна и о! колко било удобно тия касети да се появят толкова неочаквано. Пол Райли беше извън себе си. Какво намеква господин Огрън? Че тези касети са изпратени от

защитата ли? И каква е причината, която ни е накарала да ги пазим в тайна толкова време? Какви доказателства има в тях, та ние да имаме *нещо общо* с тези касети? Кой знае *кой* е направил тези записи?

Единственият човек освен мен, който можеше да отговори на този въпрос беше Грегъри Куилър, бивш частен детектив, който изпълняваше ролята на хореограф, режисьор и изпълнителен продуцент на тези видеозаписи, и който подписа с мен договор за изключителни права върху разпространението, като доставката беше направена преди много седмици до неговия офис в кутия от обувки. Сега господин Куилър смята да се оттегли, след като получи една доста тлъста сума от „фонда за защита на Мартин Кирнън Калиш“. В брой, разбира се.

— Знаем, че той е имал връзка с госпожа Рейчъл Райнарт — продължава Филип Еверет, размахвайки ръце, докато крачи покрай ложата на съдебните заседатели. — Дотолкова е признал.

Призна го, защото нямаше голям избор след видеозаписите.

Съдебните заседатели, които участваха в моя процес, видяха видеозаписите и изчетоха телефонните разпечатки, и те до един поставиха под съмнение показанията на Рейчъл. Но върхът на всичко беше, когато в полицейската служба в Хайланд Удз се получи анонимно телефонно обаждане, че тялото на доктор Дерик Райнарт може да бъде намерено под бейзболното игрище на началното училище „Ларами“ в Маунт Рейфорд. Обаждането беше направено в десет часа сутринта от телефонна кабина до бензиностанция в Маунт Рейфорд, вероятно от някого, който е видял заравянето на 18-ти ноември, но не е пожелал да съобщи. Същия ден Грег Куилър се качи на самолета в дванайсет и петнайсет, за да осъществи едно много необходимо и напълно заслужено пътуване до Бермудите.

Полицията разкопала две игрища, преди да открие използваното от мене. Най-накрая доктор Райнарт беше намерен, увит плътно в найлон и малко разложен. Както се очакваше, Роджър Огрън поиска отлагане на процеса до извършване на аутопсия и други тестове на трупа, тестове, които показаха много малко — само, че доктор Райнарт е умрял от два изстрела в гърдите. И, о, да, до трупа намериха също и разписката от банкомата, която бях взел от джоба на якето на Руди при едно от моите посещения в дома му. *трябваше* да покажат разписката на Пол.

В това време Андрю Карас публикуваше всеки ден репортажи на страницата „Градски вести“ на „Уоч“, питайки защо полицията не разследва Руди Спровиери. Разпечатките на телефонните разговори, видеокасетите, разписката. Никой ли не се интересуваше от *истината*? Нима окръжният прокурор Филип Еверет ще осъди Марти Калиш на всяка цена? Това ли е човекът, който очакваме да стане сенатор?

Но обвинението устоя, независимо от натиска, и процесът беше възобновен една седмица по-късно. Пол реши да не ме призовава за свидетел. Единственият свидетел, когото призовахме, след като тялото беше намерено, беше Руди Спровиери.

Руди отказа да отговаря на въпросите на Пол, позовавайки се на закрилата на клауза за правото на недаване на неизгодни за самия него показания. Трябваше да видите лицата на съдебните заседатели, когато Руди за първи път се позова на Петата поправка. Ние доказахме, че на разписката е номерът на банковата сметка на Руди. Доказахме, че той неколккратно ми се е обаждал по телефона. Доказахме, че двамата с Рейчъл са имали връзка. Направихме много пробиви в показанията на Рейчъл. Изказахме уместни съмнения. На съдебните заседатели им трябваше по-малко от един час, за да вземат решение „невинен“.

А *сега*, крещеше Андрю Карас от статията си на следващия ден, *сега* полицията ще подгони ли *истинския* заподозрян — Руди Спровиери?

И така, полицаите претърсили къщата му. Намерили пистолета на доктор Райнарт в дървената ракла в мазето — където го бях сложил, след като го извадих от скривалището му зад бензиностанцията. В мазето му открили също гранули пясък, който бях взел от игрището и бях пръснал по килима на пода на мазето на Руди. Полицията нямаше друг избор, освен да го арестува.

Рейчъл успя да се измъкне от всичко това на косъм. От прокуратурата обмисляха да обявят за невалидна сделката за имунитет въз основа на лъжесвидетелство. Рейчъл ги убеди, че единствената лъжа, която им е казала, е, че е видяла *мен* да влизам през вратата. Била *предположила*, че съм бил аз, но всъщност не ме била видяла. Да, вярно, каза тя, възможно е Руди да е бил нападателят, проникнал в дома ѝ. А колкото до лъжата ѝ за интимната им връзка, тя не била достатъчен „материал“, за да представлява лъжесвидетелство. Поне

така ми го обясниха адвокатите ми. В крайна сметка обвинителите не останаха особено доволни от Рейчъл, но им беше ясно, че не могат да докажат лъжесвидетелството, за да обявят сделката за невалидна, а освен това им бяха нужни всички свидетели, които можеха да съберат, за да повдигнат обвинение срещу Руди. И така, сделката остана, а Рейчъл се яви като свидетел на започналия срещу Руди процес. Тя призна, че двамата имали връзка. Каза, че Руди бил ревнив. Или нещо подобно, доколкото разбрах.

Еверет се справя добре със заключителната реч. Не толкова добре както Огрън на моя процес, който разполагаше с доста по-малко материал, но все пак не зле.

— И какво прави обвиняемият при тези неопровержими доказателства? Пистолетът, открит в дома му, разписката, намерена на мястото, където беше заровен трупа, пясъкът от бейзболното игрище върху килима в сутерена му. *какво казва той?*

Еверет разперва ръце в удивление.

— Той казва, че това било *скалъпено*, дами и господа. Нагласено. Нагласено от Марти Калиш. Той казва, че *Марти Калиш* му се е обаждал от телефоните в сградата на офиса му и от дома му. А сега трябва да се запитам: Ами обажданията от *кабинета* на обвиняемия, обажданията до господни Калиш? Нима обвиняемият твърди, че и тези обаждания са направени също от Марти? Нима господин Калиш се е промъкнал в кабинета на обвиняемия и е звънил оттам, без нито един свидетел да го види, или да го спре, или да го попита: хей, кой си ти и какво търсиш в кабинета на господин Спровиери? Глупости, дами и господа. Пълни глупости... А какво да кажем за телефонните обаждания от *дома* на обвиняемия? Трябва ли да повярваме, че господин Калиш е проникнал в дома на подсъдимия и е звънял оттам? Без следа от влизане с взлом? Може ли това да е *правдоподобно* обяснение?... Ами онези телефонни обаждания, в които обвиняемият е отправял заплахи към Марти Калиш по време на делото му? Как ги обяснява *тях*? Той твърди, че Марти му бил *казал* да му се обади. Видяхте въпросната бележка, която той ви показа. Всички онези думи, изрязани от списания, като бележка за откуп или нещо подобно. Доста хитро, ако се замисли човек. Той знае, че не може да имитира почерка на Марти, затова съставя бележката от думи, изрязани от списания —

Еверет се засмива. — Божичко, мислех, че вече нищо не може да ме изненада.

Окръжният прокурор поклаща глава.

— Предполагам, че господин Калиш е поставил и банковата разписка до тялото на доктор Райнарт. Виж ти, колко работа му се е отворила на този Марти Калиш. Той трябва да е много находчив човек.

Моля те, поставяш ме в неудобно положение. Нека спрем дотук: аз имам своите моменти.

— Кога идваш?

Не мога да сдържа усмивката си пред ентузиазма на племенника си.

— След няколко дни, мъжленцето ми.

— Пак ще останеш при нас, нали?

— За известно време, Том. Докато си намеря квартира.

И докато си намеря и работа. Тук възможностите за работа за Марти Калиш удариха на камък. По документи съм чист, но в града няма фирма, която би ме наела.

Не че ще ми липсва работата. Имам нужда да се занимавам с нещо, което да има връзка със самите хора, а не с портфейлите им. Все още имам малко спестявания. Мисля си пак да постъпя в учебно заведение, да взема магистърска степен и да преподавам. В града на Джейми има няколко университета, но повече ме привлича началното образование. Кой знае? Чудесно е да можеш да избираш.

— Ето я мама.

— Здравей.

Господи, гласът ѝ е като на майка ни.

— Здравсти, Джейм. Сигурна ли си, че идеята е добра?

Тя закрива слушалката и сгълчава малката Джесика да не драска по пода.

— Шегуваш ли се? — казва тя. — Томи изгаря от нетърпение. Аз също.

И аз също. Тук сянката винаги ще ме преследва. След оправдателната присъда бях реабилитиран до известна степен, но само до известна. А след процеса на Руди, където дадох свидетелски показания, остана да витае съмнението относно моето участие в събитията на 18-ти ноември миналата година. Предполагам, че причината за това бяха показанията ми. Но трябваше да изпълня своя ангажимент в сделката. Марти Калиш винаги си плаща дълга.

Защитникът на Руди Спровиери, Тери Галбрейт, не очакваше да ме види онази сутрин или която и да е друга сутрин. Остана седнал и навъсен, с ръце върху огромното си шкембе. Вратовръзката му беше изкривена и зацапана.

— Какво мога да направя за вас? — Попита той.

— Имам желание да ви помогна — обясних аз, — но се нуждаю от известна информация.

Лицето на Галбрейт остана безизразно, той само допря върховете на пръстите си като колибка.

— Продължавайте.

— Да говорим хипотетично — започнах аз.

Галбрейт махна с ръка.

— Добре.

— Добре. Да предположим, че знам кой е направил видеозаписите на тайните забезжки на вашия клиент с Рейчъл.

— Това не е чак толкова изненадващо.

— Сигурен съм, че не е, но да предположим, че има още.

— Още от същото ли?

— Нещо различно.

Записах и звук, беше ми казал Грег Куилър, когато ми предаде двете видеокасети.

— Да предположим, че разполагам с аудиокасета на клиента ви и Рейчъл. Да предположим, че този запис разкрива една доста безсрамна сексуална среща.

Галбрейт присви очи.

— Вероятно ще ми разкаже те за това.

— Чували ли сте някой да си фантазира изнасилване?

Изражението на лицето на адвоката на руди заслужаваше да бъде поместено в книгите за рекорди.

— Очевидно двамата са обичали да си играят на такова. На изнасилване имам предвид. Изглежда, че още на първата им среща целувката на Рейчъл за лека ноц е довела до нещо по-страстно.

Галбрейт кръстоса ръце върху гърдите си.

— Защо ми казвате всичко това?

— Имам няколко въпроса.

— Любопитството ви не е моя грижа.

— Но свалянето на обвиненията в убийство на клиента ви е ваша грижа. Накарайте руди да отговори на някои въпроси, предайте ги на мен, а в замяна ще ви поднеса оправдателна присъда. И ще заровя аудиокасетата.

— Не ви обещавам нищо — каза той.

— Получавате две срещу едно. Господин Галбрейт. Два отговора срещу присъда невинен, плюс, но само за определено време. Тази прекрасна аудиокасета. Дайте я на руди. Той ще каже „да“.

Е, Руди наистина каза „да“. И тъй, аз получих исканите отговори. Изпълних своята част от сделката. Бях призован като свидетел в процеса срещу Руди и Тери Галбрейт ми зададе един след друг следните въпроси:

Господин Калиш, вие заровихте доктор Райнарт в онова бейзболно игрище, вярно е, нали?

Вие заровихте пистолета, използван за убийството на доктор Райнарт, нали?

Вие сте проникнали в къщата на Руди Спровиери.

Вие сте взели разписката от банкомата от самото му.

Вие сте поставили тази разписка до трупа на доктор Райнарт.

Вие сте скрили оръжието на убийството в мазето на господин Спровиери.

Вие сте посипали пясъка от бейзболното игрище върху килима в мазето му.

Вие сте провели онези телефонни обаждания до Рейчъл Райнарт.

Вие сте поставили онази бележка върху колата на господин Спровиери.

На всеки един от въпросите отвърщах по един и същ начин:

— По съвет на адвокатата си отказвам да отговоря на основанието, че това може да ме уличи в престъпление.

О-о, когато ме чуха, прокурорите само дето не излязоха от кожата си. Всъщност вината беше тяхна. След оправдателната ми присъда Роджър Огрън вдигна голям шум, настоявайки да бъда съден за възпрепятстване на правораздаването, и твърдеше, че съм подправил доказателствата и съм инсценирал участието на другия. Искаха да ме разпитат, но Пол Райли им каза, че аз няма да говоря, ако

прокуратурата не ми даде пълен имунитет. Разбира се, те се заинатиха. Така, без имунитет, имах пълното право да се позова на Петата поправка.

Е, след показанията ми работите се обърнаха в полза на Руди. Запазвайки мълчание, по същество потвърдих всичко, което изложи адвокатът на Руди. Аз скрих тялото. Аз скрих пистолета. Аз проникнах в къщата на Руди. Аз поставих лъжливите улики и се обаждах по телефона му.

Заглавието в „Уоч“ — „Втора оправдателна присъда по убийството на Райнарт“ — не беше така дразнещо, както подзаглавието: „Подозренията се обръщат към първоначалния заподозрян“.

Могат да си „обръщат“ каквото си искат. Не мога да бъда съден повторно за убийство, а и те нямат никакви солидни доказателства за възпрепятстване на правораздаването. Пол Райли поразпита в прокуратурата и разбра, че са прекратили делото.

Но да се махна от този цирк не е единствената причина, поради която гледам с надежда на преместването си.

— Нямам търпение да дойда при вас — казвам на Джейми. Време е да превключа на канала на истинския живот. Време е за неща, за които никога не съм подозирал, че желая.

18-ти ноември, миналата година. Някъде около десет часа вечерта.

Все още никаква следа от Рейчъл. Изглежда, че тази вечер шоуто няма да продължи.

Поглеждам отново към дневната. Пъхам ръце в джобовете на якето си и потропвам с крака в немощен опит да ги поддържам топли. Забивам поглед в стълбището в коридора, очите ми сълзят от вятъра.

Подскачам, като я виждам — моята единствена и прекрасна Рейчъл с черната ѝ като смола коса, дълга до раменете, с добре сложеното ѝ тяло, с блестящите ѝ, дори от разстояние, кехлибарени очи. Изваждам ръката си от джоба съвсем навреме, за да се подпра на дървото и да запазя равновесие. Вероятно е била в хола, а не на горния стаж. Или пък да не би да не съм я видял, когато е слязла по стълбите?

Не мога да различа добре чертите ѝ; прекалено далече съм, за да видя изражението на лицето ѝ. Облечена е в белезникава блуза и сини панталони, което не е обичайното ѝ облекло за случая — обикновено предпочита да е по халат, а понякога ме е изненадвала с нещо като ученическа пола и три-четвърти чорапи. Но тази вечер, докато върви по керамичните плочки на коридора, леко приведена, почти на пръсти, но и някак забързано, Рейчъл е всичко друго, но не и съблазнителна — цялото ѝ тяло като че ли тръпне от болка или може би от страх.

За да не се виждат белезите.

Все тъй леко приведена, тя стига до дневната, едната ѝ ръка е пъхната под блузата. Отива до бара. Застава до тъмномахогоновия плот с гръб към мене. Непрекъснато поглежда към тавана — дали не се ослушва за съпруга си на горния етаж? Посяга с трепереща ръка към кофичката за лед. Изважда няколко кубчета, но бута чашата и кубчетата лед се разпиляват върху плота и на пода.

Тя отново извъръща глава нагоре.

Случва се само когато е пиян.

Изправя чашата, слага пак лед в нея и взема бутилка с алкохол. Напълва чашата и се опитва да събере разпиляния лед. Ръката и обаче

трепери толкова силно, че едва успява да сложи кубчетата обратно в кофичката.

Другата ѝ ръка остава пъхната под блузата ѝ.

Пак поглежда нагоре, но не право към тавана. Този път погледът ѝ е отправен към стълбите в коридора. Сега ръцете ѝ са неподвижни.

Тромави, несигурни крака стъпват на последното стъпало, после на плочките в коридора. Доктор Райнарт е по карирана риза с навити ръкави, напъхана небрежно в панталоните му. Движенията му са бавни и непохватни. По едно време той се спира в коридора и подпира ръце на стената, за да се задържи прав.

Докторът още не може да види Рейчъл; тя продължава да стои до бара, който е до външната стена на дневната. Но Рейчъл вече е оставила чашата с питие върху плота и бръква зад подредените там бутилки. Измества ги напред и изважда другата си ръка изпод блузата. Зървам проблясване на стомана, когато ръката ѝ, стискаща предмета, се повдига над бутилките и се спуска зад тях.

Премествам се и напипвам дървения под на верандата. Намирам се на не повече от шест метра от стъклената врата. Верандата се издига на три стъпала от тревата и ми предоставя достатъчно място, за да клекна, без отвътре да ме виждат. Подпирам се на верандата и чувствам, че и моите ръце треперят като ръцете на Рейчъл.

Външната лампа на верандата не свети, така че те не могат да ме видят, освен ако не се вгледат навън. А когато доктор Райнарт влиза в дневната, той не поглежда през стъклената врата.

Спира се и се вторачил в Рейчъл. Тя се пресяга за чашата върху бара, но докторът, без да се помръдва, ѝ казва нещо, от което тя спуска ръце до тялото си. Той не проговаря нищо повече, само я гледа кръвнишки.

Рейчъл е притеснена. Приглажда кичур коса назад от челото си, после отново спуска ръцете си. Тя му говори нещо, като кима отстъпчиво, но той не продумва. Накрая тя взема чашата и я предлага на съпруга си. Той не я поема и тя я оставя на плота, близо до него. Докторът замахва с дясната си ръка и помита чашата и златистото ѝ съдържание върху килима. Рейчъл неволно отстъпва назад, произнася някакво извинение, после кляка, за да вдигне чашата и леда. Сега е обърната с лице към мен. За първи път виждам лицето ѝ. Забелязвам драскотини и синини по бузите ѝ.

Белези, които *могат* да се видят.

Рейчъл се изправя, отдалечава се от мен и се приближава към съпруга си. Вдига ръце като за помирение; опитва се да го успокои.

Докторът тръгва с несигурни крачки към съпругата си, която не помръдва от мястото си. Сега двамата застават лице в лице. За разлика от бавната му походка, той светкавично замахва с полусвитата си в юмрук ръка. Главата на Рейчъл се завърта рязко надясно, косата и ръцете ѝ се мятат бясно във въздуха, краката ѝ се огъват и тя полита заднешком към килима. Пада тромаво върху единия лакът, после се търкулва и остава просната по корем. Докторът кима одобрително глава, с израз „така ти се пада“, когато Рейчъл докосва с ръка увеличаващата се синина под окото ѝ.

Тя успява бавно да се изправи на крака и отново притиска ръка в бузата си, цялото ѝ тяло трепери.

— *Знам как ще свърши това — беше ми доверила тя само преди няколко дни. — Той ми каза как.*

Доктор Райнарт се приближавало нея. Хваща я над лактите и я разтърсва. Рейчъл освобождава едната си ръка и замахва немощно към лицето му.

Аз вече съм на верандата, приклепнал като кетчър, и наблюдавам този ням филм на ужасите; друг звук освен туптенето на пулса ми няма. Единственото, което ме отделя от стъклената врата, са дървената пейка и масата на верандата.

— *Кажу ми как, Рейч.*

Доктор Райнарт отново сграбчва Рейчъл. Стискайки я като в менгеме, той я дърпа надолу и насила я поваля на килима. След това разкъсва блузата ѝ.

— *Първо ще ме изнасили. Така ми каза — че ще ме изнасили и после ще ме убие.*

Аз хващам здраво дървената пейка и бавно се изправям.

От удара стъклото се счупва; необходим е втори удар с пейката, за да направя голяма, макар и назъбена дупка.

Главата на доктор Райнарт се извъръща по-бавно, отколкото би трябвало да се очаква, при вида на нападател в дома му. Както е просната по корем, Рейчъл сграбчва здраво ръцете му. Той се мъчи да се освободи, мъжката му сила надделява както над пиянското му състояние, така и над съпругата му.

— Какво... — доктор Райнарт, освободил се от ръцете на Рейчъл, се изправя, когато аз промушвам и другия си крак през зеещата дупка, а другият ми крак натъпква парчето стъкло по-дълбоко в килима.

Доктор Райнарт поема удара ми; двамата оставаме за момент приклепени в стегната хватка, образувайки нещо като палатка над Рейчъл с изпънатите си тела. Пускам лявата си ръка и я забивам някъде до челюстта на доктора. Той изохква и разхлабва хватката си.

Освобождавам се от него. Той хваща глезена ми, но аз стигам до бара и бъркам зад бутилките.

— Какво... — доктор Райнарт се смразява, ръцете му бавно се вдигат в знак, че се предава. — Чакай... слушай...

— Млъквай! — Устата ми се пълни със слюнка. Държа пистолета пред себе си, ръката ми трепери. — Рейчъл, отдръпни се. — Споменаването на името ѝ ме усмирява.

Тя се подчинява, отдръпва се от съпруга си и тръгва към мен. Съпругът ѝ наблюдава всичко това, изразът на лицето му се мени между ужас и объркване. Той връща погледа си към мене и промълвява:

— Аз... те познавам.

— Повече няма да я нараняваш. — Вдигам пистолета и го насочвам към лицето на съпруга на Рейчъл.

Рейчъл затаява дъх.

Доктор Райнарт хлипа, после се разридава. Урина оцветява панталоните му; коленете му се подкосяват.

— Недей — умолява ме той. — Господи, *недей*.

Премигвам бързо, тялото ми трепери. Рейчъл стои отстриани име наблюдава; мъжът ѝ едва се крепи на крака, на път е да падне на колене, вдигайки патетично длани в знак, че се предава.

Ожесточавам се.

— Всичко свърши.

Представял съм си този момент неведнъж, но никога по този начин. Доктор Райнарт, подмокрен и треперещ, разбитата врата като фон, студеният въздух свири в топлата дневна, моята красива Рейчъл стои отстриани, с разкъсана блуза и очаква да я спася.

Лавина от картини ме засипва. Рейчъл, просната върху леглото, се извива от болка, докато мъжът ѝ я налага с колана си. Рейчъл пици безмълвно, докато докторът я шамаросва през лицето. Нашият

съвместен живот с нея — в тихо място в провинцията, далече оттук; Рейчъл се занимава с благотворителната си дейност, аз работя някъде, вероятно като консултант. После виждам племенника си. Томи, приближаващ трийсетте си години, превърнал се в млад мъж, с квадратна брадичка, възмъжал глас, с късо подстригана коса, дошъл на свиждане в затвора.

Изпускам нервна въздишка. Вече всичко ще бъде наред. Знам го със сигурност, без никакво основание. Нямам план, нито гаранция за живот с Рейчъл. Знам само, че доктор Райнарт никога повече няма да посегне на моята единствена любов. А това ми е достатъчно.

Сега пистолетът е отпуснат до тялото ми, допрян до бедрото ми. Не оказвам съпротива на ръцете на Рейчъл. Тя хваща с едната си ръка китката ми, а с другата издърпва пистолета и прави крачка встрани. Оставам неподвижен за момент, вирам се в празната си ръка, чувствайки как адреналинът ми спада.

Доктор Райнарт въздъхва с облекчение.

— Слава богу — промълвява той, — слава богу.

Вдигам поглед — не към Рейчъл, а към мъжа, който едва се крепи на краката си. Започвам да говоря, за да отправя предупреждение към доктора, но гласът ми е заглушен от силен гърмеж. С периферното си зрение виждам блесналата светлина от изпънатата напред ръка на Рейчъл.

Първият куршум попада право в гръдната кост на доктора. Той отстъпва крачка назад, замръзва за част от секундата, после поглежда надолу, сякаш е полял с кафе вратовръзката си. Вторият куршум го застига, преди да е вдигнал поглед; тази дупка едва се вижда отделно от първата — и двата изстрела са попаднали почти на едно и също място.

Кръвта се разлива по бялата карирана риза като разлято върху линолеум питие. Доктор Райнарт прави две-три немощни стъпки напред, влачейки крака и притискайки с ръце раната си, след което се строполява на килима.

Рейчъл насочва пистолета към себе си.

— Не! — изкрещявам и се хвърлям към нея. Тя се преборва с мен и допира пистолета до слепоочието си. Лицето ѝ се изкривява и облива в сълзи.

— Остави ме да го направя — умоляваме тя. — Моят живот скърши. Чакаме затвор.

Хващам ръката ѝ, която държи пистолета. Рейчъл не оказва съпротива; оставяме да взема пистолета от ръката ѝ, после се свлича на пода. Коленича до нея.

— Никой няма да отиде в затвора — казвам ѝ. — Той щеше да те убие, Рейчъл.

— О, я помисли за това, Марти! — тя сяда и обхваща с жест стаята. — Виж какво стана тук!

Ставам и започвам да крача нагоре-надолу, пистолетът е все още в ръката ми. Отивам до доктора и обикалям на пръсти около тялото му. Навеждам се и доближавам лице до неговото. Застиналите очи на доктора са насочени с празен поглед към тавана.

— Върни ми пистолета — казва тя. — Нека свърша с това. Ти все още имаш шанс.

Изправям се.

— Нападател е проникнал с взлом — казвам аз и свалям ципа на якето си. — Не си могла да видиш кой е. — Посочвам към счупеното стъкло на вратата. — Нападател. Разбра ли?

— Какво... какво ще правиш?

Вече бях претърколил доктора и сега напъхвам една от отпуснатите му ръце в ръкава на якето ми. Действам бързо, за да загърна тялото в палтото. Натъпквам пистолета в джоба на панталона си и отивам до Рейчъл. Приклякам до нея и обгръщам с ръка брадичката ѝ.

— За мен няма живот без теб — казвам ѝ аз.

Отивам до стъклената врата, отключвам я и я плъзвам настрани, от което падат още стъкла. Връщам се обратно при мъртвия съпруг на Рейчъл, повдигам го и намествам тежкото тяло върху рамото си.

— Нападател — повтарям ѝ аз. — Не си го видяла. Извързвам се непохватно с тялото на доктора, метнато на рамото ми, и със ситни стъпки се насочвам към задния двор. След това започвам да подтичвам бавно.

Джери Лазаръс прокарва ръка през къдравата си коса. Издиша бавно, обмисляйки всичко, което чу току-що.

— Обзалагам се, че не така си си го представял — помагам му аз. Той вдига глава.

— Тук си прав.

— Мислеше, че аз съм го извършил.

Джери ме поглежда.

— Мислех, че имаш основателна *причина* да го извършиш.

— Да спася малтретираната жена.

— Ами... — Джери, разбира се, беше следил процеса. Помни, че обсъждахме малтретирането. — Май не знаех какво да мисля.

— И не само ти.

— Значи си е получил заслуженото.

— О, Джери. Цялата работа е била нагласена.

Джери се навежда напред и подпира лакти върху коленете си.

— Обясни ми.

— Рейчъл е искала мъжът ѝ да умре.

— И защо? Защото я е малтретирал ли?

Очите ми шарят по дървения под.

— Защото с искала да бъде с Руди.

Джери кима сериозно.

— А не е ли могла просто да го напусне?

— Не знам — въздъхвам аз. — Сигурно се е опасявала, че ще остане без средства. Не знам, може наистина да го е мразила... всъщност на мен той ми изглеждаше същинска мижитурка.

— Може *наистина* да я е малтретирал.

— Неее — свивам устни.

— Откъде знаеш?

— Ами веднъж Рейчъл *наистина* ми показа белези върху гърба си.

Лицето на Джери се удължава. В момента признавам нещо, което отдавна е подозирал, но не е имал потвърждение.

— Но дори и тогава ми се видя странно.

Повдигам трепереца ръка към гърба ѝ, но не го докосвам. Три, четири, пет назъбени, дълги, вретенообразни белега, образуващи нещо като противна пътна карта в средата на гърба ѝ. Тогава си спомних как, докато се любехме, тя потръпваше от болка, когато впивах пръсти в гърба ѝ.

Вина беше първото чувство, което изпитах. Как не ги бях забелязал преди? Откога ли продължава това, а аз не съм обръщал внимание?

— Бяхме заедно много пъти — продължих аз. — И до онзи момент, когато ми ги показа, не бях видял никакви следи от побой по гърба ѝ. Ако вярваш на показанията ѝ на процеса — и на онова, което е разказвала на приятелките си от фондацията, както и на психиатъра си, — тя е била бита по гърба всяка седмица. И въпреки това аз не бях забелязал нищо.

— Тогава... какво искаш да кажеш?

— Било е между нея и Руди, като част от плана. Той е направил онези белези върху гърба ѝ вечерта, преди тя да ми ги покаже.

Джери наостря слух.

— Това е само предположение.

— Никакво предположение. Научих го от устата на първоизточника.

— От Рейчъл ли?

— От Руди — отвърщам аз. — Двамата си поприказвахме малко.

— Разговарял си с Руди?

— Е, чрез адвокатата му. Преди неговия процес и след моя. Той имаше нужда от мен. Изтъргувах го срещу малко информация. — Примигвам и избягвам погледа на Джери. Не е необходимо да споделям с него подробностите около сделката ми с Руди. — И така — продължавам аз, — тя се натъпкала с болкоуспокояващи, а той грабнал колана. И всичко това, за да ми покажат белези на следващия ден.

Джери кима бавно.

— Тя е искала дотолкова да се вбесиш, че да убиеш мъжа ѝ.

— И наистина се вбесих.

— Чакай малко. — Джери става от дивана и отива до камината.

— Доктор Райнарт я е малтретирал. Онази нощ ти си бил свидетел.

— Грещиш.

— Тогава на какво си станал свидетел?

Усещам, че се изчервявам.

— Рейчъл си падаше... тя обичаше да бъде насилвана. Обичаше да се преструва, че я изнасилват.

— И това ли Руди ти го каза?

— Ами... — усмихвам се плахо. — Руди го потвърди. Аз вече го знаех. Не от личен опит, не съм по тая част. Но да кажем, че имам неопровержимо доказателство.

Очите на Джери стават кръгли. Отново подробности, които няма да споделя.

— Значи сцената, на която си станал свидетел, как докторът я блъска на пода, разкъсва ѝ блузата...

— ... беше сексуална игра за възбуждане.

— Боже господи!

Сега приятелят ми се разхожда из стаята, с ръка до устните си, обмисляйки нещата от всички страни. Спира се за момент. Вдига пръст.

— Щом тя е разиграла цялата тази сцена, значи е била напълно сигурна, че ти ще се появиш.

— Вярно е.

— Откъде е знаела?

— Ами да речем, че не беше необичайно да се появявам в четвъртък вечер в задния ѝ двор.

— В задния ѝ двор ли?

— Тя знаеше, че ще бъда там — казвам аз. — Нека не го обсъждаме повече.

— Добре — съгласява се Джери, повдигайки вежди. Той няма да настоява, но със сигурност му се вижда странно. Връща се на темата. — Но ето къде замисълът ѝ е можел да претърпи неуспех по моему. Тя не само е трябвало да бъде сигурна, че ти ще бъдеш там, но и че ще я спасиш, че ще проникнеш през стъклената врата. Искам да кажа, че целият план почива върху увереността, че ти ще извършиш нещо изключително смело, изключително *глупаво* всъщност. *Толкова* ли е била сигурна как ще постъпиш?

— Не беше нужно да е толкова сигурна.

— Обясни ми.

— Не ме разбирай погрешно — тя искаше да нахълтам вътре. Искаше да го убия. Това винаги е бил план А.

Джери отново започва да крачи из стаята. В известен смисъл на него му доставя удоволствие тази мисловна игра, адвокатска игра.

— Разкажи ми за план Б.

— Ако не нахълтам.

— Точно така, ако не нахълташ.

— Тогава тя сама убива доктора. При самозащита. — Посягам под масичката за кафе и изваждам лист хартия, препис от обаждането на Рейчъл на 911. — Прочети това.

Джери се приближава и взема листа.

— Добре. Е, и?

— Прочети го отново.

ОПЕРАТОР: Деветстотин и единайсет.

ЖЕНСКИ ГЛАС: Моля... моля, елате бързо... той ще ме нарани.

ОПЕРАТОР: Мадам, къде се намирате?

ЖЕНСКИ ГЛАС: Той ще ме нарани.

ОПЕРАТОР: Кой ще ви нарани? Мадам, къде се намирате?

ЖЕНСКИ ГЛАС: Моля ви... съпругът ми... моля... о, господи.

(Край на записа)

— Кой ще те нарани? — питам аз.

Джери отмества бавно поглед от листа.

— Съпругът ми — казва той.

— Рейчъл е много умна, не мога да не ѝ го призная. Този диалог е достатъчно неясен, за да означава, че *или* някой ще нарани нея и съпруга ѝ, *или* съпругът ѝ ще я нарани — разпервам ръце аз. — Предвидила е и двете вероятности. Можела е да обясни по-късно една от двете.

Джери поклаща глава.

— Но тя се е обадила, след като ти си си тръгнал. Защо е била необходима тази тайнственост?

И аз поклащам глава.

— Обадила се е преди това.

Подскачам, като я виждам, моята единствена и красива Рейчъл. Тя трябва да е била в хола, а не горе. Или пък да не би да не съм я видял, като е слизала?

Първата сирена се чу много по-рано, отколкото очаквах.

Как са успели да дойдат толкова бързо?

— Спомняш ли си показанията на полицаия? — питам аз. — Обаждането до деветстотин и единайсет се е получило в девет и трийсет и осем. Той е стигнал до къщата в девет и четирийсет и девет. — Размахвам пръст. — А аз имам много точен спомен за времето.

На горния етаж все още нищо. Девет и трийсет и седем. Безпокойството ми взема връх, през съзнанието ми препускат безумно картини, но истината е, че в къщата няма никой.

Подскачам, като я виждам, моята единствена и красива Рейчъл.

— По моя часовник Рейчъл се появи точно в девет и трийсет и осем. А какво се случи след това — видях малката им сексуална играчка, след това грандиозното ми проникване в къщата — и всичко това е отнело по-малко от десет минути. — Облягам се назад на стола. — Чух сирените, когато бях в гората. — Въздъхвам — Тя се е обадила, преди докторът да слезе.

— Божичко! — Най-добрият ми приятел пъхва ръце в джобовете на сиво-кафявите си панталони. — Затова е разказвала на хората за малтретирането. На психиатъра, на приятелите си...

— Да. Ако би се наложило да го извърши сама, тогава е разполагала с една дузина хора, включително и психиатъра ѝ, които да свидетелстват, че е била малтретирана съпруга. А версията, която разказваше на мен — че побоищата ставали все по-чести, че докторът я заплашвал, че ще я убие — обзалагам се, че го е казвала на всеки. И после обаждането на деветстотин и единайсет. „Опитах се да се обадя на полицията, те дойдоха твърде късно, помислих, че ще ме убие, не можех да чакам повече“. Щяла е да се отърве напълно безнаказано.

— По дяволите!

— Но, Джери... тя знаеше, че аз ще отида. — Поклащам глава, отчасти с възхищение за ловкостта ѝ. — Обработваше ме от седмици. „Става все по-лошо, заплашва ме, че ще ме убие“. Каза ми още, че

докторът дори споделил с нея *как* ще я убие. Първо щял да я изнасили, а после да я убие.

Джери сяда отново на дивана.

— Значи си помислил, че ставаш свидетел на последното действие.

— Точно така.

Ръката на Джери сграбчва коляното ми.

— Добре те е преметнала, приятел.

Усмиввам се едва-едва.

— Нямах представа колко добре ме изигра. Така де, аз изнасям трупа и се надявам всичко да се размине. Но после откривам, че тя има връзка с Руди. И какво правя аз? Разярявам ли се? Не. Започвам да разсъждавам. Била е малтретирана и изплашена. Хората, изпаднали в подобно положение, са склонни на постъпки, които не са характерни за тях. Казват, че някои жертви на изнасилване са склонни към промискуитет, мразят се. Не знам. Давам ѝ шанс. Тогава тя сключва сделката за имунитет, но аз отново не се усъмнявам в нея. Господи, та тя ме обвини на процеса — на открито заседание ме посочи като мъжа, влязъл с взлом през стъклената врата! — и аз продължавам да търся рационално обяснение. Решавам, че са я принудили да го каже.

— Предполагам, че любовта е сляпа, глуха и *тъпа*.

— Ами и аз не знам. Може и това да е било. Знаеш как е било всъщност... — за момент задържа мисълта си и поклащам глава.

— Ако това е Марти Калиш, когото познавам — казва Лаз, — тогава знам, как е било. Ти си се самообвинявал.

Задавам се от смях.

— Така беше. Чувствах се виновен за всичко. Мислех, че вината е моя. По начина, по който виждах нещата, аз предизвиках всичко. Не само че нахлух в къщата, ами отидох да взема пистолета и го насочих. Разбира се, тя го е свалила долу, за да се защити, но съвсем друго нещо е наистина да го използва. Бих могъл само да вляза, да обвиня доктора, евентуално да го сритам малко. Не трябваше да вадя пистолета. Според мен аз направо напъхах в ръцете на тази пребита жена зареден пистолет. Дори когато съзнавах, че Рейчъл е нещо по-различно от личността, за която я мислех — нали знаеш по повод Руди и всичко останало, — аз продължавах да си припомням факта, че ако не бях аз, това нямаше да ѝ дойде до главата.

Джери се замисли.

— Ти си по-добър човек от мен — отбелязва той. — И какво промени накрая мнението ти?

— Ами онази проклета заповед за ограничение. — Разтривам челото си. — Имам предвид, че тя е отишла при онзи адвокат две седмици *преди* смъртта на доктора. При нас всичко вървеше чудесно — никога не сме били по-близки. Не съм я *заплашвал*, не съм се *навъртал* край къщата ѝ. Нямаше никаква шибана причина да поиска съдебна заповед срещу мен, за бога, освен ако не ѝ е трябвало да я покаже на някого по-късно. Например, след като убия мъжа ѝ. — Хвърлям една възглавница, за да намаля напрежението. Изглежда, че не съм оставил всичко зад гърба си. — След като даде показания за заповедта за ограничение, аз премислих всичко. Факта, че никога не бях забелязвал белези по гърба ѝ, докато тя сама не ми ги показа. Времето на обаждането ѝ на деветстотин и единайсет, факта, че ченгетата дойдоха, когато аз бях почти на вратата.

— Така, така.

— Тя е искала да ме заловят, там, в къщата. Искала е ченгетата да ме открият там, с димящия пистолет в ръка, надвесен над мъртвия кардиолог. И тонът ѝ щеше да се промени в секундата, в която се появяха. „Марти ме преследва. Заплашва ме. Искате ли да видите ограничителната заповед?“ О, щеше да бъде прецизно.

— А ако ти не влезеш — допълва Джери, — тя го извършва сама и ето я голямата история за продан. Ясно, ясно.

Усещам как кръвта нахлува в лицето ми. Джери също го усеща и изпитва необходимост да ме извади от самосъжаление.

— Отговори ми на следното — започва той. — Как се досети, че Руди и Рейчъл се виждат?

Смяната на темата на разговора ми донася известно облекчение.

— О, всъщност това се оказа доста лесно. Руди може да е красавец, но не е много умен. — Изпъвам ръка. — Започват ония телефонни обаждания, нали така? Онези анонимни обаждания, в които ми казва, че ме бил видял, че трябвало да се предам.

— Да. — На Лаз това му е известно от процеса срещу Руди.

— И почвам да мъмря себе си, нали така? Пресявам всички съседни наоколо, изтезвавам паметта си, опитвайки се да отгатна кой може да ме е видял да изнасям доктора и кой ли ме е разпознал.

— Точно така.

— После ме арестуват. Вестниците пишат, че съм признал. Мъжът престава да ми се обажда. Но аз трябва да знам. Помниш ли, когато се обадох във вестника и им казах, че съм невинен?

Джери се размива.

— Да, и Пол никак не се зарадва.

Кимам.

— Това беше уловка за онзи, накарах го да мисли, че може да си променя отношението. И като никога в цялата тази гадна бъркотия от кукла се превърнах в кукловод.

— Давай нататък.

— Той все повтаряше: „Видях те“. Аз го подтиквах. Какво си видял? Нищо не си видял. Предизвиквах го. И накрая той се изпусна.

— Как?

— Той каза: „Видях те как го уби“.

Джери плясва с ръце.

— И тогава си разбрал, че е пълен измамник.

— Правилно. Защото един истински свидетел щеше да види друго.

— Трябваше да завършиш юридическия.

Намръщвам се. Това е последното нещо, което бих направил сега.

— Тогава ми стана ясно, че този човек е част от нещо, свързано с Рейчъл. Разбира се, както бях с наочници, все още не мислех, че Рейчъл е зла. Но реших, че този мъж гласи нещо с Рейчъл. Затова наех частен детектив, той започна да следи Рейчъл и засне видеокасети.

— Значи ти си изпратил касетите?

— Разбира се.

— Още един въпрос — казва Джери. — За нещо, дето не ми се връзва.

— Добре.

— Защо Рейчъл ви позволи да разговаряте с психиатъра й? Искам да кажа, дотогава малтретирането не й беше помогнало. Няма довод за самозащита. По-добре да отрече всичко това или поне да не го потвърждава.

— Да, мислих и върху тона — отговарям. — Стигна се дотам, тъй като, ако имаше нещо, в което Рейчъл трябваше да е сигурна, то

беше аз да бъда държан под контрол. Вероятно ѝ е минало през ума, че мога да се досетя за Руди. Не знам. Психиатърът потвърди малтретирането пред мен, в случай че започнех да се съмнявам. Тъй де, кой лъже пред психиатър? Според мен тя просто се стараяше да ме държи изкъсо. По този начин каквото и друго да заподозра, винаги щях да ѝ съчувствам.

— Имам нужда от бира. — Джери отива в кухнята. Аз бавно въздъхвам. Всъщност това, да разкажа всичко на Джери, е нещо като терапия. Изпъвам краката си и издавам лек стон.

— Ето какво мисля пък аз. — Джери е донесъл бира и за мен и чуква бутилката в моята за наздравница. — Мисля, че приятелят ми Марти Калиш не е бил толкова оглупял и заслепен от любов, както се изкарваше. Наистина, както сам каза, ти непрекъснато си ѝ отпускат поводите, докато тя те е мамила. Това е толкова патетично, дума да няма. — Той се усмихва, после насочва пръст към мене. — Но през цялото време, докато върви процеса и ти изпитваш най-добри чувства към Рейчъл, а обвиняваш себе си, ти се подготвяш за разплата при необходимост. Правиш видеозаписи, поставяш улики в къщата на Руди, правиш всичките онези обаждания по телефона на Рейчъл от дома и от службата на Руди. Предполагам, че не си планирал да използваш всичко това, освен ако Рейчъл не дръпне спусъка срещу теб. Но тя го направи и ти беше напълно готов да отвърнеш. — Той отпива глътка. — Така че, признай заслугите си.

Вдигам бутилката си.

— Какво да кажа, проблясъци на скрит потенциал.

Джери клати глава, но пълната му с бира уста забавя отговора му.

— Това, което ти казвам е, обвинявай се колкото искаш за заслепението си, но през цялото време единият ти крак е бил на земята.

Усмихвам се на приятеля си. Думите му прозвучаха малко като намек за раздяла, нещо като навивка за горе главата! Очите ми се овлажняват; инстинктивно поглеждам настрана, но пък искам да кажа нещо на приятеля си, гледайки го в лицето.

— Знаеш ли, ти беше единственият. Единствен ти остана до мене.

Типично в негов стил, Джери свива рамене. Не знам дали някога ще се видим пак. Ако стане, то ще е, ако той ми дойде на гости. След

тази вечер и след още едно сбогуване този град ще е видял Марти Калиш за последен път.

Всеки четвъртък вечер жена му откривала изложба в галерията си по изкуства и се прибирала чак към полунощ. Това пишеше в полицейския доклад от разпитите на съседите за госпожа Спровиери. А доктор Райнарт имал операции всеки четвъртък вечер. Какво чудесно подреждане за Руди и Рейчъл. Половинките и на двамата ги няма. Шоуто може да започне.

Стоя в спалнята на Руди, където той имаше навика да стои, гледам през бинокъла като него, към същата къща, която е наблюдавал и той. Всеки четвъртък вечер. В десет часа.

Ето я и нея, прорязваща мрака, илюзията, която и двамата сме споделяли. Може да е било любов; едва ли някога ще разбере значението на тази дума. По-скоро беше обещание, надежда, мечта за нещо толкова обезоръжаващо, поглъщащо, обсебващо, че ме владееше напълно.

Не мога да говоря от името на Руди. Може той да не го е чувствал така. За него може да е било само връзка, само секс с една прелестна жена. Предпочитам да смятам обратното. Вероятно ми е по-лесно да вярвам, че и Руди е бил също тъй запленил като мене.

О, кой знае как са се смели двамата, когато са разбрали, че стоя навън край къщата на Рейчъл и наблюдавам. Дали това не ме прави два пъти воайор, да наблюдавам нечия друга любовна игра? Знам обаче едно нещо — това ме направи пионка в техния план. Контролирали са ме от разстояние, докато са лудували в четвъртък вечер.

Беше през август миналата година, когато реших да ѝ отида на гости. Знаех, че докторът го няма, че работи до късно и си помислих, че може би на нея ще ѝ стане приятно. Дотогава се бяхме срещали няколко пъти; аз все още не бях сигурен как възприема Рейчъл нещата между нас.

Бях без кола. Разходката през гората до задния им двор ми стана нещо като ритуал. Стоях в задния двор почти час и половина, старата ми несигурност изплува на повърхността, докато набирах смелост да почукам на вратата, проклинайки жалкото си положение. Казвах си, че

трябва да се обърна и да си тръгна, но в сърцето си знаех, че няма да го направя.

Тогава пердето се дръпна.

Предположих, че тя ме видя там, навън, блудкаво-сантиментален, и реши да ми даде повод да се усмихна. Какво друго можех да си помисля? Не знаех, че наблизко има друг мъж с бинокъл. Е, добре. Това не е най-голямото ми унижение.

Стаята, подобно на всички останали стаи в къщата на Спровиери, сега е по-различна от времето, когато идвах тук. Натрупани кашони, повечето рафтове изпразнени, някои изобщо липсват, оставяйки скобите да висят оголени от стената. Жената на Руди продава къщата и се мести; дотогава ще живее в центъра при майка си. Какво ще прави Руди, какво ще прави Рейчъл — няма да си хабя енергията, за да гадая.

Отново вдигам бинокъла. Тя е на горния етаж, движи се насам-натам, облечена в бяла тениска и панталони до коленете. Косата ѝ е прибрана на конска опашка, нещо което виждам за първи път. Отива ѝ. Тя влиза в голямата спалня и запалва лампата. Първо събува панталоните, измъква се от тях. Усещам адреналина, онзи познат прилив. След това тениската. Протяга ръце назад и издърпва тениската през главата си с лице към мен, гола. За момент, само за един измамен момент си мисля, че ще започне да се полюлява, да прокарва ръце покрай тялото си, дори да ми прошепне.

Готов ли сте, господин Калиш?

Мисля, че съм.

Сега нанася някакъв лосион върху лицето си. Спира и поглежда в огледалото, ръката ѝ увисва във въздуха, вратът ѝ се проточва напред. Не знам какво вижда в отражението си. Предполагам, че никога не съм знаел.

Какво беше това? Кое ги караше да бъдат такива? Кое я накара не само да мами, но и да убие мъжа си? Какво накара майка ми да заблуждава татко, Джейми, мене? Обвинявах винаги секса. Глупак като мен, без нито една пълноценна връзка в живота си, смяташе, че сексът е отровата в пиетието. Никога не допуснах други фактори — доверие, сигурност, приятелство, интимност, общуване, споделени преживявания, безусловно отдаване.

О, защo не ти дадох възможност да обясниш? Можех да ти простя. Как можеше едно неопитно осемгодишно момче, един наивен юноша да разбере какво става между теб и татко? Никога няма да узная отговорите. Ще трябва да продължа да живея с това. Джейми никога няма да узнае въпросите — тя ще помни майка си както винаги досега. Ще се опитам да я видя през очите на Джейми.

Вземам якето си и се запътвам към вратата. Време ми е да си вървя.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.